

P340

Newton College of the Sacred Heart
Library
885 Centre Street
Newton, Massachusetts 02159

SCRIPTORVM CLASSICORVM
BIBLIOTHECA OXONIENSIS

OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

XENOPHONTIS

OPERA OMNIA

RECOGNOVIT
BREVIQUE ADNOTATIONE CRITICA INSTRVXIT

E. C. MARCHANT

COLLEGII LINCOLNIENSIS APVD OXONIENSES SOCIVS ET SUBRECTOR

TOMVS IV
INSTITVTIO CYRI

OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

~~66413~~

Oxford University Press, Amen House, London E.C.

GLASGOW NEW YORK TORONTO MELBOURNE WELLINGTON

BOMBAY CALCUTTA MADRAS KARACHI KUALA LUMPUR

CAPE TOWN IBADAN NAIROBI ACCRA

PA

3405

.S8

X4

v. 4

**BOSTON COLLEGE LIBRARY
CHESTNUT HILL, MA 02167**

FIRST EDITION 1910
REPRINTED 1951, 1956, 1960
PRINTED IN GREAT BRITAIN

P R A E F A T I O

SI quis hodie indagare conatur quam ad rationem constituenda sit nova Cyropædiae editio, vix fieri potest quin in vasta variarum lectionum voragine fere submersus diu ac multum laboret. Quod si pensitat cum ipsas verborum discrepantias paene innumera- biles quas offendimus in codicibus Xenophonteis eorumque qui verba eius excerpserunt, tum qualis fuerit primo alterove nostri aevi saeculo Cyropaediae conditio quoad id nunc cognosci possit, id paulatim fit perspicuum, cui praesto sint Parisinus 1640 (C), Escorialensis T iii 14 (H), Bodleianus Canon. 39 (D), Erlangensis 88 (quem F propter Bodleianum nominavi), eum omnia fere possidere quae sint neces- saria, non dico ad ipsam semper Xenophontis manum restituendam, quae nescio an saepe inter correctorum interpretumve antiquorum labores ex parte evanuerit, sed ut examinet ea quorum utrumlibet ille scribere potuerit. Quae vero huiusce editionis in apparatus criticum relegata sunt, saepe non minus videntur esse probabilia quam quae in textu leguntur: neque lege formulave ulla stabiliri potest utrum utri sit ante- ponendum. Nam quod Hugius demonstrare studuit hic Parisini C et Erlangensis consensum, illic Parisi- norum C A et Guelferbytani maximi esse momenti, id quam fallax sit et lubricum praeceptum gravissimus est omnium testis, Papyrus illa saeculi secundi quam

PRAEFATIO

anno 1897 iuris publici fecit K. Wessely,¹ unde oritur suspicio rariorem illum dissimilium alioqui codicum consensum ex iudicio scribarum archetyporum pendere quibus, cum inter duas vel etiam tres quas praeberet editio critica varias lectiones iudicandum esset, forte eadem placuerit.

Sub finem libri quinti in manum Vaticani 1335 (V) vetustissimam illam offendimus quae saeculi est duodecimi. Praeclarum illum codicem piget me serius contulisse quam ut in apparatu constanter adhiberem. Quem autem exhibet textum eundem maximam in partem dat Escorialensis prima vel altera manus. Sed nonnulla quae in Vaticano integra habemus in Escorialensi corrupta sunt; quo in numero eminent *κοινῶνας* VII v 35; *αὕτη* VIII i 35; *ἴδω* ii 22; *τότε* iv 28; *παγκάλης* v 28. Tum nonnulla solus offert Vaticanus vera aut verisimilia, quae sunt haec: *τοῦτ'* VI i 3, recte opinor; *τῶ* om. ante *πελάγει* 16, recte; *ὄντων* del. post *ἐαυτῶν* 18; *τὸν* del. ante *Ἀρτάβαζον* 34; *ὁ* om. ante *Ἀρτάβαζος* 35; *ἐκπλεω* ii 7 l. 2; *θαρροῦμεν* 22; *ὑμῖν* iii 21; *ἀπὸ τοῦ ἵππου* om. VII i 38; *αὐτόν ποτε* ii 19; *καὶ* del. ante *ὑμᾶς* v 85; *ἐσημάνατε* VIII vii 3. Deinde eorum quae in V perperam erant scripta multa correctae sunt e codice qui quamvis Erlangensis Bodleianique similis interdum Parisinum, interdum ignotum quemdam sequitur. Nescimus unde orientur correctoris *πειράσεσθαι* VI i 21; *καὶ οὕτως* 26, ubi *ὡς δ'* V cum C H; *οὐτ' εἴ τις ἵππον* ib.; *οἶος εἶ* 38, ubi *οἶός τ' εἶ* D F; *προσπλεῖν* additum post *στράτευμα* ii 10; *ἐπιπίνομεν*, ut cum *εἶ* quadret 28; *χρῆ* additum post *ἀκοντιστῶν* 36; *ἐμφαγεῖν καὶ πιεῖν* (coni. Cobet) VII

¹ Vide Corpus Papyrorum Raineri eius anni.

PRAEFATIO

ι ι; ἴη (coni. Cobet) v 80; δύνηται VIII ii 16; δὸς additum post *δορυφόρων* iii 6; πολὺ γὰρ μάλιστα 25; εἶσιν ἔτι vi 5; *στρατιὰν* (coni. Sturz) viii 6. Denique saepius *αὐτοῦ* etc. recte scribit V ubi alii *αὐτοῦ* etc., alii *ἑαυτοῦ* etc., habent.

Codicum tria sunt genera, quarum unum diducitur in C et E, alterum in H A G (V), tertium in D et F. Sed, ne tres potius quam duas esse familias arbitremur, in primis duobus libris rursusque a libri quarti cap. ii, s. 21 usque ad finem operis C E cum H A G plerumque consentiunt; nec raro tamen D F sequuntur; ubi C E sibi aliquid proprium habent, quod persaepe fit, consentiunt saepius inter se quam dissentiunt H A G et D F. In media parte operis, h.e. in tertio libro et in quarto usque ad cap. ii, s. 21 C multo propius abesse a F quam in ceteris ab H A G demonstravit Hugius. Lacuna quidem inde a IV ii 20 usque ad V ii 27 est in F, quo de loco nihil nunc superest praeter pauca illa quae ex integro adhuc codice notaverat Camerarius. Sed Hugii iudicium optime confirmat Bodleianus, codex corruptissimus ille quidem, sed saepe veri unicus testis ubi vitium est in Erlangensi. Duos passus est correctores, quorum alter et recentior (d) multa intulit modo in ipsum textum modo in marginem e codice Escorialensi consimili, et prima capita usque ad folium vicesimum creberrimis lituris ita immutavit ut iam in speciem illius recensiois confirmata sint.

Parisinum 1640 (C) ad bibliothecam Bodleianam in usum meum insigni sed solita benignitate mittendum curavit vir clarissimus H. Omont. Huius codicis et Escorialensis omnes in apparatu dedi varietates:

PRAEFATIO

ex silentio igitur concludi licet quae sit huius illiusve lectio. Bodleiani contra neglexi nequissima quaeque, et omnia fere quae intulit d. Neque operae fuit pretium Etonensis nisi raro habere rationem. Proxime vero ad C accedit, sed editio critica est scioli cuiusdam minime critici. Ne omnia tamen quae propria habet temere opinemur aevi esse recentioris, *πολεμίου*s dat solus cum P(apyro) V ii 25, et *ἀντιλάβοιτο* cum P mg. ib. 12.

Tandem explorato Escorialensi sperni posthac potest Parisinus A: Guelferbytani (G) manum recentiorem inutilem reddidit Bodleianus. G initio operis cum D F congruere animadvertit Hugius; neque prorsus neglegendus est hic codex, cum saepe careat minoribus A H vitiis, nonnumquam proprium sibi aliquid haud magnum illud quidem sed lucrosum praebeat, quale est *ξυν-* pro *συν-* ceterorum.

Iam decimo aevi Christiani saeculo exstitisse geminam Cyropaediae recensionem facile cognoscimus si Constantini Porphyrogennetae Encyclopaediae reliquias cum Excerptis *περὶ δημηγοριῶν*, thesauro illi aequalibus, comparamus. Eorum enim textus quae ex Cyropaedia descripta continent Excerpta Peiresciana¹ plerumque cum Escorialensi consentit easdemque habet lacunas (I iv 3 ἦ . . . ὧν, V ii 11 ἦ καὶ . . . δίδως, VIII viii 3 οὐδ' . . . ἐπίστευεν). Sed I ii 1 *περσέως* habet cum C D F; ii 1 *μητρὸς δὲ μανδάνης* omissis *ὁμολογεῖται* et *γενέσθαι*, sic ut apud Suidam locus recurrit; iii δὲ cum C E; iv 1 *κατέμενεν αὐτοῦ*

¹ Codicis Turonensis sive Peiresciani, in quo exstant *Ἐκλογαὶ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας*, discrepantias scripturae mecum communicavit A. G. Roos.

PRAEFATIO

καὶ ἐτρέφετο solus; 2 δὲ post ἀστυάγης cum D F; ὅτι om. cum D F; 3 γὰρ om. cum Stobaeo; 4 ἢ διαναπηδᾶν cum C G D; ib. μάλιστα om. solus; v 12 γὰρ κτήμα, ubi τὸ κτήμα D, κτήμα cet.; III i 4 ἀπήλθον solus; V ii 12 τὸ cum C D; 27 κατηγορεῖς solus; VIII viii 1 τοῦ pro τῆ cum C; 12 ἀρταξέρξης cum C E D F; 19 ἦν om.; 25 ἄκοντες solus et πολεμίους cum D. Eiusdem sunt recensiois quae in Excerptis περὶ γνωμῶν sunt Cyropaediae particulae. Omissa igitur sunt in Vaticano 72¹ cum H VII v 75 ὄντας ἀγαθούς et VIII iii 41 πολλοὶ δὲ πιεῖν. Sed VII v 81 τῶν ante ἠδίστων et 82 γε omissum post οὕτω cum D F alterius recensiois vestigia sunt. Ad VIII iii 39 γε post ὅτι add. Vat. 72 solus: quocum conferendus H, ubi ε̄ vocabuli ἐκ in rasura est. At contra loci Xenophontei in Excerptis περὶ δημηγοριῶν descripti textum Cyropaediae exhibent plane cum D F congruentem. Ambrosianus B 119, qui ipse decimo saeculo scriptus est, in lib. I cap. v §§ 7–14 haec tantum cum C H habet communia: 9 τῆ om. ante πόλει, 10 ἔπειπερ, 11 εἰςὶ om.; in III iii 44 ubi ἀγών, quod omittit C, cum c E H, non cum D F ὁ ἀγών habet, notabilis est quattuor illorum C E D F dissensus.

Multo tamen altiozem ad vetustatem referre licet duplicem illam recensioem. Priscianus, qui quinquens Cyropaediam citat, cum D F scribit τῶν Ἀσσυρίων ἦσαν IV ii 1 contra H, et πυνθάνωνται VII iii 7 contra C H, sed nusquam dissentit a D F. Et quinto, ut videtur, saeculo, Stobaeus, qui eclogarum ethicarum thesaurum quemdam ignotum expilasse creditur, illum nobis tradit textum qui in D F legitur, vel,

¹ Cf. K. Schenkl, *Bursian's Jahresbericht*, 1888, p. 28.

PRAEFATIO

quod multo rarius fit, in D aut F solo.¹ At qui saeculo tertio et alia et ex I iii 4–5, vi 39; V i 1; VIII viii 15–20 aliqua mutuatus est Athenaeus modo hanc modo illam eius testificatur recensionem. Eius enim codex cum C H habet I iii 4 προσῆγεν, omittit VIII viii 19 πόνον: cum H VIII viii 16 ὑποστόρνυσθαι habet: cum D F I iii 5 κατάπλεά, VIII viii 16 μὲν οὐκέτι τὰς εὐνὰς μόνον, 17 περὶ et σκιάδας: cum D VIII viii 18 ὡς. Nec minus quam Athenaeus variat Papyrus saeculi eiusdem quam in volumine quinto Oxyrhynchearum papyrorum iuris publici fecerunt Grenfell et Hunt. Cum C H habet lectiones 22: cum D F 36; cum C D F contra H 4: cum H D F contra C 4: cum C, qui noviens hic ab H D F abhorret, o: cum H contra C D F 1, cui addendum est fortasse οὐ δεήσει ubi σοὶ δεήσει H, δεήσει C D F. Quibus commodissime duabus subiungam tabulis eas quae superscriptae sunt correctiones:

Π	Π cor.
μεμνοιτο D	μεμνωτο C H
προς φιλους C	προσφιλεις D F
σου ταυτα ακουσας	ταυτα ακουσας σου: τοιαυτα ακούσας σου codd.
αυτοις C H D	αυτοις σιτον F Stob.
υποπτηξαι(?) H	υποπτηξαι αυτους οντας(?) C D F
προσγιγνομενον C H	προσγενομενον D F
ων μεν νυν C H	α μεν νυν F: α̂ μὲν ὦν νῦν G: α̂ μὲν αυ̂ (sed αυ̂ in ras.) D
ποριζεσθαι C H F	ποριζειν D

Sed iam tunc exstitisse qualem in D F habemus

¹ Ferraro aliquid frugis bonae habet Stob. quod in neutro horum est: adnotationem sapit πραότης τις ubi ἀπλότης τις F, ἀπλότης cet. I iv 3. Nunquam cum C H contra D F facit.

PRAEFATIO

recensionem testis est Papyrus altera saeculi tertii in eiusdem operis volumine septimo descripta. Continet lib. I cap. vi §§ 27 s.f.—29; et nisi τ εἰσι haberet cum C H ubi in D F τινες est, expressa esset horum codicum effigies.

Tempus est adire celeberrimam illam saeculi secundi Papyrum cuius supra mentionem feci. Sunt quidem in XIII illis fragmentis non nulla minus certa, sed quae nemo in dubium vocet sic fere disponi possunt. Lectiones

P cum C H contra D (F post V ii 27)	habet <i>sanas</i> 18	}	27
	<i>pravas</i> 2 ¹		
	<i>dubias</i> 7		
„ D (F) „ C A E G H	„ <i>sanas</i> 3 ²	}	30
	<i>pravas</i> 9		
	<i>dubias</i> 18		
„ C E „ H A G D (F)	„ ? ἐπεὶ V ii 7		
	ὅποῖ 24		
	κελεύσαντες iii 4		
„ H A G D (F) C E	„ <i>sanas</i>		11
„ C E D (F) H A G	„ <i>sanas</i> 6	}	7
	<i>dubiam</i> 1		
„ H A (G) C E D (F)	„ <i>sanam</i> 1	}	5
	<i>pravas</i> 4		
„ C E H „ A G D F (V iii 20)	„ <i>sanam</i>		1
P dissentit ab omnibus			<i>duodeviciens</i>

Ordo verborum semper fere ut in D F.

In margine Papyri variae sunt adscriptae lectiones, quarum quinque diserte confirmantur viri cuiusdam docti auctoritate cuius nomen per litteram H incipit.³

¹ ὦ pro ὠδε V iii 2 et ἐξαγγέλλων D pr. 16.

² ἱκανὰ ἐξελόντες 4 et ἦν . . . γαδάτας 15.

³ Heronem Athenaeum fuisse conicit Wessely. Vide Suidam s.v.

PRAEFATIO

Sunt autem *πη* cum D V ii 4; *ηει την* iii 5, unde apparet *εὐθὺ τὴν ἐπὶ βαβυλῶνος* V ii 37 ex *εὐθὺ βαβυλῶνος* et *τὴν ἐπὶ βαβυλῶνος* conflata esse; *στρατευμα γε* iii 12; *εκτησω* cum D F 19; *καλεσαιμεν* (?) cum H pr. D F 19. Alia autem supplet margo adespota quorum nonnulla in uno alterove codice nobis obviam fiunt: *τα νυν παροντα* enim est in D V ii 24; *παλλαντις* (?) in D F 28; *αντιλαβοιτο* in E iii 12; *προαγγειλαι* in C A E G H ib.; *εφησε* (?) in D F 16. Postremo superscripta illa *εχειν* V iii 15, *ελεξεν* 19, *του γεγενημενου* 20 etiam in D F, *καταλιπειν* autem 19 in F habemus.

Fuerint igitur a διορθωτοῦ H . . . antiqui manu perfecta magna lectionum pars in D F repertarum. Sed multa etiam in ipso textu antiquitus legebantur quae a C H plane absunt, in D F superfuerunt. Et eorum quae C E habent singularia neminem fugit quam exilia fuerint et incerta superiori memoria indicia, ita ut conicere liceat nostro aevo ineunte textus translaticii qui nondum in duas abiisset familias, partem fuisse maximam C H et D F, sed magnam quoque C D F et H D F; deinde aliqua sane sed multo pauciora codicis H futuri signa, codicis C autem fere nulla. Neque illud quamvis tenue praetereundum est, et scriptorem libri qui *περὶ ὕψους* inscribitur et ipsum Ciceronem eiusmodi textum legisse videri. Ille enim I v 2 citans *πάντων καὶ* exscripsit cum C H, *πολεμικώτατον* autem cum C D F: hic lib. VIII cap. vii 17–22 loco Catonis maioris notissimo vertens *nusquam aut nullum fore* scripsit ubi *οὐδὲν ἔτι ἐγὼ ἔσομαι* D F, sed *οὐδὲν εἶμι ἐγὼ ἔτι* C H; agnoscit γὰρ quod D F omitunt; non reddit *διεπέπρακτο* (C), sed *διεπράττετο* (H D F); non *διανέμειν* neque *οὕτω* (D F), sed *δια-*

PRAEFATIO

μένειν et οὔτοι (C H). Eodem aevo adhuc superfuisse videtur simplex πτύειν ad I ii 16 (cf. VIII viii 8), quod tradit scholiasta ad Aristoph. *Thesm.* 616: nam Varro (Sat. Menip. 250, Riese) sic locum reddit *Persae propter exercitationes puerilis modicas eo sunt consecuti siccitatem ut neque spuerent neque emungerentur.*

E. C. M.

Scribebam Oxonii

mense Ianuario a. M.DCCCCX

XENOPHONTIS OPERA

- TOMVS I HISTORIA GRAECA
- TOMVS II COMMENTARII
OECONOMICVS
CONVIVIVM
APOLOGIA SOCRATIS
- TOMVS III EXPEDITIO CYRI
- TOMVS IV INSTITVTIO CYRI
- TOMVS V OPVSCVLA

SIGLA

- P = fragmenta papyracea saec. ii (v ii 3 s.)
Π = fragmenta papyracea saec. iii (i vi 3-11)
C = Parisinus 1640, saec. xiv (cont. editor)
E = Etonensis, saec. xv (cont. editor)
H = Escorialensis T iii 14, saec. xii (cont. editor)
A = Parisinus 1635, saec. xiv (cont. Dindorf)
G = Guelferbytanus 71. 19 saec. xv (cont. Dindorf)
R = Bremensis, lib. i continens, saec. xv (cont. Dindorf)
D = Bodleianus (lib. Canon. 39), saec. xv (cont. editor)
F = Erlangensis, saec. xv (cont. Dindorf)
C cor. c etc. = manus altera, tertia
m = cod. Ambros. B 119, saec. x exeuntis, qui I v 7-14 et
III iii 44-5 continet (cont. F. Bolla, *Riv. di fil.* 1893,
366)
de Vaticano 1335 (V) et novo fragmento papyraceo et
excerptis in cod. Peiresciano exstantibus vide Praef.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Α

Ἐννοιά ποθ' ἡμῖν ἐγένετο ὅσαι δημοκραταί κατελύθησαν **I**
ὑπὸ τῶν ἄλλως πως βουλομένων πολιτεύεσθαι μάλλον ἢ
ἐν δημοκρατία, ὅσαι τ' αὖ μοναρχαί, ὅσαι τε ὀλιγαρχαί
ἀνήρηται ἤδη ὑπὸ δῆμων, καὶ ὅσοι τυραννεῖν ἐπιχειρή-
5 σαυτες οἱ μὲν αὐτῶν καὶ ταχὺ πάμπαν κατελύθησαν, οἱ δὲ
κὰν ὀποσοῦν χρόνον ἄρχοντες διαγέωνται, θαυμάζονται
ὡς σοφοί τε καὶ εὐτυχεῖς ἄνδρες γεγενημένοι. πολλοὺς δ'
ἐδοκοῦμεν καταμεμαθηκέναι καὶ ἐν ἰδίοις οἴκοις τοὺς μὲν
ἔχοντας καὶ πλείονας οἰκέτας, τοὺς δὲ καὶ πάνυ ὀλίγους,
10 καὶ ὅμως οὐδὲ τοῖς ὀλίγοις τούτοις πάνυ τι δυναμένους
χρηῖσθαι πειθομένοις τοὺς δεσπότας. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις **2**
ἐνενοοῦμεν ὅτι ἄρχοντες μὲν εἰσι καὶ οἱ βουκόλοι τῶν βοῶν
καὶ οἱ ἵπποφορβοὶ τῶν ἵππων, καὶ πάντες δὲ οἱ καλούμενοι
νομεῖς ὧν ἂν ἐπιστατῶσι ζῶων εἰκότως ἂν ἄρχοντες τούτων
15 νομίζωτο· πάσας τοίνυν ταύτας τὰς ἀγέλας ἐδοκοῦμεν
ὄραν μάλλον ἐθελούσας πείθεσθαι τοῖς νομεῦσιν ἢ τοὺς
ἀνθρώπους τοῖς ἄρχουσι. πορεύονται τε γὰρ αἱ ἀγέλαι ἢ
ἂν αὐτὰς εὐθύνωσιν οἱ νομεῖς, νέμονταί τε χωρία ἐφ' ὅποια
ἂν αὐτὰς ἐπάγωσιν, ἀπέχονται τε ὧν ἂν αὐτὰς ἀπείργωσι·
20 καὶ τοῖς καρποῖς τοίνυν τοῖς γιγνομένοις ἐξ αὐτῶν ἐῶσι

5 ταχὺ πάμπαν καὶ CE: καὶ om. Vat. 987 6 ὀποσοῦν C E
διεγέγοντο CE 9 καὶ ante πλείονας del. Hartman 10 πάνυ
τι DFG: πάντη CAERH 11 πειθομένοις FG: om. cet.
14 ἐπιστατοῦσι CAEH 17 τε om. A et F 18 ἂν αὐτὰς
εὐθύνωσιν D: αὐτὰς εὐθύνουσιν CE: αὐτὰς εὐθύνωσιν HA et G: ἂν
αὐτὰς εὐθύνουσιν F ἐφ' om. CAERH

τοὺς νομέας χρῆσθαι οὕτως ὅπως ἂν αὐτοὶ βούλωνται.
 ἔτι τοίνυν οὐδεμίαν πρόποτε ἀγέλην ἠσθήμεθα συστάσαν
 ἐπὶ τὸν νομέα οὔτε ὡς μὴ πείθεσθαι οὔτε ὡς μὴ ἐπιτρέπειν
 τῷ καρπῷ χρῆσθαι, ἀλλὰ καὶ χαλεπώτεραί εἰσιν αἱ ἀγέλαι
 πᾶσι τοῖς ἀλλοφύλοις ἢ τοῖς ἄρχουσί τε καὶ ὠφελουμένοις 5
 ἀπ' αὐτῶν· ἄνθρωποι δὲ ἐπ' οὐδένας μᾶλλον συνίστανται
 ἢ ἐπὶ τούτους οὓς ἂν αἰσθωνται ἄρχειν αὐτῶν ἐπιχειροῦντας.
 3 ὅτε μὲν δὴ ταῦτα ἐνεθυμούμεθα, οὕτως ἐγιννώσκομεν περὶ
 αὐτῶν, ὡς ἀνθρώπῳ πεφυκότι πάντων τῶν ἄλλων ῥᾶον εἶη
 ζῶων ἢ ἀνθρώπων ἄρχειν. ἐπειδὴ δὲ ἐνενοήσαμεν ὅτι 10
 Κῦρος ἐγένετο Πέρσης, ὃς παμπόλλους μὲν ἀνθρώπους ἐκτῆ-
 σατο πειθομένους αὐτῷ, παμπόλλας δὲ πόλεις, πάμπολλα
 δὲ ἔθνη, ἐκ τούτου δὴ ἠναγκαζόμεθα μετανοεῖν μὴ οὔτε
 τῶν ἀδυνάτων οὔτε τῶν χαλεπῶν ἔργων ἢ τὸ ἀνθρώπων
 ἄρχειν, ἣν τις ἐπισταμένως τοῦτο πράττη. Κύρῳ γοῦν 15
 ἴσμεν ἐβελήσαντας πείθεσθαι τοὺς μὲν ἀπέχοντας παμ-
 πόλλων ἡμερῶν ὁδόν, τοὺς δὲ καὶ μηνῶν, τοὺς δὲ οὐδ' ἑωρα-
 κότας πρόποτ' αὐτόν, τοὺς δὲ καὶ εὖ εἰδότας ὅτι οὐδ' ἂν
 4 ἴδοιεν, καὶ ὅμως ἤθελον αὐτῷ ὑπακούειν. καὶ γάρ τοι
 τοσοῦτον διήνεγκε τῶν ἄλλων βασιλέων, καὶ τῶν πατρίους 20
 ἀρχὰς παρειληφόντων καὶ τῶν δι' ἑαυτῶν κτησαμένων, ὥσθ'
 ὁ μὲν Σκύθης καίπερ παμπόλλων ὄντων Σκυθῶν ἄλλου μὲν
 οὐδενὸς δύναιτ' ἂν ἔθνους ἐπάρξαι, ἀγαπῶν δ' ἂν εἰ τοῦ
 ἑαυτοῦ ἔθνους ἄρχων διαγένοιτο, καὶ ὁ Θραξ Ἐθρακῶν καὶ ὁ
 Ἰλλυριὸς Ἰλλυριῶν, καὶ τᾶλλα δὲ ὡσαύτως ἔθνη ἀκούομεν 25
 τὰ γοῦν ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἔτι καὶ νῦν αὐτόνομα εἶναι [λέγεται]
 καὶ λελύσθαι ἀπ' ἀλλήλων· Κῦρος δὲ παραλαβὼν ὡσαύτως

2 ἀγέλην om. C E   3 τοὺς νομέας CAERH   5 ἀλλοφύλοις]
 ἄλλοις c D G : ἄλλοισι F   ἄρχουσί τε αὐτῶν c D F G   6 ἀπ'] ὑπ'
 D G   7 αὐτῶν D : ἑαυτῶν CAEH : αὐτῶν c F G   8 ἐνενοού-
 μεθα c F   9 ζῶων εἶη ῥᾶον D F G : εἶη ζῶων om. A H   12 ἑαυτῷ
 H : αὐτῷ cet.   πάμπολλα D F G : πολλὰ CAERH   15 ἣν] ἂν
 D F G   21 ἑαυτῶν] αὐτῶν C   22 παμπόλλων D F G : πολλῶν
 CAERH   25 ὡσαύτως ἔθνη CAERH et D mg. : ἔθνη ὡσαύτως
 ὅσα D F G   26 λέγεται del. Dind.

οὕτω καὶ τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔθνη αὐτόνομα ὄντα ὀρμηθεὶς σὺν
 ὀλίγη Περσῶν στρατιᾷ ἐκόντων μὲν ἠγήσατο Μήδων, ἐκόν-
 των δὲ Ὑρκανίων, κατεστρέψατο δὲ Σύρους, Ἀσσυρίους,
 Ἀραβίους, Καππαδόκας, Φρύγας ἀμφοτέρους, Λυδούς, Κᾶρας,
 5 Φοίνικας, Βαβυλωνίους, ἤρξε δὲ Βακτριῶν καὶ Ἰνδῶν καὶ
 Κιλικῶν, ὡσαύτως δὲ Σακῶν καὶ Παφλαγόνων καὶ Μαγα-
 διδῶν, καὶ ἄλλων δὲ παμπόλλων ἐθνῶν, ὧν οὐδ' ἂν τὰ
 ὀνόματα ἔχοι τις εἰπεῖν, ἐπήρξε δὲ καὶ Ἑλλήνων τῶν ἐν
 τῇ Ἀσίᾳ, καταβὰς δ' ἐπὶ θάλατταν καὶ Κυπρίων καὶ Αἰγυ-
 10 πτίων. καὶ τοίνυν τούτων τῶν ἐθνῶν ἤρξεν οὔτε αὐτῷ 5
 ὁμογλώττων ὄντων οὔτε ἀλλήλοις, καὶ ὅμως ἐδυνάσθη ἐφι-
 κέσθαι μὲν ἐπὶ τοσαύτην γῆν τῷ ἀφ' ἑαυτοῦ φόβῳ, ὥστε
 καταπλῆξαι πάντας καὶ μηδένα ἐπιχειρεῖν αὐτῷ, ἐδυνάσθη
 δὲ ἐπιθυμίαν ἐμβαλεῖν τοσαύτην τοῦ [πάντας] αὐτῷ χαρί-
 15 ζεσθαι ὥστε αἰεὶ τῇ αὐτοῦ γνώμῃ ἀξιοῦν κυβερνᾶσθαι, ἀνηρτή-
 σατο δὲ τοσαῦτα φύλα ὅσα καὶ διελθεῖν ἔργον ἐστίν, ὅποι
 ἂν ἄρξηται τις πορεύεσθαι ἀπὸ τῶν βασιλείων, ἦν τε πρὸς
 ἕω ἦν τε πρὸς ἐσπέραν ἦν τε πρὸς ἄρκτον ἦν τε πρὸς μεσημ-
 βριαν. ἡμεῖς μὲν δὴ ὡς ἄξιον ὄντα θαυμάζεσθαι τοῦτον 6
 20 τὸν ἄνδρα ἐσκεψάμεθα τίς ποτ' ὦν γενεὰν καὶ ποίαν τινὰ
 φύσιν ἔχων καὶ ποία τινὲ παιδευθεὶς παιδείᾳ τοσοῦτον διή-
 νεγκεν εἰς τὸ ἄρχεῖν ἀνθρώπων. ὅσα οὖν καὶ ἐπυθόμεθα
 καὶ ἠσθῆσθαι δοκοῦμεν περὶ αὐτοῦ, ταῦτα πειρασόμεθα
 διηγῆσασθαι.

25 Πατρὸς μὲν δὴ ὁ Κῦρος λέγεται γενέσθαι Καμβύσου II

1 οὕτω om. CE: οὕτως ARH et DF αὐτόνομα ἔθνη CAERH
 4 ἀραβίους AH: ἄρ(ρ)αβας cet. κᾶρας] κίλικας CAERH
 5 ἤρξε δὲ καὶ DFG 6 μεγαδίγων CAERH 10 οὐθ' ἑαυτῷ
 DFG 11 ἐδυνήθη R et c DFG 12 ἀφ' om. DFG: ἀμφ'
 AH 13 ἐδυνήθη R et c DFG 14 ἐπιθυμίαν] ἔρωτα
 DFg ἐμβάλλειν AH τοσαύτην τοῦ πάντας R et d G: εἰς τοσαύτην
 γε πάντας CAEH: εἰς τοσαύτην γένναν τοῦ F: τοσαύτην inter duas
 lacunas D ἑαυτῷ DFG 15 αἰεὶ om. CAERH ἑαυτοῦ DG
 16 ὅσα] ὥστε CAERH ὕπη CAEH 17 ἂν τις ἄρξηται DFG
 20 γένναν AH et DFG 21 τινὲ] ποτὲ AH et F παιδείᾳ
 παιδευθεὶς DFG 25 λέγεται κύρος DFG καμβύσου DG;
 καμβύσεως A: καμβύσεω cet.

Περσῶν βασιλέως· ὁ δὲ Καμβύσης οὗτος τοῦ Περσειδῶν
γένους ἦν· οἱ δὲ Περσείδαι ἀπὸ Περσέως κλήζονται· μητρὸς
δὲ ὁμολογεῖται Μανδάνης γενέσθαι· ἡ δὲ Μανδάνη αὕτη
Ἄστυάγους ἦν θυγάτηρ τοῦ Μήδων γενομένου βασιλέως.
φῦναι δὲ ὁ Κῦρος λέγεται καὶ ἄδεται ἔτι καὶ νῦν ὑπὸ τῶν 5
βαρβάρων εἶδος μὲν κάλλιστος, ψυχὴν δὲ φιλανθρωπότατος
καὶ φιλομαθέστατος καὶ φιλοτιμότατος, ὥστε πάντα μὲν
πόνον ἀνατλήναι, πάντα δὲ κίνδυνον ὑπομεῖναι τοῦ ἐπαι-
2 νεῖσθαι ἕνεκα. φύσιν μὲν δὴ τῆς μορφῆς καὶ τῆς ψυχῆς
τοιαύτην ἔχων διαμνημονεύεται· ἐπαιδεύθη γε μὴν ἐν 10
Περσῶν νόμοις· οὗτοι δὲ δοκοῦσιν οἱ νόμοι ἄρχεσθαι τοῦ
κοινοῦ ἀγαθοῦ ἐπιμελούμενοι οὐκ ἔνθενπερ ἐν ταῖς πλεί-
σταις πόλεσιν ἄρχονται. αἱ μὲν γὰρ πλείσται πόλεις
ἀφείσαι παιδεύειν ὅπως τις ἐθέλει τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας, καὶ
αὐτοὺς τοὺς πρεσβυτέρους ὅπως ἐθέλουσι διάγειν, ἔπειτα 15
προστάττουσιν αὐτοῖς μὴ κλέπτειν μηδὲ ἀρπάζειν, μὴ βία
εἰς οἰκίαν παριέναι, μὴ παίειν ὃν μὴ δίκαιον, μὴ μοιχεύειν,
μὴ ἀπειθεῖν ἄρχοντι, καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα ὡσαύτως· ἦν
3 δέ τις τούτων τι παραβαίῃ, ζημίαν αὐτοῖς ἐπέθεσαν. οἱ
δὲ Περσικοὶ νόμοι προλαβόντες ἐπιμέλονται ὅπως τὴν ἀρχὴν 20
μὴ τοιοῦτοι ἔσονται οἱ πολῖται οἷοι πονηροῦ τινος ἢ αἰσχροῦ
ἔργου ἐφίεσθαι. ἐπιμέλονται δὲ ὧδε. ἔστιν αὐτοῖς ἑλευ-
θέρα ἀγορὰ καλουμένη, ἔνθα τὰ τε βασίλεια καὶ τᾶλλα
ἀρχεῖα πεποίηται. ἐντεῦθεν τὰ μὲν ὄνια καὶ οἱ ἀγοραῖοι
καὶ αἱ τούτων φωναὶ καὶ ἀπειροκαλῖαι ἀπελήλανται εἰς 25

2 ἦν om. CAERH et Suidas   περσέων AH   4 γενο-
μένου om. DFG   5 φῦναι] εἶναι AH   ὁ om. DFG   7 καὶ
φιλοτιμότατος om. AH   8 ἂν τλήναι CE   9 τῆς ψυχῆς
καὶ τῆς μορφῆς DFG   12 οὐκ ἔνθενπερ ἐν Hertlein: οὐκ ἔνθεν
ἔθενπερ ἐν DG: οὐκ ἔνθεν ἔθεν ἐν F: οὐχ ὁμοίως γὰρ CAERH et d
14 τὸ παιδεύειν DF   ἑαυτῶν CARH   15 ἔπειτα προστάττουσιν
DFG: ἐπιτάσσουσιν CAERH   16 μηδὲ] μὴ DFG   18 μηδὲ
ἀπειθεῖν DF   τὰ om. C   19 τούτων] τῶν τοιούτων CE   (ζημίας
αὐτοῖς ἐπανάθεσαν CAERH   21 οἷοι DFG: ὥστε CAERH
22 δε CE: δὴ HAG: δὲ δὴ DF   25 αἱ ἀπειροκαλῖαι CAERH
et F

ἄλλον τόπον, ὡς μὴ μιγνύηται ἢ τούτων τύρβη τῇ τῶν
 πεπαιδευμένων εὐκοσμία. διήρηται δὲ αὕτη ἢ ἀγορὰ [ἢ περὶ 4
 τὰ ἀρχεῖα] τέτταρα μέρη· τούτων δ' ἔστιν ἐν μὲν παισίν, ἐν
 δὲ ἐφήβοις, ἄλλο τελείοις ἀνδράσι, ἄλλο τοῖς ὑπὲρ τὰ
 5 στρατεύσιμα ἔτη γεγονόσι. νόμῳ δ' εἰς τὰς ἑαυτῶν χώρας
 ἕκαστοι τούτων πάρεισιν, οἱ μὲν παῖδες ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καὶ
 οἱ τέλειοι ἄνδρες, οἱ δὲ γεραίτεροι ἡνίκ' ἂν ἑκάστῳ προ-
 χωρῆ, πλὴν ἐν ταῖς τεταγμέναις ἡμέραις, ἐν αἷς αὐτοὺς δεῖ
 10 παρῆναι. οἱ δὲ ἔφηβοι καὶ κοιμῶνται περὶ τὰ ἀρχεῖα σὺν
 τοῖς γυμνητικοῖς ὄπλοις πλὴν τῶν γεγαμηκότων· οὗτοι δὲ
 οὔτε ἐπιζητοῦνται, ἢ μὴ προρρηθῆ παρῆναι, οὔτε πολλάκις
 ἀπείναι καλόν. ἄρχοντες δ' ἐφ' ἑκάστῳ τούτων τῶν μερῶν 5
 εἰσι δώδεκα· δώδεκα γὰρ καὶ Περσῶν φυλαὶ διήρηνται. καὶ
 ἐπὶ μὲν τοῖς παισίν ἐκ τῶν γεραιτέρων ἡρημένοι εἰσὶν οἱ
 15 ἂν δοκῶσι τοὺς παῖδας βελτίστους ἀποδεικνύναι· ἐπὶ δὲ
 τοῖς ἐφήβοις ἐκ τῶν τελείων ἀνδρῶν οἱ ἂν αὖ τοὺς ἐφήβους
 βελτίστους δοκῶσι παρέχειν· ἐπὶ δὲ τοῖς τελείοις ἀνδράσι
 οἱ ἂν δοκῶσι παρέχειν αὐτοὺς μάλιστα τὰ τεταγμένα ποι-
 οῦντας καὶ τὰ παραγγελόμενα ὑπὸ τῆς μεγίστης ἀρχῆς·
 20 εἰσὶ δὲ καὶ τῶν γεραιτέρων προστάται ἡρημένοι, οἱ προστα-
 τεύουσιν ὅπως καὶ οὗτοι τὰ καθήκοντα ἀποτελῶσιν. ἃ δὲ
 ἑκάστη ἡλικία προστέτακται ποιεῖν διηγησόμεθα, ὡς μᾶλλον
 δῆλον γένηται ἢ ἐπιμέλονται ὡς ἂν βέλτιστοι εἶεν οἱ πο-
 λίται. οἱ μὲν δὴ παῖδες εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶντες 6
 25 διάγουσι μανθάνοντες δικαιοσύνην· καὶ λέγουσιν ὅτι ἐπὶ

2 ἢ ante περὶ om. CAERH ἢ περὶ τὰ ἀρχεῖα del. Herwerden
 3 τὰ om. AH τέτταρα AH et D; cf. etiam *Hell.* i. 7. 23: εἰς
 τέττ(σ)αρα CER et FG 4 τὰ om. AH 8 ἐν αἷς CER
 et DFG: αἷς AH δεῖ αὐτοὺς DFG 10 γυμνητικοῖς DFG
 12 τούτῳ CE 13 καὶ ante περσῶν om. H: περσῶν καὶ περσῶν
 DGR 14 ἐκ] οἱ ἐκ AH εἰσὶν om. C 15 βελτίους CE
 ante ἀποδεικνύναι add. ἂν CAERH 16 αὖ τοὺς D: αὐτοὺς
 AH: αὐτοὺς τοὺς cet. 17 βελτίους CAERH παρέξειν δοκῶσι
 CAERH 20 οἱ προστατεύουσιν R et DFG: προστατεύουσι
 δὲ CAEH: del. Dind. 21 οὗτοι] αὐτοὶ DFG 24 εἰς] οἱ εἰς
 DF

τοῦτο ἔρχονται ὡς περ παρ' ἡμῖν ὅτι γράμματα μαθησόμενοι.
 οἱ δ' ἄρχοντες αὐτῶν διατελοῦσι τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας
 δικάζοντες αὐτοῖς. γίνυται γὰρ δὴ καὶ παισὶ πρὸς ἀλλή-
 λους ὡς περ ἀνδράσι ἐγκλήματα καὶ κλοπῆς καὶ ἄρπαγῆς
 καὶ βίας καὶ ἀπάτης καὶ κακολογίας καὶ ἄλλων οἴων δὴ εἰκόσ. 5
 7 οὓς δ' ἂν γνῶσι τούτων τι ἀδικοῦντας, τιμωροῦνται. κολά-
 ζουσι δὲ καὶ ὃν ἂν ἀδίκως ἐγκαλοῦντα εὐρίσκωσι. δικάζουσι
 δὲ καὶ ἐγκλήματος οὗ ἔνεκα ἄνθρωποι μισοῦσι μὲν ἀλλήλους
 μάλιστα, δικάζονται δὲ ἥκιστα, ἀχαριστίας, καὶ ὃν ἂν γνῶσι
 δυνάμενον μὲν χάριω ἀποδιδόναι, μὴ ἀποδιδόντα δέ, κολά- 10
 ζουσι καὶ τοῦτον ἰσχυρῶς. οἴονται γὰρ τοὺς ἀχαρίστους
 καὶ περὶ θεοὺς ἂν μάλιστα ἀμελῶς ἔχειν καὶ περὶ γονέας
 καὶ πατρίδα καὶ φίλους. ἔπεσθαι δὲ δοκεῖ μάλιστα τῇ
 ἀχαριστία ἢ ἀναισχυντία· καὶ γὰρ αὕτη μεγίστη δοκεῖ εἶναι
 8 ἐπὶ πάντα τὰ αἰσχυρὰ ἡγεμών. διδάσκουσι δὲ τοὺς παῖδας 15
 καὶ σωφροσύνην· μέγα δὲ συμβάλλεται εἰς τὸ μανθάνειν
 σωφρονεῖν αὐτοὺς ὅτι καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὀρώσιν ἀνὰ
 πᾶσαν ἡμέραν σωφρόνως διάγοντας. διδάσκουσι δὲ αὐτοὺς
 καὶ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι· μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμ-
 βάλλεται ὅτι ὀρώσιν τοὺς πρεσβυτέρους πειθομένους τοῖς 20
 ἄρχουσι ἰσχυρῶς. διδάσκουσι δὲ καὶ ἐγκράτειαν γαστρὸς
 καὶ ποτοῦ· μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται ὅτι ὀρώσιν
 τοὺς πρεσβυτέρους οὐ πρόσθεν ἀπιόντας γαστρὸς ἔνεκα πρὶν
 ἂν ἀφῶσιν οἱ ἄρχοντες, καὶ ὅτι οὐ παρὰ μητρὶ σιτοῦνται οἱ
 παῖδες, ἀλλὰ παρὰ τῷ διδασκάλῳ, ὅταν οἱ ἄρχοντες σημή- 25
 νωσι. φέρονται δὲ οἴκοθεν σίτον μὲν ἄρτον, ὄψον δὲ
 κάρδαμον, πιεῖν δέ, ἣν τις διψῇ, κώθωνα, ὡς ἀπὸ τοῦ ποτα-

I τοῦτο] τούτω C ὅτι Cobet: οἱ τὰ codd. 2 τὸ πλεῖστον
 μέρος C A E R H 5 δὴ om. C A E R H 6 κολάζονται
 C A E R H 7 οὓς . . . ἐγκαλοῦντας D F G 8 οὗ ἔνεκα] οὐνεκα
 A H 9 ἥκιστα A H et F: οὐχ ἥκιστα C E R et D G 11 καὶ
 om. D F G 13 περὶ πατρίδα καὶ περὶ φίλους D F μάλιστα
 δοκεῖ C A E R H 14 καὶ ἡ C E R γὰρ del. Sauppe, ut αὕτη
 ad ἀναισχυντία referatur δοκεῖ εἶναι μεγίστη C E 18 διδά-
 σκουσι δὲ αὐτοὺς . . . ἰσχυρῶς om. C A E R H 21 ἐγκράτειαν]
 ἐγκρατεῖς εἶναι D F G 26 σίτα D G ἄρτους D F G

μοῦ ἀρύσασθαι. πρὸς δὲ τούτοις μανθάνουσι καὶ τοξεύειν
 καὶ ἀκοντίζειν. μέχρι μὲν δὴ ἕξ ἢ ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἀπὸ
 γενεᾶς οἱ παῖδες ταῦτα πράττουσιν, ἐκ τούτου δὲ εἰς τοὺς
 ἐφήβους ἐξέρχονται. οὗτοι δ' αὖ οἱ ἔφηβοι διάγουσιν ὧδε. 9
 5 δέκα ἔτη ἀφ' οὗ ἂν ἐκ παίδων ἐξέλθωσι κοιμῶνται μὲν περὶ
 τὰ ἀρχεῖα, ὡσπερ προειρήκαμεν, καὶ φυλακῆς ἕνεκα τῆς
 πόλεως καὶ σωφροσύνης· δοκεῖ γὰρ αὕτη ἢ ἡλικία μάλιστα
 ἐπιμελείας δεῖσθαι· παρέχουσι δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἑαυτοὺς
 τοῖς ἄρχουσι χρῆσθαι ἢν τι δέωνται ὑπὲρ τοῦ κοινού. καὶ
 10 ὅταν μὲν δέη, πάντες μένουσι περὶ τὰ ἀρχεῖα· ὅταν δὲ ἐξίη
 βασιλεὺς ἐπὶ θήραν, ἐξάγει τὴν ἡμίσειαν τῆς φυλακῆς·
 ποιεῖ δὲ τοῦτο πολλάκις τοῦ μηνός. ἔχειν δὲ δεῖ τοὺς
 ἐξιόντας τόξα καὶ παρὰ τὴν φαρέτραν ἐν κολεῷ κοπίδα ἢ
 σάγαριν, ἔτι δὲ γέρρον καὶ παλτὰ δύο, ὥστε τὸ μὲν ἀφεῖναι,
 15 τῷ δ', ἂν δέη, ἐκ χειρὸς χρῆσθαι. διὰ τοῦτο δὲ δημοσίᾳ 10
 τοῦ θηρᾶν ἐπιμέλονται, καὶ βασιλεὺς ὡσπερ καὶ ἐν πολέμῳ
 ἡγεμῶν ἐστὶν αὐτοῖς καὶ αὐτός τε θηρᾶ καὶ τῶν ἄλλων
 ἐπιμελεῖται ὅπως ἂν θηρῶσιν, ὅτι ἀληθεστάτη αὐτοῖς δοκεῖ
 εἶναι αὕτη ἢ μελέτη τῶν πρὸς τὸν πόλεμον. καὶ γὰρ πρῶ
 20 ἀνίστασθαι ἐθίζει καὶ ψύχη καὶ θάλπη ἀνέχεσθαι, γυμνάζει
 δὲ καὶ ὁδοιπορίαις καὶ δρόμοις, ἀνάγκη δὲ καὶ τοξεύσαι
 θηρίον καὶ ἀκοντίσαι ὅπου ἂν παραπίπτῃ. καὶ τὴν ψυχὴν
 δὲ πολλάκις ἀνάγκη θήγεσθαι ὅταν τι τῶν ἀλκίμων θηρίων
 ἀνθιστῆται· παίειν μὲν γὰρ δήπου δεῖ τὸ ὁμόσε γιγνόμενον,
 25 φυλάξασθαι δὲ τὸ ἐπιφερόμενον· ὥστε οὐ ῥάδιον εὐρεῖν τί ἐν
 τῇ θήρᾳ ἄπεστι τῶν ἐν πολέμῳ παρόντων. ἐξέρχονται δὲ ἐπὶ 11
 τὴν θήραν ἄριστον ἔχοντες πλέον μὲν, ὡς τὸ εἰκός, τῶν

1 πρὸς δὲ τούτοις] πρὸ δὲ τούτων CAERH καὶ om. CER et
 DG 3 αὐτὰ DG 4 ἔρχονται CAERH 6 προεῖρηται DFG
 10 δέη] δέη τι DF 11 ἐξάγει τὴν ἡμίσειαν τῆς φυλακῆς CAERH:
 τὰς ἡμισείας φυλακὰς καταλείπει DFG 13 καὶ om. DF καὶ ἐν D f
 κοπίδια A H 14 μὲν ἐν DF 16 ἐπιμέλονται A H 17 αὐτοῖς
 ἐστὶ DFG 18 θηρῶεν DFG αὐτοῖς om. DG 19 εἶναι
 post δοκεῖ om., post πόλεμον add. DFG 20 θάλπεσθαι CARH
 23 θήγεσθαι ἐν τῇ θήρᾳ c DFG 24 δήπου om. DG 25 ἐν τῇ
 θήρᾳ τί DFG 26 ἐν τῷ πολέμῳ CAERH 27 πλέον Stob. :
 πλείον codd. μὲν om. ERH τὸ om. c DFG

παίδων, τᾶλλα δὲ ὅμοιον. καὶ θηρῶντες μὲν οὐκ ἂν ἀριστή-
 σαιεν, ἣν δέ τι δεήσῃ ἢ θηρίου ἔνεκα ἐπικαταμείναι ἢ ἄλλως
 ἐθελήσωσι διατρίψαι περὶ τὴν θήραν, τὸ οὖν ἄριστον τοῦτο
 δειπνήσαντες τὴν ὑστεραίαν αὖ θηρῶσι μέχρι δείπνου, καὶ
 μίαν ἄμφω τούτῳ τὴν ἡμέρα λογίζονται, ὅτι μιᾶς ἡμέρας σίτου 5
 δαπανῶσι. τοῦτο δὲ ποιοῦσι τοῦ ἐθίζεσθαι ἔνεκα, ἵν' ἐάν τι
 καὶ ἐν πολέμῳ δεήσῃ, δύνωνται ταῦτό ποιεῖν. καὶ ὄψον δὲ
 τοῦτο ἔχουσιν οἱ τηλικούτοι ὅ τι ἂν θηράσωσιν· εἰ δὲ μή, τὸ
 κάρδαμον. εἰ δέ τις αὐτοὺς οἶεται ἢ ἐσθίειν ἀηδῶς, ὅταν
 κάρδαμον μόνον ἔχωσιν ἐπὶ τῷ σίτῳ, ἢ πίνειν ἀηδῶς, ὅταν 10
 ὕδωρ πίνωσιν, ἀναμνησθήτω πῶς μὲν ἡδὺν μᾶζα καὶ ἄρτος
 12 πεινῶντι φαγεῖν, πῶς δὲ ἡδὺν ὕδωρ πιεῖν διψῶντι. αἱ δ' αὖ
 μένουσαι φυλαὶ διατρίβουσι μελετῶσαι τά τε ἄλλα ἢ παῖδες
 ὄντες ἔμαθον καὶ τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν, καὶ διαγωνιζόμενοι
 ταῦτα πρὸς ἀλλήλους διατελοῦσιν. εἰσὶ δὲ καὶ δημόσιοι 15
 τούτων ἀγῶνες καὶ ἄθλα προτίθεται· ἐν ἧ δ' ἂν τῶν φυλῶν
 πλείστοι ὦσι δαημονέστατοι καὶ ἀνδρικότατοι καὶ εὐπιστό-
 τατοι, ἐπαινοῦσιν οἱ πολῖται καὶ τιμῶσιν οὐ μόνον τὸν νῦν
 ἄρχοντα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὅστις αὐτοὺς παῖδας ὄντας ἐπαί-
 δευσε. χρῶνται δὲ τοῖς μένουσι τῶν ἐφήβων αἱ ἀρχαί, ἣν 20
 τι ἢ φρουρήσαι δεήσῃ ἢ κακούργους ἐρευνῆσαι ἢ ληστὰς
 ὑποδραμεῖν ἢ καὶ ἄλλο τι ὅσα ἰσχύος ἢ τάχους ἔργα ἐστί.
 ταῦτα μὲν δὴ οἱ ἔφηβοι πράττουσιν. ἐπειδὴν δὲ τὰ δέκα ἔτη
 13 διατελέσωσιν, ἐξέρχονται εἰς τοὺς τελείους ἄνδρας. ἀφ' οὗ
 δ' ἂν ἐξέλθωσι χρόνου οὗτοι αὖ πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτη διά- 25

2 δέ τι] μή τι CAERH δέη DFG: δεήσειεν CE ἢ post
 δεήσῃ om. DFG θηρίων CE 3 ἐθελήσωσι] βουληθῶσι DFG
 οὖν CAEH: γοῦν R: om. DFG; cf. i. 6. 5 4 ὑστέραν AH
 αὖ om. CAERH 5 ταύτας τὰς ἡμέρας AEH 6 ἔνεκεν CEH
 ἵνα καὶ ἐάν τι ἐν DFG 7 ταῦτό Herwerden: τοῦτο codd.
 11 ἐπιμνησθήτω C ἡδὺν μὲν DFG μᾶζα codd. 12 διψῶντι
 πιεῖν DFG 16 τῶν φυλῶν] φυλῆ DFG 17 καὶ εὐπιστότατοι
 om. DG 18 νῦν om. DG 21 ἢ post τι om. CAERH
 22 ἰσχύος ἢ τάχους CAERH: ἰσχύος τε καὶ τάχους DFG: τάχους
 καὶ ἰσχύος Stob. ἄλλα ἔργα CAERH 24 τελέσωσιν A
 et G τοὺς om. C 25 post χρόνου add. ἐκ τῶν ἐφήβων DFG
 εἴκοσι H

γουσιν ὧδε. πρῶτον μὲν ὥσπερ οἱ ἔφηβοι παρέχουσιν ἑαυ-
 τοὺς ταῖς ἀρχαῖς χρῆσθαι, ἦν τι δέη ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ, ὅσα φρο-
 νούντων τε ἤδη ἔργα ἐστὶ καὶ ἔτι δυναμένων. ἦν δέ ποι δέη
 στρατεύεσθαι, τόξα μὲν οἱ οὕτω πεπαιδευμένοι οὐκέτι ἔχοντες
 5 οὐδὲ παλτὰ στρατεύονται, τὰ δὲ ἀγχέμαχα ὄπλα καλούμενα,
 θώρακά τε περὶ τοῖς στέρνοις καὶ γέρρον ἐν τῇ ἀριστερᾷ,
 οἰόνπερ γράφονται οἱ Πέρσαι ἔχοντες, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ
 μάχαιραν ἢ κοπίδα. καὶ αἱ ἀρχαὶ δὲ πᾶσαι ἐκ τούτων
 καθίστανται πλὴν οἱ τῶν παίδων διδάσκαλοι. ἐπειδὴν δὲ
 10 τὰ πέντε καὶ εἴκοσι ἔτη διατελέσωσιν, εἶησαν μὲν ἂν
 οὔτοι πλέον τι γεγονότες ἢ τὰ πεντήκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς·
 ἐξέρχονται δὲ τηνικαῦτα εἰς τοὺς γεραιτέρους ὄντας τε καὶ
 καλουμένους. οἱ δ' αὖ γεραιτέροι οὔτοι στρατεύονται μὲν 14
 οὐκέτι ἔξω τῆς ἑαυτῶν, οἴκοι δὲ μένοντες δικάζουσι τὰ τε
 15 κοινὰ καὶ τὰ ἴδια πάντα. καὶ θανάτου δὲ οὔτοι κρίνουσι, καὶ
 τὰς ἀρχὰς οὔτοι πάσας αἰροῦνται· καὶ ἦν τις ἢ ἐν ἐφήβοις ἢ
 ἐν τελείοις ἀνδράσιν ἐλλίπη τι τῶν νομίμων, φαίνουσι μὲν
 οἱ φύλαρχοι ἕκαστοι καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουλόμενος, οἱ δὲ
 γεραιτέροι ἀκούσαντες ἐκκρίνουσιν· ὁ δὲ ἐκκριθεὶς ἄτιμος
 20 διατελεῖ τὸν λοιπὸν βίον.

Ἴνα δὲ σαφέστερον δηλωθῇ πᾶσα ἡ Περσῶν πολιτεία, 15
 μικρὸν ἐπάνειμι· νῦν γὰρ ἐν βραχυτάτῳ ἂν δηλωθείη διὰ
 τὰ προειρημένα. λέγονται μὲν γὰρ Πέρσαι ἀμφὶ τὰς
 δώδεκα μυριάδας εἶναι· τούτων δ' οὐδεὶς ἀπελήλαται νόμῳ
 25 τιμῶν καὶ ἀρχῶν, ἀλλ' ἔξεστι πᾶσι Πέρσαις πέμπειν τοὺς
 ἑαυτῶν παῖδας εἰς τὰ κοινὰ τῆς δικαιοσύνης διδασκαλεία.
 ἀλλ' οἱ μὲν δυνάμενοι τρέφειν τοὺς παῖδας ἀργοῦντας

1 ὧδε διάγουσι(ν) DFG 2 ὑπὲρ] περὶ DFG 3 ἤδη om.
 A H που codd.: corr. Dind. δέηση DFG 6 τε om. CAERH
 8 καὶ αἱ om. DF 10 εἴκοσι AH et DF ἂν om. ARH et D
 11 πλέον Stob.: πλεῖον codd. τι om. DFG γεγονότες post ἔτη
 DFG τὰ om. DFG 15 τὰ ἴδια] ῥάδια AH πάντα post
 κοινὰ DFG 16 prius ἢ om. DFG 17 ἐλλίπη] ἐλ in
 ras. D: ἐκλείπη CAH: ἐκλίπη Eh et G: ἐλλείπη R: ἐπιλείπη F
 18 ἕκαστον DFG 20 τὸν λοιπὸν βίον διατελεῖ DFG 21 ἢ om.
 CAERH 23 μὲν om. AH

πέμπουσιν, οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι οὐ πέμπουσιν. οἱ δ' ἂν παιδευθῶσι παρὰ τοῖς δημοσίοις διδασκάλοις, ἕξεστιν αὐτοῖς ἐν τοῖς ἐφήβοις νεανισκεύεσθαι, τοῖς δὲ μὴ διαπαιδευθεῖσιν οὕτως οὐκ ἕξεστιν. οἱ δ' ἂν αὖ ἐν τοῖς ἐφήβοις διατελέσωσι τὰ νόμιμα ποιοῦντες, ἕξεστι τούτοις εἰς τοὺς 5 τελείους ἄνδρας συναλίζεσθαι καὶ ἀρχῶν καὶ τιμῶν μετέχειν, οἱ δ' ἂν μὴ διαγένωνται ἐν τοῖς ἐφήβοις, οὐκ εἰσέρχονται εἰς τοὺς τελείους. οἱ δ' ἂν αὖ ἐν τοῖς τελείοις διαγένωνται ἀνεπίληπτοι, οὗτοι τῶν γεραιτέρων γίγνονται. οὕτω μὲν δὴ οἱ γεραιτέροι διὰ πάντων τῶν καλῶν ἐληλυθότες καθίστανται· 10 καὶ ἡ πολιτεία αὕτη, ἣ οἴονται χρώμενοι βέλτιστοι ἂν εἶναι.

16 καὶ νῦν δὲ ἔτι ἐμμένει μαρτύρια καὶ τῆς μετρίας διαίτης αὐτῶν καὶ τοῦ ἐκπονεῖσθαι τὴν δίαιταν. αἰσχρὸν μὲν γὰρ ἔτι καὶ νῦν ἐστὶ Πέρσαις καὶ τὸ πτύειν καὶ τὸ ἀπομύττεσθαι καὶ τὸ φύσης μεστοὺς φαίνεσθαι, αἰσχρὸν δὲ ἐστὶ καὶ τὸ 15 ἰόντα ποι φαυερὸν γενέσθαι ἢ τοῦ οὐρῆσαι ἔνεκα ἢ καὶ ἄλλου τινὸς τοιούτου. ταῦτα δὲ οὐκ ἂν ἐδύναντο ποιεῖν, εἰ μὴ καὶ διαίτη μετρία ἐχρῶντο καὶ τὸ ὑγρὸν ἐκπονοῦντες ἀνήλυσκον, ὥστε ἄλλη πη ἀποχωρεῖν. ταῦτα μὲν δὴ κατὰ πάντων Περσῶν ἔχομεν λέγειν· οὐ δ' ἔνεκα ὁ λόγος ὠρμήθη, 20 νῦν λέξομεν τὰς Κύρου πράξεις ἀρξάμενοι ἀπὸ παιδός.

III Κύρος γὰρ μέχρι μὲν δώδεκα ἐτῶν ἢ ὀλίγῃ πλείον ταύτη τῇ παιδείᾳ ἐπαιδευθή, καὶ πάντων τῶν ἡλικῶν διαφέρων ἐφαίνετο καὶ εἰς τὸ ταχὺ μαυθάνειν ἂ δέοι καὶ εἰς τὸ καλῶς καὶ ἀνδρείως ἕκαστα ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτου τοῦ 25

1 οἱ δὲ . . . πέμπουσιν om. C et F   4 αὖ om. C   6 συναλίζεσθαι H et DF: συναλίζεσθαι CAER et G   7 ἂν μὴ διαγένωνται ἐν E et DFG: ἂν αὖ ἐν τοῖς παισὶ μὴ (quod om. C) διατελέσωσιν ἢ ἐν CARH   ἔρχονται DFG   9 οὕτως CAH   11 post αὕτη add. ἐστὶν ἡ περσῶν καὶ ἡ ἐπιμέλεια αὕτη DF εἶναι] εἶεν CE   14 ἀποπτύειν codd.: corr. Cobet   τὸ ante ἀπομύττεσθαι om. AH   15 ἐστὶ] ἔτι DF   16 ποι Heindorf: που codd.   19 πη] ποι ER et dG: om. D   20 πάντων τῶν C ἔχω DF   22 γὰρ μέχρι μὲν AH et DF: μὲν γὰρ μέχρι μὲν C: μὲν γὰρ μέχρι E: μὲν γὰρ δὴ μέχρι μὲν R: γὰρ μέχρι G   πλειῶν CAERH: πλειόνων DFG

χρόνου μετεπέμψατο Ἀστυάγης τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα καὶ
 τὸν παῖδα αὐτῆς· ἰδεῖν γὰρ ἐπεθύμει, ὅτι ἤκουεν αὐτὸν καλὸν
 κἀγαθὸν εἶναι. ἔρχεται δὲ αὐτῇ τε ἡ Μανδάνη πρὸς τὸν
 πατέρα καὶ τὸν Κῦρον τὸν υἱὸν ἔχουσα. ὡς δὲ ἀφίκετο 2
 5 τάχιστα καὶ ἔγνω ὁ Κῦρος τὸν Ἀστυάγην τῆς μητρὸς πατέρα
 ὄντα, εὐθὺς οἶα δὴ παῖς φύσει φιλόστοργος ὢν ἠσπάζετό
 τε αὐτὸν ὥσπερ ἂν εἴ τις πάλαι συντεθραμμένος καὶ πάλαι
 φιλῶν ἀσπάζοιτο, καὶ ὁρῶν δὴ αὐτὸν κεκοσμημένον καὶ
 ὀφθαλμῶν ὑπογραφῇ καὶ χρώματος ἐντρίψει καὶ κόμαις
 10 προσθέτοις, ἃ δὴ νόμιμα ἦν ἐν Μήδοις· ταῦτα γὰρ πάντα
 Μηδικὰ ἐστί, καὶ οἱ πορφυροὶ χιτῶνες καὶ οἱ κἀνδυες καὶ
 οἱ στρεπτοὶ οἱ περὶ τῇ δέρῃ καὶ τὰ ψέλια τὰ περὶ
 ταῖς χερσίν, ἐν Πέρσαις δὲ τοῖς οἴκοι καὶ νῦν ἔτι πολὺν
 καὶ ἐσθῆτες φαυλότεραι καὶ δῖαιται εὐτελέστεραι· ὁρῶν δὴ
 15 τὸν κόσμον τοῦ πάππου, ἐμβλέπων αὐτῷ ἔλεγεν· ὦ μητηρ,
 ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος. ἐρωτώσης δὲ αὐτὸν τῆς μητρὸς
 πότερος καλλίων αὐτῷ δοκεῖ εἶναι, ὁ πατὴρ ἢ οὗτος, ἀπεκρί-
 νατο ἄρα ὁ Κῦρος· ὦ μητηρ, Περσῶν μὲν πολὺ κάλλιστος
 ὁ ἐμὸς πατήρ, Μήδων μέντοι ὄσων ἑώρακα ἐγὼ καὶ ἐν ταῖς
 20 ὁδοῖς καὶ ἐπὶ ταῖς θύραις πολὺν οὗτος ὁ ἐμὸς πάππος κάλλι-
 στος. ἀντασπαζόμενος δὲ ὁ πάππος αὐτὸν καὶ στολὴν καλὴν 3
 ἐνέδυσσε καὶ στρεπτοῖς καὶ ψελίοις ἐτίμα καὶ ἐκόσμει, καὶ
 εἴ ποι ἐξελαύνου, ἐφ' ἵππου χρυσοχαλίνου περιῆγεν, ὥσπερ
 καὶ αὐτὸς εἰώθει πορεύεσθαι. ὁ δὲ Κῦρος ἄτε παῖς ὢν καὶ
 25 φιλόκαλος καὶ φιλότιμος ἤδετο τῇ στολῇ, καὶ ἱππεύειν
 μανθάνων ὑπερέχαιρεν· ἐν Πέρσαις γὰρ διὰ τὸ χαλεπὸν εἶναι
 καὶ τρέφειν ἵππους καὶ ἱππεύειν ἐν ὀρεινῇ οὔσῃ τῇ χώρᾳ καὶ

2 παῖδα ἑαυτῆς C A H : ἑαυτῆς παῖδα E   αὐτὸν post κἀγαθὸν D F G
 3 καὶ ἀγαθὸν C A E R H   4 τὸν Κῦρον del. Hartman   6 φύσει
 φιλόστοργος ὢν C A E R H : φιλόστοργος φύσει D F G   10 προσθέταις
 D F   γὰρ δὴ D F   12 οἱ post στρεπτοὶ om. D F G   δέρῃ C A E R H
 ψέλια A H et F : ψέλλια cet. : item § 3   τὰ ante περὶ E : om. cet.
 14 δὴ] δὲ C E H   15 καὶ ἐμβλέπων D F   16 ἐρωτησάσης D F
 τῆς μητρὸς αὐτὸν D F G   20 ταῖς om. C A E R H   21 ὁ πάππος
 αὐτὸν] αὐτὸν ὁ ἀστυάγης D F G   27 καὶ ante ἰδεῖν om. A H

4 ἰδεῖν ἵππον πάνυ σπάνιον ἦν. δειπνῶν δὲ δὴ ὁ Ἄστυάγης
 σὺν τῇ θυγατρὶ καὶ τῷ Κύρῳ, βουλόμενος τὸν παῖδα ὡς
 ἥδιστα δειπνεῖν, ἵνα ἦττον τὰ οἴκαδε ποθοίη, προσῆγεν αὐτῷ
 καὶ παροψίδας καὶ παντοδαπὰ ἐμβάσματα καὶ βρώματα.
 τὸν δὲ Κύρῳ φασὶ λέγειν· ὦ πάππε, ὅσα πράγματα ἔχεις 5
 ἐν τῷ δεῖπνῳ, εἰ ἀνάγκη σοι ἐπὶ πάντα τὰ λεκάρια ταῦτα
 διατείνειν τὰς χεῖρας καὶ ἀπογεύεσθαι τούτων τῶν παντοδα-
 πῶν βρωμάτων. Τί δέ, φάναι τὸν Ἄστυάγην, οὐ γὰρ πολὺ
 σοι δοκεῖ εἶναι κάλλιον τόδε τὸ δεῖπνον τοῦ ἐν Πέρσiais;
 τὸν δὲ Κύρῳ πρὸς ταῦτα ἀποκρίνασθαι [λέγεται]. Οὐκ, ὦ 10
 πάππε, ἀλλὰ πολὺ ἀπλουστέρα καὶ εὐθυτέρα παρ' ἡμῖν ἢ
 ὁδός ἐστιν ἐπὶ τὸ ἐμπλησθῆναι ἢ παρ' ὑμῖν· ἡμᾶς μὲν γὰρ
 ἄρτος καὶ κρέα εἰς τοῦτο ἄγει, ὑμεῖς δὲ εἰς μὲν τὸ αὐτὸ ἡμῖν
 σπεύδετε, πολλοὺς δὲ τινὰς ἐλιγμοὺς ἄνω καὶ κάτω πλανώ-
 5 μνοι μόλις ἀφικνεῖσθε ὅποι ἡμεῖς πάλοι ἦκομεν. Ἄλλ', ὦ 15
 παῖ, φάναι τὸν Ἄστυάγην, οὐκ ἀχθόμενοι ταῦτα περιπλανώ-
 μεθα· γενόμενος δὲ καὶ σύ, ἔφη, γνώσῃ ὅτι ἡδέα ἐστίν.
 Ἄλλὰ καὶ σέ, φάναι τὸν Κύρῳ, ὁρῶ, ὦ πάππε, μυσαττό-
 μενον ταῦτα τὰ βρώματα. καὶ τὸν Ἄστυάγην ἐπερέσθαι·
 Καὶ τί νι δὴ σὺ τεκμαιρόμενος, ὦ παῖ, λέγεις; Ὅτι σε, φάναι, 20
 ὁρῶ, ὅταν μὲν τοῦ ἄρτου ἄψῃ, εἰς οὐδὲν τὴν χεῖρα ἀπο-
 ψώμενον, ὅταν δὲ τούτων τινὸς θίγῃς, εὐθὺς ἀποκαθαίρει
 τὴν χεῖρα εἰς τὰ χειρόμακτρα, ὡς πάνυ ἀχθόμενος ὅτι πλέα
 6 σοι ἀπ' αὐτῶν ἐγένετο. πρὸς ταῦτα δὲ τὸν Ἄστυάγην εἰπεῖν·
 Εἰ τοίνυν οὕτω γιγνώσκεις, ὦ παῖ, ἀλλὰ κρέα γε εὐωχοῦ, 25
 ἵνα νεανίας οἴκαδε ἀπέλθῃς. ἅμα δὲ ταῦτα λέγοντα πολλὰ

1 πάνυ σπάνιον ἦν CAEH: σπάνιον ἦν R: πάνυ σπάνιον DF:
 σπάνιον G δὴ om. DG 2 ante τῷ add. σὺν AH et F 3 ἦττον]
 ὡς ἥκιστα DF: ὡς ἥσσον G τὰ om. AH προσῆγεν CAERH et
 Athenaeus: προσήγαγεν DFG 5 φασὶ Herwerden: ἔφασαν codd.
 ὅσα τε AH 6 τὰ om. AH λεκάρια CER et Dg 9 εἶναι post
 δεῖπνον DFG 10 λέγεται del. Cobet οὐκ CAERH: οὐχὶ DFG
 12 ἡμᾶς c DFG: παρ' ἡμῖν CAERH 13 κρέας DFG ἀπάγει
 CAERH 15 ὅποι R et DF: ὅπη CAEH et G 7 ἔφη καὶ
 σὺ DFG post ἡδέα add. ταῦτα c DFG 18 ὁρῶ post βρώματα DF
 19 ἐπέρεσθαι codd.: corr. d: item § 8 20 ταῦτα λέγεις οὕτως DF
 22 ἀποκαθαίρει CAH et DF: ἀποκαθαίρη G 23 καταπλέα DF

αὐτῷ παραφέρειν καὶ θήρεια καὶ τῶν ἡμέρων. καὶ τὸν Κῦρον,
 ἐπεὶ ἑώρα πολλὰ τὰ κρέα, εἰπεῖν· Ἦ καὶ δίδως, φάναι, ᾧ
 πάππε, πάντα ταῦτά μοι τὰ κρέα ὅτι ἂν βούλωμαι αὐτοῖς
 χρήσθαι; Νῆ Δία, φάναι, ᾧ παῖ, ἔγωγέ σοι. ἐνταῦθα δὲ 7
 5 τὸν Κῦρον λαβόντα τῶν κρεῶν διαδιδόναι τοῖς ἀμφὶ τὸν
 πάππον θεραπευταῖς, ἐπιλέγοντα ἑκάστῳ· Σοὶ μὲν τοῦτο ὅτι
 προθύμως με ἱππεύειν διδάσκεις, σοὶ δ' ὅτι μοι παλτὸν
 ἔδωκας· νῦν γὰρ τοῦτ' ἔχω· σοὶ δ' ὅτι τὸν πάππον καλῶς
 θεραπεύεις, σοὶ δ' ὅτι μου τὴν μητέρα τιμᾶς· τοιαῦτα
 10 ἐποίει, ἕως διεδίδου πάντα ἃ ἔλαβε κρέα. Σάκα δέ, φάναι 8
 τὸν Ἀστυάγην, τῷ οἰνοχόῳ, ὃν ἐγὼ μάλιστα τιμῶ, οὐδὲν
 δίδως; ὁ δὲ Σάκας ἄρα καλός τε ὢν ἐτύγχανε καὶ τιμὴν
 ἔχων προσάγειν τοὺς δεομένους Ἀστυάγους καὶ ἀποκωλύειν
 οὐς μὴ καιρὸς αὐτῷ δοκοίη εἶναι προσάγειν. καὶ τὸν
 15 Κῦρον ἐπερέσθαι προπετῶς ὡς ἂν παῖς μηδέπω ὑποπτήσων·
 Διὰ τί δὴ, ᾧ πάππε, τοῦτον οὕτω τιμᾶς; καὶ τὸν Ἀστυάγην
 σκώψαντα εἰπεῖν· Οὐχ ὀρᾶς, φάναι, ὡς καλῶς οἰνοχοεῖ καὶ
 εὐσχημόνως; οἱ δὲ τῶν βασιλέων τούτων οἰνοχόοι κομφῶς
 τε οἰνοχοοῦσι καὶ καθαρῶς ἐγχέουσι καὶ διδόασιν τοῖς
 20 τρισὶ δακτύλοις ὀχοῦντες τὴν φιάλην καὶ προσφέρουσιν
 ὡς ἂν ἐνδοίεν τὸ ἔκπωμα εὐληπτότατα τῷ μέλλοντι πίνειν.
 Κέλευσον δὴ, φάναι, ᾧ πάππε, τὸν Σάκαν καὶ ἐμοὶ δοῦναι 9
 τὸ ἔκπωμα, ἵνα καγὼ καλῶς σοι πιεῖν ἐγχέας ἀνακτήσωμαι
 σε, ἣν δύνωμαι. καὶ τὸν κελεύσαι δοῦναι. λαβόντα δὲ
 25 τὸν Κῦρον οὕτω μὲν δὴ εὖ κλύσαι τὸ ἔκπωμα ὥσπερ τὸν
 Σάκαν ἑώρα, οὕτω δὲ στήσαντα τὸ πρόσωπον σπουδαίως
 καὶ εὐσχημόνως πως προσενεγκεῖν καὶ ἐνδοῦναι τὴν φιάλην

1 θήρεια c: θηρία cet.   2 δίδως μοι φάναι DF   3 πάντα
 ταῦτα c A E G H: ταῦτα CR: ταῦτα πάντα DF   μοι om. DF
 ἂν βούλωμαι] βούλομαι C A E G R H   6 τοῦτο δίδωμι DF
 8 ἔδωκας τοῦτο DF   10 ποιεῖν DF   διαδοῦναι DF   11 ἄν]
 τὸν C A E G R H   12 τε] γε C A E G R H   16 δὴ om. E et D
 19 καθαρῶς D: καθαρῶς vel καθαρῶς cet.   20 τὰς φιάλας DF
 21 εὐληπτότατον AG   22 ᾧ om. C A E G R H   23 ἐκχέας
 H A G   24 δὲ C E et F: δὴ cet.   25 δὴ om DF   τὸν
 σάκαν CR et DF: σάκαν cet.

τῷ πάππῳ ὥστε τῇ μητρὶ καὶ τῷ Ἀστυάγει πολὺν
 γέλωτα παρασχέιν. καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Κῦρον ἐκγελάσαντα
 ἀναπηδήσαι πρὸς τὸν πάππον καὶ φιλοῦντα ἅμα εἰπεῖν· ὦ
 Σάκα, ἀπόλωλας· ἐκβαλῶ σε ἐκ τῆς τιμῆς· τά τε γὰρ ἄλλα,
 φάναι, σοῦ κάλλιον οἰνοχοήσω καὶ οὐκ ἐκπίομαι αὐτὸς τὸν 5
 οἶνον. οἱ δ' ἄρα τῶν βασιλέων οἰνοχόοι, ἐπειδὴν διδῶσι
 τὴν φιάλην, ἀρύσαντες ἀπ' αὐτῆς τῷ κυάθῳ εἰς τὴν ἀρι-
 στερὰν χεῖρα ἐγχεάμενοι καταρροφούσι, τοῦ δὴ εἰ φάρμακα
 10 ἐγχείοιεν μὴ λυσιτελεῖν αὐτοῖς. ἐκ τούτου δὴ ὁ Ἀστυάγης
 ἐπισκώπτων, Καὶ τί δή, ἔφη, ὦ Κῦρε, τᾶλλα μιμούμενος τὸν 10
 Σάκαν οὐ κατερρόφησας τοῦ οἴνου; Ὅτι, ἔφη, νῆ Δία
 ἐδεδοίκειν μὴ ἐν τῷ κρατῆρι φάρμακα μεμιγμένα εἶη. καὶ
 γὰρ ὅτε εἰστίασας σὺ τοὺς φίλους ἐν τοῖς γενεθλίοις, σαφῶς
 κατέμαθον φάρμακα ὑμῖν αὐτὸν ἐγχεάντα. Καὶ πῶς δὴ σὺ
 τοῦτο, ἔφη, ὦ παῖ, κατέγνωσ; Ὅτι νῆ Δί' ὑμᾶς ἐώρων καὶ 15
 ταῖς γνώμαις καὶ τοῖς σώμασι σφαλλομένους. πρῶτον μὲν
 γὰρ ἂ οὐκ ἐᾶτε ἡμᾶς τοὺς παῖδας ποιεῖν, ταῦτα αὐτοὶ ἐποιεῖτε.
 πάντες μὲν γὰρ ἅμα ἐκεκράγειτε, ἐμανθάνετε δὲ οὐδὲν ἀλλή-
 λων, ἤδετε δὲ καὶ μάλα γελοίως, οὐκ ἀκροώμενοι δὲ τοῦ ἄδοντος
 ὠμνύετε ἄριστα ἄδειν· λέγων δὲ ἕκαστος ὑμῶν τὴν ἑαυτοῦ 20
 ῥώμην, ἔπειτ' εἰ ἀνασταίητε ὀρχησόμενοι, μὴ ὅπως ὀρχεῖ-
 σθαι ἐν ῥυθμῷ, ἀλλ' οὐδ' ὀρθοῦσθαι ἐδύνασθε. ἐπελέλησθε
 δὲ παντάπασι σύ τε ὅτι βασιλεὺς ἦσθα, οἳ τε ἄλλοι ὅτι σὺ
 ἄρχων. τότε γὰρ δὴ ἔγωγε καὶ πρῶτον κατέμαθον ὅτι τοῦτ'
 ἄρ' ἦν ἡ ἰσηγορία ὃ ὑμεῖς τότ' ἐποιεῖτε· οὐδέποτε γοῦν 25
 11 ἐσιωπᾶτε. καὶ ὁ Ἀστυάγης λέγει· Ὁ δὲ σὸς πατήρ, ὦ παῖ,
 πίνων οὐ μεθύσκειται; Οὐ μὰ Δί', ἔφη. Ἀλλὰ πῶς ποιεῖ;

1 Ἀστυάγῃ C E R et F   6 δ' ἄρα] γὰρ D F   δίδωσι C A E G H :
 ἐνδιδῶσι D F   8 ἐκχεάμενοι H A G   καταρροφῶσι C E et D   9 ἐκ-
 χέοιεν C A G H   10 ἔφη ante καὶ D F   11 οὐ κατερρόφησας Hude :
 οὐκ ἀπερρόφησας codd.   νῆ δ' ἔφη D F   13 εἰστίας D F   14 ἐγ-
 χέοντα D F   15 ὑμᾶς ἔφη R et D F   17 εἰᾶτε C A E G r H
 & post ταῦτα H A G   ποιεῖτε H A G   20 post ὠμνύετε add. δὲ
 A R H   σαυτοῦ H A G   21 ἔπειτ' εἰ R : ἐπεὶ τε C A E G H : ἐπεὶ
 D F   22 ἐπιλέλησθε C   23 τε post σύ om. C E   24 καὶ
 om. C E   26 εἶπεν D F   πατήρ ἔφη H A G   27 ἔφη om. D F

Διψῶν παύεται, ἄλλο δὲ κακὸν οὐδὲν πάσχει· οὐ γάρ, οἶμαι,
 ὦ πάππε, Σάκας αὐτῷ οἰνοχοεῖ. καὶ ἡ μήτηρ εἶπεν· Ἄλλὰ
 τί ποτε σύ, ὦ παῖ, τῷ Σάκα οὕτω πολεμεῖς; τὸν δὲ Κῦρον
 εἶπεῖν· Ὅτι νῆ Δία, φάναι, μισῶ αὐτόν· πολλάκις γάρ με
 5 πρὸς τὸν πάππον ἐπιθυμοῦντα προσδραμεῖν οὗτος ὁ μιαρῶ-
 τatos ἀποκωλύει. ἀλλ' ἵκετεύω, φάναι, ὦ πάππε, δός μοι
 τρεῖς ἡμέρας ἄρξαι αὐτοῦ. καὶ τὸν Ἀστυάγην εἶπεῖν· Καὶ
 πῶς ἂν ἄρξαις αὐτοῦ; καὶ τὸν Κῦρον φάναι· Στὰς ἂν ὡσπερ
 οὗτος ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ, ἔπειτα ὁπότε βούλοιο παριέναι ἐπ'
 10 ἄριστον, λέγοιμ' ἂν ὅτι οὐπω δυνατὸν τῷ ἀρίστῳ ἐντυχεῖν·
 σπουδάξει γὰρ πρὸς τινὰς· εἶθ' ὁπότε ἤκοι ἐπὶ τὸ δεῖπνον,
 λέγοιμ' ἂν ὅτι λούται· εἰ δὲ πάνυ σπουδάξοι φαγεῖν, εἴποιμ'
 ἂν ὅτι παρὰ ταῖς γυναιξίν ἐστιν· ἕως παρατείναιμι τοῦτον
 ὡσπερ οὗτος ἐμὲ παρατείνει ἀπὸ σοῦ κωλύων. τοσαύτας μὲν 12
 15 αὐτοῖς εὐθυμίας παρεῖχεν ἐπὶ τῷ δείπνῳ· τὰς δ' ἡμέρας, εἴ
 τινος αἰσθοῖτο δεόμενον ἢ τὸν πάππον ἢ τὸν τῆς μητρὸς
 ἀδελφόν, χαλεπὸν ἦν ἄλλον φθάσαι τοῦτο ποιήσαντα· ὅ τι
 γὰρ δύναίτο ὁ Κῦρος ὑπερέχειν αὐτοῖς χαριζόμενος.

Ἐπεὶ δὲ ἡ Μανδάνη παρεσκευάζετο ὡς ἀπιούσα πάλιν 13
 20 πρὸς τὸν ἄνδρα, ἐδεῖτο αὐτῆς ὁ Ἀστυάγης καταλιπεῖν τὸν
 Κῦρον· ἡ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι βούλοιο μὲν ἅπαντα τῷ πατρὶ
 χαρίζεσθαι, ἄκουτα μὲντοι τὸν παῖδα χαλεπὸν εἶναι νομίζειν
 καταλιπεῖν. ἔνθα δὴ ὁ Ἀστυάγης λέγει πρὸς τὸν Κῦρον·
 ὦ παῖ, ἦν μένης παρ' ἐμοί, πρῶτον μὲν τῆς παρ' ἐμὲ 14
 25 εἰσόδου σοι οὐ Σάκας ἄρξει, ἀλλ' ὁπότεν βούλη εἰσιέναι ὡς
 ἐμέ, ἐπὶ σοὶ ἔσται· καὶ χάριν σοι εἴσομαι ὅσῳ ἂν πλεονάκις
 εἰσίης ὡς ἐμέ. ἔπειτα δὲ ἵπποις τοῖς ἐμοῖς χρήσῃ καὶ ἄλλοις
 ὁπόσοις ἂν βούλη, καὶ ὁπότεν ἀπίης, ἔχων ἅπει οὐς ἂν
 αὐτὸς ἐθέλῃς. ἔπειτα δὲ ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ μετρίως σοι

3 οὕτως CE et D   4 μισεῖ CE: μισοῖ AH   8 δὴ ἂν DF
 9 εἰσιέναι DF   10 τῷ ἀρίστῳ] αὐτῷ (i. q. τῷ βασιλεῖ) Hartman
 11 εἶθ' ὁπότεν AGRH: εἶτα ὁπότεν CE: εἰ δὲ πάλιν DF   ἠκη D γρ.
 12 λούται R et D: λούεται cet.   εἰ] ἐπειδὴ CAEGRH   σπουδάξῃ
 Cr   16 τινος dg: τινὰ cet.   19 ἐπειδὴ DF   28 ὅταν DF
 ἅπει] ἀπίοις AEH: ἀπίης G (om. C)   29 δὲ ἐν] μὲν HAG

δοκοῦν ἔχειν ὁποῖαν βούλει ὁδὸν πορεύσῃ. ἔπειτα τὰ τε νῦν
 ἐν τῷ παραδείσῳ θηρία δίδωμί σοι καὶ ἄλλα παντοδαπὰ
 συλλέξω, ἃ σὺ ἐπειδὰν τάχιστα ἱππεύειν μάθῃς, διώξῃ, καὶ
 τοξεύων καὶ ἀκοντίζων καταβαλεῖς ὥσπερ οἱ μεγάλοι ἄνδρες.
 καὶ παῖδας δέ σοι ἐγὼ συμπαίστορας παρέξω, καὶ ἄλλα 5
 15 ὅποσα ἂν βούλη λέγων πρὸς ἐμὲ οὐκ ἀτυχήσεις. ἐπεὶ ταῦτα
 εἶπεν ὁ Ἀστυάγης, ἡ μήτηρ διηρώτα τὸν Κῦρον πότερον
 βούλοιο μένειν ἢ ἀπιέναι. ὁ δὲ οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ ταχὺ
 εἶπεν ὅτι μένειν βούλοιο. ἐπερωτηθεὶς δὲ πάλιν ὑπὸ τῆς
 μητρὸς διὰ τί εἰπεῖν λέγεται. "Οτι οἴκοι μὲν τῶν ἡλίκων καὶ 10
 εἰμὶ καὶ δοκῶ κράτιστος εἶναι, ὦ μήτερ, καὶ ἀκοντίζων καὶ
 τοξεύων, ἐνταῦθα δὲ οἶδ' ὅτι ἱππεύων ἤττων εἰμὶ τῶν ἡλίκων.
 καὶ τοῦτο εὖ ἴσθι, ὦ μήτερ, ἔφη, ὅτι ἐμὲ πάνυ ἀνιᾶ. ἦν δέ
 με καταλίπῃς ἐνθάδε καὶ μάθω ἱππεύειν, ὅταν μὲν ἐν Πέρσαις
 ὦ, οἰμαί σοι ἐκείνους τοὺς ἀγαθοὺς τὰ περὶ τὰ ραδίως νικῆ- 15
 σειν, ὅταν δ' εἰς Μήδους ἔλθω, ἐνθάδε πειράσομαι τῷ πάππῳ
 ἀγαθῶν ἱππέων κράτιστος ὢν ἱππεὺς συμμαχεῖν αὐτῷ. τὴν
 16 δὲ μητέρα εἰπεῖν. Τὴν δὲ δικαιοσύνην, ὦ παῖ, πῶς μαθήσῃ
 ἐνθάδε ἐκεῖ ὄντων σοι τῶν διδασκάλων; καὶ τὸν Κῦρον φά-
 ναι. Ἄλλ', ὦ μήτερ, ἀκριβῶς ταῦτά γε οἶδα. Πῶς σὺ 20
 οἶσθα; τὴν Μανδάνην εἰπεῖν. "Οτι, φάναι, ὁ διδάσκαλός
 με ὡς ἤδη ἀκριβοῦντα τὴν δικαιοσύνην καὶ ἄλλοις καθίστη
 δικάζειν. καὶ τοίνυν, φάναι, ἐπὶ μιᾷ ποτε δίκη πληγὰς
 17 ἔλαβον ὡς οὐκ ὀρθῶς δικάσας. ἦν δὲ ἡ δίκη τοιαύτη. παῖς
 μέγας μικρὸν ἔχων χιτῶνα παῖδα μικρὸν μέγαν ἔχοντα 25
 χιτῶνα ἐκδύσας αὐτὸν τὸν μὲν ἑαυτοῦ ἐκείνῳ ἡμφίεσε, τὸν
 δ' ἐκείνου αὐτὸς ἐνέδν. ἐγὼ οὖν τούτοις δικάζων ἔγνων

1 βούλη A H νῦν ὄντα D F 3 διώξεις R 5 συμπαί(vel ἐ)κ-
 τορας CAERH 6 ὅσα DFG βούλει CE ἐπεὶ δὲ DF
 7 κύρον] παῖδα CE πότερα DF pr. 12 ἐνθάδε DF εὖ οἶδ(α)
 DFG 13 ὅτι om. CE 14 ἐνθάδε] ἐνταῦθα CE 17 ἀγαθῶς
 ἱππεύων CAEGH: ἀγαθὸς ἱππεύων G 20 ἀκριβῶς ταῦτά γε οἶδα CE:
 ἀκριβῶς ταῦτά γε ἤδη HAG: ἀκριβῶ ταῦτά γε ἤδη HR: ἀκριβῶς ταύτην
 γε οἶδα DF 21 εἰπεῖν ante τὴν DF 22 ἤδη] ἤδει CEH et D
 25 ἕτερον παῖδα DF 26 αὐτὸν del. Hartman ἡμφίε(α E)σεν CE
 27 γοῦν ER et D

βέλτιον εἶναι ἀμφοτέροις τὸν ἀρμόττοντα ἐκάτερον χιτῶνα
 ἔχειν. ἐν τούτῳ δὴ με ἔπαισεν ὁ διδάσκαλος, λέξας ὅτι
 ὁπότε μὲν τοῦ ἀρμόττουτος εἶην κριτής, οὕτω δέοι ποιεῖν,
 ὁπότε δὲ κρῖναι δέοι ποτέρου ὁ χιτῶν εἶη, τοῦτ' ἔφη σκε-
 5 πτέον εἶναι τίς κτήσις δικαία ἐστί, πότερα τὸ βία ἀφελόμενον
 ἔχειν ἢ τὸ ποιησάμενον ἢ πριάμενον κεκτῆσθαι· ἐπεὶ δὲ [ἔφη]
 τὸ μὲν νόμιμον δίκαιον εἶναι, τὸ δὲ ἄνομον βίαιον, σὺν τῷ
 νόμῳ ἐκέλευεν ἀεὶ τὸν δικαστὴν τὴν ψῆφον τίθεσθαι. οὕτως
 ἐγὼ σοι, ὦ μῆτερ, τά γε δίκαια παντάπασιν ἤδη ἀκριβῶ· ἢν
 10 δέ τι ἄρα προσδέωμαι, ὁ πάππος με, ἔφη, οὗτος ἐπιδιδάξει.
 Ἄλλ' οὐ ταυτά, ἔφη, ὦ παῖ, παρὰ τῷ πάππῳ καὶ ἐν Πέρσαις 18
 δίκαια ὁμολογεῖται. οὗτος μὲν γὰρ τῶν ἐν Μήδοις πάντων
 ἑαυτὸν δεσπότην πεποίηκεν, ἐν Πέρσαις δὲ τὸ ἴσον ἔχειν
 δίκαιον νομίζεται. καὶ ὁ σὸς πρῶτος πατὴρ τὰ τεταγμένα
 15 μὲν ποιεῖ τῇ πόλει, τὰ τεταγμένα δὲ λαμβάνει, μέτρον δὲ
 αὐτῷ οὐχ ἢ ψυχῇ ἀλλ' ὁ νόμος ἐστίν. ὅπως οὖν μὴ ἀποληῖ
 μαστιγούμενος, ἐπειδὴν οἴκοι ἦς, ἂν παρὰ τούτου μαθὼν
 ἦκης ἀντὶ τοῦ βασιλικοῦ τὸ τυραννικόν, ἐν ᾧ ἐστί τὸ πλεον
 οἶεσθαι χρῆναι πάντων ἔχειν. Ἄλλ' ὅ γε σὸς πατήρ, εἶπεν
 20 ὁ Κύρος, δεινότερός ἐστιν, ὦ μῆτερ, διδάσκειν μείον ἢ πλεον
 ἔχειν· ἢ οὐχ ὀρᾶς, ἔφη, ὅτι καὶ Μήδους ἅπαντας δεδίδαχεν

1 ἀρμόζοντα codd. 2 ἐν τούτῳ αὐ A E G H, unde ἐν τούτῳ δὴ
 scripsi: ἐν τούτῳ δ' αὐ C R: ἐν δὲ τούτῳ c D F: ἐπὶ δὲ τούτῳ Weiske
 λέγων c D F 3 ἀρμόττουτος F: ἀρμόζουτος cet. εἶην c: εἶης C E:
 εἶη A G R H: κατασταθείην post ὁπότε μὲν D F 4 ποτέρου CAERH:
 ὁποτέρου D F G 5 τὸ H: τὸν cet. μία A H rescripti 6 τὸ
 A H: τὸν cet. ποιησάμενον] ποιῆσαι μόνον A H 6-8 ἔπειτα δ'
 ἔφη... σὺν τῷ νόμῳ οὖν D F: ἐπεὶ δ' ἔφη... σὺν τῷ νόμῳ οὖν R, unde
 ἐπεὶ δ', ἔφη, ... σὺν τῷ νόμῳ (om. οὖν) Dind., sed vix ferri potest ea
 verbi ἔφη structura (cf. quae praecedunt): ἐπειδὴν δ' ἔγνω c H A G
 (sine οὖν): ἔφη del. Hartman 8 ἐκέλευεν ἀεὶ δεῖν c: ἐκέλευε
 δεῖν D F τὴν om. c A E G R H 9 σοι ἔφη D F 10 προσδέομαι
 C E 11 παρὰ τε R et D F 12 τὰ δίκαια C et D F 13 πεποίηκε
 καὶ D F 14 ὁ πρῶτος πατήρ C: ὁ σὸς πρῶτος πατήρ cet.: ὁ σὸς
 πατήρ πρῶτος Schneider τὰ om. R et D F 15 ποιεῖ ἃ ποιεῖ
 E mg. R et D F τὰ om. A H 16 ψυχῇ] τύχη C γρ. E γρ. R
 et D F 17 ἦς fort. H pr.: ἦς vel εἶης codd. 18 πλεον
 R et D F: πλείον cet. 20 πλεόν] πλείον codd. 21 ἢ οὐχ...
 ἔχειν om. C A E G H

αὐτοῦ μείον ἔχειν; ὥστε θάρρει, ὡς ὃ γε σὸς πατήρ οὔτ' ἄλλον οὐδένα οὔτ' ἐμὲ πλεονεκτεῖν μαθόντα ἀποπέμψει.

IV Τοιαῦτα μὲν δὴ πολλὰ ἐλάλει ὁ Κῦρος· τέλος δὲ ἡ μὲν μήτηρ ἀπῆλθε, Κῦρος δὲ κατέμεινε καὶ αὐτοῦ ἐτρέφετο. καὶ ταχὺ μὲν τοῖς ἡλικιώταις συνεκέκρατο ὥστε οἰκείως δια- 5 κείσθαι, ταχὺ δὲ τοὺς πατέρας αὐτῶν ἀνήρητο, προσίων καὶ ἐνδηλος ὦν ὅτι ἡσπάζετο αὐτῶν τοὺς υἱεῖς, ὥστε εἴ τι τοῦ βασιλέως δέοιτο, τοὺς παῖδας ἐκέλευον τοῦ Κύρου δεῖσθαι διαπράξασθαι σφίσιν, ὁ δὲ Κῦρος, ὃ τι δέοιτο αὐτοῦ οἱ παῖδες, διὰ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ φιλοτιμίαν περὶ παντὸς ἐποιεῖτο 10 2 διαπράττεσθαι, καὶ ὁ Ἀστυάγης δὲ ὃ τι δέοιτο αὐτοῦ ὁ Κῦρος οὐδὲν ἐδύνατο ἀντέχειν μὴ οὐ χαρίζεσθαι. καὶ γὰρ ἀσθενήσαντος αὐτοῦ οὐδέποτε ἀπέλειπε τὸν πάππον οὐδὲ κλαίων ποτὲ ἐπαύετο, ἀλλὰ δῆλος ἦν πᾶσιν ὅτι ὑπερεφοβεῖτο μή οἱ ὁ πάππος ἀποθάνῃ· καὶ γὰρ ἐκ νυκτὸς εἴ τινος δέοιτο 15 Ἀστυάγης, πρῶτος ἡσθάνετο Κῦρος καὶ πάντων ἀοκνότερα ἀνεπήδα ὑπηρετήσων ὃ τι οἶοιτο χαριεῖσθαι, ὥστε παντάπασιν ἀνεκτῆσατο τὸν Ἀστυάγην.

3 Καὶ ἦν μὲν ἴσως πολυλογώτερος, ἅμα μὲν διὰ τὴν παιδείαν, ὅτι ἠναγκάζετο ὑπὸ τοῦ διδασκάλου καὶ διδόναι λόγον ὦν 20 ἐποίει καὶ λαμβάνειν παρ' ἄλλων, ὁπότε δικάζοι, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὸ φιλομαθῆς εἶναι πολλὰ μὲν αὐτὸς ἀεὶ τοὺς παρόντας ἀνηρώτα πῶς ἔχοντα τυγχάνοι, καὶ ὅσα αὐτὸς ὑπ' ἄλλων ἐρωτῶτο, διὰ τὸ ἀγχίνους εἶναι ταχὺ ἀπεκρίνετο, ὥστ' ἐκ πάντων τούτων ἡ πολυλογία συνελέγετο αὐτῷ· ἀλλ' ὥσπερ 25 γὰρ ἐν σώματι, ὅσοι νέοι ὄντες μέγεθος ἔλαβον, ὅμως ἐμφαίνεται τὸ νεαρὸν αὐτοῖς ὃ κατηγορεῖ τὴν ὀλιγοετίαν,

1 αὐτοῦ R : ἑαυτοῦ D F   2 ἐμὲ μὴ διδάξας D F   ἀποπέμψεται D F
4 κατέμεινε C : κατέμενε cet.   6 ἀνήρητο R et D : ἀνεκτῆσατο
C A E G H et F   7 εἴ τι R : ἐπεὶ C A E G H : καὶ εἴ τι D F   8 τοῦ
om. R et D F   9 ὅτι D F : εἰ cet.   11 δὲ om. C A E G R H
12 ἀντιλέγειν R et D F G mg.   13 ἀπέλειπε Stephanus: ἀπέλιπε codd.
14 ἀλλὰ om. D F   δῆλός τε C H et D : δῆλος δὲ F   μή] ὅτι μὴ
C A E G H   15 οἱ om. A E et G   ἀποθάνοι D F   16 ὁ κύρος D F
19 ἴσως ὁ κύρος c R et D F   post πολυλογώτερος add. ἡ ὡς παιδίσκος ἔτι
ἀνηβος ὦν D F G mg.   24 ἀπεκρίνατο C A E G H   26 σώμασιν D F

οὕτω καὶ Κύρου ἐκ τῆς πολυλογίας οὐ θράσος διεφαίνετο, ἀλλ' ἀπλότης καὶ φιλοστοργία, ὥστ' ἐπεθύμει ἂν τις ἔτι πλείω αὐτοῦ ἀκούειν ἢ σιωπῶντι παρῆναι.

Ὡς δὲ προῆγεν αὐτὸν ὁ χρόνος σὺν τῷ μεγέθει εἰς ὥραν 4
5 τοῦ πρόσηβον γενέσθαι, ἐν τούτῳ δὴ τοῖς μὲν λόγοις μανο-
τέροις ἐχρήτο καὶ τῇ φωνῇ ἡσυχαιτέρα, αἰδοῦς δ' ἐνεπίμπλατο
ὥστε καὶ ἐρυθραίνεσθαι ὅποτε συντυγχάνοι τοῖς πρεσβυ-
τέροις, καὶ τὸ σκυλακῶδες τὸ πᾶσιν ὁμοίως προσπίπτειν
οὐκέθ' ὁμοίως προπετὲς εἶχεν. οὕτω δὲ ἡσυχαιτέρος μὲν
10 ἦν, ἐν δὲ ταῖς συνουσίαις πάμπαν ἐπίχαρις. καὶ γὰρ ὅσα
διαγωνίζονται πολλάκις ἡλικες πρὸς ἀλλήλους, οὐχ ἂ κρείττων
ἦδει ὢν, ταῦτα προυκαλεῖτο τοὺς συνόντας, ἀλλ' ἄπερ εὔηδει
ἑαυτὸν ἦττονα ὄντα, ἐξῆρχε, φάσκων κάλλιον αὐτῶν ποιήσειν,
καὶ κατῆρχεν ἤδη ἀναπηδῶν ἐπὶ τοὺς ἵππους ἢ διατοξευσό-
15 μενος ἢ διακοντιούμενος ἀπὸ τῶν ἵππων οὐπω πάνυ ἔποχος
ὢν, ἠττώμενος δὲ αὐτὸς ἐφ' ἑαυτῷ μάλιστα ἐγέλα. ὥς δ' 5
οὐκ ἀπεδίδρασκεν ἐκ τοῦ ἠττᾶσθαι εἰς τὸ μὴ ποιεῖν ὃ ἠττώτο,
ἀλλ' ἐκαλινδεῖτο ἐν τῷ πειρᾶσθαι αὐθις βέλτιον ποιεῖν, ταχὺ
μὲν εἰς τὸ ἴσον ἀφίκετο τῇ ἵππικῇ τοῖς ἡλιξι, ταχὺ δὲ παρῆι
20 διὰ τὸ ἐρᾶν τοῦ ἔργου, ταχὺ δὲ τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ θηρία
ἀνηλώκει διώκων καὶ βάλλων καὶ κατακαίνων, ὥστε ὁ
'Αστυάγης οὐκέτ' εἶχεν αὐτῷ συλλέγειν θηρία. καὶ ὁ Κῦρος
αἰσθόμενος ὅτι βουλόμενος οὐ δύναιτό οἱ ζῶντα πολλὰ
παρέχειν, ἔλεγε πρὸς αὐτόν· Ὡ πάππε, τί σε δεῖ θηρία
25 ζητοῦντα πράγματ' ἔχειν; ἀλλ' εἰ μὲ ἐκπέμπης ἐπὶ θήραν

2 ὥστε καὶ DF ἐπεθύμει ἂν τις DF: ἐπιθυμίαν τις εἶχεν cet.
3 ἢ σιωπῶντι παρῆναι del. Hartman 4 προσῆγεν CAEH 5 γί-
γενεσθαι DF μανο(ω D)τέροις DF: βραχυτέροις cet. 6 ἡσυχαιτέρα
CEG et D 7 ἐρυθραίνεσθαι AH 8 ἐς τὸ σκυλακῶδες . . . προπετῶς
H. J. Müller τὸ πᾶσι προσπίπτειν προπετῶς Leonclavius ὁμοίως
om. DF 9 προπετὲς del. Cobet: προπετῶς DF δὲ DF 12 ἦδει
ὢν] ἦδη ἦν CAEGH 13 ταῦτα ἐξῆρχε R et DF 14 ἦδη ἀναπηδῶν
H et c F: ἢ διαναπηδῶν CAEG h et D διατοξευόμενος ἢ διακοντιού-
μενος CE: διακοντιζόμενος ἢ διατοξευόμενος DF 16 αὐτῷ CE 17 ὃ
om. C: & DF: ὥς E 18 ἐκαλινδεῖτο R et Stob.: cf. ad Exped. iv. 8. 28
βελτίων DF 20 δὲ καὶ DF 22 οὐκέτ' εἶχεν] οὐκ ἐπέειχεν CAEH:
οὐκ ἐπέειγεν G 23 δύναται G et DF οἱ om. CAEH

- σὺν τῷ θείῳ, νομιῶ ὅσα ἂν ἴδω θηρία, ἐμοὶ ταῦτα τρέφεσθαι.
 6 ἐπιθυμῶν δὲ σφόδρα ἐξιέναι ἐπὶ τὴν θήραν οὐκέτι ὁμοίως
 λιπαρεῖν ἐδύνατο ὥσπερ παῖς ὢν, ἀλλ' ὀκνηρότερον προσήει.
 καὶ ἂ πρόσθεν τῷ Σάκα ἐμέμφετο ὅτι οὐ παρίει αὐτὸν πρὸς
 τὸν πάππον, αὐτὸς ἤδη Σάκας ἑαυτῷ ἐγίγνετο· οὐ γὰρ 5
 προσήει, εἰ μὴ ἴδοι εἰ καιρὸς εἴη, καὶ τοῦ Σάκα ἐδεῖτο
 πάντως σημαίνειν αὐτῷ ὁπότε ἐγχωροίη [καὶ ὁπότε καιρὸς
 εἴη]. ὥστε ὁ Σάκας ὑπερεφίλει ἤδη καὶ οἱ ἄλλοι πάντες.
- 7 Ἐπεὶ δ' οὖν ἔγνω ὁ Ἀστυάγης σφόδρα αὐτὸν ἐπιθυ-
 μοῦντα ἔξω θηρῶν, ἐκπέμπει αὐτὸν σὺν τῷ θείῳ καὶ 10
 φύλακας συμπέμπει ἐφ' ἵππων πρεσβυτέρους, ὅπως ἀπὸ
 τῶν δυσχωριῶν φυλάττοιεν αὐτὸν καὶ εἰ τῶν ἀγρίων τι
 φανείη θηρίων. ὁ οὖν Κῦρος τῶν ἐπομένων προθύμως
 ἐπυνθάνετο ποίοις οὐ χρῆ θηρίοις πελάζειν καὶ ποῖα χρῆ
 θαρροῦντα διώκειν. οἱ δ' ἔλεγον ὅτι ἄρκτοι τε πολλοὺς 15
 ἤδη πλησιάσαντας διέφθειραν καὶ κάπροι καὶ λέοντες καὶ
 παρδάλεις, αἱ δὲ ἔλαφοι καὶ δορκάδες καὶ οἱ ἄγριοι οἶες καὶ
 οἱ ὄνοι οἱ ἄγριοι ἀσινεῖς εἰσιν. ἔλεγον δὲ καὶ τοῦτο, τὰς
 δυσχωρίας ὅτι δέοι φυλάττεσθαι οὐδὲν ἦττον ἢ τὰ θηρία·
- 8 πολλοὺς γὰρ ἤδη αὐτοῖς τοῖς ἵπποις κατακρημνισθῆναι. καὶ 20
 ὁ Κῦρος πάντα ταῦτα ἐμάνθανε προθύμως· ὡς δὲ εἶδεν
 ἔλαφον ἐκπηδήσασαν, πάντων ἐπιλαθόμενος ὢν ἤκουσεν
 ἐδίωκεν οὐδὲν ἄλλο ὄρων ἢ ὄπη ἔφευγε. καὶ πως διαπηδῶν
 αὐτῷ ὁ ἵππος πίπτει εἰς γόνατα, καὶ μικροῦ κἀκείνου ἐξετρα-
 χήλισεν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπέμεινε ὁ Κῦρος μόλις πως, καὶ ὁ 25
 ἵππος ἐξανέστη. ὡς δ' εἰς τὸ πεδίου ἦλθεν, ἀκοντίσας

1 νομιῶ om. C E G ἐμοὶ] σέ μοι D F τρέφειν D F 6 προίδοι
 D F 7 ἐγχωροίη] ἐν καιρῷ εἴη εἰσιέναι R et D F καὶ ὁπότε καιρὸς
 εἴη] καὶ ὁπότε οὐκ ἐν καιρῷ R et D F: del. Zeune: ὁπότε μὴ καιρὸς εἴη cit.
 Richards 8 καὶ] ὥσπερ καὶ D F οἱ om. C A E G H 10 τῆς ἔξω
 θήρας D F 12 δυσχωριῶν Stephanus: δυσχερειῶν C A E G H et
 F: δυσχερῶν D 13 θηρίων A H 14 ὁποίοις . . . ὁποῖα D F
 15 τε om. C A E G H 16 διέφθειρον H λέοντες καὶ κάπροι D F
 18 οἱ ὄνοι οἱ ἄγριοι D F: οἱ ἄγριοι ὄνοι c E G R: om. C: οἱ ὄνοι ἄγριοι
 A H ἀσινεῖς εἰσιν G R et D F: ἐᾶσιν A E H: ἀσινεῖς C 21 ταῦτα
 πάντα D F 22 ἐκπηδήσαντα C A E G H ἤκουεν D (F?) 23 ὄπη
 A E et D: ὄποι C G R H et F 25 ἐπέμεινε R et D F

καταβάλλει τὴν ἔλαφον, καλόν τι χρῆμα καὶ μέγα. καὶ ὁ
 μὲν δὴ ὑπερέχαιρεν· οἱ δὲ φύλακες προσελάσαντες ἐλοιδόρου
 αὐτὸν [καὶ ἔλεγον]· εἰς οἶον κίνδυνον ἔλθοι, καὶ ἔφασαν
 κατερεῖν αὐτοῦ. ὁ οὖν Κῦρος εἰστήκει καταβεβηκώς, καὶ
 5 ἀκούων ταῦτα ἠνιάτο. ὡς δ' ἦσθετο κραυγῆς, ἀνεπήδησεν
 ἐπὶ τὸν ἵππον ὡσπερ ἐνθουσιῶν, καὶ ὡς εἶδεν ἐκ τοῦ ἀντίου
 κάπρον προσφερόμενον, ἀντίος ἐλαύνει καὶ διατεινόμενος
 εὐστόχως βάλλει εἰς τὸ μέτωπον καὶ κατέσχε τὸν κάπρον.
 ἐνταῦθα μέντοι ἦδη καὶ ὁ θεῖος αὐτῷ ἐλοιδορεῖτο, τὴν θρασύ- 9
 10 τητα ὀρῶν. ὁ δ' αὐτοῦ λοιδορομένου ὅμως ἐδεῖτο ὅσα
 αὐτὸς ἔλαβε, ταῦτα ἔᾶσαι εἰσκομίσαντα δοῦναι τῷ πάππῳ.
 τὸν δὲ θεῖον εἰπεῖν φασιν· Ἄλλ' ἦν αἴσθηται ὅτι ἐδίωκες,
 οὐ σοὶ μόνον λοιδορήσεται, ἀλλὰ καὶ ἐμοί, ὅτι σε εἶων. Καὶ
 ἦν βούληται, φάναι αὐτόν, μαστιγωσάτω, ἐπειδάν γε ἐγὼ δῶ
 15 αὐτῷ. καὶ σύγε, ὅ τι βούλει, ἔφη, ὦ θεῖε, τιμωρησάμενος
 τοῦτο ὅμως χάρισά μοι. καὶ ὁ Κναξάρης μέντοι τελευτῶν
 εἶπε· Ποίει ὅπως βούλει· σὺ γὰρ νῦν γε ἡμῶν ἕοικας βασι-
 λεὺς εἶναι. οὕτω δὴ ὁ Κῦρος εἰσκομίσας τὰ θηρία ἐδίδου τε 10
 τῷ πάππῳ καὶ ἔλεγεν ὅτι αὐτὸς ταῦτα θηράσειεν ἐκεῖνῳ. καὶ
 20 τὰ ἀκόντια ἐπεδείκνυ μὲν οὗ, κατέθηκε δὲ ἡματωμένα ὅπου
 ᾤετο τὸν πάππον ὄψεσθαι. ὁ δὲ Ἀστυάγης ἄρα εἶπεν· Ἄλλ',
 ὦ παῖ, δέχομαι μὲν ἔγωγε ἠδέως ὅσα σὺ δίδως, οὐ μέντοι
 δέομαί γε τούτων οὐδενός, ὥστε σε κινδυνεύειν. καὶ ὁ Κῦρος
 ἔφη· Εἰ τοίνυν μὴ σὺ δέη, ἱκετεύω, ὦ πάππε, ἐμοὶ δὸς αὐτά,
 25 ὅπως τοῖς ἡλικιώταις ἐγὼ διαδῶ. Ἄλλ', ὦ παῖ, ἔφη ὁ
 Ἀστυάγης, καὶ ταῦτα λαβὼν διαδίδου ὅτῳ σὺ βούλει καὶ τῶν

1 καὶ ante ὁ om. D F   3 καὶ ἔλεγον del. Cobet   6 ἐναντίου
 D F   8 εὐστόχως R et D F: εὐτυχῶς C A E G H   11 ἐᾶσαι αὐτὸν
 D F   12 ἔδωκας A H: ἔδωκά σοι C E   13 καὶ ἦν] καὶ D F
 15 ὅ τι βούλει] εἰ βούλει codd., sed post τιμωρησάμενος add. ὅ τι βούλει
 R et c D F   ἔφη om. E et D F   16 τοῦτο R et c D F: ταῦτα
 cet. ὅπως H A G   χάρισά μοι] χαρίσαιμι C A E G: χαρίσαι μοι H
 18 εἰσκομισάμενος C E   20 ἐπεδείκνυ μὲν οὗ] ἐπιδεικνύμενος C A E H:
 ἐπιδεικνύμενος G: ἐδείκνυε μὲν οὗ D F   κατέθηκε δὲ] κατέθηκεν
 C A E G H   22 σὺ] μοι D F   23 γε om. D   25 τοῖς
 ἡλικιώταις post διαδῶ D F   26 δίδου C E

- 11 ἄλλων ὅποσα θέλεις. καὶ ὁ Κῦρος λαβὼν ἐδίδου τε ἄρας τοῖς
 παισὶ καὶ ἅμα ἔλεγεν· ὦ παῖδες, ὡς ἄρα ἐφλυαροῦμεν ὅτε
 τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ θηρία ἐθρηῶμεν· ὅμοιον ἔμοιγε δοκεῖ
 εἶναι οἷόν περ εἴ τις δεδεμένα ζῶα θηρώη. πρῶτον μὲν γὰρ
 ἐν μικρῷ χωρίῳ ἦν, ἔπειτα λεπτὰ καὶ ψωραλέα, καὶ τὸ μὲν 5
 αὐτῶν χωλὸν ἦν, τὸ δὲ κολοβόν· τὰ δ' ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ
 λειμῶσι θηρία ὡς μὲν καλά, ὡς δὲ μεγάλα, ὡς δὲ λιπαρὰ
 ἐφαίνετο. καὶ αἱ μὲν ἔλαφοι ὥσπερ πτηναὶ ἤλλοντο πρὸς
 τὸν οὐρανόν, οἱ δὲ κάπροι ὥσπερ τοὺς ἄνδρας φασὶ τοὺς
 ἀνδρείους ὁμόσε ἐφέροντο· ὑπὸ δὲ τῆς πλατύτητος οὐδὲ 10
 ἁμαρτεῖν οἷόν τ' ἦν αὐτῶν· καλλίω δὴ, ἔφη, ἔμοιγε δοκεῖ
 καὶ τεθνηκότα εἶναι ταῦτα ἢ ζῶντα ἐκεῖνα τὰ περιωκοδομη-
 μένα. ἀλλ' ἄρα ἄν, ἔφη, ἀφείειν καὶ ὑμᾶς οἱ πατέρες ἐπὶ
 θήραν; Καὶ ῥαδίως γ' ἄν, ἔφασαν, εἰ Ἀστυάγης κελεύοι.
- 12 καὶ ὁ Κῦρος εἶπε· Τίς οὖν ἂν ἡμῖν Ἀστυάγει μνησθείη; Τίς 15
 γὰρ ἄν, ἔφασαν, σοῦ γε ἰκανώτερος πείσαι; Ἀλλὰ μὰ τὸν
 Δία, ἔφη, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅστις ἄνθρωπος γεγένηται· οὐδὲ
 γὰρ οἷός τ' εἰμὶ λέγειν ἔγωγε οὐδ' ἀναβλέπειν πρὸς τὸν
 πάππον ἐκ τοῦ ἴσου ἔτι δύναμαι. ἦν δὲ τοσοῦτον ἐπιδιδῶ,
 δέδοικα, ἔφη, μὴ παντάπασι βλάξ τις καὶ ἡλίθιος γένωμαι· 20
 παιδάριον δ' ὢν δεινότατος λαλεῖν ἐδόκουν εἶναι. καὶ οἱ
 παῖδες εἶπον· Πονηρὸν λέγεις τὸ πρᾶγμα, εἰ μὴδ' ὑπὲρ ἡμῶν
 ἄν τι δέη δυνήσῃ πράττειν, ἀλλ' ἄλλου τινὸς τὸ ἐπὶ σέ
- 13 ἀνάγκη ἔσται δεῖσθαι ἡμᾶς. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Κῦρος
 ἐδήχθη, καὶ σιγῇ ἀπελθὼν διακελευσάμενος ἑαυτῷ τολμᾶν 25
 εἰσῆλθεν, ἐπιβουλεύσας ὅπως ἂν ἀλυπότατα εἴποι πρὸς τὸν

1 ἐθέλεις R et D F ἄρας] ἄρα D F 2 ὅτε] ὅτι C A E R H
 3 ὅμοιον γὰρ R et D F ἐδόκει C A E G R H 5 ὑπὸ δὲ (10) . . .
 αὐτῶν (11) post χωρίῳ ἦν transpos. Herwerden 11 δὲ D F
 13 ἄρα A H 14 τὴν θήραν D F γ'] τ' vel τε C A E G in ras.
 R H κελεύει C A E R 15 εἶπεν C et D: ἔφη E ἄν οὖν D F
 ὑμῖν D F πρὸς ἀστυάγην R et D F 16 ἄν om. C E τὸν δία]
 τὴν ἦραν D F 18 λέγειν ante οἷος D F 21 δεινότατον codd. :
 corr. Leonclavius 22 post πρᾶγμα add. εἶναι D F 23 ἄν om.
 C A E G H σέ] σοὶ R et c D F 26 εἰσῆλθε καὶ ἐπιβουλεύσας
 D F πῶς D F

πάππον καὶ διαπράξειεν αὐτῷ τε καὶ τοῖς παισὶν ὧν ἐδέοντο.
ἦρξατο οὖν ὧδε.

Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ πάππε, ἦν τις ἀποδρᾶ σε τῶν οἰκετῶν
καὶ λάβῃς αὐτόν, τί αὐτῷ χρήση; Τί ἄλλο, ἔφη, ἢ δήσας
5 ἐργάζεσθαι ἀναγκάσω; Ἦν δὲ αὐτόματος πάλιν ἔλθῃ, πῶς
ποιήσεις; Τί δέ, ἔφη, εἰ μὴ μαστιγώσας γε, ἵνα μὴ αὐθις
τοῦτο ποιῇ, ἐξ ἀρχῆς χρήσομαι; Ὡρα ἄν, ἔφη ὁ Κῦρος, σοὶ
παρασκευάζεσθαι εἴη ὅτῳ μαστιγώσεις με, ὡς βουλευομαί γε
ὅπως σε ἀποδρῶ λαβὼν τοὺς ἡλικιώτας ἐπὶ θήραν. καὶ ὁ
10 Ἀστυάγης, Καλῶς, ἔφη, ἐποίησας προειπών· ἔνδοθεν γάρ,
ἔφη, ἀπαγορεύω σοὶ μὴ κινεῖσθαι. χαρίεν γάρ, ἔφη, εἰ
ἐνεκα κρεαδίων τῇ θυγατρὶ τὸν παῖδα ἀποβουκολήσαιοι.
ἀκούσας ταῦτα ὁ Κῦρος ἐπέιθετο μὲν καὶ ἔμεινεν, ἀνιαρὸς δὲ 14
καὶ σκυθρωπὸς ὧν σιωπῇ διήγεν. ὁ μέντοι Ἀστυάγης ἐπεὶ
15 ἔγνω αὐτὸν λυπούμενον ἰσχυρῶς, βουλόμενος αὐτῷ χαρί-
ζεσθαι ἐξάγει ἐπὶ θήραν, καὶ πεζοὺς πολλοὺς καὶ ἰππέας
συναλίσας καὶ τοὺς παῖδας καὶ συνελάσας εἰς τὰ ἰππάσιμα
χωρία τὰ θηρία ἐποίησε μεγάλην θήραν. καὶ βασιλικῶς δὴ
παρῶν αὐτὸς ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλη-
20 σθείη θηρῶν. ὁ δὲ Κῦρος οὐκ εἶα κωλύειν, ἀλλ', Εἰ βούλει,
ἔφη, ὦ πάππε, ἡδέως με θηρᾶν, ἄφες τοὺς κατ' ἐμὲ πάντας
διώκειν καὶ διαγωνίζεσθαι ὅπως (ἄν) ἕκαστος κράτιστα δύναίτο.
ἐνταῦθα δὴ ὁ Ἀστυάγης ἀφίησι, καὶ στὰς ἐθεᾶτο ἀμιλλω- 15
μένους ἐπὶ τὰ θηρία καὶ φιλονικούντας καὶ διώκοντας καὶ
25 ἀκοντίζοντας. καὶ Κύρῳ ἦδετο οὐ δυναμένῳ σιγᾶν ὑπὸ τῆς
ἡδοιῆς, ἀλλ' ὥσπερ σκύλακι γενναίῳ ἀνακλάζοντι, ὅποτε

1 αὐτῷ C E H et DF   2 οὖν om. DF   3 ἀποδράση τῶν R et DF
4 χρῆ DF   τί δή D: τί δ' F   δήσας αὐτόν DF   5 ἀναγκάσω DF
αὐτόματος σοὶ R et DF   ἐπέλθῃ DF   6 ποιεῖς DF   7 ποιοῖ
H A G et F: ποιεῖ R   ἔπειτα ἐξ ἀρχῆς R et e D F g   παρασκευά-
ζεσθαί σοι DF   8 με post ὅτῳ F: om. D   9 πῶς DF   11 pr. ἔφη
om. DF   εἶναι εἰ C E G R H   13 ἀκούσας δὲ D: ἀκούσας δὴ F
ἔμεινεν F   14 ὧν] ὧν καὶ DF   15 χαρίσασθαι DF   16 πολλοὺς
πεζοὺς C E G   18 δὴ] δὲ DF   21 ἔφη om. DF   πάντας τοὺς
κατ' ἐμὲ DF   22 διαγωνίζεσθαι DF: ἀγωνίζεσθαι cet.   ἄν om.
codd.   τὰ κράτιστα DF   25 τῷ κύρῳ DF

πλησιάζοι θηρίω, καὶ παρακαλοῦντι ὄνομαστί ἕκαστον. καὶ τοῦ μὲν καταγελῶντα αὐτὸν ὀρώων ἠὺφραίνετο, τὸν δέ τινα καὶ ἐπαινοῦντα [αὐτὸν ἠσθάνετο] οὐδ' ὀπωστιοῦν φθονερώς. τέλος δ' οὖν πολλὰ θηρία ἔχων ὁ Ἀστυάγης ἀπήει. καὶ τὸ λοιπὸν οὕτως ἦσθη τῇ τότε θήρᾳ ὥστε αἰεὶ ὀπότε οἶόν τ' εἶη 5 συνεξήει τῷ Κύρῳ καὶ ἄλλους τε πολλοὺς παρελάμβανε καὶ τοὺς παῖδας, Κύρου ἕνεκα. τὸν μὲν δὴ πλεῖστον χρόνον οὕτω διῆγεν ὁ Κύρος, πᾶσιν ἠδονῆς μὲν καὶ ἀγαθοῦ τινος συναίτιος ὢν, κακοῦ δὲ οὐδενός.

- 16 Ἀμφὶ δὲ τὰ πέντε ἢ ἑκκαίδεκα ἔτη γενομένου αὐτοῦ ὁ 10 υἱὸς τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως γαμείν μέλλων ἐπεθύμησε (καὶ) αὐτὸς θηρᾶσαι ἐς τοῦτον τὸν χρόνον. ἀκούων οὖν ἐν τοῖς μεθορίοις τοῖς τε αὐτῶν καὶ τοῖς Μήδων πολλὰ θηρία εἶναι ἀθήρευτα διὰ τὸν πόλεμον, ἐνταῦθα ἐπεθύμησεν ἐξελθεῖν. ὅπως οὖν ἀσφαλῶς θηρώη, ἱππέας τε προσέλαβε πολλοὺς 15 καὶ πελταστάς, οἵτινες ἔμελλον αὐτῷ ἐκ τῶν λασίων τὰ θηρία ἐξελᾶν ἐς τὰ ἐργάσιμά τε καὶ εὐήλατα. ἀφικόμενος δὲ ὅπου ἦν αὐτοῖς τὰ φρούρια καὶ ἡ φυλακή, ἐνταῦθα ἐδειπνο-
17 ποιεῖτο, ὡς πρῶ τῇ ὑστεραία θηράσων. ἤδη δὲ ἐσπέρας γενομένης ἡ διαδοχὴ τῇ πρόσθεν φυλακῇ ἔρχεται ἐκ πόλεως 20 καὶ ἱππεῖς καὶ πεζοί. ἔδοξεν οὖν αὐτῷ πολλὴ στρατιὰ παρεῖναι· δύο γὰρ ὁμοῦ ἦσαν φυλακαί, πολλοὺς τε αὐτὸς ἠκεν ἔχων ἱππέας καὶ πεζούς. ἐβουλεύσατο οὖν κράτιστον εἶναι λεηλατῆσαι ἐκ τῆς Μηδικῆς, καὶ λαμπρότερόν τ' ἂν φανῆναι τὸ ἔργον τῆς θήρας καὶ ἱερείων ἂν πολλὴν ἀφθονίαν 25 ἐνόμιζε γενέσθαι. οὕτω δὴ πρῶ ἀναστὰς ἦγε τὸ στράτευμα,

2 καταγελῶντος H A G 3 αὐτὸν ἠσθάνετο del. Herwerden
 ὀπωστιοῦν] ὅπως γοῦν C A E G H: ὀπωσοῦν R 9 οὐδενί D F
 10 γινομένου H A G αὐτοῦ γενομένου D: αὐτοῦ γιγνομένου F
 11 post τοῦ add. τῶν D F ἐπεθύμησεν αὐτὸς codd.: corr. Weiske
 13 αὐτῶν C A E R H 14 ἄτε ἀθήρευτα D F 17 ἐς C A G R H:
 εἰς E et D F 18 ἢ om. C A E R H 19 πρῶ] πρὸς
 A E R H 20 γιγνομένης D F 22 γὰρ ὁμοῦ ἦσαν φυλάξαι
 C A E G H: μὲν φυλακαὶ ὁμοῦ οὔσαι R et c D F post φυλακαὶ add.
 καὶ C A E G R H πολλοὺς τε] πολλοὶ δὲ οὗς D F 23 κράτιστον
 εἶναι del. Dind. 25 ἂν πολλὴν] παμπόλλην C A E G R H
 26 γενήσεσθαι D F τὸ στράτευμα] τὸν στρατὸν D F

καὶ τοὺς μὲν πεζοὺς κατέλιπεν ἀθρόους ἐν τοῖς μεθορίοις, αὐτὸς δὲ τοῖς ἵπποις προσελάσας πρὸς τὰ τῶν Μήδων φρούρια, τοὺς μὲν βελτίστους καὶ πλείστους ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ ἐνταῦθα κατέμεινεν, ὡς μὴ βοηθοῖεν οἱ φρουροὶ τῶν
 5 Μήδων ἐπὶ τοὺς καταθέοντας, τοὺς δ' ἐπιτηδεῖους ἀφήκε κατὰ φυλὰς ἄλλους ἄλλοσε καταθεῖν, καὶ ἐκέλευε περιβαλλομένους ὅτῳ τις ἐπιτυγχάνοι ἐλαύνειν πρὸς ἑαυτόν. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἔπραττον.

Σημανθέντων δὲ τῷ Ἀστυάγει ὅτι πολέμοι εἰσιν ἐν τῇ 18
 10 χώρα, ἐξεβοήθει καὶ αὐτὸς πρὸς τὰ ὄρια σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὡσαύτως σὺν τοῖς παρατυχοῦσιν ἱππόταις, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ ἐσήμαινε πᾶσιν ἐκβοηθεῖν. ὡς δὲ εἶδον πολλοὺς ἀνθρώπους τῶν Ἀσσυρίων συντεταγμένους καὶ τοὺς ἱππέας ἡσυχίαν ἔχοντας, ἔστησαν καὶ οἱ Μῆδοι. ὁ δὲ Κῦρος
 15 ὀρώων ἐκβοηθοῦντας καὶ τοὺς ἄλλους πασσυδί, ἐκβοηθεῖ καὶ αὐτὸς πρῶτον τότε ὄπλα ἐνδύς, οὔποτε οἰόμενος· οὕτως ἐπεθύμει αὐτοῖς ἐξοπλίσασθαι· μάλα δὲ καλὰ ἦν καὶ ἀρμόττοντα αὐτῷ ἃ ὁ πάππος περὶ τὸ σῶμα ἐπεποίητο. οὕτω δὴ ἐξοπλισάμενος προσήλασε τῷ ἵππῳ. καὶ ὁ
 20 Ἀστυάγης ἐθαύμασε μὲν τίνος κελεύσαντος ἦκοι, ὅμως δὲ εἶπεν αὐτῷ μένειν παρ' ἑαυτόν. ὁ δὲ Κῦρος ὡς εἶδε πολλοὺς 19 ἱππέας ἀντίους, ἤρετο· Ἦ οὔτοι, ἔφη, ὦ πάππε, πολέμοι εἰσιν, οἳ ἐφεστήκασιν τοῖς ἵπποις ἡρέμα; Πολέμοι μέντοι, ἔφη. Ἦ καὶ ἐκεῖνοι, ἔφη, οἳ ἐλαύνοντες; Κακῆνοι μέντοι.
 25 Νῆ τὸν Δί', ἔφη, ὦ πάππε, ἀλλ' οὖν πονηροὶ γε φαινόμενοι καὶ ἐπὶ πονηρῶν ἱππαρίων ἄγουσιν ἡμῶν τὰ χρήματα· οὐκοῦν χρῆ ἐλαύνειν τινὰς ἡμῶν ἐπ' αὐτούς. Ἀλλ' οὐχ

1 καταλείπει D F   6 ἐκέλευσε A E   περιβαλομένους A   7 ὅτῳ
 DF: ὅπως C Λ E G R H   ἐπιτυγχάνοι C E R H: ἐπιτυγχάνει A G:
 ἐντυγχάνοι c D F   ἑαυτόν] τούτον C A E G H   10 ἐκβοηθεῖ D F
 13 ἀνθρώπων R et D   14 ἄγοντας D   15 πασσυδί H A G: πασιδί
 C: πανσυδία F, cf. *Hell.* iv. 4. 9: πανσυδί D f: πασσυδεῖ R E   17 μάλα
 δὲ] καὶ γὰρ μάλα D   18 εὖ ἀρμόττοντα D F: ἀρμόζοντα C A E G R H
 περὶ] fort. πρὸς   20 ante ἐθαύμασε add. ἰδὼν D F   22 ἐναντίους
 D F   24 ἔφη (post μέντοι) . . . μέντοι om. C   26 χρήματα]
 κτήματα D F   27 post χρῆ add. ἔφη D F

ὄρᾱς, ἔφη, ὦ παῖ, ὅσον τὸ στῖφος τῶν ἰππέων ἔστηκε συν-
 τεταγμένον; οἱ ἦν ἐπ' ἐκείνους ἡμεῖς ἐλαύνωμεν, ὑποτεμοῦνται
 ἡμᾶς πάλιν [ἐκείνοι]. ἡμῖν δὲ οὐπω ἢ ἰσχύς πάρεστιν.
 Ἄλλ' ἦν σὺ μένης, ἔφη ὁ Κῦρος, καὶ ἀναλαμβάνης τοὺς
 προσβοηθοῦντας, φοβήσονται οὗτοι καὶ οὐ κινήσονται, οἱ δ' 5
 ἄγοντες εὐθὺς ἀφήσουσι τὴν λείαν, ἐπειδὴν ἴδωσί τινας ἐπ'
 αὐτοὺς ἐλαύνοντας.

20 Ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ ἔδοξέ τι λέγειν τῷ Ἀστυάγει.
 καὶ ἅμα θαυμάζων ὡς καὶ ἐφρόνει καὶ ἐγρηγόρει κελεύει τὸν
 υἱὸν λαβόντα τάξιν ἰππέων ἐλαύνειν ἐπὶ τοὺς ἄγοντας τὴν 10
 λείαν. ἐγὼ δέ, ἔφη, ἐπὶ τούσδε, ἦν ἐπὶ σὲ κινῶνται, ἐλῶ,
 ὥστε ἀναγκασθήσονται ἡμῖν προσέχειν τὸν νοῦν. οὕτω δὴ
 ὁ Κναξάρης λαβὼν τῶν ἐρρωμένων ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν
 προσελαύνει. καὶ ὁ Κῦρος ὡς εἶδεν ὀρμωμένους, ἐξορμᾷ,
 καὶ αὐτὸς πρῶτος ἠγείτο ταχέως, καὶ ὁ Κναξάρης μέντοι 15
 ἐφείπετο, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ οὐκ ἀπελείποντο. ὡς δὲ εἶδον
 αὐτοὺς πελάζοντας οἱ λεηλατοῦντες, εὐθὺς ἀφέντες τὰ χρή-
 21 ματα ἔφευγον. οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Κῦρον ὑπετέμνοντο, καὶ οὐς
 μὲν κατελάμβανον εὐθὺς ἔπαιον, πρῶτος δὲ ὁ Κῦρος, ὅσοι
 δὲ παραλλάξαντες αὐτῶν ἔφθασαν, κατόπιω τούτους ἐδίωκον, 20
 καὶ οὐκ ἀνίεσαν, ἀλλ' ἤρουν τινας αὐτῶν. ὥσπερ δὲ κύων
 γενναῖος ἄπειρος ἀπρονοήτως φέρεται πρὸς κάπρον, οὕτω
 καὶ ὁ Κῦρος ἐφένετο, μόνον ὀρῶν τὸ παίειν τὸν ἀλισκόμενον,
 ἄλλο δ' οὐδὲν προνοῶν. οἱ δὲ πολέμιοι ὡς ἐώρων πονοῦν-
 25 τας τοὺς σφετέρους, προκίνησαν τὸ στῖφος, ὡς παυσομέ-
 22 νους τοῦ διωγμοῦ, ἐπεὶ σφᾶς ἴδιοιεν προορμήσαντας. ὁ δὲ

1 συντεταγμένον DF: σὺν τοῖς ἵπποις CAEGRH 3 ἐκείνοι
 del. Hug οὐπω ἢ] οὐδέπω DF 4 ἐάν DF 6 ἀφήσουσιν εὐθὺς
 DF 8 εἰπόντος αὐτοῦ] εἰπὼν R et DF 10 ἐλαύνειν] ἐλάσαι
 DF 11 ἐλῶ] ἐλάσω CAEGRH 12 ἀναγκασθήσονται DF:
 ἀναγκασθῆναι ER: ἂν ἀναγκασθῆναι CAGH post ἀναγκασθῆναι
 lacunam septem fere litt. habet H οὕτως AEH 13 ἰπ-
 πέων CAEGH et D 14 ἐξορμᾷ] συνεξορμᾷ εὐθὺς DF
 21 ἀλλ'] ἀλλὰ καὶ DF 25 προκίνησαν R et cD: προεκίνησαν
 G et F: προκινήσαν CAH: προκινήσαντες, punctis sub τε ad-
 ditis E

Κῦρος οὐδὲν μᾶλλον ἀνίει, ἀλλ' ὑπὸ τῆς χαρμονῆς ἀνακαλῶν
τὸν θεῖον ἐδίωκε καὶ ἰσχυρὰν τὴν φυγὴν τοῖς πολεμίοις
κατέχων ἐποίει, καὶ ὁ Κναξάρης μέντοι ἐφείπετο, ἴσως καὶ
αἰσχυρόμενος τὸν πατέρα, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ εἶποντο, προθυμό-
5 τεροὶ ὄντες ἐν τῷ τοιούτῳ εἰς τὸ διώκειν καὶ οἱ μὴ πάντ
πρὸς τοὺς ἐναντίους ἄλκιμοι ὄντες. ὁ δὲ Ἀστυάγης ὡς
ἑώρα τοὺς μὲν ἀπρονοήτως διώκοντας, τοὺς δὲ πολεμίους
ἀθρόους τε καὶ τεταγμένους ὑπαντῶντας, δείσας περί τε τοῦ
υἱοῦ καὶ τοῦ Κύρου μὴ εἰς παρεσκευασμένους ἀτάκτως ἐμπε-
10 σόντες πάθοιέν τι, ἠγείτο εὐθύς πρὸς τοὺς πολεμίους. οἱ δ' 23
αὖ πολέμιοι ὡς εἶδον τοὺς Μήδους προκινηθέντας, διατεινά-
μενοι οἱ μὲν τὰ παλτὰ οἱ δὲ τὰ τόξα εἰστήκεσαν, ὡς δὴ,
ἐπειδὴ εἰς τόξευμα ἀφίκοντο, στησομένους, ὥσπερ τὰ πλείστα
εἰώθησαν ποιεῖν. μέχρι γὰρ τοσούτου, ὅποτε ἐγγύτατα
15 γένοιντο, προσήλανον ἀλλήλοις καὶ ἠκροβολίζοντο πολ-
λάκις μέχρι ἑσπέρας. ἐπεὶ δὲ ἑώρων τοὺς μὲν σφετέρους
φυγῆ εἰς ἑαυτοὺς φερομένους, τοὺς δ' ἀμφὶ τὸν Κῦρον ἐπ'
αὐτοὺς ὁμοῦ ἀγομένους, τὸν δὲ Ἀστυάγην σὺν τοῖς ἵπποις
ἐντὸς γιγνόμενον ἤδη τοξεύματος, ἐκκλίνουσι καὶ φεύγουσιν
20 ὁμόθεν διώκοντας ἀνὰ κράτος· ἤρουν δὲ πολλοὺς· καὶ τοὺς
μὲν ἀλισκομένους ἔπαιον καὶ ἵππους καὶ ἄνδρας, τοὺς δὲ
πίπτοντας κατέκαιον· καὶ οὐ πρόσθεν ἔστησαν πρὶν ἢ πρὸς
τοῖς περζοῖς τῶν Ἀσσυρίων ἐγένοντο. ἐνταῦθα μέντοι
δείσαντες μὴ καὶ ἐνέδρα τις μείζων ὑπέιη, ἐπέσχον. ἐκ τούτου 24

1 ἀνιεῖς C: ἀνιεῖς A E G R H 2 τὴν om. C A E G R H 3 κατέχων
ἐποίει] ἰσχυρῶς κατεῖχεν ἐποίει C A E H: ἰσχυρῶς καθὼς εἶχεν ἐποίει
G: ἐποίει R: ἐποίησε κατέχων c: ἐποίει κατέχων D F post κατεῖχεν
lacunam octo fere litt. habet H, qui ἐποίει (sic ἴσως μὲν D F
12 ἔστησαν D F ὡς δὴ, ἐπειδὴ scripsi: ὡς αὖ ἐπειδὴ Hug: ὡς ἀν
ἐπειδὴ R et c D F: ἀλλ' C A E G H 13 τόξευμά γε D F
ἀφίκοντο C A G H (ἀφίκεσαν E) 14 εἰώθασιν D F 15 γί-
γνοιτο D F 16 μέχρι R: μέχρισ H A G et D F: ἕως C E
17 τὸν om. D F ὁμοῦ ἐπ' αὐτοὺς D F 18 ἀγομένους c F:
ἐπομένους D: φερομένους C A E G R 19 post φεύγουσιν add. οἱ
δὲ ἄτε R et c e D F 20 διώκοντες ἤρουν πολλοὺς κατὰ κράτος
D F 22 κατέκαιον] ἔκαιον D F πρὶν ἢ codd.; cf. *Exped.*

δὴ ἀνήγαγεν ὁ Ἀστυάγης, μάλα χαίρων καὶ τῇ ἱπποκρατία, καὶ τὸν Κῦρον οὐκ ἔχων ὅ τι χρὴ λέγειν, αἴτιον μὲν ὄντα εἰδὼς τοῦ ἔργου, μαινόμενον δὲ γιγνώσκων τῇ τόλμῃ. καὶ γὰρ τότε ἀπιόντων οἴκαδε μόνος τῶν ἄλλων ἐκείνος οὐδὲν ἄλλο ἢ τοὺς πεπτωκότας περιελαύνων ἐθεῖατο, καὶ μόλις 5 αὐτὸν ἀφελκύσαντες οἱ ἐπὶ τοῦτο ταχθέντες προσήγαγον τῷ Ἀστυάγει, μάλα ἐπίπροσθεν ποιούμενον τοὺς προσάγοντας, ὅτι ἑώρα τὸ πρόσωπον τοῦ πάππου ἠγριωμένον ἐπὶ τῇ θέᾳ τῇ αὐτοῦ.

25 Ἐν μὲν δὴ Μήδοις ταῦτα ἐγεγένητο, καὶ οἳ τε ἄλλοι 10 πάντες τὸν Κῦρον διὰ στόματος εἶχον καὶ ἐν λόγῳ καὶ ἐν ὤδαϊς, ὅ τε Ἀστυάγης καὶ πρόσθεν τιμῶν αὐτὸν τότε ὑπερεξεπέπληκτο ἐπ' αὐτῷ. Καμβύσης δὲ ὁ τοῦ Κύρου πατὴρ ἤδετο μὲν πυνθανόμενος ταῦτα, ἐπεὶ δ' ἤκουσεν ἔργα ἀνδρὸς ἤδη διαχειριζόμενον τὸν Κῦρον, ἀπεκάλει δὴ, ὅπως 15 τὰ ἐν Πέρσαις ἐπιχώρια ἐπιτελοίῃ. καὶ ὁ Κῦρος δὲ ἐνταῦθα λέγεται εἰπεῖν ὅτι ἀπιέναι βούλοίτο, μὴ ὁ πατήρ τι ἄχθοίτο καὶ ἡ πόλις μέμφοίτο. καὶ τῷ Ἀστυάγει δὲ ἐδόκει εἶναι ἀναγκαῖον ἀποπέμπειν αὐτόν. ἐνθα δὴ ἵππους τε αὐτῷ 20 δούσους αὐτὸς ἐπεθύμει λαβεῖν καὶ ἄλλα συσκευάσας πολλὰ ἐπέμπε καὶ διὰ τὸ φιλεῖν αὐτὸν καὶ ἅμα ἐλπίδας ἔχων μεγάλας ἐν αὐτῷ ἄνδρα ἔσσεσθαι ἱκανὸν καὶ φίλους ὠφελεῖν καὶ ἐχθροὺς ἀνιᾶν. ἀπιόντα δὲ τὸν Κῦρον προύπεμπον πάντες [καὶ παῖδες] καὶ ἡλικες καὶ ἄνδρες καὶ γέροντες ἐφ' ἵππων καὶ Ἀστυάγης αὐτός, καὶ οὐδένα ἔφασαν ὄντιν' οὐ 25

1 ἀνήγαγεν D F   μάλα] μάλλον C E G   καὶ ante τῇ om. R et e D   2 λέγειν ὅ τι χρὴ D F   εἰδὼς ὄντα D F   4 τῶν ἄλλων μόνος D F   κείνος C A H   5, 6 ἐθεῖατο . . . αὐτὸν om. C H (qui lacunam habet) A G   7 ἐπίπροσθε H A G   ποιούμενος A pr. H pr. προάγοντας D F   9 αὐτοῦ C A E G R H : εαυτοῦ D F   12 πρόσθε A H   14 πατήρ om. C E G   ἐπεὶ] ἐπειδὴ D F   15 ἀνδρὸς ἤδη ἔργα διαπραττόμενον D F   δὴ om. D F   16 ἐπίχειρα A E G H ἀποτελοίῃ R et D F   ὁ κύρος δὲ] τὸν κύρον δὴ D F   18 τῷ οὖν ἀπέπεμπε D F   21 ἔχειν D F   24 ἅπαντες D F   καὶ παῖδες *seclusi*   καὶ ἡλικες del. Hug   25 ὅστις οὐ δακρύων ἀπετρέπετο D F

δακρύνοντ' ἀποστρέφεσθαι. καὶ Κύρου δὲ αὐτὸν λέγεται 26
 σὺν πολλοῖς δακρύοις ἀποχωρῆσαι. πολλὰ δὲ δῶρα δια-
 δοῦναί φασιν αὐτὸν τοῖς ἡλικιώταις ὧν Ἀστυάγης αὐτῷ
 ἐδεδώκει, τέλος δὲ καὶ ἦν εἶχε στολὴν τὴν Μηδικὴν ἐκδύνα
 5 δοῦναί τι, δηλοῦνθ' ὅτι τοῦτον μάλιστα ἠσπάζετο. τοὺς
 μέντοι λαβόντας καὶ δεξαμένους τὰ δῶρα λέγεται Ἀστυάγει
 ἀπενευκείν, Ἀστυάγην δὲ δεξάμενον Κύρῳ ἀποπέμψαι, τὸν
 δὲ πάλιν τε ἀποπέμψαι εἰς Μῆδους καὶ εἰπεῖν· Εἰ βούλει,
 ὦ πάππε, ἐμὲ καὶ πάλιν ἰέναι ὡς σὲ μὴ αἰσχυρόμενον, ἕα
 10 ἔχειν εἴ τί τι ἐγὼ δέδωκα· Ἀστυάγην δὲ ταῦτα ἀκούσαντα
 ποιῆσαι ὡσπερ Κύρος ἐπέστειλεν.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ παιδικοῦ λόγου ἐπιμνησθῆναι, λέγεται, ὅτε 27
 Κύρος ἀπῆει καὶ ἀπηλλάττοντο ἀπ' ἀλλήλων, τοὺς συγγενεῖς
 φιλοῦντας τῷ στόματι ἀποπέμπεσθαι αὐτὸν νόμῳ Περσικῷ·
 15 καὶ γὰρ νῦν ἔτι τοῦτο ποιοῦσι Πέρσαι· ἄνδρα δέ τινα τῶν
 Μήδων μάλα καλὸν καγαθὸν ὄντα ἐκπεπλήχθαι πολὺν τινα
 χρόνον ἐπὶ τῷ κάλλει τοῦ Κύρου, ἠνίκα δὲ ἑώρα τοὺς συγ-
 γενεῖς φιλοῦντας αὐτόν, ὑπολειφθῆναι· ἐπεὶ δ' οἱ ἄλλοι
 ἀπῆλθον, προσελθεῖν τῷ Κύρῳ καὶ εἰπεῖν· Ἐμὲ μόνον οὐ
 20 γινώσκεις τῶν συγγενῶν, ὦ Κύρε; Τί δέ, εἰπεῖν τὸν Κύρου,
 ἦ καὶ σὺ συγγενῆς εἶ; Μάλιστα, φάναι. Ταῦτ' ἄρα, εἰπεῖν
 τὸν Κύρου, καὶ ἐνεώρας μοι· πολλάκις γὰρ δοκῶ σε γινώσκειν
 τοῦτο ποιοῦντα. Προσελθεῖν γάρ σοι, ἔφη, αἰεὶ βουλόμενος
 ναὶ μὰ τοὺς θεοὺς ἠσχυρόμην. Ἄλλ' οὐκ ἔδει, φάναι τὸν
 25 Κύρου, συγγενῆ γε ὄντα· ἅμα δὲ προσελθόντα φιλήσαι

1 λέγεται post δακρύοις DF 3 φασιν... δοῦναί om. C αὐτόν
 φασι DF 4 τὴν om. DF 5 δηλοῦνθ' ὅτι τοῦτον H. J. Müller:
 δηλῶν ὅτι τοῦτον CAEGH: δηλὸν ὅτι τούτῳ δν F: δηλὸν ὅτι τοῦτον
 δν D 8 ὦ πάππε, εἰ βούλει με DF 9 σέ] σε ἠδέως καὶ DF
 αἰσχυρόμενον CAH 11 ὁ κύρος E et D ἀπέστειλεν H
 pr. GR et D 14 φιλοῦντας τὸν κύρον DF νόμῳ... πέρσαι
 del. Lincke coll. § 28 15 δέ R et d: δῆ CAEGH et DF
 16 μάλα] ἄνδρα CAEGH καγαθὸν] ἀγαθὸν CE τινα] δῆ D:
 δῆ τινα F 20 ὦ κύρε τῶν συγγενῶν R et DF τί DF:
 τῷ CAEGRH 22 ἐνωρᾶς CAEGRH μοι πολλάκις·
 δοκῶ γὰρ DF 24 ναὶ μὰ] νῆ DF οὐκ ἔδει] οὐ δοκεῖ
 CAEGH

28 αὐτόν. καὶ τὸν Μῆδον φιληθέντα ἐρέσθαι. Ἡ καὶ ἐν Πέρσαις νόμος ἐστὶν οὗτος συγγενεῖς φιλεῖν; Μάλιστα, φάναι, ὅταν γε ἴδωσιν ἀλλήλους διὰ χρόνου ἢ ἀπίωσί ποι ἀπ' ἀλλήλων. Ὡρα ἂν εἴη, ἔφη ὁ Μῆδος, μάλα πάλιν σε φιλεῖν ἐμέ· ἀπέρχομαι γάρ, ὡς ὄρας, ἤδη. οὕτω καὶ τὸν 5 Κῦρον φιλήσαντα πάλιν ἀποπέμπειν καὶ ἀπιέναι. καὶ ὁδόν τε οὐπω πολλὴν διηγύσθαι αὐτοῖς καὶ τὸν Μῆδον ἤκειν πάλιν ἰδροῦντι τῷ ἵππῳ· καὶ τὸν Κῦρον ἰδόντα, Ἄλλ' ἦ, φάναι, ἐπελάθου τι ὦν ἐβούλου εἰπεῖν; Μὰ Δία, φάναι, ἀλλ' ἦκω διὰ χρόνου. καὶ τὸν Κῦρον εἰπεῖν· Νῆ Δί', ὦ 10 σύγγενες, δι' ὀλίγου γε. Ποίου ὀλίγου; εἰπεῖν τὸν Μῆδον. οὐκ οἶσθα, φάναι, ὦ Κῦρε, ὅτι καὶ ὅσον σκαρδαμύττω χρόνον, πάνυ πολὺς μοι δοκεῖ εἶναι, ὅτι οὐχ ὄρῳ σε τότε τοιοῦτον ὄντα; ἐνταῦθα δὴ τὸν Κῦρον γελάσαι τε ἐκ τῶν ἔμπροσθεν δακρύων καὶ εἰπεῖν αὐτῷ θαρρεῖν ἀπιόντι, ὅτι 15 παρέσται αὐτοῖς ὀλίγου χρόνου, ὥστε ὄραν ἐξέσται κὰν βούληται ἀσκαρδαμυκτί.

V Ὁ μὲν δὴ Κῦρος οὕτως ἀπελθὼν ἐν Πέρσαις ἐνιαυτὸν λέγεται ἐν τοῖς παισὶν ἔτι γενέσθαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ παῖδες ἔσκωπτον αὐτὸν ὡς ἠδυπαθεῖν ἐν Μήδοις μεμαθηκῶς 20 ἦκοι· ἐπεὶ δὲ καὶ ἐσθίοντα αὐτὸν ἐώρων ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ἠδέως καὶ πίνοντα, καὶ εἴ ποτε ἐν ἑορτῇ εὐωχία γένοιτο, ἐπιδιδόντα μᾶλλον αὐτὸν τοῦ ἑαυτοῦ μέρους ἡσθάνοντο ἢ προσδεόμενον, καὶ πρὸς τούτοις δὲ τᾶλλα κρατιστεύοντα αὐτὸν ἐώρων ἑαυτῶν, ἐνταῦθα δὴ πάλιν ὑπέπτησσον αὐτῷ 25 οἱ ἡλικες. ἐπεὶ δὲ διελθὼν τὴν παιδείαν ταύτην ἤδη εἰσηλ-

4 ἂν ἔφη εἴη σοι D F   μάλα et σε om D F   5 ἤδη οὕτως· καὶ
 CAERH: οὕτω om. D F   6 πάλιν φιλήσαντα D F   7 διερῦσθαι
 CAEGH: διεληλύσθαι D F   αὐτοὺς HAG: αὐτῷ R   8 ἰδρῶντι
 DF   9 ἠβούλου HAG   13 χρόνου CE   15 πρόσθε(ν) D F
 ἀπιόντα D F   16 ὄραν σοι ἐξέσται κὰν βούλη D   17 ἀσκαρδαμυκτεῖ
 AH: ἀσκαρδαμυκτεῖ G et D F   18 εἰς πέρσας D F   ἐνιαυτὸν μὲν
 D F   20 μεμαθηκῶς ἐν μήδοις D F   21 καὶ post ὥσπερ om.
 D F   22 γένοιτο] προσγένοιτ' ἂν D F   23 αὐτὸν] ἑαυτὸν CAEH
 25 ἑαυτῶν] περὶ ἅπαντα R et F: περὶ πάντα D   οἱ ἡλικες αὐτῷ
 D F   26 διελθὼν] διήλθε D F   ἤδη] καὶ D F

θεν εἰς τοὺς ἐφήβους, ἐν τούτοις αὖ ἐδόκει κρατιστεύειν καὶ μελετῶν ἂ χρῆν καὶ καρτερῶν καὶ αἰδούμενος τοὺς πρεσβυτέρους καὶ πειθόμενος τοῖς ἄρχουσι.

Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ὁ μὲν Ἄστυάγης ἐν τοῖς 2
 5 Μήδοις ἀποθνήσκει, ὁ δὲ Κυαξάρης ὁ τοῦ Ἄστυάγου παῖς, τῆς δὲ Κύρου μητρὸς ἀδελφός, τὴν βασιλείαν ἔσχε τὴν Μήδων. ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς κατεστραμμένος μὲν πάντας Σύρους, φύλον πάμπολυ, ὑπήκοον δὲ πεποιημένος τὸν Ἀραβίων βασιλέα, ὑπηκόους δὲ ἔχων ἤδη καὶ
 10 Ὑρκανίους, πολιορκῶν δὲ καὶ Βακτρίους, ἐνόμιζεν, εἰ τοὺς Μήδους ἀσθενεῖς ποιήσειε, πάντων γε τῶν πέριξ ῥαδίως ἄρξειν· ἰσχυρότατον γὰρ τῶν ἐγγὺς φύλων τοῦτο ἐδόκει εἶναι. οὕτω δὴ διαπέμπει πρὸς τε τοὺς ὑπ' αὐτὸν πάντας 3
 καὶ πρὸς Κροῖσον τὸν Λυδῶν βασιλέα καὶ πρὸς τὸν Καππα-
 15 δοκῶν καὶ πρὸς Φρύγας ἀμφοτέρους καὶ πρὸς Παφλαγόνας καὶ Ἰνδοὺς καὶ πρὸς Κἄρας καὶ Κίλικας, τὰ μὲν καὶ διαβάλλων τοὺς Μήδους καὶ Πέρσας, λέγων ὡς μεγάλα τ' εἴη ταῦτα ἔθνη καὶ ἰσχυρὰ καὶ συνεστηκότα εἰς ταῦτό, καὶ ἐπιγαμίας ἀλλήλοις πεποιημένοι εἶεν, καὶ κινδυνεύοιεν, εἰ μή
 20 τις αὐτοὺς φθάσας ἀσθενώσοι, ἐπὶ ἐν ἕκαστον τῶν ἔθνῶν ἰόντες καταστρέψασθαι. οἱ μὲν δὴ καὶ τοῖς λόγοις τούτοις πειθόμενοι συμμαχίαν αὐτῷ ἐποιοῦντο, οἱ δὲ καὶ δώροις καὶ χρήμασι ἀναπειθόμενοι· πολλὰ γὰρ καὶ τοιαῦτα ἦν αὐτῷ.

1 αὖ] ἂν C : δὴ E   2 χρῆν Zeune : χρῆ codd.   post καρτερῶν
 add. & ἔδει R et DF   5 ἀστυαγέω DF   6 βασιλείαν ἔσχε]
 ἀρχὴν ἔλαβε DF   ἔσχε] εἶχε CHAG   τὴν HAG : om. E : τῶν
 cet.   7 κατεστραμμένος F : καταστρατευσάμενος R : καταστρεψάμενος
 CAEGH et D   8 ἀσ(σ)υρίους CAEGRH   πάμπολυ] οὐ
 μικρὸν DF   9 τὸν dF : τῶν cet.   10 καὶ om. DF   11 γε
 τῶν] αὐτῶν DF : γε ἂν τῶν R et d   12 φυλῶν CAEGRH
 ἐδόκει τοῦτο DF   13 διαπέμπεται R et DF   ὑφ' ἑαυτὸν
 DF   14 pr. τὸν] τῶν CGR   καὶ πρὸς τὸν καππαδόκων om.
 CAEGH   15 τοὺς φρύγας CAEGH   16 καὶ ἰνδοὺς δὲ
 DF   κἄρας καὶ ante παφλαγόνας DF   17 τοὺς] πρὸς αὐτοὺς DF
 18 ταῦτα τὰ DF   τὸ αὐτὸ R et DF : τοῦτο CAEGH   19 post
 εἶεν add. καὶ συνεστήκοιεν εἰς ἐν R et DF   κινδυνεύοιεν R et DF
 21 ἰόντας CAEGH : om. D   22 ποιοῦνται DF   23 ἀπειθόμενοι
 C unde οὐ πειθόμενοι E   τοιαῦτα] ταῦτα R et DF

- 4 Κναξάρης δὲ [ὁ τοῦ Ἀστυάγου παιῖς] ἐπεὶ ἤσθάνετο τὴν τ' ἐπιβουλήν καὶ τὴν παρασκευὴν τῶν συνισταμένων ἐφ' ἑαυτόν, αὐτός τε εὐθέως ὅσα ἐδύνατο ἀντιπαρεσκευάζετο καὶ εἰς Πέρσας ἔπεμπε πρὸς τε τὸ κοινὸν καὶ πρὸς Καμβύσην τὸν τὴν ἀδελφὴν ἔχοντα καὶ βασιλεύοντα ἐν Πέρσαις. 5 ἔπεμπε δὲ καὶ πρὸς Κῦρον, δεόμενος αὐτοῦ πειρᾶσθαι ἄρχοντα ἐλθεῖν τῶν ἀνδρῶν, εἴ τινας πέμποι στρατιώτας τὸ Περσῶν κοινόν. ἤδη γὰρ καὶ ὁ Κῦρος διατετελεκῶς τὰ ἐν τοῖς 5 ἐφήβοις δέκα ἔτη ἐν τοῖς τελείοις ἀνδράσιω ἦν. οὕτω δὴ δεξαμένου τοῦ Κύρου οἱ βουλευόντες γεραίτεροι αἰροῦνται 10 αὐτὸν ἄρχοντα τῆς εἰς Μήδους στρατιᾶς. ἔδοσαν δὲ αὐτῷ καὶ προσελέσθαι διακοσίους τῶν ὁμοτίμων, τῶν δ' αὖ διακοσίων ἐκάστῳ τέτταρας ἔδωκαν προσελέσθαι καὶ τούτους ἐκ τῶν ὁμοτίμων· γίνονται μὲν δὴ οὗτοι χίλιοι· τῶν δ' αὖ χιλίων τούτων ἐκάστῳ ἔταξαν ἐκ τοῦ δήμου τῶν Περσῶν 15 δέκα μὲν πελταστὰς προσελέσθαι, δέκα δὲ σφενδονήτας, δέκα δὲ τοξότας· καὶ οὕτως ἐγένοντο μύριοι μὲν τοξόται, μύριοι δὲ πελτασταί, μύριοι δὲ σφενδονῆται· χωρὶς δὲ τούτων οἱ χίλιοι ὑπῆρχον. τοσαύτη μὲν δὴ στρατιὰ τῷ 6 Κύρῳ ἐδόθη. ἐπεὶ δὲ ἠρέθη τάχιστα, ἦρχετο πρῶτον ἀπὸ τῶν 20 θεῶν· καλλιερησάμενος δὲ τότε προσηρείτο τοὺς διακοσίους· ἐπεὶ δὲ προσείλοντο καὶ οὗτοι δὴ τοὺς τέτταρας ἕκαστοι, συνέλεξεν αὐτοὺς καὶ εἶπε τότε πρῶτον ἐν αὐτοῖς τάδε.
- 7 Ἄνδρες φίλοι, ἐγὼ προσειλόμην μὲν ὑμᾶς, οὐ νῦν πρῶτον δοκιμάσας, ἀλλ' ἐκ παίδων ὄρων ὑμᾶς ἃ μὲν καλὰ ἢ 25 πόλις νομίζει, προθύμως ταῦτα ἐκπονοῦντας, ἃ δὲ αἰσυχρὰ

1 δ...παῖς del. Hug; cf. § 2 ἀστυαγέω C A E G H et D F τ' om. D F 2 τῶν συνισταμένων] αὐτῶν συνισταμένην D F 4 post πέρσας add. δὲ D F τε] γε C A E G H 6 ante κύρον add. τὸν D F 7 πέμπει C E G 8 γὰρ om. C 10 δοξαζομένου H A G et D (sed δεξαμένου D γρ.) 11 δὲ οὖν C E 12 καὶ om. D F 13 τέτταρας ἔδωκαν] τέτταρας ἀνδρας ἐκ τῶν ὁμοίων ἔδοσαν D F καὶ... ὁμοτίμων om. D F 15 ἐκάστῳ ἔταξαν] ἔδοσαν προσελέσθαι ἐκάστῳ D F 16 προσελέσθαι om. D F 19 τῷ om. D F 20 ἐπειδὴ δὲ D F ἤρξατο μὲν D F : ἤρξατο E 21 προήρητο C A E G H 24 προειλόμην C A E G H μὲν μᾶλλον D F

ἡγείται, παντελῶς τούτων ἀπεχομένους. ὦν δ' ἔνεκα αὐτός
 τε οὐκ ἄκων εἰς τόδε τὸ τέλος κατέστην καὶ ὑμᾶς παρεκά-
 λεσα δηλῶσαι ὑμῖν βούλομαι. ἐγὼ γὰρ κατενόησα ὅτι οἱ 8
 πρόγονοι χείρονες μὲν ἡμῶν οὐδὲν ἐγένοντο· ἀσκοῦντες
 5 γοῦν κάκεινοι διετέλεσαν ἄπερ ἔργα ἀρετῆς νομίζεται· ὅ τι
 μέντοι προσεκτήσαντο τοιοῦτοι ὄντες ἢ τῷ τῶν Περσῶν
 κοινῷ ἀγαθὸν ἢ αὐτοῖς, τοῦτ' οὐκέτι δύναμαι ἰδεῖν. καίτοι 9
 ἐγὼ οἶμαι οὐδεμίαν ἀρετὴν ἀσκεῖσθαι ὑπ' ἀνθρώπων ὡς
 μηδὲν πλεον ἔχωσι οἱ ἐσθλοὶ γενόμενοι τῶν πονηρῶν, ἀλλ'
 10 οἳ τε τῶν παραντίκα ἡδονῶν ἀπεχόμενοι οὐχ ἵνα μηδέποτε εὐ-
 φρανθῶσι, τοῦτο πράττουσι, ἀλλ' ὡς διὰ ταύτην τὴν ἐγκρά-
 τειαν πολλαπλάσια εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον εὐφρανούμενοι
 οὕτω παρασκευάζονται· οἳ τε λέγειν προθυμούμενοι δεινοὶ
 γενέσθαι οὐχ ἵνα εὖ λέγοντες μηδέποτε παύσωνται, τοῦτο
 15 μελετῶσι, ἀλλ' ἐλπίζοντες τῷ λέγειν εὖ πείθοντες ἀνθρώ-
 πους πολλὰ καὶ μεγάλα ἀγαθὰ διαπράξεσθαι· οἳ τε αὖ τὰ
 πολεμικὰ ἀσκοῦντες οὐχ ὡς μαχόμενοι μηδέποτε παύσωνται,
 τοῦτ' ἐκπονοῦσι, ἀλλὰ νομίζοντες καὶ οὗτοι τὰ πολεμικὰ
 ἀγαθοὶ γενόμενοι πολὺν μὲν ὄλβον, πολλὴν δὲ εὐδαιμονίαν,
 20 μεγάλας δὲ τιμὰς καὶ ἑαυτοῖς καὶ πόλει περιάψειν. εἰ δέ 1C
 τινες ταῦτα ἐκπονήσαντες πρὶν τινα καρπὸν ἀπ' αὐτῶν κομί-
 σασθαι περιεῖδον αὐτοὺς γήρα ἀδυνάτους γενομένους, ὅμοιον
 ἔμοιγε δοκοῦσι πεπονθέναι οἷον εἴ τις γεωργὸς ἀγαθὸς προ-
 θυμηθεὶς γενέσθαι καὶ εὖ σπείρων καὶ εὖ φυτεύων, ὅποτε
 25 καρποῦσθαι ταῦτα δέοι, ἐφῆ τὸν καρπὸν ἀσυγκόμιστον εἰς
 τὴν γῆν πάλιν καταρρεῖν. καὶ εἴ τις γε ἀσκητῆς πολλὰ

1 ἡγείται εἶναι D : εἶναι ἡγείται F 4 χείρονες . . . οὐδὲν] οὐδὲν χεί-
 ρους ἡμῶν D F 6 τῶν om. D F 7 αὐτοῖς H et d r : αὐτοῖς cet.
 κατιδεῖν D F : εἰδεῖν A H : συνιδεῖν R pr. 8 ἔγωγε D F 9 πλείον
 C A H ἐσθλοὶ] ἀγαθοὶ D F 10 οἳ τε D F : οἳ γε C A E G R H
 11 ὡς] ὅπως D F : om. E 12 εὐφρανούμενοι] εὐφραίνωνται D F
 15 ἐλπίζουσι(ν) C A E G R H πολλοὺς ἀνθρώπους μεγάλα ἀγαθὰ
 D F 16 διαπράξεσθαι mdfgr : διαπράξασθαι C A E G R H et D F
 οἳ τε αὖ D F : καὶ οἳ ταῦτα C A E G R H 18 ἐκπονοῦνται D F
 20 αὐτοῖς D F τῇ πόλει E et D F 22 αὐτοὺς C E et D 24 post
 ὅποτε add. αὐτὸν D F 26 γε om. D ἀσκητῆς] ἀθλητῆς D F

πονήσας καὶ ἀξιόνικος γενόμενος ἀναγώνιστος διατελέσειεν,
 οὐδ' ἂν οὗτός μοι δοκεῖ δικαίως ἀναίτιος εἶναι ἀφροσύνης.
 11 ἀλλ' ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες, μὴ πάθωμεν ταῦτα, ἀλλ' ἐπέιπερ
 σύνισμεν ἡμῖν αὐτοῖς ἀπὸ παίδων ἀρξάμενοι ἀσκηταὶ ὄντες
 τῶν καλῶν καγαθῶν ἔργων, ἴωμεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, οὓς 5
 ἐγὼ σαφῶς ἐπίσταμαι ἰδιώτας ὄντας ὡς πρὸς ἡμᾶς ἀγωνί-
 ζεσθαι. οὐ γάρ πω οὗτοι ἱκανοὶ εἰσιν ἀγωνισταί, οἳ ἂν
 τοξεύωσι καὶ ἀκοντίζωσι καὶ ἰππεύωσιν ἐπιστημόνως, ἣν
 δέ που πονῆσαι δέη, τούτῳ λείπωνται, ἀλλ' οὗτοι ἰδιῶταί
 εἰσι κατὰ τοὺς πόνους· οὐδέ γε οἵτινες ἀγρυπνήσαι δέον 10
 ἦττωνται τούτου, ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἰδιῶται κατὰ τὸν ὕπνον·
 οὐδέ γε οἳ ταῦτα μὲν ἱκανοί, ἀπαίδευτοι δὲ ὡς χρῆ καὶ
 συμμάχοις καὶ πολεμίους χρῆσθαι, ἀλλὰ καὶ οὗτοι δῆλον
 12 ὡς τῶν μεγίστων παιδευμάτων ἀπείρως ἔχουσιν. ὑμεῖς δὲ
 νυκτὶ μὲν δήπου ὅσαπερ οἳ ἄλλοι ἡμέρα δύναισθ' ἂν χρῆ- 15
 σθαι, πόνους δὲ τοῦ ζῆν ἠδέως ἠγεμόνας νομίζετε, λιμῶ δὲ
 ὅσαπερ ὄψῳ διαχρήσθε, ὑδροποσίαν δὲ ῥᾶον τῶν λεόντων
 φέρετε, κάλλιστον δὲ πάντων καὶ πολεμικώτατον κτῆμα εἰς
 τὰς ψυχὰς συγκεκόμισθε· ἐπαινούμενοι γὰρ μᾶλλον ἢ τοῖς
 ἄλλοις ἅπασι χαίρετε. τοὺς δ' ἐπαίνου ἐραστὰς ἀνάγκη 20
 διὰ τοῦτο πάντα μὲν πόνον, πάντα δὲ κίνδυνον ἠδέως ὑπο-
 13 δύνεσθαι. εἰ δὲ ταῦτα ἐγὼ λέγω περὶ ὑμῶν ἄλλη γιγνώ-
 σκων, ἐμαυτὸν ἐξαπατῶ. ὅ τι γὰρ μὴ τοιοῦτον ἀποβήσεται
 παρ' ὑμῶν, εἰς ἐμὲ τὸ ἐλλείπον ἥξει. ἀλλὰ πιστεύω τοι

2 μοι] ἔμοιγε D F   3 εἶπερ D F   5 καὶ τῶν ἀγαθῶν
 D F   6 post ἐπίσταμαι add. αὐτὸς ἰδῶν D, αὐτοὺς ἰδῶν F   ὑμᾶς
 A R H et c D F   7 γὰρ τί πω D F   8 καὶ... καὶ] ἢ... ἢ D F
 9 δέοι H A G   τούτῳ] τοῦτο C E R   λείπονται C E G   10 γε
 οἵτινες d : γε εἵτινες D F : εἴ γε οἵτινες C : οἳ γε εἵτινες A R H : οἳ γε
 οἵτινες E G   11 post ἰδιῶται add. εἰσι D F   12 γε οἳ D F :
 εἴ γε οἳ C : οἳ γε οἳ A E G R H   14 ὡς] ὅτι D F   15 δύναισθ' ἂν]
 δύνασθε D F   18 πάντων καὶ] καὶ πάντων D F   πολιτικώτατον
 A G R H   τὸ κτῆμα D   20 δ' ἐπαίνου C E R H pr. : δ' ἐπαίνων
 H corr. A G : δὲ τοῦ ἐπαίνου D F   post ἀνάγκη add. κτᾶσθαι τὰ αἴτια
 A E G h mg.   21 διὰ] ἐπὶ D F   ὑποδύνεσθε A E s. v. G H
 22 ἄλλη] ἄλλως D : ἄλλως ἢ F   23 παρ' ὑμῶν ἀποβήσεται D F
 24 τοι eras. c, om. E et D

τῇ πείρᾳ καὶ τῇ ὑμῶν εἰς ἐμὲ εὐνοίᾳ καὶ τῇ τῶν πολεμίων
 ἀνοίᾳ μὴ ψεύσειν με ταύτας τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας. ἀλλὰ
 θαρροῦντες ὀρμώμεθα, ἐπειδὴ καὶ ἐκποδῶν ἡμῖν γεγένηται
 τὸ δόξαι τῶν ἀλλοτρίων ἀδίκως ἐφίεσθαι. νῦν γὰρ ἔρχονται
 5 μὲν οἱ πολέμιοι ἄρχοντες ἀδίκων χειρῶν, καλοῦσι δὲ ἡμᾶς
 ἐπικούρους οἱ φίλοι· τί οὖν ἐστὶν ἢ τοῦ ἀλέξασθαι δικαιο-
 τερον ἢ τοῦ τοῖς φίλοις ἀρήγειν κάλλιον; ἀλλὰ μὴν κάκεῖνο 14
 οἶμαι ὑμᾶς θαρρεῖν, τὸ μὴ παρημεληκότα με τῶν θεῶν τὴν
 ἕξοδον ποιεῖσθαι· πολλὰ γὰρ μοι συνόντες ἐπίστασθε οὐ
 10 μόνον τὰ μεγάλα ἀλλὰ καὶ τὰ μικρὰ πειρώμενον ἀεὶ ἀπὸ
 θεῶν ὀρμᾶσθαι. τέλος εἶπε· Τί δεῖ ἔτι λέγειν; ἀλλ' ὑμεῖς
 μὲν τοὺς ἄνδρας ἐλόμενοι καὶ ἀναλαβόντες καὶ τᾶλλα παρα-
 σκευασάμενοι ἴτε ἐς Μήδους· ἐγὼ δ' ἐπανελθὼν πρὸς τὸν
 πατέρα πρόειμι δῆ, ὅπως τὰ τῶν πολεμίων ὡς τάχιστα
 15 μαθῶν οἶά ἐστι παρασκευάζωμαι ὅ τι ἂν δέωμαι, ὅπως
 ὡς κάλλιστα σὺν θεῷ ἀγωνιζώμεθα. οἱ μὲν δὴ ταῦτα
 ἔπραττον.

Κῦρος δὲ ἐλθὼν οἴκαδε καὶ προσευξάμενος Ἔστία πατρώᾳ VI
 καὶ Διὶ πατρώῳ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ὠρμάτο ἐπὶ τὴν στρα-
 20 τεῖαν, συμπρούπεμπε δὲ αὐτὸν καὶ ὁ πατήρ. ἐπεὶ δὲ ἕξω
 τῆς οἰκίας ἐγένοντο, λέγονται ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ αὐτῷ
 αἴσιοι γενέσθαι. τούτων δὲ φανέντων οὐδὲν ἄλλο ἔτι
 οἰωνιζόμενοι ἐπορεύοντο, ὡς οὐδένα ἂν λύσαντα τὰ τοῦ
 μεγίστου θεοῦ σημεῖα.

1 ὑμῶν εἰς ἐμὲ εὐνοία] ὑμετέρα DF 2 ἀνοίᾳ om. DF 3 ἐκποδῶν
 H A G 4 δοκεῖν D 6 οἱ φίλοι ἐπικούρους DF 7 καὶ ἐκεῖνο
 οἶμαι ὑμᾶς C A E G H: (καὶ F) διὰ τοῦτο ὑμᾶς οὐχ ἤκιστα οἶμαι
 DF 8 με] μετὰ H A G 10 καὶ] τὸ καὶ C A H corr.: καὶ τὸν
 G H pr. 11 εἶπε] ἔφη DF λέγειν ἔτι DF 12 καὶ ἀναλα-
 βόντες] τε ἅμα DF ἀναλαμβάνοντες C τᾶλλα om. DF παρε-
 σκευασμένοι ἴτε A G R H: παρασκευαζόμενοι ἴτε C E: παρασκευασάμενοί
 τε DF 13 εἰς DF 15 παρασκευάσω ὑμῖν DF δέωμαι
 C A E G R H: δύνωμαι DF 16 ἀγωνιζοίμεθα R et DF 19 στρατίαν
 A G R H 20 καὶ om. E G R H ἐπεὶ] ἐπειδὴ H A G 22 αἴσιοι
 C R ἄλλο om. DF 23 οὐδένα ἂν λύσαντα G R: οὐδένα ἂν
 λήσαντα C A E H: οὐθὲν ἄλλο ἄσαντα D: οὐθένα ἂν ἄλλο οὐ ἀήσαντα
 F (teste Dind.)

- 2 Προϊόντι δὲ τῷ Κύρῳ ὁ πατὴρ ἤρχετο λόγου τοιοῦδε.
 ὦ παῖ, ὅτι μὲν οἱ θεοὶ ἴλέω τε καὶ εὐμενεῖς πέμπουσί σε
 καὶ ἐν ἱεροῖς δῆλον καὶ ἐν οὐρανίοις σημείοις· γινώσκεις
 δὲ καὶ αὐτός. ἐγὼ γάρ σε ταῦτα ἐπίτηδες ἐδίδαξάμην,
 ὅπως μὴ δι' ἄλλων ἐρμηνέων τὰς τῶν θεῶν συμβουλίας 5
 συνιείης, ἀλλ' αὐτὸς καὶ ὄρων τὰ ὄρατὰ καὶ ἀκούων τὰ
 ἀκουστὰ γινώσκεις καὶ μὴ ἐπὶ μάντεσιν εἴης, εἰ βούλονται
 σε ἐξαπατᾶν ἕτερα λέγοντες ἢ τὰ παρὰ τῶν θεῶν σημαινόμενα,
 μῆδ' αὖ, εἴ ποτε ἄρα ἄνευ μάντεως γένοιο, ἀποροῖο
 θείοις σημείοις ὅ τι χρῶο, ἀλλὰ γινώσκων διὰ τῆς μαν- 10
 τικῆς τὰ παρὰ τῶν θεῶν συμβουλευόμενα, τούτοις πείθιοι.
- 3 Καὶ μὲν δὴ, ὦ πάτερ, ἔφη ὁ Κύρος, ὡς ἂν ἴλεω οἱ θεοὶ
 ὄντες ἡμῖν συμβουλεύειν θέλωσιν, ὅσον δύναμαι κατὰ τὸν
 σὸν λόγον διατελῶ ἐπιμελούμενος. μέμνημαι γάρ, ἔφη,
 ἀκούσας ποτέ σου ὅτι εἰκότως ἂν καὶ παρὰ θεῶν πρακτικώ- 15
 τερος εἴη ὡσπερ καὶ παρ' ἀνθρώπων ὅστις μὴ ὁπότε ἐν
 ἀπόροις εἴη, τότε κολακεύοι, ἀλλ' ὅτε τὰ ἄριστα πράττοι,
 τότε μάλιστα τῶν θεῶν μεμνήτο· καὶ τῶν φίλων δ' ἔφησθα
- 4 χρῆναι ὡσαύτως οὕτως ἐπιμελεῖσθαι. Οὐκοῦν νῦν, ἔφη, ὦ
 παῖ, διὰ γ' ἐκείνας τὰς ἐπιμελείας ἡδίων μὲν ἔρχη πρὸς 20
 τοὺς θεοὺς δεησόμενος, ἐλπίζεις δὲ μᾶλλον τεύξεσθαι ὦν ἂν
 δέη, ὅτι συνειδέναι σαυτῷ δοκεῖς οὐπώποτ' ἀμελήσας αὐτῶν;
 Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ὦ πάτερ, ὡς πρὸς φίλους μοι ὄντας
 5 τοὺς θεοὺς οὕτω διάκειμαι. Τί γάρ, ἔφη, ὦ παῖ, μέμνησαι

2 ὅτι μὲν ὦ παῖ θεοὶ DF post θεοὶ add. εἰσι D, σε d F σε om.
 DF 4 καὶ om. A G 6 συνείης F: συνίης cet.: corr.
 Pantazides 7 γινώσκης CR (?) H et D: γινώσκεις AG et F
 ἴης CAGH: ἡς DF εἰ] οἱ (sic) CE 8 ἀπατᾶν DF ἢ om.
 AERH 9 ἄρα om. CAEGRH 10 ὅ τι] ὅπως DF
 post χρῶο add. γε CAEGRH 11 βουλευόμενα CAEGRH
 12 ἔφη ὦ πάτερ DF ὡς ἂν C Vat. 1335: ὦν ἂν C AEGH: ὁπότε
 R: ὅπως γ' ἂν DF: ὅπως ἂν Stob. 14 διατελέσω R et DF γὰρ]
 incipit Π ἔφη om. DF 15 ποτέ σου ἀκούσας C τῶν θεῶν E et
 DF πραγματικώτερος C 17 τὰ om. Π et A et D 18 μεμνήτο
 dg: μεμνῶτο Π corr. CAEGRH: μεμνοῖτο Π pr. D: μεμνοῖωτο F
 19 οὕτως om. Π R et DF 20 δι' ἐκείνας Π DF 23 πρὸς φίλους]
 προσφιλεῖς Π corr. DF τοὺς θεοὺς ὄντας Π DF 24 ὦ παῖ Π R
 et DF: ὁ πατὴρ HAG: ὦ παῖ ὁ πατὴρ CE ἐκείνα μέμνησαι Π DF

ἐκεῖνα ἅ ποτε ἐδόκει ἡμῖν, ὡς ἅπερ δεδώκασιν οἱ θεοὶ
 μαθόντας ἀνθρώπους βέλτιον πράττειν ἢ ἀνεπιστήμονας
 αὐτῶν ὄντας καὶ ἐργαζομένους μᾶλλον ἀνύτειν ἢ ἀργούντας
 καὶ ἐπιμελουμένους ἀσφαλέστερον [ἂν] διάγειν ἢ ἀφυλα-
 5 κτοῦντας τούτων,—παρέχοντας οὖν τοιούτους ἑαυτοὺς οἴους
 δεῖ, οὕτως ἡμῖν ἐδόκει δεῖν καὶ αἰτεῖσθαι τὰγαθὰ παρὰ τῶν
 θεῶν; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Κῦρος, μέμνημαι μέντοι τοιαῦτα 6
 ἀκούσας σου· καὶ γὰρ ἀνάγκη με πείθεσθαι τῷ λόγῳ· καὶ
 γὰρ οἶδά σε λέγοντα ἀεὶ ὡς οὐδὲ θέμις εἶη αἰτεῖσθαι παρὰ
 10 τῶν θεῶν οὔτε ἰππεύειν μὴ μαθόντας ἵππομαχοῦντας νικᾶν,
 οὔτε μὴ ἐπισταμένους τοξεύειν τοξεύοντας κρατεῖν τῶν ἐπι-
 σταμένων, οὔτε μὴ ἐπισταμένους κυβερνᾶν σῶζεω εὐχεσθαι
 ναῦς κυβερνῶντας, οὐδὲ μὴ σπεύρουτάς γε σίτον εὐχεσθαι
 καλὸν αὐτοῖς φύεσθαι, οὐδὲ μὴ φυλαττομένους γε ἐν πολέμῳ
 15 σωτηρίαν αἰτεῖσθαι· παρὰ γὰρ τοὺς τῶν θεῶν θεσμοὺς
 πάντα τὰ τοιαῦτα εἶναι· τοὺς δὲ ἀθέμιτα εὐχομένους ὁμοίως
 ἔφησθα εἰκὸς εἶναι παρὰ θεῶν ἀτυχεῖν ὥσπερ καὶ παρὰ
 ἀνθρώπων ἀπρακτεῖν τοὺς παράνομα δεομένους.

Ἐκείνων δέ, ὦ παῖ, ἐπελάθου ἅ ποτε ἐγὼ καὶ σὺ ἐλογι- 7
 20 ζόμεθα ὡς ἱκανὸν εἶη καὶ καλὸν ἀνδρὶ ἔργον, εἴ τις δύναιτο
 ἐπιμεληθῆναι ὅπως ἂν αὐτός τε καλὸς καγαθὸς δοκίμως
 γένοιτο καὶ τὰ ἐπιτήδεια αὐτός τε καὶ οἱ οἰκέται ἱκανῶς
 ἔχοιεν; τὸ δέ, τούτου μεγάλου ἔργου ὄντος, οὕτως ἐπίστα-
 σθαι ἀνθρώπων ἄλλων προστατεύειν ὅπως ἔξυσιν πάντα

1 ὡς ἅπερ] ὅποσα γὰρ δήπου Π D : ὅποσαπερ δήπου F 3 ἀνύειν D F
 4 ἐπιμελομένους Π R D F ἂν del. Stephanus (habent Π et codd.
 et Stob.) ἀφυλακτοῦντας, τούτων (πέρι) παρέχοντας οὖν Madvig
 5 οὖν τοιούτους om. Π D F : δ' οὖν τοιούτους C E 7 σου post
 μέντοι Π pr. τοιαῦτα] ταῦτα Π D F 8 με] ἦν Π D F post
 λόγῳ add. τούτῳ Π D F καὶ γὰρ οἶδά σε λέγοντα ἀεὶ C A E G R H :
 καὶ οἶδά σε ἐπιτιθέντα αὐτῷ Π D F 14 post αὐτοῖς add. σίτον D F
 16 πάντα τὰ τοιαῦτα C A E G R H : ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα Π D :
 ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα F 19 post δὲ add. ἔφη Π D F 20 post
 ἱκανὸν add. ἂν ut vid. Π 21 ἂν om. Π D F αὐτὸς καλὸς τε Π :
 αὐτὸς καλὸς C 22 post ἐπιτήδεια add. ὅπως Π D F 23 οὕτως
 ante ὄντος Π D F ὑφίστασθαι Π (?) R D F 24 ἔξουσιν ἅπαντα
 D F [Π]

τὰ ἐπιτήδεια ἔκπλεω καὶ ὅπως ἔσονται πάντες οἴους δεῖ,
 8 τοῦτο θαυμαστὸν δῆπου ἡμῖν τότε ἐφαίνεται εἶναι. Ναὶ
 μὰ Δί', ἔφη, ὦ πάτερ, μέμνημαι καὶ τοῦτό σου λέγοντος·
 συνεδόκει οὖν καὶ ἐμοὶ ὑπερμέγεθες εἶναι ἔργον τὸ καλῶς
 ἄρχειν· καὶ νῦν γ', ἔφη, ταῦτά μοι δοκεῖ ταῦτα, ὅταν πρὸς 5
 αὐτὸ τὸ ἄρχειν σκοπῶν λογίζωμαι. ὅταν μέντοι γε πρὸς
 ἄλλους ἀνθρώπους ἰδὼν κατανοήσω οἴοι ὄντες διαγίγνονται
 ἄρχοντες καὶ οἴοι ὄντες ἀνταγωνισταὶ ἡμῖν ἔσονται, πάνν
 μοι δοκεῖ αἰσχροὺς εἶναι τὸ τοιούτους ὑποπτῆξαι καὶ μὴ
 θέλειν ἰέναι αὐτοῖς ἀνταγωνιουμένους· οὐς, ἔφη, ἐγὼ αἰσθά- 10
 νομαι ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἡμετέρων φίλων τούτων ἡγου-
 μένους δεῖν τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχομένων διαφέρειν τῷ καὶ
 πολυτελέστερον δειπνεῖν καὶ πλεόν ἔχειν ἔνδον χρυσίου
 καὶ πλείονα χρόνον καθεύδειν καὶ πάντα ἀπονώτερον τῶν
 ἀρχομένων διάγειν. ἐγὼ δὲ οἶμαι, ἔφη, τὸν ἄρχοντα οὐ 15
 τῷ ῥαδιουργεῖν χρῆναι διαφέρειν τῶν ἀρχομένων, ἀλλὰ τῷ
 9 προνοεῖν καὶ φιλοπονεῖν. Ἄλλὰ τοι, ἔφη, ὦ παῖ, ἐνιά
 ἐστὶν ἂν οὐ πρὸς ἀνθρώπους ἀγωνιστέον, ἀλλὰ πρὸς αὐτὰ
 τὰ πράγματα, ὧν οὐ ῥάδιον εὐπόρως περιγενέσθαι. αὐτίκα
 δῆπου οἶσθα ὅτι εἰ μὴ ἔξει τὰ ἐπιτήδεια ἢ στρατιά, καταλε- 20
 λύσεταιί σου ἢ ἀρχή. Οὐκοῦν ταῦτα μέν, ἔφη, ὦ πάτερ,
 Κναξάρης φησὶ παρέξειν τοῖς ἐντεῦθεν ἰούσι πᾶσιν ὀπόσοι
 ἂν ᾧσι. Τούτοις δὴ σύ, ἔφη, ὦ παῖ, πιστεύων ἔρχῃ, τοῖς

1 ἅπαντες Π 2 τότε Π: om. cet. εἶναι om. Π 3 post
 τοῦτο add. ὅτε F, ὅτι D, om. Π ut vid. 4 οὖν om. Π DF 5 γ'
 om. ER et Stob.: habuit Π ut vid. ταῦτά μοι δοκεῖ ταῦτα DF:
 ταῦτά μοι τὰ αὐτὰ δοκεῖ CER: ταῦτά μοι τὰ αὐτὰ HAG: ταῦτά μοι
 δοκεῖ Π ut vid. cum Stob 6 λογίζομαι AH [Π] γε om. DF [Π]
 7 οἴοι τε DF et ut vid. Π διαγίγνονται... ὄντες om. CAEGH
 8 ἡμῶν DF [Π] 9 τὸ om. DF et ut vid. Π post τοιούτους add.
 αὐτοὺς ὄντας CER et DF: om. Π HAG: ὄντας add. Π corr. καὶ
 μὴ] deficit Π 10 ἐθέλειν R et DF 11 ἀρξάμενους Hertlein
 τούτων] τοῦτο DF 12 καὶ om. DF 13 πλείστον DF
 17 post προνοεῖν add. τε DF post φιλοπονεῖν add. προθυμούμενον
 CAEGRH et df ἐνιά om. DF 20 post οἶσθα add. ἔφη DF
 ἢ στρατιά τὰ ἐπιτήδεια DF καταλύσεται codd.: corr. Cobet
 21 σου εὐθὺς DF 22 πᾶσιν ἰούσιν DF 23 δὴ AGRH: δὲ
 CE et DF ἔφη ὦ παῖ σὺ DF: ἔφη om. AEGH ἔρχῃ] rediv Π

παρὰ Κναξάρου χρήμασιν; Ἐγωγ', ἔφη ὁ Κῦρος. Τί δέ,
 ἔφη, οἶσθα ὅποσα αὐτῷ ἔστι; Μὰ τὸν Δί', ἔφη ὁ Κῦρος,
 οὐ μὲν δῆ. Ὅμως δὲ τούτοις πιστεύεις τοῖς ἀδήλοισ; ὅτι
 δὲ πολλῶν μὲν σοὶ δεήσει, πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα νῦν ἀνάγκη
 5 δαπανᾶν ἐκείνον, οὐ γινώσκεις; Γινώσκω, ἔφη ὁ Κῦρος.
 Ἦν οὖν, ἔφη, ἐπιλίπη αὐτὸν ἢ δαπάνη ἢ καὶ ἐκὼν ψεύσεται,
 πῶς σοι ἔξει τὰ τῆς στρατιᾶς; Δῆλον ὅτι οὐ καλῶς. ἀτάρ,
 ἔφη, ὦ πάτερ, σὺ εἰ ἐνορᾶς τινα πόρον καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἂν
 προσγενόμενον, ἕως ἔτι ἐν φιλίᾳ ἐσμέν, λέγε. Ἐρωτᾶς, 10
 10 ἔφη, ὦ παῖ, ποῦ ἂν ἀπὸ σοῦ πόρος προσγένοιτο; ἀπὸ τίνος
 δὲ μᾶλλον εἰκός ἐστι πόρον γενέσθαι ἢ ἀπὸ τοῦ δύναμιν
 ἔχοντος; σὺ δὲ πεζὴν μὲν δύναμιν ἐνθένδε ἔχων ἔρχη ἀνθ'
 ἧς οἶδ' ὅτι πολλαπλασίαν ἄλλην οὐκ ἂν δέξαιο, ἵππικὸν
 δέ σοι, ὅπερ κράτιστον, τὸ Μήδων σύμμαχον ἔσται. ποῖον
 15 οὖν ἔθνος τῶν πέριξ οὐ δοκεῖ σοι καὶ χαρίζεσθαι βουλό-
 μενον ὑμῖν ὑπηρετήσῃ καὶ φοβούμενον μή τι πάθῃ; ἀ χρή-
 σε κοινῇ σὺν Κναξάρῃ σκοπεῖσθαι μήποτε ἐπιλίπη τι ὑμᾶς
 ὦν δεῖ ὑπάρχειν, καὶ ἔθους δὲ ἔνεκα μηχανᾶσθαι προσόδου
 πόρον. τόδε δὲ πάντων μάλιστά μοι μέμνησο μηδέποτε
 20 ἀναμένειν τὸ πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια ἔστ' ἂν ἢ χρεῖα σε
 ἀναγκάσῃ· ἀλλ' ὅταν μάλιστα εὐπορήῃς, τότε πρὸ τῆς ἀπο-

1 κναξάρω Π et C A E G R H: κναξάρη D: κναξάρεϊ Π corr. et F:
 corr. Sauppe ὁ . . . οἶσθα om. H A G τί δέ, ἔφη, οἶσθα] οἶσθα
 δὲ ἔφη Π 3 δὲ] δῆ Π pr. 4 σοὶ om. H A G Vat. 1335:
 οὐ Π δεήση D F καὶ ἄλλα om. D F νῦν ἀνάγκη δαπανᾶν αὐτὸν
 Π: ἀνάγκη αὐτὸν νῦν δαπανᾶν D F 5 ἐκείνον H pr.: ἐκείνο
 C A E G R ἐκείνον οὐ om. Π: ἐκείνον οὐ γινώσκεις om. D F 6 ἂν
 Π D F αὐτὸν ἐπιλίπη Π ἀπολείπη D. ὑπολείπη F, post δαπάνη
 ψεύσεται D: ψεύδεται F: ψευδῇ ὦ παῖ A H: ψεύσεται ὦ παῖ G 7 σοι
 ἔξει] ὀρέξῃ A H: ἄρ' ἔξει G οὐ καλῶς δῆλον ὅτι D F 8 ὦ πάτερ
 ἔφη D F 9 προσγιγνόμενον Π pr.: προσγινόμενον C A E G H
 10 ὦ παῖ τοῦτο Π: τοῦτο ὦ παῖ D F ποῦ] εἴ τις Π D F: τίς E:
 πῶς R προσγένοιτο Π R D F: γένοιτο C A E G H 11 εἰκός ἐστι
 πόρον om. D: ἐστι om. Π F γενέσθαι Π R D F: προσγενέσθαι
 C A E G H 12 δύναμιν μὲν C E ἔχων ἐνθένδε (ν E) Π E et D F
 13 ante οἶδ' add. εὖ D F 15 δοκεῖ σοι] δοκεῖς Π D F 17 κναξάρῃ
 R et D: κναξάρεϊ Π cet. κοινῇ post κναξάρεϊ Π ὑπολείπη D F
 18 δὲ om. Π μηχανώμενον Π D F 19 τόδε] τὸ H A G 21 ὅτε et
 εὐπορεῖς D F

ρίας μηχανῶ. καὶ γὰρ τεύξῃ μᾶλλον παρ' ὧν ἂν δέῃ μὴ ἄπορος δοκῶν εἶναι, καὶ ἔτι ἀναίτιος ἔσῃ παρὰ τοῖς σαντοῦ στρατιώταις· ἐκ τούτου δὲ μᾶλλον καὶ ὑπ' ἄλλων αἰδοῦς τεύξῃ, καὶ ἦν τινας βούλη ἢ εὖ ποιῆσαι τῇ δυνάμει ἢ κακῶς, μᾶλλον ἕως ἂν ἔχωσι τὰ δέοντα οἱ στρατιῶται ὑπηρετή- 5 σουσί σοι, καὶ πειστικωτέρους, σάφ' ἴσθι, λόγους δυνήσῃ τότε λέγειν ὅτανπερ καὶ ἐνδείκνυσθαι μάλιστα δύνη καὶ εὖ
 11 ποιεῖν ἱκανὸς ὧν καὶ κακῶς. Ἄλλ', ἔφη, ὦ πάτερ, ἄλλως τέ μοι καλῶς δοκεῖς ταῦτα λέγειν πάντα, καὶ ὅτι ὧν μὲν νῦν λέγονται λήψεσθαι οἱ στρατιῶται, οὐδεὶς αὐτῶν ἐμοὶ 10 τούτων χάριν εἴσεται· ἴσασι γὰρ ἐφ' οἷς αὐτοὺς Κναξάρης ἐπάγεται συμμάχους· ὅ τι δ' ἂν πρὸς τοῖς εἰρημένοις λαμβάνῃ τις, ταῦτα καὶ τιμὴν νομιοῦσι καὶ χάριν τούτων εἰκὸς εἰδέναί τῳ διδόντι. τὸ δ' ἔχοντα δύναμιν ἢ ἔστι μὲν φίλους εὖ ποιοῦντα ἀντωφελεῖσθαι, ἔστι δὲ ἐχθροὺς [ἔχοντα] 15 πειρᾶσθαι τείσασθαι, ἔπειτ' ἀμελεῖν τοῦ πορίζεσθαι, οἷε τι, ἔφη, ἦττόν τι τοῦτο εἶναι αἰσχρὸν ἢ εἴ τις ἔχων μὲν ἀγροῦς, ἔχων δὲ ἐργάτας οἷς ἂν ἐργάζοιτο, ἔπειτ' ἐφῆ τὴν ἀργοῦσαν ἀνωφέλητον εἶναι; Ὡς γ' ἐμοῦ, ἔφη, μηδέποτε ἀμελήσουτος τοῦ τὰ ἐπιτήδεια τοῖς στρατιώταις συμμα- 20

1 ante μηχανῶ add. μᾶλλον Π D F 2 ἄπορος δοκῶν εἶναι] ἀπορεῖν δοκῶν Π D F ἔτι om. Π D F ἑαυτοῦ F : αὐτοῦ A 3 ὑπὸ τῶν ἄλλων D F 4 ἂν τινα D F ἢ post βούλη om. Π D F τῇ δυνάμει post βούλη D F 5 ἔχωσι] ἔχῃς Π ἔχωσιν ὑπηρετήσουσί σοι οἱ στρατιῶται ἔχοντες τὰ δέοντα D F 6 πιστοτέρους C E : πιστικωτέρους cet. καὶ πιστικωτάτους δὲ λόγους σάφ' ἴσθι Π D F τότε δυνήσῃ (ει Π) Π D F 7 ὅτανπερ Π C R et D F : ὅθενπερ A H : ὅσαπερ G E ὅσονπερ E 8 ποιεῖν ἱκανὸς ὧν καὶ εὖ καὶ κακῶς Π D F 9 δοκεῖς ταῦτα πάντα καλῶς Π F : καλῶς δοκεῖς ταῦτα in ras. d. om. πάντα ὧν] ἂ Π D F 10 λέγονται λήψεσθαι] λήψονται Π D F 11 ἄγεται κναξάρης D F 12 ἐπάγεται Cobet : ἄγεται Π codd. 13 post εἰκὸς add. πλείστην D F 14 τὸ] τὸν D F 15 ποιοῦντας Π C A E G H ἔχοντα del. Madvig 16 πειρᾶσθαι mihi suspectum : natum videtur ex τείσασθαι τ(ε)ἴσασθαι] τι κτᾶσθαι R et D F ἔπειτ'] ἀπ' αὐτῶν R et D F πορίζειν Π corr. R D 17 τι post ἦττον om. D F τοῦτο αἰσχρὸν ἦττον εἶναι Π D F τις μὲν ἀγροῦς ἔχων C E 18 ἐφῆ δὲ Π D 19 ἀργοῦσαν] ἀργὸ(ῦ) δὲ D in οὔσαν D F [Π] ὡς γ' ἐμοῦ Dind. : ὥστε μου C A E G H : ὡς ἐμοῦ R D F [Π] 20 στρατιώταις] desinit Π

χανᾶσθαι μήτ' ἐν φιλίᾳ μήτ' ἐν πολεμίᾳ οὕτως ἔχε τὴν γνώμην.

Τί γάρ, ἔφη, ὦ παῖ, τῶν ἄλλων, ὧν ἐδόκει ποθ' ἡμῖν 12
 ἀναγκαῖον εἶναι μὴ παραμελεῖν, ἢ μέμνησαι; Οὐ γάρ, ἔφη,
 5 μέμνημαι ὅτε ἐγὼ μὲν πρὸς σέ ἦλθον ἐπ' ἀργύριον, ὅπως
 ἀποδοίην τῷ φάσκοντι στρατηγεῖν με πεπαιδευκέναι, σὺ δὲ
 ἅμα διδούς μοι ἐπηρώτας ὧδέ πως· Ἄρά γε, εἶπας, ὦ παῖ,
 ἐν τοῖς στρατηγικοῖς καὶ οἰκονομίας τί σοι ἐπεμνήσθη ὁ
 ἀνὴρ ᾧ τὸν μισθὸν φέρεις; οὐδὲν μέντοι ἦττον οἱ στρατιῶ-
 10 ται τῶν ἐπιτηδείων δέονται ἢ οἱ ἐν οἴκῳ οἰκέται. ἐπεὶ δ'
 ἐγὼ σοι λέγων τάληθῆ εἶπον ὅτι οὐδ' ὀτιοῦν περὶ τούτου
 ἐπεμνήσθη, ἐπήρου με πάλιν εἴ τί μοι ὑγείας πέρι ἢ
 ῥώμης ἔλεξεν, ὡς δεῆσον τούτων ὥσπερ καὶ τῆς στρατη-
 γίας τὸν στρατηγὸν ἐπιμελεῖσθαι. ὡς δὲ καὶ ταῦτ' ἀπέφησα, 13
 15 ἐπήρου με αὖ πάλιν εἴ τινας τέχνας ἐδίδαξεν, αἱ τῶν πολε-
 μικῶν ἔργων κράτισται ἂν σύμμαχοι γένοιτο. ἀποφήσαντος
 δέ μου καὶ τοῦτο ἀνέκρινας αὖ σὺ καὶ τόδε εἴ τί μ' ἐπαίδευ-
 σεν ὡς ἂν δυναίμην στρατιᾷ προθυμίαν ἐμβαλεῖν, λέγων
 ὅτι τὸ πᾶν διαφέρει ἐν παντὶ ἔργῳ προθυμία ἀθυμίας. ἐπεὶ
 20 δὲ καὶ τοῦτο ἀνένευον, ἤλεγχες αὖ σὺ εἴ τινα λόγον ποιή-
 σαιτο διδάσκων περὶ τοῦ πείθεσθαι τὴν στρατιάν, ὡς ἂν τις
 μάλιστα μηχανῶτο. ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦτο παντάπασιν ἄρρητον 14
 ἐφαίνετο, τέλος δὴ μ' ἐπήρου ὅ τι ποτὲ διδάσκων στρατη-

3 τῶν ἄλλων ὦ παῖ DF παῖ] πάτερ CE 4 παραμελεῖν C
 γρ. E γρ. et DF: παραμένειν CAEGRH μεμνήσθαι AGRH
 οὐ] εἶ Iacob 5 ὅτι AEH et DF ἄργυρον HAG 6 με
 στρατηγεῖν DF 7 διδούς DF: διαδούς CAEH: διαδιδούς GR
 ἐπερωτᾶς CAEGRH γε om. CARH εἶπας om. DF: εἶπες
 HAG 10 οἱ om. CG et D 11 ὅτι om. HAG
 12 πέρι ἔλεξε καὶ ῥώμης DF 13 δεῆσον RHe et F: δὲ ἦσον C:
 δεῆσον E: δεῖσον Ah: δεῆσοι G et D ante τούτων add. καὶ
 DF, om. ὥσπερ καὶ ante τῆς add. πρὸ DF, ὑπὲρ HAG στρατείας
 DF 14 ἀπέφην HAG 15 εἴ τινα ἐπιμέλειαν ἐδίδαξέ με ὡς
 ἂν ἕκαστα τῶν πολεμίων ἔργων κράτιστοι οἱ σύμμαχοι γίνονται DF et
 qui κράτιστοι ἂν σύμμαχοι γένοιτο R αἱ Pantazides: αἱς CAEGRH
 16 κράτισται Hertlein: κράτιστοι codd. 19 τὸ πᾶν] ποτ' ἂν
 CAEGH διαφέρη C ἐπεὶ] ἐπειδὴ DF 22 ἐπεὶ] ἐπειδὴ DF
 23 δὴ μ'] δήπου CE ὅ τι] τί DF

γίαν φαίη με διδάσκειν. καὶ γὰρ δὴ ἐνταῦθα ἀποκρίνομαι ὅτι
 τὰ τακτικά. καὶ σὺ γελάσας διήλθες μοι παρατιθείς ἕκα-
 στον τί εἴη ὄφελος στρατιᾶ τακτικῶν ἄνευ τῶν ἐπιτηδείων,
 τί δ' ἄνευ τοῦ ὑγιαίνειν, τί δ' ἄνευ τοῦ ἐπίστασθαι τὰς
 ἡύρημένους εἰς πόλεμον τέχνας, . . τί δ' ἄνευ τοῦ πείθεσθαι. 5
 ὡς δέ μοι καταφανὲς ἐποίησας ὅτι μικρὸν τι μέρος εἴη
 στρατηγίας τὰ τακτικά, ἐπερομένου μου εἴ τι τούτων σύ με
 διδάξαι ἱκανὸς εἴης, ἀπιόντα με ἐκέλευσας τοῖς στρατηγικοῖς
 νομιζομένοις ἀνδράσι διαλέγεσθαι καὶ πνθέσθαι πῆ ἕκαστα
 15 τούτων γίγνεται. ἐκ τούτου δ' ἐγὼ συνῆν τούτοις, οὓς 10
 μάλιστα φρονίμους περὶ τούτων ἤκουον εἶναι. καὶ περὶ
 μὲν τροφῆς ἐπέισθην ἱκανὸν εἶναι ὑπάρχον ὃ τι Κναζάρης
 ἔμελλε παρέξειν ἡμῖν, περὶ δὲ ὑγείας, ἀκούων καὶ ὄρων
 ὅτι καὶ πόλεις αἱ χρήζουσαι ὑγιαίνειν ἰατροὺς αἰροῦνται καὶ
 οἱ στρατηγοὶ τῶν στρατιωτῶν ἕνεκεν ἰατροὺς ἐξάγουσιν, 15
 οὕτω καὶ ἐγὼ ἐπεὶ ἐν τῷ τέλει τούτῳ ἐγενόμην, εὐθὺς τού-
 του ἐπεμελήθην, καὶ οἶμαι, ἔφη, ὦ πάτερ, πάνυ ἱκανοὺς
 τὴν ἰατρικὴν τέχνην ἔξειν μετ' ἐμαντοῦ ἀνδρας. πρὸς
 16 ταῦτα δὴ ὁ πατὴρ εἶπεν· Ἄλλ', ὦ παῖ, ἔφη, οὗτοι μὲν οὓς
 λέγεις, ὥσπερ ἱματίων ῥαγέντων εἰσὶ τινες ἀκεσταί, οὕτω 20
 καὶ οἱ ἰατροί, ὅταν τινὲς νοσήσωσι, τότε ἰῶνται τούτους·
 σοὶ δὲ τούτου μεγαλοπρεπεστέρα ἔσται ἡ τῆς ὑγείας ἐπιμέ-
 λεια· τὸ γὰρ ἀρχὴν μὴ κάμνειν τὸ στράτευμα, τούτου σοὶ
 δεῖ μέλειν. Καὶ τίνα δὴ ἐγώ, ἔφη, ὦ πάτερ, ὁδὸν ἰὼν
 τοῦτο πράττειν ἱκανὸς ἔσομαι; Ἦν μὲν δὴπου χρόνον τινὰ 25

1 ἀπεκρινάμην D F   3 τί εἴη ὄφελος D F : ὅτι οὐδὲν ὄφελος εἴη
 CAEGRH   στρατηγία R et D F   5 εὐρημένους D F : εἰρημένους
 CAEGRH   lac. stat. Poppo coll. § 13, 19, 26; desideratur
 προθυμίας mentio   6 ὅτι om. A H   ante μικρὸν add. κατὰ CAE
 7 ante μου add. δέ D F   9 ἀνδράσι νομιζομένοις εἶναι D F
 πνθάνεσθαι D F   ποῖ C E   10 δ' ἐγὼ συνῆν τούτοις CAEGRH :
 δὴ συνῆν τούτοις ἐγὼ D F   14 ante πόλεις add. αἱ D F
 15 συνεξάγουσιν Nitsche   18 ἔχειν ἀνδρας μετ' ἐμαντοῦ D F
 19 τοῦτο D F   εἶπεν] ἔφη CAEGRH   20 ἀκεσταί D F : ἠπηταί
 CAEGRH   21 νοσήσωσι C R   post τότε add. καὶ C   23 τὸ]
 τοῦ R : ὥστε D F   ante ἀρχὴν add. τὴν C E R   24 δὴ D F : δ'
 CAEGRH   ἐγὼ om. D F   25 ἦν] ἂν D F

μέλλης ἐν τῷ αὐτῷ μένειν, ὑγιεινοῦ πρῶτον δεῖ στρατοπέ-
 δου μὴ ἀμελήσαι· τούτου δὲ οὐκ ἂν ἀμάρτοις, ἄνπερ μελήσει
 σοι. καὶ γὰρ λέγοντες οὐδὲν παύονται ἄνθρωποι περὶ τε
 τῶν νοσηρῶν χωρίων καὶ περὶ τῶν ὑγιεινῶν· μάρτυρες δὲ
 5 σαφεῖς ἑκατέροις αὐτῶν παρίστανται τὰ τε σώματα καὶ τὰ
 χρώματα. ἔπειτα δὲ οὐ τὰ χωρία μόνον ἀρκέσει σκέψα-
 σθαι, ἀλλὰ μνήσθητι σὺ πῶς πειρᾷ σαυτοῦ ἐπιμελεῖσθαι
 ὅπως ὑγιαίνης. καὶ ὁ Κύρος εἶπε· Πρῶτον μὲν νῆ Δία 17
 πειρῶμαι μηδέποτε ὑπερπίμπλασθαι· δύσφορον γάρ· ἔπειτα
 10 δὲ ἐκπονῶ τὰ εἰσιόντα· οὕτω γάρ μοι δοκεῖ ἢ τε ὑγίεια
 μᾶλλον παραμένειν καὶ ἰσχυρὸς προσγενέσθαι. Οὕτω τοίνυν,
 ἔφη, ὦ παῖ, καὶ τῶν ἄλλων δεῖ ἐπιμελεῖσθαι. Ἡ καὶ
 σχολή, ἔφη, ὦ πάτερ, ἔσται, σωμασκεῖν τοῖς στρατιώταις;
 Οὐ μὰ Δι', ἔφη ὁ πατήρ, οὐ μόνον γε, ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη.
 15 δεῖ γὰρ δήπου στρατιάν, εἰ μέλλει πράξειν τὰ δέοντα, μηδέ-
 ποτε παύεσθαι ἢ τοῖς πολεμίοις κακὰ πορσύνουσαν ἢ ἑαυτῇ
 ἀγαθὰ· ὡς χαλεπὸν μὲν καὶ ἓνα ἄνθρωπον ἀργὸν τρέφεισθαι,
 πολὺ δ' ἔτι χαλεπώτερον, ὦ παῖ, οἶκον ὅλον, πάντων δὲ
 χαλεπώτατον στρατιάν ἀργὸν τρέφειν. πλείστά τε γὰρ
 20 τὰ ἐσθίοντα ἐν στρατιᾷ καὶ ἀπ' ἐλαχίστων ὀρμώμενα καὶ
 οἷς ἂν λάβῃ δαψιλέστατα χρώμενα, ὥστε οὐποτε ἀργεῖν
 δεήσει στρατιάν. Λέγεις σύ, ἔφη, ὦ πάτερ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, 18

1 post δεῖ add. πρῶτον D F   2 μὴ ἀμελήσαι] ἐπιμελεῖσθαι
 C E (ἄνπερ codd.) μέλη σοι F : μελήσοι G et D   3 ἄνθρωποι
 C A E G R H : οἱ ἄνθρωποι R et D F   4 καὶ μάρτυρες δὲ D F
 μάρτυρας Hartman   5 τὰ τε χρώματα καὶ τὰ σώματα C E
 6 οὐ] οὐδὲ C E   ἀρκέσει D F : ἀρκεῖ C A E G R H   7 μνήσθητι
 σὺ g mg. : μνήσθητι D F : μνησθῆναί τινος C E : μνησθῆναι ἔτι σοι
 A H corr. : μνησθῆναί τί σοι H pr. : μνησθῆναι τό σοι G : μνησθῆναι
 R   πειρᾷ σὺ D   ἐπιμελεῖσθαι σεαυτοῦ D F   8 νῆ δία
 πρῶτον μὲν C E : πειρῶμαι νῆ δία D F   9 ὑπερεπί(μ)πλασθαι
 R et D F   10 ἢ τε] εἴτε A H   11 ἰσχυρὸς] ἰσχυρῶς C E :
 ἰσχυρὸς H A G   προσγίνεσθαι D F   post τοίνυν add. δὴ D F
 13 ἔσται ἔφη ὦ πάτερ H A G : ἔσται ὦ πάτερ ἔφη R : ἔφη ἔσται ὦ
 πάτερ D   16 ἑαυτῇ] ἑαυτοῖς D F   19 ἀργὴν C E R et F Stob.
 τε om. D F   21 δαψιλέστερα C E   οὐδέποτε προσήκει
 στρατιάν ἀργεῖν D F : ἀργεῖν post στρατιάν G et Stob. : ἀργὴν δεήσει
 C E

ὥσπερ οὐδὲ γεωργοῦ ἀργοῦ οὐδὲν ὄφελος, οὕτως οὐδὲ στρατηγοῦ ἀργοῦντος οὐδὲν ὄφελος εἶναι. Τὸν δὲ γε ἐργάτην στρατηγὸν ἐγώ, ἔφη, ἀναδέχομαι, ἢν μή τις θεὸς βλάβη, ἅμα καὶ τὰ ἐπιτήδεια μάλιστα ἔχοντας τοὺς στρατιώτας ἀποδείξειν καὶ τὰ σώματα ἄριστα ἔχοντας παρασκευάσειν. 5 Ἄλλὰ μέντοι, ἔφη, τό γε μελετᾶσθαι ἕκαστα τῶν πολεμικῶν ἔργων, ἀγῶνας ἂν τίς μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ πάτερ, προειπῶν ἕκαστοις καὶ ἄθλα προτιθεῖς μάλιστ' ἂν ποιεῖν εὖ ἀσκεῖσθαι ἕκαστα, ὥστε ὁπότε δέοιτο ἔχειν ἂν παρεσκευασμένοις χρῆσθαι. Κάλλιστα λέγεις, ἔφη, ὦ παῖ· τοῦτο 10 γὰρ ποιήσας, σάφ' ἴσθι, ὥσπερ χοροὺς τὰς τάξεις ἀεὶ τὰ προσήκοντα μελετώσας θεάσῃ.

19 Ἄλλὰ μὴν, ὁ Κῦρος ἔφη, εἷς γε τὸ προθυμίαν ἐμβαλεῖν στρατιώταις οὐδὲν μοι δοκεῖ ἰκανώτερον εἶναι ἢ τὸ δύνασθαι ἐλπίδας ἐμποιεῖν ἀνθρώποις. Ἄλλ', ἔφη, ὦ παῖ, τοῦτό γε 15 τοιοῦτόν ἐστιν οἷόνπερ εἴ τις κύνας ἐν θήρᾳ ἀνακαλοῖτο ἀεὶ τῇ κλήσει ἢ ἢπερ ὅταν τὸ θηρίον ὀρᾷ. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον προθύμως εὖ οἶδ' ὅτι ἔχει ὑπακουούσας· ἢν δὲ πολλάκις ψεύδηται αὐτάς, τελευτῶσαι οὐδ' ὁπότεν ἀληθῶς ὀρῶν καλῇ πείθονται αὐτῷ. οὕτω καὶ τὸ περὶ τῶν ἐλπίδων ἔχει· ἢν 20 πολλάκις προσδοκίας ἀγαθῶν ἐμβάλων ψεύδηταί τις, οὐδ' ὁπότεν ἀληθεῖς ἐλπίδας λέγῃ ὁ τοιοῦτος πείθειν δύναται. ἀλλὰ τοῦ μὲν αὐτὸν λέγειν ἂ μὴ σαφῶς εἰδείῃ εἶργεσθαι δεῖ,

1 ὥσπερ DF : ὅτι ὡς CE : ὅτιπερ ὡς G : ὅτι περὶ A : ὅτιπερ ὡς H corr., sed ὡς per compend. ita incertum ut i videri esse posset : ὅτιπερ H pr. R ἀργοῦ om. CAEGRH 2 ἀργοῦντος] ἀργοῦ DF τὸν δὲ στρατηγὸν ἐργάτην ἔγωγε DF 6 ἔφη ante ἕκαστα DF 7 ἀγῶνας CAH : ἀγῶν E τινα R : τινας DF ἔφη om. DF post ἔφη add. εἶναι CE 8 ἂν om. HAG εὖ om. DF 9 ἕκαστα ὥστε DF : ὥστε ἕκαστα CAEGRH 13 ἔφη ὁ κύρος E et DF εἷς γε τὸ Stephanus : εἷς τε τὸ CAEGRH : τό τε DF 15 post ἐλπίδας add. ἀγαθὰς DF ἀλλ'] ἀλλὰ μὴν DF 16 θήρᾳ DF 17 ἢ ἢπερ] οἷαπερ D Stob. : ἢ in ras. F 18 εὖ om. DF ὑπακουούσας DF : ὑπακούσαι CAEGRH 19 τελευτῶσας CAEGH 20 τὸ om. AG et D 21 ἐμβάλλων HAG ante οὐδὲ add. τελευτῶν DF 23 εἰδείῃ] οἶδεν C : οἶδε λέγειν E εἶργεσθαι] φείδεσθαι DF

ὦ παῖ, ἄλλοι δ' ἐνετοὶ λέγοντες ταῦτ' ἂν διαπράττοιεν· τὴν
 δ' αὐτοῦ παρακέλευσιν εἰς τοὺς μεγίστους κινδύνους δεῖ ὡς
 μάλιστα ἐν πίστει διασώζειν. Ἄλλὰ ναὶ μὰ τὸν Δί', ἔφη
 ὁ Κῦρος, ὦ πάτερ, καλῶς μοι δοκεῖς λέγειν, καὶ ἐμοὶ οὕτως
 5 ἦδιον. τό γε μὴν πειθομένους παρέχεσθαι τοὺς στρατιώτας, 20
 οὐκ ἀπείρως μοι δοκῶ αὐτοῦ ἔχειν, ὦ πάτερ· σύ τε γάρ με
 εὐθύς τούτου ἐκ παιδίου ἐπαίδευες, σαντῶ πείθεσθαι ἀναγ-
 κάζων· ἔπειτα τοῖς διδασκάλοις παρέδωκας, καὶ ἐκείνοι αὖ
 τὸ αὐτὸ τούτου ἔπραττον· ἐπεὶ δ' ἐν τοῖς ἐφήβοις ἦμεν, ὁ
 10 ἄρχων τοῦ αὐτοῦ τούτου ἰσχυρῶς ἐπεμελεῖτο· καὶ οἱ νόμοι δέ
 μοι δοκοῦσιν οἱ πολλοὶ ταῦτα δύο μάλιστα διδάσκειν, ἄρχειν
 τε καὶ ἄρχεσθαι. καὶ τοίνυν κατανοῶν περὶ τούτων ἐν πάσιν
 ὁρᾶν μοι δοκῶ τὸ προτρέπον πείθεσθαι μάλιστα ὃν τὸ τὸν
 πειθόμενον ἐπαινεῖν τε καὶ τιμᾶν, τὸν δὲ ἀπειθοῦντα ἀτιμάζειν
 15 τε καὶ κολάζειν. Καὶ ἐπὶ μὲν γε τὸ ἀνάγκη ἔπεσθαι αὕτη, 21
 ὦ παῖ, ἢ ὁδός ἐστιν· ἐπὶ δὲ τὸ κρεῖττον τούτου πολὺ, τὸ
 ἐκόντας πείθεσθαι, ἄλλη ἐστὶ συντομωτέρα. ὃν γὰρ ἂν
 ἠγήσωνται περὶ τοῦ συμφέροντος ἑαυτοῖς φρονιμώτερον ἑαυ-
 τῶν εἶναι, τούτῳ οἱ ἄνθρωποι ὑπερηδέως πείθονται. γνοίης
 20 δ' ἂν ὅτι τοῦθ' οὕτως ἔχει ἐν ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ δὴ
 καὶ ἐν τοῖς κάμνουσιν, ὡς προθύμως τοὺς ἐπιτάξοντας ὅ τι
 χρῆ ποιεῖν καλοῦσι· καὶ ἐν θαλάττῃ δὲ ὡς προθύμως τοῖς
 κυβερνήταις οἱ συμπλέοντες πείθονται· καὶ οὐς γ' ἂν νομί-
 σωσί τινες βέλτιον αὐτῶν ὁδοὺς εἰδέναι, ὡς ἰσχυρῶς τούτων

1 ἐνετοὶ Dind. : ἐνίοτε C E et D F : αἴνεται H A G : om. R ταῦτα
 C E : ταῦτ' H A G R : ταυτὸ D : τούτο F διαπράττοιεν ἂν D F
 2 αὐτοῦ C A E G H et D : αὐτοῦ R : ἑαυτοῦ F παρόρμησιν
 D F 4 καλῶς μοι ὦ πάτερ G 6 αὐτοῦ om. D F σύ τε
 C E R et F : σύ γε D : σύ H A G 7 σαντῶ] αὐτὸν D F
 8 αὖ om. H A G 9 ἐπεὶ δ'] ἔπειτα ὡς D F 10 τοῦ]
 ἡμῶν D F 11 οἱ πολλοὶ δοκοῦσί μοι D F 12 ἅπασιν
 D F 13 πρόπον C E τὸ τὸν μὲν D F 14 τε om.
 C A E G R H 15 ἔπεσθαι] πείθεσθαι ἔφη D F 16 ante
 κρεῖττον add. πολὺ D F 17 ἐκόντα D F post
 συντομωτέρα add. ὁδὸς D F 18 τὰ συμφέρονα αὐτοῖς D F
 23 νομίζωσι D F 24 ἑαυτῶν D F : αὐτῶν C A E G R H τούτου
 H A G

οὐδ' ἀπολείπεσθαι θέλουσιν. ὅταν δὲ οἴωνται πειθόμενοι
κακόν τι λήψεσθαι, οὔτε ζημίαις πάνυ τι θέλουσιν εἴκειν οὔτε
δώροις ἐπαίρεσθαι. οὐδὲ γὰρ δῶρα ἐπὶ τῷ αὐτοῦ κακῷ ἐκὼν
22 οὐδεὶς λαμβάνει. Λέγεις σύ, ὦ πάτερ, εἰς τὸ πειθομένους
ἔχειν οὐδὲν εἶναι ἀνυσιμώτερον τοῦ φρονιμώτερον δοκεῖν 5
εἶναι τῶν ἀρχομένων. Λέγω γὰρ οὖν, ἔφη. Καὶ πῶς δὴ
τις ἂν, ὦ πάτερ, τοιαύτην δόξαν τάχιστα περὶ αὐτοῦ παρα-
σχέσθαι δύναιτο; Οὐκ ἔστιν ἔφη, ὦ παῖ, συντομωτέρα ὁδὸς
(ἐπὶ τό,) περὶ ὧν βούλει, δοκεῖν φρόνιμος εἶναι ἢ τὸ γενέσθαι
περὶ τούτων φρόνιμον. καθ' ἓν δ' ἕκαστον σκοπῶν γνώσῃ 10
ὅτι ἐγὼ ἀληθῆ λέγω. ἦν γὰρ βούλη μὴ ὧν ἀγαθὸς γεωργὸς
δοκεῖν εἶναι ἀγαθός, ἢ ἱππεὺς ἢ ἰατρὸς ἢ ἀνλητὴς ἢ ἄλλ'
ὄτιοῦν, ἐννόει πόσα σε δέοι ἂν μηχανᾶσθαι τοῦ δοκεῖν ἕνεκα.
καὶ εἰ δὴ πείσαις ἐπαινεῖν τέ σε πολλούς, ὅπως δόξαν λάβοις,
καὶ κατασκευὰς καλὰς ἐφ' ἑκάστῳ αὐτῶν κτήσαιο, ἄρτι τε 15
ἐξηπατηκῶς εἴης ἂν καὶ ὀλίγω ὕστερον, ὅπου πείραν δοίης,
23 ἐξεληλεγμένος ἂν προσέτι καὶ ἀλαζῶν φαίνοιο. Φρόνιμος
δὲ περὶ τοῦ συνοίσειν μέλλοντος πῶς ἂν τις τῷ ὄντι γένοιτο;
Δῆλον, ἔφη, ὦ παῖ, ὅτι ὅσα μὲν ἔστι μαθόντα εἰδέναί, μαθὼν
ἂν, ὥσπερ τὰ τακτικὰ ἔμαθες· ὅσα δὲ ἀνθρώποις οὔτε μαθητὰ 20
οὔτε προορατὰ ἀνθρωπίνῃ προνοίᾳ, διὰ μαντικῆς ἂν παρὰ
θεῶν πυνθανόμενος φρονιμώτερος ἄλλων εἴης· ὅτι δὲ γνοίης
βέλτιον ὄν πραχθῆναι, ἐπιμελόμενος ἂν τούτου ὡς ἂν
πραχθείη. καὶ γὰρ τὸ ἐπιμελεῖσθαι οὐ ἂν δέη φρονιμωτέρου
24 ἀνδρὸς ἢ τὸ ἀμελεῖν. Ἄλλὰ μέντοι ἐπὶ τὸ φιλεῖσθαι ὑπὸ 25

1 ἐθέλουσιν D F ὅταν A G R H: ὅτε C E: ὀπόταν F: ὀπότε D
οἴωνται G H: οἴονται C A E R et D F 2 τι post πάνυ om. C E
3 τὰ δῶρα D F ἑαυτοῦ D F: αὐτοῦ H A G: αὐτῷ C E 4 ὦ πάτερ
H A G: ὦ πάτερ ἔφη C E R: ἔφη ὦ πάτερ D F 5 ἀνυσιμώτερον
D F 7 αὐτοῦ A H 8 ἔφη om. H A G 9 ἐπὶ τὸ add.
Hug περὶ ὧν ἂν βούλη D 11 ἐγὼ om. H A G 13 σε
δέοι ἂν G R: σοὶ δέοι ἂν C A E H: γε ἂν δέοι σε D F 14 δὴ om. C
λάβης C E R et D F 16 ὀλίγον A H ὅπου ἂν A G R H
17 ἐξεληλεγμένος τ' ἂν εἴης καὶ προσέτι ἀλαζῶν D F 19 ὅτι post
δῆλον D F 22 ante εἴης add. ἂν D F 23 ὄν om. C A E G R H
ἂν post ὡς om. D F 24 τούτου οὐ D F 25 ἐπὶ γε τὸ D F

τῶν ἀρχομένων, ὅπερ ἔμοιγε ἐν τοῖς μεγίστοις δοκεῖ εἶναι, δῆλον ὅτι ἢ αὐτὴ ὁδὸς ἢ ἕπερ εἴ τις ὑπὸ τῶν φίλων στέργεσθαι ἐπιθυμοίη· εὖ γὰρ οἶμαι δεῖν ποιοῦντα φανερόν εἶναι. Ἄλλὰ τοῦτο μὲν, ἔφη, ὦ παῖ, χαλεπὸν τὸ ἀεὶ δύνασθαι εὖ ποιεῖν 5 οὓς ἂν τις ἐθέλη· τὸ δὲ συνηδόμενόν τε φαίνεσθαι, ἢν τι ἀγαθὸν αὐτοῖς συμβαίη, καὶ συναχθόμενον, ἢν τι κακόν, καὶ συνεπικουρεῖν προθυμούμενον ταῖς ἀπορίαις αὐτῶν, καὶ φοβούμενον μή τι σφαλῶσι, καὶ προνοεῖν πειρώμενον ὡς μὴ σφάλλωνται, ταῦτά πως δεῖ μᾶλλον συμπαραομαρτεῖν. καὶ 25 ἐπὶ τῶν πράξεων δέ, ἢν μὲν ἐν θέρει ὦσι, τὸν ἄρχοντα δεῖ τοῦ ἡλίου πλεονεκτοῦντα φανερόν εἶναι· ἢν δὲ ἐν χειμῶνι, τοῦ ψύχους· ἢν δὲ διὰ μόχθων, τῶν πόνων· πάντα γὰρ ταῦτα εἰς τὸ φιλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχομένων συλλαμβάνει. Λέγεις σύ, ἔφη, ὦ πάτερ, ὡς καὶ καρτερώτερον δεῖ πρὸς 15 πάντα τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχομένων εἶναι. Λέγω γὰρ οὖν, ἔφη. θάρρει μέντοι τοῦτο, ὦ παῖ· εὖ γὰρ ἴσθι ὅτι τῶν ὁμοίων σωμάτων οἱ αὐτοὶ πόνοι οὐχ ὁμοίως ἄπτονται ἄρχοντός τε ἀνδρὸς καὶ ἰδιώτου, ἀλλ' ἐπικουφίζει τι ἢ τιμὴ τοὺς πόνους τῷ ἄρχοντι καὶ αὐτὸ τὸ εἰδέναι ὅτι οὐ λανθάνει ὅ τι 20 ἂν ποιῇ.

Ἄρα δέ, ὦ πάτερ, σοι ἤδη ἔχοιεν μὲν τὰ ἐπιτήδεια οἱ 26 στρατιῶται, ὑγιαίνοιεν δέ, πονεῖν δὲ δύναιντο, τὰς δὲ πολεμικὰς τέχνας ἡσκηκότες εἶεν, φιλοτίμως δ' ἔχοιεν πρὸς τὸ ἀγαθοὶ φαίνεσθαι, τὸ δὲ πείθεσθαι αὐτοῖς ἡδίων εἴη τοῦ 25 ἀπειθεῖν, οὐκ ἂν τηνικαῦτα σωφρονεῖν ἂν τίς σοι δοκοίη διαγωνίζεσθαι βουλόμενος πρὸς τοὺς πολεμίους ὡς τάχιστα;

4 ἔφη om. C τὸ ἀεὶ δύνασθαι εὖ ποιεῖν R et DF: τὸ ἀεὶ ποιεῖν δύνασθαι εὖ ποιεῖν C: τὸ ἀεὶ εὖ ποιεῖν δύνασθαι E: ποιεῖν δύνασθαι εὖ ποιεῖν H A G 5 θέλη H A G 7 προφοβούμενον D F 8 σφαλῶνται Λ Η 9 ante ταῦτα add. ἐπὶ codd.: om. Stob. 10 ἐπὶ] τὸ DF 12 διὰ μόχθων H A G: δέη μοχθεῖν C E R et DF (?) Stob. 13 ὑπὸ] παρὰ C E 14 καρτερικώτερον Camerarius; cf. *de Re Equest.* 3. 11 15 εἶναι om. D: μᾶλλον εἶναι F 16 τοῦτο post ἴσθι DF 19 αὐτὸ τὸ] τὸ αὐτὸν DF 20 ποιοίη DF 21 σοι om. DF 22 ὑγιαίνοιέν τε πονεῖν τε CA E G R H 24 εἴη] ἢ CA E G H 25 post οὐκ ἂν add. ἤδη DF

Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, εἰ μέλλοι γε πλέον ἔξειν· εἰ δὲ μή, ἔγωγ' ἂν ὅσῳ οἰοίμην καὶ αὐτὸς βελτίων εἶναι καὶ τοὺς ἐπομένους βελτίονας ἔχειν, τόσῳ ἂν μᾶλλον φυλαττοίμην, ὥσπερ καὶ τᾶλλα ἃ ἂν οἰώμεθα πλείστου ἡμῶν ἄξια εἶναι, ταῦτα πειρώ-
 27 μεθα ὡς ἐν ἐχυρωτάτῳ ποιεῖσθαι. Πλέον δ' ἔχειν, ὦ πάτερ, 5
 πολεμίων πῶς ἂν τις δύναιτο μάλιστα; Οὐ μὰ Δί', ἔφη, οὐκέτι τοῦτο φαῦλον, ὦ παῖ, οὐδ' ἀπλοῦν ἔργον ἐρωτᾶς· ἀλλ' εὖ ἴσθι ὅτι δεῖ τὸν μέλλοντα τοῦτο ποιήσειν καὶ ἐπί-
 βουλον εἶναι καὶ κρυψίνου καὶ δολερὸν καὶ ἀπατεῶνα καὶ κλέπτην καὶ ἄρπαγα καὶ ἐν παντὶ πλεονέκτην τῶν πολεμίων. 10
 καὶ ὁ Κῦρος ἐπιγελάσας εἶπεν· ὦ Ἡράκλεις, οἶον σὺ λέγεις, ὦ πάτερ, δεῖν ἄνδρα με γενέσθαι. Οἶος ἂν (ὦν), ἔφη, ὦ παῖ,
 28 δικαιοτάτος τε καὶ νομιμώτατος ἀνὴρ εἴης. Πῶς μήν, ἔφη, παῖδας ὄντας ἡμᾶς καὶ ἐφήβους τὰναντία τούτων ἐδιδάσκετε; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, καὶ νῦν πρὸς τοὺς φίλους τε καὶ πολίτας· 15
 ὅπως δέ γε τοὺς πολεμίους δύνασθε κακῶς ποιεῖν οὐκ οἴσθα μανθάνοντας ὑμᾶς πολλὰς κακουργίας; Οὐ δῆτα, ἔφη, ἔγωγε, ὦ πάτερ. Τίνος μὴν ἔνεκα, ἔφη, ἐμανθάνετε τοξεύειν; τίνος δ' ἔνεκα ἀκοντίζειν; τίνος δ' ἔνεκα δολοῦν ὑς ἀγρίους καὶ πλέγμασι καὶ ὀρύγμασι; τί δ' ἐλάφους ποδάγραις καὶ ἄρπε- 20
 δόλαις; τί δὲ λέουσι καὶ ἄρκτοις καὶ παρδάλεσιν οὐκ εἰς τὸ ἴσον καθιστάμενοι ἐμάχεσθε, ἀλλὰ μετὰ πλεονεξίας τινὸς αἰεὶ ἐπειρᾶσθε ἀγωνίζεσθαι πρὸς αὐτά; ἢ οὐ πάντα γιγνώσκεις ταῦτα ὅτι κακουργίαι τέ εἰσι καὶ ἀπάται καὶ δολώσεις

1 μέλλει C E R   πλέον R : πλείον cet.   2 ἂν om. H A G
 3 post τόσῳ add. δ' D F Stob.   4 ἃ ἂν C E R et D : ἃ δ' ἂν
 H A G : ἂν F, unde ἂν Dind.   ἄξια ἡμῶν D F   5 πλείον
 C A E G R H   7 οὐδ' ἀπλοῦν] οὐδαμῶς H A G   12 ὦν add.
 Hertlein   13 εἴη D F   15 νῦν γε πρὸς D F unde πρὸς γε
 cit. Schneider   ante πολίτας add. πρὸς τοὺς D F   16 δύνασθε
 C A et F : δύνασθαι D   17 ἔγωγ' ἔφη D F   18 ἔφη ἔνεκα
 D F   μανθάνετε H A G   19 ἔνεκα ante ἀκοντίζειν om. C E
 δολοῦν R H pr. et fort. F pr. : δουλοῦν cet.   καὶ om. D F
 22 μάχεσθε C A E G H   23 αἰεὶ C A G H : αἰεὶ cet.   ἐπειρᾶσθε
 C : ἐπαίρεσθαι H corr. A G   ἀγωνίζεσθε H A G   αὐτά] ταῦτα
 D F   γιγνώσκεις ὅτι ταῦτα πάντα D F   24 τέ εἰσι] τινὲς
 D F

καὶ πλεονεξίαι; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, θηρίων γε· ἀνθρώπων δὲ 29
εἰ καὶ δόξαιμι βούλεσθαι ἐξαπατήσαί τινα, πολλὰς πληγὰς
οἶδα λαμβάνων. Οὐδὲ γὰρ τοξεύειν, οἶμαι, οὐδ' ἀκοντίζειν
ἄνθρωπον ἐπετρέπομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἐπὶ σκοπὸν βάλλειν
5 ἐδιδάσκομεν, ἵνα γε νῦν μὲν μὴ κακουργοίητε τοὺς φίλους,
εἰ δέ ποτε πόλεμος γένοιτο, δύναισθε καὶ ἀνθρώπων στο-
χάζεσθαι· καὶ ἐξαπατᾶν δὲ καὶ πλεονεκτεῖν οὐκ ἐν ἀνθρώποις
ἐπαιδεύομεν ὑμᾶς, ἀλλ' ἐν θηρίοις, ἵνα μηδ' ἐν τούτοις τοὺς
φίλους βλάπτειτε, εἰ δέ ποτε πόλεμος γένοιτο, μηδὲ τούτων
10 ἀγύμναστοι εἴητε. Οὐκοῦν, ἔφη, ὦ πάτερ, εἶπερ χρήσιμά 30
ἐστὶν ἀμφότερα ἐπίστασθαι, εὖ τε ποιεῖν καὶ κακῶς ἀνθρώ-
πους, καὶ διδάσκειν ἀμφότερα ταῦτα ἔδει ἐν ἀνθρώποις.
'Ἀλλὰ λέγεται, ἔφη, ὦ παῖ, ἐπὶ τῶν ἡμετέρων προγόνων 31
γενέσθαι ποτὲ ἀνὴρ διδάσκαλος τῶν παίδων, ὃς ἐδίδασκεν
15 ἄρα τοὺς παῖδας τὴν δικαιοσύνην, ὥσπερ σὺ κελεύεις, μὴ
ψεύδεσθαι καὶ ψεύδεσθαι, καὶ μὴ ἐξαπατᾶν καὶ ἐξαπατᾶν,
καὶ μὴ διαβάλλειν καὶ διαβάλλειν, καὶ μὴ πλεονεκτεῖν καὶ
πλεονεκτεῖν. διώριζε δὲ τούτων ἅ τε πρὸς τοὺς φίλους
ποιητέον καὶ ἅ πρὸς ἐχθρούς. καὶ ἔτι γε ταῦτα ἐδίδασκεν
20 ὡς καὶ τοὺς φίλους δίκαιον εἶη ἐξαπατᾶν ἐπὶ γε ἀγαθῷ, καὶ
κλέπτειν τὰ τῶν φίλων ἐπὶ ἀγαθῷ. ταῦτα δὲ διδάσκοντα 32
ἀνάγκη καὶ γυμνάζειν ἦν πρὸς ἀλλήλους τοὺς παῖδας ταῦτα
ποιεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν πάλη φασὶ τοὺς Ἑλληνας διδάσκειν
ἐξαπατᾶν, καὶ γυμνάζειν δὲ τοὺς παῖδας πρὸς ἀλλήλους
25 τοῦτο δύνασθαι ποιεῖν. γενόμενοι οὖν τινες οὕτως εὐφυεῖς
καὶ πρὸς τὸ εὖ ἐξαπατᾶν καὶ πρὸς τὸ εὖ πλεονεκτεῖν, ἴσως
δὲ καὶ πρὸς τὸ φιλοκερδεῖν οὐκ ἀφυεῖς ὄντες, οὐκ ἀπείχοντο

1 ἔφη ὁ κύρος D F

3 ἔφη οἶμαι D: οἶμαι ἔφη F

4 ἐπὶ

σκοποῦ ἐδιδάξαμεν D F

6 δύναισθε . . . γένοιτο l. 9 om. E

7 δὲ om. C A G R H

9 μηδὲ] μηδέποτε H A G

12 ἐν C mg. et

D F: ἐπ' cet.

19 πρὸς ἡτέρον ἦν D F

ante ἐχθρούς add. τοὺς E et

D F

ἔτι γε Dind.:

ἐπὶ γε C E G:

ἐπὶ γε καὶ C A H: ἔτι R: ἔτι δὲ

προβὰς D F

21 ἐπὶ γε ἀγαθῷ D F

ταῦτα δὲ C A R H: ταῦτα

D F: καὶ ταῦτα δὲ C A E: καὶ τὰδε G

25 οὕτω A E H

26 εὖ

bis om. D F

27 ἀπέσχοντο A E H

οὐδ' ἀπὸ τῶν φίλων τὸ μὴ οὐ πλεονεκτεῖν αὐτῶν πειρᾶσθαι.
 33 ἐγένετο οὖν ἐκ τούτων ρήτρα, ἣ καὶ νῦν χρώμεθα ἔτι, ἀπλῶς
 διδάσκειν τοὺς παῖδας ὥσπερ τοὺς οἰκέτας πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς
 διδάσκομεν ἀληθεύειν καὶ μὴ ἐξαπατᾶν καὶ μὴ πλεονεκτεῖν·
 εἰ δὲ παρὰ ταῦτα ποιοῖεν, κολάζειν, ὅπως σὺν τοιούτῳ ἔθει 5
 34 [ἐθισθέντες] πραότεροι πολῖται γένοιντο. ἐπεὶ δὲ ἔχοιεν τὴν
 ἡλικίαν ἣν σὺ νῦν ἔχεις, ἤδη καὶ τὰ πρὸς τοὺς πολεμίους
 νόμιμα ἐδόκει ἀσφαλὲς εἶναι διδάσκειν. οὐ γὰρ ἂν ἔτι
 ἐξενεχθῆναι δοκεῖτε πρὸς τὸ ἄγριοι πολῖται γενέσθαι ἐν τῷ
 αἰδεῖσθαι ἀλλήλους συντεθραμμένοι· ὥσπερ γε καὶ περὶ 10
 ἀφροδισίων οὐ διελεγόμεθα πρὸς τοὺς ἄγαν νέους, ἵνα μὴ
 πρὸς τὴν ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν αὐτοῖς ῥαδιουργίας προσγενο-
 35 μένης ἀμέτρως αὐτῇ χρῶντο οἱ νέοι. Νῆ Δί', ἔφη· ὡς τοίνυν
 ὀψιμαθῆ ὄντα ἐμὲ τούτων τῶν πλεονεξιῶν, ὦ πάτερ, μὴ
 φείδου εἴ τι ἔχεις διδάσκειν ὅπως πλεονεκτήσω ἐγὼ τῶν 15
 πολεμίων. Μηχανῶ τοίνυν, ἔφη, ὅπως εἰς τὴν δύναμιν
 τεταγμένοις τε τοῖς σαντοῦ ἀτάκτους λαμβάνης τοὺς πολε-
 μίους καὶ ὀπλισμένοις ἀόπλους καὶ ἐγρηγορόσι καθεύδοντας,
 καὶ φανερούς σοι ὄντας ἀφανῆς αὐτὸς ὢν ἐκείνοις καὶ ἐν
 δυσχωρίᾳ αὐτοὺς γιγνομένους ἐν ἐρμυνῷ αὐτὸς ὢν ὑπο- 20
 36 δέξῃ. Καὶ πῶς ἂν, ἔφη, τις τοιαῦτα, ὦ πάτερ, ἀμαρτάνοντας
 δύναιτ' ἂν τοὺς πολεμίους λαμβάνειν; Ὅτι, ἔφη, ὦ παῖ,
 πολλὰ μὲν τούτων ἀνάγκη ἐστὶ καὶ ὑμᾶς καὶ τοὺς πολε-
 μίους παρασχεῖν· σιτοποιεῖσθαι τε γὰρ ἀνάγκη ἀμφοτέρους,
 κοιμᾶσθαι τε ἀνάγκη ἀμφοτέρους καὶ ἔωθεν ἐπὶ τὰ ἀναγκαῖα 25

1 οὐ] οὐχὶ CER et DF ante αὐτῶν add. παρ' CER et DF
 2 φρήτρα CAEGH ἔτι om. HAG 4 post ἐξαπατᾶν add.
 μηδὲ κλέπτειν DF καὶ μὴ] μηδὲ E et DF 5 τὸν δὲ παρὰ ταῦτα
 ποιοῦντα DF 6 ἐθισθέντες del. Lincke 7 ἦν καὶ CER: ἦνπερ καὶ
 DF 8 ἐδόκει post διδάσκειν DF οὐδὲ γὰρ ἔτι ἂν DF 10 ἀλ-
 λήλοισι HAG 11 διαλεγόμεθα codd.: corr. G. Sauppe 12 πρὸς
 τῇ ἰσχυρᾷ ἐπιθυμίᾳ DF γενομένης CAH: ἐμπεσοῦσης E 13 ἔφη
 om. AH 14 με ὄντα DF ὦ om. HAG 15 εἴ] ὅ H pr. E
 16 ὅπως εἰς τὴν δύναμιν DF: ὀπόση ἐστὶ δύναμις cet. 17 τε D: om. cet.
 σαντοῦ] αὐτοῦ HAG λαμβάνης D: λαμβάνειν cet. 19 ὢν αὐτὸς R
 et D: ὢν αὐτοῖς F 20 δυσχωρίαις DF γενομένους AEGH ὢν
 om. E et D 22 δύναιτ' ἂν] δύναιτο DF 24 παρασχεῖν] πάσχειν
 DF 25 ἀνάγκη om R et DF καὶ ἔωθεν... τοιαύταις add. in mg. C

σχεδὸν ἅμα πάντας ἴεσθαι, καὶ ταῖς ὁδοῖς ὅποιαι ἂν ᾧσι
 τοιαύταις ἀνάγκη χρῆσθαι. ἂ χρῆ σε πάντα κατανοοῦντα,
 ἐν ᾧ μὲν ἂν ὑμᾶς γιγνώσκης ἀσθενεστάτους γιγνομένους, ἐν
 τούτῳ μάλιστα φυλάττεσθαι· ἐν ᾧ δ' ἂν τοὺς πολεμίους
 5 αἰσθάνῃ εὐχειρωτοτάτους γιγνομένους, ἐν τούτῳ μάλιστα
 ἐπιτίθεσθαι. Πότερον δ', ἔφη ὁ Κῦρος, ἐν τούτοις μόνον 37
 ἔστι πλεονεκτεῖν ἢ καὶ ἐν ἄλλοις τισί; Καὶ πολὺ γε μᾶλλον,
 ἔφη, ᾧ παῖ· ἐν τούτοις μὲν γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πάντες
 ἰσχυρὰς φυλακὰς ποιοῦνται εἰδότες ὅτι δέονται. οἱ δ'
 10 ἔξαπατῶντες τοὺς πολεμίους δύνανται καὶ θαρρήσαι ποιή-
 σαντες ἀφυλάκτους λαμβάνειν καὶ διώξαι παραδόντες ἑαυτοὺς
 ἀτάκτους ποιῆσαι καὶ εἰς δυσχωρίαν φυγῆ ὑπαγαγόντες
 ἐνταῦθα ἐπιτίθεσθαι. δεῖ δὴ, ἔφη, φιλομαθῆ σε τούτων 38
 ἀπάντων ὄντα οὐχ οἷς ἂν μάθῃς τούτοις μόνοις χρῆσθαι,
 15 ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ποιητὴν εἶναι τῶν πρὸς τοὺς πολεμίους
 μηχανημάτων, ὥσπερ καὶ οἱ μουσικοὶ οὐχ οἷς ἂν μάθωσι
 τούτοις μόνον χρώνται, ἀλλὰ καὶ ἄλλα νέα πειρῶνται ποιεῖν.
 καὶ σφόδρα μὲν καὶ ἐν τοῖς μουσικοῖς τὰ νέα καὶ ἀνθηρὰ
 εὐδοκιμεῖ, πολὺ δὲ καὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς μᾶλλον τὰ καινὰ
 20 μηχανήματα εὐδοκιμεῖ· ταῦτα γὰρ μᾶλλον καὶ ἔξαπατᾶν
 δύναται τοὺς ὑπεναντίους. εἰ δὲ σύ γε, ἔφη, ᾧ παῖ, μηδὲν 39
 ἄλλο ἢ μετενέγκοις ἐπ' ἀνθρώπους τὰς μηχανὰς ἅς καὶ πάνυ
 ἐπὶ τοῖς μικροῖς θηρίοις ἐμηχανῶ, οὐκ οἶει ἂν, ἔφη, πρόσω
 πάνυ ἐλάσαι τῆς πρὸς τοὺς πολεμίους πλεονεξίας; σὺ γὰρ
 25 ἐπὶ μὲν τὰς ὄρνιθας ἐν τῷ ἰσχυροτάτῳ χειμῶνι ἀνιστάμενος
 ἐπορεύου νυκτός, καὶ πρὶν κινεῖσθαι τὰς ὄρνιθας ἐπεποίηντό
 σοι αἱ πάγαι αὐταῖς καὶ τὸ κεκινημένον χωρίον ἐξείκαστο

1 ἴεσθαι C E: δὲ ἴεσθαι A G R H: ἀποχωρεῖν δεῖσθαι D F 5 εὐχειρο-
 τάτους codd.: corr. Stephanus 6 πότερα D F 7 γ' ἔφη
 μᾶλλον D F 10 θαρρήσαι τι D F 11 παριδόντες C A E G R H
 12 ὑπάγοντες C A E G R H 13 ἔφη ᾧ παῖ D F σε om. H A G
 14 πάντων D F 17 μόνον om. C E 18 νέα μέλη C E: μέλη
 D F τὰ ἀνθηρὰ C A E G H 20 εὐδοκιμεῖν A H et Suidas
 21 δύνανται A H 22 ἢ post ἀνθρώπους H A G μετενέγκης C E
 22-23 πάνυ post τοῖς c D F ἐμηχανῶ θηρίοις D F ἂν πάνυ
 πρόσω D F, om. ἔφη 25 ἀνθιστάμενος H A G

τῷ ἀκινήτῳ· ὄρνιθες δ' ἐπεπαιδευντό σοι ὥστε σοὶ μὲν τὰ
 συμφέροντα ὑπηρετεῖν, τὰς δὲ ὁμοφύλους ὄρνιθας ἐξαπατᾶν·
 αὐτὸς δὲ ἐνήδρευες, ὥστε ὄραν μὲν αὐτάς, μὴ ὄρασθαι δὲ ὑπ'
 αὐτῶν· ἡσκήσεις δὲ φθάνων ἔλκειν ἢ τὰ πτηνὰ φεύγειν.
 40 πρὸς δ' αὖ τὸν λαγῶ, ὅτι μὲν ἐν σκοτεινῷ νέμεται, τὴν δ' ἡμέραν 5
 ἀποδιδράσκει, κύνας ἔτρεφες αἱ τῇ ὁσμῇ αὐτὸν ἀνηύρισκον.
 ὅτι δὲ ταχὺ ἔφευγεν, ἐπεὶ εὐρεθείη, ἄλλας κύνας εἶχες
 ἐπιτετηδευμένας πρὸς τὸ κατὰ πόδας αἰρεῖν. εἰ δὲ καὶ
 ταύτας ἀποφύγοι, τοὺς πόρους αὐτῶν ἐκμανθάνων καὶ πρὸς
 οἷα χωρία φεύγοντες ἀφικνοῦνται οἱ λαγῶ, ἐν τούτοις δίκτυα 10
 δυσόρατα ἐνεπετάννυες ἄν, καὶ τῷ σφόδρα φεύγειν αὐτὸς
 ἑαυτὸν ἐμπεισῶν συνέδει. τοῦ δὲ μηδ' ἐντεῦθεν διαφεύγειν
 σκοποὺς τοῦ γιγνομένου καθίστης, οἱ ἐγγύθεν ταχὺ ἔμελλον
 ἐπιγενήσεσθαι· καὶ αὐτὸς μὲν σὺ ὄπισθεν κραυγῇ οὐδὲν
 ὑστεριζούσῃ τοῦ λαγῶ βοῶν ἐξέπληττες αὐτὸν ὥστε ἄφρονα 15
 ἀλίσκεσθαι, τοὺς δ' ἔμπροσθεν σιγᾶν διδάξας ἐνεδρεύοντας
 41 λαυθάνειν ἐποίεις. ὥσπερ οὖν προεῖπον, εἰ τοιαῦτα ἐθελή-
 σαις καὶ ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις μηχανᾶσθαι, οὐκ οἶδ' ἔγωγε εἶ
 τινος λείποιο ἂν τῶν πολεμίων. ἦν δέ ποτε ἄρα ἀνάγκη
 γένηται καὶ ἐν τῷ ἰσοπέδῳ καὶ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς καὶ ὠπλισμέ- 20
 νους ἀμφοτέρους μάχην συνάπτειν, ἐν τῷ τοιούτῳ δὴ, ὦ παῖ,

1 ἐπεπαιδευντο c et D (ν in ras.): ἐπεπαιδεύοντο F: ἐπαιδεύοντο C:
 ἐξεπαιδεύοντο A E G R H 3 ὥστε R et DF: ὡς C A G H:
 om. E 4 ἡσκήσεις . . . φεύγειν] εἶχες δὲ ἐπιμέλειαν τοῦ φθάνειν
 ἐκὼν τὰ πετεινὰ πρὸ τοῦ φεύγειν DF (eadem fere ante ἡσκήσεις add. E)
 7 εὕρισκον C A E G R H 8 αἰρεῖν H A G 9 ἀποφύγοιεν
 C A E H: ἀποφεύγοι R πρὸς del. Hug, ut αἰρεῖσθαι *eligere* significet;
 sed αἰροῦνται vix sanum 10 φεύγειν DF ἀφικνοῦνται scripsi
 coll. *Cyneg.* viii. 8: αἰροῦνται codd. λαγωὶ A E G r H 11 ἂν
 καὶ H A G: ἵνα ἐν R et DF: ἂν ἵνα ἐν C E 12 ἐμπίπτων
 DF ἐνέδν D: ἐνέδει F δὲ om. G et DF 13 σκοποὺς
 H A G καθίστη σοι H A G ἡμελλον G: ἡμέλλων A H 14 σὺ]
 οὖν H A G post κραυγῇ add. δ' H A G 15 τὸν λαγῶν H A G
 ἄφρονα Hertlein: ἀφρόνως C E R et DF: ἀφθόνως H A G 16 ἔμ-
 προσθε A H 17 τοιαῦτα ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐθελήσαις DF 19 τινος
 λείποιο Hertlein: τινα λίποις C E: τινας λίποις H A G: τινα λείποις
 R et DF ἐὰν DF 20 καὶ ante ἐκ om. DF καὶ post
 ἐμφανοῦς om. DF 21 συνάπτειν μάχην C E δὴ DF: om. C:
 δὲ c A E G R H

αἱ ἐκ πολλοῦ παρεσκευασμένοι πλεονεξίαι μέγα δύνανται.
 ταύτας δὲ ἐγὼ λέγω εἶναι, ἣν τῶν στρατιωτῶν εὖ μὲν τὰ
 σώματα ἡσκημένα ἦ, εὖ δὲ αἱ ψυχαὶ τεθηγμένοι, εὖ δὲ αἱ
 πολεμικαὶ τέχναι μεμελετημένοι ὦσιν. εὖ δὲ χρὴ καὶ τοῦτο 42
 5 εἰδέναι ὅτι ὁπόσους ἂν ἀξιοῖς σοι πείθεσθαι, καὶ ἐκεῖνοι
 πάντες ἀξιόσουσι σὲ πρὸ ἑαυτῶν βουλεύεσθαι. μηδέποτ'
 οὖν ἀφροντίστως ἔχε, ἀλλὰ τῆς μὲν νυκτὸς προσκόπει τί σοι
 ποιήσουσιν οἱ ἀρχόμενοι, ἐπειδὴν ἡμέρα γένηται, τῆς δ'
 ἡμέρας ὅπως τὰ εἰς νύκτα κάλλιστα ἔξει. ὅπως δὲ χρὴ 43
 10 τάττειν εἰς μάχην στρατιὰν ἢ ὅπως ἄγειν ἡμέρας ἢ νυκτὸς
 ἢ στενὰς ἢ πλατείας ὁδοὺς ἢ ὄρεινὰς ἢ πεδινὰς, ἢ ὅπως
 στρατοπεδεύεσθαι, ἢ ὅπως φυλακὰς νυκτερινὰς καὶ ἡμερινὰς
 καθιστάναι, ἢ ὅπως προσάγειν πρὸς πολεμίους ἢ ἀπάγειν
 ἀπὸ πολεμίων, ἢ ὅπως παρὰ πόλιν πολεμίαν ἄγειν ἢ ὅπως
 15 πρὸς τεῖχος ἄγειν ἢ ἀπάγειν, ἢ ὅπως νάπη ἢ ποταμοὺς
 διαβαίνειν, ἢ ὅπως ἵππικὸν φυλάττεσθαι ἢ ὅπως ἀκοντιστὰς
 ἢ τοξότας, καὶ εἴ γε δὴ σοι κατὰ κέρασ ἀγουντι οἱ πολέμοιοι
 ἐπιφανεῖεν, πῶς χρὴ ἀντικαθιστάναι, καὶ εἴ σοι ἐπὶ φάλαγγος
 20 ἄγουντι ἄλλοθεν ποθεν οἱ πολέμοιοι φαίνονται ἢ κατὰ πρόσ-
 ωπον, ὅπως χρὴ ἀντιπαράγειν, ἢ ὅπως τὰ τῶν πολεμίων ἂν
 τις μάλιστα αἰσθάνοιτο, ἢ ὅπως τὰ σὰ οἱ πολέμοιοι ἦκιστα
 εἰδεῖεν, ταῦτα δὲ πάντα τί ἂν ἐγὼ λέγοιμί σοι; ὅσα τε γὰρ
 ἔγωγε ἦδεις, πολλάκις ἀκήκοας, ἄλλος τε ὅστις ἐδόκει τι
 τούτων ἐπίστασθαι, οὐδενὸς αὐτῶν ἡμέληκας οὐδ' ἀδαῆς

1 αἱ] αἰ H, sed ei ita erasum ut σ videri possit: ἄς A: ante
 αἱ add. αἰ CR 2 ἣν] ὅταν DF 3 αἱ ante ψυχαι om.
 CE ψυχὴ τεθηγμένη E 6 βουλεύειν DF: βασιλεύεσθαι CE
 μὴ οὐδὲ ποτε DF 8 τῇ θ' ἡμέρα CAEGH: τῇ δ' ἡμέρα R
 9 δὲ] τε CAEGRH 13 ἢ post καθιστάναι om. CAEGH
 πρὸς πολεμίους προσάγειν DF 14 ἀπὸ . . . ἀπάγειν om. HAG
 παρὰ] περὶ CE 15 ante νάπη add. ἢ CE et D νάπην AH:
 νάπας D 17 δὴ om. DF οἱ om. CAEGH 18 ἂν ἀντικαθιστάναι
 AH 19 ποθεν] που CER φαίνονται] φανεῖεν DF 20 ἀντι-
 περιάγειν DF ἢ ὅπως . . . αἰσθάνοιτο om. HAG: post εἰδεῖεν collo-
 cant CER 21 ἦκιστα οἱ πολέμοιοι DF 22 πάντα om.
 CAEGH 23 ἔγωγε] ἐγὼ E et DF ἄλλως CEGR et D
 εἴ τις DF

γεγένησαι. δεῖ οὖν πρὸς τὰ συμβαίνοντα, οἶμαι, τούτοις
 χρῆσθαι ὅποιον ἂν συμφέρειν σοι τούτων δοκῆ.

- 44 Μάθε δέ μου καὶ τάδε, ἔφη, ὦ παῖ, τὰ μέγιστα· παρὰ
 γὰρ ἱερὰ καὶ οἰωνοὺς μήτε σαυτῷ μηδέποτε μήτε στρατιᾷ
 κινδυνεύσης, κατανοῶν ὡς ἄνθρωποι μὲν αἰρούνται πράξεις 5
 εἰκάζοντες, εἰδότες δὲ οὐδὲν ἀπὸ ποίας ἔσται αὐτοῖς τὰ
 45 ἀγαθὰ. γνοίης δ' ἂν ἐξ αὐτῶν τῶν γιγνομένων· πολλοὶ μὲν
 γὰρ ἤδη πόλεις ἔπεισαν καὶ ταῦτα οἱ δοκοῦντες σοφώτατοι
 εἶναι πόλεμον ἄρασθαι πρὸς τούτους ὑφ' ὧν οἱ πεισθέντες
 ἐπιθέσθαι ἀπώλοντο, πολλοὶ δὲ πολλοὺς ἠϋξήσαν καὶ ἰδιώτας 10
 καὶ πόλεις ὑφ' ὧν αὐξηθέντων τὰ μέγιστα κακὰ ἔπαθον,
 πολλοὶ δὲ οἷς ἐξῆν φίλοις χρῆσθαι καὶ εὖ ποιεῖν καὶ εὖ
 πάσχειν, τούτοις δούλοις μᾶλλον βουλευθέντες ἢ φίλοις
 χρῆσθαι, ὑπ' αὐτῶν τούτων δίκην ἔδοσαν· πολλοῖς δ' οὐκ
 ἤρκεσεν αὐτοῖς τὸ μέρος ἔχουσι ζῆν ἠδέως, ἐπιθυμήσαντες 15
 δὲ πάντων κύριοι εἶναι, διὰ ταῦτα καὶ ὧν εἶχον ἀπέτυχον·
 πολλοὶ δὲ τὸν πολύευκτον πλοῦτον κατακτησάμενοι, διὰ
 46 τοῦτον ἀπώλοντο. οὕτως ἢ ἀνθρωπίνη σοφία οὐδὲν μᾶλλον
 οἶδε τὸ ἄριστον αἰρεῖσθαι ἢ εἰ κληρούμενος ὅτι λάχοι τοῦτό
 τις πράττοι. θεοὶ δέ, ὦ παῖ, αἰεὶ ὄντες πάντα ἴσασι τὰ τε 20
 γεγεννημένα καὶ τὰ ὄντα καὶ ὅτι ἐξ ἑκάστου αὐτῶν ἀποβή-
 σεται, καὶ τῶν συμβουλευομένων ἀνθρώπων οἷς ἂν ἴλεω ᾧσι,
 προσημαίνουσιν ἅ τε χρῆ ποιεῖν καὶ ἅ οὐ χρῆ. εἰ δὲ μὴ
 πᾶσιν ἐθέλουσι συμβουλεύειν, οὐδὲν θαυμαστόν· οὐ γὰρ
 ἀνάγκη αὐτοῖς ἐστὶν ὧν ἂν μὴ θέλωσιν ἐπιμελεῖσθαι. 25

2 ὅποιοις ἂν σοι ἀεὶ συμφέρειν τούτων D F 3 ὦ παῖ post ἔφη C E R H :
 post τάδε A G : post μου D F 4 prius μήτε A H : μήτ' ἐν cet.
 σαυτῷ r D F : σεαυτῷ R : εαυτῷ C A E G H posterius μήτε C A G H :
 μήτ' ἐν R et F : μήτε ἐν E : μηδ' ἐν τῇ D 6 αὐτῶν A G τὰγαθόν
 D F 8 ἤδη D F : αὖ C R H pr. : om. A E G H cor. 10 post
 ἠϋξήσαν add. ἤδη D F 15 ἤρκεσε sine αὐτοῖς D F 17 πλοῦτον]
 χρυσὸν D F κτησάμενοι D F 18 ἢ γε D F 20 ἀεὶ D F
 τε om. D F 23 προσημαίνουσί τε ἅ χρῆ D F

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Β

Τοιαῦτα μὲν δὴ ἀφίκοντο διαλεγόμενοι μέχρι τῶν ὁρίων **I**
 τῆς Περσίδος· ἐπεὶ δ' αὐτοῖς ἀετὸς δεξιὸς φανεὶς προηγείτο,
 προσευξάμενοι θεοῖς καὶ ἥρωσι τοῖς Περσίδα γῆν κατέχουσιν
 ἴλεως καὶ εὐμενεῖς πέμπειν σφᾶς, οὕτω διέβαινον τὰ ὅρια.
 5 ἐπειδὴ δὲ διέβησαν, προσηύχοντο αὖθις θεοῖς τοῖς Μηδίαν
 γῆν κατέχουσιν ἴλεως καὶ εὐμενεῖς δέχεσθαι αὐτούς. ταῦτα
 δὲ ποιήσαντες, ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ὥσπερ εἰκός, ὁ μὲν
 πατὴρ πάλιν εἰς Πέρσας ἀπήει, Κῦρος δὲ εἰς Μήδους πρὸς
 Κναξάρην ἐπορεύετο. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο ὁ Κῦρος εἰς Μήδους **2**
 10 πρὸς τὸν Κναξάρην, πρῶτον μὲν ὥσπερ εἰκὸς ἠσπάσαντο
 ἀλλήλους, ἔπειτα δὲ ἤρετο τὸν Κῦρον ὁ Κναξάρης πόσον τι
 ἄγοι τὸ στράτευμα. ὁ δὲ ἔφη· Τρισμυρίους μὲν γε οἴοι καὶ
 πρόσθεν ἐφοίτων πρὸς ὑμᾶς μισθοφόροι· ἄλλοι δὲ καὶ τῶν
 οὐδεπώποτε ἐξελθόντων προσέρχονται τῶν ὁμοτίμων. Πόσοι
 15 τινές; ἔφη ὁ Κναξάρης. Οὐκ ἂν ὁ ἀριθμὸς σε, ἔφη ὁ Κῦρος, **3**
 ἀκούσαντα εὐφράνειεν· ἀλλ' ἐκείνο ἐννόησον ὅτι ὀλίγοι
 ὄντες οὗτοι οἱ ὁμότιμοι καλούμενοι πολλῶν ὄντων τῶν ἄλλων
 Περσῶν ραδίως ἄρχουσιν. ἀτάρ, ἔφη, δέει τι αὐτῶν ἢ
 μάτην ἐφοβήθης, οἱ δὲ πολέμιοι οὐκ ἔρχονται; Ναὶ μὰ Δί',
 20 ἔφη, καὶ πολλοὶ γε. Πῶς τοῦτο σαφές; Ὅτι, ἔφη, πολλοὶ **4**
 ἤκουτες αὐτόθεν ἄλλος ἄλλον τρόπον πάντες ταῦτὸ λέγουσι.
 Ἐπιεικῆ μὲν ἄρα ἡμῖν πρὸς τοὺς ἄνδρας. Ἐνάγκη γάρ,

1 δὴ om. CAEGH   **3** κατέχουσιν CAEGH: ἔχουσιν DF
5 ἐπειδὴ] ἐπεὶ CE   **6** ἔχουσιν DF   **8** πέρσας CE et DF:
 πόλιν HAG   **10** τὸν om. DF   **11** πόσον τι DF: εἰ CAEGH
12 τὸ del. H: om. CAE   τρισμυρίους Aldina: δισμυρίους codd.
 nostri; cf. i. v. 5   οἴοι DF: γε οἱ CAEGH   **13** ante
 ἄλλοι add. καὶ DF   **14** οὐδεπώποτε DF: οὐδέποτε CAEGH
15 σε om. CAEGH   **16** εὐφρανεῖ CAEGH   **17** οἱ om.
 E et D   **18** post ἔφη add. δὴ DF   **21** ταυτὰ πάντα D: ταῦτα
 πάντες F   **22** γὰρ om. DF

ἔφη. Τί οὖν, ἔφη ὁ Κῦρος, οὐ καὶ τὴν δύναμιν ἔλεξάς μοι, εἰ οἴσθα, πόση τις ἢ προσιούσα, καὶ πάλιν τὴν ἡμετέραν, ὅπως εἰδότες ἀμφοτέρας πρὸς ταῦτα βουλευόμεθα ὅπως ἂν ἄριστα ἀγωνιζόμεθα; Ἐκούει δὲ, ἔφη ὁ Κναξάρης.

- 5 Κροῖσος μὲν ὁ Λυδὸς ἄγειν λέγεται μυρίους μὲν ἰππέας, 5
 πελταστὰς δὲ καὶ τοξότας πλείους ἢ τετρακισμυρίους.
 Ἄρτακάμαν δὲ τὸν τῆς μεγάλης Φρυγίας ἄρχοντα λέγουσιν
 ἰππέας μὲν εἰς ὀκτακισχιλίους ἄγειν, λογχοφόρους δὲ σὺν
 πελτασταῖς οὐ μείους τετρακισμυρίων, Ἄρίβαιον δὲ τὸν τῶν
 Καππαδοκῶν βασιλέα ἰππέας μὲν ἑξακισχιλίους, τοξότας δὲ 10
 καὶ πελταστὰς οὐ μείους τρισμυρίων, τὸν Ἀράβιον δὲ
 Ἄραγδον ἰππέας τε εἰς μυρίους καὶ ἄρματα εἰς ἑκατὸν καὶ
 σφενδονητῶν πάμπολύ τι χρῆμα. τοὺς μέντοι Ἕλληνας
 τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ οἰκοῦντας οὐδέν πω σαφὲς λέγεται εἰ
 ἔπονται. τοὺς δὲ ἀπὸ Φρυγίας τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ 15
 συμβαλεῖν φασι Γάβαϊδον ἔχοντα εἰς Καῦστρου πεδίου
 ἑξακισχιλίους μὲν ἰππέας, πελταστὰς δὲ εἰς μυρίους. Κἄρας
 μέντοι καὶ Κίλικας καὶ Παφλαγόνας παρακληθέντας οὐ φασιν
 ἔπεσθαι. ὁ δὲ Ἀσσύριος ὁ Βαβυλῶνά τε ἔχων καὶ τὴν
 ἄλλην Ἀσσυρίαν ἐγὼ μὲν οἶμαι ἰππέας μὲν ἕξει οὐκ ἐλάτ- 20
 τους δισμυρίων, ἄρματα δ' εὖ οἶδ' οὐ μείον διακοσίων, πεζοὺς
 δὲ οἶμαι παμπόλλους· εἰώθει γοῦν ὁπότε δεῦρ' ἐμβάλλοι.
- 6 Σὺ, ἔφη ὁ Κῦρος, πολεμίους λέγεις ἰππέας μὲν ἑξακισμυρίους
 εἶναι, πελταστὰς δὲ καὶ τοξότας πλέον ἢ εἴκοσι μυριάδας.

2 τις om. A E G H προιοῦσα H A G 3 βουλευσόμεθα H A G
 4 ἀγωνιζόμεθα C E 5 μὲν γὰρ ὁ D F ἰππεῖς C A E G H 6 πλείον
 D F 7 ἀρτάμαν C A E G H 9 τὸν τῶν] καὶ τὸν A H
 10 ante ἑξακισχιλίους add. εἰς D F 11 μείους] πλείους C A E H
 ἀράβιον] ἀραβαῖον A H: γαβαῖδον C: γαβδαῖον E: γαβαῖον D F
 12 μάραγδον D F εἰς ante ἑκατὸν om. C E 13 post τι add. τὸ
 H pr. 14 τοὺς om. C E ἐποικοῦντας D F πῶς A H
 15 παρ' ἐλλήσποντον D F 16 ἐμβαλεῖν H. Richards καῦστριον
 C A E G H; cf. *Exped.* i. 2. 11 17 ἰππεῖς C A E G H δισμυρίους
 H A G 19 post ἀσσύριος add. αὐτὸς D F 20 ἰππεῖς C A E G H
 οὐκ ἐλάττους C A E G H: οὐ μείον D F 21 εὖ οἶδ' om. D F μείον D F:
 πλείω C A E G H 22 ἐμβάλλοι C E et F 23 λέγεις πολεμίους
 D F ἰππεῖς C A E G H post μὲν add. εἰς D F 24 πλείον C A E G H

ἄγε δὴ τῆς σῆς δυνάμεως τί φῆς πλῆθος εἶναι; Εἰσίν, ἔφη,
 Μῆδων μὲν ἱππεῖς πλείους τῶν μυρίων· πελτασταὶ δὲ καὶ
 τοξόται γένοιντ' ἂν πως ἐκ τῆς ἡμετέρας κὰν ἑξακισμύριοι.
 Ἄρμενίων δ', ἔφη, τῶν ὁμόρων ἡμῖν παρέσονται ἱππεῖς μὲν
 5 τετρακισχίλιοι, πεζοὶ δὲ δισμύριοι. Λέγεις σύ, ἔφη ὁ Κῦρος,
 ἱππέας μὲν ἡμῖν εἶναι μείον ἢ τέταρτον μέρος τοῦ τῶν
 πολεμίων ἱππικοῦ, πεζοὺς δὲ ἀμφὶ τοὺς ἡμίσεις. Τί οὖν, 7
 ἔφη ὁ Κναξάρης, οὐκ ὀλίγους νομίζεις Περσῶν εἶναι οὓς σὺ
 φῆς ἄγειν; Ἄλλ' εἰ μὲν ἀνδρῶν προσδεῖ ἡμῖν, ἔφη ὁ Κῦρος,
 10 εἴτε καὶ μῆ, αὐθις συμβουλευσόμεθα· τὴν δὲ μάχην μοι, ἔφη,
 λέξον ἐκάστων ἥτις ἐστί. Σχεδόν, ἔφη ὁ Κναξάρης, πάντων
 ἢ αὐτῆ· τοξόται γάρ εἰσι καὶ ἀκοντισταὶ οἳ τ' ἐκείνων καὶ
 οἱ ἡμέτεροι. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Κῦρος, ἀκροβολίζεσθαι ἀνάγκη
 ἐστὶ τοιούτων γε τῶν ὄπλων ὄντων. Ἀνάγκη γὰρ οὖν, ἔφη 8
 15 ὁ Κναξάρης· οὐκοῦν ἐν τούτῳ μὲν τῶν πλειόνων ἢ νίκη·
 πολὺ γὰρ ἂν θάπτον οἱ ὀλίγοι ὑπὸ τῶν πολλῶν τιτρωσκό-
 μνοι ἀναλωθείησαν ἢ οἱ πολλοὶ ὑπὸ τῶν ὀλίγων· εἰ οὖν
 οὕτως ἔχει, ὦ Κῦρε, τί ἂν ἄλλο τις κρεῖττον εὔροι ἢ πέμπειν
 ἐς Πέρσας, καὶ ἅμα μὲν διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι εἴ τι πείσονται
 20 Μῆδοι, εἰς Πέρσας τὸ δεινὸν ἤξει, ἅμα δὲ αἰτεῖν πλεόν
 στράτευμα; Ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ἔφη ὁ Κῦρος, εὖ ἴσθι ὅτι,
 οὐδ' εἰ πάντες ἔλθοιεν Πέρσαι, πλήθει γε οὐχ ὑπερβαλοί-
 μεθ' ἂν τοὺς πολεμίους. Τί μὴν ἄλλο ἐνορᾶς ἄμεινον 9

1 πλῆθος φῆς D F   2 ἱππεῖς μὲν D F   3 post τοξόται add.
 ἐγὼ μὲν οἴομαι D F   πως ἐκ Breitenbach : ὡς ἐπὶ codd., nisi quod ὡς
 om. E   κὰν] καὶ D F   5 πεζοὶ δὲ καὶ D F   6 ἡμῖν om. E
 et D   τέταρτον Hug : τρίτον CAEGH : τὸ τρίτον D F   7 ante
 ἀμφὶ add. σχεδὸν D F   8 οὐκ om. HAG   9 ἀνδρῶν προσδεῖ]
 ἄνθρωπος δεῖ A H   ἔφη ὁ κύρος εἴτε καὶ μῆ D F : εἴτε (εἴγε C) καὶ μῆ
 ὁ κύρος εἶπε C E : ὁ κύρος εἶπε A H : ὁ κύρος εἶπε G   10 καὶ αὐθις
 CAEGH   βουλευσόμεθα D F   μοι ἔφη λέξον HAG : μοι λέξον
 C E : λέξον ἔφη μοι D F   15 ὁ κναξάρης om. HAG   post
 μὲν add. ἔφη ὁ κύρος D F   18 post ἔχει add. ἔφη D F   19 ἐς
 HAG : εἰς cet.   20 πέρσας] πέρσαις D F   πλεῖον codd.
 21 ὅτι om. CAEGH   22 γε om. CAEGH   οὐκ ἂν ὑπερβα-
 λοίμεθα D F : οὐχ ὑπερβαλοίμεθα C E   23 ἐνορᾶς] τι σὺ ὄρᾶς
 D F

τούτου; Ἐγὼ μὲν ἄν, ἔφη ὁ Κῦρος, εἰ σὺ εἶην, ὡς τάχιστα
 ὄπλα ποιοίμην πᾶσι Πέρσαις τοῖς προσιούσιν οἷάπερ
 ἔχοντες ἔρχονται παρ' ἡμῶν οἱ τῶν ὁμοτίμων καλούμενοι·
 ταῦτα δ' ἐστὶ θώραξ μὲν περὶ τὰ στέρνα, γέρρον δὲ εἰς τὴν
 ἀριστεράν, κοπίς δὲ ἢ σάγαρις εἰς τὴν δεξιάν· κὰν ταῦτα 5
 παρασκευάσης, ἡμῖν μὲν ποιήσεις τὸ ὁμόσε τοῖς ἐναντίοις
 ἰέναι ἀσφαλέστατον, τοῖς πολεμίοις δὲ τὸ φεύγειν ἢ τὸ
 μένειν αἰρετώτερον. τάττομεν δέ, ἔφη, ἡμᾶς μὲν αὐτοὺς
 ἐπὶ τοὺς μένοντας· οἳ γε μέντ' αὐτῶν φεύγωσι, τούτους 10
 10 μὴτε ἀναστρέφεισθαι. Κῦρος μὲν οὕτως ἔλεξε· τῷ δὲ
 Κναξάρῃ ἔδοξέ τε εὖ λέγειν, καὶ τοῦ μὲν πλείους μεταπέμ-
 πεισθαι οὐκέτι ἐμέμνητο, παρεσκευάζετο δὲ ὄπλα τὰ προειρη-
 μένα· καὶ σχεδόν τε ἔτοιμα ἦν καὶ τῶν Περσῶν οἱ ὁμοτί-
 11 μοι παρήσαν ἔχοντες τὸ ἀπὸ Περσῶν στράτευμα. ἐνταῦθα 15
 δὴ εἰπεῖν λέγεται ὁ Κῦρος συναγαγὼν αὐτούς· Ἄνδρες φίλοι,
 ἐγὼ ὑμᾶς ὄρων αὐτοὺς μὲν καθωπλισμένους οὕτω καὶ ταῖς
 ψυχαῖς παρεσκευασμένους ὡς εἰς χεῖρας συμμείζοντας τοῖς
 πολεμίοις, τοὺς δὲ ἐπομένους ὑμῖν Πέρσας γινώσκων ὅτι
 οὕτως ὠπλισμένοι εἰσὶν ὡς ὅτι προσωτάτω ταχθέντες 20
 μάχεσθαι, ἔδιστα μὴ ὀλίγοι καὶ ἔρημοι συμμάχων συμπί-
 πτοντες πολεμίοις πολλοῖς πάθοιτέ τι. νῦν οὖν, ἔφη, σώματα
 μὲν ἔχοντες ἀνδρῶν ἦκετε οὐ μεμπτά· ὄπλα δὲ ἔσται αὐτοῖς

1 σὺ εἶην] ἔχοιμι H A G ὡς τάχιστα] τάχιστ' ἄν D 2 ποιοίμην
 D F : ἐποιοίμην H A G : ἐποισάμην C E 3 ἔχοντες ἔρχονται παρ'
 C E : ἔχοντες ἔρχονται οἷπερ H (οἷ περ' A) : ἔρχονται ἔχοντες οἱ ὑπὲρ G :
 ἔχοντες προσέρχονται παρ' D F 4 μὲν om. A H 6 παρα-
 σκευάση A H 7 ἀσφαλέστερον C E ἐναντίοις C E δὲ
 πολεμίοις D F 10 μένειν] φεύγειν C A E G H 12 κναξάρει
 C E et D F 13 παρεσκευάζε D F 14 τε om. C E τῶν . . .
 τὸ om. H A G 15 ἀπὸ] τῷ A H : τῶν C E στρατεύματι
 H A G ἐνθα δὴ D F 16 εἰπεῖν λέγεται C A E G H : λέγει
 D F 17 οὕτως D F τῇ ψυχῇ C A E H : τὴν ψυχὴν G 18 εἰς
 om. H A G 20 ταχθέντες C E et D : σταθέντες H A G : om. F
 21 post ὀλίγοι add. στάντες D F 22 πάθητέ C E post
 νῦν add. μὲν C A E G H 23 μεμπτά· ὄπλα δὲ] μεμπτά δ' ὄπλα
 A H et F

ὅμοια τοῖς ἡμετέροις· τὰς γε μέντοι ψυχὰς θήγειν αὐτῶν ὑμέτερον ἔργον. ἄρχοντας γὰρ ἔστιν οὐχ ἑαυτὸν μόνον ἀγαθὸν παρέχειν, ἀλλὰ δεῖ καὶ τῶν ἀρχομένων ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ὡς βέλτιστοι ἔσονται.

5 Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· οἱ δ' ἤσθησαν μὲν πάντες, νομί- 12
ζοντες μετὰ πλειόνων ἀγωνιεῖσθαι· εἷς δ' αὐτῶν καὶ ἔλεξε
τοιάδε. Ἄλλα θαυμαστά, ἔφη, ἴσως δόξω λέγειν, εἰ Κύρῳ 13
συμβουλεύσω τι εἰπεῖν ὑπὲρ ἡμῶν, ὅταν τὰ ὄπλα λαμβάνω-
σιν οἱ ἡμῖν μέλλοντες συμμαχεσθαι· ἀλλὰ γινώσκω γάρ,
10 ἔφη, ὅτι οἱ τῶν ἰκανωτάτων καὶ εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν λόγοι
οὔτοι καὶ μάλιστα ἐνδύονται ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀκουόντων·
καὶ δῶρά γε ἦν διδῶσι οἱ τοιοῦτοι, κὰν μείω τυγχάνῃ ὄντα
ἢ τὰ παρὰ τῶν ὁμοίων, ὅμως μείζονος αὐτὰ τιμῶνται οἱ
λαμβάνοντες. καὶ νῦν, ἔφη, οἱ Πέρσαι παραστάται ὑπὸ
15 Κύρου πολὺ μᾶλλον ἡσθήσονται ἢ ὑφ' ἡμῶν παρακαλού-
μενοι, εἷς τε τοὺς ὁμοτίμους καθιστάμενοι βεβαιότερως
σφίσιν ἡγήσονται ἔχειν τοῦτο ὑπὸ βασιλέως τε παιδὸς καὶ
ὑπὸ στρατηγοῦ γενόμενον ἢ εἰ ὑφ' ἡμῶν τὸ αὐτὸ τοῦτο
γίγνοιτο. ἀπειναί μέντοι οὐδὲ τὰ ἡμέτερα χρεῖ, ἀλλὰ παντὶ
20 τρόπῳ δεῖ τῶν ἀνδρῶν θήγειν πάντως τὸ φρόνημα. ἡμῖν
γὰρ ἔσται τοῦτο χρήσιμον ὅ τι ἂν οὔτοι βελτίονες γένωνται.

Οὕτω δὴ ὁ Κύρος καταθεὶς τὰ ὄπλα εἰς τὸ μέσον καὶ 14
συγκαλέσας πάντας τοὺς Περσῶν στρατιώτας ἔλεξε τοιάδε.
Ἄνδρες Πέρσαι, ὑμεῖς καὶ ἔφυτε ἐν τῇ αὐτῇ ἡμῖν καὶ 15
25 ἐτράφητε, καὶ τὰ σώματά τε οὐδὲν ἡμῶν χείρονα ἔχετε,

1 αὐτῶν θήγειν D F   2 ὑμέτερον C E et D: ἡμέτερον H A G et F; cf.
l. 19-20 τὸ ἔργον C A E G H   οὐκ αὐτὸν μόνον ἀγαθὸν εἶναι D F
3 δεῖ om. D F   7 post θαυμαστά add. μὲν D F   κῦρον C E A G H
8 τι om. D F   9 συμμαχεῖσθαι D F   12 καὶ δῶρά γε ἦν D F: καὶ
δῶρα ἦν C E: κὰν δῶρα H A G   13 μείζονος A H   τιμῶνται] σι
super ὦν A H   14 παραστάται] παρακληθέντες D F   18 ὑπὸ
del. Hartman   γινόμενον D F   εἰς τὸ αὐτὸ τοῦτο D F
19 γίγνοιτο] ἀγοιντο D F   20 τὰ φρονήματα D F   22 καθεῖς
H A G   εἰς τὸ μέσον om. C A E G H   23 ἔλεγε C A E G H
24 πέρσαι om. D F   post ἡμῖν add. χώρα D F   25 τε] γε
C A E G H   ἡμῶν οὐδὲν D F   χείρον H A G

ψυχάς τε οὐδὲν κακίονας ὑμῖν προσήκει ἡμῶν ἔχειν. τοιοῦ-
 τοι δ' ὄντες ἐν μὲν τῇ πατρίδι οὐ μετείχετε τῶν ἴσων ἡμῖν,
 οὐχ ὑφ' ἡμῶν ἀπελαθέντες ἀλλ' ὑπὸ τοῦ τὰ ἐπιτήδεια ἀνάγ-
 κην ὑμῖν εἶναι πορίζεσθαι. νῦν δὲ ὅπως μὲν ταῦτα ἔξετε
 ἐμοὶ μελήσει σὺν τοῖς θεοῖς· ἔξεστι δ' ὑμῖν, εἰ βούλεσθε, 5
 λαβόντας ὅπλα οἷάπερ ἡμεῖς ἔχομεν εἰς τὸν αὐτὸν ἡμῖν κίν-
 δυνον ἐμβαίνειν, καὶ ἂν τι ἐκ τούτων καλὸν κἀγαθὸν γί-
 16 γνηται, τῶν ὁμοίων ἡμῖν ἀξιούσθαι. τὸν μὲν οὖν πρόσθεν
 χρόνον ὑμεῖς τε τοξόται καὶ ἀκουτισταὶ ἦτε καὶ ἡμεῖς, καὶ εἴ
 τι χεῖρους ἡμῶν ταῦτα ποιεῖν ἦτε, οὐδὲν θαυμαστόν· οὐ γὰρ 10
 ἦν ὑμῖν σχολὴ ὡσπερ ἡμῖν τούτων ἐπιμελεῖσθαι· ἐν δὲ
 ταύτῃ τῇ ὀπλίσει οὐδὲν ἡμεῖς ὑμῶν προέξομεν. θώραξ μὲν
 γε περὶ τὰ στέρνα ἀρμόττων ἐκάστῳ ἔσται, γέρρον δὲ ἐν τῇ
 ἀριστερᾷ, ὃ πάντες εἰθίσμεθα φορεῖν, μάχαιρα δὲ ἢ σάγαρις
 ἐν τῇ δεξιᾷ, ἣ δὴ παίειν τοὺς ἐναντίους δεήσει οὐδὲν 15
 17 φυλαττομένους μή τι παίοντες ἑξαμάρτωμεν. τί οὖν ἂν ἐν
 τούτοις ἕτερος ἑτέρου διαφέροι ἡμῶν πλὴν τόλμη; ἦν οὐδὲν
 ὑμῖν ἦττον προσήκει ἢ ἡμῖν ὑποτρέφεσθαι. νίκης τε γὰρ
 ἐπιθυμεῖν, ἢ τὰ καλὰ πάντα καὶ τἀγαθὰ κτᾶταί τε καὶ σῶζει,
 τί μᾶλλον ἡμῖν ἢ ὑμῖν προσήκει; κράτους τε, ὃ πάντα τὰ 20
 τῶν ἠττόνων τοῖς κρείττοσι δωρεῖται, τί εἰκὸς ἡμᾶς μᾶλλον
 18 ἢ καὶ ὑμᾶς τούτου δεῖσθαι; τέλος εἶπεν· Ἀκηκόατε πάντα·
 ὀράτε τὰ ὅπλα· ὁ μὲν χρήζων λαμβανέτω ταῦτα καὶ ἀπο-
 γραφέσθω πρὸς τὸν ταξίαρχον εἰς τὴν ὁμοίαν τάξιν ἡμῖν·
 ὄτῳ δ' ἀρκεῖ ἐν μισθοφόρου χώρα εἶναι, καταμενέτω ἐν τοῖς 25

1 ὑμῖν] ὑμᾶς DF   2 ἡμῖν] ἐμοὶ CE   3 τοῦ om. CE
 5 βούλεσθε E et DF: βούλοισθε CAGH   6 λαβοῦσιν DF
 post ἔχομεν add. καὶ εἴ τι χεῖρονες ἡμῶν ἐστὲ CAEGH   7 τις
 ἐκ τούτων καλὸς κἀγαθὸς DF   10 χεῖρονες DF   ἡμῖν CE
 11 ὡσπερ DF: ὡς CAEGH   12 ταύτῃ CAEGH: τῆδε DF
 ὑμῶν om. HAG   μὲν γε] μὲν γὰρ DF   13 ἀρμόζων codd.
 14 δ... φορεῖν del. Lincke   15 δὴ om. DF: δεῖ E   δεήσει om.
 CE   16 παίσαντες DF   17 ἡμῶν διαφέροι DF   πλὴν εἰ
 CAEGH   τόλμης DF   18 προσήκει ἦττονα ἡμῶν παρέχεσθαι
 DF   ὑποστρέφεσθαι CE   19 πάντα om. DF   21 μᾶλλον
 post ὑμᾶς CE   23 ἀπογραφέτω CE   25 ἰεῖναι CAEGH

ὑπηρετικοῖς ὄπλοις. ὁ μὲν οὕτως εἶπεν. ἀκούσαντες δὲ οἱ 19
 Πέρσαι ἐνόμισαν, εἰ παρακαλούμενοι ὥστε τὰ ὅμοια
 πονοῦντες τῶν αὐτῶν τυγχάνειν μὴ ἐθελήσουσι ταῦτα ποιεῖν,
 δικαίως ἂν διὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος ἀμηχανοῦντες βιοτεύειν.
 5 οὕτω δὴ ἀπογράφονται πάντες ἀνέλαβόν τε τὰ ὄπλα
 πάντες.

Ἐν ᾧ δὲ οἱ πολέμιοι ἐλέγοντο μὲν προσιέναι, παρήσαν 20
 δὲ οὐδέπω, ἐν τούτῳ ἐπειράτο ὁ Κῦρος ἀσκεῖν μὲν τὰ
 σώματα τῶν μεθ' ἑαυτοῦ εἰς ἰσχύν, διδάσκειν δὲ τὰ τακτικά,
 10 θήγειν δὲ τὰς ψυχὰς εἰς τὰ πολεμικά. καὶ πρῶτον μὲν 21
 λαβὼν παρὰ Κναξάρου ὑπηρέτας προσέταξεν ἑκάστοις τῶν
 στρατιωτῶν ἱκανῶς ὧν ἐδέοντο πάντα πεποιημένα παρασχεῖν
 τοῦτο δὲ παρασκευάσας οὐδὲν αὐτοῖς ἐλελοίπει ἄλλο ἢ
 ἀσκεῖν τὰ ἀμφὶ τὸν πόλεμον, ἐκείνο δοκῶν καταμεμαθηκέναι
 15 ὅτι οὗτοι κράτιστοι ἕκαστα γίνονται οἳ ἂν ἀφέμενοι τοῦ
 πολλοῖς προσέχειν τὸν νοῦν ἐπὶ ἐν ἔργον τράπωνται. καὶ
 αὐτῶν δὲ τῶν πολεμικῶν περιελῶν καὶ τὸ τόξῳ μελετᾶν καὶ
 ἀκουτίῳ κατέλιπε τοῦτο μόνον αὐτοῖς τὸ σὺν μαχαίρᾳ καὶ
 γέρρῳ καὶ θώρακι μάχεσθαι. ὥστε εὐθὺς αὐτῶν παρεσκεύασε
 20 τὰς γνώμας ὡς ὁμόσε ἰτέον εἶη τοῖς πολεμίοις, ἢ ὁμολογη-
 τέον μηδενὸς εἶναι ἀξίους συμμάχους. τοῦτο δὲ χαλεπὸν
 ὁμολογήσαι οἵτινες ἂν εἰδῶσιν ὅτι οὐδὲ δι' ἐν ἄλλο τρέφονται
 ἢ ὅπως μαχοῦνται ὑπὲρ τῶν τρεφόντων. ἔτι δὲ πρὸς 22
 τούτοις ἐννοήσας ὅτι περὶ ὀπόσων ἂν ἐγγένωνται ἀνθρώποις
 25 φιλονικίαι, πολὺ μᾶλλον ἐθέλουσι ταῦτ' ἀσκεῖν, ἀγῶνάς τε
 αὐτοῖς προεῖπεν ἀπάντων ὀπόσα ἐγίγνωσκεν ἀσκεῖσθαι
 ἀγαθὸν εἶναι ὑπὸ στρατιωτῶν καὶ προεῖπε τάδε, ἰδιώτῃ μὲν

3 τῶν αὐτῶν... ποιεῖν DF: ὁμοίως βιοτεύειν τυγχάνοιεν μὴ ἐθέλοντες
 ταῦτα CAEGH 5 ante οὕτω add. καὶ c AEGH ἔλαβόν DF:
 ἀνελάβοντό CE 8 οὕτω DF 9 διδάσκειν τε HAG 10 θήγειν
 τε CE 11 κναξάρους DF 12 ἱκανῶς Castalio ex Philelpho:
 ἱκανοὺς codd. nostri παρέχειν DF 13 ἄλλο ἐλελοίπει DF
 20 εἶη] ἐπὶ DF 21 μηθενὸς CAEGH ἀξίους εἶναι DF
 23 μάχωνται DF 24 γένωνται... φιλονικίαι CAEGH: ἐγγένη-
 ται... φιλονικία DF: corr. Hug 27 καὶ προεῖπε τάδε] ἀ δὲ
 προεῖπε τάδε ἦν DF post μὲν add. ἀγαθὸν CE

ἑαυτὸν παρέχειν εὐπειθῆ τοῖς ἄρχουσι καὶ ἐθελόπονον καὶ
 φιλοκίνδυνον μετ' εὐταξίας καὶ ἐπιστήμονα τῶν στρατιωτικῶν
 καὶ φιλόκαλον περὶ ὄπλα καὶ φιλότιμον ἐπὶ πᾶσι τοῖς τοιού-
 τοις, πεμπαδάρχῳ δ' αὐτὸν ὄντα οἶόνπερ τὸν ἀγαθὸν ἰδιώτην
 καὶ τὴν πεμπάδα εἰς τὸ δυνατὸν τοιαύτην παρέχειν, δεκα- 5
 δάρχῳ δὲ τὴν δεκάδα ὡσαύτως, λοχαγῷ δὲ τὸν λόχον, καὶ
 ταξιάρχῳ ἀνεπὶκλήτου αὐτὸν ὄντα ἐπιμελείσθαι καὶ τῶν ὑφ'
 αὐτῷ ἀρχόντων ὅπως ἐκείνοι αὐτῶν ἂν ἄρχωσι παρέξουσιν τὰ
 23 δέοντα ποιούντας. ἄθλα δὲ προύφηγε τοῖς μὲν ταξιάρχοις ὡς
 τοὺς κρατίστας δόξαντας τὰς τάξεις παρεσκευάσθαι χιλιάρχους 10
 ἔσσεσθαι, τῶν δὲ λοχαγῶν οἱ κρατίστους δόξειαν τοὺς λόχους
 ἀποδεικνύναι, εἰς τὰς τῶν ταξιάρχων χώρας ἐπαναβήσεσθαι,
 τῶν δ' αὐτῶν δεκαδάρχων τοὺς κρατίστους εἰς τὰς τῶν λοχαγῶν
 χώρας καταστήσεσθαι, τῶν δ' αὐτῶν πεμπαδάρχων ὡσαύτως εἰς
 τὰς τῶν δεκαδάρχων, τῶν γε μὴν ἰδιωτῶν τοὺς κρατιστεύον- 15
 τας εἰς τὰς τῶν πεμπαδάρχων. ὑπῆρχε δὲ πᾶσι τούτοις
 τοῖς ἄρχουσι πρῶτον μὲν θεραπεύεσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχομένων,
 ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλαι τιμαὶ αἱ πρόπονται ἐκάστοις συμπαρεί-
 ποντο. ἐπανετείνοντο δὲ καὶ μείζονες ἐλπίδες τοῖς ἀξίοις
 ἐπαίνου, εἴ τι ἐν τῷ ἐπιόντι χρόνῳ ἀγαθὸν μείζον φανοῖτο· 20
 24 προεῖπε δὲ νικητήρια καὶ ὄλαις ταῖς τάξεσι καὶ ὄλοις τοῖς
 λόχοις, καὶ ταῖς δεκάσιν ὡσαύτως καὶ ταῖς πεμπάσιν, αἱ ἂν
 φαίνωνται εὐπιστόταται τοῖς ἄρχουσιν οὔσαι καὶ προθυμό-

1 παρέχειν ἑαυτὸν E et F   4 πενταδάρχῳ A H cor.   δ' αὐτὸν
 D F : δὲ ἑαυτὸν C E : δ' ἑαυτὸν A H : δ' ἑαυτῷ G   5 πεντάδα A H
 cor.   6 ὡσαύτως δὲ λοχαγῷ τὸν λόχον, ὡς δ' αὐτῶς ταξιάρχῳ, ἄς
 δ' αὐτῶς ἐκάστῳ τῶν ἄλλων ἀρχόντων (τῶν ἄλλων ἀρχόντων ἐκάστῳ F)
 ἀνεπὶκλήτου D F   λοχαγῷ] λόχῳ A H   8 αὐτῷ D F : αὐτὸν C E :
 αὐτῶν H A G   αὐτῶν] αὐτῶν H A G   ἂν ἀρχωσι C : ἀρχωσι E G H :
 ἀρχουσι A et D F   9 προύφαινε C A G H   μὲν om. C A E G H
 ὡς . . . παρεσκευάσθαι] οἱ κρατίστας δόξαιεν (-ιαν F) τὰς τάξεις παρα-
 σκευάσαι D F   10 δόξαντας H A G   11 κράτιστα C A E G H
 δόξαιεν H A G   12 ταξιαρχῶν H A G   15 δεκαδαρχῶν bis
 H A G : δεκαρχῶν bis C E : δεκάρχων bis D   16 πενταδαρχῶν
 C A E G H   19 ἐπανέτεινε . . . μείζονας ἐλπίδας D F   20 ἐπαίνου]
 ἐπαινοί τε C A E G H   post ἀγαθὸν add. εἶναι A E G H   φανοῖτο Cobet :
 φαίνοιτο codd.   22 πεντάσιν A H cor.   αἱ ἂν Dind. : ἐὰν
 codd.   23 οὔσαι C et D F : εἶναι A E G H

τατα ἀσκοῦσαι τὰ προειρημένα. ἦν δὲ ταύταις τὰ νικητή-
 ρια οἷα δὴ εἰς πλήθος πρέπει. ταῦτα μὲν δὴ προείρητό τε
 καὶ ἡσκέϊτο ἡ στρατιά. σκηνὰς δ' αὐτοῖς κατεσκεύασε, 25
 πλήθος μὲν ὅσοι ταξίαρχοι ἦσαν, μέγεθος δὲ ὥστε ἱκανὰς
 5 εἶναι τῇ τάξει ἐκάστη· ἡ δὲ τάξις ἦν ἑκατὸν ἄνδρες. ἐσκή-
 νουν μὲν δὴ οὕτω κατὰ τάξεις· ἐν δὲ τῷ ὁμοῦ σκηνοῦν
 ἐδόκουν μὲν αὐτῷ ὠφελείσθαι πρὸς τὸν μέλλοντα ἀγῶνα
 τοῦτο ὅτι ἐώρων ἀλλήλους ὁμοίως τρεφομένους καὶ οὐκ ἐνῆν
 πρόφασις μειονεξίας ὥστε ὑφίεσθαι τινὰς κακίῳ ἑτερον
 10 ἑτέρου εἶναι πρὸς τοὺς πολεμίους. ὠφελείσθαι δ' ἐδόκουν
 αὐτῷ καὶ πρὸς τὸ γινώσκειν ἀλλήλους ὁμοῦ σκηνοῦντες.
 ἐν δὲ τῷ γινώσκεσθαι καὶ τὸ αἰσχύνεσθαι πᾶσι δοκεῖ
 μᾶλλον ἐγγίγνεσθαι, οἱ δ' ἀγνοοῦμενοι ῥαδιουργεῖν πῶς
 μᾶλλον δοκοῦσιν, ὥσπερ ἐν σκότει ὄντες. ἐδόκουν δ' αὐτῷ 26
 15 καὶ εἰς τὸ τὰς τάξεις ἀκριβοῦν μεγάλα ὠφελείσθαι διὰ τὴν
 συσκηνίαν. εἶχον γὰρ οἱ μὲν ταξίαρχοι ὑφ' ἑαυτοῖς τὰς
 τάξεις κεκοσμημένας ὥσπερ ὁπότε εἰς ἕνα πορεύοιτο ἡ τάξις,
 οἱ δὲ λοχαγοὶ τοὺς λόχους ὡσαύτως, οἱ δὲ δεκάδαρχοι
 δεκάδας, πεμπάδαρχοι πεμπάδας. τὸ δὲ διακριβοῦν τὰς 27
 20 τάξεις σφόδρα ἐδόκει αὐτῷ ἀγαθὸν εἶναι καὶ εἰς τὸ μὴ ταρατ-
 τεσθαι καὶ εἰ ταραχθεῖεν θάπτον καταστήναι, ὥσπερ γε καὶ
 λίθων καὶ ξύλων ἂν δέη συναρμοσθῆναι, ἔστι, κὰν ὀπωσοῦν
 καταβεβλημένα τύχη, συναρμόσαι αὐτὰ εὐπετῶς, ἦν ἔχη
 γνωρίσματα ὥστ' εὐδηλον εἶναι ἐξ ὁποίας ἕκαστον χώρας

1 ταύταις τὰ C E et D F: ταῦτα H A G 3 ἡ στρατιά] ὑπὸ τῆς
 στρατίας D F 5 ἐκάστη· ἡ δὲ D F: ἐκάστη δὲ C E: ἐκάστη δ' ἡ
 H A G 6 οὕτως C A E H et D 8 ὁμοσκηνοῦν D F 9 τινὰ
 codd.: corr. Hug κακίῳ ἑτερον ἑτέρου C E et D F: κακίῳ τε ἑτερον
 ἑτέρου Didot: κακιώτερον ἑτέρου A H et Suidas: κακίῳ ἑτέρου G
 11 γινώσκεσθαι ἀλλήλοις ὁμοσκηνοῦντες D F 12 δὲ] γὰρ D F
 πᾶσιν ἐδόκει C E et D F 14 ἐν] οἱ ἐν D F αὐτῷ εἰς τὸ καὶ τάξεις
 C A E G H 15 μέγα D F 16 ὁμοσκηνίαν D F 17 κεκοσμη-
 μένας g F: κοιμωμένας cet. 18 λόχους, ὡσαύτως οἱ δεκάδαρχοι τὰς
 δεκάδας καὶ οἱ πεμπάδαρχοι τὰς πεμπάδας D F 19 πεμπάδαρχοι
 πεντάδας A H cor. ἀκριβοῦν D F 21 ante εἰ add. εἰς τὸ D F
 22 ἂν C E et D F: ἂν H A G: corr. Dind. 23 αὐτὰ] ταῦτα D F
 ἂν C A E G H 24 χώρας ἕκαστον D F

- 28 αὐτῶν ἐστίν. ἐδόκουν δ' ὠφελεῖσθαι αὐτῷ ὁμοῦ τρεφόμενοι
καὶ πρὸς τὸ ἦττον ἀλλήλους θέλειν ἀπολιπεῖν, ὅτι ἐώρα καὶ
τὰ θηρία τὰ συντρεφόμενα δεινὸν ἔχοντα πόθον, ἣν τις αὐτὰ
29 διασπᾶ ἀπ' ἀλλήλων. ἐπεμέλετο δὲ καὶ τούτου ὁ Κῦρος
ὅπως μήποτε ἀνιδρωτοὶ γενόμενοι ἐπὶ τὸ ἄριστον καὶ τὸ 5
δειπνον εἰσίοιεν. ἦ γὰρ ἐπὶ θήραν ἐξάγων ἰδρώτα αὐτοῖς
παρεῖχεν, ἦ παιδιὰς τοιαύτας ἐξηύρισκεν αἱ ἰδρώτα ἔμελλον
παρέχειν, ἦ καὶ πρᾶξαι εἴ τι δεόμενος τύχοι, οὕτως ἐξηγείτο
τῆς πράξεως ὡς μὴ ἐπανίοιεν ἀνιδρωτί. τοῦτο γὰρ ἠγείτο
καὶ πρὸς τὸ ἠδέως ἐσθίειν ἀγαθὸν εἶναι καὶ πρὸς τὸ ὑγιαίνειν 10
καὶ πρὸς τὸ δύνασθαι πονεῖν, καὶ πρὸς τὸ ἀλλήλοις δὲ
πραοτέρους εἶναι ἀγαθὸν ἠγείτο τοὺς πόνους εἶναι, ὅτι καὶ
οἱ ἵπποι συμπονοῦντες ἀλλήλοις πραότεροι συνεστήκασιν.
πρὸς γε μὴν τοὺς πολεμίους μεγαλοφρονέστεροι γίνονται
οἱ ἂν συνειδῶσιν ἑαυτοῖς εὖ ἡσκηκότες. 15
- 30 Κῦρος δ' ἑαυτῷ σκηνὴν μὲν κατεσκευάσατο ὥστε ἱκανὴν
ἔχειν οἷς καλοίῃ ἐπὶ δεῖπνον. ἐκάλει δὲ ὡς τὰ πολλὰ τῶν
ταξιάρχων οὖς καιρὸς αὐτῷ δοκοίῃ εἶναι, ἔστι δ' ὅτε καὶ τῶν
λοχαγῶν καὶ τῶν δεκαδάρχων τινας καὶ τῶν πεμπαδάρχων
ἐκάλει, ἔστι δ' ὅτε καὶ τῶν στρατιωτῶν, ἔστι δ' ὅτε καὶ πεμ- 20
πάδα ὅλην καὶ δεκάδα ὅλην καὶ λόχον ὅλον καὶ τάξιν ὅλην.
ἐκάλει δὲ καὶ ἐτίμα ὁπότε τινας ἴδοι τοιοῦτόν τι ποιήσαντας
ὁ αὐτὸς ἐβούλετο ποιεῖν. ἦν δὲ τὰ παρατιθέμενα ἀεὶ ἴσα αὐτῷ

2 ἂν ἐθέλειν DF ἀπολιπεῖν CEH et F: ἀπολείπειν AG et D
3 τὰ ὁμοῦ τρεφόμενα DF 4 τούτου] τοῦδε DF 5 ἐπὶ τὸ
δειπνον DF 6 ante ἐξάγων add. αὐτοὺς DF 7 ἠμελλον CAEGH
8 παρασχῆσειν DF πράξας CAEGH εἴ τι ἄλλο DF 9 ἠγείτο
DF: ἦδει CAEGH 11 δύνασθαί τι DF 13 οἱ συμπονοῦντες
Lincke (οἱ ante ἵπποι om. E) πραότερον CAEH et F 15 ξυνεί-
δωσιν DF 16 δὲ αὐτῷ CEG: δὲ αὐτὸς DF ὡς ἱκανὴ εἶη DF
17 οἷς D: οὖς cet. ἐπὶ τὸ DF 18 ταξιαρχῶν CAEGH
αὐτοῖς HAG καὶ τῶν λοχαγῶν om. CAEGH 19 δεκαδάρχων et
πενταδάρχων CAEGH 20 ἔστι δ' ὅτε καὶ τῶν στρατιωτῶν add. in
mg. H: post πεμπάδα ὅλην collocant CE prius ἔστι δ' ὅτε] ἔστιν ὅτε
DF ante πεντάδα (sic) add. τὴν CAEGH post πεμπάδα ὅλην
add. ἐκάλει δὲ DF 21 καὶ δεκάδα . . . τάξιν ὅλην om. CAEGH
22 post ἐτίμα add. καὶ CE et D τοιοῦτό AH et DF: καὶ τοῦτο Π
(frag. minutum) 23 αὐτὸς] πάντας DF τὰ μὲν DF

τε καὶ τοῖς καλουμένοις ἐπὶ δεῖπνον. καὶ τοὺς ἀμφὶ τὸ 31
στράτευμα δὲ ὑπηρέτας ἰσομοίρους πάντων ἀεὶ ἐποίει· οὐδὲν
γὰρ ἦττον τιμᾶν ἄξιον ἐδόκει αὐτῷ εἶναι τοὺς ἀμφὶ τὰ
στρατιωτικὰ ὑπηρέτας οὔτε κηρύκων οὔτε πρέσβειων. καὶ
5 γὰρ πιστοὺς ἠγεῖτο δεῖν εἶναι τούτους καὶ ἐπιστήμονας τῶν
στρατιωτικῶν καὶ συνετούς, προσέτι δὲ καὶ σφοδροὺς καὶ
ταχεῖς καὶ ἀόκνους καὶ ἀταράκτους. πρὸς δ' ἔτι ἂ οἱ βέλτιστοι
νομιζόμενοι ἔχουσι ἐγίγνωσκεν ὁ Κῦρος δεῖν τοὺς ὑπηρέτας
ἔχειν, καὶ τοῦτο ἀσκεῖνὼς μηδὲν ἀναίνουτο ἔργον, ἀλλὰ πάντα
10 νομίζοιεν πρέπειν αὐτοῖς πράττειν ὅσα ἄρχων προστάττοι.

Ἄεὶ μὲν οὖν ἐπεμέλετο ὁ Κῦρος, ὅποτε συσκηνοῖεν, ὅπως II
εὐχαριστότατοί τε ἅμα λόγοι ἐμβληθήσονται καὶ παρορμῶντες
εἰς τὰγαθόν. ἀφίκετο δὲ καὶ εἰς τόνδε ποτὲ τὸν λόγον·
Ἄρα γε, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἐνδεέστεροί τι ἡμῶν διὰ τοῦτο
15 φαίνονται εἶναι οἱ ἐταῖροι ὅτι οὐ πεπαίδευνται τὸν αὐτὸν
τρόπον ἡμῖν, ἢ οὐδὲν ἄρα διοίσειν ἡμῶν οὔτ' ἐν ταῖς συνου-
σίαις οὔτε ὅταν ἀγωνίζεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους δέη; καὶ 2
[ὁ] Ὑστάσπας ὑπολαβὼν εἶπεν· Ἄλλ' ὁποῖοι μὲν τινες ἔσονται
εἰς τοὺς πολεμίους οὔπω ἔγωγε ἐπίσταμαι· ἐν μέντοι τῇ
20 συνουσίᾳ δύσκολοι ναὶ μὰ τοὺς θεοὺς ἔνιοι αὐτῶν φαίνονται.
πρῶην μὲν γε, ἔφη, ὁ Κυμαξάρης ἔπεμψεν εἰς τὴν τάξιν ἐκάστην
ἱερεῖα, καὶ ἐγένοντο κρέα ἐκάστῳ ἡμῶν τρία [ἢ] καὶ πλείω τὰ
περιφερόμενα. καὶ ἤρξατο μὲν ἀπ' ἐμοῦ τὴν πρώτην περίοδον
περιφέρων· ὅτε δὲ τὸ δεύτερον εἰσῆει περιοίσων, ἐκέλευσα

2 πάντων ἀεὶ ἐποιεῖτο C A E G H (ἀεὶ om. E) : ἀεὶ πάντων ἐποίει D F
6 προσέτι] ἔτι D F 7 ἀταράκτους D F δ' ἔτι] δὲ τούτοις D F
ἀ] ὅσα D F 10 αὐτοῖς H A G et D F ὅσα περ C E : ὅσα ἂν D F
ἄρχων H A G : ὁ ἄρχων C E et D F : corr. Dind. 11 ἐπεμελεῖτο
D F 12 εὐχαριστότατοι Stephanus; cf. Oec. vii. 37 13 τὸ
ἀγαθόν D F δὲ F : om. C : οὖν E : δ' οὖν C A G H et D 15 εἶναι
om. D F οἱ ante ἐταῖροι om. C E ἕτεροι C A E G H 16 διοίσουσιν
D F 18 ὁ om. H A G ὑστάσπης C A E G H 20 αὐτῶν ἤδη
D : ἤδη αὐτῶν F 21 ὁ Κυμαξάρης] τότε κυμαξάρης A H : κυμαξάρης τότε
G : ὅτε κυμαξάρης D F ἔπεμψεν ὁ κυμαξάρης C E 22 ἐγένοντο H A G :
ἐγένετο cet. κρέα post τρία D F ἢ om. H A G 23 post μὲν
add. δὴ D F ὁ μάγειρος ἀπ' ἐμοῦ C E : ἀπ' ἐμοῦ ὁ μάγειρος D F
24 περιήει εἰσοίσων C A E G H

ἐγὼ ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἄρχεσθαι καὶ ἀνάπαλιν φέρειν.
 3 ἀνακραγῶν οὖν τις τῶν κατὰ μέσον τὸν κύκλον κατακει-
 μένων στρατιωτῶν, Μὰ Δί', ἔφη, τῶνδε μὲν οὐδὲν ἴσον ἐστίν,
 εἶγε ἀφ' ἡμῶν γε τῶν ἐν μέσῳ οὐδεὶς οὐδέποτε ἄρξεται. καὶ
 ἐγὼ ἀκούσας ἠχθέσθην, εἴ τι μείον δοκοῖεν ἔχειν, καὶ ἐκάλεσα 5
 εὐθύς αὐτὸν πρὸς ἐμέ. ὁ δὲ μάλα γε τοῦτο εὐτάκτως ὑπή-
 κουσεν. ὡς δὲ τὰ περιφερόμενα ἦκε πρὸς ἡμᾶς, ἅτε οἶμαι
 ὑστάτους λαμβάνοντας, τὰ μικρότατα λελειμμένα ἦν. ἐν-
 ταῦθα δὴ ἐκείνος πάνυ ἀνιαθεὶς δῆλος ἦν καὶ εἶπε πρὸς
 4 αὐτόν· Τῆς τύχης, τὸ ἐμὲ νῦν κληθέντα δεῦρο τυχεῖν. καὶ 10
 ἐγὼ εἶπον· Ἄλλὰ μὴ φρόντιζε· αὐτίκα γὰρ ἀφ' ἡμῶν ἄρξεται
 καὶ σὺ πρῶτος λήψῃ τὸ μέγιστον. καὶ ἐν τούτῳ περιέφερε
 τὸ τρίτον, ὅπερ δὴ λοιπὸν ἦν τῆς περιφορᾶς· κακείνος ἔλαβε,
 κᾶτ' ἔδοξεν αὐτῷ μείον λαβεῖν· κατέβαλεν οὖν ὃ ἔλαβεν ὡς
 ἕτερον ληψόμενος. καὶ ὁ ἄρταμος οἰόμενος αὐτὸν οὐδὲν ἔτι 15
 δεῖσθαι ὄψου, ὥχето παραφέρων πρὶν λαβεῖν αὐτὸν ἕτερον.
 5 ἐνταῦθα δὴ οὕτω βαρέως ἦνεγκε τὸ πάθος ὥστε ἀνήλωτο
 μὲν αὐτῷ ὃ εἰλήφει ὄψον, ὃ δ' ἔτι αὐτῷ λοιπὸν ἦν τοῦ
 ἐμβάπτεσθαι, τοῦτό πως ὑπὸ τοῦ ἐκπεπλήχθαι τε καὶ τῇ
 τύχῃ ὀργίζεσθαι δυσθετούμενος ἀνέτρεψεν. ὁ μὲν δὴ λοχαγὸς 20
 ὃ ἐγγύτατα ἡμῶν ἰδὼν συνεκρότησε τὴν χεῖρα καὶ τῷ γέλωτι
 ἠὺφραίνετο. ἐγὼ μέντοι, ἔφη, προσεποιούμην βήττειν· οὐδὲ
 γὰρ αὐτὸς ἐδυνάμην τὸν γέλωτα κατασχεῖν. τοιοῦτον μὲν

1 πάλιν H A G   2 ἀνακειμένων C E et D F   4 εἶγε] εἰ D F
 οὐθεὶς A H   5 ἠχθέσθην τε D F   δοκοῖη D F   ἐκέλευσα C E G
 6 ὑπήκουεν C E   7 οἶομαι C A E G H   8 σμικρότατα D F   9 δῆ-
 λος ἐγένετο D F   10 αὐτόν C A E G H : ἑαυτόν D F   δεῦρο τυχεῖν
 D F : δευτεροτυχεῖν C A E G H   11 post ἡμῶν add. αὐ H A G, αὐτὸς E
 12 λήψῃ τὸ μέγιστον πρῶτος C E   τοσοῦτῳ D F   13 ἔλαβε μετ' ἐμὲ
 δεύτερος· ὡς δ' ὁ τρίτος ἔλαβε καὶ ἔδοξεν αὐτὸν μείζον ἑαυτοῦ λαβεῖν,
 καταβάλλει ὃ ἔλαβεν D F   14 αὐτῷ C A E G H   15 ἄρταμος]
 μάγειρος D F   οὐδὲν ante οἰόμενος D F   οὐθέν A H   ἔτι D F :
 τι C A E G H   17 οὕτως A H et D F   18 pr. αὐτῷ om. H A G
 δ' ante δ' om. H A G   δ' ἔτι C : δὲ ἔτι D F : δέ τι A E G H
 19 ἐμβάψασθαι C E   ὀργίζεσθαι τῇ τύχῃ D F   20 δυσφορούμενος
 D F   ἀνέστρεφεν C E : ἀνέστρεψεν H A G   21 γέλωτι . . . τὸν
 om. H A G   23 καταχεῖν A H : κατέχειν τὸν γέλωτα D F   τοιοῦτον
 μέντοι σοι ἐν λέγω ᾧ D F

δὴ σοι ἕνα, ᾧ Κῦρε, τῶν ἐταίρων ἐπιδεικνύω. ἐπὶ μὲν δὴ
 τούτῳ ὡσπερ εἰκὸς ἐγέλασαν. ἄλλος δέ τις ἔλεξε τῶν 6
 ταξιάρχων· Οὗτος μὲν δὴ, ᾧ Κῦρε, ὡς ἔοικεν, οὕτω δυσκόλῳ
 ἐπέτυχεν. ἐγὼ δέ, ὡς σὺ διδάξας ἡμᾶς τὰς τάξεις ἀπέ-
 5 πεμψας καὶ ἐκέλευσας διδάσκειν τὴν ἑαυτοῦ ἕκαστον τάξιν
 ἃ παρὰ σοῦ ἐμάθομεν, οὕτω δὴ καὶ ἐγώ, ὡσπερ καὶ οἱ ἄλλοι
 ἐποιοῦν, ἐλθὼν ἐδίδασκον ἕνα λόχον. καὶ στήσας τὸν
 λοχαγὸν πρῶτον καὶ τάξας δὴ ἐπ' αὐτῷ ἄνδρα νεανίαν καὶ
 τοὺς ἄλλους ἢ ᾧμην δεῖν, ἔπειτα στὰς ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν
 10 βλέπων εἰς τὸν λόχον, ἠνίκα μοι ἐδόκει καιρὸς εἶναι, προϊέναι
 ἐκέλευσα. καὶ ἀνὴρ σοι ὁ νεανίας ἐκεῖνος προελθὼν τοῦ 7
 λοχαγοῦ πρότερος ἐπορεύετο. καὶ γὰρ ἰδὼν εἶπον· Ἄνθρωπε,
 τί ποιεῖς; καὶ ὃς ἔφη· Προέρχομαι ὡσπερ σὺ κελεύεις.
 καὶ γὰρ εἶπον· Ἄλλ' οὐκ ἐγὼ σὲ μόνον ἐκέλευον ἀλλὰ πάντας
 15 προϊέναι. καὶ ὃς ἀκούσας τοῦτο μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς
 λοχίτας εἶπεν· Οὐκ ἀκούετε, ἔφη, λοιδορουμένου; προϊέναι
 πάντας κελεύει. καὶ ἄνδρες πάντες παρελθόντες τὸν λοχαγὸν
 ἦσαν πρὸς ἐμέ. ἐπεὶ δὲ ὁ λοχαγὸς αὐτοὺς ἀνεχώριζεν, 8
 ἐδυσφόρουν καὶ ἔλεγον· Ποτέρῳ δὴ πείθεσθαι χρή; νῦν γὰρ
 20 ὁ μὲν κελεύει προϊέναι, ὁ δ' οὐκ ἐᾷ. ἐγὼ μέντοι ἐνεγκῶν
 ταῦτα πράως ἐξ ἀρχῆς αὐτὸν καταχωρίσας εἶπον μηδένα τῶν
 ὄπισθεν κινεῖσθαι πρὶν ἂν ὁ πρόσθεν ἡγήται, ἀλλὰ τοῦτο
 μόνον ὁρᾶν πάντας, τῷ πρόσθεν ἔπεσθαι. ὡς δ' εἰς Πέρσας 9

1 ἐπιδεικνύω ἔφη H cor. A G 2 τοῦτο H A G et F 3 ταξιαρ-
 χῶν C E et D F post δὴ add. ἔφη D, post κύρε F 4 ἐπέτυχεν D G 5 ἐπέμψας C A E G H 6 ἃ] τὰ
 C A E G H 8 δὴ] δῆτα D F αὐτὸν C A E G H 9 ἢ] ἃ H A G
 ᾧμην C A E G H 10 λόχον] λοχαγὸν H A G καιρὸς εἶναι
 ἐδόκει C E προσιέναι D F 11 ἀνὴρ Dind. : ἀνὴρ C A E G H : ὁ ἀνὴρ
 D F κείνος H προσελθὼν D F 12 ᾧ ἄνθρωπε D F ; fort. ὠνθρωπε
 13 ἔρχομαι H A G 14 ἐγὼ οὐ D F 16 λοιδορουμένου...
 κελεύει] προστάττοντος προϊέναι πάντας D F post προϊέναι add. ἔφη
 H A G 17 ἄνδρες Dind. : ἄνδρες C A E G H : οἱ ἄνδρες D F
 πάντες παρελθόντες D F : προιόντες πάντες C E : περιόντες πάντες G H :
 περιόντες A 19 ἐδυσφοροῦντο D F δὴ om. D F χρή πείθεσθαι
 D F 20 οὐκ ἐᾷ] οὐ καὶ C A E G H 21 αὐτὸν καταχωρίσας D F ;
 αὐτίκα χωρίσας C A E G H 22 μηδένα A H

τις ἀπιὼν ἦλθε πρὸς ἐμὲ καὶ ἐκέλευσέ με τὴν ἐπιστολὴν ἣν
 ἔγραψα οἴκαδε δοῦναι, καὶ γὰρ λοχαγὸς ἦδαι ὅπου ἔκειτο
 ἡ ἐπιστολή, ἐκέλευσα αὐτὸν δραμόντα ἐνεγκεῖν τὴν ἐπιστο-
 λήν, ὁ μὲν δὴ ἔτρεχεν, ὁ δὲ νεανίας ἐκείνος εἶπετο τῷ
 λοχαγῷ σὺν αὐτῷ τῷ θώρακι καὶ τῇ κοπίδι, καὶ ὁ ἄλλος δὲ 5
 πᾶς λόχος ἰδὼν ἐκείνον συνέτρεχον· καὶ ἦκον οἱ ἄνδρες
 φέροντες τὴν ἐπιστολήν. οὕτως, ἔφη, ὁ γ' ἐμὸς λόχος σοι
 10 ἀκριβοῖ πάντα τὰ παρὰ σοῦ. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι ὡς εἰκὸς
 ἐγέλων ἐπὶ τῇ δορυφορίᾳ τῆς ἐπιστολῆς· ὁ δὲ Κῦρος εἶπεν·
 ὦ Ζεῦ καὶ πάντες θεοί, οἴους ἄρα ἡμεῖς ἔχομεν ἄνδρας 10
 ἐταίρους, οἳ γε εὐθεράπευτοι μὲν οὕτως εἰσὶν ὥστ' εἶναι
 αὐτῶν καὶ μικρῷ ὄψῳ παμπόλλους φίλους ἀνακτήσασθαι,
 πιθανοὶ δ' οὕτως εἰσὶ τινες ὥστε πρὶν εἰδέναι τὸ προσταπτό-
 μενον πρότερον πείθονται. ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα ποίους τινὰς
 11 χρῆ μᾶλλον εὔξασθαι ἢ τοιούτους στρατιώτας ἔχειν. ὁ μὲν 15
 δὴ Κῦρος ἅμα γελῶν οὕτως ἐπήνεσε τοὺς στρατιώτας. ἐν δὲ
 τῇ σκηνῇ ἐτύγχανέ τις ὢν τῶν ταξιάρχων Ἀγλαϊτάδας ὄνομα,
 ἀνὴρ τὸν τρόπον τῶν στρυφνοτέρων ἀνθρώπων, ὃς οὕτωςί
 πως εἶπεν· Ἡ γὰρ οἶει, ἔφη, ὦ Κῦρε, τούτους ἀληθῆ λέγειν
 ταῦτα; Ἀλλὰ τί μὴν βουλόμενοι, ἔφη ὁ Κῦρος, ψεύδονται; 20
 Τί δ' ἄλλο γ', ἔφη, εἰ μὴ γέλωτα ποιεῖν ἐθέλοντες ὑπὲρ οὐ
 12 λέγουσι ταῦτα καὶ ἀλαζονεύονται; καὶ ὁ Κῦρος, Εὐφήμει,
 ἔφη, μηδὲ λέγε ἀλαζόνας εἶναι τούτους. ὁ μὲν γὰρ ἀλαζῶν
 ἔμοιγε δοκεῖ ὄνομα κεῖσθαι ἐπὶ τοῖς προσποιουμένοις καὶ
 πλουσιωτέροις εἶναι ἢ εἰσὶ καὶ ἀνδρειοτέροις καὶ ποιήσειν ἅ 25
 μὴ ἱκανοὶ εἰσιν ὑπισχνουμένοις, καὶ ταῦτα φανεροῖς γιγνο-

4 νεανίας ἐκείνος εἶπετο CAEGH: τοι μετ' ἐκείνον ἔπεται DF
 5 δὲ DF: δὴ CAEGH 6 συνέτρεχε DF 7 σοι λόχος DF
 λόχος CEH 10 ἄνδρας ἔχομεν DF 11 οἳ γε] εἰ γὰρ
 DF ὥστ' εἶναι αὐτῶν] ὥστε τινὰς αὐτῶν ἐστι DF 12 παμπόλλους
 CAEGH: πάνυ DF ἀνακτήσασθαι φίλους DF 13 ὥστε DF:
 ὡς CAEGH ταπτ(σσ)όμενον CAEGH 15 εὔχεσθαι DF
 ἔχειν... στρατιώτας om. CAEGH 17 ταξιάρχων CE et D
 τοῦνομα CE 18 ὃς οὕτωςί] οὗτος ὧδε DF 19 εἶπεν· ἦ DF:
 εἶπε τί CAEGH ἀληθῶς CAEGH 21 γ' om. CAEH
 22 λέγουσί τε DF 23 μηδὲ] μὴ DF

μένοις ὅτι τοῦ λαβεῖν τι ἔνεκα καὶ κερδᾶναι ποιούσιν. οἱ δὲ
 μηχανώμενοι γέλωτα τοῖς συνοῦσι μήτε ἐπὶ τῷ αὐτῶν κέρδει
 μήτ' ἐπὶ ζημία τῶν ἀκουόντων μήτε ἐπὶ βλάβη μηδεμιᾶ, πῶς
 οὐχ οὔτοι ἀστεῖοι ἂν καὶ εὐχάριτες δικαιότερον ὀνομάζοντο
 5 μᾶλλον ἢ ἀλαζόνες; ὁ μὲν δὴ Κῦρος οὕτως ἀπελογήσατο περὶ 13
 τῶν τὸν γέλωτα παρασχόντων· αὐτὸς δὲ [ὁ λοχαγὸς] ὁ τὴν
 τοῦ λόχου χαριτίαν διηγησάμενος ἔφη· Ἦπου ἂν, ἔφη, ὦ
 Ἀγλαϊτάδα, εἴ γε κλαίειν ἐπειρώμεθά σε ποιεῖν, σφόδρ' ἂν
 ἡμῖν ἐμέμφου, ὥσπερ ἔνιοι καὶ ἐν ᾠδαῖς καὶ ἐν λόγοις οἰκτρὰ
 10 ἅττα λογοποιούντες εἰς δάκρυα πειρῶνται ἄγειν, ὅποτε γε νῦν
 καὶ αὐτὸς εἰδὼς ὅτι εὐφραίνειν μὲν τί σε βουλόμεθα, βλάψαι
 δ' οὐδέν, ὅμως οὕτως ἐν πολλῇ ἀτιμία ἡμᾶς ἔχεις. Ναὶ μὰ 14
 Δί', ἔφη ὁ Ἀγλαϊτάδας, καὶ δικαίως γε, ἐπεὶ καὶ αὐτοῦ τοῦ
 κλαίουτος καθίζοντος τοὺς φίλους πολλαχοῦ ἔμοιγε δοκεῖ
 15 ἐλάττονος ἄξια διαπράττεσθαι ὁ γέλωτα αὐτοῖς μηχανώμενος.
 εὐρήσεις δὲ καὶ σύ, ἣν ὀρθῶς λογίξῃ, ἐμὲ ἀληθῆ λέγοντα.
 κλαύμασι μὲν γε καὶ πατέρες υἱοῖς σωφροσύνην μηχανῶνται
 καὶ διδάσκαλοι παισὶν ἀγαθὰ μαθήματα, καὶ νόμοι γε πολίτας
 διὰ τοῦ κλαίουτος καθίζειν ἐς δικαιοσύνην προτρέπονται·
 20 τοὺς δὲ γέλωτα μηχανωμένους ἔχοις ἂν εἰπεῖν ἢ σώματα
 ὠφελούντας ἢ ψυχὰς οἰκονομικωτέρας τι ποιούντας ἢ πολιτι-
 κωτέρας; ἐκ τούτου ὁ Ὑστάσπας ὠδέ πως εἶπε· Σύ, ἔφη, ὦ 15
 Ἀγλαϊτάδα, ἣν ἐμοὶ πείθη, εἰς μὲν τοὺς πολεμίους θαρρῶν
 δαπανήσεις τοῦτο τὸ πολλοῦ ἄξιον, καὶ κλαίουτος ἐκείνους

2 αὐτῶν CAEH: αὐτῷ G et F: ἐαυτῶν D
 4 εὐχάριτοι Stob. 6 αὐτὸς] αὐθις G et DF 3 μὴ δὲ μιᾶ AH
 Bornemann: ὁ ταξίαρχος Zeune coll. § 6 7 λόγου CAEGH ὁ λοχαγὸς del.
 ἔφη post ἂν om. DF 8 σφόδρ' ἂν ἡμῖν ἐμέμφου post ἄγειν
 Weckherlin 9 καὶ ἐν ᾠδαῖς om. AG 10 ἅττα DF; cf. iii.
 3. 8: τινα CAEGH εἰς om. CAEGH 11 βλάπτειν DF
 12 καὶ ναὶ CAEGH 14 κλαίειν codd: corr. Cobet πολλαχῆ
 DF 16 εὐρήσεις δὲ καὶ σὺ ἦν DF: διὸ ἔφη καὶ σὺ νῦν ἂν CAEGH
 qui post λέγοντα addunt εὐρήσεις 19 ἐς AH: εἰς cet. τρέπονται
 CE 21 τι om. DF 22 ὑστάσπης codd. εἰπεῖν A et H
 cor. σὺ δὲ CE 23 ἐς A: εἰς cet.: ὡς F 24 δαπανήσεις DF:
 ποιήσεις CAEGH

πειράση καθίζειν· ἡμῖν δὲ πάντως, ἔφη, τοῖσδε [τοῖς φίλοις]
τούτου τοῦ ὀλίγου ἀξίου, τοῦ γέλωτος ἐπιδαφιλεύση. καὶ
γὰρ οἶδ' ὅτι πολὺς σοί ἐστιν ἀποκείμενος· οὔτε γὰρ αὐτὸς
χρῶμενος ἀνησίμωκας αὐτόν, οὐδὲ μὴν φίλοις οὐδὲ ξένοις
ἐκὼν εἶναι γέλωτα παρέχεις· ὥστε οὐδεμία σοι πρόφασίς 5
ἐστιν ὡς οὐ παρεκτέον σοι ἡμῖν γέλωτα. καὶ ὁ Ἀγλαιτάδας
εἶπε· Καὶ οἶει γε, ὦ Ὑστάσπα, γέλωτα περιποιεῖν ἐξ ἐμοῦ;
καὶ ὁ ταξίαρχος εἶπε· Ναὶ μὰ Δί', ἀνόητος ἄρ' ἐστίν· ἐπεὶ
ἐκ γε σοῦ πῦρ, οἶμαι, ῥᾶον ἂν τις ἐκτρίψειεν ἢ γέλωτα
16 ἐξαγάγοιτο. ἐπὶ τούτῳ μὲν δὴ οἳ τε ἄλλοι ἐγέλασαν, τὸν 10
τρόπον εἰδότες αὐτοῦ, ὅ τ' Ἀγλαιτάδας ἐπεμειδίασε. καὶ ὁ
Κῦρος ἰδὼν αὐτὸν φαιδρωθέντα, Ἀδικεῖς, ἔφη, ὦ ταξίαρχε,
ὅτι ἄνδρα ἡμῖν τὸν σπουδαιότατον διαφθείρεις γελᾶν ἀνα-
πείθων, καὶ ταῦτα, ἔφη, οὔτω πολέμιον ὄντα τῷ γέλωτι.
17 ταῦτα μὲν δὴ ἐνταῦθα ἔληξεν. ἐκ δὲ τούτου Χρυσάντας ᾧδ' 15
ἔλεξεν.

18 Ἄλλ' ἐγώ, ἔφη, ὦ Κῦρε καὶ πάντες οἱ παρόντες, ἐννοῶ
ὅτι συνεξεληλύθασι μὲν ἡμῖν οἱ μὲν καὶ βελτίονες, οἱ δὲ καὶ
μείονος ἀξιοί· ἦν δέ τι γένηται ἀγαθόν, ἀξιώσουσιν οὗτοι
πάντες ἰσομοιρεῖν. καίτοι ἔγωγε οὐδὲν ἀνισώτερον νομίζω 20
ἐν ἀνθρώποις εἶναι τοῦ τῶν ἴσων τὸν τε κακὸν καὶ τὸν ἀγαθὸν
ἀξιούσθαι. καὶ ὁ Κῦρος εἶπε πρὸς τοῦτο· Ἄρ' οὖν, πρὸς τῶν
θεῶν, ὦ ἄνδρες, κράτιστον ἡμῖν ἐμβαλεῖν περὶ τούτου βουλήν

1 τοῖσδε τοῖς φίλοις] ἐν τοῖς τοιοῖσδε D F : τοῖς φίλοις cum Hartmano
seclusi 2 τοῦ ante γέλωτος om. D F : τοῦ γέλωτος del. Naber
ἐπιδαφιλή DF 4 ἀναισίμωκας H A G : ἀνήλωκας C E et D F
φίλοις γε D F 7 καὶ . . . περιποιεῖν] καὶ σὺ δ' αὖ γέλωτα πειρᾶ ποιεῖν
D F ὑστάσπη codd. 8 ταξίαρχος Philelphus : λοχαγὸς codd.
nostri 10 ἐξάγοι C : ἐξαγάγοι D F δὴ om. C A E G H
11 εἰδόντες A E H εἰδότες τοῦ ἀγλαιτάδα καὶ αὐτὸς ὁ ἀγλαιτάδας D F
12 ταξίαρχε Philelphus : λοχαγὸς codd. nostri 14 οὕτως ἔφη C E :
ἔφη οὕτως D F 15 ἐνταῦθα ἔληξεν D F : τοιαῦτα ἐλέγετο C E :
τοιαῦτα ἐλέγοντο H A G 17 ἔγωγ' D F 18 συνεξεληλύθασι
μὲν C E : ἐξεληλύθασι μὲν H A G : ἐξεληλύθασι μὲν σὺν D F 19 γίγνη-
ται H A G 21 ante ἐν add. τῶν D F τοῦ τῶν ἴσων G et D F ;
cf. § 20 : ἢ τοῦ ἴσου C A E H 22 post οὖν add. ἔφη A H, post θεῶν
C E 23 κράτιστον ἡμῖν ὦ ἄνδρες D F (ὦ om. D ; fort. ὠνδρες)

εἰς τὸ στράτευμα, πότερα δοκεῖ, ἢν τι ἐκ τῶν πόνων δῶ ὁ θεὸς
 ἀγαθόν, ἰσομοίρους πάντας ποιεῖν, ἢ σκοποῦντας τὰ ἔργα
 ἐκάστου πρὸς ταῦτα καὶ τὰς τιμὰς ἐκάστῳ προστιθέναι; Καὶ 19
 τί δεῖ, ἔφη ὁ Χρυσάντας, ἐμβαλεῖν λόγον περὶ τούτου, ἀλλ'
 5 οὐχὶ προειπεῖν ὅτι οὕτω ποιήσεις; οὐ καὶ τοὺς ἀγῶνας οὕτω
 προεῖπας καὶ τὰ ἄθλα; Ἄλλὰ μὰ Δί', ἔφη ὁ Κῦρος, οὐχ
 ὅμοια ταῦτα ἐκείνοις· ἂ μὲν γὰρ ἂν στρατευόμενοι κτήσωνται,
 κοινὰ οἶμαι ἑαυτῶν ἠγήσονται εἶναι· τὴν δὲ ἀρχὴν τῆς
 στρατιᾶς ἐμὴν ἴσως ἔτι οἴκοθεν νομίζουσιν εἶναι, ὥστε
 10 διατάττοντα ἐμὲ τοὺς ἐπιστάτας οὐδὲν οἶμαι ἀδικεῖν νομί-
 ζουσιν. Ἦ καὶ οἶει, ἔφη ὁ Χρυσάντας, ψηφίσασθαι ἂν τὸ 20
 πλῆθος συνελθὸν ὥστε μὴ ἴσων ἕκαστον τυγχάνειν, ἀλλὰ
 τοὺς κρατίστους καὶ τιμαῖς καὶ δώροις πλεονεκτεῖν; Ἔγωγ',
 ἔφη ὁ Κῦρος, οἶμαι, ἅμα μὲν ἡμῶν συναγορευόντων, ἅμα δὲ
 15 καὶ αἰσχροὺς ὃν ἀντιλέγειν τὸ μὴ οὐχὶ τὸν πλεῖστα καὶ
 πονοῦντα καὶ ὠφελούντα τὸ κοινὸν τοῦτον καὶ μεγίστων
 ἀξιούσθαι. οἶμαι δ', ἔφη, καὶ τοῖς κακίστοις συμφέρον
 φανεῖσθαι τοὺς ἀγαθοὺς πλεονεκτεῖν. ὁ δὲ Κῦρος ἐβού- 21
 λετο καὶ αὐτῶν ἕνεκα τῶν ὁμοτίμων γενέσθαι τοῦτο τὸ
 20 ψήφισμα· βελτίους γὰρ ἂν καὶ αὐτοὺς ἠγεῖτο τούτους
 εἶναι, εἰ εἶδεῖεν ὅτι ἐκ τῶν ἔργων καὶ αὐτοὶ κρινόμενοι
 τῶν ἀξίων τεύξονται. καιρὸς οὖν ἐδόκει αὐτῷ εἶναι νῦν
 ἐμβαλεῖν περὶ τούτου ψῆφον, ἐν ᾧ καὶ οἱ ὁμότιμοι
 ὤκνουν τὴν τοῦ ὄχλου ἰσομοιρίαν. οὕτω δὲ συνεδόκει
 25 τοῖς ἐν τῇ σκηνῇ συμβαλέσθαι περὶ τούτου λόγους καὶ

1 τὸν στρατὸν D F   2 ἢ . . . προστιθέναι om. H A G   3 προ-
 τιθέναι C et F   4 δεῖ] δὴ D F   ἐμβάλλειν C A G H   λόγους
 C E   5 οὐ] ἢ οὐ σὺ D F   οὕτως C: ἔφη οὕτως A E H:
 om. G: ἔφη D F   8 ἑαυτοῖς D F   9 στρατείας D F
 10 οὐθέν A H   12 ἴσον C et D   14 οἶμαι D F   συναγο-
 ρευόντων ἡμῶν E G   15 ὃν om. H A G   ἀντιλέγειν τὸ Bornemann:
 τὸ ἀντιλέγειν C A E G H: ἀντιλέγειν D F   16 τὸ κοινόν] τοι A H:
 τι G   17 σύμφερον D F   20 τούτους om. D: τούτους ἠγεῖτο E et F
 21 εἶναι] γενέσθαι C E   22 τεύξονται D F
 νῦν εἶναι A G: εἶναι om. H   23 τούτων D F   τὴν ψῆφον H A G:
 λόγον Hartman   25 ἐμβαλέσθαι περὶ τούτων λόγον D F

συναγορεύειν ταῦτα ἔφασαν χρήναι ὅστις περ ἀνὴρ οἴοιτο εἶναι.

- 22 Ἐπιγελάσας δὲ τῶν ταξίαρχων τις εἶπεν· Ἄλλ' ἐγώ, ἔφη, ἄνδρα οἶδα καὶ τοῦ δήμου ὃς συνερεῖ ὥστε μὴ εἰκῆ οὕτως ἰσομοιρίαν εἶναι. ἄλλος δ' ἀντήρητο τοῦτον τίνα 5 λέγοι. ὁ δ' ἀπεκρίνατο· Ἔστι νῆ Δί' ἀνὴρ ἡμῖν σύσκηνος, ὃς ἐν παντὶ μαστεύει πλέον ἔχειν. ἄλλος δ' ἐπήρητο αὐτόν· Ἦ καὶ τῶν πόνων; Μὰ Δί', ἔφη, οὐ μὲν δή· ἀλλὰ τοῦτό γε ψευδόμενος ἐάλωκα. καὶ γὰρ πόνων καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ὄρῳ πάνυ θαρραλέως βουλόμενον μείον ἔχειν παρ' 10
- 23 ὄντιναοῦν. Ἄλλ' ἐγὼ μὲν, ἔφη ὁ Κῦρος, ὧ ἄνδρες, γιγνώσκω τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους οἷον καὶ οὗτος νῦν λέγει, εἶπερ δεῖ ἐνεργὸν καὶ πειθόμενον ἔχειν τὸ στράτευμα, ἐξαιρέτους εἶναι ἐκ τῆς στρατιᾶς. δοκεῖ γάρ μοι τὸ μὲν πολὺ τῶν στρατιωτῶν εἶναι οἷον ἐπεσθαι ἢ ἂν τις ἠγῆται· ἄγειν δ' οἶμαι ἐπι- 15 χειροῦσιν οἱ μὲν καλοὶ κἀγαθοὶ ἐπὶ τὰ καλὰ κἀγαθὰ, οἱ δὲ
- 24 πονηροὶ ἐπὶ τὰ πονηρά. καὶ πολλάκις τοίνυν πλείονας ὁμογνώμονας λαμβάνουσιν οἱ φαῦλοι ἢ οἱ σπουδαῖοι. ἢ γὰρ πονηρία διὰ τῶν παραυτίκα ἡδονῶν πορευομένη ταύτας ἔχει συμπειθούσας πολλοὺς αὐτῇ ὁμογνωμονεῖν· ἢ δ' ἀρετὴ πρὸς 20 ὄρθιον ἄγουσα οὐ πάνυ δεινὴ ἐστὶν ἐν τῷ παραυτίκα εἰκῆ συνεπισπᾶσθαι, ἄλλως τε καὶ ἦν ἄλλοι ὧσιν ἐπὶ τὸ πρανὲς
- 25 καὶ τὸ μαλακὸν ἀντιπαρακαλοῦντες. καὶ τοίνυν ὅταν μὲν τινες βλακεῖα καὶ ἀπονία μόνον κακοὶ ὧσι, τούτους ἐγὼ νομίζω ὥσπερ κηφήνας δαπάνη μόνον ζημιοῦν τοὺς κοινῶνας· 25

3 ταξιαρχῶν codd. 6 ἡμῖν σύσκηνος C A E G H : σύσκηνος ἐμδς D F 7 ἄλλος δ' αὖ D F 8 οὐ μὲν δή om. C A E G H τοῦτό γε D F : καὶ τοῦτο C A E G H 10 ὄρῳ . . . ὄντιναοῦν] πάνυ πρᾶως ἀεὶ ἐὰ τὸν βουλόμενον πλέον ἔχειν D F μείον Schneider : αὐτόν C A G H : om. E 11 ὧ om. H A G ; fort. ὧνδρες γιγνώσκω ὧ ἄνδρες C E 12 νῦν οὗτος C E : νῦν ὅδε D F 13 ἐξαιρέτους codd. : corr. Stephanus 14 στρατιωτῶν] ἀνθρώπων D F 15 ἠγῆται . . . κἀγαθὰ D F : ἠγῆται ἄγειν' ὄλον δ' . . . κἀγαθὰ ἄγειν C A E G H 19 ταύτας] ταύτη H A G 20 συναναπειθούσας D F αὐτοῖς D F 21 εἰκῆ del. Herwerden 23 ὅταν] ἦν D F 25 ζημιοῦντας G et F τοὺς κοινῶνας Hertlein : τοὺς κοινωνοὺς C E et D F : τῆς κοινωνίας H A G

οἱ δ' ἂν τῶν μὲν πόνων κακοὶ ᾧσι κοινωνοί, πρὸς δὲ τὸ πλεονεκτεῖν σφοδροὶ καὶ ἀναίσχυντοι, οὗτοι καὶ ἡγεμονικοί εἰσι πρὸς τὰ πονηρά· πολλάκις γὰρ δύνανται τὴν πονηρίαν πλεονεκτοῦσαν ἀποδεικνύναι· ὥστε παντάπασιw ἐξαιρετέοι
 5 ἡμῖν οἱ τοιοῦτοί εἰσι. καὶ μὴ μέντοι σκοπεῖτε ὅπως ἐκ τῶν 26
 πολιτῶν ἀντιπληρώσετε τὰς τάξεις, ἀλλ' ὥσπερ ἵπποι οἱ ἂν ἄριστοι ᾧσιw, οὐχ οἱ ἂν πατριῶται, τούτους ζητεῖτε, οὕτω καὶ ἀνθρώπους ἐκ πάντων οἱ ἂν ὑμῖν δοκῶσι μάλιστα
 10 συνισχυριεῖν τε ὑμᾶς καὶ συγκοσμήσειν, τούτους λαμβάνετε.
 μαρτυρεῖ δέ μοι καὶ τόδε πρὸς τὸ ἀγαθόν· οὔτε γὰρ ἄρμα
 δήπου ταχὺ γένοιτ' ἂν βραδέων ἵππων ἐνότων οὔτε δίκαιον
 ἀδίκων συνεζευγμένων, οὐδὲ οἶκος δύναιτ' ἂν εὖ οἰκεῖσθαι
 πονηροῖς οἰκέταις χρώμενος, ἀλλὰ καὶ ἐνδεόμενος οἰκετῶν
 ἡττον σφάλλεται ἢ ὑπὸ ἀδίκων ταραττόμενος. εὖ δ' ἴστε, 27
 15 ἔφη, ᾧ ἄνδρες, φίλοι, ὅτι οὐδὲ τοῦτο μόνον ὠφελήσουσιν
 οἱ κακοὶ ἀφαιρεθέντες ὅτι κακοὶ ἀπέσονται, ἀλλὰ καὶ τῶν
 καταμενόντων οἱ μὲν ἀνεπίμπλαντο ἤδη κακίας, ἀποκα-
 θαροῦνται πάλιν ταύτης, οἱ δὲ ἀγαθοὶ τοὺς κακοὺς ἰδόντες
 ἀτιμασθέντας πολὺν εὐθυμότερον τῆς ἀρετῆς ἀνθέξονται. 28
 20 ὁ μὲν οὕτως εἶπε· τοῖς δὲ φίλοις πᾶσι συνέδοξε ταῦτα, καὶ
 οὕτως ἐποίουν.

Ἐκ δὲ τούτου πάλιν αὐτοῖς σκώμματος ἤρχετο ὁ Κύρος.
 κατανοήσας γάρ τινα τῶν λοχαγῶν σύνδειπνον καὶ παρα-
 κλίτην πεπονημένον ἄνδρα ὑπέρδασύν τε καὶ ὑπέραισχυρον,
 25 ἀνακαλέσας τὸν λοχαγὸν ὀνομαστὶ εἶπεν ᾧδε· ᾧ Σαμβαύλα,

1 πλεονεκτεῖν] πλείον ἔχειν D F   2 οὗτοι καὶ om. H A G
 4 ἐξαιρέτοι D F   5 οἱ τοιοῦτοί ἡμῖν D F   καὶ μὴ μέντοι Hug :
 καὶ μηδὲ μέντοι C et D F : καὶ μέντοι μηδὲ E : μηδὲ μέντοι H A G
 6 ἵππους D F   7 ᾧσι καὶ οὐχὶ πατριῶται C A E G H   8 post πάντων
 add. ἀνθρώπων C A E G H   μάλιστα δοκῶσι D F   9 συνισχύσειν D F
 10 τὸ om. H A G   12 οὐδέ γε οἶκος δύναται εὖ D F   15 ἔφη post
 ἄνδρες G et D F : om. C E   οὐδέ] οὐ C E   16 καὶ om. D F
 17 οἱ] ὅσοι D F   ἂν ἐπίμπλαντο D F : δὴ ἀνεπίμπλαντο C A E G H
 18 ταύτης] αὐτὴν D F   19 εὐθυμότερον G H : εὐφθυμότερον A
 22 αὐτοῖς] αὐτὸν καὶ D F   ἤρχεν D F   23 λοχαγῶν] ταξιαρχῶν D F
 25 λοχαγὸν] ταξιαρχον D F

ἔφη, ἀλλ' ἦ καὶ σὺ κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον, ὅτι καλὸν
 ἐστι, περιάγει τοῦτο τὸ μειράκιον τὸ παρακατακείμενόν σοι;
 Νῆ τὸν Δί', ἔφη ὁ Σαμβαύλας, ἥδομαι γοῦν καὶ ἐγὼ συνών
 29 τε καὶ θεώμενος τοῦτον. ἀκούσαντες ταῦτα οἱ σύσκηνοι
 προσέβλεψαν· ὡς δὲ εἶδον τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνδρὸς ὑπερ- 5
 βάλλον αἴσχει, ἐγέλασαν πάντες. καὶ τις εἶπε· Πρὸς τῶν
 θεῶν, ᾧ Σαμβαύλα, ποίῳ ποτέ σε ἔργῳ ἀνὴρ οὗτος ἀνὴρ-
 30 τηται; καὶ ὃς εἶπεν· Ἐγὼ ὑμῖν νῆ τὸν Δία, ᾧ ἄνδρες,
 ἐρῶ. ὀποσάκεις γὰρ αὐτὸν ἐκάλεσα εἴτε νυκτὸς εἴτε ἡμέρας,
 οὐπώποτε μοι οὔτ' ἀσχολίαν προφασίσσατο οὔτε βάδην 10
 ὑπήκουσεν, ἀλλ' ἀεὶ τρέχων· ὀποσάκεις τε αὐτῷ πρᾶξαί τι
 προσέταξα, οὐδὲν ἀνιδρωτί ποτε αὐτὸν εἶδον ποιῶντα. πε-
 ποίηκε δὲ καὶ τοὺς δεκαδέας πάντας τοιούτους, οὐ λόγῳ
 31 ἀλλ' ἔργῳ ἀποδεικνὺς οἷους δεῖ εἶναι. καὶ τις εἶπε· Κᾶ-
 πειτα τοιούτου ὄντα οὐ φιλεῖς αὐτὸν ὥσπερ τοὺς συγγενεῖς; 15
 καὶ ὁ αἰσχροὺς ἐκείνος πρὸς τοῦτο ἔφη· Μὰ Δία· οὐ γὰρ
 φιλόπονός ἐστιν· ἐπεὶ ἦρκει ἂν αὐτῷ, εἰ ἐμὲ ἤθελε φιλεῖν,
 τοῦτο ἀντὶ πάντων τῶν γυμνασίων.

III Τοιαῦτα μὲν δὴ καὶ γελοῖα καὶ σπουδαῖα καὶ ἐλέγετο καὶ
 ἐπράττετο ἐν τῇ σκηνῇ. τέλος δὲ τὰς τρίτας σπονδὰς ποιή- 20
 σαντες καὶ εὐξάμενοι τοῖς θεοῖς τὰγαθὰ τὴν σκηνὴν εἰς
 κοίτην διέλκον. τῇ δ' ὑστεραία ὁ Κῦρος συνέλεξε πάντας
 τοὺς στρατιώτας καὶ ἔλεξε τοιάδε.

2 Ἄνδρες φίλοι, ὁ μὲν ἀγὼν ἐγγὺς ἡμῖν· προσέρχονται
 γὰρ οἱ πολέμιοι. τὰ δ' ἄθλα τῆς νίκης, ἣν μὲν ἡμεῖς 25

1 ἀλλ' ἦ om. C A E G H 2 περιάγει Juntina: περιάγη F: περιάγεις
 cet. 3 γε οὖν A E G H 4 post τε add. τούτῳ D F [τοῦτον]
 αὐτὸν D F post ἀκούσαντες add. δὲ D F 5 ὑπερβάλλον αἴσχει D F:
 ὑπέραισχρον C A E G H 7 ὁ ἀνὴρ οὗτος C A E G H: οὗτος ἀνὴρ D:
 ἀνὴρ οὗτος F ἀν(προ- Ε)ήρηται codd.: corr. Muretus 8 ᾧ om.
 H A G 10 οὔτε] οὐδὲ C A E H 11 πρᾶξαί τι αὐτῷ D F
 12 πώποτε εἶδον αὐτὸν D F 13 δεκαδέας H A G: δεκάδας D F: δώδεκα
 C E 14 οἷους δεῖ] μείους δεῖ A: μείους δὲ H 16 πρὸς τοῦτο
 ἔφη μὰ Δία C E: μὰ Δία οὐ πρὸς τοῦτο ἔφη H A G: πρὸς τοῦτο εἶπε μὰ
 Δία ἔφη D F 18 τῶν om. A 20 τὰς om. A E H 22 τοὺς
 στρατιώτας πάντας D F 24 ἄνδρες φίλοι] πέρσαι D F ἡμῖν
 ἐγγὺς D F προέρχονται C A E G H 25 τὰ ἄθλα δὲ C E

νικῶμεν (τοῦτο γὰρ αἰεὶ καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν δεῖ), δῆλον
 ὅτι οἳ τε πολέμιοι ἡμέτεροι καὶ τὰ τῶν πολεμίων ἀγαθὰ
 πάντα· ἦν δὲ ἡμεῖς αὖ νικώμεθα—καὶ οὕτω τὰ τῶν νικω-
 μένων πάντα τοῖς νικῶσιν αἰεὶ ἀθλα πρόκειται. οὕτω δὴ, 3
 5 ἔφη, δεῖ ὑμᾶς γινώσκειν ὡς ὅταν μὲν ἄνθρωποι κοινωνοὶ
 πολέμου γενόμενοι ἐν ἑαυτοῖς ἕκαστοι ἔχωσιν, ὡς, εἰ μὴ
 αὐτός τις προθυμήσεται, οὐδὲν ἐσόμενον τῶν δεόντων, ταχὺ
 πολλὰ καὶ καλὰ διαπράττονται· οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς ἀργεῖται
 τῶν πρᾶττεσθαι δεομένων· ὅταν δ' ἕκαστος διανοηθῆ ὡς
 10 ἄλλος ἔσται ὁ πρᾶττων καὶ μαχόμενος, κἂν αὐτὸς μαλακί-
 ζηται, τούτοις, ἔφη, εὖ ἴστε ὅτι πᾶσιν ἅμα πάντα ἦκει τὰ
 χαλεπὰ φερόμενα. καὶ ὁ θεὸς οὕτω πως ἐποίησε· τοῖς μὴ 4
 θέλουσιν ἑαυτοῖς προστάττειν ἐκπονεῖν τὰγαθὰ ἄλλους αὐ-
 τοῖς ἐπιτακτῆρας δίδωσι. νῦν οὖν τις, ἔφη, λεγέτω ἐνθάδε
 15 ἀναστὰς περὶ αὐτοῦ τούτου ποτέρως ἂν τὴν ἀρετὴν μᾶλλον
 οἴεται ἀσκεισθαι παρ' ἡμῖν, εἰ μέλλοι ὁ πλείστα καὶ πονεῖν
 καὶ κινδυνεύειν ἐθέλων πλείστης καὶ τιμῆς τεύξεσθαι, ἢ ἂν
 εἰδῶμεν ὅτι οὐδὲν διαφέρει κακὸν εἶναι· ὁμοίως γὰρ πάντες
 τῶν ἴσων τευξόμεθα. ἐνταῦθα δὴ ἀναστὰς Χρυσάντας, εἰς 5
 20 τῶν ὁμοτίμων, ἀνὴρ οὔτε μέγας οὔτε ἰσχυρὸς ἰδεῖν, φρονή-
 σει δὲ διαφέρων, ἔλεξεν· Ἄλλ' οἶμαι μὲν, ἔφη, ὦ Κῦρε,
 οὐδὲ διανοούμενόν σε ὡς δεῖ ἴσον ἔχειν τοὺς κακοὺς τοῖς
 ἀγαθοῖς ἐμβαλεῖν τοῦτον τὸν λόγον, ἀλλ' ἀποπειρώμενον

1 τοῦτο . . . ποιεῖν post νικώμεθα D F : τοῦτο γὰρ δεῖ(ν E) λέγειν ἔφη
 καὶ ποιεῖν C E H : τοῦτο γὰρ ἔφη δεῖ λέγειν καὶ ποιεῖν A : τοῦτο γὰρ δὴ
 (ut vid.) λέγειν ἔφη καὶ ποιεῖν G δῆλον . . . νικώμεθα om. C A E G H
 2 post πολέμιοι add. ἂν G et D F 3 οὕτως D F : οὐ C A G H (om. E)
 ἠττωμένων D F 4 προσεῖται A H δὴ ἔφη δεῖ] δεῖ ἔφη C E :
 δεῖ G 6 ἕκαστοι ἔχωσιν H A G : ἔχωσιν ἕκαστοι D F : ἕκαστοι
 διανοῶνται C E : post ἕκαστοι fort. excidit τοῦτ' ; cf. iii. 3. 51 ὡς
 om. H A G εἰ μὲν αὐτός τις οὐ C E 7 ὡς οὐδὲν H A G 8 πολλά
 τε καὶ D F οὐθὲν A H 9 ὁπότεν D F 10 ante μαχόμενος add. ὁ
 C et D F (πρᾶττων καὶ om. E) μαχοῦμενος D F 11 τούτοις] τοῖς
 τοιοῦτοις D F ἤξει D F 12 πως οὕτως D F τοὺς μὴ θέλοντας
 H A G 14 τις post λεγέτω D F 19 ὁ χρύσαντας C A E G H
 20 φρονήσει δὲ διαφέρων om. H A G 21 ἔλεξεν ὧδε D F ἔφη om.
 D F 22 σε] γε C A E G H ὡς δεῖ om. C A E G H ἴσον τοὺς ἀγαθοὺς
 τοῖς κακοῖς ἔχειν D F 23 ἀλλ' ἀπειρώμενον A : ἀλλὰ πειρώμενον G H

εἴ τις ἄρα ἔσται ἀνὴρ ὅστις ἐθελήσει ἐπιδείξαι ἑαυτὸν ὡς
 διανοεῖται μηδὲν καλὸν καγαθὸν ποιῶν, ἀ ἀν ἄλλοι τῇ ἀρετῇ
 6 καταπράξωσι, τούτων ἰσομοιρεῖν. ἐγὼ δ', ἔφη, οὔτε ποσὶν
 εἶμι ταχὺς οὔτε χερσὶν ἰσχυρός, γιννώσκω τε ὅτι ἐξ ὧν ἀν
 ἐγὼ τῷ ἐμῷ σώματι ποιήσω, οὐ κριθείην οὔτε ἀν πρῶτος 5
 οὔτε ἀν δεύτερος, οἶμαι δ' οὐδ' ἀν χιλιοστός, ἴσως δ' οὐδ'
 ἀν μυριοστός· ἀλλὰ καὶ ἐκείνο, ἔφη, σαφῶς ἐπίσταμαι ὅτι
 εἰ μὲν οἱ δυνατοὶ ἐρρωμένως ἀντιλήψονται τῶν πραγμάτων,
 ἀγαθοῦ τινός μοι μετέσται τοσοῦτον μέρος ὅσον ἀν δίκαιον
 ἦ· εἰ δ' οἱ μὲν κακοὶ μηδὲν ποιήσουσιν, οἱ δ' ἀγαθοὶ καὶ 10
 δυνατοὶ ἀθύμως ἔξουσιν, δέδοικα, ἔφη, μὴ ἄλλου τινὸς μᾶλλον
 7 ἢ τοῦ ἀγαθοῦ μεθέξω πλείον μέρος ἢ ἐγὼ βούλομαι. Χρυ-
 σάντας μὲν δὴ οὕτως εἶπεν. ἀνέστη δ' ἐπ' αὐτῷ Φεραύλας
 Πέρσης τῶν δημοτῶν, Κύρω πως ἔτι οἴκοθεν συνήθης καὶ
 ἀρεστὸς ἀνὴρ, καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν οὐκ ἀγεννεῖ ἀνδρὶ 15
 εὐοικῶς, καὶ ἔλεξε τοιάδε.

8 Ἐγώ, ἔφη, ὦ Κύρε καὶ πάντες οἱ παρόντες Πέρσαι,
 ἡγοῦμαι μὲν ἡμᾶς πάντας ἐκ τοῦ ἴσου νῦν ὀρμᾶσθαι εἰς τὸ
 ἀγωνίζεσθαι περὶ ἀρετῆς· ὀρῶ γὰρ ὁμοία μὲν τροφῇ πάν-
 τας ἡμᾶς τὸ σῶμα ἀσκούοντας, ὁμοίας δὲ συνουσίας πάντας 20
 ἀξιουμένους, ταῦτά δὲ πᾶσι ἡμῖν πρόκειται. τό τε γὰρ τοῖς
 ἄρχουσι πείθεσθαι πᾶσι ἐν κοινῷ κεῖται, καὶ ὅς ἀν φανῇ
 τοῦτο ἀπροφασίστως ποιῶν, τοῦτον ὀρῶ παρὰ Κύρου τιμῆς
 τυγχάνοντα· τό τε πρὸς τοὺς πολεμίους ἄλκιμον εἶναι οὐ

1 ἄρα om. C E ἀποδείξει C A E G H 2 μηδὲν A H hic et 10
 infra 3 εἶμι μὲν οὔτε ποσὶ ταχὺς D F 4 τε] δὲ D F 5 οὐ] οὐκ
 ἀν D F ἀν quater om. D F 6 οἶμαι D F 7 καὶ om. H A G
 ἔφη om. D F 9 μέρος τοσοῦτον D F 11 δυνάμενοι D F
 12 πλείον C A E G H ἐγὼ om. H A G 14 πως ἔτι] προσέτι
 H A G συνήθης καὶ om. H A G 15 post σῶμα add. οὐκ ἀφυῆς
 D F ἀγενεῖ C E H 18 ὑμᾶς D F πάντας post ὀρμᾶσθαι D F
 19 μὲν] τε C A E G H πάντας ἡμᾶς τὸ σῶμα ἀσκούοντας D F : τὰ πάντα
 ἀσκούοντας πάντας (quod om. E) ἡμᾶς C E : πάντας ἡμᾶς τὰ πάντα
 ἀσκούοντας H A G 20 δὲ om. C A E G H 21 τὰ δὲ αὐτὰ κατὰ
 πᾶσιν ἡμῖν προκείμενα D F ταῦτα H A G τε om. C A E G H
 22 πᾶσιν om. D F 23 ὀρῶν H A G κύρω D F 24 τό τε C :
 τό τε τὰ C A E H : τό τ' αὐτ' G et D F τοὺς πολεμίους] τούτους A H :
 τούτοις G ἀλκίμους H A G

τῷ μὲν προσῆκον τῷ δ' οὐ, ἀλλὰ πᾶσι καὶ τοῦτο προκέκριται
 κάλλιστον εἶναι. νῦν δ', ἔφη, ἡμῖν καὶ δείκνυται μάχη, 9
 ἣν ἐγὼ ὀρώ πάντας ἀνθρώπους φύσει ἐπισταμένους, ὥσπερ
 γε καὶ τᾶλλα ζῶα ἐπίστανταί τινα μάχην ἕκαστα οὐδὲ παρ'
 5 ἐνὸς ἄλλου μαθόντα ἢ παρὰ τῆς φύσεως, οἷον ὁ βοῦς κέρατι
 παίειν, ὁ ἵππος ὀπλῇ, [ὁ κύων στόματι,] ὁ κάπρος ὀδόντι.
 καὶ φυλάττεσθαί γ', ἔφη, ἅπαντα ταῦτα ἐπίστανται ἀφ' ὧν
 μάλιστα δεῖ, καὶ ταῦτα εἰς οὐδενὸς διδασκάλου πρόποτε φοι-
 τήσαντα. καὶ ἐγώ, ἔφη, ἐκ παιδίου εὐθὺς προβάλλεσθαι 10
 10 ἠπιστάμην πρὸ τούτων ὅ τι ὤμην πληγήσεσθαι· εἰ δὲ μὴ
 ἄλλο μηδὲν ἔχοιμι, τὼ χεῖρε προέχων ἐνεπόδιζον ὅ τι ἐδυνά-
 μην τὸν παίοντα· καὶ τοῦτο ἐποίουν οὐ διδασκόμενος, ἀλλὰ
 καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ παιόμενος, εἰ προβαλοίμην. μάχαιράν
 γε μὴν εὐθὺς παιδίον ὧν ἤρπαζον ὄπου ἴδοιμι, οὐδὲ παρ'
 15 ἐνὸς οὐδὲ τοῦτο μαθὼν ὅπως δεῖ λαμβάνειν ἢ παρὰ τῆς
 φύσεως, ὡς ἐγὼ φημι. ἐποίουν γοῦν καὶ τοῦτο κωλυόμενος,
 οὐ διδασκόμενος· ὥσπερ καὶ ἄλλα ἔστιν ἃ εἰργόμενος καὶ
 ὑπὸ μητρὸς καὶ ὑπὸ πατρὸς ὑπὸ τῆς φύσεως πράττειν ἠναγ-
 καζόμεν. καὶ ναὶ μὰ Δία ἔπαιόν γε τῇ μαχαίρᾳ πᾶν ὅ τι
 20 δυναίμην λανθάνειν. οὐ γὰρ μόνον φύσει ἦν, ὥσπερ τὸ
 βαδίζειν καὶ τρέχειν, ἀλλὰ καὶ ἡδὺ πρὸς τῷ πεφυκέναι
 τοῦτο ἐδόκει μοι εἶναι. ἐπεὶ δ' οὖν, ἔφη, αὕτη ἡ μάχη 11
 καταλείπεται, ἐν ἣ προθυμίας μᾶλλον ἢ τέχνης ἔργον ἐστί,
 πῶς ἡμῖν οὐχ ἡδέως πρὸς τοῦσδε τοὺς ὁμοτίμους ἀγωνιστέον;

1 προσῆκον om. DF   2 δέ φημι DF   δείκνυται CE : δέδεικται
 cet.   3 φύσει πάντας (sed φύσαι γίγαντας D) ἀνθρώπους DF
 4 ἐπίστανται CAEGH : ἐπίσταται DF   6 ὁ κύων στόματι del.
 Cobet   7 γ' om. C : δὲ DF   ταῦτα πάντα DF   ἐπίστανται
 CAEGH : ἐπίσταται DF   9 ἔφη om. DF   εὐθὺς μὲν DF
 10 τούτου CE et D   ὅ τι Bornemann : ὄτῳ CE et D : ὄτ' HAG et F
 ὄμην D : οἰοίμην F   εἰ δὲ] καὶ εἰ DF   11 μηθὲν AH   13 προ-
 βαλλοίμην DF   14 ὧν D : ὧν cet.   ἀφήρπαζον CE   15 δέοι
 DF   ἄλλου ἢ DF   16 ὡς om. CAEGH   κωλυόμενος om.
 CAEGH   18 ὑπὸ πατρὸς καὶ ὑπὸ μητρὸς E et DF   ἠναγκαζόμεν
 πράττειν CE : ἠναγκαζόμεν ἀπαιτεῖν HAG   19 post δία add. ἔφη
 CE   γε τῇ om. CAEGH   πᾶν ὅ τι] ὅ τι πᾶν CAEGH : ὅ τι
 ἂν E   21 τῷ HAG : τὸ CE et DF   22 post τοῦτο add.
 ποιεῖν DF   δ' om. DF   αὕτη ἔφη F

ὅπου γε τὰ μὲν ἄθλα τῆς ἀρετῆς ἴσα πρόκειται, παραβαλλόμενοι δὲ οὐκ ἴσα εἰς τὸν κίνδυνον ἴμεν, ἀλλ' οὗτοι μὲν ἔντιμον, ὅσπερ μόνος ἡδιστος, βίον, ἡμεῖς δὲ ἐπίπουρον
 12 μὲν, ἄτιμον δέ, ὅσπερ οἶμαι χαλεπώτατος. μάλιστα δέ, ὦ ἄνδρες, τοῦτό με [εὐθύμως] εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν πρὸς τούσδε 5
 παρορμᾷ ὅτι Κῦρος ὁ κρίνων ἔσται, ὃς οὐ φθόνῳ κρίνει, ἀλλὰ σὺν θεῶν ὄρκῳ λέγω ἢ μὴν ἐμοὶ δοκεῖ Κῦρος οὐστίνᾳς ἂν ὀρᾷ ἀγαθοὺς φιλεῖν οὐδὲν ἠττον ἐαυτοῦ· τούτοις γοῦν ὀρῶ αὐτὸν ὅ τι ἂν ἔχη ἡδίων διδόντα μᾶλλον ἢ αὐτὸν ἔχοντα.
 13 καίτοι, ἔφη, οἶδα ὅτι οὗτοι μέγα φρονούσιν ὅτι πεπαιδεύονται 10
 δὴ καὶ πρὸς λιμὸν καὶ δίψαν καὶ πρὸς ρίγος καρτερεῖν, κακῶς εἰδότες ὅτι καὶ ταῦτα ἡμεῖς ὑπὸ κρείττονος διδασκάλου πεπαιδευόμεθα ἢ οὗτοι. οὐ γὰρ ἔστι διδάσκαλος οὐδεὶς τούτων κρείττων τῆς ἀνάγκης, ἢ ἡμᾶς καὶ λίαν ταῦτ' ἀκριβοῦν ἐδίδαξε. καὶ πονεῖν οὗτοι μὲν τὰ ὄπλα φέροντες 15
 ἐμελέτων, ἃ ἔστιν ἅπασιν ἀνθρώποις ἠύρημένα ὡς ἂν εὐφορώτατα εἴη, ἡμεῖς δέ γ', ἔφη, ἐν μεγάλοις φορτίοις καὶ βαδίζειν καὶ τρέχειν ἠναγκαζόμεθα, ὥστε νῦν ἐμοὶ δοκεῖν τὸ τῶν ὄπλων φόρημα πτεροῖς μᾶλλον εἰκέναι ἢ φορτίῳ.
 15 ὡς οὖν ἐμοῦ γε καὶ ἀγωνιουμένου καὶ ὁποῖος ἂν τις ὦ κατὰ 20
 τὴν ἀξίαν με τιμᾶν ἀξιόσποντος, οὕτως, ἔφη, ὦ Κῦρε, γίγνωσκε. καὶ ὑμῖν γ', ἔφη, ὦ ἄνδρες δημόται, παραινῶ εἰς ἔριν ὀρμᾶσθαι ταύτης τῆς μάχης πρὸς τοὺς πεπαιδευ-

1 προβαλλόμενοι C E   2 ἴσμεν (sic) H : ἴομεν A E G   3 ὃς
 μόνος ἡδιστος βίον C : ὃς μόνος περ ἡδιστος βίον H A G : ὃς μόνος
 βίον (os s. v.) ἡδιστος E : βίον ὅσπερ ἡδιστος D F   4 χαλεπώτερος
 H A G   5 εὐθύμως del. Schneider   τὸν ante πρὸς om. H A G
 6 ἔσται ὁ κρίνων D F   κρίνει] κρίνων H A G   7 θεῶν H A G et
 D F   δοκεῖ κύρος C E et F : δοκεῖ κύρον D : δοκεῖν κυροῦν H A G
 8 ἂν om. C A E G H   ἐαυτοῦ] ἢ ἐαυτὸν D F   9 ἡδίων om.
 C A E G H   11 δίψαν] πρὸς δίψος D F   ρίγος H A G   12 ταῦτα
 καὶ C : ταῦτα om. A E G H   13 τούτων οὐδεὶς D F   14 κρείστων
 ὧν C A E G H   ἀκριβοῦν ταῦτα D F   15 post μὲν add. δὴ
 D F   16 εὐφόρως H A G   17 γ' ἔφη om. C E   18 δοκεῖ D F
 19 τὰ . . . φορήματα D F   20 οὖν om. C E   γε om. C E   τις
 ἂν D F   21 με om. E et D   οὕτω C A E H   22 γ'] δὲ D F
 23 ὀρμᾶσθαι εἰς ἔριν D F

μένους τούσδε· νῦν γὰρ ἄνδρες εἰλημμένοι εἰσὶν ἐν δημοτικῇ
 ἀγωνίᾳ. Φεραύλας μὲν δὴ οὕτως εἶπεν. ἀνίσταντο δὲ καὶ 16
 ἄλλοι πολλοὶ ἐκατέρων συναγορεύοντες. ἔδοξε κατὰ τὴν
 ἀξίαν τιμᾶσθαι ἕκαστον, Κῦρον δὲ τὸν κρίνοντα εἶναι.
 5 ταῦτα μὲν δὴ οὕτω προυκεχωρήκεσαν.

Ἐκάλεσε δ' ἐπὶ δεῖπνον ὁ Κῦρος καὶ ὄλην ποτὲ τάξι 17
 σὺν τῷ ταξιάρχῳ, ἰδὼν αὐτὸν τοὺς μὲν ἡμίσεις τῶν ἀνδρῶν
 τῆς τάξεως ἀντιτάξαντα ἐκατέρωθεν εἰς ἐμβολήν, θώρακας
 μὲν ἀμφοτέρους ἔχοντας καὶ γέρρα ἐν ταῖς ἀριστεραῖς, εἰς
 10 δὲ τὰς δεξιὰς νάρθηκας παχεῖς τοῖς ἡμίσεσιν ἔδωκε, τοῖς δ' ἑτέ-
 ροις εἶπεν ὅτι βάλλειν δεήσοι τ' ἀναιρουμένους† ταῖς βώλοις.
 ἐπεὶ δὲ παρεσκευασμένοι οὕτως ἔστησαν, ἐσήμηεν αὐτοῖς 18
 μάχεσθαι. ἐνταῦθα δὴ οἱ μὲν ἔβαλλον ταῖς βώλοις καὶ
 ἔστιν οἱ ἐτύγχανον καὶ θωράκων καὶ γέρρων, οἱ δὲ καὶ
 15 μηροῦ καὶ κνημίδος. ἐπεὶ δὲ ὁμοῦ ἐγένοντο, οἱ τοὺς νάρθη-
 κας ἔχοντες ἔπαιον τῶν μὲν μηρούς, τῶν δὲ χεῖρας, τῶν δὲ
 κνήμας, τῶν δὲ καὶ ἐπικυπτόντων ἐπὶ βώλους ἔπαιον τοὺς
 τραχήλους καὶ τὰ νῶτα. τέλος δὲ τρεψάμενοι ἐδίωκον οἱ
 ναρθηκοφόροι παίοντες σὺν πολλῷ γέλῳτι καὶ παιδιᾷ. ἐν
 20 μέρει γε μὴν οἱ ἕτεροι λαβόντες πάλιν τοὺς νάρθηκας ταῦτα
 ἐποίησαν τοὺς ταῖς βώλοις βάλλοντας· ταῦτα δ' ἀγασθεῖς 19
 ὁ Κῦρος, τοῦ μὲν ταξιάρχου τὴν ἐπίνοιαν, τῶν δὲ τὴν πειθῶ,
 ὅτι ἅμα μὲν ἐγυμνάζοντο, ἅμα δ' ἠϋθυμοῦντο, ἅμα δ' ἐνίκων

1 post γὰρ add. ἔφη CAEG ἄνδρες Schneider: ἄνδρες codd.
 3 ἐκατέρων D: ἐκατέρω CE et F: om. HAG: ἐκατέροις g συνε-
 ροῦντες Herwerden: συναγορευόντων δὲ AH post ἔδοξε add. γοῦν C,
 οὖν E, δ' οὖν DF 5 προκεχωρήκεσαν CAEGH: προκεχωρήκει DF
 6 ὁ κύρος om. HAG ποτὲ om. HAG 7 post ἰδὼν add. δὲ
 CAEGH μὲν om. DF 8 θώρακας μὲν δὴ DF 9 ἐν om.
 DF 11 ἀναιρουμένους] ἐνηγμένους (sic) H, spiritu dubio AG
 12 παρασκευασάμενοι CAEGH οὕτως om. HAG ἐσήμηεν
 CAEGH: ἐσήμαιεν DF 13 ἔβαλλον ταῖς βώλοις ἔστιν οἱ (ἦ E)
 καὶ CE: βάλλοντες ἔστιν οἱ καὶ HAG 15 μηρούς καὶ κνημίδας
 HAG ὅπου δὲ ὁμοσε γένοιτο HAG 16 τῶν δὲ κνήμας om.
 HAG 17 τῶν δὲ om. DF ἐπὶ βώλους om. HAG
 19 παιδιᾷ DF: παιγνίῳ CE: παιγνία HAG 20 πάλιν λαβόντες
 DF 23 ἠϋθυμοῦντο CAEGH

οἱ εἰκασθέντες τῇ τῶν Περσῶν ὀπλίσει, τούτοις δὴ ἡσθεῖς
 ἐκάλεσέ τε ἐπὶ δεῖπνον αὐτοὺς καὶ ἐν τῇ σκηνῇ ἰδῶν τινας
 αὐτῶν ἐπιδεδεμένους, τὸν μὲν τινα ἀντικνήμιον, τὸν δὲ
 20 χεῖρα, ἡρώτα τί πάθοιεν. οἱ δ' ἔλεγον ὅτι πληγεῖεν ταῖς
 βώλοισι. ὁ δὲ πάλιν ἐπηρώτα πότερον ἐπεὶ ὁμοῦ ἐγένοντο 5
 ἢ ὅτε πρόσω ἦσαν. οἱ δ' ἔλεγον ὅτε πρόσω ἦσαν. ἐπεὶ
 δὲ ὁμοῦ ἐγένοντο, παιδιᾶν ἔφασαν εἶναι καλλίστην οἱ
 ναρθηκοφόροι· οἱ δὲ συγκεκομμένοι τοῖς νάρθηξι ἀνέκρα-
 γον ὅτι οὐ σφίσι δοκοίη παιδιὰ εἶναι τὸ ὁμόθεν παίεσθαι·
 ἅμα δὲ ἐπεδείκνυσαν τῶν ναρθήκων τὰς πληγὰς καὶ ἐν 10
 χερσὶ καὶ ἐν τραχήλοισι, ἔνιοι δὲ καὶ ἐν προσώποις. καὶ
 τότε μὲν ὥσπερ εἰκὸς ἐγέλων ἐπ' ἀλλήλοισι. τῇ δ' ὕστε-
 ραῖα μεστὸν ἦν τὸ πεδίου πᾶν τῶν τούτους μιμουμένων·
 καὶ εἰ μὴ ἄλλο τι σπουδαιότερον πράττοιεν, ταύτη τῇ
 παιδιᾷ ἐχρῶντο. 15

21 Ἄλλον δὲ ποτε ἰδῶν ταξίαρχον ἄγοντα τὴν τάξιν ἀπὸ
 τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν ἐφ' ἐνός, καὶ ὁπότε δοκοίη
 αὐτῷ καιρὸς εἶναι, παραγγέλλοντα τὸν ὕστερον λόχον παρά-
 γειν, καὶ τὸν τρίτον καὶ τὸν τέταρτον, εἰς μέτωπον, ἐπεὶ δ'
 ἐν μετώπῳ οἱ λοχαγοὶ ἐγένοντο, παρηγγύησεν εἰς δύο ἄγειν 20
 τὸν λόχον· ἐκ τούτου δὴ παρήγον οἱ δεκάδαρχοι εἰς μέτω-
 πον· ὁπότε δ' αὖ ἐδόκει αὐτῷ καιρὸς εἶναι, παρήγγειλεν
 εἰς τέτταρας τὸν λόχον· οὕτω δὴ οἱ πεμπάδαρχοι αὖ παρή-
 γον εἰς τέτταρας· ἐπεὶ δ' ἐπὶ θύραις τῆς σκηνῆς ἐγένοντο,
 παραγγείλας αὖ εἰς ἓνα [ἰόντων] εἰσῆγε τὸν πρῶτον λόχον, 25
 καὶ τὸν δεύτερον τούτου κατ' οὐρὰν ἐκέλευσεν ἔπεσθαι, καὶ

1 δὴ] δ' C A E G H   3 ἀντικνήμιον D F: αὐτὸν ἐπὶ κνήμιον C: αὐτῶν
 ἐπὶ κνήμιον E: αὐτῶν ἐπικνήμιον H A G   5 ἐγένοντο d F (om. D g):
 γένοιτο C E   6 ἢ ὅτε... ἐγένοντο om. H A G   8 οἱ δ' αὖ D F
 9 σφίσι(ν F) γε D F   13 πᾶν τῶν Stephanus: πάντων codd.
 14 εἰ] ἀεὶ ὁπότε D F   ἔπρασσον C E   16 ποτε] τινα C E
 17 ἀριστερὸν C et D F: ἄριστον cet.   21 δεκαδάρα C A E G H:
 δεκαδάρα D   23 πεντάδαρχοι E h   παρήγον ὡς εἰς τέσσαρας ἴοι
 ὁ λόχος D F   24 post τέτταρας add. ἄγειν Stephanus   ἐπειδὴ δὲ
 ἐπὶ τῇ θύρᾳ D F   25 αὖ F: δύο C A E G: δύο H: om. D   ante εἰς
 add. ὡς D F   ἰόντων del. Breitenbach: οὕτως Weiske   26 ἔπεσθαι
 ἐκέλευσεν D F

τὸν τρίτον καὶ τὸν τέταρτον ὡσαύτως παραγγείλας ἠγεῖτο
 ἔσω· οὕτω δ' εἰσαγαγὼν κατέκλινεν ἐπὶ τὸ δεῖπνον ὡσπερ
 εἰσεπορεύοντο· τοῦτον οὖν ὁ Κῦρος ἀγασθεὶς τῆς τε πραό-
 τητος τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἐπιμελείας ἐκάλεσε ταύτην
 5 τὴν τάξιν ἐπὶ τὸ δεῖπνον σὺν τῷ ταξιάρχῳ.

Παρῶν δέ τις ἐπὶ τῷ δεῖπνῳ κεκλημένος ἄλλος ταξίαρ- 22
 χος, τὴν δ' ἐμήν, ἔφη, τάξιν, ὦ Κῦρε, οὐ καλεῖς εἰς τὴν
 σκηνήν; καὶ μὴν ὅταν γε παρήγῃ ἐπὶ τὸ δεῖπνον, πάντα
 ταῦτα ποιεῖ· καὶ ὅταν τέλος ἢ σκηνὴ ἔχῃ, ἐξάγει μὲν ὁ
 10 οὐραγός, ἔφη, ὁ τοῦ τελευταίου λόχου τὸν λόχον, ὑστάτους
 ἔχων τοὺς πρώτους τεταγμένους εἰς μάχην· ἔπειτα ὁ δεύ-
 τερος τοὺς τοῦ ἐτέρου λόχου ἐπὶ τούτοις, καὶ ὁ τρίτος καὶ ὁ
 τέταρτος ὡσαύτως, ὅπως, ἔφη, καὶ ὅταν ἀπάγειν δέῃ ἀπὸ
 πολεμίων, ἐπίστωνται ὡς δεῖ ἀπιέναι. ἐπειδὴν δέ, ἔφη,
 15 καταστῶμεν ἐπὶ τὸν δρόμον ἔνθα περιπατοῦμεν, ὅταν μὲν
 πρὸς ἔω ἴωμεν, ἐγὼ μὲν ἠγοῦμαι, καὶ ὁ πρῶτος λόχος
 πρῶτος, καὶ ὁ δεύτερος ὡς δεῖ, καὶ ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος,
 καὶ αἱ τῶν λόχων δεκάδες καὶ πεμπάδες, ἕως ἂν παραγγέλλω
 ἐγώ· ὅταν δ', ἔφη, πρὸς ἐσπέραν ἴωμεν, ὁ οὐραγός τε καὶ
 20 οἱ τελευταῖοι πρῶτοι ἀφηγοῦνται· ἐμοὶ μέντοι οὕτω πεί-
 θονται ὑστέρω ἰόντι, ἵνα ἐθίζωνται καὶ ἔπεσθαι καὶ ἠγεῖσθαι

2 εἶσω DF δ'] δὴ DF εἰσάγων Pantazides 3 εἰσεπορεύετο
 CAGH τοῦτον DF: ταῦτα CE: ταῦτ' HAG οὖν om. DF
 (teste Schneider) post πραότητος add. καὶ CE GH 4 τῆς ante
 διδασκαλίας om. GH ἐκάλεσεν αὐτὴν καὶ ταύτην DF 7 ὦ κῦρε
 τάξιν DF καλέσεις CA EGH 8 γε om. CA EGH παρή
 DF 9 ταῦτὰ Dind.: ταῦτα codd. ἢ σκηνὴ DF: τὴν σκηνήν
 CE: om. HAG 10 ἔφη om. DF ὁ om. CE et DF τὸν
 λόχον om. HAG 11 εἰς μάχην τεταγμένους DF ἔπειτα δὲ ὁ οὐραγός
 ὁ τοῦ ἐτέρου λόχου DF 12 ἐπὶ τούτοις] ὅπως CA EGH 13 ἔφη
 om. DF δέῃ ἀπάγειν DF 14 ἐπίστανται CE: ἐπιστῶνται
 HAG et D ἔφη om. DF 15 ἐπὶ] εἰς DF 16 πρὸς ἔω
 ἴωμεν DF: προσίωμεν CAH: προίωμεν EG 17 δεῖ] δὲ CA EGH
 ὁ ante τέταρτος om. CAGH 18 λόχων] λοχαγῶν DF πεντά-
 δες A E h ἕως DF: ὡς E: ᾧ CAGH παραγγέλω HAG: παραγ-
 γελῶ CE et D 19 ἐγὼ om. DF ὁ om. CA EGH 20 οὕτω]
 ὁμοίως DF: καὶ οὕτω Nitsche: fort. ὁμοίως 21 ὄντι CA EGH
 ἀφηγεῖσθαι DF

23 ὁμοίως πειθόμενοι. καὶ ὁ Κῦρος ἔφη· Ἡ καὶ ἀεὶ τοῦτο
ποιεῖτε; Ὅποσάκις γε, ἔφη, καὶ δειπνοποιούμεθα νῆ Δία.
Καλῶ τοίνυν, ἔφη, ὑμᾶς, ἅμα μὲν ὅτι τὰς τάξεις μελετᾶτε
καὶ προσιόντες καὶ ἀπιόντες, ἅμα δ' ὅτι καὶ ἡμέρας καὶ
νυκτός, ἅμα δ' ὅτι τὰ τε σώματα περιπατοῦντες ἀσκεῖτε 5
καὶ τὰς ψυχὰς ὠφελεῖτε διδάσκοντες. ἐπεὶ οὖν πάντα
διπλᾶ ποιεῖτε, διπλῆν ὑμῖν δίκαιον καὶ τὴν εὐωχίαν παρέ-
24 χειν. Μὰ Δί', ἔφη ὁ ταξίαρχος, μήτοι γ' ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ,
εἰ μὴ καὶ διπλᾶς ἡμῖν τὰς γαστέρας παρέξεις. καὶ τότε
μὲν δὴ οὕτω τὸ τέλος τῆς σκηνῆς ἐποιήσαντο. τῇ δ' 10
ὑστεραία ὁ Κῦρος ἐκάλεσεν ἐκείνην τὴν τάξιν, ὥσπερ ἔφη,
καὶ τῇ ἄλλῃ. αἰσθόμενοι δὲ ταῦτα καὶ οἱ ἄλλοι τὸ λοιπὸν
πάντες αὐτοὺς ἐμιμοῦντο.

IV Ἐξέτασιν δέ ποτε πάντων τοῦ Κύρου ποιουμένου ἐν τοῖς
ὄπλοις καὶ σύνταξιν ἦλθε παρὰ Κναξάρου ἄγγελος λέγων 15
ὅτι Ἰνδῶν παρείη πρεσβεία· κελεύει οὖν σε ἐλθεῖν ὡς τά-
χιστα. φέρω δέ σοι, ἔφη ὁ ἄγγελος, καὶ στολὴν τὴν
καλλίστην παρὰ Κναξάρου· ἐβούλετο γάρ σε ὡς λαμπρό-
τατα καὶ εὐκοσμώτατα προσάγειν, ὡς ὀψομένων τῶν Ἰνδῶν
2 ὅπως ἂν προσίης. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Κῦρος παρήγγειλε 20
τῷ πρώτῳ τεταγμένῳ ταξίαρχῳ εἰς μέτωπον στήναι, ἐφ'
ἐνὸς ἄγοντα τὴν τάξιν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντα ἑαυτόν, καὶ τῷ δευ-
τέρῳ ἐκέλευσε ταῦτὸ τοῦτο παραγγεῖλαι, καὶ διὰ πάντων
οὕτω παραδιδόναι ἐκέλευσεν. οἱ δὲ πειθόμενοι ταχὺ μὲν

2 καὶ om. C A E G H   3 ἅμα μὲν ὅτι D F : ὅτι ἅμα μὲν C A E G H
4 προιόντες C E   καὶ ἡμέρας . . . ὅτι om. A E   7 καὶ om. C A E G H
8 ταξίαρχος] λοχαγὸς C A G H   μήτοι C E : μήτι cet.   γ' ἐν] γε
ἔφη C : γε E : γ' ἔφη H A G   μιᾷ γε D F   10 οὕτως τέλος τῆς
σκηνῆς ἕως ἐποιήσατο D F   11 ἐκάλεσε ταύτην D F   14 τοῦ
κύρου πάντων D F   15 κναξάρους hic et infra D F   16 σε ἐλθεῖν]
εἰσελθεῖν C : σε ἐσελθεῖν E   ὡς τάχιστα om. C A E G H   17 ὁ
ἄγγελος ἔφη C E   τῶν καλλίστων D F   18 ἐβούλετο C H pr. et D F :
βούλεται cet.   λαμπρότατα καὶ εὐσώματα C A E G H : εὐκοσμώτατα
καὶ λαμπρότατα D F   19 προσάγειν C A E G H : προσελθεῖν D F
20 προσίοις H A G   δὲ om. D F   22 ἔχοντα Dind. : ἔχοντι
C A E G H : ἄγοντα D F   23 ταυτὸ τοῦτο H A G cor. : ταυτὸν τοῦτο
C E G pr. : ταυτὰ τοῦτον D : ταῦτα τοῦτον F   24 οἱ] ὡς C A G H
μὲν] μέντοι D : μέν τι F

παρήγγελον, ταχὺ δὲ τὰ παραγγελλόμενα ἐποιοῦν, ἐν ὀλίγῳ
 δὲ χρόνῳ ἐγένοντο τὸ μὲν μέτωπον ἐπὶ τριακοσίων (τοσοῦτοι
 γὰρ ἦσαν οἱ ταξίαρχοι), τὸ δὲ βάθος ἐφ' ἑκατόν. ἐπεὶ δὲ 3
 κατέστησαν, ἔπεσθαι ἐκέλευσεν ὡς ἂν αὐτὸς ἠγῆται· καὶ
 5 εὐθὺς τροχάζων ἠγεῖτο. ἐπεὶ δὲ κατενόησε τὴν ἀγυιὰν
 τὴν πρὸς τὸ βασίλειον φέρουσαν στενωτέραν οὔσαν ἢ ὡς
 ἐπὶ μετώπου πάντας διέναι, παραγγείλας τὴν πρώτην χιλιο-
 στὺν ἔπεσθαι κατὰ χώραν, τὴν δὲ δευτέραν κατ' οὐρὰν
 10 ταύτης ἀκολουθεῖν, καὶ διὰ παντὸς οὕτως, αὐτὸς μὲν ἠγεῖτο
 οὐκ ἀναπαυόμενος, αἱ δ' ἄλλαι χιλιοστύες κατ' οὐρὰν ἐκάστη
 τῆς ἔμπροσθεν εἶποντο. ἔπεμψε δὲ καὶ ὑπηρέτας δύο ἐπὶ 4
 [τὸ] στόμα τῆς ἀγυιάς, ὅπως εἴ τις ἀγνοοίη, σημαίνοιεν τὸ
 δέον ποιεῖν. ὡς δ' ἀφίκοντο ἐπὶ τὰς Κναξάρου θύρας,
 παρήγγειλε τῷ πρώτῳ ταξίαρχῳ τὴν τάξιν εἰς δώδεκα
 15 τάπτειν βάθος, τοὺς δὲ δωδεκάρχους ἐν μετώπῳ καθιστάναι
 περὶ τὸ βασίλειον, καὶ τῷ δευτέρῳ ταῦτα ἐκέλευσε παραγ-
 γείλαι, καὶ διὰ παντὸς οὕτως. οἱ μὲν δὴ ταῦτ' ἐποιοῦν· 5
 ὁ δ' εἰσῆει πρὸς τὸν Κναξάρην ἐν τῇ Περσικῇ στολῇ οὐδέν
 τι ὑβρισμένη. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Κναξάρης τῷ μὲν τάχει
 20 ἦσθη, τῇ δὲ φαυλότητι τῆς στολῆς ἠχθέσθη, καὶ εἶπε· Τί
 τοῦτο, ὦ Κῦρε; οἶον πεποίηκας οὕτω φανεῖς τοῖς Ἰνδοῖς;
 ἐγὼ δ', ἔφη, ἐβουλόμην σε ὡς λαμπρότατον φανῆναι· καὶ
 γὰρ ἐμοὶ ἂν κόσμος ἦν τοῦτο, ἐμῆς ὄντα ἀδελφῆς υἱὸν ὅτι
 μεγαλοπρεπέστατον φαίνεσθαι. καὶ ὁ Κῦρος πρὸς ταῦτα 6
 25 εἶπε· Καὶ ποτέρως ἂν, ὦ Κναξάρη, μᾶλλον σε ἐκόσμου,

1 τὰ om. A G (habet H)   2 ἐγένετο D F   τριακοσίων Mu-
 retus coll. i. 5. 5 et ii. 1. 2 : διακοσίων codd.   6 στενωτέραν C A E G H
 7 ἰέναι D F   8 δὲ om. H A G   9 ταύτη ἀκολουθεῖν ἔταξε
 C A E G H   10 ἀναπαυόμεναι H   11 τῆς | τοῖς E et D : τῇ A H
 εἶπετο C F   12 τὸ ante στόμα om. C A E G H et D   ἀγνοεῖ C E
 σημαίνει C A G H   14 πρώτῳ om. H A G   15 τάπτειν om.
 H A G ; cf. ii. 3. 21   τοὺς δὲ δωδεκάρχους om. H A G   δωδε-
 κάρχας D : δωδεκαδάρχας F   19 τι om. C A E G H   22 ἠβουλόμην
 C A E G H   23 κόσμος ἂν D F   post ὄντα add, σε F   26 ψέλλια
 C A E G H et D

θέμενος σχολῇ κελεύοντι ὑπήκουόν σοι, ἢ νῦν ὅτε σὺν
 τοιαύτῃ καὶ τοσαύτῃ δυνάμει οὕτω σοι ὀξέως ὑπακούω διὰ
 τὸ σὲ τιμᾶν ἰδρῶτι καὶ σπουδῇ καὶ αὐτὸς κεκοσμημένος καὶ
 τοὺς ἄλλους ἐπιδεικνύς σοι οὕτω πειθομένους; Κῦρος μὲν
 οὖν ταῦτα εἶπεν. ὁ δὲ Κναξάρης νομίσας αὐτὸν ὀρθῶς 5
 7 λέγειν ἐκάλεσε τοὺς Ἰνδούς. οἱ δὲ Ἰνδοὶ εἰσελθόντες ἔλεξαν
 ὅτι πέμψειε σφᾶς ὁ Ἰνδῶν βασιλεὺς κελεύων ἐρωτᾶν ἐξ
 ὅτου ὁ πόλεμος εἶη Μήδοις τε καὶ τῷ Ἀσσυρίῳ· ἐπεὶ δὲ
 σοῦ ἀκούσασμεν, ἐκέλευσεν ἐλθόντας αὐτὸν πρὸς τὸν Ἀσσύριον
 κακείνου ταῦτα πυθέσθαι· τέλος δ' ἀμφοτέροις εἰπεῖν ὑμῖν 10
 ὅτι ὁ Ἰνδῶν βασιλεὺς, τὸ δίκαιον σκεψάμενος, φαίη μετὰ
 8 τοῦ ἡδίκημένου ἔσεσθαι. πρὸς ταῦτα ὁ Κναξάρης εἶπεν·
 Ἐμοῦ μὲν τοίνυν ἀκούετε ὅτι οὐκ ἀδικοῦμεν τὸν Ἀσσύριον
 οὐδέν· ἐκείνου δ', εἰ δεῖσθε, ἐλθόντες νῦν πύθεσθε ὅ τι λέγει.
 παρῶν δὲ ὁ Κῦρος ἤρreto τὸν Κναξάρην, Ἡ καὶ ἐγώ, ἔφη, 15
 εἶπω ὅ τι γινώσκω; καὶ ὁ Κναξάρης ἐκέλευσεν. Ὑμεῖς
 τοίνυν, ἔφη, ἀπαγγείλατε τῷ Ἰνδῶν βασιλεῖ τάδε, εἰ μὴ τι
 ἄλλο Κναξάρη δοκεῖ, ὅτι φαμέν ἡμεῖς, εἴ τί φησιν ὑφ'
 ἡμῶν ἀδικεῖσθαι ὁ Ἀσσύριος, αἰρεῖσθαι αὐτὸν τὸν Ἰνδῶν
 βασιλέα δικαστήν. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούσαντες ᾤχοντο. 20
 9 Ἐπεὶ δὲ ἐξῆλθον οἱ Ἰνδοί, ὁ Κῦρος πρὸς τὸν Κναξάρην
 ἤρξατο λόγου τοιοῦδε.

Ἦ Κναξάρη, ἐγὼ μὲν ἦλθον οὐδέν τι πολλὰ ἔχων ἴδια
 χρήματα οἴκοθεν· ὅποσα δ' ἦν, τούτων πάνν ὀλίγα λοιπὰ
 ἔχω· ἀνήλωκα δέ, ἔφη, εἰς τοὺς στρατιώτας· καὶ τοῦτο 25

1 κελεύοντι] σαλεύων D F 2 τοσαύτη καὶ τοιαύτη D F
 οὕτως C A E H οὕτως ὀξέως σοι D F 3 καὶ τοὺς] καὶ σε κοσμῶν
 τοὺς D F 4 σοι] οἱ A G: σοι, sed σ s.v., H οὕτως A H et D
 6 ἐκάλεσε] ἐκέλευσεν ἄγειν D F 7 πέμψοιεν C E (πέμψειεν A H)
 8 ὅτου D F: οὐ C A E G H 9 αὐτὸν ἐλθόντας D F 10 ταῦτα
 C A E G H: τὰ αὐτὰ ταῦτα D F δ' ἂν D: δ' αὐτὸν F ὑμῖν εἰπεῖν D F
 11 φαίη σκεψάμενος τὸ δίκαιον D F 12 ἀδικουμένου D F 13 ἐμὲ
 D F 14 εἰ δεῖσθε (αἰδεῖσθαι C) om. D F νῦν om. D F πυνθά-
 νεσθε (-αι F) D F 16 post ὑμεῖς add. μὲν D F 18 κναξάρει D F
 19 αἰρούμεθα D F 21 ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἰνδοὶ ἐξῆλθον D F ὁ om.
 C A E G H 22 ἤρchetο D F 23 μὲν] μέντοι D F τι] τοι
 C E πολλῶν H A G 25 ἔφη om. D F

ἴσως, ἔφη, θαυμάζεις σὺ πῶς ἐγὼ ἀνήλωκα σοῦ αὐτοὺς τρέ-
 φουτος· εὖ δ' ἴσθι, ἔφη, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιῶν ἢ τιμῶν καὶ
 χαριζόμενος, ὅταν τινὲ ἀγασθῶ τῶν στρατιωτῶν. δοκεῖ 10
 γάρ μοι, ἔφη, πάντας μὲν οὓς ἂν τις βούληται ἀγαθοὺς
 5 συνεργοὺς ποιεῖσθαι ὁποίου τινὸς οὖν πράγματος, ἥδιον
 εἶναι εὖ τε λέγοντα καὶ εὖ ποιούντα παρορμῶν μᾶλλον ἢ
 λυπούντα καὶ ἀναγκάζοντα· οὓς δὲ δὴ τῶν εἰς τὸν πόλεμον
 ἔργων ποιήσασθαι τις βούλοιο συνεργοὺς προθύμους, τού-
 τους παντάπασιν ἔμοιγε δοκεῖ ἀγαθοῖς θηρατέον εἶναι καὶ
 10 λόγοις καὶ ἔργοις. φίλους γάρ, οὐκ ἐχθροὺς, δεῖ εἶναι τοὺς
 μέλλοντας ἀπροφασίστους συμμάχους ἔσεσθαι καὶ μήτε τοῖς
 ἀγαθοῖς τοῦ ἄρχοντος φθονήσοντας μήτ' ἐν τοῖς κακοῖς προ-
 δώσοντας. ταῦτ' οὖν ἐγὼ οὕτω προγιγνώσκων χρημάτων 11
 δοκῶ προσδεῖσθαι. πρὸς μὲν οὖν σὲ πάντας ὄρᾶν ὃν αἰσθά-
 15 νομαι πολλὰ δαπανῶντα ἄτοπόν μοι δοκεῖ εἶναι· σκοπεῖν
 δ' ἀξιώ κοινῇ καὶ σὲ καὶ ἐμὲ ὅπως σὲ μὴ ἐπιλείψει χρήματα.
 εἰ γὰρ σὺν ἄφθονα ἔχης, οἶδα ὅτι καὶ ἐμοὶ ἂν εἴη λαμ-
 βάνειν ὅποτε δεοίμην, ἄλλως τε καὶ εἰ [εἰς] τοιοῦτόν τι
 λαμβάνοιμι ὃ μέλλοι καὶ σοὶ δαπανηθὲν βέλτιον εἶναι.
 20 ἔναγχος οὖν ποτέ σου μέμνημαι ἀκούσας ὡς ὁ Ἀρμένιος 12
 καταφρονοίη σου νῦν, ὅτι ἀκούει τοὺς πολεμίους προσιόντας
 ἡμῖν, καὶ οὔτε (τὸ) στράτευμα πέμποι οὔτε τὸν δασμὸν ὃν
 ἔδει ἀπάγει. Ποιεῖ γὰρ ταῦτα, ἔφη, ὦ Κύρε, ἐκείνος·
 ὥστε ἔγωγε ἀπορῶ πότερόν μοι κρεῖττον στρατεύεσθαι καὶ

1 ἴσως ἔφη] ὡς D (cf. τούτοις ὡς fort. F pr.) θαυμάζεις σὺ H A G
 et D : θαυμάζεις C E et F ἀνήλωκα ἐγὼ D F αὐτοῦ C : om. E
 2 δ' om. D F 3 τινα C A G H 11 ante τοῖς add ἐπὶ
 D F 12 προδώσοντας] ὀρρωδήσοντας D F 13 γινώσκων
 D F 14 πάντας scripsi : πάντα codd. ὄρᾶν ὃν] ὄρων H A G
 15 post δαπανῶντα add. σε H A G ἄτοπόν . . . εἶναι om. H A G
 16 ἐπιλείψει F (σκοπεῖν . . . χρήματα om. D) : ἐπιλείψη C E : ὑπολείψη
 H A G 17 ἦν D F ἂν om. D F 18 εἰς del. Herwerden
 19 μέλλει C E et F δαπανηθὲν suspectum Weiskio : ὃ pro εἰς ὃ hic
 ferri non potest 20 ποτέ σου μέμνημαι C E et D F : μέμνημαί σου
 H A G 22 ἡμῖν H A G : ἐφ' ἡμῖν C E : ἐφ' ἡμᾶς D F τὸ add.
 Schneider πέμπει C A E G H τὸν om. H A G 23 ἀπάγειν
 C E : ἀπάγει H A G αὐτὰ H A G 24 ἔγωγε] ἐγὼ τε D F

πειρᾶσθαι ἀνάγκην αὐτῷ προσθεῖναι ἢ ἔᾶσαι ἐν τῷ παρόντι,
 13 μὴ καὶ τοῦτον πολέμιον πρὸς τοῖς ἄλλοις προσθώμεθα. καὶ
 ὁ Κῦρος ἐπήρετο· Αἱ δ' οἰκήσεις αὐτῷ πότερον ἐν ἐχυροῖς
 χωρίοις εἰσὶν ἢ καὶ που ἐν εὐεφόδοις; καὶ ὁ Κναξάρης
 εἶπεν· Αἱ μὲν οἰκήσεις οὐ πάνυ ἐν ἐχυροῖς· ἐγὼ γὰρ τούτου 5
 οὐκ ἡμέλουν· ὄρη μέντοι ἔστιν ἔνθα δύναται ἂν ἀπελθὼν
 ἐν τῷ παραχρῆμα ἐν ἀσφαλεῖ εἶναι τοῦ μὴ αὐτός γε ὑπο-
 χεῖριος γενέσθαι, μηδὲ ὅσα ἐνταῦθα δύναίτο ὑπεκκομίσασθαι,
 εἰ μὴ τις πολιορκοίῃ προσκαθήμενος, ὥσπερ καὶ ὁ ἐμὸς
 14 πατήρ ποτε ἐποίησεν. ἐκ τούτου δὴ ὁ Κῦρος λέγει τάδε· 10
 Ἄλλ' εἰ θέλεις, ἔφη, ἐμὲ πέμψαι, ἱππέας μοι προσθεῖς
 ὅποσοι δοκοῦσι μέτριοι εἶναι, οἶμαι ἂν σὺν τοῖς θεοῖς ποιῆ-
 σαι αὐτὸν καὶ τὸ στράτευμα πέμψαι καὶ ἀποδοῦναι τὸν
 δασμόν σοι· ἔτι δ' ἐλπίζω καὶ φίλον αὐτὸν μᾶλλον ἡμῖν
 15 γενήσεσθαι ἢ νῦν ἔστι. καὶ ὁ Κναξάρης εἶπε· Καὶ ἐγώ, 15
 ἔφη, ἐλπίζω ἐκείνους ἐλθεῖν ἂν πρὸς σὲ μᾶλλον ἢ πρὸς
 ἐμέ· ἀκούω γὰρ καὶ συνθηρευτάς τινας τῶν παίδων σοι
 γενέσθαι αὐτοῦ· ὥστ' ἴσως ἂν καὶ πάλιν ἔλθοιεν πρὸς σέ·
 ὑποχειρίων δὲ γενομένων αὐτῶν πάντα πραχθείη ἂν ἢ ἡμεῖς
 βουλόμεθα. Οὐκοῦν σοι δοκεῖ, ἔφη ὁ Κῦρος, σύμφορον 20
 εἶναι τὸ λεληθέναι ἡμᾶς ταῦτα βουλευόντας; Μᾶλλον γὰρ
 ἂν, ἔφη ὁ Κναξάρης, καὶ ἔλθοι τις αὐτῶν εἰς χεῖρας, καὶ εἴ
 τις ὀρμῶτο ἐπ' αὐτούς, ἀπαρασκευάστοι ἂν λαμβάνοιντο.

1 post ἢ add. λυσιτελεῖ (-ῆ E) C E et F, λυσιτελεῖν D, νῦν H A G :
 del. Hug 3 ἐπείρετο A H cor. αἱ διοικήσεις G H αὐτῶν
 H A G et D 4 καὶ που om. D F ἐν om. H A G 5 τούτου οὐκ
 ἡμέλουν D F : τούτο οἶδα C A E G H 8 γενέσθαι] εἶναι D F
 ὑποκομίσασθαι H A G 9 καὶ C E : om. cet. 10 ποτε D F :
 τούτο C A E G H δὴ] δὲ D F 11 θέλεις C E G et D F ἐμὲ ἔφη
 C E 12 δοκοῦσιν ἱκανοὶ εἶναι οἶμαι D F post οἶμαι add. γὰρ C E
 ἂν] γὰρ F 13 πέμπειν D F 15 γενήσεσθαι C A G H : ποιήσεσθαι
 E : ἔσεσθαι D F 16 ἔφη om. D F ἂν om. H A G et D
 17 post γὰρ add. ὅτι C A E G H συνθήρους D F σοι τῶν παίδων
 τινὰς C E αὐτοῦ σοι γενέσθαι D F 19 τινῶν αὐτῶν D F
 πάντ' ἂν πραχθείη ἢν ἡμεῖς D F et βουλώμεθα D 20 δοκεῖ σοι D F
 συμφέρον C E 21 γὰρ ἂν H A G : γὰρ ἂν οὖν C E : γ' ἂν οὖν D :
 γὰρ οὖν F 22 καὶ ante ἔλθοι om. C A E G H 23 ἀπαρασκευα-
 στότεροι D F : ἀπαρασκευοὶ Dind.

Ἄκουε τοίνυν, ἔφη ὁ Κῦρος, ἦν τί σοι δόξω λέγειν. ἐγὼ 16
πολλάκις δὴ σὺν πᾶσι τοῖς μετ' ἐμοῦ τεθήρακα ἀμφὶ τὰ
ὄρια τῆς τε σῆς χώρας καὶ τῆς τῶν Ἀρμενίων, καὶ ἰππέας
τινὰς ἤδη προσλαβὼν τῶν ἐνθένδε ἐταίρων ἀφικόμην. Τὰ
5 μὲν τοίνυν ὅμοια ποιῶν, ἔφη ὁ Κναξάρης, οὐκ ἂν ὑπο-
πτεύοιο· εἰ δὲ πολὺν πλείων ἢ δύναμις φαίνοιτο ἧς ἔχων
εἴωθας θηρᾶν, τοῦτο ἤδη ὑποπτον ἂν γένοιτο. Ἄλλ' ἔστιν, 17
ἔφη ὁ Κῦρος, καὶ πρόφασιν κατασκευάσαι καὶ ἐνθάδε οὐκ
ἄπιστον, καὶ ἦν τις ἐκείσε ἐξαγγείλη, ὡς ἐγὼ βουλοίμην
10 μεγάλην θήραν ποιῆσαι· καὶ ἰππέας, ἔφη, αἰτοίην ἂν σε ἐκ
τοῦ φανεροῦ. Κάλλιστα λέγεις, ἔφη ὁ Κναξάρης· ἐγὼ δὲ
σοι οὐκ ἐθελήσω διδόναι πλὴν μετρίους τινὰς, ὡς βουλό-
μενος πρὸς τὰ φρούρια ἐλθεῖν τὰ πρὸς τῇ Ἀσσυρίᾳ. καὶ
γὰρ τῷ ὄντι, ἔφη, βούλομαι ἐλθὼν κατασκευάσαι αὐτὰ ὡς
15 ἐχυρώτατα. ὁπότε δὲ σὺ προεληλυθοίης σὺν ἧ' ἔχοις δυνά-
μει καὶ θηρώης καὶ δὴ δύο ἡμέρας, πέμψαιμι ἂν σοι ἱκανοὺς
ἰππέας καὶ πεζοὺς τῶν παρ' ἐμοὶ ἡθροισμένων, οὓς σὺ λα-
βὼν εὐθὺς ἂν ἴοις, καὶ αὐτὸς δ' ἂν ἔχων τὴν ἄλλην δύναμιν
πειρώμην μὴ πρόσω ὑμῶν εἶναι, ἵνα, εἴ που καιρὸς εἴη,
20 ἐπιφανείην.

Οὕτω δὴ ὁ μὲν Κναξάρης εὐθέως πρὸς τὰ φρούρια 18
ἡθροίζεν ἰππέας καὶ πεζοὺς, καὶ ἀμάξας δὲ σίτου προέπεμπε
τὴν ἐπὶ τὰ φρούρια ὁδόν. ὁ δὲ Κῦρος ἐθύετο ἐπὶ τῇ πορείᾳ,

1 ἦν DF: ἂν CAEGH   σοι om. DF   2 post ἐμοῦ add.
πέρσαις DF   3 τε om. DF   ἰππέας δὲ ἤδη τινὰς DF   4 προσ-
λαμβάνων C: προλαμβάνων HAG   5 ὅμοια ποιῶν] ὁρῶν HAG
ἔφη ὁ κναξάρης ὅμοια ποιῶν CE   6 πλείω DF   ἧς] τῆς σῆς A:
τῆς H, sed ἧς s. v.   7 εἰώθει(η F)s ἔχων DF   τοῦτο om. HAG
γίγνοιτο DF   8 καὶ ante ἐνθάδε om. CE   9 ἦν DF: ἂν CAEGH
ἐξαγγέλλη ἐκείσε CE   ἐξαγγείλη DF: ἐξαιτῇ δὴ HAG   βουλοίμην
ἂν Heindorf   10 ἂν om. CAEGH   11 ἔφη λέγεις DF
12 σοι om. CAEGH   13 συρία HAG   15 ἰσχυρώτατα
GH cor.: ἰσχυρώτατα AH pr.   προεληλυθοίης (-ειης c) DF: προελη-
λύθεις CE: προεληλύθοις HAG   ἔχοις AH, qui oi in ras.: ἔχεις cet.
16 ἂν om. CAEGH   18 ἀνίοις εὐθὺς CE: εὐθὺς ἀνίοις cet.: corr.
Stephanus   δ' ἂν DF: δὲ CAEGH   19 που D: ποι CAEH:
πη G   20 ἐπιφανοίμην CE   21 εὐθὺς EG   22 post ἰππέας
add. τε DF   23 ante ἐθύετο add. εὐθέως CE, εὐθὺς HAG

καὶ ἅμα πέμπων ἐπὶ τὸν Κναξάρην ἦται τῶν νεωτέρων
 ἱππέων. ὁ δὲ πάνυ πολλῶν βουλομένων ἔπεσθαι οὐ
 πολλοὺς ἔδωκεν αὐτῷ. προεληλυθότος δ' ἤδη τοῦ Κναξάρου
 σὺν δυνάμει πεζῇ καὶ ἱππικῇ τὴν πρὸς τὰ φρούρια [ὄδον]
 γίγνεται τῷ Κύρῳ τὰ ἱερὰ ἐπὶ τὸν Ἀρμένιον [ἰέναι] καλά· 5
 19 καὶ οὕτως ἐξάγει δὴ ὡς εἰς θήραν παρεσκευασμένος. πο-
 ρευομένῳ δ' αὐτῷ εὐθὺς ἐν τῷ πρώτῳ χωρίῳ ὑπανίσταται
 λαγῶς· ἀετὸς δ' ἐπιπτόμενος αἴσιος, κατιδὼν τὸν λαγῶ
 φεύγοντα, ἐπιφερόμενος ἔπαισέ τε αὐτὸν καὶ συναρπάσας
 ἐξῆρε, κἀπενεγκὼν ἐπὶ λόφον τινα οὐ πρόσω ἐχρήτο τῇ 10
 ἄγρα ὅτι ἠθέλεν. ἰδὼν οὖν ὁ Κῦρος τὸ σημεῖον ἦσθη τε
 καὶ προσεκύνησε Δία βασιλέα, καὶ εἶπε πρὸς τοὺς παρόντας·
 20 Ἡ μὲν θήρα καλὴ ἔσται, ὦ ἄνδρες, ἣν ὁ θεὸς θελήσῃ. ὡς
 δὲ πρὸς τοῖς ὀρίοις ἐγένετο, εὐθὺς ὥσπερ εἰώθει ἐθήρα· καὶ
 τὸ μὲν πλῆθος τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἱππέων ὤγμενον αὐτῷ, 15
 ὡς ἐπιόντες τὰ θηρία ἐξανισταίειν· οἱ δὲ ἄριστοι καὶ πεζοὶ
 καὶ ἱππεῖς διέστασαν καὶ τὰνιστάμενα ὑπεδέχοντο καὶ
 ἐδίωκον· καὶ ἦρουν πολλοὺς καὶ σῦς καὶ ἐλάφους καὶ
 δορκάδας καὶ ὄνους ἀγρίους· πολλοὶ γὰρ ἐν τούτοις τοῖς
 21 τόποις ὄνοι καὶ νῦν ἔτι γίνονται. ἐπεὶ δ' ἔληξε τῆς θήρας, 20
 προσμείξας πρὸς τὰ ὄρια τῶν Ἀρμενίων ἐδειπνοποιήσατο·
 καὶ τῇ ὑστεραίᾳ αὐθις ἐθήρα προσελθὼν πρὸς τὰ ὄρη ὦν
 ὠρέγετο. ἐπεὶ δ' αὖ ἔληξεν, ἐδειπνοποιεῖτο. τὸ δὲ παρὰ
 Κναξάρου στρατεύμα ὡς ἦσθητο προσιόν, ὑποπέμψας πρὸς

2 ἔπεσθαι D F: ἀπέρχεσθαι C A E G H 3 κναξάρους D F
 4 post δυνάμει add. καὶ E et D F πεζικῇ D F ὄδον om. H A G
 5 ἰέναι om. H A G: del. Dind., coll. *Exped.* vii. 8. 21 καλά del.
 Dind.; cf. ad *Exped.* vi. 4. 13, 22; 5. 2 6 δὴ om. H A G
 8 λαγῶς C A E G et F δ'] δέ γε C E: δέ γ' H A G ἐπιπτάμενος
 codd.: corr. Cobet κατιδὼν Dind.: ὃς κατιδὼν C A E G H: ὡς
 κατειδε D f: ὡς κατειδὼν F ut vid. (Dind.) λαγῶ C A E H: λαγῶν
 G et F 10 καὶ ἀπενεγκὼν C E et D F 11 ὅτι ἂν C F
 13 θέλη D F 14 ἐγένοντο C E et D F εὐθὺς om. H A G
 15 ὤγμενον αὐτῷ D F: ὤρμησεν C A E G H 16 ἐξανίστοιεν C A E H
 cor.: ἐξανίσταιεν G H pr. 17 διέστησαν C E et D F τὰ
 ἀνιστάμενα C et D F (om. E) 20 ὄνοι om. A E G H ἔληξαν C E
 et D F 23 ἐπεὶ δ' αὖ] ἐπειδὴ οὖν H A G 24 κναξάρους D F

αὐτοὺς εἶπεν ἀπέχοντας αὐτοῦ δειπνοποιεῖσθαι ὡς δύο παρα-
 σάγγας, τοῦτο προῖδὼν ὡς συμβαλεῖται πρὸς τὸ λαυθάνειν·
 ἐπεὶ δὲ δειπνήσαιεν, εἶπε τῷ ἄρχοντι αὐτῶν παρεῖναι πρὸς
 αὐτόν. μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον τοὺς ταξιάρχους παρεκάλει·
 5 ἐπεὶ δὲ παρήσαν, ἔλεξεν ὧδε.

Ἄνδρες φίλοι, ὁ Ἄρμένιος πρόσθεν μὲν καὶ σύμμαχος 22
 ἦν καὶ ὑπήκοος Κναξάρη· νῦν δὲ ὡς ἦσθετο τοὺς πολεμίους
 ἐπιόντας, καταφρονεῖ καὶ οὔτε τὸ στράτευμα πέμπει ἡμῖν
 οὔτε τὸν δασμὸν ἀποδίδωσι. νῦν οὖν τοῦτον θηρᾶσαι, ἦν
 10 δυνώμεθα, ἤλθομεν. ὧδε οὖν, ἔφη, δοκεῖ ποιεῖν. σὺ μὲν,
 ὦ Χρυσάντα, ἐπειδὰν ἀποκοιμηθῆς ὅσον μέτριον, λαβὼν
 τοὺς ἡμίσεις Περσῶν τῶν σὺν ἡμῖν ἴθι τὴν ὄρεινὴν καὶ
 κατάλαβε τὰ ὄρη, εἰς ἃ φασιν αὐτόν, ὅταν τι φοβηθῆ,
 καταφεύγει· ἠγεμόνας δέ σοι ἐγὼ δώσω. φασὶ μὲν οὖν 23
 15 καὶ δασέα τὰ ὄρη ταῦτα εἶναι, ὥστ' ἐλπὶς ὑμᾶς μὴ ὀφθῆναι·
 ὅμως δὲ εἰ προπέμποις πρὸ τοῦ στρατεύματος εὐζώνους ἄνδρας
 λησταῖς ἐοικότας καὶ τὸ πλῆθος καὶ τὰς στολάς, οὔτοι ἂν
 σοι, εἴ τιτι ἐντυγχάνοιεν τῶν Ἀρμενίων, τοὺς μὲν ἂν συλ-
 λαμβάνοντες αὐτῶν κωλύοιεν τῶν ἐξαγγελιῶν, οὓς δὲ μὴ
 20 δύναιντο λαμβάνειν, ἀποσοβοῦντες ἂν ἐμποδῶν γίγνοιτο
 τοῦ μὴ ὄραν αὐτοὺς τὸ ὅλον στράτευμά σου, ἀλλ' ὡς περὶ
 κλωπῶν βουλευέσθαι. καὶ σὺ μὲν, ἔφη, οὕτω ποίει· ἐγὼ 24
 δὲ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ τοὺς ἡμίσεις μὲν τῶν πεζῶν ἔχων, πάντας
 δὲ τοὺς ἰππέας, πορεύσομαι διὰ τοῦ πεδίου εὐθὺς πρὸς τὰ

2 ante τοῦτο add. καὶ HAG 4 μετὰ τὸ δεῖπνον δὲ DF ἐκάλει
 DF 6 ἄνδρες φίλοι om. HAG μὲν πρόσθεν σύμμαχος CE
 7 κναξάρη HAG et DF τοὺς om. DF 8 τὸ om. DF
 9 ante θηρᾶσαι add. δεῖ D, δὴ F ἂν CAEGH 10 ἤλθομεν om.
 DF ὧδέ μοι οὖν δοκεῖ ἔφη DF 11 ἀποκομισθῆς CAEG: ἀποκο-
 μιθῆς H ὅσον μέτριον DF: εἰς τὸ ὕριον CAG: εἰς τὸ ὄριον EH
 12 ἴοι AH 13 τι] τινα DF 14 οὖν om. CAEGH
 15 ταῦτα τὰ ὄρη DF ἡμᾶς CAGH et D 16 προπέμποις A,
 qui o s. v., EG εὐζώνους DF: τοὺς σεαυτοῦ CE: τοὺς ἑαυτοῦ HAG
 17 ληστὰς AH 18 τιτι] τισιν DF τοὺς] οὓς CE et DF
 20 ἐμποδῶν AH 21 τοῦ] τὸ Dind., coll. Exped. iv. 8. 14 σου
 om. DF 23 τῶν πεζῶν μὲν (μὲν πεζῶν E) τοὺς ἡμίσεις ἔχων CE
 μὲν om. HAG ἅπαντας DF 24 εὐθὺς . . . ἀνθιστήται om. AG
 (in AH sequitur δῆλον ὅτι μάχεσθαι δὲ ἦν δέη ἐπὶ τοῦ πεδίου δῆλον ὅτι)

βασιλεία. καὶ ἦν μὲν ἀνθιστῆται, δῆλον ὅτι μάχεσθαι
 δεήσει· ἦν δ' αὖ ὑποχωρῆ τοῦ πεδίου, δῆλον ὅτι μεταθεῖν
 δεήσει· ἦν δ' εἰς τὰ ὄρη φεύγη, ἐνταῦθα δὴ, ἔφη, σὸν ἔργον
 25 μηδένα ἀφιέναι τῶν πρὸς σὲ ἀφικνουμένων. νόμιζε δὲ
 ὡσπερ ἐν θήρᾳ ἡμᾶς μὲν τοὺς ἐπιζητοῦντας ἔσεσθαι, σὲ δὲ 5
 τὸν ἐπὶ ταῖς ἄρκυσι μέμνησο οὖν ἐκεῖνο ὅτι φθάνειν δεῖ
 πεφραγμένους τοὺς πόρους πρὶν κινεῖσθαι τὴν θήραν. καὶ
 λεληθέναι δὲ δεῖ τοὺς ἐπὶ τοῖς στόμασιν, εἰ μέλλουσι μὴ
 26 ἀποτρέψειν τὰ προσφερόμενα. μὴ μέντοι, ἔφη, ὦ Χρυσάντα,
 οὕτως αὖ ποίει ὡσπερ ἐνίστε διὰ τὴν φιλοθηρίαν· πολλάκις 10
 γὰρ ὄλην τὴν νύκτα ἄυπνος πραγματεύη· ἀλλὰ νῦν ἔασαι
 χρὴ τοὺς ἄνδρας τὸ μέτριον ἀποκοιμηθῆναι, ὡς ἂν δύνωνται
 27 ὑπνομαχεῖν· μηδέ γε, ὅτι οὐχ ἡγεμόνας ἔχων ἀνθρώπους
 πλανᾷ ἀνὰ τὰ ὄρη, ἀλλ' ὅπη ἂν τὰ θηρία ὑφηγῆται, ταύτη
 μεταθεῖς, μήτι καὶ νῦν οὕτω τὰ δύσβατα πορεύου, ἀλλὰ 15
 κέλευέ σοι τοὺς ἡγεμόνας, ἐὰν μὴ πολὺ μᾶσσων ἢ ὁδὸς ἦ,
 28 τὴν ῥάστην ἡγεῖσθαι· στρατιᾷ γὰρ ἡ ῥάστη ταχίστη. μηδέ
 γε, ὅτι σὺ εἴθισαι τρέχειν ἀνὰ τὰ ὄρη, μήτι δρόμῳ ἡγήση,
 ἀλλ' ὡς ἂν δύνηταί σοι ὁ στρατὸς ἔπεσθαι, τῷ μέσῳ τῆς
 29 σπουδῆς ἡγοῦ. ἀγαθὸν δὲ καὶ τῶν δυνατωτάτων καὶ 20
 προθύμων ὑπομένοντάς τινας ἐνίστε παρακελεύεσθαι· ἐπειδὰν
 δὲ παρέλθῃ τὸ κέρας, παροξυντικὸν εἰς τὸ σπεύδειν πάντας
 παρὰ τοὺς βαδίζοντας τρέχοντας ὀρᾶσθαι.

1 εἰ μὲν ἀνθίσταται CE 2 αὖ CE: ἂν G et D: αὖ F 4 πρὸς] εἰς DF
 5 ἐπιζητοῦντας Stephanus: ἐπιζητήσοντας codd. σὺ DF
 6 τὸν om. HAG: τῶν D 7 τὸν θῆρα DF 8 δὲ om. CAEG: in H erasum post δεῖ add. αὐτὸν CAEGH τοὺς] τοῖς
 CAEGH τοῖς στόμασιν] τούτοις τεταγμένους DF 9 ἀποστρέφειν DF
 10 αὖ ποίει] λυποίης HAG 11 ἄγρυπνος CE πραγματεύει F
 13 ὑπνου τυχεῖν CAEGH post γε add. σὺ DF ἔχων ἀνθρώπους πλανᾷ HAG et F: ἔχων ἀνθρώπους πλανῶ D: ἔχεις πλανῶ CE
 14 ἀφηγῆται CE 15 μεταθεῖς A: μεταθεῖς G: μεταθεῖς μεμάθηκας μετιέναι CE: μεμάθηκας μετιέναι DF 16 ἐὰν] ἂν HAG post μὴ add. πάνυ CE et DF ἐλάσσων CE et DF
 17 ῥάστην] ἀρίστην HAG τάχιστα HAG 18 ὅτι σὺ εἴθισαι CE et DF: σὺ ὅτι δύνασαι HAG 19 δύναιτό CE στρατιώτης HAG 20 ἡγοῦ] ἢ τὸ sequentibus iungentes HAG δὲ] γὰρ CE
 21 ὑπομένοντα HAG 23 ante παρὰ add. τὸ DF

Χρυσάντας μὲν δὴ ταῦτα ἀκούσας καὶ ἐπιγαυρωθεὶς τῇ 30
 ἐντολῇ τῇ Κύρου, λαβὼν τοὺς ἡγεμόνας, ἀπελθὼν καὶ
 παραγγείλας ἃ ἔδει τοῖς ἅμα αὐτῷ μέλλουσι πορεύεσθαι,
 ἀνεπαύετο. ἐπεὶ δὲ ἀπεκοιμήθησαν ὅσον ἐδόκει μέτριον
 5 εἶναι, ἐπορεύετο ἐπὶ τὰ ὄρη. Κῦρος δέ, ἐπειδὴ ἡμέρα 31
 ἐγένετο, ἄγγελον μὲν προέπεμπε πρὸς τὸν Ἀρμένιον, εἰπὼν
 αὐτῷ λέγειν ὧδε· Κῦρος, ὦ Ἀρμένιε, κελεύει οὕτω ποιεῖν
 σε ὅπως ὡς τάχιστα ἔχων ἀπίη καὶ τὸν δασμὸν καὶ τὸ
 στράτευμα. ἦν δ' ἐρωτᾷ ὅπου εἰμί, λέγε τάληθῆ ὅτι ἐπὶ
 10 τοῖς ὀρίοις. ἦν δ' ἐρωτᾷ εἰ καὶ αὐτὸς ἔρχομαι, λέγε κἀν-
 ταῦθα τάληθῆ ὅτι οὐκ οἶσθα. ἔαν δ' ὀπόσοι ἐσμὲν πυν-
 θάνηται, συμπέμπειν τινὰ κέλευε καὶ μαθεῖν. τὸν μὲν δὴ 32
 ἄγγελον ἐπιστείλας ταῦτα ἔπεμψε, νομίζων φιλικώτερον
 οὕτως εἶναι ἢ μὴ προειπόντα πορεύεσθαι. αὐτὸς δὲ συν-
 15 ταξάμενος ἢ ἄριστον καὶ πρὸς τὸ ἀνύτειν τὴν ὁδὸν καὶ πρὸς
 τὸ μάχεσθαι, εἴ τι δέοι, ἐπορεύετο. προεῖπε δὲ τοῖς στρατιώ-
 ταις μηδένα ἀδικεῖν, καὶ εἴ τις Ἀρμενίων τῷ ἐντυγχάνοι,
 θαρρεῖν τε παραγγέλλειν καὶ ἀγορὰν τὸν θέλοντα ἄγειν ὅπου
 ἂν ᾧσιν, εἴτε σῖτα εἴτε ποτὰ τυγχάνοι πωλεῖν βουλόμενος.

1 μὲν om. CE   2 τῇ κύρου H : κύρου A : τοῦ κύρου cet.   3 ἅμα
 HAG : σύν CE et DF   4 ἀνεπαύοντο HAG   ἐπεὶ DF : ἐπειδὴν
 CAEGH   5 ἐπειδὴ HAG : ἐπεὶ CE et DF   6 προειπὼν CAGH
 (om. E)   7 ὦ om. CE   8 ἀπίης DF : ἀπύης καὶ οἴσης C :
 ἀπίης καὶ οἴσεις CE : οἴσοις AH : οἴσεις G : corr. Dind.   10 εἰ] ὅτι
 CE : ἢ GH   κἀνταῦθα τάληθῆ CE et DF : καὶ τάληθῆ A : καὶ ταῦτ'
 ἀληθῆ GH   11 ἦν δὲ CE et DF   12 κελεύειν CAEGH
 14 εἶναι οὕτως DF   15 ἀνύτειν H et F : ἀνύττειν CAEG : ἀνύειν
 D   17 μηδὲν HAG   τῷ D : τῷ F : om. HAG : αὐτῷ CE
 18 θέλοντα HAG : βουλόμενον CE et DF   19 εἴ τις σιτία ἢ ποτὰ
 DF pr.   post βουλόμενος add. ὁ μὲν . . . ἐξεπλάγη ex initio lib. tert.
 DF, eadem illic ponentes

φεύγοντες ἠλίσκοντο πολλοὶ [γε] αὐτῶν. τέλος δὲ καὶ ὁ
παῖς καὶ αἱ γυναῖκες καὶ αἱ θυγατέρες ἐάλωσαν, καὶ χρήματα
ὅσα σὺν αὐτοῖς ἀγόμενα ἔτυχεν. ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτός, ὡς
ἦσθετο τὰ γιγνόμενα, ἀπορῶν ποῖ τράποιτο ἐπὶ λόφον τινὰ
5 καταφεύγει. ὁ δ' αὖ Κῦρος ταῦτα ἰδὼν περιίσταται τὸν 5
λόφον τῷ παρόντι στρατεύματι, καὶ πρὸς Χρυσάνταν πέμψας
ἐκέλευε φυλακὴν τοῦ ὄρους καταλιπόντα ἦκειν. τὸ μὲν δὴ
στράτευμα ἠθροίζετο τῷ Κύρῳ· ὁ δὲ πέμψας πρὸς τὸν
Ἄρμένιον κήρυκα ἤρετο ὧδε· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ἄρμένιε,
πότῃ βούλει αὐτοῦ μένων τῷ λιμῷ καὶ τῷ δίψει μάχεσθαι 10
ἢ εἰς τὸ ἰσόπεδον καταβὰς ἡμῖν διαμάχεσθαι; ἀπεκρίνατο ὁ
6 Ἄρμένιος ὅτι οὐδετέροις βούλοιο μάχεσθαι. πάλιν ὁ
Κῦρος πέμψας ἠρώτα Τί οὖν κάθησαι ἐνταῦθα καὶ οὐ κατα-
βαίνεις; Ἀπορῶν, ἔφη, ὅ τι χρὴ ποιεῖν. Ἄλλ' οὐδέν, ἔφη
ὁ Κῦρος, ἀπορεῖν σε δεῖ· ἔξεστι γάρ σοι ἐπὶ δίκην κατα- 15
βαίνειν. Τίς δ', ἔφη, ἔσται ὁ δικάζων; Δῆλον ὅτι ᾧ ὁ θεὸς
ἔδωκε καὶ ἄνευ δίκης χρῆσθαι σοι ὅ τι βούλοιο. ἐνταῦθα
δὴ ὁ Ἄρμένιος γινώσκων τὴν ἀνάγκην καταβαίνει· καὶ ὁ
Κῦρος λαβὼν εἰς τὸ μέσον κάκεινον καὶ τὰ ἄλλα πάντα
περιεστρατοπεδεύσατο, ὁμοῦ ἤδη πᾶσαν ἔχων τὴν δύναμιν. 20
7 Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ ὁ πρεσβύτερος παῖς τοῦ Ἄρμενίου
Τιγράνης ἐξ ἀποδημίας τινὸς προσήει, ὃς καὶ σύνθηρός ποτε
ἐγένετο τῷ Κύρῳ· καὶ ὡς ἤκουσε τὰ γεγενημένα, εὐθὺς
πορεύεται ὥσπερ εἶχε πρὸς τὸν Κῦρον. ὡς δ' εἶδε πατέρα
τε καὶ μητέρα καὶ ἀδελφοὺς καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα 25

1 γε om. C E D F   καὶ ὁ παῖς] οἱ παῖδες C E   2 τὰ χρήματα
D F   3 ἔτυχεν H A G : ἐτύγχανεν C E : ἔτυχον D F   αὐτὸς
Pantazides : αὐτῶν codd.   4 τράποι H A G   6 πρὸς χρυσάνταν
H A G et D : χρυσάντα C E F   7 ἐκέλευσε C E   8 τῷ om. C E
πρὸς] εἰς C E   9 ἤρετο κήρυκα H A G   10 τῇ δίψει C E D F
12 οὐδετέροις] οὐδενὶ C E   μάχεσθαι] διαμάχεσθαι G H   13 κάθι-
σαι H A G   οὐκ ἀποβαίνεις A G : οὐ καποβαίνεις (sic) H   15 δίκη
D F   16 ἔσται om. C D F   post θεὸς add. σοι C E   17 χρήσασθαι
C E : σοι χρήσασθαι D F   20 ἐστρατοπεδεύσατο H A G : περιεστρα-
τεύσατο C E   21 δὲ H A G : δὴ C E D F   πρεσβύτατος C E D F
23 ἐγεγένητο C E D F   24 ἡπερ D : ὡς F   25 τε om. C E D F
ἀδελφὰς codd. : corr. Weiske   αὐτοῦ C E D F

αἰχμαλώτους γεγενημένους, ἐδάκρυσεν, ὡσπερ εἰκός. ὁ δὲ 8
 Κύρος ἰδὼν αὐτὸν ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐφιλοφρονήσατο αὐτῷ,
 εἶπε δ' ὅτι Εἰς καιρὸν ἤκεις, ἔφη, ὅπως τῆς δίκης ἀκούσης
 παρῶν τῆς ἀμφὶ τοῦ πατρός. καὶ εὐθὺς συνεκάλει τοὺς
 5 ἡγεμόνας τοὺς τε τῶν Περσῶν καὶ τοὺς τῶν Μήδων·
 προσεκάλει δὲ καὶ εἴ τις Ἀρμενίων τῶν ἐντίμων παρῆν. καὶ
 τὰς γυναῖκας ἐν ταῖς ἀρμαμάξαις παρούσας οὐκ ἀπήλασεν,
 ἀλλ' εἶα ἀκούειν. ὁπότε δὲ καλῶς εἶχεν, ἤρχετο τοῦ λόγου· 9
 Ὡς Ἀρμένιε, ἔφη, πρῶτον μὲν σοι συμβουλεύω ἐν τῇ δίκῃ
 10 τάληθῆ λέγειν, ἵνα σοι ἐν γε ἀπῆ τὸ εὐμισετότατον· τὸ γὰρ
 ψευδόμενον φαίνεσθαι εὖ ἴσθι ὅτι καὶ τοῦ συγγνώμης τινὸς
 τυγχάνειν ἐμποδῶν μάλιστα ἀνθρώποις γίγνεται· ἔπειτα δ',
 ἔφη, συνίσασι μὲν σοι καὶ οἱ παῖδες καὶ αἱ γυναῖκες αὐταὶ
 πάντα ὅσα ἔπραξας, καὶ Ἀρμενίων οἱ παρόντες· ἦν δὲ
 15 αἰσθάνωνταί σε ἄλλα ἢ τὰ γενόμενα λέγοντα, νομιοῦσί σε
 καὶ αὐτὸν καταδικάζειν σεαυτοῦ πάντα τὰ ἔσχατα παθεῖν,
 ἦν ἐγὼ τάληθῆ πύθωμαι. Ἀλλ' ἐρώτα, ἔφη, ὦ Κύρε, ὅ τι
 βούλει, ὡς τάληθῆ ἐροῦντος. τούτου ἕνεκα καὶ γενέσθω
 ὅ τι βούλεται. Λέγε δή μοι, ἔφη, ἐπολέμησάς ποτε 10
 20 Ἀστυάγει τῷ τῆς ἐμῆς μητρὸς πατρὶ καὶ τοῖς ἄλλοις
 Μήδοις; Ἐγὼ γ', ἔφη. Κρατηθεὶς δ' ὑπ' αὐτοῦ συνωμολόγη-
 σας δασμὸν οἴσειν καὶ συστρατεύσεσθαι ὅποι ἐπαγγέλλοι,
 καὶ ἐρύματα μὴ ἔξειν; Ἦν ταῦτα. Νῦν οὖν διὰ τί οὔτε τὸν
 δασμὸν ἀπήγαγες οὔτε τὸ στράτευμα ἔπεμπες, ἐτείχιζές τε τὰ
 25 ἐρύματα; Ἐλευθερίας ἐπεθύμουν· καλὸν γάρ μοι ἐδόκει εἶναι

3 ἔφη om. C E D F   post ὅπως add. σὺ C E D F   4 συγκαλεῖ
 H A G   6 παρεκάλει C E   8 post λόγου add. καὶ C E D   9 συμ-
 βουλεύσω G H   ἐν τῇ δίκῃ om. C E   12 ἐμποδῶν H et F
 μάλιστα ἀνθρώποις γίγνεται H A G et D F : καθίσταται μάλιστα ἀνθρώποις
 C E   13 καὶ αἱ γυναῖκες καὶ οἱ παῖδες C E   αὐταὶ om. C E
 16 σεαυτοῦ C E D F   17 post ἦν add. μὴ G H   18 ἕνεκα H A G
 καὶ om. C E D F   20 τῆς] τε H A G   22 συστρατεύεσθαι C E D F :
 συστρατεύσασθαι H A G : corr. Stephanus   ὅπου codd. : corr. Dind.
 post ὅπου add. καὶ C E   παραγγέλλοι (sic) C : παραγγελεῖ E
 24 ἀπέπαγες C E D F   τὸ om. C E D F   ἔπεμπες C E H pr. et F :
 ἀπέπεμπες H cor. A G : ἔπεμψας D   25 καὶ ὅς ἔφη ἐλευθερίας D :
 ἐλευθερίαν ἐπεθύμουν ἔφη C E   δοκεῖ C E D F

- καὶ αὐτὸν ἐλεύθερον εἶναι καὶ παισὶν ἐλευθερίαν καταλιπεῖν.
- 11 Καὶ γὰρ ἔστιν, ἔφη ὁ Κῦρος, καλὸν μάχεσθαι, ὅπως μήποτε
 τις δούλος μέλλοι γενήσεσθαι· ἦν δὲ δὴ ἡ πολέμῳ κρατηθεὶς
 ἢ καὶ ἄλλον τινὰ τρόπον δουλωθεὶς ἐπιχειρῶν τις φαίνεται
 τοὺς δεσπότης ἀποστερεῖν ἑαυτοῦ, τοῦτον σὺ πρῶτος πότερον 5
 ὡς ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ καλὰ πράττοντα τιμᾶς ἢ ὡς ἀδικούντα,
 ἦν λάβης, κολάζεις; Κολάζω, ἔφη· οὐ γὰρ ἔᾱς σὺ ψεύδε-
- 12 σθαι. Λέγε δὴ σαφῶς, ἔφη ὁ Κῦρος, καθ' ἕνα ἕκαστον· ἦν
 ἄρχων τις τύχη σοι καὶ ἀμάρτη, πότερον ἔᾱς ἄρχειν ἢ ἄλλον
 καθίστης ἀντ' αὐτοῦ; Ἄλλον καθίστημι. Τί δέ, ἦν χρή- 10
 ματα πολλὰ ἔχη, ἔᾱς πλουτεῖν ἢ πένητα ποιεῖς; Ἀφαιροῦμαι,
 ἔφη, ἂ ἂν ἔχων τυγχάνη. Ἦν δὲ καὶ πρὸς πολεμίους γι-
 γνώσκης αὐτὸν ἀφιστάμενον, τί ποιεῖς; Κατακαίνω, ἔφη· τί
 γὰρ δεῖ ἐλεγχθέντα ὅτι ψεύδομαι ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ
- 13 τάληθῆ λέγοντα; ἔνθα δὴ ὁ μὲν παῖς αὐτοῦ ὡς ἤκουσε ταῦτα, 15
 περισπάσατο τὴν τιάραν καὶ τοὺς πέπλους κατερρήξατο, αἱ
 δὲ γυναῖκες ἀναβοήσασαι ἐδρύπτοντο, ὡς οἰχομένου τοῦ
 πατρὸς καὶ ἀπολωλότων σφῶν ἤδη. καὶ ὁ Κῦρος σιωπῆσαι
 κελεύσας εἶπεν· Εἶεν· τὰ μὲν δὴ σὰ δίκαια ταῦτα, ὦ
 Ἀρμένιε· ἡμῖν δὲ τί συμβουλεύεις ἐκ τούτων ποιεῖν; ὁ μὲν 20
 δὴ Ἀρμένιος ἐσιώπα ἀπορῶν πότερα συμβουλεύοι τῷ Κύρῳ
 κατακαίνειν αὐτὸν ἢ τὰναντία διδάσκει ὦν αὐτὸς ἔφη ποιεῖν.
- 14 ὁ δὲ παῖς αὐτοῦ Τιγράνης ἐπήρετο τὸν Κῦρον· Εἰπέ μοι,
 ἔφη, ὦ Κῦρε, ἐπεὶ ὁ πατὴρ ἀποροῦντι ἔοικεν, ἢ συμβουλεύσω
 περὶ αὐτοῦ ἂ οἶμαί σοι βέλτιστα εἶναι; καὶ ὁ Κῦρος, ἦσθη- 25
 μένος, ὅτε συνεθήρα αὐτῷ ὁ Τιγράνης, σοφιστὴν τινα αὐτῷ
 συνόντα καὶ θαυμαζόμενον ὑπὸ τοῦ Τιγράνου, πάνν ἐπεθύμει

3 μέλλοιτο C E: μέλλη Herwerden ἢ om. H A G 4 δου-
 λωθεὶς] χειρωθεὶς C E 6 τιμήσαις H A G 7 post σὺν add.
 ἔφη C E 10 καθιστᾶς C E 12 ἂ om. D F, unde ἂν Dind. ἦν]
 ἂν C E 13 κατακαίνω] ἀναιρῶ A mg. H mg. 15 ἔνθα H A G:
 ἐνταῦθα C E D F 17 κατεδρύπτοντο C E: ἐκόπτοντο A mg. H mg.
 18 post πατρὸς add. αὐτῶν C E ante σφῶν add. πάντων c A E g H D f
 19 ante εἶπεν add. πάλιν C E D F 21 ἀπορῶν ἐσιώπα H A G
 συμβουλεύει H A G et E 22 ἑαυτὸν C E D F 24 ὦ κύρε
 ἔφη D F 25 ἂ] οἶα C E οἶομαι H A G

αὐτοῦ ἀκοῦσαι ὅτι ποτ' ἐροίη· καὶ προθύμως ἐκέλευσε λέγειν ὅτι γινώσκου.

Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη ὁ Τιγράνης, εἰ μὲν ἀγασαι τοῦ πατρὸς 15
ἢ ὅσα βεβούλευται ἢ ὅσα πέπραχε, πάνν σοι συμβουλεύω
5 τοῦτον μιμῆσθαι· εἰ μὲντοι σοι δοκεῖ πάντα ἡμαρτηκένοι,
συμβουλεύω τοῦτον μὴ μιμῆσθαι. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Κῦρος,
τὰ δίκαια ποιῶν ἤκιστ' ἂν τὸν ἀμαρτάνοντα μιμοίμην.
Ἔστιν, ἔφη, ταῦτα. Κολαστέον ἄρ' ἂν εἶη κατὰ γε τὸν
σὸν λόγον τὸν πατέρα, εἶπερ τὸν ἀδικοῦντα δίκαιον κολάζειν.
10 Πότερα δ' ἡγή, ὦ Κῦρε, ἄμεινον εἶναι σὺν τῷ σῷ ἀγαθῷ τὰς
τιμωρίας ποιῆσθαι ἢ σὺν τῇ σῇ ζημίᾳ; Ἐμαυτὸν ἄρα, ἔφη,
οὕτω γ' ἂν τιμωροίμην. Ἄλλὰ μὲντοι, ἔφη ὁ Τιγράνης, 16
μεγάλα γ' ἂν ζημιοῖο, εἰ τοὺς σεαυτοῦ κατακαίνοις τότε
ὁπότε σοι πλείστου ἄξιοι εἶεν κεκτῆσθαι. Πῶς δ' ἂν, ἔφη
15 ὁ Κῦρος, τότε πλείστου ἄξιοι γίνουιντο ἄνθρωποι ὁπότε
ἀδικοῦντες ἀλίσκωιντο; Εἰ τότε, οἶμαι, σῶφρονες γίνουιντο.
δοκεῖ γάρ μοι, ὦ Κῦρε, οὕτως ἔχειν, ἄνευ μὲν σωφροσύνης
οὐδ' ἄλλης ἀρετῆς οὐδὲν ὄφελος εἶναι· τί γὰρ ἂν, ἔφη,
χρήσαιτ' ἂν τις ἰσχυρῷ ἢ ἀνδρείῳ μὴ σῶφρονι, [ἢ ἰππικῷ],
20 τί δὲ πλουσίῳ, τί δὲ δυνάστη ἐν πόλει; σὺν δὲ σωφροσύνῃ
καὶ φίλος πᾶς χρήσιμος καὶ θεράπων πᾶς ἀγαθός. Τοῦτ' 17
οὔν, ἔφη, λέγεις ὡς καὶ ὁ σὸς πατήρ ἐν τῇδε τῇ μιᾷ ἡμέρᾳ
ἐξ ἄφρονος σῶφρων γεγένηται; Πάνν μὲν οὔν, ἔφη. Πάθημα
ἄρα τῆς ψυχῆς σὺ λέγεις εἶναι τὴν σωφροσύνην, ὥσπερ
25 λύπην, οὐ μάθημα· οὐ γὰρ ἂν δήπου, εἶγε φρόνιμον δεῖ
γενέσθαι τὸν μέλλοντα σῶφρονα ἔσεσθαι, παραχρῆμα ἐξ

4 συμβουλεύσω H A G 5 εἰ... μιμῆσθαι om. H A G et E
6 τοῦτον g et F: σοι αὐτὸν C e D 9 σὸν om. H A G 11 ἄρα
om. H A G 13 γ' ἂν D F: κἂν H A G: ἂν C E ἑαυτοῦ C E D F
τότε om. C et G 14 ἂν om. C E D F 15 τότε om. C E D
ἄνθρωποι H A G et D: οἱ ἄνθρωποι C E F 16 εἰ] ἢ C E: ἢ D οἶμαι
om. C 17 οὕτως ἔχειν ὦ κῦρε C E 19 ἰσχυρῷ ἢ ἀνδρείῳ μὴ
σῶφρονι c et H A G (μὴ σῶφρονι om. E): ἐχυρῷ ἀνδρείῳ μὴ σῶφρονι μὴ
ἰσχυρῷ C: ἐχυρῷ (-ῶς D) ἀνδρείῳ μὴ σῶφρονι μηδ' ἰσχυρῷ D F ἢ ἰπ-
πικῷ del. Schneider 24 σὺ λέγεις τῆς ψυχῆς C E D F 25 λύπην
A H 26 παραχρῆμα om. H A G

- 18 ἄφρονος σώφρων ἂν τις γένοιτο. Τί δ', ἔφη, ὦ Κῦρε, οὐπω ἤσθου καὶ ἓνα ἄνδρα δι' ἀφροσύνην μὲν ἐπιχειροῦντα κρείττονι ἑαυτοῦ μάχεσθαι, ἐπειδὴν δὲ ἠττηθῆ, εὐθύς πεπαυμένον τῆς πρὸς τοῦτον ἀφροσύνης; πάλιν δ', ἔφη, οὐπω ἐώρακας πόλιν ἀντιπαττομένην πρὸς πόλιν ἑτέραν, ἧς ἐπειδὴν 5 ἠττηθῆ παραχρῆμα ταύτη ἀντὶ τοῦ μάχεσθαι πείθεσθαι
- 19 ἐθέλει; Ποίαν δ', ἔφη ὁ Κῦρος, καὶ σὺ τοῦ πατρὸς ἠτταν λέγων οὕτως ἰσχυρίζεαι σεσωφρονίσθαι αὐτόν; Ἡ νῆ Δί', ἔφη, σύνοιδεν ἑαυτῷ ἐλευθερίας μὲν ἐπιθυμήσας, δούλος δ' ὡς οὐδεπώποτε γενόμενος, ἃ δὲ ῥήθη χρήναι 10 λαθεῖν ἢ φθάσαι ἢ ἀποβιάσασθαι, οὐδὲν τούτων ἱκανὸς γενόμενος διαπράξασθαι. σὲ δὲ οἶδεν, ἃ μὲν ἐβουλήθης ἐξαπατήσαι αὐτόν, οὕτως ἐξαπατήσαντα ὡσπερ ἂν τις τυφλοὺς καὶ κωφοὺς καὶ μηδ' ὀτιοῦν φρονούντας ἐξαπατήσειεν· ἃ δὲ ῥήθης λαθεῖν χρήναι, οὕτω σὲ οἶδε λαθόντα 15 ὥστε ἃ ἐνόμιζεν ἑαυτῷ ἐχυρὰ χωρία ἀποκεῖσθαι, σὺ εἰρκτὰς ταῦτα ἔλαθες προκατασκευάσας· τάχει δὲ τοσοῦτον περιεγένου αὐτοῦ ὥστε πρόσωθεν ἔφθασας ἐλθὼν σὺν πολλῷ στόλῳ πρὶν τοῦτον τὴν παρ' ἑαυτῷ δύναμιν ἀθροίσασθαι.
- 20 Ἐπειτα δοκεῖ σοι, ἔφη ὁ Κῦρος, καὶ ἡ τοιαύτη ἠττα σωφρονίζεις ἱκανῆ εἶναι ἀνθρώπους, τὸ γινῶναι ἄλλους ἑαυτῶν βελτίονας ὄντας; Πολύ γε μᾶλλον, ἔφη ὁ Τιγράνης, ἢ ὅταν μάχη τις ἠττηθῆ. ὁ μὲν γὰρ ἰσχύι κρατηθεὶς ἔστιν ὅτε ῥήθη σωμασκήσας ἀναμαχεῖσθαι· καὶ πόλεις γε ἀλοῦσαι

1 τις ἂν DF   2 ἀφροσύνης DF   4 πρὸς τοῦτου CEF   πάλιν
 CEDF: πόλιν HAG   5 prius πόλιν om. HAG   ἧς HAG:
 ἢ τις CEDF   7 θέλει CEDF   λέγων ἠτταν CE   8 ἰσχυρίζη
 CEDF: ἰσχυρίζεις HAG   ἢ scripsi: ἦν HAG: ἐν ἧ CEDF
 11 ἢ ante ἀποβιάσασθαι om. HAG   12 διατάξασθαι HAG
 ἃ μὲν CEDF: ἐπεὶ HAG   15 οὕτως CEDF et AH   σὲ οἶδε
 del. Herwerden   16 αὐτῷ CEF   σοὶ εἰρκτὰς ταῦτα HAG (in
 quo σοὶ punctis notatum est): ταῦτα σὺν εἰρκτὰς αὐτῷ CEF: ταῦτα
 εἰρκτὰς ἑαυτῷ D pr. (αὐτῷ D corr.): ταῦτα σὺν εἰρκτὰς σαυτῷ Hug
 17 ἔλαθε HAG   18 πρόσωθεν CE: πρόσθεν HAG et D: πρόσω-
 πον F   19 ἑαυτοῦ CEF   ἀθροῖσαι CE   21 τὸ HAG:
 τοῦ CEDF   ἑαυτῶν ἄλλους CE: ἀλλήλους ἑαυτῶν HAG: ἑαυτοῦ
 DF   22 γε om. HAG   24 σωμασκήσας HAG: τὸ σῶμα
 ἀσκήσας CDF: σῶμα ἀσκήσας E   γε] δὲ CE

συμμάχους προσλαβοῦσαι οἴονται ἀναμαχέσασθαι ἄν· οὐς
 δ' ἂν βελτίους τινὲς ἑαυτῶν ἠγήσωνται, τούτοις πολλάκις
 καὶ ἄνευ ἀνάγκης ἐθέλουσι πείθεσθαι. Σὺ, ἔφη, ἔοικας 21
 οὐκ οἶεσθαι τοὺς ὑβριστὰς γινώσκειν τοὺς ἑαυτῶν σωφρονε-
 5 στέρους, οὐδὲ τοὺς κλέπτας τοὺς μὴ κλέπτοντας, οὐδὲ τοὺς
 ψευδομένους τοὺς τάληθῆ λέγοντας, οὐδὲ τοὺς ἀδικοῦντας
 τοὺς τὰ δίκαια ποιοῦντας· οὐκ οἶσθα, ἔφη, ὅτι καὶ νῦν ὁ
 σὸς πατήρ ἐψεύσατο καὶ οὐκέτ' ἠμπέδου τὰς πρὸς ἡμᾶς
 συνθήκας, εἰδὼς ὅτι ἡμεῖς οὐδ' ὀτιοῦν ὦν Ἀστυάγης συνέθετο
 10 παραβαίνομεν; Ἄλλ' οὐδ' ἐγὼ τοῦτο λέγω ὡς τὸ γνῶναι 22
 μόνον τοὺς βελτίονας σωφρονίζει ἄνευ τοῦ δίκην διδόναι
 ὑπὸ τῶν βελτιόνων, ὥσπερ ὁ ἐμὸς πατήρ νῦν δίδωσιν.
 Ἄλλ', ἔφη ὁ Κῦρος, ὃ γε σὸς πατήρ πέπονθε μὲν οὐδ'
 ὀτιοῦν πω κακόν· φοβεῖται γε μέντοι εὖ οἶδ' ὅτι μὴ πάντα
 15 τὰ ἔσχατα πάθη. Οἶει οὖν τι, ἔφη ὁ Τιγράνης, μάλλον 23
 καταδουλοῦσθαι ἀνθρώπους τοῦ ἰσχυροῦ φόβου; οὐκ οἶσθ'
 ὅτι οἱ μὲν τῷ ἰσχυροτάτῳ κολάσματι νομιζομένῳ σιδήρῳ
 παιόμενοι ὅμως ἐθέλουσι καὶ πάλιν μάχεσθαι τοῖς αὐτοῖς;
 οὐς δ' ἂν σφόδρα φοβηθῶσιν ἀνθρωποι, τούτοις οὐδὲ παρα-
 20 μυθουμένοις ἔτι ἀντιβλέπειν δύνανται; Λέγεις σύ, ἔφη, ὡς
 ὁ φόβος τοῦ ἔργῳ κακοῦσθαι μάλλον κολάζει τοὺς ἀνθρώ-
 πους. Καὶ σύ γε, ἔφη, οἶσθα ὅτι ἀληθῆ λέγω· ἐπίστασαι 24
 γὰρ ὅτι οἱ μὲν φοβούμενοι μὴ φύγωσι πατρίδα καὶ οἱ μέλ-
 λοντες μάχεσθαι δεδιότες μὴ ἠττηθῶσιν [ἀθύμως διάγουσι,
 25 καὶ οἱ πλείοντες μὴ ναυαγήσωσι,] καὶ οἱ δουλείαν καὶ δεσμὸν
 φοβούμενοι, οὗτοι μὲν οὔτε σίτου οὔθ' ὕπνου δύνανται
 λαγχάνειν διὰ τὸν φόβον· οἱ δὲ ἤδη μὲν φυγάδες, ἤδη δ'

1 ἀναμάχεσθαι C E   2 τινὲς post ἠγήσωνται C E   3 θέλουσιν
 H A G   6 ἀληθῆ H A G et D   8 ἐψεύσατο καὶ οὐκ om. D F
 οὐκ ἐξημπέδου codd. : corr. Cobet   9 οὐδ' om. C E   10 ταῦτα
 H A G   13 γε om. C E D   15 τι οὖν C E D F   19 οἱ
 ἀνθρωποι C E   παραμυθουμένοις D: παραμυθούμενοι H A G et C E: παρα-
 μυθουμένων F   20 ἔτι om. D   22 ἔφη om. H A G   24 ἠττηθῶσι
 ἀθύμως C E D F   ἀθύμως... ναυαγήσωσι del. Madvig   25 δασμὸν
 C E D F

ἡττημένοι, ἤδη δὲ δουλεύοντες, ἔστιν ὅτε δύνανται καὶ
 25 μᾶλλον τῶν εὐδαιμόνων ἐσθίειν τε καὶ καθεύδειν. ἔτι δὲ
 φανερώτερον καὶ ἐν τοῖσδε οἶον φόρημα ὁ φόβος· ἔνιοι γὰρ
 φοβούμενοι μὴ ληφθέντες ἀποθάνωσι προαποθνήσκουσιν
 ὑπὸ τοῦ φόβου, οἱ μὲν ρίπτουντες ἑαυτούς, οἱ δ' ἀπαγχό- 5
 μνοι, οἱ δ' ἀποσφαττόμενοι· οὕτω πάντων τῶν δεινῶν ὁ
 φόβος μάλιστα καταπλήττει τὰς ψυχάς. τὸν δ' ἐμὸν
 πατέρα, ἔφη, νῦν πῶς δοκεῖς διακεῖσθαι τὴν ψυχὴν, ὃς οὐ
 μόνον περὶ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ γυναικὸς
 καὶ περὶ πάντων τῶν τέκνων [δουλείας] φοβεῖται; καὶ ὁ 10
 26 Κῦρος εἶπεν· Ἄλλὰ νῦν μὲν ἔμοιγε οὐδὲν ἄπιστον τοῦτον
 οὕτω διακεῖσθαι· δοκεῖ μέντοι μοι τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς εἶναι
 καὶ εὐτυχοῦντα ἐξυβρίσαι καὶ πταίσαντα ταχὺ πτήξαι, καὶ
 ἀνεθέντα γε πάλιν αὖ μέγα φρονῆσαι καὶ πάλιν αὖ πράγματα
 27 παρασχεῖν. Ἄλλὰ ναὶ μὰ Δί', ἔφη, ὦ Κῦρε, ἔχει μὲν 15
 προφάσεις τὰ ἡμέτερα ἀμαρτήματα ὥστ' ἀπιστεῖν ἡμῖν·
 ἔξεστι δέ σοι καὶ φρούρια ἐντειχίζειν καὶ τὰ ἐχυρὰ κατέχειν
 καὶ ἄλλο ὅ τι ἂν βούλη πιστὸν λαμβάνειν. καὶ μέντοι,
 ἔφη, ἡμᾶς μὲν ἔξεις οὐδέν τι τούτοις μέγα λυπουμενούς·
 μεμνησόμεθα γὰρ ὅτι ἡμεῖς αὐτῶν αἰτιοί ἐσμεν· εἰ δέ τι 20
 τῶν ἀναμαρτήτων παραδοὺς τὴν ἀρχὴν ἀπιστῶν αὐτοῖς φανεί,
 ὄρα μὴ ἅμα τε εἶ ποιήσεις καὶ ἅμα οὐ φίλον νομιούσί σε·
 εἰ δ' αὖ φυλαττόμενος τὸ ἀπεχθάνεσθαι μὴ ἐπιθήσεις αὐτοῖς
 ζυγὰ τοῦ μὴ ὑβρίσαι, ὄρα μὴ ἐκείνους αὖ δεήσει σε σωφρονί-
 28 ζειν ἔτι μᾶλλον ἢ ἡμᾶς νῦν ἐδέησεν. Ἄλλὰ ναὶ μὰ τοὺς 25

I ὅταν C D F (om. E) καὶ om. H A G 2 ante καθεύδειν
 add. πίνειν καὶ C E δὲ om. C D F 6 ὁ om. H A G 8 ἔφη
 om. C E πῶς νῦν C E αἰκίζεσθαι D F 9 περὶ ante γυναικὸς
 om. H et F 10 τέκνων] παίδων C δουλείας om. Vat. 987
 11 οὕτω τοῦτον C D F 12 οὕτως A H 13 καὶ εὐτυχοῦντα
 C E D F : εὐτυχοῦντα H A G πτήξαντα H A G 14 μέγα . . . αὖ
 om. H A G 15 παρέχειν H A G 16 ὥστ' ἂν H A G 18 βούλει
 H cor. A G 21 παραδοὺς C E D : παρεδίδους H A G : παραδιδούς d F
 ἀπιστῶ, sed os s. v. A H (qui accentum quoque super à addit) : ἄπιστος
 G αὐτὸς D F φανῆς C E : φανείς H cor. A G 22 ποιήσης
 H A G et F νομίσουσι H A G 24 δεήσῃ H A G et C D

θεούς, ἔφη, τοιούτοις μὲν ἔγωγε ὑπηρεταίς, οὓς εἰδείην
 ἀνάγκη ὑπηρετοῦντας, ἀηδῶς ἂν μοι δοκῶ χρῆσθαι· οὓς δὲ
 γινώσκειν δοκοῖην ὅτι εὐνοία καὶ φιλία τῇ ἐμῇ τὸ δέον
 συλλαμβάνοιεν, τούτους ἂν μοι δοκῶ καὶ ἀμαρτάνοντας
 5 ῥᾶον φέρειν ἢ τοὺς μισοῦντας μὲν, ἔκπλεω δὲ πάντα ἀνάγκη
 διαπονουμένους. καὶ ὁ Τιγράνης εἶπε πρὸς ταῦτα· Φιλίαν
 δὲ παρὰ τίνων ἂν ποτε λάβοις τοσαύτην ὅσην σοι παρ'
 ἡμῶν ἔξεστι κτήσασθαι νῦν; Παρ' ἐκείνων οἶμαι, ἔφη,
 [παρὰ] τῶν μηδέποτε πολεμίων γεγενημένων, εἰ ἐθέλοιμι
 10 εὐεργετεῖν αὐτοὺς ὥσπερ σὺ νῦν με κελεύεις εὐεργετεῖν
 ὑμᾶς. Ἡ καὶ δύναιο ἂν, ἔφη, ὦ Κύρε, ἐν τῷ παρόντι νῦν 29
 εὐρεῖν ὄτῳ ἂν χαρίσαιο ὅσαπερ τῷ ἐμῷ πατρί; αὐτίκα, ἔφη,
 ἦν τινα ἕως ζῆν τῶν σε μηδὲν ἠδικηκότων, τίνα σοι τούτου
 χάριν οἶει αὐτὸν εἶσεσθαι; τί δ', ἦν αὐτοῦ τέκνα καὶ γυναῖκα
 15 μὴ ἀφαιρῆ, τίς σε τούτου ἔνεκα φιλήσει μᾶλλον ἢ ὁ νομίζων
 προσήκειν αὐτῷ ἀφαιρεθῆναι; τὴν δ' Ἀρμενίων βασιλείαν
 εἰ μὴ ἔξει, οἶσθά τινα, ἔφη, λυπούμενον μᾶλλον ἢ ἡμᾶς;
 οὐκοῦν καὶ τοῦτ', ἔφη, δῆλον ὅτι ὁ μάλιστα λυπούμενος εἰ
 μὴ βασιλεὺς εἶη οὗτος καὶ λαβὼν τὴν ἀρχὴν μεγίστην ἂν
 20 σοι χάριν εἰδείη. εἰ δέ τί σοι, ἔφη, μέλει καὶ τοῦ ὡς 30
 ἠκιστα τεταραγμένα τάδε καταλιπεῖν, ὅταν ἀπίης, σκόπει,
 ἔφη, πότερον ἂν οἶει ἠρεμεστέρως ἔχειν τὰ ἐνθάδε καινῆς
 γενομένης ἀρχῆς ἢ τῆς εἰωθυίας καταμενούσης· εἰ δέ τί σοι
 μέλει καὶ τοῦ ὡς πλείστην στρατιὰν ἐξάγειν, τίν' ἂν οἶει
 25 μᾶλλον ἐξετάσαι ταύτην ὀρθῶς τοῦ πολλάκις αὐτῇ κεχρη-
 μένου; εἰ δὲ καὶ χρημάτων δεήσει, τίν' ἂν ταῦτα νομίζεις

6 εἶπε om. C D F   φιλίαν δ' (δὲ) ἔφη C E D F   8 οἶομαι C E D F
 9 παρὰ del. Cobet   μηδέποτε οὕτως C E: μηδεπώποτε D F
 10 κελεύεις με C E D F   12 ἂν om. D   13 χάριν τούτου C E F
 14 δ' ἦν H A G: δὲ ἂν C E D F   αὐτῷ H A G: ἐαυτῷ C E D F
 17 τινα ἔφη λυπούμενον μᾶλλον ἢ F: τινα λυπούμενον μᾶλλον ἢ D: τινα
 ἔφη νῦν λυπούμενον ἄλλον ἢ H A G: τινα ἄλλον λυπούμενον ἢ C E   τιν'
 ἂν et 18 μάλιστ' ἂν Nitsche   18 τοῦτ' H A G: τοῦτο C E: τούτου
 C D F   19 βασιλεὺς εἶη H A G et C E: βασιλεύσει D F   ἀρχὴν
 om. H A G   21 καταλείπειν H pr.   23 γενομένης C E D F:
 ἀρχεμένης H A G   26 δεήση C E s.v. D

κρείττον ἐκπορίσαι τοῦ καὶ εἰδότος καὶ ἔχοντος πάντα τὰ ὄντα; ὦγαθέ, ἔφη, Κῦρε, φύλαξαι μὴ ἡμᾶς ἀποβαλὼν σαυτὸν ζημιώσης πλείω ἢ ὁ πατήρ ἐδυνήθη σε βλάψαι. ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν.

- 31 Ὁ δὲ Κῦρος ἀκούων ὑπερήδeto, ὅτι ἐνόμιζε περαίνεσθαι 5
πάντα αὐτῷ ὅσαπερ ὑπέσχετο τῷ Κυαζάρῃ πράξειν· ἐμέμνητο
γὰρ εἰπὼν ὅτι καὶ φίλον οἶοιτο μᾶλλον ἢ πρόσθεν ποιήσειν.
καὶ ἐκ τούτου δὴ τὸν Ἀρμένιον ἐρωτᾷ· Ἦν δὲ δὴ ταῦτα
πείθωμαι ὑμῖν, λέγε μοι, ἔφη, σύ, ὦ Ἀρμένιε, πόσῃν μὲν
στρατιάν μοι συμπέμψεις, πόσα δὲ χρήματα συμβαλῆ εἰς τὸν 10
32 πόλεμον; πρὸς ταῦτα δὴ λέγει ὁ Ἀρμένιος· Οὐδὲν ἔχω, ὦ
Κῦρε, ἔφη, ἀπλούστερον εἰπεῖν οὐδὲ δικαιότερον ἢ δεῖξαι μὲν
ἐμὲ πᾶσαν τὴν οὖσαν δύναμιν, σὲ δὲ ἰδόντα ὅσῃν μὲν ἂν σοι
δοκῆ στρατιὰν ἄγειν, τὴν δὲ καταλιπεῖν τῆς χώρας φυλακῆν.
ὡς δ' αὐτως περὶ χρημάτων δηλώσαι μὲν ἐμὲ δίκαιόν σοι 15
πάντα τὰ ὄντα, σὲ δὲ τούτων αὐτὸν γνόντα ὀπόσα τε ἂν
33 βούλη φέρεσθαι καὶ ὀπόσα ἂν βούλη καταλιπεῖν. καὶ ὁ
Κῦρος εἶπεν· Ἴθι δὴ λέξον μοι πόσῃ σοι δύναμις ἐστι, λέξον
δὲ καὶ πόσα χρήματα. ἐνταῦθα δὴ λέγει ὁ Ἀρμένιος· Ἰππεῖς
μὲν τοίνυν εἰσὶν [Ἀρμενίων] εἰς ὀκτακισχιλίους, πεζοὶ δὲ εἰς 20
τέτταρας μυριάδας· χρήματα δ', ἔφη, σὺν τοῖς θησαυροῖς οἷς
ὁ πατήρ κατέλιπεν ἔστιν εἰς ἀργύριον λογισθέντα τάλαντα
34 πλείω τῶν τρισχιλίων. καὶ ὁ Κῦρος οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλ'
εἶπε· Τῆς μὲν τοίνυν στρατιᾶς, ἐπεὶ σοι, ἔφη, οἱ ὄμοροι
Χαλδαῖοι πολεμοῦσι, τοὺς ἡμίσεις μοι σύμπεμπε· τῶν δὲ 25

2 ὦ ἀγαθέ C E D F   3 ἠδυνήθη H A G   6 τῷ om. C D F
κυαζάρει A H et C E D F   7 μᾶλλον H A G : μᾶλλον αὐτοῦ C E F :
μᾶλλον αὐτὸν D   8 καὶ om. E D F   9 σὺ ἔφη D F   μὲν
στρατιάν μοι H A G : μὲν στρατιάν C : μοι στρατιάν E et D : στρατιάν F
10 συμπέμψης H   11 ἔφη ὦ κύρε ἔχω C E D F   13 τὴν δύναμιν
τὴν οὖσαν C E D F   16 αὐτῶν D f   τε om. H A G   17 βούλει
bis H cor. A G et c F   18 δὴ λέξον C E g H : δὴ δεῖξον G : δὲ λέξον A :
δεῖξον D : λέξον F   ὀπόσῃ C E D F   20 εἰσὶν ἀρμενίων H A G :
ἀρμενίων εἰσὶν C E D F   ἀρμενίων del. Hug ; praeter Armenios nullos
equites habebat rex   21 σὺν τοῖς G et C D F : ἐν τοῖς c E H :
αὐτοῖς A   23 ἐμέλλησεν E et G : ἠμέλλησεν D   24 σοι D F : τε
H A G : σοὶ τοι C E   25 συμπέμπετε D F

χρημάτων ἀντὶ μὲν τῶν πεντήκοντα ταλάντων ὧν ἔφερες
 δασμὸν διπλάσια Κναξάρη ἀπόδος, ὅτι ἔλιπες τὴν φορὰν·
 ἐμοὶ δ', ἔφη, ἄλλα ἑκατὸν δάνεισον· ἐγὼ δέ σοι ὑπισχνούμαι,
 ἣν ὁ θεὸς εὖ διδῶ, ἀνθ' ὧν ἂν ἐμοὶ δανείσης ἢ ἄλλα πλείονος
 5 ἄξια εὐεργετήσῃς ἢ τὰ χρήματα ἀπαριθμήσῃς, ἣν δύνωμαι·
 ἣν δὲ μὴ δύνωμαι, ἀδύνατος ἂν φαινοίμην, οἶμαι, ἄδικος δ'
 οὐκ ἂν δικαίως κρινοίμην. καὶ ὁ Ἀρμένιος, Πρὸς τῶν θεῶν, 35
 ἔφη, ὦ Κῦρε, μὴ οὕτω λέγε· εἰ δὲ μή, οὐ θαρροῦντά με
 ἔξεις· ἀλλὰ νόμιζε, ἔφη, ἂ ἂν καταλίπῃς μηδὲν ἦττον σὰ
 10 εἶναι ὧν ἂν ἔχων ἀπίης. Εἶεν, ἔφη ὁ Κῦρος· ὥστε δὲ τὴν
 γυναῖκα ἀπολαβεῖν, ἔφη, πόσα ἂν μοι χρήματα δοίης; Ὅποσα
 ἂν δυναίμην, ἔφη. Τί δέ, ὥστε τοὺς παῖδας; Καὶ τούτων,
 ἔφη, ὅποσα ἂν δυναίμην. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Κῦρος, ταῦτα μὲν
 ἦδη διπλάσια τῶν ὄντων. σὺ δέ, ἔφη, ὦ Τιγράνη, λέξον 36
 15 μοι πόσου ἂν πρίαίω ὥστε τὴν γυναῖκα ἀπολαβεῖν. ὁ δὲ
 ἐτύγχανε νεόγαμός τε ὦν καὶ ὑπερφιλῶν τὴν γυναῖκα. Ἐγὼ
 μὲν, ἔφη, ὦ Κῦρε, κὰν τῆς ψυχῆς πριαίμην ὥστε μήποτε
 λατρεῦσαι ταύτην. Σὺ μὲν τοίνυν, ἔφη, ἀπάγου τὴν σὴν· 37
 οὐδὲ γὰρ εἰλήφθαι ἔγωγε αἰχμάλωτον ταύτην νομίζω σοῦ γε
 20 μηπώποτε φυγόντος ἡμᾶς. καὶ σὺ δέ, ὦ Ἀρμένιε, ἀπάγου
 τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας μηδὲν αὐτῶν καταθείς, ἵν'
 εἰδῶσιw ὅτι ἐλεύθεροι πρὸς σὲ ἀπέρχονται. καὶ νῦν μὲν,
 ἔφη, δειπνεῖτε παρ' ἡμῖν· δειπνήσαντες δὲ ἀπελαύνετε ὅποι
 ὑμῖν θυμός. οὕτω δὴ κατέμειναν.
 25 Διασκηνοῦντων δὲ μετὰ δεῖπνον ἐπήρετο ὁ Κῦρος· Εἰπέ 38
 μοι, ἔφη, ὦ Τιγράνη, ποῦ δὴ ἐκείνός ἐστιν ὁ ἀνὴρ ὃς συνε-
 θήρα ἡμῖν καὶ σύ μοι μάλα ἐδόκεις θαυμάζειν αὐτόν. Οὐ

2 διπλασίονα C E D F   κναξάρη G : κναξάρει cet.   4 ἣν ὁ
 H A G : ἂν C E D F   ἢ om. H A G et D   6 φανοίμην C E
 11 ἔφη om. C E F   12 τί δαί G et D F   ὥστε H A G : ὡς C E D F
 13 ὅποσα] ὄσα H A G   15 πόσου H A G : ὀπόσου C D F : ὀπόσων E
 16 τε om. H A G   19 ἔγωγε ταύτην ὡς αἰχμάλωτον C E
 20 μήποτε φεύγοντος H A G   21 τὴν τε D F   22 μὲν om. H A G
 23 ὅπου C E D F   24 ἡμῖν C D   25 post μετὰ add. τὸ C E
 μετὰ δεῖπνον del. Cobet   ἐπέερετο A H   26 ἔφη om. H A G

γάρ, ἔφη, ἀπέκτεινεν αὐτὸν οὕτωσὶ ὁ ἐμὸς πατήρ; Τί λαβὼν
ἀδικοῦντα; Διαφθείρειν αὐτὸν ἔφη ἐμέ. καίτοι [γ', ἔφη], ὦ
Κῦρε, οὕτω καλὸς κἀγαθὸς ἐκείνος ἦν ὡς καὶ ὅτε ἀποθνήσκειν
ἔμελλε προσκαλέσας με εἶπε. Μήτι σύ, ἔφη, ὦ Τιγράνη, ὅτι
ἀποκτείνει με, χαλεπαυθῆς τῷ πατρί· οὐ γὰρ κακονοία τῇ 5
σῆ τοῦτο ποιεῖ, ἀλλ' ἀγνοία· ὅποσα δὲ ἀγνοία ἄνθρωποι
39 ἕξαμαρτάνουσι, πάντ' ἀκούσια ταῦτ' ἔγωγε νομίζω. ὁ μὲν
δὴ Κῦρος ἐπὶ τούτοις εἶπε· Φεῦ τοῦ ἀνδρός. ὁ δ' Ἀρμένιος
ἔλεξεν· Οὔτοι, ἔφη, ὦ Κῦρε, οὐδ' οἱ ταῖς ἑαυτῶν γυναιξὶ
λαμβάνοντες συνόντας ἀλλοτρίους ἄνδρας οὐ τοῦτο αἰτιώ- 10
μενοι αὐτοὺς κατακαίνουσιν ὡς †ἀμαθεστέρας† ποιοῦντας τὰς
γυναῖκας, ἀλλὰ νομίζοντες ἀφαιρεῖσθαι αὐτοὺς τὴν πρὸς αὐ-
τοὺς φιλίαν, διὰ τοῦτο ὡς πολεμίοις αὐτοῖς χρώνται. καὶ
ἐγὼ ἐκείνω, ἔφη, ἐφθόνουν, ὅτι μοι ἐδόκει τοῦτον ποιεῖν αὐτὸν
40 μᾶλλον θαυμάζειν ἢ ἐμέ. καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν· Ἀλλὰ ναὶ μὰ 15
τοὺς θεοὺς, ἔφη, ὦ Ἀρμένιε, ἀνθρώπινά μοι δοκεῖς ἀμαρτεῖν·
καὶ σύ, ὦ Τιγράνη, συγγίγνωσκε τῷ πατρί. τότε μὲν δὴ
τοιαῦτα διαλεχθέντες καὶ φιλοφρονηθέντες ὥσπερ εἰκὸς ἐκ
συναλλαγῆς, ἀναβάντες ἐπὶ τὰς ἀρμαμάξας σὺν ταῖς γυναιξὶν
ἀπήλαυνον εὐφραινόμενοι. 20

41 Ἐπεὶ δ' ἦλθον οἴκαδε, ἔλεγον τοῦ Κύρου ὁ μὲν τις τὴν
σοφίαν, ὁ δὲ τὴν καρτερίαν, ὁ δὲ τὴν πραότητα, ὁ δὲ τις καὶ

1 οὕτωσὶ om. H A G   2 γ' ἔφη om. C E D F   3 ἦν ἐκείνος
C D F   4 μήτοι C E   ὦ τιγράνη ἔφη C E D F   5 τῇ σῆ F:
τῷ πρὶ videtur habuisse C (quod ait Hug C τῇ σῆ γε habuisse id non
verum est; nec γε scribitur γέ in hac parte codicis neque ultima
littera fuit ε): τιπὶ c cet.   6 ὅποσα... ἄνθρωποι om. H A G   7 ἀμαρ-
τάνουσι C E   πάντ' ταῦτ' E   ταῦτ' ἔγωγε C F: ἐγὼ E: ταῦτ' ἐγὼ
D: ταῦτα ἐγὼ H A G   8 τούτοις C E D F: τοῦτ' H A G   9 οὔτοι]
οὔτοι H A G et F: οὕτως D   ἔφη om. C E D F   10 ὄντας H A G
11 κατακτείνουσιν codd.: corr. Cobet   ἀμαθεστέρας C D F et fort.
H pr. (σωφρον in ras.): σωφρονεστέρας c cet.: ἀφρονεστέρας Stephanus
ποιοῦντας C D F: ποιοῦντες c cet.   12 αὐτὰς D   αὐτοὺς] αὐτοὺς
H A G: ἑαυτοὺς C E D F   14 ἐκείνο C   ἔφη om. H A G
ἐφθόνησα C E D F   τοῦτον Schneider: τοῦτο H A G (pro τοῦτῷ): τὸν
ἐμὸν νῖδν C E D F   15 θαυμάζειν] ὀνομάζειν A G et H qui ὄνο in ras.
post ὀνομάζειν lac. septem fere litt. H   16 ἔφη om. A G: del. H
19 ταῖς ἀρμαμάξαις H A G   20 εὐφραινόμενοι H cor. A G: εὐινόμενοι
H pr.

τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος. ἔνθα δὴ ὁ Τιγράνης ἐπήρετο τὴν
 γυναικα· Ἡ καὶ σοί, ἔφη, ὦ Ἀρμενία, καλὸς ἐδόκει ὁ Κῦρος
 εἶναι; Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἐκείνον ἐθεώμην. Ἀλλὰ τίνα
 μῆν; ἔφη ὁ Τιγράνης. Τὸν εἰπόντα νῆ Δία ὡς τῆς αὐτοῦ
 5 ψυχῆς ἂν πρίαίτο ὥστε μὴ με δουλεύειν. τότε μὲν δὴ ὡσπερ
 εἰκὸς ἐκ τοιούτων ἀνεπαύοντο σὺν ἀλλήλοις.

Τῇ δ' ὑστεραία ὁ Ἀρμένιος Κῦρῳ μὲν καὶ τῇ στρατιᾷ 42
 ἀπάσῃ ξένια ἔπεμπε, προεῖπε δὲ τοῖς ἑαυτοῦ, οὓς δεήσοι
 στρατεύεσθαι. εἰς τρίτην ἡμέραν παρεῖναι· τὰ δὲ χρήματα ὦν
 10 εἶπεν ὁ Κῦρος διπλάσια ἀπηρίθμησεν. ὁ δὲ Κῦρος ὅσα εἶπε
 λαβὼν τὰλλα ἀπέπεμψεν· ἦρετο δὲ πότερος ἔσται ὁ τὸ
 στράτευμα ἄγων, ὁ παῖς ἢ αὐτός. εἰπέτην δὲ ἅμα ὁ μὲν
 πατὴρ οὕτως· Ὁπότερον ἂν σὺ κελεύῃς· ὁ δὲ παῖς οὕτως·
 Ἐγὼ μὲν οὐκ ἀπολείψομαί σου, ὦ Κῦρε, οὐδ' ἂν σκευοφόρον
 15 ἐμὲ δέῃ σοι συνακολουθεῖν. καὶ ὁ Κῦρος ἐπιγελάσας εἶπε· 43
 Καὶ ἐπὶ πόσῳ ἂν, ἔφη, ἐθέλοις τὴν γυναικά σου ἀκοῦσαι ὅτι
 σκευοφορεῖς; Ἀλλ' οὐδέν, ἔφη, ἀκούειν δεήσει αὐτήν· ἄξω
 γάρ, ὥστε ὀρᾶν ἐξέσται αὐτῇ ὅ τι ἂν ἐγὼ πράττω. Ὡρα ἂν,
 ἔφη, συσκευάζεσθαι ὑμῖν εἶη. Νόμιζ', ἔφη, συνεσκευασμέ-
 20 νους παρέσεσθαι ὅ τι ἂν ὁ πατὴρ δῶ. τότε μὲν δὴ ξενισθέντες
 οἱ στρατιῶται ἐκοιμήθησαν.

Τῇ δ' ὑστεραία ἀναλαβὼν ὁ Κῦρος τὸν Τιγράνην καὶ τῶν II
 Μήδων ἰππέων τοὺς κρατίστους καὶ τῶν ἑαυτοῦ φίλων
 ὀπόσους καιρὸς ἐδόκει εἶναι, περιελαύνων τὴν χώραν κατε-
 25 θεᾶτο, σκοπῶν ποῦ τειχίσειε φρούριον. καὶ ἐπ' ἄκρον τι
 ἐλθὼν ἐπηρώτα τὸν Τιγράνην ποῖα εἶη τῶν ὀρέων ὀπόθεν οἱ
 Χαλδαῖοι καταθέοντες λήζονται. καὶ ὁ Τιγράνης ἐδείκνυεν.

2 ἢ om. D F   σὺ H A G et E   καλὸς σοι E   4 αὐτοῦ codd.
 5 ἂν om. H A G   8 πάσῃ C E F : πᾶσι D   οὓς] οὐ A G : οὗ H
 δεήσει C E   11 ἔπεμψεν C D F   13 κελεύεις E et G   14 ἀπο-
 λήψομαι H   15 με C E D F   δεήσοι H A G et D F : δεήση C :
 δεήσει E : corr. Stephanus   16 πόσῳ ἐθέλεις (vel -ois) ἂν ἔφη
 C E D F   18 αὐτῇ om. H A G   19 νόμιζ' C E F : νομίζω D :
 νόμιζε δ' H A G   20 παρέσται C E   22 λαβὼν C E D F   25 ποῦ
 τειχίσειε H A G : οὗ τειχισθείη C E D : οὗ τειχισθεῖεν F   φρούριον
 om. H A G   ἄκρων H pr. : ἄκρων διελθὼν C E   26 ὀρῶν H A G

ὁ δὲ πάλιν ἤρετο· Νῦν δὲ ταῦτα τὰ ὄρη ἔρημά ἐστιν; Οὐ μὰ
 Δί', ἔφη, ἀλλ' αἰεὶ σκοποὶ εἰσὶν ἐκείνων οἱ σημαίνουσι τοῖς
 ἄλλοις ὅ τι ἂν ὀρώσι. Τί οὖν, ἔφη, ποιούσιν, ἐπὴν αἴ-
 σθωνται; Βοηθοῦσιν, ἔφη, ἐπὶ τὰ ἄκρα, ὡς ἂν ἕκαστος
 2 δύνηται. ταῦτα μὲν δὴ ὁ Κῦρος ἠκηκόει· σκοπῶν δὲ 5
 κατενόει πολλὴν τῆς χώρας τοῖς Ἀρμενίοις ἔρημον καὶ
 ἀργὸν οὔσαν διὰ τὸν πόλεμον. καὶ τότε μὲν ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ
 3 στρατόπεδον καὶ δειπνήσαντες ἐκοιμήθησαν. τῇ δ' ὑστεραία
 αὐτός τε ὁ Τιγράνης παρήν συνεσκευασμένος καὶ ἰππεῖς εἰς
 τοὺς τετρακισχιλίους συνελέγοντο αὐτῷ καὶ τοξόται εἰς τοὺς 10
 μυρίους, καὶ πελτασταὶ ἄλλοι τοσοῦτοι. ὁ δὲ Κῦρος ἐν
 ᾧ συνελέγοντο ἐθύετο· ἐπεὶ δὲ καλὰ τὰ ἱερὰ ἦν αὐτῷ,
 συνεκάλεσε τοὺς τε τῶν Περσῶν ἡγεμόνας καὶ τοὺς τῶν
 4 Μήδων. ἐπεὶ δ' ὁμοῦ ἦσαν, ἔλεξε τοιάδε.

Ἄνδρες φίλοι, ἔστι μὲν τὰ ὄρη ταῦτα ἃ ὀρώμεν Χαλδαίων· 15
 εἰ δὲ ταῦτα καταλάβοιμεν καὶ ἐπ' ἄκρον γένοιτο ἡμέτερον
 φρούριον, σωφρονεῖν ἀνάγκη ἂν εἴη πρὸς ἡμᾶς ἀμφοτέροις,
 τοῖς τε Ἀρμενίοις καὶ τοῖς Χαλδαίοις. τὰ μὲν οὖν ἱερὰ καλὰ
 ἡμῖν· ἀνθρωπίνη δὲ προθυμία εἰς τὸ πραχθῆναι ταῦτα οὐδὲν
 οὔτω μέγα σύμμαχον ἂν γένοιτο ὡς τάχος. ἦν γὰρ φθάσωμεν 20
 πρὶν τοὺς πολεμίους συλλεγῆναι ἀναβάντες, ἢ παντάπασιν
 ἀμαχεὶ λάβοιμεν ἂν τὸ ἄκρον ἢ ὀλίγοις τε καὶ ἀσθενέσι
 5 χρησαίμεθ' ἂν πολεμίοις. τῶν οὖν πόνων οὐδεὶς ῥάων οὐδ'
 ἀκινδυνότερος, ἔφη, ἐστὶ τοῦ νῦν καρτερῆσαι σπεύδοντας.
 ἴτε οὖν ἐπὶ τὰ ὄπλα. καὶ . . . Ὑμεῖς μὲν, ᾧ Μῆδοι, ἐν 25
 ἀριστερᾷ ἡμῶν πορεύεσθε· ὑμεῖς δέ, ᾧ Ἀρμένιοι, οἱ μὲν
 ἡμίσεις ἐν δεξιᾷ, οἱ δ' ἡμίσεις ἔμπροσθεν ἡμῶν ἡγεῖσθε·
 ὑμεῖς δ', ᾧ ἰππεῖς, ὀπισθεν ἔπεσθε παρακελευόμενοι καὶ

2 ἀλλ' αἰε] ἀλλὰ DF   3 ἐπὴν C et H A G : ἐπεὶ ἂν E : ἐπὴν D :
 ἐπεὶ F   5 ηκησθεις (sic) A H   9 τε om. H A G   10 prius
 τοὺς om. C E D F   12 ἦν τὰ ἱερὰ C E D F   13 καὶ τοὺς μήδους C
 16 post γένοιτο add. τὸ C E D F   19 ἡμῖν] ἡμῶν D F   προθυμία]
 προνοία Nitsche   23 χρησαίμεθα C E D F   ἂν om. C E
 οὐδὲν H A G   ῥάων H A G et E   24 τοῦ] τοὺς H A G   σπουδά-
 ζοντας H A G   25 post καὶ lac. stat. Hug   28 ὀπισθ' H A G
 διακελευόμενοι C E D F

ὠθοῦντες ἄνω ἡμᾶς, ἣν δέ τις μαλακύνηται, μὴ ἐπιτρέπετε. ταῦτ' εἰπὼν ὁ Κῦρος ἠγείτο ὀρθίους ποιησάμενος τοὺς λόχους. 6 οἱ δὲ Χαλδαῖοι ὡς ἔγνωσαν τὴν ὁρμὴν ἄνω οὔσαν, εὐθὺς ἐσήμαινόν τε τοῖς ἑαυτῶν καὶ συνεβόων ἀλλήλους καὶ συνη- 5 θροίζοντο. ὁ δὲ Κῦρος παρηγγύα, Ἄνδρες Πέρσαι, ἡμῖν σημαίνουσι σπεύδειν. ἣν γὰρ φθάσωμεν ἄνω γενόμενοι, οὐδὲν τὰ τῶν πολεμίων δυνήσεται.

Εἶχον δ' οἱ Χαλδαῖοι γέρρα τε καὶ παλτὰ δύο· καὶ 7 πολεμικώτατοι δὲ λέγονται οὔτοι τῶν περὶ ἐκείνην τὴν 10 χώραν εἶναι· καὶ μισθοῦ στρατεύονται, ὁπόταν τις αὐτῶν δέηται, διὰ τὸ πολεμικοί τε καὶ πένητες εἶναι· καὶ γὰρ ἡ χώρα αὐτοῖς ὀρεινὴ τέ ἐστι καὶ ὀλίγη ἢ τὰ χρήματα ἔχουσα. ὡς δὲ μᾶλλον ἐπλησίαζον οἱ ἀμφὶ τὸν Κῦρον τῶν ἄκρων, ὁ 8 Τιγράνης σὺν τῷ Κύρῳ πορευόμενος εἶπεν· ὦ Κῦρε, ἄρ' 15 οἴσθ', ἔφη, ὅτι αὐτοὺς ἡμᾶς αὐτίκα μάλα δεήσει μάχεσθαι; ὡς οἱ γε Ἀρμένιοι οὐ μὴ δέξονται τοὺς πολεμίους. καὶ ὁ Κῦρος εἰπὼν ὅτι εἰδείη τοῦτο, εὐθὺς παρηγγύησε τοῖς Πέρσαις παρασκευάζεσθαι, ὡς αὐτίκα δεήσον διώκειν, ἐπειδὰν ὑπα- γάγωσι τοὺς πολεμίους ὑποφεύγοντες οἱ Ἀρμένιοι ὥστ' 20 ἐγγὺς ἡμῖν γενέσθαι. οὕτω δὴ ἠγοῦντο μὲν οἱ Ἀρμένιοι 9 τῶν δὲ Χαλδαίων οἱ παρόντες, ὡς ἐπλησίαζον οἱ Ἀρμένιοι, ἀλαλάξαντες ἔθειον, ὥσπερ εἰώθεσαν, εἰς αὐτούς· οἱ δὲ Ἀρμένιοι, ὥσπερ εἰώθεσαν, οὐκ ἐδέχοντο. ὡς δὲ διώκοντες 10 οἱ Χαλδαῖοι εἶδον ἐναντίους μάχαιοφόρους ἱεμένους ἄνω, οἱ 25 μὲν τινες αὐτοῖς πελάσαντες ταχὺ ἀπέθνησκον, οἱ δ' ἔφευγον, οἱ δὲ τινες καὶ ἐάλωσαν αὐτῶν, ταχὺ δὲ εἶχετο τὰ ἄκρα. ἐπεὶ δὲ τὰ ἄκρα εἶχον οἱ ἀμφὶ τὸν Κῦρον, καθεώρων τε τῶν Χαλδαίων τὰς οἰκήσεις καὶ ἦσθάνοντο φεύγοντας αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκήσεων. ὁ δὲ Κῦρος, ὡς πάντες οἱ στρατιῶται 11

4 ἀλλήλοις codd. : corr. Schneider ἠθροίζοντο H A G 11 πολε-
μικοί] πολεμικώτατοι C E D F 16 δέξωνται A H et D F 17 εὐθὺς
om. D F 18 ὑπάγωσι C E D F 22 ante ἀλαλάξαντες add.
ταχὺ C E D F εἰς H A G : ἐπ' C E D F 24 ἱεμένους A H
26 αὐτῶν καὶ ἐάλωσαν C E 27 εἶχον C E D F τὸν om. C E F

όμοῦ ἐγένοντο, ἀριστοποιεῖσθαι παρήγγειλεν. ἐπεὶ δὲ ἤρι-
στήκεσαν, καταμαθὼν ἔνθα αἱ σκοπαὶ ἦσαν αἱ τῶν Χαλδαίων
ἐρυμνόν τε ὃν καὶ ἔνυδρον, εὐθὺς ἐτείχιζε φρούριον· καὶ τὸν
Τιγράνην ἐκέλευε πέμπειν ἐπὶ τὸν πατέρα καὶ κελεύειν
παραγενέσθαι ἔχοντα ὅποσοι εἶεν τέκτονές τε καὶ λιθοτόμοι. 5
ἐπὶ μὲν δὴ τὸν Ἀρμένιον ὥχετο ἄγγελος· ὁ δὲ Κῦρος τοῖς
παροῦσιν ἐτείχιζεν.

- 12 Ἐν δὲ τούτῳ προσάγουσι τῷ Κύρῳ τοὺς αἰχμαλώτους
δεδεμένους, τοὺς δὲ τινας καὶ τετρωμένους. ὥς δὲ εἶδεν, εὐθὺς
λύειν μὲν ἐκέλευσε τοὺς δεδεμένους, τοὺς δὲ τετρωμένους 10
ιατροὺς καλέσας θεραπεύειν ἐκέλευσεν· ἔπειτα δὲ ἔλεξε τοῖς
Χαλδαίοις ὅτι ἦκοι οὔτε ἀπολέσαι ἐπιθυμῶν ἐκείνους οὔτε
πολεμεῖν δεόμενος, ἀλλ' εἰρήνην βουλόμενος ποιῆσαι Ἀρμε-
νίοις καὶ Χαλδαίοις. Πρὶν μὲν οὖν ἔχεσθαι τὰ ἄκρα οἶδ' ὅτι
οὐδὲν ἐδείσθε εἰρήνης· τὰ μὲν γὰρ ὑμέτερα ἀσφαλῶς εἶχε, 15
τὰ δὲ τῶν Ἀρμενίων ἦγετε καὶ ἐφέρετε· νῦν δὲ ὁράτε δὴ ἐν
13 οἷψ ἔστέ. ἐγὼ οὖν ἀφήμι ὑμᾶς οἴκαδε τοὺς εἰλημμένους, καὶ
δίδωμι ὑμῖν σὺν τοῖς ἄλλοις Χαλδαίοις βουλευσασθαι εἴτε
βούλεσθε πολεμεῖν ἡμῖν εἴτε φίλοι εἶναι. καὶ ἦν μὲν πόλεμον
αἰρήσθε, μηκέτι ἦκετε δεῦρο ἄνευ ὅπλων, εἰ σωφροεῖτε· ἦν 20
δὲ εἰρήνης δοκῆτε δεῖσθαι, ἄνευ ὅπλων ἦκετε· ὥς δὲ καλῶς
14 ἔξει τὰ ὑμέτερα, ἦν φίλοι γένησθε, ἐμοὶ μελήσει. ἀκού-
σαντες δὲ ταῦτα οἱ Χαλδαῖοι, πολλὰ μὲν ἐπαινέσαντες, πολλὰ
δὲ δεξιωσάμενοι τὸν Κῦρον ὥχοντο οἴκαδε.

- Ἄδὲ Ἀρμένιος ὥς ἤκουσε τήν τε κλήσιν τοῦ Κύρου καὶ 25
τὴν πρᾶξιν, λαβὼν τοὺς τέκτονας καὶ τᾶλλα ὅσων ὥχετο δεῖν,
15 ἦκε πρὸς τὸν Κῦρον ὥς ἐδύνατο τάχιστα. ἐπεὶ δὲ εἶδε τὸν

1 ἀριστοποιῆσαι C D F   2 σκοπιαὶ C E   αἱ om. H A G
3 ἔνυδρον C E F   ἐτείχιζεν εὐθὺς C E   5 post παραγενέσθαι add. καὶ
H A G   λιθοτόμοι codd., corr. Dind. : λιθολόγοι Valckenaer   10 μὲν
λύειν G et E   ἐκέλευε C E   12 ἀπελάσειν H A G et c E   13 ποιῆσαι
βουλόμενος C E D F   15 οὐδὲν C E D F : οὐκ H A G   17 post
οἴκαδε add. καὶ D F   19 καὶ ἦν H A G : κἄν C E D F   20 αἰρήσησθε
C E D pr. F pr. : αἰρεῖσθε A H pr.   21 ἄνευ ὅπλων om. D F   22 ἐμοὶ
ἔφη A H   23 ταῦτα post χαλδαῖοι H A G   24 τὸν κύρον om.
H A G   25 τήν τε] τὴν C E   26 ἄλλα H A G   27 ἠδύνατο A G

Κῦρον, ἔλεξεν· ὦ Κῦρε, ὡς ὀλίγα δυνάμενοι προορᾶν ἄν-
 θρωποι περὶ τοῦ μέλλοντος πολλὰ ἐπιχειροῦμεν πράττειν.
 νῦν γὰρ δὴ καὶ ἐγὼ ἐλευθερίαν μὲν μηχανᾶσθαι ἐπιχειρήσας
 δούλος ὡς οὐδεπώποτε ἐγενόμην· ἐπεὶ δ' ἑάλωμεν, σαφῶς
 5 ἀπολωλέναι νομίσαντες νῦν ἀναφαινώμεθα σεσωσμένοι ὡς
 οὐδεπώποτε. οἱ γὰρ οὐδεπώποτε ἐπαύοντο πολλὰ κακὰ ἡμᾶς
 ποιοῦντες, νῦν ὁρῶ τούτους ἔχοντας ὥσπερ ἐγὼ ἠυχόμην.
 καὶ τοῦτο ἐπίστω, ἔφη, ὦ Κῦρε, ὅτι ἐγὼ ὥστε ἀπελάσαι 16
 Χαλδαίους ἀπὸ τούτων τῶν ἄκρων πολλαπλάσια ἂν ἔδωκα
 10 χρήματα ὧν σὺ νῦν ἔχεις παρ' ἐμοῦ· καὶ ἂν ὑπισχνοῦ ποιήσῃς
 ἀγαθὰ ἡμᾶς ὅτ' ἐλάβανες τὰ χρήματα, ἀποτετέλεσταί σοι
 ἤδη, ὥστε καὶ προσοφείλουτές σοι ἄλλας χάριτας ἀναπεφή-
 ναμεν, ἃς ἡμεῖς γε, εἰ μὴ κακοὶ ἐσμεν, αἰσχυνοίμεθ' ἂν σοι
 μὴ ἀποδιδόντες. ὁ μὲν Ἀρμένιος τοσαῦτ' ἔλεξεν. 17

15 Οἱ δὲ Χαλδαῖοι ἦκον δεόμενοι τοῦ Κύρου εἰρήνην σφίσι
 ποιῆσαι. καὶ ὁ Κῦρος ἐπήρετο αὐτούς· Ἄλλο τι, ἔφη, ὦ
 Χαλδαῖοι, ἢ τούτου ἔνεκα εἰρήνης νῦν ἐπιθυμεῖτε ὅτι νομίζετε
 ἀσφαλέστερον ἂν δύνασθαι ζῆν εἰρήνης γενομένης ἢ πολε-
 μοῦντες, ἐπεὶ ἡμεῖς τὰδ' ἔχομεν; ἔφασαν οἱ Χαλδαῖοι. καὶ 18
 20 ὅς, Τί δ', ἔφη, εἰ καὶ ἄλλα ὑμῖν ἀγαθὰ προσγένοιτο διὰ τὴν
 εἰρήνην; Ἔτι ἂν, ἔφασαν, μᾶλλον εὐφραϊνοίμεθα. Ἄλλο
 τι οὖν, ἔφη, ἢ διὰ τὸ γῆς σπανίζειν ἀγαθῆς νῦν πένητες
 νομίζετ' εἶναι; συνέφασαν καὶ τοῦτο. Τί οὖν; ἔφη ὁ Κῦρος,
 βούλοισθ' ἂν ἀποτελοῦντες ὅσαπερ οἱ ἄλλοι Ἀρμένιοι ἐξεῖναι
 25 ὑμῖν τῆς Ἀρμενίας [γῆς] ἐργάζεσθαι ὁπόσῃν ἂν θέλητε;
 ἔφασαν οἱ Χαλδαῖοι, εἰ πιστεύοιμεν μὴ ἀδικήσεσθαι. Τί δέ, 19
 σύ, ἔφη, ὦ Ἀρμένιε, βούλοιο ἂν σοι τὴν νῦν ἀργὸν οὔσαν

1 ἄνθρωποι Dind. : ἄνθρωποι codd. 12 ἂν ἀπεφήναμεν H A G
 14 τοσαῦτα H A G : ταῦτ' C E D F 17 post ἔνεκα add. ὑμεῖς C E
 18 ἂν om. C E D F ζῆν δύνασθαι C E 19 ἐπεὶ C E D F : ἐπεὶ δὲ
 H A G : ἐπειδὴ Fischer τὰδ' ἔχομεν; ἔφασαν H A G : τᾶλλα ἔφασαν
 ἔχομεν C E : ταῦτ' ἐλέγομεν τᾶλλα ἔχομεν ἔφασαν D : τᾶλλ' ἔχομεν
 ἔφασαν F : τὰ ἄκρα ἔχομεν; ἔφασαν Hug 20 δ'] οὖν C E D F 21 ἔτι]
 ὅτι H A G 23 ἔφη om. H A G 24 ante βούλοισθ' add. ἢ C E D F
 ἄλλοι om. C D F 25 γῆς om. C F θέλητε H A G : βούλησθε
 C E D F 27 σοι om. C D F ἀργῆν codd. : corr. Stephanus

[γῆν] ἐνεργὸν γενέσθαι, εἰ μέλλοιεν τὰ νομιζόμενα παρὰ σοὶ ἀποτελεῖν οἱ ἐργαζόμενοι; ἔφη ὁ Ἀρμένιος πολλοῦ ἂν τοῦτο 20 πρίασθαι· πολὺ γὰρ ἂν αὐξάνεσθαι τὴν πρόσοδον. Τί δ', ὑμεῖς, ἔφη, ὦ Χαλδαῖοι, ἐπεὶ ὄρη ἀγαθὰ ἔχετε, ἐθέλοιτ' ἂν ἔαν νέμειν ταῦτα τοὺς Ἀρμενίους, εἰ ὑμῶν μέλλοιεν οἱ 5 νέμοντες τὰ δίκαια ἀποτελεῖν; ἔφασαν οἱ Χαλδαῖοι· πολλὰ γὰρ ἂν ὠφελείσθαι οὐδὲν πονοῦντες. Σὺ δέ, ἔφη, ὦ Ἀρμένιε, ἐθέλοις ἂν ταῖς τούτων νομαῖς χρῆσθαι, εἰ μέλλοις μικρὰ ὠφελῶν Χαλδαίους πολὺ πλείω ὠφελήσεσθαι; Καὶ σφόδρα ἂν, ἔφη, εἴπερ οἰοίμην ἀσφαλῶς νεμεῖν. Οὐκοῦν, ἔφη, 10 ἀσφαλῶς ἂν νέμοιτε, εἰ τὰ ἄκρα ἔχοιτε σύμμαχα; ἔφη ὁ Ἀρμένιος. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφασαν οἱ Χαλδαῖοι, οὐκ ἂν ἡμεῖς ἀσφαλῶς ἐργαζοίμεθα μὴ ὅτι τὴν τούτων, ἀλλ' οὐδ' ἂν τὴν ἡμετέραν, εἰ οὗτοι τὰ ἄκρα ἔχοιεν. Εἰ δ' ὑμῶν αὖ, ἔφη, τὰ ἄκρα σύμμαχα εἶεν; Οὕτως ἂν, ἔφασαν, ἡμῶν καλῶς 15 ἔχοι. Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη ὁ Ἀρμένιος, οὐκ ἂν ἡμῶν αὖ καλῶς ἔχοι, εἰ οὗτοι παραλήψονται πάλιν τὰ ἄκρα ἄλλως τε 22 καὶ τετειχισμένα. καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν· Οὕτωςι τοίνυν, ἔφη, ἐγὼ ποιήσω· οὐδετέροις ὑμῶν τὰ ἄκρα παραδώσω, ἀλλ' ἡμεῖς φυλάξομεν αὐτά· κὰν ἀδικῶσιν ὑμῶν ὀπότεροι, σὺν τοῖς 20 ἀδικουμένοις ἡμεῖς ἐσόμεθα.

23 Ὡς δ' ἤκουσαν ταῦτα ἀμφοτέροι, ἐπήνεσαν καὶ ἔλεγον ὅτι οὕτως ἂν μόνως ἢ εἰρήνη βεβαία γένοιτο. καὶ ἐπὶ τούτοις ἔδοσαν καὶ ἔλαβον πάντες τὰ πιστά, καὶ ἐλευθέρους μὲν ἀμφοτέρους ἀπ' ἀλλήλων εἶναι συνετίθεντο, ἐπιγαμίας δ' 25 εἶναι καὶ ἐπεργασίας καὶ ἐπινομίας, καὶ ἐπιμαχίαν δὲ κοινήν,

1 γῆν C E D F : χώραν H A G   2 οἱ om. H A G   7 ποιῶντας
 A : πονοῦντας G H et c E pr.   9 ὠφελήσεσθαι C pr. F : ὠφεληθήσε-
 σθαι C s. v. cet.   10 εἴπερ οἰοίμην C E : εἰ οἰοίμην H A et F : εἰ ἡμῶν
 D : om. G   ἀσφαλῆς D : om. G   νεμεῖν . . . ἀσφαλῶς om. A H
 νέμειν codd. : corr. Herwerden   14 ἡμῶν C E   15 ἔφη om.
 C E   εἶη C E D F   18 ἐγὼ ποιήσω ἔφη C E D F   20 φυλάξομεν
 αὐτά] ταῦτα φυλάξομεν C E   ὀπότεροι οὖν C D F : ὀποτεροιοῦν E f
 21 ἐσόμεθα ἡμεῖς C E D F   22 ἀμφοτέροι ταῦτα H A G   23 ἂν . . .
 γένοιτο H A G : ἂν εἶη μόνως εἰρήνη βεβαία C E D F   βεβαίως C F
 24 ἔλαβον καὶ ἔδοσαν H A G   πάντες] ἀλλήλοις C E   26 ἐπιμαχίαν
 F : συμμαχίαν C E D : ἐπισυμμαχίαν H A G   δὲ om. H A G

εἴ τις ἀδικοίη ὁποτέρους. οὕτω μὲν οὖν τότε διεπράχθη· 24
καὶ νῦν δὲ ἔτι οὕτω διαμένουσιν αἱ τότε γινόμεναι συνθήκαι
Χαλδαίοις καὶ τῷ τὴν Ἀρμενίαν ἔχοντι. ἐπεὶ δὲ αἱ συνθήκαι
ἐγεγένητο, εὐθὺς συνετείχιζόν τε ἀμφοτέροι προθύμως ὡς
5 κοινὸν φρούριον καὶ τὰ ἐπιτήδεια συνεισῆγον. ἐπεὶ δ' 25
ἐσπέρα προσῆει, συνδείπνους ἔλαβεν ἀμφοτέρους πρὸς ἑαυτὸν
ὡς φίλους ἤδη. συσκηνοῦντων δὲ εἶπέ τις τῶν Χαλδαίων
ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις σφῶν πᾶσιν εὐκτὰ ταῦτα εἶη· εἰσὶ δέ
τινες τῶν Χαλδαίων οἱ ληξόμενοι ζῶσι καὶ οὐτ' ἐπίσταν-
10 ται ἐργάζεσθαι οὐτ' ἂν δύναιντο, εἰθισμένοι ἀπὸ πολέμου
βιοτεύειν· αἰεὶ γὰρ ἐλήζοντο ἢ ἐμισθοφόρουν, πολλάκις
μὲν παρὰ τῷ Ἰνδῶν βασιλεῖ (καὶ γάρ, ἔφασαν, πολύχρυσος
ἀνὴρ), πολλάκις δὲ καὶ παρ' Ἀστυάγει. καὶ ὁ Κῦρος ἔφη·
Τί οὖν οὐ καὶ νῦν παρ' ἐμοὶ μισθοφοροῦσιν; ἐγὼ γὰρ δώσω 26
15 ὅσον τις καὶ ἄλλος πλείστον δήποτε ἔδωκε. συνέφασαν [οἱ],
καὶ πολλοὺς γε ἔσεσθαι ἔλεγον τοὺς ἐθελήσοντας.

Καὶ ταῦτα μὲν δὴ οὕτω συνωμολογεῖτο. ὁ δὲ Κῦρος ὡς 27
ἤκουσεν ὅτι πολλάκις πρὸς τὸν Ἰνδὸν οἱ Χαλδαῖοι ἐπορεύοντο,
ἀναμνησθεὶς ὅτι ἦλθον παρ' αὐτοῦ κατασκευσόμενοι εἰς Μή-
20 δους τὰ αὐτῶν πράγματα καὶ ᾤχοντο πρὸς τοὺς πολεμίους,
ὅπως αὐτὸ καὶ τὰ ἐκείνων κατίδωσιν, ἐβούλετο μαθεῖν τὸν
Ἰνδὸν τὰ αὐτῷ πεπραγμένα. ἤρξατο οὖν λόγου τοιοῦδε· Ὡ 28
Ἀρμένιε, ἔφη, καὶ ὑμεῖς, ὦ Χαλδαῖοι, εἶπατέ μοι, εἴ τινα ἐγὼ
νῦν τῶν ἐμῶν ἀποστέλλοιμι πρὸς τὸν Ἰνδόν, συμπέμψαιτ'
25 ἂν μοι τῶν ὑμετέρων οἵτινες αὐτῷ τὴν τε ὁδὸν ἡγοῖντο ἂν
καὶ συμπράττοιεν ὥστε γενέσθαι ἡμῖν παρὰ τοῦ Ἰνδοῦ ἂν
ἐγὼ βούλομαι; ἐγὼ γὰρ χρήματα μὲν προσγενέσθαι ἔτι ἂν

1 ποτέρους H A G post ὁποτέρους add. οὖν C E D F οὖν om. A H
et D F 4 γεγένητο H A G: ἐγένοντο C E D F 5 συνῆγον
E D F 8 πᾶσι ταῦτ' εὐκτὰ H A G 9 ἐπίστανται H A G: ἂν
ἐπίσταντο C E D F 10 δύναιντο] βούλοιντο Herwerden 11 ἀεὶ
C E D F ἢ H A G: καὶ C E D F 13 ἀνὴρ C D F: ὁ ἀνὴρ
c E et H A G 15 οἱ del. Dind. 16 ἐθελήσοντας C E F
18 πολλάκις post Ἰνδὸν C E D F 19 κατασκευσόμενοι codd.: corr.
Stephanus 20 πρὸς] εἰς C E 22 αὐτῷ C E D F: ἑαυτῷ H A G
24 νῦν om. C D F ἀποστελλοίμην H A G 25 τε om. H A G

βουλοίμην ἡμῖν, ὅπως ἔχω καὶ μισθὸν ἀφθόνως διδόναι οἷς
 ἂν δέη καὶ τιμᾶν καὶ δωρεῖσθαι τῶν συστρατευομένων τοὺς
 ἀξιούς· τούτων δὴ ἔνεκα βούλομαι ὡς ἀφθονώτατα χρήματα
 ἔχειν, δεῖσθαι τούτων νομίζων. τῶν δὲ ὑμετέρων ἡδύ μοι
 ἀπέχεσθαι φαίνεται· φίλους γὰρ ὑμᾶς ἤδη νομίζω· παρὰ δὲ 5
 29 τοῦ Ἰνδοῦ ἡδέως ἂν λάβοιμι, εἰ διδοίη. ὁ οὖν ἄγγελος, ᾧ
 κελεύω ὑμᾶς ἡγεμόνας δοῦναι καὶ συμπράκτορας [γενέσθαι],
 ἐλθὼν ἐκείσε ᾧδε λέξει· Ἐπεμψέ με Κῦρος, ᾧ Ἰνδέ, πρὸς
 σέ· φησὶ δὲ προσδεῖσθαι χρημάτων, προσδεχόμενος ἄλλην
 στρατιὰν οἴκοθεν ἐκ Περσῶν· καὶ γὰρ προσδέχομαι, ἔφη 10
 ἦν οὖν αὐτῷ πέμψης ὅποσα σοι προχωρεῖ, φησὶν, ἦν θεὸς
 ἀγαθὸν τέλος διδῶ αὐτῷ, πειράσεσθαι ποιῆσαι ὥστε σε
 30 νομίζειν καλῶς βεβουλευσθαι χαρισάμενον αὐτῷ. ταῦτα μὲν
 ὁ παρ' ἐμοῦ λέξει. τοῖς δὲ παρ' ὑμῶν ὑμεῖς αὖ ἐπιστέλλετε
 ὃ τι ὑμῖν σύμφορον δοκεῖ εἶναι. καὶ ἦν μὲν λάβωμεν, 15
 ἔφη, παρ' αὐτοῦ, ἀφθονωτέροις χρῆσόμεθα· ἦν δὲ μὴ λάβω-
 μεν, εἰσόμεθα ὅτι οὐδεμίαν αὐτῷ χάριν ὀφείλομεν, ἀλλ'
 ἐξέσται ἡμῖν ἐκείνου ἔνεκα πρὸς τὸ ἡμέτερον συμφέρον
 31 πάντα τίθεσθαι. ταῦτ' εἶπεν ὁ Κῦρος, νομίζων τοὺς ἰόντας
 Ἀρμενίων καὶ Χαλδαίων τοιαῦτα λέξειν περὶ αὐτοῦ οἷα αὐτὸς 20
 ἐπεθύμει πάντα ἀνθρώπους καὶ λέγειν καὶ ἀκούειν περὶ αὐτοῦ.
 καὶ τότε μὲν δὴ, ὅποτε καλῶς εἶχε, διαλύσαντες τὴν σκηνὴν
 ἀνεπαύοντο.

III Τῇ δ' ὑστεραία ὃ τε Κῦρος ἔπεμπε τὸν ἄγγελον ἐπιστείλας
 ὅσαπερ ἔφη καὶ ὁ Ἀρμένιος καὶ οἱ Χαλδαῖοι συνέπεμπον οὓς 25

1 post ὅπως add. ἂν C E   2 στρατευομένων G et D   3 δὴ μὲν
 C: μὲν δὴ DF   4 δεῖσθαι] δεῖσθαι καὶ C: δεῖσθαι δὲ DF   νομίζων C E:
 νομίζω H A G et D F   δὲ] μὲν C D F   5 ἀπέχεσθαι φαίνεται H A G:
 φείδεσθαι φαίνεται C E: φείδεσθαι D F   ἤδη] εἶναι C   7 γενέσθαι
 del. Hartman; cf. ἡγοῖντο ἂν καὶ συμπράττοιεν § 28   11 φασιν A H
 12 τέλος ἀγαθὸν C E   πειρᾶσθαι σε D: πειράσασθαι σε cum punctis F
 ποιήσιν C E D F   σε om. G et D   13 χαρισάμενος H A G
 14 ἡμῶν H   15 δοκεῖ συμφέρον C E: δοκεῖ σύμφορον F: συμφέρον
 δοκεῖ D: σύμφορον δοκοίη H A G   17 αὐτῷ post εἰσόμεθα H A G
 ὀφείλομεν H A G   18 ἔνεκα C E D F et H cor.: ἔνεκεν H pr. A G
 σύμφορον C E   19 ἰόντας] ἰδιώτας D F   21 ἐπιθυμῶν H A G
 καὶ λέγειν καὶ ἀκούειν C E D F: λέγειν H A G   25 συνέπεμψαν H A G

ἱκανωτάτους ἐνόμιζον εἶναι καὶ συμπρᾶξαι καὶ εἰπεῖν περὶ
 Κύρου τὰ προσήκοντα. ἐκ δὲ τούτου κατασκευάσας ὁ Κῦρος
 τὸ φρούριον καὶ φύλαξιν ἱκανοῖς καὶ τοῖς ἐπιτηδείοις πᾶσι
 καὶ ἄρχοντ' αὐτῶν καταλιπὼν Μῆδον ὃν ᾤετο Κναξάρη ἂν
 5 μάλιστα χαρίσασθαι, ἀπῆει συλλαβῶν τὸ στράτευμα ὅσον τε
 ἦλθεν ἔχων καὶ ὃ παρ' Ἀρμενίων προσέλαβε, καὶ τοὺς παρὰ
 Χαλδαίων εἰς τετρακισχιλίους, οἱ ᾤοντο καὶ συμπάντων τῶν
 ἄλλων κρείττονες εἶναι. ὥς δὲ κατέβη εἰς τὴν οἰκουμένην, 2
 οὐδεὶς ἔμεινεν ἔνδον Ἀρμενίων οὔτ' ἀνὴρ οὔτε γυνή, ἀλλὰ
 10 πάντες ὑπήντων ἠδόμενοι τῇ εἰρήνῃ καὶ φέροντες καὶ ἄγοντες
 ὃ τι ἕκαστος ἄξιον εἶχε. καὶ ὁ Ἀρμένιος τούτοις οὐκ ἤχθετο,
 οὕτως ἂν νομίζων καὶ τὸν Κῦρον μᾶλλον ἠδεσθαι τῇ ὑπὸ
 πάντων τιμῇ. τέλος δὲ ὑπήντησε καὶ ἡ γυνὴ τοῦ Ἀρμενίου,
 τὰς θυγατέρας ἔχουσα καὶ τὸν νεώτερον υἱόν, καὶ σὺν ἄλλοις
 15 δώροις τὸ χρυσίον ἐκόμιζεν ὃ πρότερον οὐκ ἠθελε λαβεῖν
 Κῦρος. καὶ ὁ Κῦρος ἰδὼν εἶπεν· Ὑμεῖς ἐμὲ οὐ ποιήσετε 3
 μισθοῦ περιόντα εὐεργετεῖν, ἀλλὰ σύ, ὦ γύναι, ἔχουσα
 ταῦτα τὰ χρήματα ἂ φέρεις ἄπιθι, καὶ τῷ μὲν Ἀρμενίῳ
 μηκέτι δῶς αὐτὰ κατορύξαι, ἔκπεμψον δὲ τὸν υἱόν ὡς
 20 κάλλιστα ἀπ' αὐτῶν κατασκευάσασα ἐπὶ τὴν στρατιάν· ἀπὸ
 δὲ τῶν λοιπῶν κτῶ καὶ σαυτῇ καὶ τῷ ἀνδρὶ καὶ ταῖς θυγα-
 τράσι καὶ τοῖς υἱοῖς ὃ τι κεκτημένοι καὶ κοσμήσεσθε κάλλιον
 καὶ ἡδιον τὸν αἰῶνα διάξετε· εἰς δὲ τὴν γῆν, ἔφη, ἀρκείτω
 τὰ σώματα, ὅταν ἕκαστος τελευτήσῃ, κατακρύπτειν. ὁ μὲν 4
 25 ταῦτ' εἰπὼν παρήλαυνεν· ὁ δ' Ἀρμένιος συμπρούπεμπε καὶ

2 παρασκευάσας ὁ κύρος H A G : ὁ κύρος ἐπιτελέσας C E D F : corr.
 Porro 4 κναξάρη G : κναξάρει cet. 5 ante στράτευμα add.
 ἕτερον H A G 7 συμπάντων G 8 δὲ D F : δ' οὖν C E et H A G
 15 post χρυσίον add. καὶ C E D F 16 ἰδὼν] λαβὼν H A G
 17 περιόντα C D F (i. q. περιόντα ; cf. *Hell.* iii. 2. 25) : περιόντα c cet.
 18 τὰ χρήματα om G μὲν add. C s. v. : om. D 19 ἔκπεμπε A :
 ἔκπεψαι G pr. : ἔκπεμψε H τὸν σὺν υἱὸν C E D F 20 ἀπ' αὐτῶν]
 ἀπάντων C E : ἀπάντων F στρατείαν C E F 22 καὶ κοσμήσεσθε
 C F : καὶ κεκοσμημένοι H A G et c E f : κεκοσμήσεσθε D 23 ἔφη
 ἀρκείτω] ἐφ' ἣν ἂν κείσθω A H (sed κείτω fort. H pr.) 25 παρήλασεν
 H A G et E

οἱ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, ἀνακαλοῦντες τὸν εὐεργέτην, τὸν ἄνδρα τὸν ἀγαθόν· καὶ τοῦτ' ἐποίουν, ἕως ἐκ τῆς χώρας ἐξέπεμψαν. συναπέστειλε δ' αὐτῷ ὁ Ἀρμένιος καὶ στρατιὰν
 5 πλείονα, ὡς εἰρήνης οἴκοι οὔσης. οὕτω δὴ ὁ Κῦρος ἀπῆει κεχρηματισμένος οὐχ ἂ ἔλαβε μόνον χρήματα, ἀλλὰ πολὺ 5 πλείονα τούτων ἡτοιμασμένος διὰ τὸν τρόπον, ὥστε λαμβάνειν ὁπότε δέοιτο. καὶ τότε μὲν ἐστρατοπεδεύσατο ἐν τοῖς μεθορίοις. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὸ μὲν στράτευμα καὶ τὰ χρήματα ἔπεμψε πρὸς Κναξάρην· ὁ δὲ πλησίον ἦν, ὥσπερ ἔφησεν· αὐτὸς δὲ σὺν Τιγράνη καὶ Περσῶν τοῖς ἀρίστοις 10 ἐθήρα ὅπουπερ ἐπιτυγχάνοιεν θηρίοις καὶ ἠψφραίνεται.

6 Ἐπεὶ δ' ἀφίκετο εἰς Μήδους, τῶν χρημάτων ἔδωκε τοῖς αὐτοῦ ταξιάρχοις ὅσα ἐδόκει ἐκάστῳ ἵκανὰ εἶναι, ὅπως καὶ ἐκεῖνοι ἔχοιεν τιμᾶν, εἴ τινας ἄγαιντο τῶν ὑφ' ἑαυτούς· ἐνόμιζε γάρ, εἰ ἕκαστος τὸ μέρος ἀξιέπαινον ποιήσειε, τὸ 15 ὅλον αὐτῷ καλῶς ἔχειν. καὶ αὐτὸς δὲ ὅ τι πούκαλὸν ἴδοι ἐς στρατιάν, ταῦτα κτώμενος διεδωρεῖτο τοῖς ἀεὶ ἀξιωτάτοις, νομίζων ὅ τι καλὸν καγαθὸν ἔχοι τὸ στράτευμα, τούτοις 7 ἅπασιν αὐτὸς κεκοσμῆσθαι. ἠνίκα δὲ αὐτοῖς διεδίδου ὦν ἔλαβεν, ἔλεξεν ᾧδέ πως εἰς τὸ μέσον τῶν ταξιάρχων καὶ 20 λοχαγῶν καὶ πάντων ὅσους ἐτίμα. Ἄνδρες φίλοι, δοκεῖ ἡμῖν εὐφροσύνη τις νῦν παρεῖναι, καὶ ὅτι εὐπορία τις προσγεγένηται καὶ ὅτι ἔχομεν ἀφ' ὧν τιμᾶν ἔξομεν οὐδ' ἂν 8 βουλώμεθα καὶ τιμᾶσθαι ὡς ἂν ἕκαστος ἄξιος ᾗ. πάντως δὴ

1 ἄλλοι] λοιποὶ A H   2 καὶ ταῦτ' C D F: ταῦτα δὲ E   3 ἐξέ-
 πεμψαν C E D F: ἀπῆν H A G: ἀπῆλθεν cit. Herwerden   post
 αὐτῷ add. καὶ H A G   καὶ om. H A G   6 ἐτοιμασάμενος C E D F
 λαβεῖν C E   7 ἐστρατοπεδεύσαντο C E   8 τὰ om. H A G
 11 ὅπου C E D F   13 αὐτοῦ H A G: ἑαυτοῦ C E D F   ὅσα] ὡς C F
 ante ὅπως add. καὶ H A G   14 εἴ τινας] εἴ τινας H: οἵτινες A G
 ἄγαιντο C E D F   ἑαυτοῖς H A G   15 ποιήσειε τὸ] ποιήσαιτο
 H A G   16 ante αὐτῷ add. ἂν Jacobs   καλὸν ἴδοι G et D:
 ἴδοι καλὸν A H: καλὸν εἶδοιεν C F: καλὸν ἴδοιεν c E f: καλὸν ἴδοι δὲ
 Hug   17 ἐς H A G: εἰς C E D F   τοῦτο H A G   ἐδωρεῖτο
 C E D F   ἀεὶ om. C E D F   20 ταξιάρχων H A G et D F
 21 οὐδ' C D F (om. E)   24 ἄξιος ᾗ] ἀξιώσῃ A H   δὴ]
 δὲ C E

ἀναμιμνησκόμεθα τὰ ποῖ' ἅττα ἔργα τούτων τῶν ἀγαθῶν
 ἔστιν αἷτια· σκοπούμενοι γὰρ εὐρήσετε τό τε ἀγρυπνήσαι
 ὅπου ἔδει καὶ τὸ πονῆσαι καὶ τὸ σπεῦσαι καὶ τὸ μὴ εἶξαι
 τοῖς πολεμίοις. οὕτως οὖν χρῆ καὶ τὸ λοιπὸν ἄνδρας ἀγα-
 5 θοὺς εἶναι, γιννώσκοντας ὅτι τὰς μεγάλας ἡδονὰς καὶ τὰγαθὰ
 τὰ μεγάλα ἢ πειθῶ καὶ ἢ καρτερία καὶ οἱ ἐν τῷ καιρῷ πόνου
 καὶ κίνδυνου παρέχονται.

Κατανοῶν δὲ ὁ Κῦρος ὡς εὖ μὲν αὐτῷ εἶχον τὰ σώματα 9
 οἱ στρατιῶται πρὸς τὸ δύνασθαι στρατιωτικούς πόνους
 10 φέρειν, εὖ δὲ τὰς ψυχὰς πρὸς τὸ καταφρονεῖν τῶν πολεμίων,
 ἐπιστήμονες δ' ἦσαν τὰ προσήκοντα τῇ ἑαυτῶν ἕκαστοι
 ὀπλίσει, καὶ πρὸς τὸ πείθεσθαι δὲ τοῖς ἄρχουσιν ἑώρα
 πάντας εὖ παρεσκευασμένους, ἐκ τούτων οὖν ἐπεθύμει τι ἡδὴ
 τῶν πρὸς τοὺς πολεμίους πράττειν, γιννώσκων ὅτι ἐν τῷ
 15 μέλλειν πολλάκις τοῖς ἄρχουσι καὶ τῆς καλῆς παρασκευῆς
 ἀλλοιοῦταί τι. ἔτι δ' ὁρῶν ὅτι φιλοτίμως ἔχοντες ἐν οἷς 10
 ἀντηγωνίζοντο πολλοὶ καὶ ἐπιφθόνως εἶχον πρὸς ἀλλήλους
 τῶν στρατιωτῶν, καὶ τούτων ἔνεκα ἐξάγειν αὐτοὺς ἐβούλετο
 εἰς τὴν πολεμίαν ὡς τάχιστα, εἰδὼς ὅτι οἱ κοινοὶ κίνδυνοι
 20 φιλοφρόνως ποιοῦσιν ἔχειν τοὺς συμμάχους πρὸς ἀλλήλους,
 καὶ οὐκέτι ἐν τούτῳ οὔτε τοῖς ἐν ὅπλοις κοσμουμένοις
 φθονοῦσιν οὔτε τοῖς δόξης ἐφιεμένοις, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ
 ἐπαινοῦσι καὶ ἀσπάζονται οἱ τοιοῦτοι τοὺς ὁμοίους, νομί-
 ζοντες συνεργοὺς αὐτοὺς τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ εἶναι. οὕτω δὲ 11
 25 πρῶτον μὲν ἐξώπλισε τὴν στρατιὰν καὶ κατέταξεν ὡς ἐδύνατο
 κάλλιστα τε καὶ ἄριστα, ἔπειτα δὲ συνεκάλεσε μυριάρχους
 καὶ χιλιάρχους καὶ ταξιάρχους καὶ λοχαγούς. οὗτοι γὰρ
 ἀπολελυμένοι ἦσαν τοῦ καταλέγεσθαι ἐν τοῖς τακτικοῖς
 ἀριθμοῖς, καὶ ὁπότε δέοι ἢ ὑπακούειν τῷ στρατηγῷ ἢ παραγ-

1 ἀναμιμνησκόμεθα A H et C E 10 καταφρονεῖν] φρονεῖν κατὰ
 H A G 11 ἕκαστος C E D F 13 παρεσκευασμένους A H
 ἡδὴ] ἴδοι C E 18 τούτων Breitenbach: τούτων δὲ H A G: τῶνδε
 C E D F 28 ἦσαν ante ἐν C E D F καταδεδέσθαι C, qui in mg.
 add. λέγεσθαι, D F: καταλέγεσθαι δεδέσθαι E 29 τῶν στρατηγῶν
 H A G

γέλλειν τι, οὐδ' ὡς οὐδὲν ἄναρχον κατελείπετο, ἀλλὰ
 δωδεκαδάρχοις καὶ ἑξαδάρχοις πάντα τὰ καταλειπόμενα
 12 διεκοσμείτο. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον οἱ ἐπικαίριοι, παράγων
 αὐτοὺς ἐπεδείκνυέ τε αὐτοῖς τὰ καλῶς ἔχοντα καὶ ἐδίδασκειν
 ἧ ἕκαστον ἰσχυρὸν ἦν τῶν συμμαχικῶν. ἐπεὶ δὲ κακείνους 5
 ἐποίησεν ἐρωτικῶς ἔχειν τοῦ ἤδη ποιεῖν τι, εἶπεν αὐτοῖς νῦν
 μὲν ἀπιέναι ἐπὶ τὰς τάξεις καὶ διδάσκειν ἕκαστον τοὺς
 ἑαυτοῦ ἄπερ αὐτὸς ἐκείνους, καὶ πειρᾶσθαι αὐτοὺς ἐπιθυμίαν
 ἐμβαλεῖν πᾶσι τοῦ στρατεύεσθαι, ὅπως εὐθυμότατα πάντες
 13 ἐξορμῶντο, πρῶ δὲ παρεῖναι ἐπὶ τὰς Κναξάρου θύρας. τότε 10
 μὲν δὴ ἀπιόντες οὕτω πάντες ἐποιοῦν. τῇ δ' ὑστεραία ἅμα
 τῇ ἡμέρᾳ παρήσαν οἱ ἐπικαίριοι ἐπὶ θύραις. σὺν τούτοις
 οὖν ὁ Κῦρος εἰσελθὼν πρὸς τὸν Κναξάρην ἤρχετο λόγου
 τοιοῦδε.

Οἶδα μὲν, ἔφη, ὦ Κναξάρη, ὅτι ἂ μέλλω λέγειν σοὶ πάλαι 15
 δοκεῖ οὐδὲν ἡττον ἢ ἡμῖν· ἀλλ' ἴσως αἰσχύνη λέγειν ταῦτα,
 μὴ δοκῆς ἀχθόμενος ὅτι τρέφεις ἡμᾶς ἐξόδου μεμνήσθαι.
 14 ἐπεὶ οὖν σὺ σιωπᾶς, ἐγὼ λέξω καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν.
 ἡμῖν γὰρ δοκεῖ πᾶσι, ἐπεὶ περ παρεσκευάσμεθα, μὴ ἐπειδὴν
 ἐμβάλωσιν οἱ πολέμιοι εἰς τὴν σὴν χώραν, τότε μάχεσθαι, 20
 μῆδ' ἐν τῇ φιλίᾳ καθημένους ἡμᾶς ὑπομένειν, ἀλλ' ἵεναι ὡς
 15 τάχιστα εἰς τὴν πολεμίαν. νῦν μὲν γὰρ ἐν τῇ σῇ χώρᾳ
 ὄντες πολλὰ τῶν σῶν σινόμεθα ἄκουτες· ἦν δ' εἰς τὴν
 πολεμίαν ἴωμεν, τὰ ἐκείνων κακῶς ποιήσομεν ἠδόμενοι.
 16 ἔπειτα νῦν μὲν σὺ ἡμᾶς τρέφεις πολλὰ δαπανῶν, ἦν δ' 25
 17 ἐκστρατευσώμεθα, θρεψόμεθα ἐκ τῆς πολεμίας. ἔτι δὲ εἰ

1 κατελίπετο DF   2 λειπόμενα CE   3 ἐπικούροι h γρ.   4 ἐπε-
 δείκνυέ τε HAG: ἐπεδεικνύετο CD: ἐπεδείκνυεν E: ἐπεδεικνύετε F
 8 αὐτοὺς om. HAG   9 ἐμβάλλειν HAG   10 post παρεῖναι add.
 πάντας CE   κναξάρους CD   11 οὕτω πάντες HAG: οὕτω CF:
 οὕτως ED   12 ἐπικούροι HAG   τὰς θύρας CEDF
 13 οὖν om. CE   ἐλθὼν HAG et E   ἤρχετο DF   16 ἢ om.
 HAG et E   ταῦτα] αὐτὰ DF   18 prius καὶ om. DF   19 ἐπεὶ
 HAG   22 χώρα] πόλει F: del. Lincke   25 ἔπειτα δὲ
 νῦν DF   post μὲν add. δὴ C   26 ἐκστρατευώμεθα HAG
 et D

μὲν μείζων τις ἡμῖν ὁ κίνδυνος ἔμελλεν εἶναι ἐκεῖ ἢ ἐνθάδε,
 ἴσως τὸ ἀσφαλέστατον ἦν αἰρετέον. νῦν δὲ ἴσοι μὲν ἐκεῖνοι
 ἔσονται, ἦν τε ἐνθάδε ὑπομένωμεν ἦν τε εἰς τὴν ἐκείνων
 ἴοντες ὑπαντῶμεν αὐτοῖς· ἴσοι δὲ ἡμεῖς ὄντες μαχοῦμεθα,
 5 ἦν τε ἐνθάδε ἐπιόντας αὐτοὺς δεχώμεθα ἦν τε ἐπ' ἐκείνους
 ἴοντες τὴν μάχην συνάπτωμεν. πολὺ μέντοι ἡμεῖς βελτίοσι 18
 καὶ ἔρρωμενεστέραις ταῖς ψυχαῖς τῶν στρατιωτῶν χρησόμεθα,
 ἦν ἴωμεν ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς καὶ μὴ ἄκοντες ὄραν δοκῶμεν
 τοὺς πολεμίους· πολὺ δὲ κἀκεῖνοι μᾶλλον ἡμᾶς φοβήσονται,
 10 ὅταν ἀκούσωσιν ὅτι οὐ φοβούμενοι πτήσσομεν αὐτοὺς οἴκοι
 καθήμενοι, ἀλλ' ἐπεὶ αἰσθανόμεθα προσιόντας, ἀπαντῶμέν
 τε αὐτοῖς, ἴν' ὡς τάχιστα συμμείξωμεν, καὶ οὐκ ἀναμένωμεν
 ἕως ἂν ἡ ἡμετέρα χώρα κακῶται, ἀλλὰ φθάνοντες ἤδη
 δηοῦμεν τὴν ἐκείνων γῆν. καίτοι, ἔφη, εἴ τι ἐκείνους μὲν 19
 15 φοβερωτέρους ποιήσομεν, ἡμᾶς δ' αὐτοὺς θαρραλεωτέρους,
 πολὺ τοῦτο ἡμῖν ἐγὼ πλεονέκτημα νομίζω, καὶ τὸν κίνδυνον
 οὕτως ἡμῖν μὲν ἐλάττω λογίζομαι, τοῖς δὲ πολεμίοις μείζω.
 πολὺ γὰρ μᾶλλον, (ὡς) καὶ ὁ πατήρ αἰεὶ λέγει καὶ σὺ φῆς,
 καὶ οἱ ἄλλοι δὲ πάντες ὁμολογοῦσιν ὡς αἱ μάχαι κρίνονται
 20 μᾶλλον ταῖς ψυχαῖς ἢ ταῖς τῶν σωμάτων ῥώμασι. ὁ μὲν 20
 οὕτως εἶπε· Κναξάρης δὲ ἀπεκρίνατο· Ἄλλ' ὅπως μὲν, ὦ
 Κῦρε καὶ οἱ ἄλλοι Πέρσαι, ἐγὼ ἄχθομαι ὑμᾶς τρέφων μῆδ'
 ὑπονοεῖτε· τό γε μέντοι ἵεναι εἰς τὴν πολεμίαν ἤδη καὶ
 ἐμοὶ δοκεῖ βέλτιον εἶναι πρὸς πάντα. Ἐπεὶ τοίνυν,
 25 ἔφη ὁ Κῦρος, ὁμογνωμονοῦμεν, συσκευαζώμεθα καὶ ἦν

1 μείζων τις ἡμῖν ὁ κίνδυνος ἔμελλεν C F : μείζων ὁ κίνδυνός τις ἡμῖν
 ἔμελλεν E : μείζων τις ἡμῖν κίνδυνος ἔμελλεν D : μείζων τις κίνδυνος
 ἔμελλεν ἡμῖν H A G   2 ἀσφαλέστερον C   εἶναι ῥητέον H A G :
 ἦν ἂν αἰρετέον C E D F : corr. Dind.   3 εἴντε . . . εἴντε
 C E D F   5 ἐπιόντες αὐτοῖς μαχώμεθα H A G   6 post ἡμεῖς
 add. μὲν A H   8 δοκῶμεν ὄραν C E D F   10 οὐ C E D F : οὐχ ὡς
 H A G   πτήσσομεν G et C D F   12 ἀναμένωμεν G et E D F
 15 ποιήσομεν A G   18 γὰρ] ἂν H A G   post μᾶλλον add. ὁ
 Hertlein : ὡς καὶ ὁ πατήρ Hartman, deletis quae sequuntur ὡς et
 μᾶλλον   ἀεὶ C E D F   19 post δὲ add. πάλιν C E   22 τρέφων
 ὑμᾶς C E D F   25 συσκευαζώμεθα C E

τὰ τῶν θεῶν ἡμῖν θάπτον συγκαταινῆ, ἐξίωμεν ὡς
τάχιστα.

- 21 Ἐκ τούτου τοῖς μὲν στρατιώταις εἶπον συσκευάζεσθαι· ὁ
δὲ Κῦρος ἔθυε πρῶτον μὲν Διὶ βασιλεῖ, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς
ἄλλοις θεοῖς, οὓς ἠγεῖτο ἴλεως καὶ εὐμενεῖς ὄντας ἠγεμόνας 5
(ἂν) γενέσθαι τῇ στρατιᾷ καὶ παραστάτας ἀγαθοὺς καὶ
συμμάχους καὶ συμβούλους τῶν ἀγαθῶν. συμπαρακάλει δὲ
22 καὶ ἥρωας γῆς Μηδίας οἰκήτορας καὶ κηδεμόνας. ἐπεὶ δ'
ἐκαλλιέρησέ τε καὶ ἀθρόον ἦν αὐτῷ τὸ στράτευμα πρὸς τοῖς
ὄριοις, τότε δὴ οἰωνοῖς χρησάμενος αἰσίοις ἐνέβαλεν εἰς τὴν 10
πολεμίαν. ἐπεὶ δὲ τάχιστα διέβη τὰ ὄρια, ἐκεῖ αὖ καὶ Γῆν
ἰλάσκετο χοαῖς καὶ θεοὺς θυσίαις καὶ ἥρωας Ἀσσυρίας
οἰκήτορας ἠὺμενίζετο. ταῦτα δὲ ποιήσας αὐθις Διὶ πατρῷφ
ἔθυε, καὶ εἴ τις ἄλλος θεῶν ἀνεφαίνετο, οὐδενὸς ἠμέλει.
- 23 Ἐπεὶ δὲ καλῶς ταῦτα εἶχεν, εὐθύς τοὺς μὲν πεζοὺς 15
προαγαγόντες οὐ πολλὴν ὁδὸν ἐστρατοπεδεύοντο, τοῖς δ'
ἵπποις καταδρομὴν ποιησάμενοι περιεβάλλοντο πολλὴν καὶ
παντοίαν λείαν. καὶ τὸ λοιπὸν δὲ μεταστρατοπεδευόμενοι
καὶ ἔχοντες ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια καὶ δηοῦντες τὴν χώραν
24 ἀνέμενον τοὺς πολεμίους. ἠνίκα δὲ προσιόντες ἐλέγοντο 20
οὐκέτι δέχ' ἡμερῶν ὁδὸν ἀπέχειν, τότε δὴ ὁ Κῦρος λέγει·
ᾠ Κναξάρη, ὦρα δὴ ἀπαντᾶν καὶ μήτε τοῖς πολεμίοις δοκεῖν
μήτε τοῖς ἡμετέροις φοβουμένους μὴ ἀντιπροσιέναι, ἀλλὰ
25 δῆλοι ὦμεν ὅτι οὐκ ἄκουτες μαχοῦμεθα. ἐπεὶ δὲ ταῦτα
συνέδοξε τῷ Κναξάρη, οὕτω δὴ συντεταγμένοι προῆσαν 25

3 εἰπὼν C E D F   4 δὲ ante κύρος om. C E D F   5 οὓς H A G :
καὶ C E D F   ἠγεῖτο H A G : ἠτεῖτο C E D F   6 ἂν add. Hartman
γίνεσθαι C E D F   8 γῆς] τῆς H A G   μηδείας C D F   κηδεμόνας]
ἠγεμόνας C E   δὲ καλλιέρησέ C E : δὲ καλλιέρησαν A G : δ' ἐκαλλιέρησαν
H   9 τε om. H A G   12 θυσίαις θεοῖς C E   13 εὐμενίζετο codd.
14 ἐφαίνετο C D F   15 καλῶς ταῦτα εἶχεν H A G : ταῦτα καλῶς εἶχεν
C D : πάντα καλῶς εἶχεν E : ταῦτα ἐποίησαν F   τοῖς μὲν πεζοῖς C F
16 προαγαγόντες A H   οὐ om. C D F   ἐστρατοπεδεύσαντο C E D F
17 ποιήσαντες C D F   περιεβάλλοντο H A G et C D F   18 δὲ] δὴ A H
20 ἰόντες C E D F   22 ἀπαντᾶν D f : ἀπατᾶν C F : ἐξαπαντᾶν A H :
ἐξαπατᾶν G et c E   23 φοβουμένοις C D F   25 κναξάρη H pr. et F pr.
συντεταγμένοι ἀεὶ C E F : ἀεὶ συντεταγμένοι D   προσήσαν C E D F

τοσοῦτον καθ' ἡμέραν ὅσον ἐδόκει αὐτοῖς καλῶς ἔχειν. καὶ
 δεῖπνον μὲν αἰεὶ κατὰ φῶς ἐποιούντο, πυρὰ δὲ νύκτωρ
 οὐκ ἔκαιον ἐν τῷ στρατοπέδῳ· ἔμπροσθεν μέντοι τοῦ
 στρατοπέδου ἔκαιον, ὅπως ὀρῶεν μὲν εἴ τινες νυκτὸς
 5 προσίοιεν διὰ τὸ πῦρ, μὴ ὀρῶντο δ' ὑπὸ τῶν προσιόντων.
 πολλάκις δὲ καὶ ὄπισθεν τοῦ στρατοπέδου ἐπυρπόλουν
 ἀπάτης ἕνεκα τῶν πολεμίων. ὥστ' ἔστιν ὅτε καὶ κατὰ-
 σκοποι ἐνέπιπτον εἰς τὰς προφυλακὰς αὐτῶν, διὰ τὸ ὄπι-
 σθεν τὰ πυρὰ εἶναι ἔτι πρόσω τοῦ στρατοπέδου οἰόμενοι
 10 εἶναι.

Οἱ μὲν οὖν Ἀσσύριοι καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς, ἐπεὶ ἤδη ἐγγὺς 26
 ἀλλήλων τὰ στρατεύματα ἐγίνοντο, τάφρον περιεβάλλοντο,
 ὅπερ καὶ νῦν ἔτι ποιοῦσιν οἱ βάρβαροι βασιλεῖς, ὅπου ἂν
 στρατοπεδεύωνται, τάφρον περιβάλλονται εὐπετῶς διὰ τὴν
 15 πολυχειρίαν· ἴσασι γὰρ ὅτι ἰππικὸν στράτευμα ἐν νυκτὶ
 ταραχῶδές ἐστι καὶ δύσχρηστον ἄλλως τε καὶ βάρβαρον.
 πεποδισμένους γὰρ ἔχουσι τοὺς ἵππους ἐπὶ ταῖς φάτναις, 27
 καὶ εἴ τις ἐπ' αὐτοὺς ἴοι, ἔργον μὲν νυκτὸς λῦσαι ἵππους,
 ἔργον δὲ χαλινώσαι, ἔργον δ' ἐπισάξαι, ἔργον δὲ θωρακίσα-
 20 σθαι, ἀναβάντας δ' ἐφ' ἵππων ἐλάσαι διὰ στρατοπέδου
 παντάπασιν ἀδύνατον. τούτων δὴ ἕνεκα πάντων καὶ οἱ
 ἄλλοι καὶ ἐκεῖνοι τὰ ἐρύματα περιβάλλονται, καὶ ἅμα αὐτοῖς
 δοκεῖ τὸ ἐν ἐχυρῷ εἶναι ἐξουσίαν παρέχειν ὅταν βούλωνται
 μάχεσθαι. τοιαῦτα μὲν δὴ ποιοῦντες ἐγγὺς ἀλλήλων ἐγί- 28
 25 γνοντο. ἐπεὶ δὲ προσιόντες ἀπέιχον ὅσον παρασάγγην, οἱ
 μὲν Ἀσσύριοι οὕτως ἐστρατοπεδεύοντο ὥσπερ εἴρηται, ἐν
 περιτεταφρευμένῳ μὲν καταφανεῖ δέ, ὁ δὲ Κῦρος ὡς ἐδύνατο

2 αἰ C E D F   5 προίοιεν D F   9 ἔτι] ἐπὶ H A G   πόρρω
 C E D F   11 ἐπεὶ ἤδη H A G: ἐπειδὴ C E D F   12 τὸ
 στράτευμα C D   ἐγίνετο C E D F   περιεβάλλοντο C E D F
 13 ὅπου ἂν] ὁπόταν C E D F   14 στρατοπεδεύονται H pr. A G   16 δύσ-
 οιστον H A G   ἄλλως τε om. H A G   17 post πεποδισμένους add.
 τε H A G   19 ἐπιθωρακίσασθαι C E D F   20 ἀναβάντα
 C E F   ἵππων H A G   post διὰ add. τοῦ C E D F   ante
 στρατοπέδου add. ταραττομένου M. C. P. Schmidt   24 μὴ μάχεσθαι
 C D F

ἐν ἀφανεστάτῳ, κώμας τε καὶ γηλόφους ἐπίπροσθεν ποιησά-
μενος, νομίζων πάντα τὰ πολέμια ἐξαίφνης ὀρώμενα
φοβερώτερα τοῖς ἐναντίοις εἶναι. καὶ ἐκείνην μὲν τὴν
νύκτα ὥσπερ ἔπρεπε προφυλακὰς ποιησάμενοι ἑκάτεροι
ἐκοιμήθησαν.

5

- 29 Τῇ δ' ὑστεραία ὁ μὲν Ἀσσύριος καὶ ὁ Κροῖσος καὶ οἱ
ἄλλοι ἡγεμόνες ἀνέπανον τὰ στρατεύματα ἐν τῷ ἐχυρῷ.
Κῦρος δὲ καὶ Κναξάρης συνταξάμενοι περιέμενον, ὡς εἰ
προσίοιεν οἱ πολέμιοι, μαχοῦμενοι. ὡς δὲ δῆλον ἐγένετο
ὅτι οὐκ ἐξίοιεν οἱ πολέμιοι ἐκ τοῦ ἐρύματος οὐδὲ μάχην 10
ποιήσονται ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ μὲν Κναξάρης καλέσας τὸν
30 Κῦρον καὶ τῶν ἄλλων τοὺς ἐπικαιρίους ἔλεξε τοιαῦτα· Δοκεῖ
μοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ τυγχάνομεν συντεταγμένοι οὕτως
λέγειν πρὸς τὸ ἔρυμα τῶν ἀνδρῶν καὶ δηλοῦν ὅτι θέλομεν
μάχεσθαι. οὕτω γάρ, ἔφη, εἰ μὴ ἀντεπεξίωσιν ἐκείνοι, 15
οἱ μὲν ἡμέτεροι μᾶλλον θαρρήσαντες ἀπίασιν, οἱ πολέμιοι
δὲ τὴν τόλμαν ἰδόντες ἡμῶν μᾶλλον φοβήσονται. τούτῳ
31 μὲν οὕτως ἐδόκει. ὁ δὲ Κῦρος, Μηδαμῶς, ἔφη, πρὸς τῶν
θεῶν, ὦ Κναξάρη, οὕτω ποιήσωμεν. εἰ γὰρ ἤδη ἐκφανέντες
πορευσόμεθα, ὡς σὺ κελεύεις, νῦν τε προσιόντας ἡμᾶς οἱ 20
πολέμιοι θεάσονται οὐδὲν φοβούμενοι, εἰδότες ὅτι ἐν ἀσφαλεῖ
εἰσι τοῦ μηδὲν παθεῖν, ἐπειδὴν τε μηδὲν ποιήσαντες ἀπίωμεν,
πάλιν καθορῶντες ἡμῶν τὸ πλῆθος πολὺ ἐνδεέστερον τοῦ
ἑαυτῶν καταφρονήσουσι, καὶ αὔριον ἐξίασι πολὺ ἐρρωμενε-
32 στέραις ταῖς γνώμαις. νῦν δ', ἔφη, εἰδότες μὲν ὅτι πάρεσμεν, 25
οὐχ ὀρώντες δὲ ἡμᾶς, εὖ τοῦτο ἐπίστω, οὐ καταφρονούσιν,

1 γεωλόφους codd.   2 πολεμικὰ C D F   4 ἔπρεπε] ἔμπροσθεν
H A G pr.   φύλακας προποησάμενοι H A G   6 ὁ ante κροῖσος
om. D F   8 περιέμενον om. A H   11 ἐν om. C E D F   12 τῶν
ἄλλων τοὺς ἐπικαιρίους A H : τοὺς ἄλλους τῶν ἐπικαιρίων G : τοὺς ἄλλους
τοὺς ἐπικαιρίους C E F : πάντας τοὺς ἐπικαιρίους D   13 ἔφη om. G H
15 ἐὰν] ἐπειδὴν C E D F   ἀντεξίωσιν C E   16 θαρρήσουσιν C E D
ἀπίασιν G : ἐπιᾶσιν A H : ἀν ἅπασιν C E D F   οἱ δὲ πολέμιοι C E F
17 τόλμην A H   φοβηθήσονται codd.   18 μὲν δὴ C E D   ἔφη
μηδαμῶς C E D F   20 ὡς] ἢ C E D F   24 ἐξίασι H A G
et c f

ἀλλὰ φροντίζουσι τί ποτε τοῦτ' ἔστι, καὶ διαλεγόμενοι περὶ
 ἡμῶν ἐγῶδ' ὅτι οὐδὲν παύονται. ὅταν δ' ἐξίωσι, τότε δεῖ
 αὐτοῖς ἅμα φανεροῦς τε ἡμᾶς γενέσθαι καὶ ἰέναι εὐθύς
 ὁμόσε, εἰληφότας αὐτοὺς ἔνθα πάλαι ἐβουλόμεθα. λέξαν- 33
 5 τος δ' οὕτω Κύρου συνέδοξε ταῦτα καὶ Κναξάρη καὶ τοῖς
 ἄλλοις. καὶ τότε μὲν δειπνοποιησάμενοι καὶ φυλακὰς
 καταστησάμενοι καὶ πυρὰ πολλὰ πρὸ τῶν φυλακῶν καύ-
 σαντες ἐκοιμήθησαν. τῇ δ' ὑστεραία πρὸ Κῦρος μὲν 34
 ἐστεφανωμένος ἔθνε, παρήγγειλε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοτί-
 10 μοις ἐστεφανωμένοις πρὸς τὰ ἱερὰ παρῆναι. ἐπεὶ δὲ τέλος
 εἶχεν ἡ θυσία, συγκαλέσας αὐτοὺς ἔλεξεν· Ἄνδρες, οἱ μὲν
 θεοί, ὡς οἱ τε μάντις φασὶ καὶ ἐμοὶ συνδοκεῖ, μάχην τ'
 ἔσεσθαι προαγγέλλουσι καὶ νίκην διδόασι καὶ σωτηρίαν
 ὑπισχνοῦνται ἐν τοῖς ἱεροῖς. ἐγὼ δὲ ὑμῖν μὲν παραινῶν 35
 15 ποίους τινὰς χρῆ εἶναι ἐν τῷ τοιῷδε κἂν αἰσχυνοίμην ἄν·
 οἶδα γὰρ ὑμᾶς ταῦτα ἐπισταμένους καὶ μεμελετηκότας καὶ
 ἀσκούντας διὰ τέλους οἷάπερ ἐγώ, ὥστε κἂν ἄλλους εἰκότως
 ἂν διδάσκοιτε. τάδε δὲ εἰ μὴ τυγχάνετε κατανενοηκότες,
 ἀκούσατε· οὓς γὰρ νεωστὶ συμμάχους τε ἔχομεν καὶ πειρώ- 36
 20 μεθα ἡμῖν αὐτοῖς ὁμοίους ποιεῖν, τούτους δὲ ἡμᾶς δεῖ
 ὑπομιμνήσκειν ἐφ' οἷς τε ἐτρεφόμεθα ὑπὸ Κναξάρου, ἃ τε
 ἡσκούμεν, ἐφ' ἃ τε αὐτοὺς παρακεκλήκαμεν, ὧν τε ἄσμενοι
 ἀνταγωνιστὰι ἔφασαν ἡμῖν ἔσεσθαι. καὶ τοῦτο δ' αὐτοὺς 37

2 ἐγῶδ' H corr. : ἐγὼ δ' A H pr. : εἰ οἶδ' G et C E : ἐγὼ οἶδ' D : ἐγὼ
 εἰ οἶδ' F δειν G et C E D F 5 καὶ ταῦτα C E D F κναξάρει
 H pr. et C F 12 δοκεῖ C E τ' om. H A G 13 παραγγέλλουσι
 H A G 14 προυπισχνοῦνται C E D F μὲν om. A et C E
 15 ὁποίους C E D F κἂν om. C E D F 16 ταῦτα H A G : ταῦτα
 ἐμοὶ D F : ταῦτα ἐπ' ἴσης ἐμοὶ C : ἐπίσης ἐμοὶ ταῦτα E καὶ] τε καὶ D
 ante μεμελετηκότας add. ταῦτα C E D F 17 ἀσκούντας Herwerden :
 ἀκούοντας codd. ante ἀκούοντας add. ἀκηκούτας καὶ C E D F οἷάπερ
 ἐγὼ H A G : del. Pantazides : ὥσπερ ἐγὼ C E : ἄπερ ἐγὼ D F κἂν]
 καὶ C E F ἂν εἰκότως C E F : ἂν om. D 18 διδάσκοιτε τάδε ἃ
 εἰ μὴ H A G : διδάσκοιτε τάδε. εἰ δὲ μὴ D F 19 post γὰρ add.
 ἡμεῖς C, ἡμῖν E 20 τούτους δεῖ ἢ(ὕ F)μᾶς C E D F 21 κναξάρους
 C D F 22 παρακεκλήκαμεν ὥστε C E D F : παρακεκλημένων τε
 H A G : corr. Schneider 23 ἡμῖν ἔφασαν C E D F τούτου C F

ὑπομιμνήσκετε ὅτι ἦδε ἡ ἡμέρα δείξει ὧν ἕκαστός ἐστιν
 ἄξιος. ὧν γὰρ ἂν ὀψιμαθεῖς ἄνθρωποι γένωνται, οὐδὲν
 θαυμαστὸν εἶ τινας αὐτῶν καὶ τοῦ ὑπομιμνήσκοντος δέοιτο,
 ἀλλ' ἀγαπητὸν εἶ καὶ ἐξ ὑποβολῆς δύναιντο ἄνδρες ἀγαθοὶ
 38 εἶναι. καὶ ταῦτα μέντοι πράττοντες ἅμα καὶ ὑμῶν αὐτῶν 5
 πείραν λήψεσθε. ὁ μὲν γὰρ δυνάμενος ἐν τῷ τοιῷδε καὶ
 ἄλλους βελτίους ποιεῖν εἰκότως ἂν ἦδη καὶ ἑαυτῷ συνειδείῃ
 τελείως ἀγαθὸς ἀνὴρ ὧν, ὁ δὲ τὴν τούτων ὑπόμνησιν αὐτὸς
 μόνος ἔχων καὶ τοῦτ' ἀγαπῶν, εἰκότως ἂν ἡμιτελῆ αὐτὸν
 39 νομίζοι. τούτου δ' ἔνεκα οὐκ ἐγώ, ἔφη, αὐτοῖς λέγω, ἀλλ' 10
 ὑμᾶς κελεύω λέγειν, ἵνα καὶ ἀρέσκειν ὑμῖν πειρῶνται· ὑμεῖς
 γὰρ καὶ πλησιάζετε αὐτοῖς ἕκαστος τῷ ἑαυτοῦ μέρει. εὖ δ'
 ἐπίστασθε ὡς ἦν θαρροῦντας τούτοις ὑμᾶς αὐτοὺς ἐπιδεικ-
 νύητε, καὶ τούτους καὶ ἄλλους πολλοὺς οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ
 40 θαρρεῖν διδάξετε. τέλος εἶπεν ἀπιόντας ἀριστῶν ἐστεφα- 15
 νωμένους καὶ σπονδὰς ποιησαμένους ἦκειν εἰς τὰς τάξεις
 αὐτοῖς στεφάνοις. ἐπεὶ δ' ἀπήλθον, αὐθις τοὺς οὐραγοὺς
 προσεκάλεσε, καὶ τούτοις τοιάδε ἐνετέλλετο.
 41 Ἄνδρες Πέρσαι, ὑμεῖς καὶ τῶν ὁμοτίμων γεγόνατε καὶ
 ἐπιλελεγμένοι ἐστέ, οἳ δοκεῖτε τὰ μὲν ἄλλα τοῖς κρατίστοις 20
 ὅμοιοι εἶναι, τῇ δ' ἡλικίᾳ καὶ φρονιμώτεροι. καὶ τοίνυν
 χώραν ἔχετε οὐδὲν ἥττον ἔντιμον τῶν πρωτοστατῶν· ὑμεῖς
 γὰρ ὅπισθεν ὄντες τοὺς τ' ἀγαθοὺς ἂν ἐφορῶντες καὶ
 ἐπικελεύοντες αὐτοῖς ἔτι κρείττους ποιοῖτε, καὶ εἴ τις μαλακί-
 42 ζοιτο, καὶ τοῦτον ὀρώντες οὐκ ἂν ἐπιτρέποιτε αὐτῷ. συμ- 25

1 ἦδε ἡ G et D: ἦδε A H: ἦδη C E F ἄξιός ἐστιν C E F: ἄξιος
 ἕκαστός ἐστιν D 2 ἂν ὀψιμαθεῖς ἄνθρωποι H A G: ἄνθρωποι ὀψιμαθεῖς
 C E D F 3 ὑπομνήσκοντος δέονται C E D F 4 δύναιντ' ἂν
 H A G 6 λήψεσθαι A H 7 καὶ om. H A G 8 τελείως C E F:
 τέλειος D 9 αὐτὸν codd. 10 ἔνεκεν D 13 post ἐπίστασθε
 add. ἔφη D F ὡς ἦν H A G: ἕως ἂν C E D F τούτοις om.
 C E D F 17 δ' H A G: δὲ οὗτοι C E D F αὐθις] αὐτοὺς H A G
 18 τούτοις αὖ τοιάδε ἔλεξεν C E D F 20 ἀπειλεγμένοι C D F
 22 ἔντιμον] ἡμῶν H A G πρωτοστατῶν codd.: corr Dind. (negle-
 xerat Leonclavius) 24 ποιοῖτε H A G et C E καὶ εἴ] εἴ τέ
 C E D F

φέρει δ' ὑμῖν, εἶπερ τῷ καὶ ἄλλῳ, τὸ νικᾶν καὶ διὰ τὴν
 ἡλικίαν καὶ διὰ τὸ βάρος τῆς στολῆς. ἦν δ' ἄρα ὑμᾶς καὶ
 οἱ ἔμπροσθεν ἀνακαλοῦντες ἔπεσθαι παρεγγυῶσιν, ὑπακούετε
 αὐτοῖς, καὶ ὅπως μὴδ' ἐν τούτῳ αὐτῶν ἡττηθήσεσθε, ἀντι-
 5 παρακελευόμενοι αὐτοῖς θάπτον ἡγείσθαι ἐπὶ τοὺς πολεμίους.
 καὶ ἀπιόντες, ἔφη, ἀριστήσαντες καὶ ὑμεῖς ἦκετε σὺν τοῖς
 ἄλλοις ἐστεφανωμένοι ἐς τὰς τάξεις. οἱ μὲν δὲ ἀμφὶ Κῦρον 43
 ἐν τούτοις ἦσαν· οἱ δὲ Ἀσσύριοι καὶ δὴ ἡρισθηκότες ἐξῆσαν
 τε θρασέως καὶ παρετάπτοντο ἐρρωμένως. παρέταπτε δὲ
 10 αὐτοὺς αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐφ' ἄρματος παρελαύνων καὶ τοιάδε
 παρεκελεύετο.

Ἄνδρες Ἀσσύριοι, νῦν δεῖ ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι· νῦν 44
 γὰρ ὑπὲρ ψυχῶν τῶν ὑμετέρων ἀγῶν καὶ ὑπὲρ γῆς ἐν ἧ
 ἔφυτε καὶ [περὶ] οἴκων ἐν οἷς ἐτράφητε, καὶ ὑπὲρ γυναικῶν
 15 τε καὶ τέκνων καὶ περὶ πάντων ὧν πέπασθε ἀγαθῶν. νικῆ-
 σαντες μὲν γὰρ ἀπάντων τούτων ὑμεῖς ὡσπερ πρόσθεν
 κύριοι ἔσεσθε· εἰ δ' ἡττηθήσεσθε, εὖ ἴστε ὅτι παραδώσετε
 ταῦτα πάντα τοῖς πολεμίοις. ἅτε οὖν νίκης ἐρῶντες 45
 μένοντες μάχεσθε. μῶρον γὰρ τὸ κρατεῖν βουλομένους τὰ
 20 τυφλὰ τοῦ σώματος καὶ ἄοπλα καὶ ἄχειρα ταῦτα ἐναντία
 τάττειν τοῖς πολεμίοις φεύγοντας· μῶρος δὲ καὶ εἴ τις ζῆν
 βουλόμενος φεύγειν ἐπιχειροίη, εἰδὼς ὅτι οἱ μὲν νικῶντες
 σφύζονται, οἱ δὲ φεύγοντες ἀποθνήσκουσι μᾶλλον τῶν μενόν-
 των· μῶρος δὲ καὶ εἴ τις χρημάτων ἐπιθυμῶν ἡτταν προσίε-
 25 ται. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι οἱ μὲν νικῶντες τά τε ἑαυτῶν

1 τῷ καὶ] καὶ τῷ H A G   2 βάθος C E   ἦν H A G : ἂν C E D F
 4 μὴδ' ἐν] μὴδὲ A H   5 αὐτοῖς om. D   ἡγείσθε codd. : corr.
 Stephanus   6 ἦκετε καὶ ὑμεῖς C E   σὺν τοῖς ἄλλοις om. C E
 7 ἐστεφανωμένοις ἄλλοις H A G   εἰς H A G   8 δὴ] ἤδη H A G
 9 ἐρρωμένοι C F   10 αὐτοὺς om. F   αὐτὸς om. E D   ὁ om. H A G
 13 ὑπὲρ] περὶ C E D F m   ἀγῶν H A G (om. C) et c E m : ὁ ἀγῶν
 D F   ὑπὲρ] περὶ C E D F m   14 περὶ ante οἴκων del. Dind.
 ἐγράφητε A H   ὑπὲρ] περὶ C E D F m   15 τε H A G : δὲ
 C E D F m   ante τέκνων add. περὶ H A G   πέπασθε] κέκτησθε
 C E D F m   16 ὑμεῖς om. C E   πρόσθε H A G   17 ἡττή-
 σεσθε F   18 ἅτε Castalio : οἳ τε H A G et C E F m : εἴ τε D
 19 βουλευομένους H A G   22 ἐπιχειροῖ C E : ἐπιχειροῖ D F m

σφύζουσι καὶ τὰ τῶν ἠττωμένων προσλαμβάνουσιν, οἱ δὲ ἠττώμενοι ἅμα ἑαυτοὺς τε καὶ τὰ ἑαυτῶν πάντα ἀποβάλλουσιν; ὁ μὲν δὴ Ἀσσύριος ἐν τούτοις ἦν.

- 46 Ὁ δὲ Κναξάρης πέμπων πρὸς τὸν Κῦρον ἔλεγεν ὅτι ἤδη καιρὸς εἶη ἄγειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· εἰ γὰρ νῦν, ἔφη, ἔτι 5 ὀλίγοι εἰσὶν οἱ ἔξω τοῦ ἐρύματος, ἐν ᾧ ἂν προσιώμεν πολλοὶ ἔσονται· μὴ οὖν ἀναμείνωμεν ἕως ἂν πλείους ἡμῶν γένωνται. ἀλλ' ἴωμεν ἕως ἔτι οἰόμεθα εὐπετῶς ἂν αὐτῶν
- 47 κρατῆσαι. ὁ δ' αὖ Κῦρος ἀπεκρίνατο· ὦ Κναξάρη, εἰ μὴ ὑπὲρ ἡμισυ αὐτῶν ἔσονται οἱ ἠττηθέντες, εὖ ἴσθι ὅτι ἡμᾶς 10 μὲν ἐροῦσι φοβουμένους τὸ πλῆθος τοῖς ὀλίγοις ἐπιχειρῆσαι, αὐτοὶ δὲ οὐ νομιοῦσιν ἠττηῆσθαι, ἀλλ' ἄλλης σοι μάχης δεήσει, ἐν ᾗ ἄμεινον ἂν ἴσως βουλεύσαιντο ἢ νῦν βεβούλευνται, παραδόντες ἑαυτοὺς ἡμῖν ταμιεύεσθαι ὥσθ' ὀπόσοις
- 48 ἂν βουλόμεθα αὐτῶν μάχεσθαι. οἱ μὲν δὴ ἄγγελοι ταῦτ' 15 ἀκούσαντες ᾤχοντο.

Ἐν τούτῳ δὲ ἦκε Χρυσάντας ὁ Πέρσης καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ὁμοτίμων αὐτομόλους ἄγοντες. καὶ ὁ Κῦρος ὥσπερ εἰκὸς ἠρώτα τοὺς αὐτομόλους τὰ ἐκ τῶν πολεμίων. οἱ δ' ἔλεγον ὅτι ἐξίοιέν τε ἤδη σὺν τοῖς ὅπλοις καὶ παρατάττοι 20 αὐτοὺς αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔξω ὦν καὶ παρακελεύοιτο μὲν δὴ τοῖς αἰεὶ ἔξω οὔσι πολλά τε καὶ ἰσχυρά, ὡς ἔφασαν λέγειν

49 τοὺς ἀκούοντας. ἔνθα δὴ ὁ Χρυσάντας εἶπε· Τί δ', ἔφη, ὦ Κῦρε, εἰ καὶ σὺ συγκαλέσας ἕως ἔτι ἔξεστι παρακελεύσαιο, εἰ ἄρα τι καὶ σὺ ἀμείνους ποιήσαιο τοὺς στρατιώτας; 25

1 πολέμιων ἠττωμένων A H : πολέμιων καὶ ἠττωμένων G 7 ἀναμείνωμεν C D F 8 ἕως ἂν ἔτι οἰώμεθα H, qui ἂν add. in mg. et punctum super ω ponit, A G 9 ἂν post κρατῆσαι C D F : om. E 12 νομίζουσιν C F : νομίσουσιν D ἀλλ' ἄλλης σοι H A G : ἄλλης οὖν C E D F 13 δεήσει ἐν Schneider : δεήσειεν codd. ἦ] ἢ H A G et E ἂν ante ἄμεινον C E D F βεβούλευται A H 17 ἦλθε C E D F post χρυσάντας add. τε H A G 20 παρατάττει C E 21 αὐτὸς om. C D F δὴ] ἤδη H A G 22 αἰεὶ A H : αἰεὶ cet. 23 ἔνθα δὴ] ἐνταῦθα D F εἶπεν ὁ χρυσάντας D F 24 ἕως D F : ὡς H A G et c E : om. C παρακελεύσαι C D : παρακέλευσαι F 25 ποιῆσαι H A G

καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν· ὦ Χρυσάντα, μηδέν σε λυπούντων αἰ 50
 τοῦ Ἀσσυρίου παρακελεύσεις· οὐδεμία γάρ ἐστιν οὕτω καλὴ
 παραίνεσις ἣτις τοὺς μὴ ὄντας ἀγαθοὺς αὐθημερὸν ἀκού-
 σαντας ἀγαθοὺς ποιήσει· οὐκ ἂν οὖν τοξότας γε, εἰ μὴ
 5 ἔμπροσθεν τοῦτο μεμελετηκότες εἶεν, οὐδὲ μὴν ἀκουτιστάς,
 οὐδὲ μὴν ἱππέας, ἀλλ' οὐδὲ μὴν τὰ γε σώματα ἱκανοὺς
 πονεῖν, ἣν μὴ πρόσθεν ἡσκηκότες ὦσι. καὶ ὁ Χρυσάντας 51
 εἶπεν· Ἄλλ' ἀρκεῖ τοι, ὦ Κῦρε, ἣν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀμεί-
 νονας παρακελευσάμενος ποιήσης. Ἡ καὶ δύναιτ' ἄν, ἔφη
 10 ὁ Κῦρος, εἰς λόγος ῥηθεῖς αὐθημερὸν αἰδοῦς μὲν ἐμπλήσαι
 τὰς ψυχὰς τῶν ἀκούοντων, ἢ ἀπὸ τῶν αἰσχυρῶν κωλύσαι,
 προτρέψαι δὲ ὡς χρὴ ἐπαίνου μὲν ἕνεκα πάντα μὲν πόνου,
 πάντα δὲ κίνδυνον ὑποδύεσθαι, λαβεῖν δ' ἐν ταῖς γνώμας
 βεβαίως τοῦτο ὡς αἰρετώτερόν ἐστι μαχομένους ἀποθνήσκειν
 15 μᾶλλον ἢ φεύγοντας σφίζεσθαι; ἄρ' οὐκ, ἔφη, εἰ μέλλουσι 52
 τοιαῦται διάνοιαι ἐγγραφῆσεσθαι ἀνθρώποις καὶ ἔμμονοι
 ἔσεσθαι, πρῶτον μὲν νόμους ὑπάρξαι δεῖ τοιούτους δι' ὧν
 τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἔντιμος καὶ ἐλευθέριος ὁ βίος παρα-
 σκευασθήσεται, τοῖς δὲ κακοῖς ταπεινός τε καὶ ἀλγεινὸς καὶ
 20 ἀβίωτος ὁ αἰὼν ἐπανακείσεται; ἔπειτα διδασκάλους οἶμαι δεῖ 53
 καὶ ἄρχοντας ἐπὶ τούτοις γενέσθαι οἳ τινας δείξουσὶ τε
 ὀρθῶς καὶ διδάξουσιν καὶ ἐθιοῦσιν ταῦτα δρᾶν, ἔστ' ἂν
 ἐγγένηται αὐτοῖς τοὺς μὲν ἀγαθοὺς καὶ εὐκλεεῖς εὐδαιμονε-
 στάτους τῷ ὄντι νομίζειν, τοὺς δὲ κακοὺς καὶ δυσκλεεῖς
 25 ἀθλιωτάτους ἀπάντων ἡγείσθαι. οὕτω γὰρ δεῖ διατεθῆναι

1 μηδέ DF   2 ἐστιν οὕτως H: οὕτως ἐστὶ CF: οὕτως ἔσται D.
 οὕτω om. E   5 μὴν om. CEDF   6 ἱππεῖς HAG et D
 ἀλλ' om CEDF   7 ποιεῖν CED   ἦν] εἰ CE   8 ἀρκεῖ
 τοι] ἀρκεῖτο AH pr.   ἦν HAG: εἰ CE: ἔαν DF   9 παρακε-
 λευσάμενος ἀμείνονας (-ους D) DEF: παρασκευασάμενος ἀμείνονας C
 ποιήσεις CEF   11 ἀκουσάντων HAG et D   κωλύειν HAG
 12 ἐπαίνου μὲν CEDF: ἐπαίνων HAG   15 σωθῆναι CDF
 οὐκ] οὖν CE   17 μὲν om. CF   δεῖ om. DF   τοιούτους δεῖ CE
 20 post ἔπειτα add. δὲ HAG et E   δεῖ] δὲ CDF: δέον E
 21 γίνεσθαι C   οἳ τινες] τίνες HAG   τε ὀρθῶς καὶ διδάξουσιν om.
 HAG   22 ἐθιοῦσιν CEDF   ἔστ' HAG: ἕως CEDF
 25 πάντων DF   δεῖ om. DF

τοὺς μέλλοντας τοῦ ἀπὸ τῶν πολεμίων φόβου τὴν μάθησιν
 54 κρείττονα παρέξουσθαι. εἰ δέ τοι ἰόντων εἰς μάχην σὺν
 ὄπλοις, ἐν ᾧ πολλοὶ καὶ τῶν παλαιῶν μαθημάτων ἐξίστανται,
 ἐν τούτῳ δυνήσεται τις ἀπορραψωδῆσας παραχρήμα ἄνδρας
 πολεμικοὺς ποιῆσαι, πάντων ἂν ῥᾶστον εἶη καὶ μαθεῖν καὶ 5
 55 διδάξαι τὴν μεγίστην τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀρετῆν. ἐπεὶ ἔγωγ',
 ἔφη, οὐδ' ἂν τούτοις ἐπίστευον ἐμμόνοις ἔσεσθαι οὓς νῦν
 ἔχοντες παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἡσκούμεν, εἰ μὴ καὶ ὑμᾶς ἐώρων
 παρόντας, οἳ καὶ παράδειγμα αὐτοῖς ἔσεσθε οἷους χρῆ εἶναι
 καὶ ὑποβαλεῖν δυνήσεσθε, ἣν τι ἐπιλανθάνωνται. τοὺς δ' 10
 ἀπαιδεύτους παντάπασιν ἀρετῆς θαυμάζοιμ' ἂν, ἔφη, ὦ
 Χρυσάντα, εἴ τι πλεον ἂν ὠφελήσειε λόγος καλῶς ῥηθείς
 εἰς ἀνδραγαθίαν ἢ τοὺς ἀπαιδεύτους μουσικῆς ᾄσμα καλῶς
 ἀσθεὲν εἰς μουσικήν.

56 Οἱ μὲν ταῦτα διελέγοντο. ὁ δὲ Κναξάρης πάλιν πέμπων 15
 ἔλεγεν ὅτι ἐξαμαρτάνοι διατρίβων καὶ οὐκ ἄγων ὡς τάχιστα
 ἐπὶ τοὺς πολεμίους. καὶ ὁ Κῦρος ἀπεκρίνατο δὴ τότε τοῖς
 ἀγγέλοις· Ἄλλ' εὖ μὲν ἴστω, ἔφη, ὅτι οὐπω εἰσὶν ἔξω
 ὄσους δεῖ· καὶ ταῦτα ἀπαγγέλλετε αὐτῷ ἐν ἅπασιν· ὅμως
 57 δέ, ἐπεὶ ἐκείνῳ δοκεῖ, ἄξω ἡδῆ. ταῦτ' εἰπὼν καὶ προσευξά- 20
 μενος τοῖς θεοῖς ἐξῆγε τὸ στράτευμα. ὡς δ' ἤρξατο ἄγειν,
 ἡδῆ θάπτον ἡγεῖτο, οἳ δ' εἶποντο εὐτάκτως μὲν διὰ τὸ ἐπί-
 στασθαί τε καὶ μεμελετηκέναι ἐν τάξει πορεύεσθαι, ἐρρω-
 μένως δὲ διὰ τὸ φιλονίκως ἔχειν πρὸς ἀλλήλους καὶ διὰ τὸ
 τὰ σώματα ἐκπεπονήσθαι καὶ διὰ τὸ πάντας ἄρχοντας τοὺς 25
 πρωτοστάτας εἶναι, ἡδέως δὲ διὰ τὸ φρονίμως ἔχειν· ἠπί-
 σταντο γὰρ καὶ ἐκ πολλοῦ οὕτως ἐμεμαθήκεσαν ἀσφαλέστα-

1 μάθησιν C D F : μάχην H A G et c E   2 τοι] τι C E   5 ῥᾶστον]
 ἄριστον H A G   καὶ ante μαθεῖν om. G   6 ἐπεὶ ἔγωγ' H A G :
 ἐπειδὴ C E : ἐπεὶ δ' ἔγωγ' D F   7 οὐδ'] οὐκ H A G   9 παρά-
 δειγματα G : om. C   10 ὑποβάλλειν C E D F   ἣν H A G : ἂν C E D F
 11 ἔφη om. C E   13 post ᾄσμα add. μάλα H A G et c E   15 τοιαῦτα
 D F   16 ἐξαμαρτάνει C E   17 ἐπὶ A H et D F : ὡς G : εἰς C E
 19 ἔδει c D F   21 post θεοῖς add. αὐτοῦ C E F   22 ἡδῆ Hug :
 ἐπεὶ H A G : ἔτι C E D F   23 τε om. H A G

τον εἶναι καὶ ῥᾶστον τὸ ὁμόσε ἶέναι τοῖς πολεμίοις, ἄλλως
 τε καὶ τοξόταις καὶ ἀκοντισταῖς καὶ ἰππεύσιν. ἕως δ' ἔτι ἕξω 58
 βελῶν ἦσαν, παρηγγύα δὲ Κῦρος σύνθημα Ζεὺς σύμμαχος καὶ
 ἡγεμών. ἐπεὶ δὲ πάλιν ἦκε τὸ σύνθημα ἀνταποδιδόμενον,
 5 ἕξῆρχεν αὐτὸς ὁ Κῦρος παιᾶνα τὸν νομιζόμενον· οἱ δὲ
 θεοσεβῶς πάντες συνεπήχθησαν μεγάλη τῇ φωνῇ· ἐν τῷ
 τοιούτῳ γὰρ δὴ οἱ δεισιδαίμονες ἦττον τοὺς ἀνθρώπους
 φοβοῦνται. ἐπεὶ δ' ὁ παιᾶν ἐγένετο, ἅμα πορευόμενοι οἱ 59
 ὁμότιμοι φαιδροὶ [πεπαιδευμένοι] καὶ παρορῶντες εἰς ἀλλή-
 10 λους, ὀνομάζοντες παραστάτας, ἐπιστάτας, λέγοντες πολὺ
 τὸ Ἄγετ' ἄνδρες φίλοι, Ἄγετ' ἄνδρες ἀγαθοί, παρεκάλουν
 ἀλλήλους ἔπεσθαι. οἱ δ' ὄπισθεν αὐτῶν ἀκούσαντες ἀντι-
 παρεκελεύοντο τοῖς πρώτοις ἡγεῖσθαι ἐρρωμένως. ἦν δὲ
 μεστὸν τὸ στράτευμα τῷ Κύρῳ προθυμίας, φιλοτιμίας, ῥώμης,
 15 θάρρους, παρακελευσμοῦ, σωφροσύνης, πειθοῦς, ὅπερ οἶμαι
 δεινότατον τοῖς ὑπεναντίοις. τῶν δ' Ἀσσυρίων οἱ μὲν ἀπὸ 60
 τῶν ἀρμάτων προμαχοῦντες, ὡς ἐγγὺς ἦδη προσεμίγνυε τὸ
 Περσικὸν πλῆθος, ἀνέβαινόν τε ἐπὶ τὰ ἄρματα καὶ ὑπεξῆγον
 πρὸς τὸ ἑαυτῶν πλῆθος· οἱ δὲ τοξόται καὶ ἀκοντισταὶ καὶ
 20 σφενδουῆται αὐτῶν ἀφίεσαν τὰ βέλη πολὺ πρὶν ἐξικνεῖσθαι.
 ὡς δ' ἐπιόντες οἱ Πέρσαι ἐπέβησαν τῶν ἀφειμένων βελῶν, 61
 ἐφθέγγετο δὴ ὁ Κῦρος· Ἄνδρες ἄριστοι, ἦδη θᾶπτόν τις
 ἴδων ἐπιδεικνύτω ἑαυτὸν καὶ παρεγγυάτω. οἱ μὲν δὴ παρε-
 δίδοσαν· ὑπὸ δὲ προθυμίας καὶ μένους καὶ τοῦ σπεύδειν
 25 συμμείξαι δρόμου τινὲς ἦρξαν, συνεφείπετο δὲ καὶ πᾶσα ἡ

1 ῥᾶον C E   3 ξύνθημα G   4 ἐπεὶ δὲ] ἐπεὶ δὴ A H : ἐπειδὴ G
 5 αὐτὸς ὁ κύρος Hug : αὐ̄ διοσκόροις C : αὐ̄ ὁ κύρος H A G et c : αὐ̄
 διοσκούροις D F : ὁ κύρος ἅμα διοσκόροις E   7 ἦττον] εἰσὶ H A G et
 c E   9 post φαιδροὶ add. τε H A G   πεπαιδευμένοι del. Hug
 περιορῶντες C E   11 τὸ om. H A G   14 φιλοτιμίας om. C E D F
 16 πολεμίοις C E   17 προσεμίγνυε C e D F : προσεμίγνυον H A G et E
 18 τε om. C E D F   ὑπεξῆγον H A G : ἀνεχώρουν C E D F
 21 ἀπέβησαν H A G   ἀφειμένων C D : ἐφειμένων E F   22 δὴ]
 ἦδη H A G   ἦδη om. D F   23 ἐπιδεικνύτω C E D F   δὴ om.
 C D F   post παρεδίδοσαν add. τοῦτω C E, τοῦτο D F   25 τινὲς
 D F   ἦρξαν C d F : ἦρξαντο H A G et c E f   συνέπετο H A G

62 φάλαγξ δρόμῳ. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κῦρος ἐπιλαθόμενος τοῦ
βάδην δρόμῳ ἤγειτο, καὶ ἅμα ἐφθέγγετο Τίς ἔψεται; Τίς
ἀγαθός; Τίς ἄνδρα πρῶτος καταβαλεῖ; οἱ δὲ ἀκούσαντες
ταῦτὸ τοῦτο ἐφθέγγοντο, καὶ διὰ πάντων δὲ ὡσπερ παρηγγύα
63 οὕτως ἐχώρει Τίς ἔψεται; Τίς ἀγαθός; οἱ μὲν δὴ Πέρσαι 5
οὕτως ἔχοντες ὁμόσε ἐφέροντο. οἱ γε μὴν πολέμιοι οὐκέτι
ἐδύναντο μένειν, ἀλλὰ στραφέντες ἔφευγον εἰς τὸ ἔρυμα.
64 οἱ δ' αὖ Πέρσαι κατὰ τε τὰς εἰσόδους ἐφεπόμενοι ὠθου-
μένων αὐτῶν πολλοὺς κατεστρώννυσαν, τοὺς δ' εἰς τὰς
τάφρους ἐπίπτουτας ἐπεισπηδῶντες ἐφόνεον ἄνδρας ὁμοῦ 10
καὶ ἵππους· ἕνια γὰρ τῶν ἀρμάτων εἰς τὰς τάφρους ἤναγ-
65 κάσθη φεύγοντα ἐμπεσεῖν. καὶ οἱ τῶν Μήδων δ' ἵππεῖς
ὀρῶντες ταῦτα ἤλαυνον εἰς τοὺς ἵππείας τοὺς τῶν πολεμίων·
οἱ δ' ἐνέκλιαν καὶ αὐτοί. ἔνθα δὴ καὶ ἵππων διωγμὸς ἦν
66 καὶ ἀνδρῶν, καὶ φόνος δὲ ἀμφοτέρων. οἱ δ' ἐντὸς τοῦ 15
ἐρύματος τῶν Ἀσσυρίων ἐστηκότες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς
τάφρου τοξεύειν μὲν ἢ ἀκοντίζειν εἰς τοὺς κατακαίνοντας
οὔτε ἐφρόνουσιν οὔτε ἐδύναντο διὰ τὰ δεινὰ ὀράματα καὶ
διὰ τὸν φόβον. τάχα δὲ καὶ καταμαθόντες τῶν Περσῶν
τινας διακεκοφώτας πρὸς τὰς εἰσόδους τοῦ ἐρύματος ἐτρά- 20
67 ποντο καὶ ἀπὸ τῶν κεφαλῶν τῶν ἔνδον. ἰδοῦσαι δ' αἰ
γυναῖκες τῶν Ἀσσυρίων καὶ τῶν συμμάχων ἤδη φυγῆν καὶ
ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀνέκραγον καὶ ἔθειον ἐκπεπληγμένοι, αἰ
μὲν καὶ τέκνα ἔχουσαι, αἰ δὲ καὶ νεώτεραι, καταρρηγνύμεναί
τε πέπλους καὶ δρυπτόμεναι, καὶ ἰκετεύουσαι πάντας ὅτῳ 25

2 ἐφθέγγοντο H A G   ἔψεται] ἐφέπεται H A G   3 πρῶτον
ἄνδρα C : πρῶτος ἄνδρα E D F   4 τὸ αὐτὸ C E D F   δὲ] δὴ H A G
7 τὰ ἐρύματα H A G   8 τε om. C E D F   ἐπόμενοι C E D F
9 κατεστρώννυσαν H A G : ἀπέκτεινον C E D F   12 συνεισπεσεῖν
C E D F   13 ἵππείας] ἵππεῖς C E F : ἵππους (om. τοὺς ante τῶν) D
14 ἐνέκλινον H A G   αὐτοὶ H. Sauppe : τούτοις H A G : τούτους
C E D F   15 δὲ Pantazides : ἐξ codd   17 ἢ H A G : καὶ C E D F
ἀποκτείνοντας C E D F   18 ante τὰ add. τε C E D F   20 διὰ
τὰς κεκοφώτας H A G   21 τῶν ἔνδον] ἔφευγον C E D F   22 φυγῆν
ἤδη C D F   23 τῷ om. C E   24 καὶ post δὲ om. C E   25 τε]
τοὺς D   ἰκετεύουσι H A G

ἐντυγχάνοιεν μὴ φεύγειν καταλιπόντας αὐτάς, ἀλλ' ἀμῦναι
 καὶ αὐταῖς καὶ τέκνοις καὶ σφίσι αὐτοῖς. ἔνθα δὴ καὶ 68
 αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς σὺν τοῖς πιστοτάτοις στάντες ἐπὶ τὰς
 εἰσόδους καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰς κεφαλὰς καὶ αὐτοὶ ἐμάχοντο
 5 καὶ τοῖς ἄλλοις παρεκελεύοντο. ὡς δ' ἔγνω ὁ Κῦρος τὰ 69
 γιγνόμενα, δείσας μὴ καὶ εἰ βιάσαιντο εἴσω, ὀλίγοι ὄντες
 ὑπὸ πολλῶν σφαλεῖέν τι, παρηγγύησεν ἐπὶ πόδ' ἀνάγειν
 ἔξω βελῶν [καὶ πείθεσθαι]. ἔνθα δὴ ἔγνω τις ἂν τοὺς 70
 ὁμοτίμους πεπαιδευμένους ὡς δεῖ· ταχὺ μὲν γὰρ αὐτοὶ ἐπεί-
 10 θοντο, ταχὺ δὲ τοῖς ἄλλοις παρήγγελλον. ὡς δ' ἔξω βελῶν
 ἐγένοντο, ἔστησαν κατὰ χώραν, πολὺ μᾶλλον χοροῦ ἀκριβῶς
 εἰδότες ὅπου ἔδει ἕκαστον αὐτῶν γενέσθαι.

2 αὐταῖς καὶ τέκνοις H A G : τέκνοις καὶ ἑαυταῖς C E D F   5 τὸ
 γιγνόμενον C D F   6 καὶ εἰ H A G : εἰ καὶ C E D F   7 ὑπὸ
 πόδα C E   8 καὶ πείθεσθαι del. Woerner   9 post ὁμοτίμους
 add. καὶ C D F   12 ὅπου ἔδει] ὅτι οὐδεὶς H A G   αὐτῶν om.
 C E D F

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Δ

Μείνας δὲ ὁ Κῦρος μέτριον χρόνον αὐτοῦ σὺν τῷ στρα- **I**
 τεύματι καὶ δηλώσας ὅτι ἔτοιμοί εἰσι μάχεσθαι εἴ τις
 ἐξέρχοιτο, ὡς οὐδείς ἀντεξήει, ἀπήγαγεν ὅσον ἐδόκει καλῶς
 ἔχειν καὶ ἐστρατοπεδεύσατο. φυλακὰς δὲ καταστησάμενος
 5 καὶ σκοποὺς προπέμψας, στὰς εἰς τὸ μέσον συνεκάλεσε τοὺς
 ἑαυτοῦ στρατιώτας καὶ ἔλεξε τοιάδε. * Ἄνδρες Πέρσαι, πρῶ- **2**
 τον μὲν τοὺς θεοὺς ἐγὼ ἐπαινῶ ὅσον δύνamai, καὶ ὑμεῖς δὲ
 πάντες, οἶμαι· νίκης τε γὰρ τετυχήκαμεν καὶ σωτηρίας.
 τούτων μὲν οὖν χρὴ χαριστήρια ὦν ἂν ἔχωμεν τοῖς θεοῖς
 10 ἀποτελεῖν. ἐγὼ δὲ σύμπαντας μὲν ὑμᾶς ἤδη ἐπαινῶ· τὸ
 γὰρ γεγενημένον ἔργον σύμπασιν ὑμῖν καλῶς ἀποτετέλεσται·
 ὦν δ' ἕκαστος ἄξιος, ἐπειδὴν παρ' ὦν προσήκει πύθωμαι,
 τότε τὴν ἀξίαν ἐκάστω καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ πειράσομαι ἀπο-
 διδόναι. τὸν δ' ἐμοῦ ἐγγύτατα ταξίαρχον Χρυσάνταν οὐδὲν **3**
 15 ἄλλων δέομαι πυνθάνεσθαι, ἀλλ' αὐτὸς οἶδα οἶος ἦν· τὰ
 μὲν γὰρ ἄλλα ὅσαπερ οἶμαι καὶ πάντες ὑμεῖς ἐποιεῖτε· ἐπεὶ
 δ' ἐγὼ παρηγγύησα ἐπανάγειν καλέσας αὐτὸν ὀνομαστί,
 ἀνατεταμένος οὗτος τὴν μάχαιραν ὡς παίσων πολέμιον
 ὑπήκουσέ τε ἐμοὶ εὐθὺς ἀφείς τε ὃ ἔμελλε ποιεῖν τὸ κελευό-
 20 μενον ἔπραττεν· αὐτὸς τε γὰρ ἐπανήγε καὶ τοῖς ἄλλοις μάλα
 ἐπισπερχῶς παρηγγύα· ὥστ' ἔφθασεν ἔξω βελῶν τὴν τάξιν
 ποιήσας πρὶν τοὺς πολεμίους κατανοῆσαι ὅτι ἀνεχωροῦμεν

3 ἐξέρχεται C E D F post ὡς add. δὲ D, δὴ F ἐξήει C E D F
 4 κατεστρατοπεδεύσατο D F φυλακὰς *Med.* 55. 19 : φύλακας nostri
 7 ἐγὼ τε D F δὲ om. D 9 post ἂν add. ἀεὶ H A G et c E
 10 ζύμπαντας G ὑμᾶς μὲν C E 11 πᾶσιν H A G καλῶς C E :
 καλὸν H A G et D F 13 ἔργῳ καὶ λόγῳ H A G 14 ἐγγυτάτω C E D F
 15 παρ' ἄλλων C E D F 16 ὅσαπερ] ὅπερ D F ὑμεῖς πάντες C E D F
 ἐποιεῖ C E F 17 ὀνομαστί αὐτὸν C D F : ὀνομαστί καλέσας αὐτὸν E
 19 ἀφείς τε H A G : καὶ ἀφείς C E D F 20 ἐπανήγαγε C E D F
 21 ὥστ' C E D F : ἔστ' H A G 22 κατανοῆσαί τε C D F

καὶ τόξα ἐντείνασθαι καὶ τὰ παλτὰ ἐπαφεῖναι· ὥστε αὐτός
 τε ἀβλαβῆς καὶ τοὺς αὐτοῦ ἄνδρας ἀβλαβεῖς διὰ τὸ πεί-
 4 θεσθαι παρέχεται. ἄλλους δ', ἔφη, ὄρω τετρωμένους, περὶ
 ὧν ἐγὼ σκεψάμενος ἐν ὁποίῳ χρόνῳ ἐτρώθησαν, τότε τὴν
 γνώμην περὶ αὐτῶν ἀποφανοῦμαι. Χρυσάνταν δὲ ὡς καὶ 5
 ἐργάτην τῶν ἐν πολέμῳ καὶ φρόνιμον καὶ ἄρχεσθαι ἱκανὸν
 καὶ ἄρχειν χιλιαρχία μὲν ἤδη τιμῶ· ὅταν δὲ καὶ ἄλλο τι
 5 ἀγαθὸν ὁ θεὸς δῶ, οὐδὲ τότε ἐπιλήσομαι αὐτοῦ. καὶ πάντας
 δὲ βούλομαι ὑμᾶς, ἔφη, ὑπομνήσαι· ἃ γὰρ νῦν εἴδετε ἐν τῇ
 μάχῃ τῆδε, ταῦτα ἐνθυμούμενοι μήποτε παύεσθε, ἵνα παρ' 10
 ὑμῖν αὐτοῖς αἰεὶ κρίνητε πότερον ἢ ἀρετὴ μᾶλλον ἢ ἡ φυγὴ
 σώζει τὰς ψυχὰς καὶ πότερον οἱ μάχεσθαι ἐθέλοντες ῥᾶον
 ἀπαλλάττουσιν ἢ οἱ οὐκ ἐθέλοντες, καὶ ποῖαν τινὰ ἡδονὴν
 τὸ νικᾶν παρέχει· ταῦτα γὰρ νῦν ἄριστ' ἂν κρίναιτε πείραν
 15 τε αὐτῶν ἔχοντες καὶ ἄρτι γεγενημένου τοῦ πράγματος. 15
 6 καὶ ταῦτα μὲν, ἔφη, ἀεὶ διανοοῦμενοι βελτίους ἂν εἴητε·
 νῦν δὲ ὡς θεοφιλεῖς καὶ ἀγαθοὶ καὶ σώφρονες ἄνδρες δειπνο-
 ποιεῖσθε καὶ σπονδὰς τοῖς θεοῖς ποιεῖσθε καὶ παιᾶνα ἐξάρ-
 7 χεσθε καὶ ἅμα τὸ παραγγελλόμενον προνοεῖτε. εἰπὼν δὲ
 ταῦτα ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον ἤλασε καὶ πρὸς Κυμαξάρην 20
 ἐλθὼν καὶ συνησθεὶς ἐκείνῳ κοινῇ ὡς εἰκὸς καὶ ἰδὼν τὰ κεῖ
 καὶ ἐρόμενος εἴ τι δέοιτο, ἀπήλαυνεν εἰς τὸ αὐτοῦ στρα-
 τευμα. καὶ οἱ μὲν δὴ ἀμφὶ Κῦρον δειπνοποιησάμενοι καὶ
 φυλακὰς καταστησάμενοι ὡς ἔδει ἐκοιμήθησαν.

1 ἐπαφιέναι C D F: ἀφιέναι E   2 ἀπο βλάβης A H: ἀπὸ βλάβης
 G   αὐτοῦ H A G: ἑαυτοῦ C E D F   5 ὡς καὶ C E F: ὡς om. D:
 καὶ ὡς H A G   6 ἐν πολέμῳ H A G: πολεμικῶν C E D F   8 ὁ
 θεὸς δῶ C D F: ὁ θεὸς διδῶ E: διδῶ ὁ θεὸς H A G   οὐδὲ] οὔτε C E D F
 9 ὑμᾶς βούλομαι C E D F   ἔφη om. H A G   10 ταῦτα om. H A G
 11 ἀεὶ C D F (om. E)   prius ἢ] εἴη A: εἰ G H   12 θέλοντες G et D
 14 ἄριστα κρίναιτ' ἂν C E D F   16 ἀεὶ om. D F   17 post ὡς
 add. καὶ C D F   18 καὶ σπονδὰς . . . ποιεῖσθε om. H A G   παιᾶνας
 H A G   ἐξάρχετε C E D F   19 ἅμα om. H A G   δὲ Zeune:
 τε H A G: om. C E D F   20 τῶν ἵππων C E   21 ἐλθὼν C E D F:
 ἤλασε H A G   συνησθεὶς C E D F: συγγενόμενος A H: συγγινόμενος G
 22 δέοιτο] δεῖ H A G   ἀπήλασεν F   αὐτοῦ H A G: ἑαυτοῦ C E D F
 24 ὡς ἔδει om. H A G et E

Οἱ δὲ Ἀσσύριοι, ἅτε καὶ τεθνηκότος τοῦ ἄρχοντος καὶ 8
 σχεδὸν σὺν αὐτῷ τῶν βελτίστων, ἠθύμουν μὲν πάντες,
 πολλοὶ δὲ καὶ ἀπεδίδρασκον αὐτῶν τῆς νυκτὸς ἐκ τοῦ
 στρατοπέδου. ὄρωντες δὲ ταῦτα ὅ τε Κροῖσος καὶ οἱ ἄλλοι
 5 σύμμαχοι αὐτῶν ἠθύμουν· πάντα μὲν γὰρ ἦν χαλεπά· ἀθυμίαν
 δὲ πλείστην παρεῖχε πᾶσιν ὅτι τὸ ἠγούμενον τῆς στρατιᾶς
 φύλον διέφθαρτο τὰς γνώμας. οὕτω δὴ ἐκλείπουσι τὸ
 στρατόπεδον καὶ ἀπέρχονται τῆς νυκτός. ὡς δ' ἡμέρα 9
 ἐγένετο καὶ ἔρημον ἀνδρῶν ἐφάνη τὸ τῶν πολεμίων στρατό-
 10 πεδον, εὐθὺς διαβιβάζει ὁ Κῦρος τοὺς Πέρσας πρώτους·
 κατελέλειπτο δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων πολλὰ μὲν πρόβατα,
 πολλοὶ δὲ βόες, πολλαὶ δὲ ἄμαξαι πολλῶν ἀγαθῶν μεσταί·
 ἐκ δὲ τούτου διέβαινον ἤδη καὶ οἱ ἀμφὶ Κυαζάρην Μῆδοι
 πάντες καὶ ἠριστοποιοῦντο ἐνταῦθα. ἐπεὶ δὲ ἠρίστησαν, 10
 15 συνεκάλεσεν ὁ Κῦρος τοὺς αὐτοῦ ταξιάρχους καὶ ἔλεξε τοιάδε.
 Οἰά μοι δοκοῦμεν καὶ ὅσα ἀγαθὰ, ᾧ ἄνδρες, ἀφεῖναι, θεῶν
 ἡμῖν αὐτὰ διδόντων. νῦν γὰρ ὅτι οἱ πολέμιοι ἡμᾶς ἀποδε-
 δράκασιν αὐτοὶ ὁρᾶτε· οἴτινες δὲ ἐν ἐρύματι ὄντες ἐκλιπόντες
 τοῦτο φεύγουσι, πῶς ἂν τις τούτους οἴοιτ' ἂν μείναι ἰδόντας
 20 ἡμᾶς ἐν τῷ ἰσοπέδῳ; οἴτινες δὲ ἡμῶν ἄπειροι ὄντες οὐχ
 ὑπέμειναν, πῶς νῦν γ' ἂν ὑπομείναιεν, ἐπεὶ ἦττηνταί τε καὶ
 πολλὰ κακὰ ὑφ' ἡμῶν πεπόνθασιν; ὧν δὲ οἱ βέλτιστοι ἀπο-
 λώλασι, πῶς οἱ πονηρότεροι ἐκείνων μάχεσθαι ἂν ἡμῖν
 ἐθέλοιεν; καὶ τις εἶπε· Τί οὖν οὐ διώκομεν ὡς τάχιστα, 11

1 ἅτε om. A: γε G H   2 μὲν om. C E D   3 post αὐτῶν
 add. πάντες H A G   6 πᾶσι ante πλείστην C D F: om. E   φύλον
 τῆς στρατιᾶς C E D F   7 διέφθαρτο τὰς γνώμας C E D F: διεφθάρθαι
 ἐδόκει ταῖς γνώμαις H A G   8 τῆς om. D   11 καταλέλειπτο H A G
 et D F: κατελείπετο C E   μὲν om. C E   12 βοῦς H A G
 15 αὐτοῦ H A G: ἐαυτοῦ C D F: πάντας τοὺς ταξιάρχους αὐτοῦ E
 ταξιάρχας H A G   16 μοι C D F: μὲν H A G et E   δοκ]οῦμεν...
 ἐφίενται in ras. c   ἀγαθὰ ᾧ ἄνδρες D F: ἄνδρες ἀγαθὰ H A G et c E
 ἀφεῖναι D F: ἐφίενται H A G et c E   17 post ὅτι add. μὲν C E D F
 οἱ] οἱ τε C E D   φοβούμενοι ἡμᾶς C E D F   18 ἐκλείποντες
 H pr.   19 ἂν τις τούτους οἴοιτ' ἂν H A G: τούτοις οἴεται ἂν τις
 C E: τούτους οἴεται ἂν τις D F   20 ἄπειροι ἡμῶν C E D F
 21 ὑπομείναιεν H A G   τε om. C E D F   23 φαυλότεροι C E D F

- καταδήλων γε οὕτω τῶν ἀγαθῶν ὄντων; καὶ ὁ εἶπεν· Ὅτι
 ἵππων προσδεόμεθα· οἱ μὲν γὰρ κράτιστοι τῶν πολεμίων, οὓς
 μάλιστα καιρὸς ἦν ἢ λαβεῖν ἢ κατακαθεῖν, οὗτοι ἐφ' ἵππων
 ὀχοῦνται· οὓς ἡμεῖς τρέπεσθαι μὲν σὺν τοῖς θεοῖς ἱκανοί,
 12 διώκοντες δὲ αἰρεῖν οὐχ ἱκανοί. Τί οὖν, ἔφασαν, οὐκ ἐλθὼν 5
 Κναξάρη λέγεις ταῦτα; καὶ ὁ εἶπε· Συνέπεσθε τοίνυν μοι
 πάντες, ὡς εἰδῆ ὅτι πᾶσιν ἡμῖν ταῦτα δοκεῖ. ἐκ τούτου
 εἶποντό τε πάντες καὶ ἔλεγον οἷα ἐπιτήδεια ἐδόκουν εἶναι
 ὑπὲρ ὧν ἐδέοντο.
- 13 Καὶ ὁ Κναξάρης ἅμα μὲν ὅτι ἐκεῖνοι ἦρχον τοῦ λόγου, 10
 ὥσπερ ὑπεφθόνει· ἅμα δ' ἴσως καλῶς ἔχειν ἐδόκει αὐτῷ μὴ
 πάλιν κινδυνεύειν· καὶ γὰρ αὐτός τε περὶ εὐθυμίαν ἐτύγχανεν
 ὦν καὶ τῶν ἄλλων Μήδων ἑώρα πολλοὺς τὸ αὐτὸ ποιοῦντας·
- 14 εἶπε δ' οὖν ὧδε. Ἄλλ', ὦ Κῦρε, ὅτι μὲν κάλλιστα ἀνθρώ-
 πων μελετᾶτε ὑμεῖς οἱ Πέρσαι μὴδὲ πρὸς μίαν ἡδονὴν 15
 ἀπλήστως διακεῖσθαι καὶ ὀρῶν καὶ ἀκούων οἶδα· ἐμοὶ δὲ
 δοκεῖ τῆς μεγίστης ἡδονῆς πολὺ μάλιστα συμφέρειν ἐγκρατῆ
 εἶναι. μείζω δὲ ἡδονὴν τί παρέχει ἀνθρώποις εὐτυχίας ἢ
- 15 νῦν ἡμῖν παραγεγένηται; ἦν μὲν τοίνυν, ἐπεὶ εὐτυχοῦμεν,
 σωφρόνως διαφυλάττωμεν αὐτήν, ἴσως δυναίμεθ' ἂν ἀκινδύνως 20
 εὐδαιμονοῦντες γηρᾶν· εἰ δ' ἀπλήστως χρώμενοι ταύτῃ ἄλλην
 καὶ ἄλλην πειρασόμεθα διώκειν, ὀρᾶτε μὴ πάθωμεν ἄπερ
 πολλοὺς μὲν λέγουσιν ἐν θαλάττῃ πεπονθέναι, διὰ τὸ εὐτυχεῖν
 οὐκ ἐθέλοντας παύσασθαι πλέοντας ἀπολέσθαι· πολλοὺς δὲ

3 ἦν om. C D F κατακαίνειν H A G : ἀποκτείνειν C E D : κατακτείν-
 ναι F : corr. Dind. post οὗτοι add. αὐτῶν H A G 4 ὀχοῦνται
 Cobet : ἔσονται H A G et Df : νέονται C E F 5 αἰρεῖν H A G
 6 κναξάρει H A G et C D ταῦτα λέγεις C E D F 7 εἰδείη H A G
 ὑμῖν D F 10 ἦρχοντο C E F 11 ὑπό τι ἐφθόνει D F ἐδόκει
 ἔχειν D F 13 post αὐτὸ add. τοῦτο C E D F 14 εἶπεν οὖν A H
 ὦ κῦρε ἄλλ' H A G κάλλιστα C E : μάλιστα D F : post μὲν add.
 τῶν ἄλλων μᾶλλον εὐ h in mg. A G : om. H 17 μάλιστα] μᾶλλον G
 συμφέρει C E D F 18 ἡδονὴ παρέχει A : ἡδονὴν παρέχει G H
 εὐτυχία H A G 19 ἐπεὶ εὐτυχοῦμεν del. Hug 20 σωφρόνως]
 σοφῶς H A G 21 γηρᾶν] θηρᾶν αὐτήν H A G et E 24 παύεσθαι
 C E D F πλέοντας παύσασθαι H A G ἀπολέσθαι H A G : ἕως ἂν
 ἀπόλωνται C E D F

νίκης τυχόντας ἐτέρας ἐφιεμένους καὶ τὴν πρόσθεν ἀπο-
βαλεῖν. καὶ γὰρ εἰ μὲν οἱ πολέμιοι ἦττους ὄντες ἡμῶν 16
ἔφευγον, ἴσως ἂν καὶ διώκειν τοὺς ἦττους ἀσφαλῶς εἶχε.
νῦν δὲ κατανόησον πόστω μέρει αὐτῶν πάντες μαχεσάμενοι
5 νενικήκαμεν· οἱ δ' ἄλλοι ἄμαχοί εἰσιν· οὓς εἰ μὲν μὴ ἀναγ-
κάσομεν μάχεσθαι, ἀγνοοῦντες καὶ ἡμᾶς καὶ ἑαυτοὺς δι'
ἀμαθίαν καὶ μαλακίαν ἀπίασιν· εἰ δὲ γνώσονται ὅτι ἀπιόντες
οὐδὲν ἦττον κινδυνεύουσιν ἢ μένοντες, ὅπως μὴ ἀναγκάσομεν
αὐτούς, κὰν μὴ βούλωνται, ἀγαθοὺς γενέσθαι. ἴσθι γὰρ ὅτι 17
10 οὐ σὺ μᾶλλον τὰς ἐκείνων γυναικῶν καὶ παιδῶν λαβεῖν ἐπι-
θυμεῖς ἢ ἐκείνοι σῶσαι. ἐννοεῖ δ' ὅτι καὶ αἱ σύες ἐπειδὰν
ὀφθῶσι, φεύγουσι, κὰν πολλαὶ ᾧσι, σὺν τοῖς τέκνοις· ἐπειδὰν
δέ τις αὐτῶν θηρᾷ τι τῶν τέκνων, οὐκέτι φεύγει οὐδ' ἦν μία
τύχη οὔσα, ἀλλ' ἴεται ἐπὶ τὸν λαμβάνειν πειρώμενον. καὶ 18
15 νῦν μὲν κατακλείσαντες ἑαυτοὺς εἰς ἔρυμα παρέσχον ἡμῖν
ταμιεύεσθαι ὥσθ' ὀπόσοις ἐβουλόμεθα αὐτῶν μάχεσθαι· εἰ δ'
ἐν εὐρυχωρίᾳ πρόσμιεν αὐτοῖς καὶ μαθήσονται χωρὶς γενό-
μενοι οἱ μὲν κατὰ πρόσωπον ἡμῖν ὥσπερ καὶ νῦν ἐναντιοῦ-
σθαι, οἱ δ' ἐκ πλαγίου, οἱ δὲ καὶ ὄπισθεν, ὅρα μὴ πολλῶν
20 ἐκάστω ἡμῶν χειρῶν δεήσει καὶ ὀφθαλμῶν. προσέτι δ' οὐδ'
ἂν ἐθέλοιμ', ἔφη, ἐγὼ νῦν, ὄρων Μήδους εὐθυμουμένους,
ἐξανασησῆσας ἀναγκάζειν κινδυνεύοντας ἰέναι.

4 πόστω c E αὐτῶν μέρει C E D F 5 οἱ δ' . . . εἰ μὲν om. H A G
ἀναγκάσωμεν H A G: ἀναγκάσοιμεν C E D F: corr. Weckherlin
6 αὐτοὺς D F 7 ἀπίασιν H A G post ὅτι add. καὶ C E F
8 κινδυνεύουσιν D pr. F ἀναγκάσωμεν codd.: corr. Dind.
9 κὰν A H: καὶ G: καὶ εἰ C E D F βούλωνται C E D γὰρ] δ'
H A G 10 ἐπιθυμεῖς λαβεῖν C E D F 11 καὶ om. C E D F
ὑες C E F (αὐταὶ D) ἐπειδὰν] ἐπειδὴ H A G: ἐπὶ F 12 καὶ
πολλαὶ οὔσαι D 13 ἦν] ἂν E D F 14 ἴεται H A G 15 αὐτοὺς
C E: αὐτοὺς (sic) F: om. D 16 ταμιεύεσθαι C E F ὥσθ' . . .
μάχεσθαι om. H A G 17 προσίμεν C E D F μαχήσονται H A G
18 καὶ om. C D F ἐναντιοῦσθαι] ἀντίοις ἐξ ἐναντίου H A G 19 post
πλαγίου add. καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ ἐτέρου πλαγίου C E D F 20 καὶ
ὀφθαλμῶν καὶ χειρῶν δεήσει (-η E, -οι D) C E D F πρὸς δ' ἔτι ἔφη οὐ
βουλοίμην (ἂν add. D) ἔγωγε νῦν C E D F 21 ἐθέλοιμι ἔφη Porro:
ἐθέλοιμεν ἢ H A G ὄρων H A G 22 ἀντε ἀναγκάζειν add. κινδυ-
νέειν H A G

19 Καὶ ὁ Κῦρος ὑπολαβὼν εἶπεν· Ἄλλὰ σύγε μηδένα
 ἀναγκάσης, ἀλλὰ τοὺς ἐθέλοντάς μοι ἔπεσθαι δός· καὶ ἴσως
 ἂν σοὶ καὶ τῶν σῶν φίλων τούτων ἤκοιμεν ἐκάστῳ ἄγοντες
 ἐφ' οἷς ἅπαντες εὐθυμήσεσθε. τὸ μὲν γὰρ πλῆθος ἡμεῖς γε
 τῶν πολεμίων οὐδὲ διωξόμεθα· πῶς γὰρ ἂν καὶ καταλά- 5
 βοιμεν; ἦν δέ τι ἢ ἀπεσχισμένον τοῦ στρατεύματος λάβωμεν
 20 ἢ τι ὑπολειπόμενον, ἥξομεν πρὸς σὲ ἄγοντες. ἐννόει δ',
 ἔφη, ὅτι καὶ ἡμεῖς, ἐπεὶ σὺ ἐδέου, ἤλθομεν σοὶ χαριζόμενοι
 μακρὰν ὁδόν· καὶ σὺ οὖν ἡμῖν δίκαιος εἶ ἀντιχαρίζεσθαι,
 ἵνα καὶ ἔχοντές τι οἴκαδ' ἀφικώμεθα καὶ μὴ εἰς τὸν σὸν 10
 21 θησαυρὸν πάντες ὀρώμεν. ἐνταῦθα δὴ ἔλεξεν ὁ Κναξάρης·
 Ἄλλ' εἴ γε μέντοι ἐθέλων τις ἔποιτο, καὶ χάριν ἔγωγέ σοι
 εἰδείην ἂν. Σύμπεμψον τοίνυν μοί τινα, ἔφη, τῶν ἀξιοπίστων
 τούτων, ὃς ἐρεῖ ἂν σὺ ἐπιστείλῃς. Λαβὼν δὴ ἴθι, ἔφη,
 22 ὄντινα ἐθέλεις τουτωνί· ἔνθα δὴ ἔτυχε παρῶν ὁ φήσας ποτὲ 15
 συγγενῆς αὐτοῦ εἶναι καὶ φιληθείς. εὐθύς οὖν ὁ Κῦρος
 εἶπεν· Ἀρκεῖ μοι, ἔφη, οὕτοσί. Οὗτος τοίνυν σοι ἐπέσθω.
 23 καὶ λέγε σύ, ἔφη, τὸν ἐθέλοντα ἰέναι μετὰ Κύρου. οὕτω
 δὴ λαβὼν τὸν ἄνδρα ἐξῆι. ἐπεὶ δ' ἐξῆλθον, ὁ Κῦρος εἶπε·
 Νῦν δὴ σὺ δηλώσεις εἰ ἀληθῆ ἔλεγες, ὅτε ἔφης ἠδεσθαι 20
 θεώμενος ἐμέ. Οὐκοῦν ἀπολείψομαί γέ σου, ἔφη ὁ Μῆδος,
 εἰ τοῦτο λέγεις. καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν· Οὐκοῦν καὶ ἄλλους,
 ἔφη, προθύμως ἐξάξεις; ἐπομόσας οὖν ἐκεῖνος Νῆ τὸν Δί',

1 μηδένα σύγε C E D F   3 ἐκάστῳ ἤκοιμεν C E D F   4 πάντες
 C E D F   γε] τε H A G   5 οὐ C E D F   διώξομεν C E   6 ἦν]
 ἂν C : ἂν D (om. E)   ἢ om. H A G   7 ἢ] εἴ C E   ἐπιλειπό-
 μενον H A G   8 ἐπειδὴ C D F   11 post πάντες add. οἶδε H A G
 13 ἂν om. H A G   τινα post τούτων C E D F   ἔφη om. C E D F
 14 ἐπιστέλλῃς C E D F   δὴ om. C E D F   ἔφη om. H A G   15 τούτων
 H A G   ἔτυχεν (ἐτύγχανεν G) ὧν codd. : corr. Schneider   16 post
 φιληθείς add. παρῶν D F, παρ' αὐτοῦ C E   17 ἀρκεῖ μοι ἔφη H A G :
 ἀρκεῖ ἔμοιγε C E : ἀρκεῖ ἔφη ἔμοιγε D F   post σοι add. ἔφη C E D F
 18 θέλοντα C E D F   19 ἐξῆλθον Hug : ἐξῆλθεν codd.   εὐθύς ὁ
 κύρος C E D F   20 ὅτε] εἰ in ras. G : ὅτι Hug   ἠδεσθαί με θεώμενος
 C E D F   22 καὶ ὁ κύρος εἶπεν om. H A G   23 ἔφη om. C E D F
 ἐξάξεις] λέξεις C E D F   ἐπομόσας οὖν ἐκεῖνος H A G : κακεῖνος ἐπομόσας
 C E D F

ἔφη, ἔστε γ' ἂν ποιήσω καὶ σὲ ἐμὲ ἠδέως θεᾶσθαι. τότε 24
 δὴ καὶ ἐκπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Κουαζάρου τά τε ἄλλα προθύμως
 ἀπήγγελλε τοῖς Μήδοις καὶ προσετίθει ὅτι αὐτός γε οὐκ
 ἀπολείφωτο ἀνδρὸς καλλίστου καὶ ἀρίστου, καὶ τὸ μέγιστον,
 5 ἀπὸ θεῶν γεγονότος.

Πράττοντος δὲ τοῦ Κύρου ταῦτα θείως πως ἀφικνοῦνται Π
 ἀπὸ Ὑρκανίων ἄγγελοι. οἱ δὲ Ὑρκάνιοι ὄμοροι μὲν τῶν
 Ἀσσυρίων εἰσίν, ἔθνος δ' οὐ πολὺ, διὸ καὶ ὑπήκοοι ἦσαν
 τῶν Ἀσσυρίων· εὐίπποι δὲ καὶ τότε ἐδόκουν εἶναι καὶ νῦν
 10 ἔτι δοκοῦσιν· διὸ καὶ ἐχρῶντο αὐτοῖς οἱ Ἀσσύριοι ὥσπερ καὶ
 οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς Σκιρίταις, οὐδὲν φειδόμενοι αὐτῶν οὔτ'
 ἐν πόνοις οὔτ' ἐν κινδύνοις· καὶ δὴ καὶ τότε ὀπισθοφυλακεῖν
 ἐκέλευον αὐτοὺς ὡς χιλίους ἰππέας ὄντας, ὅπως εἴ τι ὀπισθεν
 δεινὸν εἴη, ἐκεῖνοι πρὸ αὐτῶν τοῦτ' ἔχοιεν. οἱ δὲ Ὑρκάνιοι, 2
 15 ἅτε μέλλοντες ὑστατοὶ πορευέσθαι, καὶ τὰς ἀμάξας τὰς
 ἑαυτῶν καὶ τοὺς οἰκέτας ὑστάτους εἶχον. στρατεύονται
 γὰρ δὴ οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἔχοντες οἱ πολλοὶ μεθ' ὧν περ
 καὶ οἰκοῦσι· καὶ τότε δὴ ἐστρατεύοντο οὕτως οἱ Ὑρκάνιοι.
 ἐννοηθέντες δὲ οἷά τε πάσχουσιν ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων καὶ ὅτι 3
 20 νῦν τεθναίῃ μὲν ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἠττημένοι δ' εἶεν, φόβος δ'
 ἐνεΐη τῷ στρατεύματι, οἱ δὲ σύμμαχοι αὐτῶν ὡς ἀθύμως
 ἔχοιεν καὶ ἀπολείποιν, ταῦτα ἐνθυμουμένοις ἔδοξεν αὐτοῖς
 νῦν καλὸν εἶναι ἀποστῆναι, εἰ θέλοιν οἱ ἀμφὶ Κῦρον συνεπι-
 θέσθαι. καὶ πέμπουσιν ἀγγέλους πρὸς Κῦρον· ἀπὸ γὰρ τῆς

1 ἔστε γ' ἂν H A G : ἔως ἂν γε C E D F ἠδέως ἐμὲ C E D F
 θεάσασθαι H A G ὅτε H A G et F 2 καὶ om. C E D F κουαζάρου C D F
 3 ἀπήγγειλε G : ἀπήγγειλεν F αὐτοῖ H A G γε] τε C E D F
 4 ἀπολείφωντο H A G 6 ταῦτα τοῦ κύρου C E D F
 7 ἀπὸ] ὑπὸ G et E μὲν om. H A G 8 ἦσαν post ἀσσυρίων C E D F
 9 ἔφιπποι codd. : corr. Fischer post τότε add. δὲ A, δὴ G, δε H
 ἐδόκουν καὶ νῦν δοκοῦσιν εἶναι H A G 13 ὄντας ἰππέας C E D F
 ὅπως] ἵνα C E D F 14 ἑαυτῶν C E D F 15 posterius τὰς om.
 H A G et E 17 δὴ om. D F οἱ ante κατὰ om. H A G 18 καὶ
 ante οἰκοῦσι om. H A G et E οἱ ὑρκάνιοι οὕτως C E D F 20 δ' ἐνεΐη]
 δὲ πολὺς εἴη ἐν C E D : δὲ πολὺς εἴη F 21 οἱ τε C E D F ξύμμαχοι
 G ὡς om. F 23 νῦν H A G : ὡς καὶ νῦν C E : καὶ ὡς νῦν D F
 ἐθέλοιν H et E συνέπεσθαι H A G

4 μάχης τὸ τούτου ὄνομα μέγιστον ἠϋξήτο. οἱ δὲ πεμφθέντες
λέγουσι Κύρω ὅτι μισοῖέν τε τοὺς Ἀσσυρίους δικαίως, νῦν τ',
εἰ βούλοιτο ἰέναι ἐπ' αὐτούς, καὶ σφεῖς σύμμαχοι ὑπάρξοιεν
καὶ ἠγήσοιντο· ἅμα δὲ πρὸς τούτοις διηγοῦντο τὰ τῶν πολε-
μίων ὡς ἔχοι, ἐπαίρειν βουλόμενοι μάλιστα στρατεύεσθαι 5
5 αὐτόν. καὶ ὁ Κύρος ἐπήρετο αὐτούς· Καὶ δοκεῖτε ἄν, ἔφη,
ἔτι ἡμᾶς καταλαβεῖν αὐτοὺς πρὶν ἐν τοῖς ἐρύμασιν εἶναι;
ἡμεῖς μὲν γάρ, ἔφη, μάλα συμφορὰν τοῦτο ἠγούμεθα ὅτι
ἔλαθον ἡμᾶς ἀποδράντες. ταῦτα δ' ἔλεγε βουλόμενος αὐ-
6 τοὺς ὡς μέγιστον φρονεῖν ἐπὶ σφίσιν. οἱ δὲ ἀπεκρίναντο 10
ὅτι καὶ αὔριον, ἔωθεν εἰ εὔζωνοι πορεύοιντο, καταλήψοιντο·
ὑπὸ γὰρ τοῦ ὄχλου καὶ τῶν ἀμαξῶν σχολῇ πορεύεσθαι
αὐτούς· καὶ ἅμα, ἔφασαν, τὴν προτέραν νύκτα ἀγρυπνή-
7 σαντες νῦν μικρὸν προελθόντες ἐστρατοπέδευνται. καὶ ὁ
Κύρος ἔφη· Ἔχετε οὖν ὦν λέγετε πιστόν τι ἡμᾶς διδάσκειν 15
ὡς ἀληθεύετε; Ὀμήρους γ', ἔφασαν, ἐθέλομεν ἀντίκα ἐλά-
σαντες τῆς νυκτὸς ἀγαγεῖν· μόνου καὶ σὺ ἡμῖν πιστὰ θεῶν
πεποίησο καὶ δεξιὰν δός, ἵνα φέρωμεν καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ
8 αὐτὰ ἅπερ ἂν αὐτοὶ λάβωμεν παρὰ σοῦ. ἐκ τούτου τὰ πιστὰ
δίδωσιν αὐτοῖς ἢ μὴν, ἐὰν ἐμπεδώσωσιν ἢ λέγουσιν, ὡς 20
φίλοις καὶ πιστοῖς χρήσεσθαι αὐτοῖς, ὡς μήτε Περσῶν μήτε
Μήδων μείον ἔχειν παρ' ἑαυτῷ. καὶ νῦν ἔστιν ἔτι ἰδεῖν
Ἑρκανίους καὶ πιστενομένους καὶ ἀρχὰς ἔχοντας, ὡς περ καὶ
Περσῶν καὶ Μήδων οἱ ἂν δοκῶσιν ἄξιοι εἶναι.

1 τὸ om. H A G   τούτων C   ἠϋξετο C E D F   2 τε om.
C D F   τ'] δ' G   3 βούλοιτο E D   ὑπάρχοιεν H A G
4 ἠγήσαιντο C E D F   5 ἐπαίρειν H A G : οἶα δὲ ἐπαίρειν C E F : ὡς
δὲ ἐπαίρειν D   ὡς μάλιστα C E D F   7 ἡμᾶς ἔτι D F   8 post
ἠγούμεθα add. εἶναι C F, post συμφορὰν E   11 καὶ] καὶ ἦν H A G
εἰ om. H A G   13 ante τὴν add. ἅτε C E D F   14 προελθόντες
Zeune : προσελθόντες H A G : πορευθέντες C E D F   ἐστρατοπεδεύκασι
C E D F   15 post τι add. δίδόντες Richards   διδάσκειν om.
H A G   16 θέλομεν H A G   ἐλάσαντες ἀντίκα C E D F
18 πεποίησο del. Cobet : θεῶν τε πιστὰ ποίησον C E D F   τὰ αὐτὰ
H A G : ταῦτα C E D F   19 τὰ om. H A G   20 ἐὰν] ἂν H A G
ἐμπεδώσιν C E D F   λέγωσιν H A G   22 ἑαυτῷ C E : αὐτῷ D :
ἑαυτοῦ H A G et F   post νῦν add. δ' D F   ἔστιν post ἰδεῖν C E D F

Ἐπεὶ δ' ἐδείπνησαν, ἐξῆγε τὸ στράτευμα ἔτι φάους ὄντος, 9
καὶ τοὺς Ὑρκανίους περιμένειν ἐκέλευσεν, ἵνα ἅμα ἴοιεν. οἱ
μὲν δὴ Πέρσαι, ὡσπερ εἰκός, πάντες ἐξῆσαν, καὶ Τιγράνης
ἔχων τὸ αὐτοῦ στράτευμα· τῶν δὲ Μήδων ἐξῆσαν οἱ μὲν διὰ 10
5 τὸ παιδὶ ὄντι Κύρῳ παῖδες ὄντες φίλοι γενέσθαι, οἱ δὲ διὰ τὸ
ἐν θήραις συγγενόμενοι ἀγασθῆναι αὐτοῦ τὸν τρόπον, οἱ δὲ
διὰ τὸ καὶ χάριν εἰδέναί ὅτι μέγαν αὐτοῖς φόβον ἀπελη-
λακέναι ἐδόκει, οἱ δὲ καὶ ἐλπίδας ἔχοντες, διὰ τὸ ἄνδρα
φαίνεσθαι ἀγαθὸν καὶ εὐτυχῆ, καὶ μέγαν ἔτι ἰσχυρῶς ἔσεσθαι
10 αὐτόν, οἱ δέ, ὅτε ἐτρέφετο ἐν Μήδοις, εἴ τι ἀγαθόν τῳ συν-
έπραξεν, ἀντιχαρίζεσθαι ἐβούλοντο· πολλοῖς δὲ πολλὰ διὰ
φιλανθρωπίαν παρὰ τοῦ πάππου ἀγαθὰ διεπέπρακτο· πολλοὶ
δ', ἐπεὶ καὶ τοὺς Ὑρκανίους εἶδον καὶ λόγος διήλθεν ὡς
ἠγήσωτο ἐπὶ πολλὰ ἀγαθὰ, ἐξῆσαν καὶ τοῦ λαβεῖν τι
15 ἔνεκα. οὕτω δὴ ἐξῆλθον σχεδὸν ἅπαντες καὶ οἱ Μῆδοι 11
πλὴν ὅσοι σὺν Κυαζάρῃ ἔτυχον σκηνοῦντες· οὗτοι δὲ κατέ-
μενον καὶ οἱ τούτων ὑπήκοοι. οἱ δ' ἄλλοι πάντες φαιδρῶς
καὶ προθύμως ἐξωρμῶντο, ἅτε οὐκ ἀνάγκη ἀλλ' ἐθελούσιοι καὶ
χάριτος ἔνεκα ἐξιόντες. ἐπεὶ δ' ἔξω ἦσαν, πρῶτον μὲν πρὸς 12
20 τοὺς Μήδους ἐλθὼν ἐπήνεσέ τε αὐτοὺς καὶ ἐπηύξατο μάλιστα
μὲν θεοὺς αὐτοῖς ἴλεως ἠγεῖσθαι καὶ σφίσιν, ἔπειτα δὲ καὶ
αὐτὸς δυνασθῆναι χάριν αὐτοῖς ταύτης τῆς προθυμίας ἀπο-
δοῦναι. τέλος δ' εἶπεν ὅτι ἠγήσονται μὲν αὐτοῖς οἱ περζοί,
ἐκείνους δ' ἔπεσθαι σὺν τοῖς ἵπποις ἐκέλευσε· καὶ ὅπου ἂν

1 ἐπεὶ] ἐπειδὴ C E D F φάους] φωτὸς C E D F post ὄντος add.
καὶ αὐτὸς H A G 3 δὴ] γὰρ H A G πάντες ὡσπερ εἰκός C E D F
ἐξῆσαν Hug : ἔξω ἦσαν H A G : εὐθὺς ἔξω ἦσαν C E D F 4 αὐτοῦ
H A G : ἑαυτοῦ C E D F 5 κύρῳ ὄντι C E D F 7 καὶ om.
C E D F post χάριν add. εἶ A, αὖ G H 10 εἴ τι ἀγαθόν τι
C E D F συνέπραξεν C E D F : ἐπραξεν H A G 11 ἠβούλοντο
H A G 13 καὶ post ἐπεὶ om. C E D F διήλθεν H A G : διεδόθη
C F : ἐδόθη D : εἰσηγγέλθη E 15 δὴ καὶ μῆδοι σχεδὸν ἅπαντες
ἐξῆλθον C E D F πάντες H A G 16 κυαζάρει C E D F κατέ-
μεναν C E D F 19 οὕνεκα H A G 21 ἴλεως] ἠδέως D F
ante ἠγεῖσθαι add. ὄντας C E D F 22 δυνασθῆναι C E D F 23 δ'
H A G : δ' οὖν C E D F 24 ἐκέλευε C E : ἐκέλευεν F post ἂν
add. ἦ C E D F

ἀναπαύονται ἢ ἐπίσχωσι τῆς πορείας, ἐνετείλατο αὐτοῖς πρὸς
 13 αὐτὸν παρελαύνειν τινάς, ἵνα εἰδῶσι τὸ ἀεὶ καίριον. ἐκ τούτου
 ἠγείσθαι ἐκέλευε τοὺς Ὑρκανίους. καὶ οἱ ἠρώτων Τί δέ; οὐκ
 ἀναμενεῖς, ἔφασαν, τοὺς ὁμήρους ἕως ἂν ἀγάγωμεν, ἵνα ἔχων
 καὶ σὺ τὰ πιστὰ παρ' ἡμῶν πορεύῃ; καὶ τὸν ἀποκρίνασθαι 5
 λέγεται· Ἐννοῶ γάρ, φάναι, ὅτι ἔχομεν τὰ πιστὰ ἐν ταῖς
 ἡμετέραις ψυχαῖς καὶ ταῖς ἡμετέραις χερσίν. οὕτω γὰρ
 δοκοῦμεν περὲς κευάσθαι ὡς ἦν μὲν ἀληθεύητε, ἱκανοὶ εἶναι
 ἡμᾶς εὖ ποιεῖν· ἦν δὲ ἐξαπατᾶτε, οὕτω νομίζομεν ἔχειν
 ὡς οὐχ ἡμᾶς ἐφ' ὑμῖν ἔσεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον, ἦν οἱ θεοὶ 10
 θέλωσιν, ὑμᾶς ἐφ' ἡμῖν γενήσεσθαι. καὶ μέντοι, ἔφη, ὦ
 Ὑρκάνιοι, ἐπεὶ περ φασὶ ὑστάτους ἔπεσθαι τοὺς ὑμέτερούς,
 ἐπειδὴν ἴδητε αὐτούς, σημήνατε ἡμῖν ὅτι οἱ ὑμέτεροὶ εἰσιν,
 14 ἵνα φειδῶμεθα αὐτῶν. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ὑρκάνιοι
 τὴν μὲν ὁδὸν ἠγοῦντο ὡς περ ἐκέλευε, τὴν δὲ ῥώμην τῆς 15
 ψυχῆς ἐθαύμαζον· καὶ οὔτε Ἀσσυρίους οὔτε Λυδοὺς οὔτε
 τοὺς συμμάχους αὐτῶν ἐφοβοῦντο, ἀλλὰ μὴ παντάπασιν ὁ
 Κῦρος μικρὰν τινα αὐτῶν οἶοιτο ῥοπὴν εἶναι καὶ προσόντων
 καὶ ἀπόντων.
 15 Πορευομένων δὲ ἐπεὶ νύξ ἐπεγένετο, λέγεται φῶς τῷ 20
 Κύρῳ καὶ τῷ στρατεύματι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ προφανὲς γενέσθαι,
 ὥστε πᾶσι μὲν φρίκην ἐγγίγνεσθαι πρὸς τὸ θεῖον, θάρρος δὲ

1 ἐπιστήσωσι H A G ἐνετείλατο] ἐκέλευσεν C D F: ἐκέλευεν E
 2 αὐτὸν H A G: ἑαυτὸν C E D F ἀεὶ] δὴ H A G 3 ἐκέλευσε(ν F)
 C E D F τί δαὲ D: τί δὲ καὶ C οὐκ C E D F: οὐ γὰρ H A G:
 οὐκ ἄρ' Madvig 4 ἀναμενεῖς Dind.: ἀναμένεις codd. 5 καὶ σὺ ἔχων
 C E D F 6 γὰρ om. C E post ἔχομεν add. πάντες C E D F
 8 ἦν . . . ἦν] ἐὰν . . . ἐὰν C E D F 10 οὐχ] μὴ C E D F ἔσεσθαι]
 γενήσεσθαι C: γενέσθαι E ἦν] ἂν C E: ἐὰν D 11 βούλωνται
 C E D F γενήσεσθαι C E D F: γενέσθαι H A G 12 ἐπειδήπερ
 C E D F ἔφατε H A G ἔπεσθαι H A G: πορεύεσθαι C E D F
 13 σημάνετε H A G: σημαίνετε C E D F: corr. Dind. ἡμέτεροι codd.:
 corr. Brodaeus 14 ἀκούοντες C E F δὲ om. C E D F 16 οὐχ]
 τοὺς ἀσσυρίους οὐδὲ τοὺς λυδοὺς οὐδὲ C E D F 17 post αὐτῶν add.
 ἔτι C E D F 18 ἑαυτῶν C E D F 19 παρόντων C E D F
 20 ἐγένετο C E D F 21 καὶ om. C E προφανὲς om. C: περιφανὲς
 E 22 φρίκην μὲν C E D: φρίκην om. F πρὸς θεῖον ἐγγίγνεσθαι C:
 πρὸς τὸ θεῖον ἐγγίγνεσθαι E D F

πρὸς τοὺς πολεμίους. ὡς δ' εὗζωνοί τε καὶ ταχὺ ἐπορεύοντο,
 εἰκότως πολλήν τε ὁδὸν διήνυσαν καὶ ἅμα κνέφα πλησίον
 γίνονται τοῦ τῶν Ὑρκανίων στρατεύματος. ὡς δ' ἔγνωσαν 16
 οἱ ἄγγελοι, καὶ τῷ Κύρῳ λέγουσιν ὅτι οὗτοί εἰσιν οἱ σφέ-
 5 τεροι· τῷ τε γὰρ ὑστάτους εἶναι γινώσκειν ἔφασαν καὶ τῷ
 πλήθει τῶν πυρῶν· ἐκ τούτου πέμπει τὸν ἕτερον αὐτῶν 17
 πρὸς αὐτούς, προστάξας λέγειν, εἰ φίλοι εἰσίν, ὡς τάχιστα
 ὑπαντᾶν τὰς δεξιὰς ἀνατείναντας· συμπέμπει δέ τινα καὶ
 τῶν σὺν ἑαυτῷ καὶ λέγειν ἐκέλευσε τοῖς Ὑρκανίοις ὅτι ὡς ἂν
 10 ὀρώσιν αὐτοὺς προσφερομένους, οὕτω καὶ αὐτοὶ ποιήσουσιν.
 οὕτω δὴ ὁ μὲν μένει τῶν ἀγγέλων παρὰ τῷ Κύρῳ, ὁ δὲ
 προσελαύνει πρὸς τοὺς Ὑρκανίους. ἐν ᾧ δ' ἐσκόπει τοὺς 18
 Ὑρκανίους ὁ Κῦρος ὅ τι ποιήσουσιν, ἐπέστησε τὸ στράτευμα·
 παρελαύνουσι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ τῶν Μήδων προεστηκότες
 15 καὶ ὁ Τιγράνης καὶ ἐπερωτῶσι τί δεῖ ποιεῖν. ὁ δὲ λέγει
 αὐτοῖς ὅτι τοῦτ' ἔστι τὸ πλησίον Ὑρκανίων στράτευμα καὶ
 οἴχεται ὁ ἕτερος τῶν ἀγγέλων πρὸς αὐτοὺς καὶ τῶν ἡμετέρων
 τις σὺν αὐτῷ, ἐροῦντες, εἰ φίλοι εἰσίν, ὑπαντιάζειν τὰς δεξιὰς
 ἀνατείναντας πάντας. ἦν μὲν οὖν οὕτω ποιῶσι, δεξιούσθῃ
 20 τε αὐτοὺς καθ' ὃν ἂν ἦ ἕκαστος καὶ ἅμα θαρρύνετε· ἦν δὲ
 ὄπλα αἴρωνται ἢ φεύγειν ἐπιχειρῶσι, τούτων, ἔφη, εὐθὺς δεῖ
 πρώτων πειρᾶσθαι μηδένα λιπεῖν. ὁ μὲν τοιαῦτα παρήγ- 19
 γειλεν. οἱ δὲ Ὑρκανιοὶ ἀκούσαντες τῶν ἀγγέλων ἤσθησαν
 τε καὶ ἀναπηδῆσαντες ἐπὶ τοὺς ἵππους παρήσαν τὰς δεξιὰς,

1 ὡς δ' DF: ὡστ' HAG: ὡστε CE   3 ὡς δ'] ὡστ' HAG
 4 καὶ om. C E D F   λέγουσι(ν F) τῷ κύρῳ C E D F   7 τάξας
 H A G   8 ὑπαντᾶν C E D: ἀπατᾶν F   τινα Zeune: τινας codd.
 10 ποιήσωσιν H A G, sed ω in ras. G H   11 δὴ] δὲ H A G   τῷ
 om. C E D F   12 ἐν ᾧ. . . κῦρος om. H A G   13 ἐπέστησε om. G:
 ἐπιστεῖλαι A H   τῷ στρατεύματι H A G   14 καὶ παρελαύνουσι(ν F)
 om. δὲ C E D F   παρεστηκότες C E   15 ἐρωτῶσι(ν F) C E D F
 16 ὅτι om. C E D F   post πλησίον add. τῶν C, αὐτῶν E   18 τινες
 C E D F   ὑπαντᾶν C D F: ἀπαντᾶν E   19 ἐὰν C E D F   οὕτως
 ἴωσι C E F   20 τε om. C E D F   post αὐτοὺς add. καὶ C E F
 ἐὰν C E D F   21 post τούτων add. δὴ C E   εὐθὺ δεῖ πρώτον
 H A G: πρώτων εὐθὺς D: πρώτον δεῖ εὐθὺς F   δεῖ om. C E D
 22 πειρᾶσθε D   μηθένα A H   λείπειν C E D F

ὥσπερ εἶρητο, προτείνοντες· οἱ δὲ Μῆδοι καὶ Πέρσαι ἀν-
 20 εδεξιούντο τε αὐτοὺς καὶ ἐθάρρυνον. ἐκ τούτου δὴ ὁ Κῦρος
 λέγει· Ἡμεῖς μὲν δὴ, ὦ Ἑρκάνιοι, ἤδη ὑμῖν πιστεύομεν· καὶ
 ὑμᾶς δὲ χρὴ πρὸς ἡμᾶς οὕτως ἔχειν. τοῦτο δ', ἔφη, πρῶτον
 ἡμῖν εἶπατε πόσον ἀπέχει ἐνθένδε ἔνθα αἱ ἀρχαί εἰσι τῶν 5
 πολεμίων καὶ τὸ ἀθρόον αὐτῶν. οἱ δ' ἀπεκρίναντο ὅτι ὀλίγω
 πλέον ἢ παρασάγγην.

21 Ἐνταῦθα δὴ λέγει ὁ Κῦρος· Ἄγετε δὴ, ἔφη, ὦ ἄνδρες
 Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ ὑμεῖς ὦ Ἑρκάνιοι, ἤδη γὰρ καὶ πρὸς
 ὑμᾶς ὡς πρὸς συμμάχους καὶ κοινωνοὺς διαλέγομαι, εὖ χρὴ 10
 εἰδέναι νῦν ὅτι ἐν τοιούτῳ ἐσμὲν ἔνθα δὴ μαλακισάμενοι μὲν
 πάντων ἂν τῶν χαλεπωτάτων τύχοιμεν· ἴσασι γὰρ οἱ πολέμιοι
 ἐφ' ἃ ἤκομεν· ἦν δὲ τὸ καρτερόν ἐμβαλόμενοι ἴωμεν ῥώμη
 καὶ θυμῷ ἐπὶ τοὺς πολεμίους, αὐτίκα μάλ' ὄψεσθε ὥσπερ
 δούλων ἀποδιδρασκόντων ἠύρημένων τοὺς μὲν ἰκετεύοντας 15
 αὐτῶν, τοὺς δὲ φεύγοντας, τοὺς δ' οὐδὲ ταῦτα φρονεῖν δυνα-
 μένους. ἠττημένοι τε γὰρ ὄψονται ἡμᾶς καὶ οὔτε οἰόμενοι
 ἤξειν οὔτε συντεταγμένοι οὔτε μάχεσθαι παρεσκευασμένοι
 22 κατειλημμένοι ἔσονται. εἰ οὖν ἡδέως βουλόμεθα καὶ δει-
 πνήσαι καὶ νυκτερεῦσαι καὶ βιοτεύειν τὸ ἀπὸ τούδε, μὴ δῶμεν 20
 τούτοις σχολὴν μήτε βουλεύσασθαι μήτε παρασκευάσασθαι
 ἀγαθὸν αὐτοῖς μηδὲν, μηδὲ γινῶναι πάνπαν ὅτι ἄνθρωποι
 ἐσμεν, ἀλλὰ γέρρα καὶ κοπίδας καὶ σαγάρεις ἅπαντα καὶ
 23 πληγὰς ἤκειν νομιζόντων. καὶ ὑμεῖς μὲν, ἔφη, ὦ Ἑρκάνιοι,

1 εἶρηται CED οἱ πέρσαι CED F 2 ἐθάρρυναν CE ante
 ἐκ add. καὶ CED F λέγει ὁ κύρος CED F 3 post λέγει add.
 εἰ HAG δὴ om. CED ἤδη ὑμῖν om. HAG 4 ἡμῖν
 πρῶτον CED F 5 ὀπόσον CED F εἰσι τῶν] hinc lacuna
 in F usque ad v. 2. 27 ὁ γωβρύας 9 πρὸς om. CED 11 τούτῳ
 CED δὴ om. CED 12 πάντων ἂν τῶν CED: ἂν
 πάντων HAG ἔαν CED 13 ante τὸ add. κατὰ D 15 ante
 ἠύρημένων add. καὶ CED 18 παρασκευασάμενοι AH, sed á s.v.
 in H 19 καὶ εἰλημμένοι CED βουλοίμεθα CED νυκτε-
 ρεύσειν καὶ δειπνήσαι HAG 21 τούτοις HAG: αὐτοῖς CED
 22 ἀγαθὸν αὐτοῖς μηδὲν HAG: μηδὲν ἀγαθὸν αὐτοῖς μηδὲν CE: μηδὲν
 ἀγαθὸν ἑαυτοῖς D 23 καὶ κόπιδας post ἅπαντα CED πάντας
 HAG

ὑμᾶς αὐτοὺς προπετάσαντες ἡμῶν πορεύεσθε ἔμπροσθεν, ὅπως
 τῶν ὑμετέρων ὄπλων ὀρωμένων λανθάνωμεν ὅτι πλείστον
 χρόνον. ἐπειδὴν δ' ἐγὼ πρὸς τῷ στρατεύματι γένωμαι τῶν
 πολεμίων, παρ' ἐμοὶ μὲν καταλίπετε ἕκαστοι τάξιν ἰππέων,
 5 ὡς, ἂν τι δέη, χρώμαι μένων παρὰ τὸ στρατόπεδον. ὑμῶν 24
 δὲ οἱ μὲν ἄρχοντες καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐν τάξει ἀθρόοι
 ἐλαύνετε, εἰ σωφρονεῖτε, ἵνα μήποτε ἀθρόω τιμὴ ἐντυχόντες
 ἀποβιασθῆτε, τοὺς δὲ νεωτέρους ἀφίετε διώκειν· οὔτοι δὲ
 (κατα)καινόντων· τοῦτο γὰρ ἀσφαλέστατον νῦν ὡς ἐλαχί-
 10 στους τῶν πολεμίων λιπεῖν. ἦν δὲ νικῶμεν, ἔφη, ὃ πολλοῖς 25
 δὴ κρατοῦσι τὴν τύχην ἀνέτρεψε, φυλάξασθαι δεῖ τὸ ἐφ'
 ἀρπαγὴν τραπέσθαι· ὡς ὁ τοῦτο ποιῶν οὐκέτ' ἀνὴρ ἐστίν,
 ἀλλὰ σκευοφόρος· καὶ ἔξεστι τῷ βουλομένῳ χρῆσθαι ἤδη
 τούτῳ ὡς ἀνδραπόδῳ. ἐκεῖνο δὲ χρῆ γινῶναι ὅτι οὐδέν 26
 15 ἐστὶ κερδαλέωτερον τοῦ νικᾶν· ὁ γὰρ κρατῶν ἅμα πάντα
 συνήρπακε, καὶ τοὺς ἀνδρας καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ χρήματα
 καὶ πᾶσαν τὴν χώραν. πρὸς ταῦτα τοῦτο μόνον ὀράτε ὅπως
 τὴν νίκην διασφζώμεθα· ἐὰν γὰρ κρατηθῆ, καὶ αὐτὸς ὁ
 ἀρπάζων ἔχεται. καὶ τοῦτο ἅμα διώκοντες μέμνησθε, ἦκειν
 20 πάλιν ὡς ἐμὲ ἔτι φάους ὄντος· ὡς σκότους γενομένου οὐδένα
 ἔτι προσδεξόμεθα.

Ταῦτ' εἰπὼν ἀπέπεμπεν εἰς τὰς τάξεις ἕκαστους καὶ 27
 ἐκέλευεν ἅμα πορευομένους τοῖς αὐτοῦ ἕκαστον δεκαδάρχοις
 τὰ αὐτὰ σημαίνειν· ἐν μετώπῳ γὰρ ἦσαν οἱ δεκάδαρχοι, ὥστε

1 προσπελάσαντες H A G   4 καταλείπετε H A G   ἵππων H A G
 5 ὡς C E D: ἦ H A G   δέη C E D: δέωμαι ὡς A G et cum ὡς s. v. H
 στρατεύμα H A G   6 ἐλαύνετε ἀθρόοι C E D   7 ἵνα . . . ἀποβιασθῆτε
 om. G   μήποτε που A H   ἐντυγχάνοντες G et D   8 ἀποβιασθῆτε
 A H   ἀφίετε C E D: ἐφίετε H A G   9 καινόντων H A G: ἀποκτει-
 νόντων C E D F (Cam.): corr. Herwerden   10 λείπειν C E D
 ἦν δὲ τὸ πολλοῖς δὴ συμβεβηκὸς κρατοῦσι τὴν τύχην ἀνατρέψαι γίγνηται
 C E D   ἦν] ἂν H A G   ὁ g: om. H A G   11 δὴ] δέη H A G
 ἀνέστρεψε H A G   δεῖ] δὲ H A G   12 τράπεσθαι H A G   13 ἥδη]
 δὴ H A G   14 ἐκεῖνο D: κείνον H A G: ἐκεῖ C E   16 συνήρπασε
 G et D   17 ταῦτα H A G: τ' αὖ C E D   18 τὴν δίκην διασώσωμεν·
 ἐν γὰρ ταύτῃ καὶ αὐτὸς C E D   20 φωτὸς C E D   23 ἐκέλευσεν
 C E D   αὐτοῦ C: ἐαυτοῦ H A G   24 τὰ αὐτὰ H A G: ταῦτα C E D
 οἱ δέκαρχοι ἦσαν C E D

ἀκούειν· τοὺς δὲ δεκαδάρχους τῇ δεκάδι ἕκαστον κελεύειν
 παραγγέλλειν. ἐκ τούτου προηγοῦντο μὲν οἱ Ὑρκάνιοι, αὐ-
 τὸς δὲ τὸ μέσον ἔχων σὺν τοῖς Πέρσαις ἐπορεύετο· τοὺς δὲ
 28 ἱππέας ἐκατέρωθεν, ὥσπερ εἰκός, παρέταξε. τῶν δὲ πολε-
 μίων, ἐπεὶ φῶς ἐγένετο, οἱ μὲν ἐθαύμαζον τὰ ὀρώμενα, οἱ δ' 5
 ἐγίγνωσκον ἤδη, οἱ δ' ἠγγελλον, οἱ δ' ἐβόων, οἱ δ' ἔλυον
 ἵππους, οἱ δὲ συνεσκευάζοντο, οἱ δ' ἐρρίπτουν τὰ ὄπλα ἀπὸ
 τῶν ὑποζυγίων, οἱ δ' ὠπλίζοντο, οἱ δ' ἀνεπήδων ἐπὶ τοὺς
 ἵππους, οἱ δ' ἐχαλίνουν, οἱ δὲ τὰς γυναῖκας ἀνεβίβαζον ἐπὶ
 τὰ ὀχήματα, οἱ δὲ τὰ πλείστον ἄξια ἐλάμβανον ὡς διασω- 10
 σόμενοι, οἱ δὲ κατορύττοντες τὰ τοιαῦτα ἠλίσκοντο, οἱ δὲ
 πλείστοι ἐς φυγὴν ὄρμων· οἴεσθαι δὲ δεῖ καὶ ἄλλα πολλά
 τε καὶ παντοδαπὰ ποιεῖν αὐτοὺς, πλὴν ἐμάχετο οὐδεὶς, ἀλλ'
 29 ἀμαχητὶ ἀπόλλυντο. Κροῖσος δὲ ὁ Λυδῶν βασιλεύς, ὡς
 θέρος ἦν, τὰς τε γυναῖκας ἐν ταῖς ἀρμαμάξαις προαπε- 15
 πέμψατο τῆς νυκτός, ὡς ἂν ῥᾶον πορεύοιντο κατὰ ψῦχος,
 30 καὶ αὐτὸς ἔχων τοὺς ἱππέας ἐπηκολούθει. καὶ τὸν Φρύγα
 τὰ αὐτὰ ποιῆσαί φασι τὸν τῆς παρ' Ἑλλάσποντου ἄρχοντα
 Φρυγίας. ὡς δὲ παρήσθοντο τῶν φευγόντων καὶ καταλαμ-
 βανόντων αὐτοὺς, πυθόμενοι τὸ γιγνόμενον ἔφευγον δὴ καὶ 20
 31 αὐτοὶ ἀνὰ κράτος. τὸν δὲ τῶν Καππαδοκῶν βασιλέα καὶ τὸν
 τῶν Ἀραβίων ἔτι ἐγγὺς ὄντας καὶ ὑποστάντας ἀθωρακίστους
 κατακαίνουσιν οἱ Ὑρκάνιοι. τὸ δὲ πλείστον ἦν τῶν ἀπο-
 θανόντων Ἀσσυρίων καὶ Ἀραβίων· ἐν γὰρ τῇ αὐτῶν ὄντες
 32 χώρα ἀσυντονώτατα πρὸς τὴν πορείαν εἶχον. οἱ μὲν δὴ 25

1 δὲ om. HAG et D   2 post τούτου add. δὲ HAG   4 ἱππεῖς
 HAG   5 φάος HAG : σαφὲς D   ἐγένετο HAG   δρώμενα
 HAG   7 ἐρρίπτουν CE   8 ἐπὶ τοὺς om. HAG   10 διασωζό-
 μενοι HAG   12 εἰς CED   χρῆ CED   καὶ ἄλλα post παντο-
 दाπὰ HAG   14 ἀμαχητεὶ HAG   ἀπόλλυντο CED   ὡς ἂν
 CE : ὡς αὐ D : ὡς HAG   17 ἱππεῖς HAG   18 τὰ αὐτὰ ταῦτα
 HAG : ταῦτα CED   φασι ποιῆσαι CED   20 ἑαυτοὺς CD
 21 ἀνὰ] κατὰ CD   καὶ τὸν τῶν ἀραβίων om. HAG : τὸν om. D
 22 ὄντα καὶ ὑποστάντα AH : ὄντα ὑποστάντα G   ἀθωρακίστον HAG
 23 ἀποκτείνουσιν CED   24 ἀσσύριον καὶ ἀρράβιον CED F (Cam.)
 αὐτῶν HAG : ἑαυτῶν CED   25 συντονώτατα D : συντομώτατα
 F (Cam.)

Μῆδοι καὶ Ὑρκάνιοι, οἷα δὴ εἰκὸς κρατοῦντας, τοιαῦτα ἐποιοῦν
διώκοντες. ὁ δὲ Κῦρος τοὺς παρ' ἑαυτῷ ἰππέας κατα-
λειφθέντας περιελάνειν ἐκέλευε τὸ στρατόπεδον, καὶ εἴ-
τινας σὺν ὄπλοις ἴδοιεν ἐξιόντας, κατακαίειν· τοῖς δ' ὑπο-
5 μένουσιν ἐκήρυξεν, ὅποσοι τῶν πολεμίων στρατιωτῶν ἦσαν
ἰππεῖς ἢ πελτασταὶ ἢ τοξόται, ἀποφέρειν τὰ ὄπλα συνδεδε-
μένα, τοὺς δὲ ἵππους ἐπὶ ταῖς σκηναῖς καταλείπειν· ὅστις
δὲ ταῦτα μὴ ποιήσῃ, αὐτίκα τῆς κεφαλῆς στερήσεται· τὰς
δὲ κοπίδας προχείρους ἔχοντες ἐν τάξει περιέστασαν. οἱ μὲν 33
10 δὴ τὰ ὄπλα ἔχοντες ἐρρίπτουν, ἀποφέροντες εἰς ἐν χωρίον
ὅποι ἐκέλευε· καὶ ταῦτα μὲν οἷς ἐπέταξεν ἔκαιον.

Ὁ δὲ Κῦρος ἐνενόησεν ὅτι ἦλθον μὲν οὔτε σῖτα οὔτε ποτὰ 34
ἔχοντες, ἀνευ δὲ τούτων οὔτε στρατεύεσθαι δυνατὸν οὔτ' ἄλλο
ποιεῖν οὐδέν. σκοπῶν δ' ὅπως ἂν κάλλιστα καὶ τάχιστα
15 ταῦτα γένοιτο, ἐνθυμεῖται ὅτι ἀνάγκη πᾶσι τοῖς στρατευο-
μένοις εἶναί τινα ὄψω καὶ σκηνῆς μελήσει καὶ ὅπως τὰ
ἐπιτήδεια παρεσκευασμένα τοῖς στρατιώταις εἰσιούσιν ἔσται.
καὶ τοίνυν ἔγνω ὅτι τούτους εἰκὸς μάλιστα πάντων ἐν τῷ 35
στρατοπέδῳ νῦν κατειλήφθαι [ἦν] διὰ τὸ ἀμφὶ συσκευασίαν
20 ἔχειν· ἐκήρυξε δὴ παρεῖναι τοὺς ἐπιτρόπους πάντας· εἰ δέ
που μὴ εἴη ἐπίτροπος, τὸν πρεσβύτατον ἀπὸ σκηνῆς· τῷ
δὲ ἀπειθοῦντι πάντα τὰ χαλεπὰ ἀνεῖπεν. οἱ δὲ ὀρώντες καὶ
τοὺς δεσπότας πειθομένους ταχὺ ἐπέειθοντο. ἐπεὶ δὲ παρε- 36
γένοντο, πρῶτον μὲν ἐκέλευε καθίζεσθαι αὐτῶν ὅσοις ἐστὶ
25 πλέον ἢ δυοῖν μηνοῖν ἐν τῇ σκηνῇ τὰ ἐπιτήδεια. ἐπεὶ δὲ

1 οἱ ὑρκάνιοι H et C E κρατοῦντες codd. : corr. Castalio ταῦτα
H A G 2 ἑαυτὸν C E 3 ἐκέλευσε C E D 4 ἐξιόντας
ἴδοιεν ἀποκτείνειν (-ένοιεν D) C E D 7 καταλιπεῖν C E D 8 μὴ
ταῦτα G et C E D ποιήσει A ut vid. et E στερηθήσεται C D :
στερηθήσεται E 9 περίστασαν codd. : corr. Fischer 11 ὄπη C E
ἐκέλευσε D ἔταξεν C E D 13 τούτου A H 14 οὐδὲν ποιεῖν
C E D ὅπως] ὡς C E D 15 ταῦτα post ἂν C E D post στρατευο-
μένοις add. ἐστὶν C E D 19 νῦν om. H A G ἦν delendum : ἦν ἦν
A G : ἦν ἦν H : ἂν C E D ἀμφὶ συσκευασίαν C E D : σκευασίαν H A G
20 ἐκήρυξε H A G : ἐκηρύττει τε C E : ἐκήρυττε D πάντας ante
τοὺς C E D 22 τὰ om. H A G 24 ἐκέλευσε C E οἷς C E D
25 τὰπιτήδεια A H

37 τούτους εἶδεν, αὐθις ἐκέλευσεν ὅσοις μηνὸς ἦν· ἐν τούτῳ
 σχεδὸν πάντες ἐκαθίζοντο. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἔμαθεν, εἶπεν ὧδε
 αὐτοῖς· "Αγετέ νυν, ἔφη, ὦ ἄνδρες, οἳ τινες ὑμῶν τὰ μὲν κακὰ
 μισεῖτε, μαλακοῦ δέ τινος παρ' ἡμῶν βούλοισθ' ἂν τυγχάνειν,
 ἐπιμελήθητε προθύμως ὅπως διπλάσια ἐν τῇ σκηνῇ ἐκάστη 5
 σῖτα καὶ ποτὰ παρεσκευασμένα ἢ ἢ τοῖς δεσπόταις καὶ τοῖς
 οἰκέταις καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτε· καὶ τᾶλλα δὲ πάντα ὅποσα
 καλὴν δαῖτα παρέξει ἔτοιμα ποιεῖτε, ὡς αὐτίκα μάλα παρέ-
 σονται ὑπότεροι ἂν κρατῶσι, καὶ ἀξιόσωσιν ἔκπλεω ἔχειν
 πάντα τὰ ἐπιτήδεια. εὖ οὖν ἴστε ὅτι συμφέροι ἂν ὑμῖν 10
 38 ἀμέμπτως δέχεσθαι τοὺς ἄνδρας. οἳ μὲν δὴ ταῦτ' ἀκούσαντες
 πολλῇ σπουδῇ τὰ παρηγγελμένα ἔπραττον· ὁ δὲ συγκαλέσας
 τοὺς ταξιάρχους ἔλεξε τοιάδε· "Ἄνδρες φίλοι, γιγνώσκο-
 μεν ὅτι νῦν ἔξεστιν ἡμῖν προτέροις τῶν ἀπόντων συμμάχων
 ἀρίστου τυχεῖν καὶ τοῖς μάλιστα ἐσπουδασμένοις σίτοις καὶ 15
 ποτοῖς χρῆσθαι· ἀλλ' οὐ μοι δοκεῖ τοῦτ' ἂν τὸ ἄριστον πλεον
 ὠφελῆσαι ἡμᾶς ἢ τὸ τῶν συμμάχων ἐπιμελεῖς φανῆναι, οὐδ'
 ἂν αὕτη ἢ εὐωχία ἰσχυροτέρους τοσοῦτον ποιῆσαι ὅσον εἰ
 39 δυναίμεθα τοὺς συμμάχους προθύμους ποιεῖσθαι. εἰ δὲ τῶν
 νυνὶ διωκόντων καὶ κατακαινόντων τοὺς ἡμετέρους πολεμίους 20
 καὶ μαχομένων, εἴ τις ἐναντιοῦται, τούτων δόξομεν οὕτως
 ἀμελεῖν ὥστε καὶ πρὶν εἰδέναι πῶς πράττουσιν ἠριστηκότες
 φαίνεσθαι, ὅπως μὴ αἰσχροὶ μὲν φανούμεθα, ἀσθενεῖς δ'

1 ἐκέλευεν vulg. οἷς CED ἦν fort. spurium : vide ea quae
 praecedunt ἐν δὲ τούτοις CED 2 σύμπαντες CE 3 νῦν
 HAG : τοίνυν CED εἴ τινες G et E 4 μαλακοῦ HAG : ἀγαθοῦ
 CED βούλεσθ' CED 6 σιτία CED παρεσκευασμένα ἢ
 CED : παρασκευασθῆναι HAG ἢ om. AG ἢ om. H et CED
 τοῖς οἰκέταις καὶ τοῖς δεσπόταις HAG 7 post οἰκεταῖς add. ἢ & CE,
 ἢ & D 9 ὑπότεροι CED : ὅποτε HAG ἀξιόσωσιν G et CED
 ἔκπλεως CE 10 εὖ οὖν ἴστε HAG : ἴστε οὖν CED συμφέροι
 ἂν HAG et CE 12 δὲ HAG : δ' αὖ CED 13 ταξιάρχους
 CED : ὑπάρχους HAG γιγνώσκομεν nostri ; cf. c. iii. 4 : γιγνώσκω
 μὲν Valckenarii cod. ignotus 14 ἔστιν HAG ἀπόντων τῶν
 HAG 15 μάλα CED καὶ σίτοις HAG : σιτίοις CED
 16 μοι ἂν δοκεῖ τοῦτο ἄριστον HAG 18 αὕτη ἢ εὐωχία CED : νῦν
 τὴν εὐωχίαν HAG εἰ] ἢ H : ἢ AG 20 νῦν AG ἀποκτει-
 νόντων CED 21 ἀντιοῦται HAG 22 πῶς HAG : ὅ τι CED

ἐσόμεθα συμμάχων ἀποροῦντες. τὸ δὲ τῶν κινδυνευόντων
 καὶ πονούντων ἐπιμεληθῆναι ὅπως εἰσιόντες τὰ ἐπιτήδεια
 ἔξουσιν, αὕτη ἂν ἡμᾶς ἢ θοῖνη πλείω εὐφράνειεν, ὡς ἐγὼ
 φημι, ἢ τὸ παραχρήμα τῇ γαστρὶ χαρίσασθαι. ἐννοήσατε 40
 5 δ', ἔφη, ὡς εἰ μηδ' ἐκείνους αἰσχυντέον ἦν, οὐδ' ὡς ἡμῖν νῦν
 προσῆκεν οὔτε πλησμονῆς πω οὔτε μέθης· οὐ γάρ πω δια-
 πέπρακται ἡμῖν ἂ βουλόμεθα, ἀλλ' αὐτὰ πάντα νῦν ἀκμάζει
 ἐπιμελείας δεόμενα. ἔχομεν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ πολε-
 μίους πολλαπλασίους ἡμῶν αὐτῶν, καὶ τούτους λελυμένους·
 10 οὓς καὶ φυλάττεσθαι ἔτι προσῆκει καὶ φυλάττειν, ὅπως ᾧσι
 καὶ οἱ ποιήσοντες ἡμῖν τὰ ἐπιτήδεια· ἔτι δ' οἱ ἵππεῖς ἡμῖν
 ἄπεισι, φροντίδα παρέχοντες ποῦ εἰσι· κὰν ἔλθωσιν, εἰ
 παραμενοῦσιν. ὥστ', ᾧ ἄνδρες, νῦν μοι δοκεῖ τοιοῦτον σίτον 41
 ἡμᾶς προσφέρεσθαι δεῖν καὶ τοιοῦτον ποτὸν ὁποῖον ἂν τις
 15 οἶεται μάλιστα σύμφορον εἶναι πρὸς τὸ μήτε ὕπνου μήτε
 ἀφροσύνης ἐμπίμπλασθαι. ἔτι δὲ καὶ χρήματα πολλά ἐστίν 42
 ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ᾧν οὐκ ἀγνοῶ ὅτι δυνατὸν ἡμῖν κοινῶν
 ὄντων τοῖς συγκατειληφόσι νοσφίσασθαι ὅποσα ἂν βουλώ-
 μεθα· ἀλλ' οὐ μοι δοκεῖ τὸ λαβεῖν κερδαλεώτερον εἶναι τοῦ
 20 δικαίους φαινομένους ἐκείνοις τούτῳ πρίασθαι ἔτι μᾶλλον
 αὐτοὺς ἢ νῦν ἀσπάζεσθαι ἡμᾶς. δοκεῖ δέ μοι, ἔφη, καὶ τὸ 43
 νεῖμαι τὰ χρήματα, ἐπειδὴν ἔλθωσι, Μήδοις καὶ Ὑρκανίοις
 καὶ Τιγράνῃ ἐπιτρέψαι· καὶ ἦν τι μείον ἡμῖν δάσωνται,

2 ἐπιμεληθῆναί τινα ὅπως H A G τὰ ἐπιτήδεια A H 3 ἂν om.
 H A G θοῖνα A H πλείον C : πλέον E : πλὴν D εὐφράνοιεν C E
 5 δ' om. H A G μηδ'] μὴ H A G κείνους H A G νῦν om. C E D
 6 προσῆκεν Herwerden : προσῆκει codd. 7 αὐτὰ D : αὐτὰ C E : αὐτὰ
 H A G 8 γὰρ] δ' A H : δὲ G 10 ante ἔτι add. ἴσως H A G
 11 ποιήσαντες H A G et C E 12 ὅπου C E D εἰ] ἢ C E D 13 παρα-
 μένουσιν H A G 14 ὁποῖόν τις οἶεται μάλιστα σύμφορον εἶναι D :
 ὁποῖόν τις βούλεται μάλιστα σύμφορον εἶναι C E : ὁποῖον ἂν τι συμφορώ-
 τατον εἴη H A G : corr. Hug 16 ἐμπίμπλασθαι A G et C E post
 χρήματα add. ἐγὼ οἶδα ὅτι C E D ἐστίν post στρατοπέδῳ C E D
 17 ᾧν] καὶ H A G 18 ante ὄντων add. αὐτῶν C E D κατειληφόσι
 H A G ἂν om. H A G βουλόμεθα G 20 ἐκείνοις Ald. : ἐκείνους
 C E D : ἐκείνῳ H A G τούτους πειρᾶσθαι ἔτι H A G 21 αὐτοὺς]
 ποιεῖν H A G δ' ἔμοιγ' A H 23 καὶ ἦν H A G : κὰν
 C E D

κέρδος ἡγεῖσθαι· διὰ γὰρ τὰ κέρδη ἥδιον ἡμῖν παραμενοῦσι.
 44 τὸ μὲν γὰρ νῦν πλεονεκτῆσαι ὀλιγοχρόνιον ἂν τὸν πλοῦτον
 ἡμῖν παράσχοι· τὸ δὲ ταῦτα προεμένους ἐκεῖνα κτήσασθαι
 ὄθεν ὁ πλοῦτος φύεται, τοῦτο, ὡς ἐγὼ δοκῶ, ἀεναώτερον ἡμῖν
 45 δύναιτ' ἂν τὸν ὄλβον καὶ πᾶσι τοῖς ἡμετέροις παρέχειν. οἶμαι 5
 δ', ἔφη, καὶ οἴκοι ἡμᾶς τούτου ἔνεκα ἀσκεῖν καὶ γαστρὸς
 κρείττους εἶναι καὶ κερδέων ἀκαίρων, ἴν', εἴ ποτε δέοι,
 δυναίμεθα αὐτοῖς συμφόρως χρῆσθαι· ποῦ δ' ἂν ἐν μείζοσι
 τῶν νῦν παρόντων ἐπιδειξαίμεθ' ἂν τὴν παιδείαν ἐγὼ μὲν
 46 οὐχ ὀρώ. ὁ μὲν οὕτως εἶπε. συνέειπε δ' αὐτῷ Ὑστάσπας 10
 ἀνὴρ Πέρσης τῶν ὁμοτίμων ᾧδε· Δεινὸν γὰρ τὰν εἴη, ᾧ
 Κῦρε, εἴ ἐν θήρᾳ μὲν πολλάκις ἄσιτοι καρτεροῦμεν, ὅπως
 θηρίον τι ὑποχείριον ποιησώμεθα καὶ μάλα μικροῦ ἴσως
 ἄξιον· ὄλβον δὲ ὅλον πειρώμενοι θηρᾶν εἴ ἐμποδῶν τι ποιη-
 σαίμεθα γενέσθαι ἡμῖν ἂ τῶν μὲν κακῶν ἀνθρώπων ἄρχει, 15
 τοῖς δ' ἀγαθοῖς πείθεται, οὐκ ἂν πρέποντα ἡμῖν δοκοῦμεν
 47 ποιεῖν. ὁ μὲν οὖν Ὑστάσπας οὕτως εἶπεν· οἱ δ' ἄλλοι
 πάντες ταῦτα συνήνουν. ὁ δὲ Κῦρος εἶπεν· Ἄγε δὴ, ἔφη,
 ἐπειδὴ ὁμοιοῦμεν ταῦτα, πέμψατε ἀπὸ λόχου ἕκαστος πέντε
 ἄνδρας τῶν σπουδαιοτάτων· οὔτοι δὲ περιόντες, οὓς μὲν ἂν 20
 ὀρώσι πορσύνοντας τὰ ἐπιτήδεια, ἐπαινούντων· οὓς δ' ἂν
 ἀμελοῦντας, κολαζόντων ἀφειδέστερον ἢ ὡς δεσπόται. οὔτοι
 μὲν δὴ ταῦτα ἐποιοῦν.

III Τῶν δὲ Μήδων τινὲς ἤδη, οἱ μὲν ἀμάξας προωρμημένας
 καταλαβόντες καὶ ἀποστρέψαντες προσήλανον μεστὰς 25

1 ἡγήσασθαι D : ἡγήσονται E   διὰ C E D : ἤδη H A G   3 ἡμῖν
 om. H A G   4 ὁ om. D   τοῦθ' C E : τοῦτ' αὖ D   ἀεναώτερον C E :
 ἀεναώτερον D : πλειότερον H A G   5 τὸν om. H A G   πλοῦτον
 C E D   6 ἔνεκεν D   7 ἀκαίρων κερδέων C : ἀκαίρων κερδῶν D :
 ἀκαίρων κερδαλέων E   εἴ ποτε H A G : ὅποτε C E D   8 ποῦ δ' ἂν ἐν
 H A G : ὅτῳ δ' ἂν ἐπὶ C E D   9 ἂν om. C E D   10 ὑστάσπης codd.
 14 εἴ ante ἐμποδῶν et οὐκ ἂν . . . ποιεῖν del. Cobet   ποιησόμεθα C D
 16 δοκοῖμεν C D : δοκοῖεν E : δοκοῖημεν H A G et e : corr. Dind.
 17 οὖν om. C E D   ὑστάσπης H A G et C E   ante οὕτως add. δὴ
 E D   οὕτως om. H A G   18 ἄγετε D   19 ὁμοθυμοῦμεν H A G
 πέμψετε C E   πέντε ἄνδρας ἕκαστος C E D   22 μέλλοντας C E D
 25 καταλαμβάνοντες C E D

ὧν δεῖται στρατιά, οἱ δὲ καὶ ἄρμαμάξας γυναικῶν τῶν βελτί-
 στων τῶν μὲν γνησίων, τῶν δὲ καὶ παλλακίδων διὰ τὸ κάλλος
 συμπεριαγομένων, ταύτας εἰληφότες προσῆγον. πάντες γὰρ 2
 ἔτι καὶ νῦν οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν στρατευόμενοι ἔχοντες τὰ
 5 πλείστου ἄξια στρατεύονται, λέγοντες ὅτι μᾶλλον μάχουιτ'
 ἂν εἰ τὰ φίλτατα παρείη· τούτοις γὰρ φασιν ἀνάγκην εἶναι
 προθύμως ἀλέξειν. ἴσως μὲν οὖν οὕτως ἔχει, ἴσως δὲ καὶ
 ποιούσιν αὐτὰ τῇ ἡδονῇ χαριζόμενοι.

Ὁ δὲ Κῦρος θεωρῶν τὰ τῶν Μήδων ἔργα καὶ Ὑρκανίων 3
 10 ὥσπερ κατεμέμφετο καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, εἰ οἱ ἄλλοι
 τοῦτον τὸν χρόνον ἀκμάζειν τε μᾶλλον ἑαυτῶν ἐδόκουν καὶ
 προσκτᾶσθαί τι, αὐτοὶ δὲ ἐν ἀργοτέρᾳ χώρᾳ ὑπομένειν.
 καὶ γὰρ δὴ οἱ ἀπάγοντες καὶ ἀποδεικνύντες Κύρῳ ἃ ἦγον
 πάλιν ἀπήλαυνον, μεταδιώκοντες τοὺς ἄλλους· ταῦτα γὰρ
 15 σφίσι εἶπεν ἐφασαν προστετάχθαι ποιεῖν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων.
 δακνόμενος δὴ ὁ Κῦρος ἐπὶ τούτοις ταῦτα μὲν ὅμως κατε-
 χώριζε· συνεκάλει δὲ πάλιν τοὺς ταξιάρχους, καὶ στὰς ὅπου
 ἔμελλον πάντες ἀκούσεσθαι τὰ βουλευόμενα λέγει τάδε.

Ὅτι μὲν, ὦ ἄνδρες φίλοι, εἰ κατάσχοιμεν τὰ νῦν προφαι- 4
 20 νόμενα, μεγάλα μὲν ἂν ἅπασι Πέρσαις ἀγαθὰ γένοιτο,
 μέγιστα δ' ἂν εἰκότως ἡμῖν δι' ὧν πράττεται, πάντες οἶμαι
 γιγνώσκομεν· ὅπως δ' ἂν αὐτῶν ἡμεῖς κύριοι γιγνοίμεθα, μὴ

1 ὧν ἐδεῖτο ἢ στρατιά CE: ὧν ἔδει στρατιᾶ D καὶ om. D
 2 καὶ γνησίων CD καὶ om. D 3 καὶ ταύτας D: ταῦτα HAG
 sectionem 2 del. Lincke πάντα CD: ταῦτα E 7 οὖν om.
 AG 8 τῇ om. D 9 θεωρῶν] ὄρων CED 10 ὥσπερ
 CED prius καὶ om. CED αὐτὸν HAG: ἑαυτὸν CED
 εἰ HAG: ὅτι CED post ἄλλοι add. ἂν HAG 11 αἰχμάζειν
 CED 12 τι, αὐτοὶ δὲ CED: τί δὲ αὐτοὶ HAG ἐνεργωτέρᾳ
 HAG ὑποκαταμένειν CED 13 ἄγοντες CED καὶ om.
 CED 15 ἐφασαν σφίσι CED προστετάχθαι D: προτετάχθαι
 CE: τετάχθαι HAG ποιεῖν om. C: ποιεῖν . . . ἀρχόντων om. E
 16 δὴ] δὲ G ταῦτα CED: τὰ HAG ὅπως AG 17 ὅπου αὐτοῦ
 ἔμελλον ἀκούσεσθαι HAG: ἔπου ἔμελλον αὐτῷ ἐξακούεσθαι CE: ὅπου ἔμε-
 λεν ἂν ἀκούεσθαι D: corr. Hug 18 βουλευόμενα HAG: λεγόμενα
 CED εἶπε CED 19 νῦν om. HAG 20 ἂν om. HAG
 21 πράττεται D: πράσσετε HAG: πράττετε CE 22 γιγνώσκετε
 HAG κέριοι ἡμεῖς C: ἡμεῖς om. E γενώμεθα CED

αὐτάρκεις ὄντες κτήσασθαι αὐτά, εἰ μὴ ἔσται οἰκείου ἵππικόν
 5 Πέρσαις τοῦτο ἐγὼ οὐκέτι ὀρώ. ἐννοεῖτε γὰρ δὴ, ἔφη· ἔχομεν
 ἡμεῖς οἱ Πέρσαι ὄπλα οἷς δοκοῦμεν (ἂν) τρέπεσθαι τοὺς
 πολεμίους ὁμόσε ἰόντες· καὶ δὴ τρεπόμενοι ποίους ἢ ἱππέας
 ἢ τοξότας ἢ πελταστὰς ἄνευ ἵππων ὄντες δυναίμεθ' ἂν 5
 φεύγοντας ἢ λαβεῖν ἢ κατακαεῖν; τίνες δ' ἂν φοβοῖντο
 ἡμᾶς προσιόντες κακοῦν ἢ τοξόται ἢ ἀκοντισταὶ ἢ ἱππεῖς, εὖ
 εἰδότες ὅτι οὐδεὶς αὐτοῖς κίνδυνος ὑφ' ἡμῶν κακόν τι παθεῖν
 6 μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν πεφυκότων δένδρων; εἰ δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει,
 οὐκ εὐδηλον ὅτι οἱ νῦν παρόντες ἡμῖν ἱππεῖς νομίζουσι πάντα 10
 τὰ ὑποχείρια γιγνόμενα ἑαυτῶν εἶναι οὐχ ἡττον ἢ ἡμέτερα,
 7 ἴσως δὲ νῆ Δία καὶ μᾶλλον; νῦν μὲν οὖν οὕτω ταῦτ' ἔχει
 κατ' ἀνάγκην. εἰ δ' ἡμεῖς ἵππικόν κτησαίμεθα μὴ χεῖρον
 τούτων, οὐ πᾶσιν ἡμῖν καταφανὲς ὅτι τοὺς τ' ἂν πολεμίους
 δυναίμεθα καὶ ἄνευ τούτων ποιεῖν ὅσαπερ νῦν σὺν τούτοις, 15
 τούτους τε ἔχοιμεν ἂν τότε μετριώτερον πρὸς ἡμᾶς φρονούν-
 τας; ὁπότε γὰρ παρεῖναι ἢ ἀπεῖναι βούλοιντο, ἡττον ἂν ἡμῖν
 8 μέλοι, εἰ αὐτοὶ ἄνευ τούτων ἀρκοῖμεν ἡμῖν αὐτοῖς. εἶεν·
 ταῦτα μὲν δὴ οἶμαι οὐδεὶς ἂν ἀντιγνωμονήσειε, μὴ οὐχὶ τὸ
 πᾶν διαφέρειν Περσῶν γενέσθαι οἰκείου ἵππικόν· ἀλλ' ἐκεῖνο 20
 ἴσως ἐννοεῖτε, πῶς ἂν τοῦτο γένοιτο. ἄρ' οὖν σκεψώμεθα, εἰ
 βουλοίμεθα καθιστάναι ἵππικόν, τί ἡμῖν ὑπάρχει καὶ τίνος
 9 ἐνδεῖ; οὐκοῦν ἵπποι μὲν οὗτοι πολλοὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ

2 οὐκέτι ἐγὼ C E D   3 ἂν addidi   τοὺς πολεμίους τρέπεσθαι
 C E D   4 ἰόντας C E D   ποίους] πῶς Jacob   ἢ om. H A G
 5 post πελταστὰς add. ἢ ἀκοντιστὰς C E D   6 κατακαίνειν H A G :
 ἀποκτείνειν C E D   7 προσιόντας H A G   κακουργεῖν C E D
 9 ταῦτα οὕτως C E D   10 οὐκ om. H A G   εὐδηλον H A G et
 E D : ἐνδηλον C   ante ὅτι add. ἔφη C E D   κομίζουσι D   ταῦτα
 πάντα C D : πάντα ταῦτα E   11 οὐχ ἡττον ἑαυτῶν εἶναι C E : οὐχ
 ἡττον αὐτοῖς εἶναι D   12 οὕτως ἔχει ταῦτα C E   13 μὴ χεῖρον]
 μέχρι H A G   14 οὐ H   παντάπασιν C E D   τ' ἂν om. H A G
 15 δυνάμεθα H A G   καὶ om. C E D   ἄπερ καὶ νῦν C E D   16 τότε
 om. C E   17 ἢ παρεῖναι ἢ ἀπεῖναι D : εἶναι ἢ ἀπεῖναι C E : ἰέναι καὶ
 ἀπιέναι A H : παρεῖναι καὶ ἀπιέναι G   18 εἰ αὐτοὶ C E D : καὶ γὰρ
 H A G   ἀρκοίημεν H A G   εἶεν om. D   19 οἶομαι H A G
 ἂν om. H A G   20 τῶν περσῶν C E D   21 ἴσως om. H A G
 ἄρ' οὖν C E D : ἂν H A G   22 ὑμῖν H A G

κατειλημμένοι καὶ χαλινοὶ οἷς πείθονται καὶ τᾶλλα ὅσα δεῖ
 ἵπποις ἔχουσι χρῆσθαι. ἀλλὰ μὴν καὶ οἷς γε δεῖ ἄνδρα
 ἵππέα χρῆσθαι ἔχομεν, θώρακας μὲν ἐρύματα τῶν σωμάτων,
 παλτὰ δὲ οἷς καὶ μεθιέντες καὶ ἔχοντες χρώμεθ' ἄν. τί δὴ 10
 5 τὸ λοιπόν; δῆλον ὅτι ἀνδρῶν δεῖ. οὐκοῦν τοῦτο μάλιστα
 ἔχομεν· οὐδὲν γὰρ οὕτως ἡμέτερόν ἐστιν ὡς ἡμεῖς ἡμῖν
 αὐτοῖς. ἀλλ' ἐρεῖ τις ἴσως ὅτι οὐκ ἐπιστάμεθα. μὰ Δί'
 οὐδὲ γὰρ τούτων τῶν ἐπισταμένων νῦν πρὶν μαθεῖν οὐδεὶς
 ἠπίστατο. ἀλλ' εἶποι ἄν τις ὅτι παῖδες ὄντες ἐμάνθανον.
 10 καὶ πότερα παῖδές εἰσι φρονιμώτεροι ὥστε μαθεῖν τὰ φρα- 11
 ζόμενα καὶ δεικνύμενα ἢ ἄνδρες; πότεροι δὲ ἂν μάθωσιν
 ἱκανώτεροι τῷ σώματι ἐκπονεῖν, οἱ παῖδες ἢ οἱ ἄνδρες; ἀλλὰ 12
 μὴν σχολή γε ἡμῖν μανθάνειν ὅση οὔτε παισὶν οὔτε ἄλλοις
 ἀνδράσιν· οὔτε γὰρ τοξεύειν ἡμῖν μαθητέον ὥσπερ τοῖς παισί·
 15 προεπιστάμεθα γὰρ τοῦτο· οὔτε μὴν ἀκοντίζειν· ἐπιστάμεθα
 γὰρ καὶ τοῦτο· ἀλλ' οὐδὲ μὴν ὥσπερ τοῖς ἄλλοις ἀνδράσι
 τοῖς μὲν γεωργίαι ἀσχολίαν παρέχουσι, τοῖς δὲ τέχναι, τοῖς
 δὲ ἄλλα οἰκεία· ἡμῖν δὲ στρατεύεσθαι οὐ μόνον σχολή ἀλλὰ
 καὶ ἀνάγκη. ἀλλὰ μὴν οὐχ ὥσπερ ἄλλα πολλὰ τῶν πολε- 13
 20 μικῶν χαλεπὰ μὲν, χρήσιμα δέ· ἵππικὴ δὲ οὐκ ἐν ὁδῷ μὲν
 ἠδίων ἢ αὐτοῖν τοῖν ποδοῖν πορεύεσθαι; ἐν δὲ σπουδῇ οὐχ
 ἠδὺ ταχὺ μὲν φίλῳ παραγενέσθαι, εἰ δέοι, ταχὺ δέ, εἴτε
 ἄνδρα εἴτε θῆρα δέοι διώκεσθαι, καταλαβεῖν; ἐκεῖνο δὲ οὐχὶ
 εὐπετές, τὸ ὅτι ἂν δέῃ ὄπλον φέρειν τὸν ἵππον τοῦτο συμφέ-
 25 ρειν; οὐκοῦν ταῦτό γ' ἐστὶν ἔχειν τε καὶ φέρειν. ὅ γε μὴν 14

1 κατειλημμένοι om. C E   2 ἵππους C D   χρῆσθαι γε C E D
 δεῖ post ἵππέα C E D   3 ἔρυμα H A G   4 παλτὰ] πάντα C E
 ἄν om. H A G   6 οὐθὲν A H   7 μὰ δι' om. C E D   8 τούτων
 om. C E D   ἐπισταμένων om. C E   οὐθελς A H   10 πότερον
 C E   οἱ παῖδες C E D   11 οἱ ἄνδρες A H et C E D   πότεροι . . . οἱ
 ἄνδρες om. C E   πότεροι] πότερα H A G   ἂ ἄν] ἐὰν D   12 σώ-
 μασιν D   14-16 ἀνδράσιν . . . τοῖς ἄλλοις D : om. H A G (add. gh)
 15 ἐπιστάμεθα . . . τοῦτο om. C E   16 καὶ Vat. 987, Med. 55, 19 :
 om. D g h   ὥσπερ γε καὶ C E et h : ὥσπερ καὶ D   17 post τοῖς μὲν
 add. γὰρ A et E   21 αὐτοῖν] αὐτοὺς C E D   23 διώκοντα C E D
 οὐκ C E D   24 τὸν C E D : τὸ δ' H A G   ξυμφέρειν G   25 οὐκοῦν
 H A G   συμφέρειν C E D

μάλιστ' ἂν τις φοβηθείη, μὴ εἰ δεήσει ἐφ' ἵππου κινδυνεύειν
 ἡμᾶς πρότερον πρὶν ἀκριβοῦν τὸ ἔργον τοῦτο, κᾶπειτα μήτε
 πεξοὶ ἔτι ὦμεν μήτε πω ἵππεῖς ἱκανοί, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο
 ἀμήχανον· ὅπου γὰρ ἂν βουλώμεθα, ἐξέσται ἡμῖν πεξοῖς
 εὐθὺς μάχεσθαι· οὐδὲν γὰρ τῶν πεζικῶν ἀπομαθησόμεθα 5
 15 ἵππεύειν μαθάνοντες. Κῦρος μὲν οὕτως εἶπε· Χρυσάντας
 δὲ συναγορεύων αὐτῷ ὦδε ἔλεξεν.

Ἄλλ' ἐγὼ μὲν, ἔφη, οὕτως ἐπιθυμῶ ἵππεύειν μαθεῖν ὡς
 νομίζω, ἣν ἵππεὺς γένωμαι, ἄνθρωπος πτηνὸς ἔσεσθαι.
 16 νῦν μὲν γὰρ ἔγωγε ἀγαπῶ ἣν γ' ἐξ ἴσου τῷ θεῖν ὀρμηθεῖς 10
 ἀνθρώπων μόνου τῇ κεφαλῇ πρόσχω, κὰν θηρίον παραθέον
 ἰδὼν δυνασθῶ διατεινόμενος φθάσαι ὥστε ἀκοντίσαι ἢ
 τοξεύσαι πρὶν πάνυ πρόσω αὐτὸ γενέσθαι. ἣν δ' ἵππεὺς
 γένωμαι, δυνήσομαι μὲν ἄνδρα ἐξ ὄψεως μήκους καθαιρεῖν·
 δυνήσομαι δὲ θηρία διώκων τὰ μὲν ἐκ χειρὸς παίειν κατα- 15
 λαμβάνων, τὰ δὲ ἀκοντίζειν ὥσπερ ἔστηκότα· [καὶ γὰρ ἐὰν
 ἀμφοτέρα ταχέα ἦ, ὅμως δὲ πλησίον γίγνηται ἀλλήλων,
 17 ὥσπερ τὰ ἔστηκότα ἐστίν.] ὦν δὲ δὴ μάλιστα δοκῶ ζῶων,
 ἔφη, ἐξηλωκέναι ἵπποκενταύρους, εἰ ἐγένοντο ὥστε προ-
 βουλεύεσθαι μὲν ἀνθρώπου φρονήσει, ταῖς δὲ χερσὶ τὸ 20
 δέον παλαμᾶσθαι, ἵππου δὲ τάχος ἔχειν καὶ ἰσχύν, ὥστε
 τὸ μὲν φεῦγον αἰρεῖν, τὸ δ' ὑπομένον ἀνατρέπειν, οὐκουν
 πάντα κἀγὼ ταῦτα ἵππεὺς γενόμενος συγκομίζομαι πρὸς

1 μάλιστ' ἂν D: μάλιστά γε ἂν H A G: μάλιστα C E μὴ om.
 H A G 2 πρότερον ἡμᾶς C E D τὸ ἔργον τοῦτο C E D: τοῦτο
 ἔργον H A G 3 ἔτι] εἴ τι C E μήτε πω H A G: μήθ' C E D
 5 οὐθὲν A H 6 μαθόντες C E D 8 οὕτω A H 9 ἐὰν C E D
 ἔσεσθαι C E D: γενέσθαι H A G 10 ἀγαπῶ ἣν γ' H A G: ἀγαπῶην
 τ' C: ἀγαπῶ E: ἀγαπῶ ἣν τ' D 11 προσχῶν C E κὰν H A G:
 ἂν τε C E D 12 δυνηθῶ C E D 13 πόρρω C E D 14 μὲν
 om. H A G 16 καὶ γὰρ . . . ἐστίν del. Hug ἐὰν] ἂν
 H A G 17 πλησία H A G γίγνεται H A G 18 ἐστίν om.
 H A G: ἔσται D ὦν scripsi; ob multa felicissimos praedicat
 hippocentauros: ὦ C E et F (Cam.): ὁ H A G et D ἔφη ζῶων C E F
 (Cam.): ἔφη ζῶων D: ζῶων ἔφη H A G 19 ὥστε] οἶοι Herwerden
 20 δὲ om. C E 22 αἰρεῖν H: ὄρειν A οὐκουν . . . ἐμαυτόν; Her-
 werden: οὐκοῦν . . . ἐμαυτόν H A G et C E: οὐκοῦν om. D 23 ταῦτα
 πάντα καὶ ἐγὼ G

ἔμαντόν; προνοεῖν μὲν γε ἔξω πάντα τῇ ἀνθρωπίνῃ γνώμῃ, 18
 ταῖς δὲ χερσὶν ὄπλοφορήσω, διώξομαι δὲ τῷ ἵππῳ, τὸν δ'
 ἐναντίον ἀνατρέψω τῇ τοῦ ἵππου ῥύμῃ, ἀλλ' οὐ συμπεφυκῶς
 δεδήσομαι ὥσπερ οἱ ἵπποκένταυροι· οὐκοῦν τοῦτό γε κρεῖτ- 19
 5 του ἢ συμπεφυκέναι. τοὺς μὲν γὰρ ἵπποκενταύρους οἶμαι
 ἔγωγε πολλοῖς μὲν ἀπορεῖν τῶν ἀνθρώποις ἠύρημένων ἀγα-
 θῶν ὅπως δεῖ χρῆσθαι, πολλῶν δὲ τῶν ἵπποις πεφυκῶτων
 ἠδέων πῶς [αὐτῶν] χρῆ ἀπολαύειν. ἐγὼ δὲ ἦν ἵππεύειν 20
 μάθω, ὅταν μὲν ἐπὶ τοῦ ἵππου γένωμαι, τὰ τοῦ ἵπποκενταύ-
 10 ρου δήπου διαπράξομαι· ὅταν δὲ καταβῶ, δειπνήσω καὶ
 ἀμφιέσομαι καὶ καθευδήσω ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἀνθρωποι· ὥστε
 τί ἄλλο ἢ διαιρετὸς ἵπποκένταυρος καὶ πάλιν σύνθετος
 γίγνομαι; ἔτι δ', ἔφη, καὶ τοῖσδε πλεονεκτήσω τοῦ ἵππο- 21
 κενταύρου· ὁ μὲν γὰρ δυοῖν ὀφθαλμοῖν ἑώρα τε καὶ δυοῖν
 15 ὥτοιιν ἤκουεν· ἐγὼ δὲ τέτταρσι μὲν ὀφθαλμοῖς τεκμαροῦμαι,
 τέτταρσι δὲ ὥσιν αἰσθήσομαι· πολλὰ γάρ φασι καὶ ἵππον
 ἀνθρώπῳ τοῖς ὀφθαλμοῖς προορώντα δηλοῦν, πολλὰ δὲ τοῖς
 ὥσιν προακούοντα σημαίνειν. ἐμὲ μὲν οὔν, ἔφη, γράφε
 τῶν ἵππεύειν ὑπερεπιθυμούντων. Νῆ τὸν Δί', ἔφασαν οἱ
 20 ἄλλοι πάντες, καὶ ἡμᾶς γε. ἐκ τούτου δὴ ὁ Κύρος λέγει· 22
 Τί οὔν, ἔφη, ἐπεὶ σφόδρα ἡμῖν δοκεῖ ταῦτα, εἰ καὶ νόμον
 ἡμῖν αὐτοῖς ποιησαίμεθα αἰσχρὸν εἶναι, οἷς ἂν ἵππους ἐγὼ
 πορίσω, ἦν τις φανῆ πεζῆ ἡμῶν πορευόμενος, ἦν τε πολλὴν
 ἦν τε ὀλίγην ὁδὸν δέη διελθεῖν; ἵνα καὶ παντάπασιν ἵππο-

1 post τῇ add. ἐμῆ C E D et H pr. ut vid. 2 δὲ ante τῷ om. G
 δ' om. H A G 3 ἀντίον H A G ἀνατρέψομαι C E D ῥύμη
 Paris. 1639 mg. manu recenti: ῥώμη nostri 6 εὐρημένων codd.
 7 πολλῶν Hutchinson: πολλοῖς codd. ἠδέων (-s D) πεφυκῶτων C E D
 8 αὐτῶν del. Schneider 10 δήπουθεν H A G 13 τοῖσδε
 H A G: τόδε C E D 14 ἑώρα τε Hug: προ(σ D)εωράτο codd.
 15 τέτταρσι μὲν] τέτταρσιν H A G τεκμηροῦμαι H A G: τεκμαίρομαι
 C E 16 τέτρασι H A G ὥσιν προαισθήσομαι C E D 17 ἀνθρώπῳ
 Pantazides: ἀνθρώπου H A G et D: om. C E 18 ὥσιν ἀκούοντα
 H A G γραφέτω C E 19 ἐπιθυμούντων C E D τὸν om. C E D
 ἔφασαν H A G 21 ταῦτα δοκεῖ C E D εἰ] ἢ H A G μόνον
 H A G 23 πορίσωμαι C E ἂν τις C E D ἡμῶν del. Hartman
 ἑάν τε . . . ἑάν τε C E D

23 κενταύρους ἡμᾶς οἴωνται οἱ ἄνθρωποι εἶναι. ὁ μὲν οὕτως ἐπήρετο, οἱ δὲ πάντες συνήνεσαν· ὥστ' ἔτι καὶ νῦν ἐξ ἐκείνου χρῶνται Πέρσαι οὕτω, καὶ οὐδεὶς ἂν τῶν καλῶν καγαθῶν ἐκὼν ὀφθείη Περσῶν οὐδαμῆ περὶς ἰών. οἱ μὲν δὴ ἐν τούτοις τοῖς λόγοις ἦσαν. 5

IV Ἦνίκα δ' ἦν ἕξω μέσου ἡμέρας, προσήλαννον μὲν οἱ Μῆδοι ἱππεῖς καὶ Ὑρκάνιοι, ἵππους τε ἄγοντες αἰχμαλώτους καὶ ἄνδρας· ὅσοι γὰρ τὰ ὄπλα παρεδίδοσαν, οὐ κατέ-
2 καινον· ἐπεὶ δὲ προσήλασαν, πρῶτον μὲν αὐτῶν ἐπυνθάνετο ὁ Κῦρος εἰ σῶοι οἱ πάντες εἶεν αὐτῷ· ἐπεὶ δὲ τοῦτ' ἔφασαν, 10 ἐκ τούτου ἠρώτα τί ἔπραξαν. οἱ δὲ διηγούνται ἅ τ' ἐποίησαν καὶ ὡς ἀνδρείως ἕκαστα . . ἐμεγαληγόρουν. ὁ δὲ διήκουέ τε ἠδέως πάντων ἅ ἐβούλοντο λέγειν· ἔπειτα δὲ καὶ ἐπήνεσεν αὐτοὺς οὕτως· Ἄλλὰ καὶ δῆλοί τοι, ἔφη, ἐστὲ ὅτι ἄνδρες ἀγαθοὶ ἐγένεσθε· καὶ γὰρ μείζους φαίνεσθε καὶ 15 4 καλλίους καὶ γοργότεροι ἢ πρόσθεν ἰδεῖν. ἐκ δὲ τούτου ἐπυνθάνετο ἤδη αὐτῶν καὶ ὀπίσθη ὁδὸν διήλασαν καὶ εἰ οἰκοῖτο ἡ χώρα. οἱ δ' ἔλεγον ὅτι καὶ πολλὴν διελάσειαν καὶ πᾶσα οἰκοῖτο καὶ μεστὴ εἶη καὶ οἰῶν καὶ αἰγῶν καὶ 5 βοῶν καὶ ἵππων καὶ σίτου καὶ πάντων ἀγαθῶν. Δυοῖν ἄν, 20 ἔφη, ἐπιμελητέον ἡμῖν εἶη, ὅπως τε κρείττους ἐσόμεθα τῶν ταῦτα ἐχόντων καὶ ὅπως αὐτοὶ μενούσιν· οἰκουμένη μὲν γὰρ χώρα πολλοῦ ἄξιον κτήμα· ἐρήμη δ' ἀνθρώπων οὔσα

1 οἴωνται ἡμᾶς CED οἱ om. A 2 συνεπήνεσαν CED
3 οὕτω Πέρσαι CED 4 καὶ ἀγαθῶν CE οὐδαμοῦ CED 6 ἦν
om. HAG μέσον G et D ἡμέρα ἐγένετο HAG μὲν om.
CED 7 οἱ Ὑρκάνιοι CED 8 οὐ κατέκαινον HG: οὐ κατέκαιον A:
οὐκ ἀπέκτεινον CED: οὐ κατέκαινον Dind. 10 εἰ σωθεῖεν πάντες αὐ-
τῶν HAG αὐτῷ CED: αὐτῶν HAG 11 ὅ τι CED διη-
γοῦντο del. Cobet ἅ τ'] ἄπερ D 12 post ἕκαστα fort. excidit
aliquid; an καὶ πολλὰ? 13 διήκουέ τε Schneider: διηκούετο HAG:
διήκουε CED ἠδέως πάντων ἅ HAG: πάντα ἠδέως ὅσα CED
ἠβούλοντο HAG: ἠβούλετο CE 14 τοι HG: τε A: om. CED
15 ὅτι] ὡς CED 17 ἤδη om. CED πόσθη CD 18 διελάσειαν
HAG: δὴ ἐλάσειαν CED 19 post οἰκοῖτο add. ἡ χώρα CED
καὶ οἰῶν CD: καὶ ὕων E: ὕων HAG 22 ταῦτα ἐχόντων Hug: αὐτὰ
ἐχόντων HAG: ἐχόντων αὐτὰ CED αὐτοὶ CED: οὔτοι HAG
μένωσιν CED 23 πολλοῦ CED: πολὺ HAG

ἐρήμη καὶ τῶν ἀγαθῶν γίγνεται. τοὺς μὲν οὖν ἀμυνο- 6
 μένους, ἔφη, οἶδα ὅτι κατεκάνετε, ὀρθῶς ποιοῦντες· τοῦτο
 γὰρ μάλιστα σφίξει τὴν νίκην· τοὺς δὲ παραδιδόντας αἰχμα-
 λώτους ἠγάγετε· οὓς εἰ ἀφείημεν, τοῦτ' αὖ σύμφορον ἄν,
 5 ὡς ἐγὼ φημι, ποιήσαιμεν· πρῶτον μὲν γὰρ νῦν οὐκ ἂν 7
 φυλάττεσθαι οὐδὲ φυλάττειν ἡμᾶς τούτους δέοι, οὐδ' αὖ
 σιτοποιεῖν τούτοις· οὐ γὰρ λιμῶ γε δήπου κατακανοῦμεν
 αὐτούς· ἔπειτα δὲ τούτους ἀφέντες πλείοσιν αἰχμαλώτοις
 χρησόμεθα. ἦν γὰρ κρατῶμεν τῆς χώρας, πάντες ἡμῖν οἱ 8
 10 ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες αἰχμάλωτοι ἔσονται· μᾶλλον δὲ τούτους
 ζῶντας ἰδόντες καὶ ἀφεθέντας μενοῦσιν οἱ ἄλλοι καὶ πεί-
 θεσθαι αἰρήσονται μᾶλλον ἢ μάχεσθαι. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτω
 γιγνώσκω· εἰ δ' ἄλλο τις ὄρα ἄμεινον, λεγέτω. οἱ δὲ
 ἀκούσαντες συνήνουν ταῦτα ποιεῖν. οὕτω δὲ ὁ Κῦρος καλέ- 9
 15 σας τοὺς αἰχμαλώτους λέγει τοιάδε· Ἄνδρες, ἔφη, νῦν τε 10
 ὅτι ἐπείθεσθε τὰς ψυχὰς περιεποιήσασθε, τοῦ τε λοιποῦ,
 ἦν οὕτω ποιήτε, οὐδ' ὀτιοῦν καινὸν ἔσται ὑμῖν ἀλλ' ἢ οὐχ
 ὁ αὐτὸς ἄρξει ὑμῶν ὅσπερ καὶ πρότερον· οἰκήσετε δὲ τὰς
 αὐτὰς οἰκίας καὶ χώραν τὴν αὐτὴν ἐργάσεσθε καὶ γυναιξὶ
 20 ταῖς αὐταῖς συνοικήσετε καὶ παίδων τῶν ὑμετέρων ἄρξετε
 ὡσπερ νῦν· ἡμῖν μέντοι οὐ μαχεῖσθε οὐδὲ ἄλλω οὐδενί·
 ἡνίκα δ' ἂν τις ὑμᾶς ἀδικῇ, ἡμεῖς ὑπὲρ ὑμῶν μαχοῦμεθα. 11
 ὅπως δὲ μηδ' ἐπαγγέλλη μηδεὶς ὑμῖν στρατεύειν, τὰ ὄπλα

2 οἶδα ἔφη CD: ἔφη om. E κατεκάνετε HAG: ἀπεκτείνετε
 CED: corr. Dind. 4 ἐλάβετε CED αὖ CED: αὐτὸ HAG
 ξύμφορον G 5 ὡς om. CE 6 τούτους ἡμᾶς CED αὖ
 Castalio: ἂν codd. 7 τούτους ED post γὰρ add. δὴ HAG
 κατακαινοῦμεν HAG: ἀποκτενοῦμεν CED: corr. Zeune 8 post δὲ
 add. καὶ CED 9 ἐὰν CED ἅπαντες CED 10 αὐτῇ HAG:
 ταύτῃ CED 11 μενοῦσιν HAG: μενοῦσι καὶ CED 12 οὖν
 om. AH 13 ἄλλο CED ἄλλα AH: ἄλλος G ἄμεινον
 CED: ἀμείνονα HAG 15 τάδε D 16 τε om. HAG
 17 καινὸν CED: κακὸν HAG 18 ὅσπερ καὶ AH: ὡσπερ G et
 fort. H pr.: ὡς CE: ὅς D 21 μάχεσθε CED ἄλλων CE
 οὐδενί om. HAG 22 ἡνίκα δ' ἂν τις H cor. qui ἡνίκα δ' in ras. AG:
 ἂν δὲ καὶ ἄλλος CD: ἂν δὲ ἄλλος E 23 ὅπως μηδ' ἐπαγγέλλη D:
 ὅπως δὲ μηδ' ἀγγέλλη CE: ὡς δ' ἐπαγγεληῖ HAG μηδεὶς ὑμῖν
 στρατεύειν] τις ὑμῖν στρατιὰ HAG

πρὸς ἡμᾶς κομίσατε· καὶ τοῖς μὲν κομίζουσιν ἔσται εἰρήνη
καὶ ἂ λέγομεν ἀδόλως· ὅποσοι δ' ἂν τὰ πολεμικὰ μὴ ἀπο-
φέρωσιν ὄπλα, ἐπὶ τούτους ἡμεῖς καὶ δὴ στρατευσόμεθα.

12 ἔαν δέ τις ὑμῶν καὶ ἰὼν ὡς ἡμᾶς εὐνοϊκῶς καὶ πράττων τι
καὶ διδάσκων φαίνεται, τούτου ἡμεῖς ὡς εὐεργέτην καὶ 5
φίλον, οὐχ ὡς δούλον περιέψομεν. ταῦτ' οὖν, ἔφη, αὐτοὶ
13 τε ἴστε καὶ τοῖς ἄλλοις διαγγέλλετε. ἦν δ' ἄρα, ἔφη, ὑμῶν
βουλομένων ταῦτα μὴ πείθονται τινες, ἐπὶ τούτους ἡμᾶς
ἄγετε, ὅπως ὑμεῖς ἐκείνων, μὴ ἐκείνοι ὑμῶν ἄρχωσιν. ὁ
μὲν δὴ ταῦτ' εἶπεν· οἱ δὲ προσεκύνουν τε καὶ ὑπισχνούντο 10
ταῦτα ποιήσειν.

V Ἐπεὶ δ' ἐκείνοι ὄχοντο, ὁ Κῦρος εἶπεν· ὦρα δὴ, ὦ
Μῆδοι καὶ Ἀρμένιοι, δειπνεῖν πᾶσιν ἡμῖν· παρεσκευάσται
δὲ ὑμῖν τὰ ἐπιτήδεια ὡς ἡμεῖς βέλτιστα ἐδυνάμεθα. ἀλλ'
ἴτε καὶ ἡμῖν πέμπετε τοῦ πεπονημένου σίτου τὸν ἥμισυν· 15
ικανὸς δὲ ἀμφοτέροις πεποιήται· ὄψον δὲ μὴ πέμπετε μηδὲ
πιεῖν· ἱκανὰ γὰρ ἔχομεν παρ' ἡμῖν αὐτοῖς παρεσκευασμένα.
2 καὶ ὑμεῖς δέ, ὦ Ὑρκάνιοι, ἔφη, διάγετε αὐτοὺς ἐπὶ τὰς
σκηνάς, τοὺς μὲν ἄρχοντας ἐπὶ τὰς μεγίστας, γινώσκετε
δέ, τοὺς δ' ἄλλους ὡς ἂν δοκῆ κάλλιστα ἔχειν· καὶ αὐτοὶ 20
δὲ δειπνεῖτε ὅπουπερ ἡδιστον ὑμῖν· σῶαι μὲν γὰρ ὑμῖν
καὶ ἀκέραιοι αἱ σκηναί· παρεσκευάσται δὲ καὶ (ὑμῖν) ἐνθάδε
3 ὡσπερ καὶ τούτοις. καὶ τοῦτο δὲ ἴστε ἀμφοτέροι ὅτι τὰ
μὲν ἔξω ὑμῖν ἡμεῖς νυκτοφυλακήσομεν, τὰ δ' ἐν ταῖς σκη-
ναῖς αὐτοὶ ὁράτε καὶ τὰ ὄπλα εὖ τίθεσθε· οἱ γὰρ ἐν ταῖς 25

1 ἔστιν H A cor. G   2 ἀποφέρωσιν H A G : ἀποτίθωνται C E D
4 ἔαν C E D : ἂν H A G   5 φανῆται C D : φανείται E   6 περιέψομεν
D : περιέψοιμεν C E : περιόψοιμεν H A G   7 ἂν C E D   9 ἐκείνοι
ὑμῶν C E D : ὑμεῖς ὑπ' ἐκείνων H A G   ἄρχωσιν C D : ἄρχουσιν E :
ἄρχησθε H A G   10 δὴ om. C E D   προσεκύνησαν C E D   ὑπι-
σχνούντο ταῦτα H A G : ταῦτα ἔφασαν C E D   13 ἡμῖν] ὑμῖν H A G
παρασκευάσθαι A G   14 βέλτιστα C E D : ὦ βέλτιστοι H A G   15 πε-
πονημένου codd. : corr. Zeune   τὸ ἥμισυ D   17 ποιεῖν E G   ἱκανὸν
... παρεσκευασμένον H A G   18 ἔφη ὦ ὑρκάνιοι C E D   διαγάγετε
A H cor. : διάτε H pr. : διάγειν D   20 δέ om. C E D   21 σῶαι μὲν
γὰρ ὑμῖν om. C E D   22 αἰ] καὶ αἰ H A G   ὑμῖν vertit Philadelphus·
om. codd.   24 ἡμεῖς ὑμῖν C   25 εὖ τίθεσθε] ἐντίθεσθε D

σκηναῖς οὐπω φίλοι ἡμῖν. οἱ μὲν δὴ Μῆδοι καὶ οἱ ἀμφὶ 4
 Τιγράνην ἐλοῦντο, καί, ἦν γὰρ παρεσκευασμένα, [καί] ἱμάτια
 μεταλαμβάνοντες ἐδείπνουν, καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς εἶχον τὰ ἐπιτή-
 δεια· καὶ τοῖς Πέρσαις δὲ ἔπεμπον τῶν ἄρτων τοὺς ἡμίσεις.
 5 ὄψον δὲ οὐκ ἔπεμπον οὐδ' οἶνον, οἰόμενοι ἔχειν τοὺς ἀμφὶ
 Κῦρον ἔτι ἄφθονα ταῦτα. ὁ δὲ Κῦρος [ταῦτα] ἔλεγεν ὄψον
 μὲν τὸν λιμόν, πιεῖν δ' ἀπὸ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ.
 ὁ μὲν οὖν Κῦρος δειπνίσας τοὺς Πέρσας, ἐπεὶ συνεσκότασε, 5
 κατὰ πεμπάδας καὶ κατὰ δεκάδας πολλοὺς αὐτῶν διέπεμψε
 10 καὶ ἐκέλευσε κύκλω τοῦ στρατοπέδου κρυπτεύειν, νομίζων
 ἅμα μὲν φυλακὴν ἔσσεσθαι, ἂν τις ἕξωθεν προσίη, ἅμα δέ,
 ἂν τις ἕξω φέρων χρήματα ἀποδιδράσκη, ἀλώσεσθαι αὐτόν·
 καὶ ἐγένετο οὕτω· πολλοὶ μὲν γὰρ ἀπεδίδρασκον, πολλοὶ
 δὲ ἐάλωσαν. ὁ δὲ Κῦρος τὰ μὲν χρήματα τοὺς λαβόντας 6
 15 εἶα ἔχειν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἀποσφάζει ἐκέλευσεν· ὥστε
 τοῦ λοιποῦ οὐδὲ βουλόμενος ἂν ἡῦρες ῥαδίως τὸν νύκτωρ
 πορευόμενον. οἱ μὲν δὴ Πέρσαις οὕτω διήγον· οἱ δὲ Μῆδοι 7
 καὶ ἔπινον καὶ εὐωχοῦντο καὶ ἠύλοῦντο καὶ πάσης εὐθυμίας
 ἐνεπίμπλαντο· πολλὰ γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα ἦλθον, ὥστε μὴ
 20 ἀπορεῖν ἔργου τοὺς ἐγρηγορότας.

Ὁ δὲ Κναξάρης ὁ τῶν Μήδων βασιλεὺς τὴν μὲν νύκτα 8
 ἐν ἧ ἕξῃθλθεν ὁ Κῦρος αὐτός τε ἐμεθύσκετο μεθ' ὧνπερ

1 οὐπω] οὔτοι H A G   2 ἐλοῦντο H A G : ἐλεοῦντο C   καὶ ἦν
 γὰρ Porro : ἦν γὰρ καὶ C E : ἦν γὰρ H A G et D   καὶ del. Porro
 3 αὐτοῖς H A G : αὐτῶν C E D   4 δὲ ἔπεμπον H A G : διέπεμπον
 C E D   post ἄρτων add. ἐκάστοις C E D   τὰς ἡμίσεις C E
 6 ἔτι ἄφθονα ταῦτα Dind. : ὅτι ἄφθονα ταῦτα H A G : ὅτι ἔφη ἄφθονα
 ταῦτα ἔχειν C E D   ταῦτα post κύρος om. H A G   8 δει-
 πνήσας H A G   ἐπειδὴ C E D   συνεσκότασε C E D : συνεστηκό-
 τας Ἰδεν A H : συνεστηκότας εἶδε G   9 πεντάδας A H cor.   καὶ
 κατὰ δεκάδας om. H A G   διέπεμπε C E D   10 τὸ στρατόπεδον
 H A G   κρύπτειν C E D   11, 12 ἐάν bis C E D   12 ἕξω C E
 χρήματα φέρειν C E D   15 ἐκέλευσεν ἀποσφάζει C E D   16 εὔρες
 C E D : εὔρετο H A G   18 καὶ ἔπινον καὶ εὐωχοῦντο καὶ ἠύλοῦντο D :
 καὶ εὐωχοῦντο καὶ ἔπινον καὶ ἠύλοῦντο C E : ἔπινον καὶ ἦδοντο H A G
 19 τὰ om. C E D   ἐάλω C E D   20 ἔργου D : ἔργω H A G :
 ἔργων C E   21 ὁ . . . βασιλεὺς del. Herwerden   22 ἐν om
 H A G   τε om. H A G   ὧν παρεσκήνου C E D

ἐσκήνου ὡς ἐπ' εὐτυχία, καὶ τοὺς ἄλλους δὲ Μήδους ᾤετο
 παρῆναι ἐν τῷ στρατοπέδῳ πλὴν ὀλίγων, ἀκούων θόρυβον
 πολύν· οἱ γὰρ οἰκέται τῶν Μήδων, ἅτε τῶν δεσποτῶν
 ἀπεληλυθότων, ἀνειμένως ἔπινον καὶ ἐθορύβουν, ἄλλως τε
 καὶ ἐκ τοῦ Ἀσσυρίου στρατεύματος καὶ οἶνον καὶ ἄλλα 5
 9 πολλὰ εἰληφότες. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, καὶ ἐπὶ θύρας
 οὐδεὶς ἦκε πλὴν οἵπερ καὶ συνεδείπνουν, καὶ τὸ στρατόπε-
 δον ἦκουε κενὸν εἶναι τῶν Μήδων καὶ τῶν ἰππέων, καὶ
 ἑώρα, ἐπειδὴ ἐξῆλθεν, οὕτως ἔχοντα, ἐνταῦθα δὴ ἐβριμουτό
 τε τῷ Κύρῳ καὶ τοῖς Μήδοις τῷ καταλιπόντας αὐτὸν ἔρημον 10
 οἴχεσθαι, καὶ εὐθύς, ὥσπερ λέγεται ὠμὸς εἶναι καὶ ἀγνώ-
 μων, τῶν παρόντων κελεύει τινὰ λαβόντα τοὺς ἑαυτοῦ
 ἰππέας πορεύεσθαι ὡς τάχιστα ἐπὶ τὸ ἀμφὶ Κῦρον στρά-
 10 τευμα καὶ λέγειν τάδε. "Ὡμιην μὲν ἔγωγε, οὐδ' ἂν σέ, ὦ
 Κῦρε, περὶ ἐμοῦ οὕτως ἀπρονοήτως βουλευσαί, εἰ δὲ Κῦρος 15
 οὕτω γιγνώσκει, οὐκ ἂν ὑμᾶς, ὦ Μήδοι, ἐθελῆσαι οὕτως
 ἔρημον ἐμὲ καταλιπεῖν. καὶ νῦν, ἂν μὲν Κῦρος βούληται,
 11 εἰ δὲ μή, ὑμεῖς γε τὴν ταχίστην πάρεστε. ταῦτα δὴ ἐπέ-
 στειλεν. ὁ δὲ ταπτόμενος πορεύεσθαι ἔφη· Καὶ πῶς, ὦ
 δέσποτα, ἐγὼ εὐρήσω ἐκείνους; Πῶς δὲ Κῦρος, ἔφη, καὶ οἱ 20
 σὺν αὐτῷ ἐφ' οὓς ἐπορεύοντο; "Ὅτι νῆ Δί", ἔφη, ἀκούω
 ἀφεστηκότας τῶν πολεμίων Ὑρκανίους τινὰς καὶ ἐλθόντας
 12 δεῦρο οἴχεσθαι ἡγουμένους αὐτῷ. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ
 Κυαξάρης πολὺ μᾶλλον ἔτι τῷ Κύρῳ ὠργίζετο τῷ μηδ'
 εἰπεῖν αὐτῷ ταῦτα, καὶ πολλῇ σπουδῇ μᾶλλον ἔπεμπεν ἐπὶ 25

4 ἀπελθόντων H A G ante ἔπινον add. καὶ C E D 6 post πολλὰ
 add. τοιαῦτα C E D θύραις H A G 9 ἐπεὶ C E D 10 posterius
 τῷ] τὸ C E et H pr. καταλιπόντα H A G 11 ὥσπερ H A G :
 ὡς C E D καὶ ἀγνώμων C E D : ἀγνωμόνως H A G 12 κελεύει τῶν
 παρόντων C E D παρ' ἑαυτοῦ C E : παρ' ἑαυτῷ D 13 τινὰς ἰππέας
 C E D ἐπὶ] πρὸς C E D 15 οὕτως ἀπρονοήτως περὶ ἐμοῦ C E D :
 περὶ ἐμοῦ οὕτως A H : περὶ ἐμοῦ οὕτω G 16 γιγνώσκει A et C E
 ὑμᾶς γε D οὕτως om. H A G 17 ἂν C E D 18 γε om.
 H A G δὴ om. C E D ἐπέστειλεν C D 19 ἐγὼ ὦ δέσποτα
 C E D 20 πῶς C E D : ὕπη H A G 22 ἐλθόντας] ἐθέλοντας
 C E 23 αὐτῷ C E : αὐτῶν H A G et D δὲ om. D 24 τῷ
 ante μηδ'] τὸ H : om. D

τοὺς Μήδους, ὡς ψιλώσων αὐτόν, καὶ ἰσχυρότερον ἔτι ἢ
πρόσθεν τοῖς Μήδοις ἀπειλῶν ἀπεκάλει, καὶ τῷ πεμπομένῳ
δὲ ἠπείλει, εἰ μὴ ἰσχυρῶς ταῦτα ἀπαγγέλλοι.

Ὁ μὲν δὴ πεμπομένος ἐπορεύετο ἔχων τοὺς ἑαυτοῦ 13
5 ἱππέας ὡς ἑκατόν, ἀνιώμενος ὅτι οὐ καὶ αὐτὸς τότε ἐπο-
ρεύθη μετὰ τοῦ Κύρου. ἐν δὲ τῇ ὁδῷ πορευόμενοι διασχι-
σθέντες τρίβῳ τινὶ ἐπλανῶντο, καὶ οὐ πρόσθεν ἀφίκοντο
ἐπὶ τὸ φίλιον στρατεύμα πρὶν ἐντυχόντες ἀποχωροῦσιν τισι
τῶν Ἀσσυρίων ἠνάγκασαν αὐτοὺς ἠγεῖσθαι· καὶ οὕτως
10 ἀφικνοῦνται τὰ πυρὰ κατιδόντες ἀμφὶ μέσας πῶς νύκτας.
ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο πρὸς τῷ στρατοπέδῳ, οἱ φύλακες, ὥσπερ 14
εἰρημένον ἦν ὑπὸ Κύρου, οὐκ εἰσέφρηκαν αὐτοὺς πρὸ ἡμέρας.
ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ὑπέφαινε, πρῶτον μὲν τοὺς μάγους καλέσας
ὁ Κύρος τὰ τοῖς θεοῖς νομιζόμενα ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἀγαθοῖς
15 ἐξαιρεῖσθαι ἐκέλευε. καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ ταῦτα εἶχον· ὁ δὲ 15
συγκαλέσας τοὺς ὁμοτίμους εἶπεν· "Ἄνδρες, ὁ μὲν θεὸς
προφαίνει πολλὰ καγαθὰ· ἡμεῖς δὲ οἱ Πέρσαι ἐν τῷ παρόντι
ὀλίγοι ἐσμὲν ὡς ἐγκρατεῖς εἶναι αὐτῶν. εἴτε γὰρ ὅποσα
ἂν προσεργασώμεθα, μὴ φυλάξομεν, πάλιν ταῦτα ἀλλότρια
20 ἔσται· εἴτε καταλείψομεν τινὰς ἡμῶν αὐτῶν φύλακας ἐπὶ
τοῖς ἐφ' ἡμῖν γιγνομένοις, αὐτίκα οὐδεμίαν ἰσχὺν ἔχοντες
ἀναφανούμεθα. δοκεῖ οὖν μοι ὡς τάχιστα ἵεναι τινὰ ὑμῶν 16
εἰς Πέρσας καὶ διδάσκειν ἅπερ ἐγὼ λέγω, καὶ κελεύειν ὡς
τάχιστα ἐπιπέμπειν στρατεύμα, εἴπερ ἐπιθυμοῦσι Πέρσαι

2 τοῖς αὐτοῖς μήδοις A G ἐπεκάλει H A G 3 ἠπείλησεν C E D
ἀπαγγελοῖη Weckerlin : ἀγγέλλοι C E 5 οὐ καὶ αὐτὸς τότε
ἐπορεύθη A H : οὐκ ἐπορεύθη καὶ αὐτὸς G : καὶ αὐτὸς οὐκ ἐπορεύθη C D :
καὶ αὐτὸς ἐπορεύθη E 6 ὁδῷ πειθόμενοι διασχίζομένων ὁδῶν τρίβῳ
C E D 8 φίλιον] τοῦ κύρου C E D ἀποχωροῦσι om. D
9 ἠγήσασθαι D οὕτως] οὗτοι δὲ D 10 ἀμφὶ] περι D : ἐς E
πῶς om. C E D 11 πρὸς τῷ στρατοπέδῳ] ἀμφὶ τὸ στρατόπεδον C E D
12 εἰσαφῆκαν codd. : corr. Cobet 13 ἐπεὶ] ἔτι C E ὑπεφαίνεται D
ante πρῶτον add. καὶ C E 17 πολλὰ καὶ ἀγαθὰ H A G et D : πολλὰ
ἀγαθὰ C E οἱ Bothe : ᾧ codd. 18 ὥστε D ὅποσα Porro :
ὅποια C E H A G : ὅσα D 19 κατεργαζόμεθα D ταῦτα πάλιν D
21 ἔχοντες ἰσχὺν D 22 ἡμῶν C 24 ἐπιπέμπειν C E Vat. 1335 :
πέμπειν H A G et D

- τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀσίας αὐτοῖς καὶ τὴν κάρπωσιν γενέσθαι.
 17 ἴθι μὲν οὖν σύ, ἔφη, ὁ πρεσβύτατος, καὶ ἰὼν ταῦτα λέγε,
 καὶ ὅτι οὓς ἂν πέμπωσι στρατιώτας, ἐπειδὴν ἔλθωσι παρ'
 ἐμέ, ἐμοὶ μελήσει περὶ τροφῆς αὐτοῖς. ἃ δ' ἔχομεν ἡμεῖς,
 ὄρᾳς μὲν αὐτός, κρύπτε δὲ τούτων μηδέν, ὅ τι δὲ τούτων 5
 ἐγὼ πέμπω εἰς Πέρσας καλῶς καὶ νομίμως ποιοίην ἂν τὰ
 μὲν πρὸς τοὺς θεοὺς τὸν πατέρα ἐρώτα, τὰ δὲ πρὸς τὸ
 κοινὸν τὰς ἀρχάς. πεμφάντων δὲ καὶ ὀπτῆρας ὧν πράτ-
 τομεν καὶ φραστῆρας ὧν ἐρωτῶμεν. καὶ σὺ μὲν, ἔφη,
 συσκευάζου καὶ τὸν λόχον προπομπὸν ἄγε. 10
- 18 Ἐκ τούτου δὲ καὶ τοὺς Μήδους ἐκάλει, καὶ ἅμα ὁ παρὰ
 τοῦ Κναξάρου ἄγγελος παρίσταται, καὶ ἐν πᾶσι τὴν τε
 πρὸς Κῦρον ὀργὴν καὶ τὰς πρὸς Μήδους ἀπειλὰς αὐτοῦ
 ἔλεγε· καὶ τέλος εἶπεν ὅτι ἀπιέναι Μήδους κελεύει, καὶ
 19 εἰ Κῦρος μένειν βούλεται. οἱ μὲν οὖν Μῆδοι ἀκούσαντες 15
 τοῦ ἀγγέλου ἐσίγησαν, ἀποροῦντες μὲν πῶς χρῆ καλοῦντος
 ἀπειθεῖν, φοβούμενοι δὲ πῶς χρῆ ἀπειλοῦντι ὑπακούσαι,
 20 ἄλλως τε καὶ εἰδότες τὴν ὀμότητα αὐτοῦ. ὁ δὲ Κῦρος
 εἶπεν· Ἄλλ' ἐγώ, ὦ ἄγγελέ τε καὶ Μῆδοι, οὐδέν, ἔφη,
 θαυμάζω εἰ Κναξάρης, πολλοὺς μὲν πολεμίους τότ' ἰδὼν, 20
 ἡμᾶς δὲ οὐκ εἰδὼς ὅ τι πράττομεν, ὀκνεῖ περὶ τε ἡμῶν καὶ
 περὶ αὐτοῦ· ἐπειδὴν δὲ αἴσθηται πολλοὺς μὲν τῶν πολε-
 μίων ἀπολωλότας, πάντα δὲ ἀπεληλαμένους, πρῶτον μὲν
 παύσεται φοβούμενος, ἔπειτα γνώσεται, ὅτι οὐ νῦν ἔρημος
 γίγνεται, ἡνίκα οἱ φίλο αὐτοῦ τοὺς ἐκείνου ἐχθροὺς ἀπολ- 25

1 post γενέσθαι add. ἐφ' ἑαυτοῖς D 2 ἴθι μὲν] ἴοιμεν A H ἔφη
 σὺ D: ἔφη om. E 4 περὶ τῆς τροφῆς αὐτῶν D 5 αὐτός Cobet:
 αὐτά codd. μηθέν C A H τούτον C E 6 πέμπω C E
 ποιοίμην C E D 7 τοὺς om. D post πατέρα add. τοὺς H τὰ
 δὲ] τάδε H τὸ] τὸν H A G 9 φραστῆρας C A E G H 10 προ-
 πομπὸν D: πρῶτον C A E G H 11 δὲ D: δὴ C A E G H παρὰ
 om. G et D 12 κναξάρους C E et D 13 πρὸς κύρον] ἐπὶ τὸν
 κύρον D ante μῆδους add. τοὺς D 14 καὶ εἰ] εἰ καὶ ὁ D
 15 οὖν] δὴ D 16 post μὲν add. οὖν C A E G H καλοῦντι C E
 17 ἀπειλοῦντος ἐπακούσαι C E 19 ἀλλ' om. C E ὦ om. C E
 οὐθέν A H 21 περὶ τε ἡμῶν C E et D: περὶ αὐτῶν A H: περὶ ἡμῶν G
 22 αὐτοῦ H A G: ἑαυτοῦ C E et D (25 ἀπολλύουσιν codd.)

λύουσιν. ἀλλὰ μὴν μέμψεώς γε πῶς ἐσμέν ἄξιοι, εὖ τε 21
 ποιούντες ἐκείνον καὶ οὐδὲ ταῦτα αὐτοματίσαντες; ἀλλ' ἐγὼ
 μὲν ἐκείνον ἔπεισα ἑᾶσαί με λαβόντα ὑμᾶς ἐξελθεῖν· ὑμεῖς
 δὲ οὐχ ὡς ἐπιθυμοῦντες τῆς ἐξόδου ἠρωτήσατε εἰ ἐξίετε
 5 καὶ νῦν δεῦρο ἦκετε, ἀλλ' ὑπ' ἐκείνου κελευσθέντες ἐξιέναι
 ὄτῳ ὑμῶν μὴ ἀχθομένῳ εἴη. καὶ ἡ ὀργὴ οὖν αὕτη σάφ'
 οἶδα ὑπὸ τε τῶν ἀγαθῶν πεπανθήσεται καὶ σὺν τῷ φόβῳ
 λήγουντι ἄπεισι. νῦν μὲν οὖν, ἔφη, σύ τε, ᾧ ἄγγελε, ἀνά- 22
 παυσαι, ἐπεὶ καὶ πεπόνηκας, ἡμεῖς τε, ᾧ Πέρσαι, ἐπεὶ
 10 προσδεχόμεθα πολεμίους ἤτοι μαχουμένους γε ἢ πεισομένους
 παρέσεσθαι, ταχθῶμεν ὡς κάλλιστα· οὕτω γὰρ ὀρωμένους
 εἰκὸς πλέον προανύτειν ᾧν χρήζομεν. σὺ δ', ἔφη, ὁ τῶν
 Ἑρκανίων ἄρχων, ὑπόμεινον προστάξας τοῖς ἡγεμόσι τῶν
 σῶν στρατιωτῶν ἐξοπλίζειν αὐτούς. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ποιήσας 23
 15 ὁ Ἑρκάνιος προσῆλθε, λέγει ὁ Κύρος· Ἐγὼ δέ, ἔφη, ᾧ
 Ἑρκάνιε, ἠδομαι αἰσθανόμενος ὅτι οὐ μόνον φιλίαν ἐπι-
 δεικνύμενος πάρει, ἀλλὰ καὶ ζύνεσιν φαίνῃ μοι ἔχειν. καὶ
 νῦν ὅτι συμφέρεῖ ἡμῖν ταῦτα δῆλον· ἐμοί τε γὰρ πολέμιοι
 Ἀσσύριοι, σοί τε νῦν ἔτι ἐχθιόνες εἰσιν ἢ ἐμοί· οὕτως οὖν 24
 20 ἡμῖν ἀμφοτέροις βουλευτέον ὅπως τῶν μὲν νῦν παρόντων
 μηδεὶς ἀποστατήσῃ ἡμῖν συμμάχων, ἄλλους δέ, ἂν δυνώ-
 μεθα, προσληψόμεθα. τοῦ δὲ Μήδου ἠκουεσ ἀποκαλοῦντος
 τοὺς ἰππέας· εἰ δ' οὗτοι ἀπίασιν, ἡμεῖς μόνοι οἱ πεζοὶ
 μενουῦμεν. οὕτως οὖν δεῖ ποιεῖν ἐμὲ καὶ σὲ ὅπως ὁ ἀπο- 25

1 γε D: τε CAEGH   τε] γε HAG   3 ἔπεισα D: πείσας
 CAEGH   post ἐξελθεῖν add. τάδε ποιῶ CAEGH   5 ἀλλ'
 om. HAG   6 αὐτη (sic) H: αὐτῆ G   σαφῶς D   7 τε
 om. CE   8 τε om. D   9 καὶ om. D   ἡμεῖς Vat. 987:
 ὑμεῖς nostri   post alt. ἐπεὶ add. καὶ D   10 μαχουμένους C pr. E
 et D   11 ἐκταχθῶμεν CE et D   12 πλέονα CAEH: πλείονα
 G   14 σῶν om. CE et D   ἐπεὶ δὲ D: ἐπειδὴ CAEGH
 18 ὑμῖν AH   τὰ αὐτὰ CE et D: ταῦτα HAG   19 ἔτι om.
 CAEGH   ἐχθιόνες] δι' ἐχθους D; fort. ἐχθίους legendum   οὖν
 ἡμῖν D: ἡμῖν νῦν CE: ἡμῖν οὖν HAG   21 ἀποστήσῃ CE: ἀπο-
 στατήσῃ D   συμμαχῶν AH   εἰ D   22 ἐπιληψόμεθα D
 ἠκουσας D   23 ἀπίασιν HAG   ante ἡμεῖς add. πῶς D   24 δεῖ]
 ἀεὶ HAG   ὁ om. CE et D

καλῶν οὔτος καὶ αὐτὸς μένειν παρ' ἡμῖν βουλήσεται. σὺ
 μὲν οὖν εὐρῶν σκηνὴν δὸς αὐτῷ ὅπου κάλλιστα διάξει
 πάντα τὰ δέοντα ἔχων· ἐγὼ δ' αὖ πειράσομαι αὐτῷ ἔργον
 τι προστάξαι ὅπερ αὐτὸς ἡδίων πράξει ἢ ἄπεισι· καὶ δια-
 λέγου δὲ αὐτῷ ὅποσα ἐλπίς γενέσθαι ἀγαθὰ πᾶσι τοῖς 5
 φίλοις, ἂν ταῦτ' εὖ γένηται· ποιήσας μέντοι ταῦτα ἦκε
 πάλιν παρ' ἐμέ.

26 Ὁ μὲν δὴ Ὑρκάνιος τὸν Μῆδον ᾤχετο ἄγων ἐπὶ σκηνὴν·
 ὁ δ' εἰς Πέρσας ἰὼν παρῆν συνεσκευασμένος· ὁ δὲ Κῦρος
 αὐτῷ ἐπέστειλλε πρὸς μὲν Πέρσας λέγειν ἅ καὶ πρόσθεν 10
 ἐν τῷ λόγῳ δεδήλωται, Κναξάρη δὲ ἀποδοῦναι τὰ γράμματα.
 ἀναγνῶναι δέ σοι καὶ τὰ ἐπιστελλόμενα, ἔφη, βούλομαι,
 ἵνα εἰδῶς αὐτὰ ὁμολογήῃς, ἂν τί σε πρὸς ταῦτα ἐρωτᾷ.
 ἐνῆν δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τάδε.

27 Κῦρος Κναξάρη χαίρειν. ἡμεῖς σε οὔτε ἔρημον κατελί- 15
 πομεν· οὐδεὶς γάρ, ὅταν ἐχθρῶν κρατῆ, τότε φίλων ἔρημος
 γίγνεται· οὐδὲ μὴν ἀποχωροῦντές γέ σε οἰόμεθα ἐν κινδύνῳ
 καθιστάναι· ἀλλὰ ὅσῳ πλέον ἀπέχομεν, τοσοῦτῳ πλείονά
 28 σοι τὴν ἀσφάλειαν ποιεῖν νομίζομεν· οὐ γὰρ οἱ ἐγγύτατα
 τῶν φίλων καθήμενοι μάλιστα τοῖς φίλοις τὴν ἀσφάλειαν 20
 παρέχουσιν, ἀλλ' οἱ τοὺς ἐχθροὺς μήκιστον ἀπελαύνοντες
 29 μᾶλλον τοὺς φίλους ἐν ἀκινδύνῳ καθιστᾶσι. σκέψαι δὲ

Ι οὔτος παρ' ἡμῖν μένειν καὶ αὐτὸς βουλήσεται C E : καὶ αὐτὸς οὔτος
 μένειν βουλήσεται παρ' ἡμῖν D 2 σκηνὴν εὐρῶν D διάξει πάντα
 τὰ δέοντα ἔχων D : ἔξει πάντα τὰ δέοντα C A E G H 3 ἔργον τι
 αὐτῷ D 4 ὅπερ D : ὅτι C A E G H οὔτος D ἢ ἄπεισι om.
 H A G καὶ διαλέγου δὲ om. H A G 5 αὐτῷ D : πάντα τὰ δέοντα
 αὐτῷ H A G : αὐτῷ πάντα τὰ δέοντα αὐτῷ C E 6 ἂν C A G H :
 ἦν E et D ταῦτ'] τὰ δέοντα D εὖ] αὖ C E ταῦτα C et
 D : αὐτὰ cet. 8 ᾤχετο τὸν μῆδον D ἐπὶ σκηνὴν ἄγων D :
 ἄγων ἐπὶ σκηνῆς C A E G H 9 ante ὁ δ' add. ἵν' H A G, ἵνα C E
 ὅδε C E συνεσκευασμένα H A G 10 ἐπέστειλε D 11 κναξάρει
 C H et D 12 σοι ἔφη καὶ ἅ ἐπιστέλλω βούλομαι D 13 εἰδῶς
 αὐτὰ ὁμολογήῃς D : εἰδῆς αὐτὰ ὁμολογήσει H A G : εἰδῆς αὐτὰ ὁμολογή-
 σειν C E εἰάν D τί] τις C E et D 15 κναξάρη E cor. :
 κναξάρει cet. καταλίπομεν A H : καταλείπομεν G 16 ante φίλων
 add. τῶν D 17 post γε add. ἀπὸ σου D σε post κινδύνῳ D
 18 post πλείον add. σου D πλείονά D

οἶψ ὄντι μοι περὶ σέ οἶος ὧν περὶ ἐμὲ ἔπειτά μοι μέμφη.
 εγὼ μὲν γέ σοι ἤγαγον συμμάχους, οὐχ ὅσους σὺ ἔπεισας,
 ἀλλ' ὀπόσους ἐγὼ πλείστους ἐδυνάμην· σὺ δέ μοι ἔδωκας
 μὲν ἐν τῇ φιλίᾳ ὄντι ὅσους πείσαι δυνασθείην· νῦν δ' ἐν
 5 τῇ πολεμίᾳ ὄντος οὐ τὸν θέλοντα ἀλλὰ πάντας ἀποκαλείς.
 τοιγαροῦν τότε μὲν ὥομην ἀμφοτέροις ὑμῖν χάριν ὀφείλειν· 30
 νῦν δὲ σὺ με ἀναγκάζεις σοῦ μὲν ἐπιλαθέσθαι, τοῖς δὲ
 ἀκολουθήσασι πειρᾶσθαι πᾶσαν τὴν χάριν ἀποδιδόναί. οὐ 31
 μέντοι ἔγωγε σοὶ ὅμοιος δύναμαι γενέσθαι, ἀλλὰ καὶ νῦν
 10 πέμπων ἐπὶ στρατεύμα εἰς Πέρσας ἐπιστέλλω, ὀπόσοι ἂν
 ἴωσιν ὡς ἐμέ, ἣν τι σὺ αὐτῶν δέη πρὶν ἡμᾶς ἐλθεῖν, σοὶ
 ὑπάρχειν, οὐχ ὅπως ἂν θέλωσιν, ἀλλ' ὅπως ἂν σὺ βούλη
 χρῆσθαι αὐτοῖς. συμβουλεύω δέ σοι καίπερ νεώτερος ὧν 32
 μὴ ἀφαιρεῖσθαι ἂ ἂν δῶς, ἵνα μὴ σοι ἀντὶ χαρίτων ἔχθραι
 15 ὀφείλωνται, μηδ' ὅταν τινὰ βούλη πρὸς σέ ταχὺ ἐλθεῖν,
 ἀπειλοῦντα μεταπέμπεσθαι, μηδὲ φάσκοντα ἔρημον εἶναι ἅμα
 πολλοῖς ἀπειλεῖν, ἵνα μὴ διδάσκῃς αὐτοὺς σοῦ μὴ φροντί-
 ζειν. ἡμεῖς δὲ πειρασόμεθα παρῆναι, ὅταν τάχιστα δια- 33
 πραξόμεθα ἂ σοὶ τ' ἂν καὶ ἡμῖν νομίζομεν πραχθέντα κοινὰ
 20 γενέσθαι ἀγαθὰ. ἔρρωσο.

Ταύτην αὐτῷ ἀπόδος καὶ ὅ τι ἂν σε τούτων ἐρωτᾷ, ἢ 34
 γέγραπται σύμφαθι. καὶ γὰρ ἐγὼ ἐπιστέλλω σοι περὶ
 Περσῶν ἢπερ γέγραπται. τούτῳ μὲν οὕτως εἶπε, καὶ δούς
 τὴν ἐπιστολὴν ἀπέπεμπε, προσευτειλάμενος οὕτω σπεύδειν
 25 ὥσπερ οἶδεν ὅτι συμφέρει ταχὺ παρῆναι.

1 οἶός τ' ὧν CE: οἶος εἰ D   2 ὅσους D: οὐς CAEGH
 3 ὀπόσους CAEGH: ὅσους D ἠδυνάμην CAEGH   6 τοιγαροῦν
 D: καὶ γὰρ οὖν CAEGH ὥομην C   7 σὺ με Dind.: σὺ μὲν
 CAEGH: om. D   9 δύναμαι ὅμοιος γίνεσθαι D   11 τι σὺ
 CE et D: τις HAG   12 ἐθέλωσιν D   βούλη H pr. et D:
 βούλει CAEGH cor.   13 χρῆσθαι αὐτοῖς om. HAG   συμ-
 βουλεύσω CAEGH   14 ἂ ἂν δῶς CE et D: ἢ ἂν δῶσιν HAG
 ἔχθραι ἀντὶ χάριτος D   15 μηδ' . . . μεταπέμπεσθαι om. CE
 ὅταν τινὰ D: ὄντινα cet.   βούλη H pr. et D: βούλει cet.   17 post
 φροντίζειν add. ἔρρωσο D   19 νομίζομεν καὶ ἡμῖν D   γενέσθαι
 κοινὰ D   20 ἔρρωσο om. D   21 αὐτῷ CAEGH: τε D   ἢ] ἢ H:
 ἢπερ D   24 ἀπέπεμπε καὶ HAG   25 συμφέρει G

- 35 Ἐκ τούτου δὲ ἑώρα μὲν ἐξωπλισμένους ἤδη πάντας καὶ
 τοὺς Μήδους καὶ τοὺς Ὑρκανίους καὶ τοὺς ἀμφὶ Τιγράνην·
 καὶ οἱ Πέρσαι δὲ ἐξωπλισμένοι ἦσαν· ἤδη δὲ τινες τῶν
 36 προσχώρων καὶ ἵππους ἀπήγουν καὶ ὄπλα ἀπέφερον. ὁ δὲ
 τὰ μὲν παλτὰ ὅπουπερ τοὺς πρόσθεν καταβάλλειν ἐκέλευσε, 5
 καὶ ἔκαιον οἷς τοῦτο ἔργον ἦν ὀπόσων μὴ αὐτοὶ ἐδέοντο·
 τοὺς δ' ἵππους ἐκέλευε φυλάττειν μένοντας τοὺς ἀγαγόντας
 ἕως ἂν τι σημαυθῆ αὐτοῖς· τοὺς δὲ ἄρχοντας τῶν ἱππέων
 καὶ Ὑρκανίων καλέσας τοιάδε ἔλεξεν.
- 37 Ἄνδρες φίλοι τε καὶ σύμμαχοι, μὴ θαυμάζετε ὅτι πολ- 10
 λάκις ὑμᾶς συγκαλῶ· καινὰ γὰρ ἡμῖν ὄντα τὰ παρόντα
 πολλὰ αὐτῶν ἐστὶν ἀσύντακτα· ἂ δ' ἂν ἀσύντακτα ἦ,
 ἀνάγκη ταῦτα ἀεὶ πράγματα παρέχειν, ἕως ἂν χώραν λάβῃ.
- 38 καὶ νῦν ἐστὶ μὲν ἡμῖν πολλὰ τὰ αἰχμάλωτα χρήματα, καὶ
 ἄνδρες ἐπ' αὐτοῖς· διὰ δὲ τὸ μήτε ἡμᾶς εἰδέναι ποῖα τούτων 15
 ἐκάστου ἐστὶν ἡμῶν, μήτε τούτους εἰδέναι ὅστις ἐκάστῳ
 αὐτῶν δεσπότης, περαίνοντας μὲν δὴ τὰ δέοντα οὐ πάνυ
 ἐστὶν ὀρᾶν αὐτῶν πολλούς, ἀποροῦντας δὲ ὅ τι χρῆ ποιεῖν
 39 σχεδὸν πάντας. ὥς οὖν μὴ οὕτως ἔχη, διορίσατε αὐτά·
 καὶ ὅστις μὲν ἔλαβε σκηνὴν ἔχουσιν ἱκανὰ καὶ σῖτα καὶ 20
 ποτὰ καὶ τοὺς ὑπηρετήσοντας καὶ στρωμνὴν καὶ ἐσθῆτα καὶ
 τᾶλλα οἷς οἰκεῖται σκηνὴ καλῶς στρατιωτικῆ, ἐνταῦθα μὲν
 οὐδὲν ἄλλο δεῖ προσγενέσθαι ἢ τὸν λαβόντα εἰδέναι ὅτι
 τούτων ὡς οἰκείων ἐπιμέλεισθαι δεῖ· ὅστις δ' εἰς ἐνδεόμενά

1 δὲ] δὴ E et D ἤδη om. C E 3 prius δὲ om. C A E G H
 τινες H A G et D: τινες καὶ C: καί τινες E τῶν προσχώρων D:
 πλησιόχωροι C A E G H 4 ἀνήγαγον D ἔφερον D 5 ὅπουπερ
 καὶ D 6 post τοῦτο add. τὸ C A E H οὔτοι D 7 ἐκέλευσε D
 ἄγοντας D 8 τι σημαυθῆ C E: τις σημάνη A: τι σημάνη G H:
 τι σημαυθείη D 9 τάδε H A G 10 τε om. D ζύμμαχοι G
 θαυμάζετε ἔφη D 12 αὐτῶν om. D ἀσύντακτά ἐστὶν D ἂ δ'
 ἂν ἀσύντακτα om. H A G ἦ] ἦν H A G 13 ἀεὶ C E
 et D: εἰς τὰ H A G 17 αὐτῶν C E et D: ἐαυτῶν H A G
 δὴ om. D 18 αὐτῶν om. D ὅ τι] τί D 19 ὡς]
 ἵνα D ἔχει H A G 22 τὰ ἄλλα H A G σκηνὴ] στρωμνὴ
 C E καλῶς om. C E μὲν οὖν C E 24 ἐπιμελεῖσθαι D
 δέοι C A E G H

του κατεσκήνωσε, τούτοις ὑμεῖς σκεψάμενοι τὸ ἐλλείπον
ἐκπληρώσατε, πολλὰ δὲ καὶ τὰ περιττὰ οἶδ' ὅτι ἔσται·
πλείω γὰρ ἅπαντα ἢ κατὰ τὸ ἡμέτερον πλῆθος εἶχον οἱ 40
πολέμιοι. ἦλθον δὲ πρὸς ἐμὲ καὶ χρημάτων ταμίαι, οἳ τε
5 τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως καὶ ἄλλων δυναστῶν, οἱ ἔλεγον
ὅτι χρυσίου εἶη παρὰ σφίσιν ἐπίσημον, δασμούς τινας λέ-
γουντες. καὶ ταῦτα οὖν κηρύττετε πάντα ἀποφέρειν πρὸς 41
ὑμᾶς ὅπου ἂν καθέξησθε· καὶ φόβον ἐπιτίθεσθε τῷ μὴ
ποιοῦντι τὸ παραγγελλόμενον· ὑμεῖς δὲ διάδοτε λαβόντες
10 ἰππεῖ μὲν τὸ διπλοῦν, πεζῷ δὲ τὸ ἀπλοῦν, ἵνα ἔχητε, ἦν
τινος προσδέησθε, καὶ ὅτου ὠνήσεσθε. τὴν δ' ἀγορὰν τὴν 42
οὔσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κηρυξάτω μὲν ἤδη, ἔφη, μὴ ἀδικεῖν
μηδένα, πωλεῖν δὲ τοὺς καπήλους ὅ τι ἔχει ἕκαστος πράσι-
μον, καὶ ταῦτα διαθεμένους ἄλλα ἄγειν, ὅπως (εὖ) οἰκῆται
15 ἡμῖν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν ἐκήρυττον εὐθύς. οἱ δὲ 43
Μῆδοι καὶ Ὑρκάνιοι εἶπον ὧδε· Καὶ πῶς ἂν, ἔφασαν, ἡμεῖς
ἄνευ σοῦ καὶ τῶν σῶν διανέμοιμεν ταῦτα; ὁ δ' αὖ Κῦρος 44
πρὸς τοῦτον τὸν λόγον ὧδε προσηνέχθη· Ἡ γὰρ οὕτως, ἔφη,
ὦ ἄνδρες, γινώσκετε ὡς ὅ τι ἂν δέη πραχθῆναι, ἐπὶ πᾶσι
20 πάντας ἡμᾶς δεήσει παρεῖναι, καὶ οὔτε ἐγὼ ἀρκέσω πράττων
τι πρὸ ὑμῶν ὅ τι ἂν δέη, οὔτε ὑμεῖς πρὸ ἡμῶν; καὶ πῶς ἂν
ἄλλως πλείω μὲν πράγματα ἔχοιμεν, μείω δὲ διαπραττοίμεθα
ἢ οὕτως; ἀλλ' ὁρᾶτε, ἔφη· ἡμεῖς μὲν γὰρ διεφυλάξαμέν 45

1 κατεσκήνησε A H τούτους C A E G H: τούτῳ D: corr. Jacobs
2 ἐκπλήσατε H A G δὲ om. C E τὰ om. D 3 ἔσχον D
4 πρὸς με D 5 ἀσσυρίου H A G 7 καὶ om. D
8 ἐπιτίθησθε H A G 9 τὸ παραγγελλόμενον D: τὰ παραγγελλό-
μενα C A E G H λαβόντες διαδίδοτε D 10 posterius τὸ om.
C H ἂν τινων προσδεηθῆτε D 12 ἤδη om. D 13 μηθένα
C A E H post καπήλους add. καὶ ἐμπόρους D ὅ τι ἔχει ἕκαστος
H A G et D: εἴ τι ἔχουσι C: ἦν τι ἔχουσι E ante πράσιμον add. τὸ
H A G 14 ἄλλα ἄγειν C E et D: λέγειν H A G εὖ add. Naber,
non reddit Philadelphus 15 ante ταῦτα add. καὶ D εὐθύς om.
C E 17 αὖ] οὖν D 18 ἢ] εἰ D 19 δεήση C E ποιηθῆναι
D 20 ἀρκέσω ὑμῖν D 21 τι om. D ὅ τι] ἂ D 22 μὲν
om. H A G 23 post ἔφη add. ὑμεῖς C A E G H γὰρ om. C E
ἐφυλάξαμεν C A E G H

τε ὑμῖν τάδε, καὶ ὑμεῖς ἡμῖν πιστεύετε καλῶς διαπεφυ-
 λάχθαι· ὑμεῖς δ' αὖ διανείματε, καὶ ἡμεῖς πιστεύσομεν ὑμῖν
 46 καλῶς διανενηκέναι. καὶ ἄλλο δέ τι αὖ ἡμεῖς πειρασό-
 μεθα κοινὸν ἀγαθὸν πράττειν. ὁρᾶτε γὰρ δῆ, ἔφη, νυνὶ
 πρῶτον ἵπποι ὅσοι ἡμῖν πάρεσιν, οἱ δὲ προσάγονται· τού- 5
 τους οὖν εἰ μὲν ἐάσομεν ἀναμβάτους, ὠφελήσουσι μὲν οὐδὲν
 ἡμᾶς, πράγματα δὲ παρέξουσιν ἐπιμέλῃσθαι· ἦν δὲ ἰππέας
 ἐπ' αὐτοὺς καταστήσωμεν, ἅμα πραγμάτων τε ἀπαλλαξόμεθα
 47 καὶ ἰσχὺν ἡμῖν αὐτοῖς προσθησόμεθα. εἰ μὲν οὖν ἄλλους
 ἔχετε οἴστισιν ἂν δοίητε αὐτούς, μεθ' ὧν ἂν καὶ κινδυνεύοιτε 10
 ἡδίου, εἴ τι δέοι, ἢ μεθ' ἡμῶν, ἐκείνοις δίδοτε· εἰ μέντοι
 ἡμᾶς βούλεσθε παραστάτας μάλιστα ἄχρειον ἡμῖν αὐτοὺς δότε.
 48 καὶ γὰρ νῦν ὅτε ἄνευ ἡμῶν προσελάσαντες ἐκινδυνεύετε,
 πολὺν μὲν φόβον ἡμῖν παρείχετε μὴ τι πάθητε, μάλα δὲ
 αἰσχύνεσθαι ἡμᾶς ἐποιήσατε ὅτι οὐ παρήμεν ὅπουπερ ὑμεῖς· 15
 49 ἦν δὲ λάβωμεν τοὺς ἵππους, ἐψόμεθα ὑμῖν. κὰν μὲν δοκῶ-
 μεν ὠφελεῖν πλέον ἀπ' αὐτῶν συναγωνιζόμενοι, οὕτω προ-
 θυμίας οὐδὲν ἐλλείψομεν· ἦν δὲ πεζοὶ γενόμενοι δοκῶμεν
 καιριωτέρως ἂν παρῆναι, τό τε καταβῆναι ἐν μέσῳ καὶ
 εὐθύς πεζοὶ ὑμῖν παρεσόμεθα· τοὺς δ' ἵππους μηχανησόμεθα 20
 50 οἷς ἂν παραδοίημεν. ὁ μὲν οὕτως ἔλεξεν· οἱ δὲ ἀπεκρί-
 ναντο· Ἄλλ' ἡμεῖς μὲν, ὦ Κῦρε, οὐτ' ἀνδρας ἔχομεν οὐς
 ἀναβιβάσαιμεν ἂν ἐπὶ τούτους τοὺς ἵππους, οὐτ' εἰ εἴχομεν,

1 τε om. D ἐπιστεύσατε D 2 δ' CE et D : δέ γ' HAG
 3 καὶ ἄλλοις δέ τι αὖ HAG : καὶ ἄλλοις δὲ αὖ CE : καὶ ἐν τούτῳ αὖ
 ἄλλο τι D 4 νῦν CE 5 ὅσοι ἵπποι CE 6 ἐὰν ἐάσωμεν
 ἀναβάτας, ὠφελήσομεν μὲν οὐδὲ ἡμᾶς D ἀναβάτους CE οὐθὲν
 AH 7 πρᾶγμα D ἐπιμελεῖσθαι D 8 ἀπαλλαγῆσόμεθα D
 9 εἰ μὲν οὖν in C legi non possunt : om. E 10 ἔχοιτε D δοίοιτε
 EG : δέητε C : δοίητε sed οἱ in ras. H κινδυνεύητε CAEGH
 11 εἴ τι δεοίμεθα ὑμῶν, ἐκείνοις D 12 βούλεσθε] ἂν βούλοισθε HAG
 ante μάλιστα add. ἂν CAEG, s.v. H αὐτοῖς D 13 ἐκινδυνεύ-
 σατε D 14 μὲν om. CE 15 ἦπερ E 17 πλείονα D
 ἀπ' αὐτῶν Cobet : ἐπ' αὐτῶν CAEGH : ἐπὶ τῶν ἵππων D 18 ἐλ-
 λείψομεν D : ἂν λείψωμεν HAG : ἂν ἐλλείψωμεν CE 19 τε om.
 HAG 20 εὐθὺς HAG μηχανησόμεθα HAG 21 παραδι-
 δοίημεν D 23 ἀναβιβάσαιμεν ἂν D : ἀναβιβάσαιμεν HAG :
 ἀναβιβάσομεν CE εἰ εἴχομεν] ἔχοιμεν D

σοῦ ταῦτα βουλομένου ἄλλο ἂν ἀντὶ τούτων ἤρούμεθα. καὶ
 νῦν, ἔφασαν, τούτους λαβὼν ποίει ὅπως ἄριστόν σοι δοκεῖ
 εἶναι. Ἄλλὰ δέχομαί τε, ἔφη, καὶ ἀγαθῇ τύχῃ ἡμεῖς τε 51
 ἵππεῖς γενοίμεθα καὶ ὑμεῖς διέλοιτε τὰ κοινά. πρῶτον μὲν
 5 οὖν τοῖς θεοῖς, ἔφη, ἐξαιρεῖτε ὅ τι ἂν οἱ μάγοι ἐξηγῶνται.
 ἔπειτα δὲ καὶ Κναξάρῃ ἐκλέξασθε ὅποι' ἂν οἴεσθε αὐτῷ
 μάλιστα χαρίζεσθαι. καὶ οἱ γελάσαντες εἶπον ὅτι γυναῖκας 52
 ἐξαιρετέον εἶη. Γυναϊκάς τε τοίνυν ἐξαιρεῖτε, ἔφη, καὶ
 ἄλλο ὅ τι ἂν δοκῇ ὑμῖν. ἐπειδὴν δ' ἐκείνῳ ἐξέλητε, τοὺς
 10 ἐμοί, ὦ Ἑρκάνιοι, ἐθελουσίους τούτους ἐπισπομένους πάντας
 ἀμέμπτους ποιεῖτε εἰς δύναμιν. ὑμεῖς δ' αὖ, ὦ Μῆδοι, τοὺς 53
 πρώτους συμμάχους γενομένους τιμᾶτε τούτους, ὅπως εὖ
 βεβουλευσθαι ἠγήσωνται ἡμῖν φίλοι γενόμενοι. νείματε
 δὲ πάντων τὸ μέρος καὶ τῷ παρὰ Κναξάρου ἤκοντι αὐτῷ τε
 15 καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ· καὶ συνδιαμένειν δὲ παρακαλεῖτε, ὡς
 ἐμοὶ τοῦτο συνδοκοῦν, ἵνα καὶ Κναξάρῃ μᾶλλον εἰδὼς περὶ
 ἐκάστου ἀπαγγείλῃ τὰ ὄντα. Πέρσαις δ', ἔφη, τοῖς μετ' 54
 ἐμοῦ, ὅσα ἂν περιττὰ γένηται ὑμῶν καλῶς κατεσκευασμένων,
 ταῦτα ἀρκέσει· καὶ γάρ, ἔφη, μάλα πῶς ἡμεῖς οὐκ ἐν χλιδῇ
 20 τεθράμμεθα ἀλλὰ χωριτικῶς, ὥστε ἴσως ἂν ἡμῶν καταγελά-
 σαιτε, εἴ τι σεμνὸν ἡμῖν περιτεθείῃ, ὡσπερ, ἔφη, οἷδ' ὅτι

1 ἄλλο ἂν] ἄλλον C : οὐκ ἂν ἄλλο D   2 τούτους λαβὼν] λαβὼν
 τοὺς ἵππους D   δοκεῖ σοι D   4 γενώμεθα D   διέλοιτε] οἱ in
 ras. H   5 ἔφη τοῖς θεοῖς D   6 καὶ om. D   κναξάρει C A H
 et D   ἐξέλετε D   ὅποι C A G H : ὅπη E   οἴεσθε C E G : οἴησθε
 A H et D   7 μάλιστα χαρίζεσθαι om D   γυναῖκας ἂν (? leg. οὖν)
 καλὰς ἐξαιρετέον ἂν εἶη D   9 ἄλλο ὅ τι C E : ἄλλο εἴ τι D : ὅ τι
 ἄλλο H A G   ἐπειδὴν δ' D : ἐπειδὴν C E : ἐπεὶ δ' ἂν H A G   ἐξέλοιπε
 C E   ὦ Ἑρκάνιοι τοὺς ἐμοὶ D   10 ὦ] οἱ H A G   Ἑρκανοὶ H A G
 ἐθελουσίους τούτους C E et D : ἐθέλουσιν οὖς H A G   ἐπισπομένους
 H A G : ἐπισπωμένους C E et D   πάντας ἀμέμπτους C et D : πάντας
 πρώτους E : μῆδους ἀμέμπτους πάντως H A G   12 ξυμμάχους G
 τούτους τιμᾶτε D   14 παρὰ om. D   κναξάρους C A G H et D
 ante ἤκοντι add. ἀγγέλω D   15 μετ' αὐτοῦ H A G et D : σὺν αὐτῷ
 C E   δὲ | τε C E   post ὡς add καὶ D   16 τοῦτο συνδοκοῦν D :
 τούτου συνδοκοῦντος C A E G H   κναξάρει C A G H et D
 20 χωρητικῶς C E G H pr. et D   καταγελώητε D : καταγελώη
 C E   21 περιτεθείῃ D : περιτιθείητε H A G : περιτεθείητε C E

πολὺν ὑμῖν γέλωτα παρέξομεν καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων καθήμενοι,
οἶμαι δ', ἔφη, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καταπίπτουτες.

55 Ἐκ τούτου οἱ μὲν ᾗσαν ἐπὶ τὴν διαίρεσιν, μάλα ἐπὶ τῷ
ἵππικῷ γελῶντες· ὁ δὲ τοὺς ταξιάρχους καλέσας ἐκέλευσε
τοὺς ἵππους λαμβάνειν καὶ τὰ τῶν ἵππων σκεύη καὶ τοὺς 5
ἵπποκόμους, καὶ ἀριθμήσαντας (δια)λαβεῖν κληρωσαμένους
56 εἰς τάξιν ἴσους ἐκάστοις. αὐθις δὲ ὁ Κύρος ἀνειπεῖν ἐκέ-
λευσεν, εἴ τις εἶη ἐν τῷ Ἀσσυρίων ἢ Σύρων ἢ Ἀραβίων
στρατεύματι ἀνὴρ δοῦλος ἢ Μήδων ἢ Περσῶν ἢ Βακτρίων
ἢ Καρῶν ἢ Κιλικίων ἢ Ἑλλήνων ἢ ἄλλοθέν ποθεν βεβιασ- 10
57 μένος, ἐκφαίνεσθαι. οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ κήρυκος ἄσμενοι
πολλοὶ προφάνησαν· ὁ δ' ἐκλεξάμενος αὐτῶν τοὺς τὰ
εἶδη βελτίστους ἔλεγεν ὅτι ἐλευθέρους αὐτοὺς ὄντας δεήσει
ὄπλα ὑποφέρειν ἅ ἂν αὐτοῖς διδώσι· τὰ δ' ἐπιτήδεια ὅπως ἂν
58 ἔχωσιν ἔφη αὐτῷ μελήσειν. καὶ εὐθὺς ἄγων πρὸς τοὺς 15
ταξιάρχους συνέστησεν αὐτούς, καὶ ἐκέλευσε τὰ τε γέρρα
καὶ τὰς ψιλὰς μαχαίρας τούτοις δοῦναι, ὅπως ἔχοντες σὺν
τοῖς ἵπποις ἔπωνται, καὶ τὰ ἐπιτήδεια τούτοις ὥσπερ καὶ τοῖς
μετ' αὐτοῦ Πέρσαις λαμβάνειν, αὐτοὺς δὲ τοὺς θώρακας καὶ
τὰ ξυστὰ ἔχοντας ἀεὶ ἐπὶ τῶν ἵππων ὀχεῖσθαι, καὶ αὐτὸς 20
οὕτω ποιῶν κατήρχεν, ἐπὶ δὲ τοὺς πεζοὺς τῶν ὁμοτίμων ἀνθ'
αὐτοῦ ἕκαστον καθιστάναι ἄλλον ἄρχοντα τῶν ὁμοτίμων.

VI Οἱ μὲν δὴ ἀμφὶ ταῦτα εἶχον. Γωβρύας δ' ἐν τούτῳ
παρῆν Ἀσσύριος πρεσβύτης ἀνὴρ ἐφ' ἵππου σὺν ἵππικῇ

1 ὑμῖν om. CE   2 οἶμαι] οἶδα CE   3 ἐκ τούτου D: κατὰ
τοῦτο CAEGH   μάλα om. D   4 ταξιάρχας CE   ἐκέλευε D
6 καὶ om. HAG   λαβεῖν codd.: corr. Hug   7 ἐκάστους
AEGH   αὐθις] αὐτις HAG: αὐτὸς CE et D   9 ἢ βακτρίων
HAG: ἢ βακτριανῶν D: ἢ βακτριανῶν post κιλικίων CE   10 βε-
βιασμένος D: βεβιασμένων CAEGH   11 κηρύγματος D
12 προ(s D)εφάνησαν codd.   13 καλλίστους D   14 ἅ ἂν
αὐτοῖς CE et D: κὰν αὐτοῖς AH: κὰν αὐτὰ G   ἂν om. HAG
15-17 ἔχωσιν... δοῦναι, ὅπως om. CE   15 αὐτῷ H et D
16 ἐκέλευε H   τε om. D   17 σὺν om. HAG   19 μεθ'
ἑαυτοῦ D   20 ἀεὶ om. CAEG, del. H   22 αὐτοῦ] ἑαυτῶν
DF (Cam.): αὐτοῦ AH   24 ὁ ἀσσύριος D   ἐφ' ἵππων codd.:

θεραπεία· εἶχον δὲ πάντες τὰ ἐφίππων ὄπλα. καὶ οἱ μὲν
 ἐπὶ τῷ τὰ ὄπλα παραλαμβάνειν τεταγμένοι ἐκέλευον παρα-
 διδόναι τὰ ξυστά, ὅπως κατακαίοιεν ὡσπερ τᾶλλα. ὁ δὲ
 Γωβρύας εἶπεν ὅτι Κῦρον πρῶτον βούλοιο ἰδεῖν· καὶ οἱ
 5 ὑπηρέται τοὺς μὲν ἄλλους ἵππείας αὐτοῦ κατέλιπον, τὸν δὲ
 Γωβρύαν ἄγουσι πρὸς τὸν Κῦρον. ὁ δ' ὡς εἶδε τὸν Κῦρον, 2
 ἔλεξεν ᾧδε· ὦ δέσποτα, ἐγὼ εἶμι τὸ μὲν γένος Ἀσσύριος·
 ἔχω δὲ καὶ τεῖχος ἰσχυρὸν καὶ χώρας ἐπάρχω πολλῆς· καὶ
 ἵππον ἔχω εἰς χιλίαν, ἣν τῷ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεῖ παρει-
 10 χόμην καὶ φίλος ἦν ἐκείνῳ ὡς μάλιστα· ἐπεὶ δὲ ἐκείνος
 τέθνηκεν ὑφ' ὑμῶν ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν, ὁ δὲ παῖς ἐκείνου τὴν
 ἀρχὴν ἔχει ἔχθιστος ὢν ἐμοί, ἤκω πρὸς σὲ καὶ ἰκέτης προσ-
 πίπτω καὶ δίδωμί σοι ἑμαυτὸν δοῦλον καὶ σύμμαχον, σὲ δὲ
 τιμωρὸν αἰτοῦμαι ἐμοὶ γενέσθαι· καὶ παῖδα οὕτως ὡς δυνα-
 15 τὸν σε ποιοῦμαι· ἄπαις δ' εἶμι ἀρρένων παίδων. ὅς γὰρ 3
 ἦν μοι μόνος καὶ καλὸς κἀγαθός, ᾧ δέσποτα, καὶ ἐμὲ φιλῶν
 καὶ τιμῶν ὡσπερ ἂν εὐδαίμονα πατέρα παῖς τιμῶν τιθείη,
 τοῦτον ὁ νῦν βασιλεὺς οὗτος καλέσαντος τοῦ τότε βασιλέως,
 πατρὸς δὲ τοῦ νῦν, ὡς δώσοντος τὴν θυγατέρα τῷ ἐμῷ παιδί,
 20 ἐγὼ μὲν ἀπεπεμφάμην μέγα φρονῶν ὅτι δῆθεν τῆς βασιλέως
 θυγατρὸς ὀψοίμην τὸν ἐμὸν υἱὸν γαμέτην· ὁ δὲ νῦν βασιλεὺς
 εἰς θήραν αὐτὸν παρακαλέσας καὶ ἀνεῖς αὐτῷ θηρᾶν ἀνὰ κράτος,
 ὡς πολὺ κρείττων αὐτοῦ ἵππεὺς ἡγούμενος εἶναι, ὁ μὲν ὡς
 φίλῳ συνεθήρα, φανείσης δ' ἄρκτου διώκοντες ἀμφότεροι, ὁ
 25 μὲν νῦν ἄρχων οὗτος ἀκουτίσας ἡμαρτεν, ὡς μήποτε ὄφελεν,
 ὁ δ' ἐμὸς παῖς βαλὼν, οὐδὲν δέον, καταβάλλει τὴν ἄρκτον.

1 post ὄπλα add. πάντα C E, post πάντες A H 3 ὡσπερ
 καὶ D 5 αὐτοῦ om. C E 7 ᾧδε om. C A E G H
 8 ἔχων C A E G H ἐπάρχων C E: ὑπάρχων H A G 9 ἔχω
 om. D: ἔχων E ante εἰς add. δὲ A, δ' H s.v. et G χιλίαν]
 χιλίων G qui add. τριακοσίων: χιλίαν cum τ', ut vid., s.v. H ἣν om.
 D 10 post ἐκείνος add. μὲν H A G 11 post παῖς add. ὁ A H
 16 μόνος καλὸς ᾧ δέσποτα καὶ ἀγαθὸς D 17 ἂν om. D 22 εἰς]
 ἐπὶ D αὐτῷ] αὐτὸν C E 23 κρείσσον C 25 νῦν om. D
 ὡς] ὥστε H A G μήποτε] μὴ C E 26 οὐδὲν δέον βαλὼν καὶ
 καταβάλλει D

4 καὶ τότε μὲν δὴ ἀνιαθεὶς ἄρ' οὗτος κατέσχευ ὑπὸ σκότου τὸν
 φθόνον· ὡς δὲ πάλιν λέοντος παρατυχόντος ὁ μὲν αὖ ἡμαρ-
 τεν, οὐδὲν οἶμαι θαυμαστὸν παθῶν, ὁ δ' αὖ ἐμὸς παῖς αὖθις
 τυχῶν κατειργάσατό τε τὸν λέοντα καὶ εἶπεν· Ἄρα βέ-
 βληκα δις ἐφεξῆς καὶ καταβέβληκα θῆρα ἑκατεράκις, ἐν 5
 τούτῳ δὴ οὐκέτι κατίσχει ὁ ἀνόσιος τὸν φθόνον, ἀλλ' αἰχμὴν
 παρά τινος τῶν ἐπομένων ἀρπάσας, παίσας εἰς τὰ στέρνα
 5 τὸν μόνον μοι καὶ φίλον παῖδα ἀφείλετο τὴν ψυχὴν. καὶ γὰρ
 μὲν ὁ τάλας νεκρὸν ἀντὶ νυμφίου ἐκομισάμην καὶ ἔθαψα
 τηλικούτος ὢν ἄρτι γενειάσκοντα τὸν ἄριστον παῖδα τὸν 10
 ἀγαπητόν· ὁ δὲ κατακανὼν ὡσπερ ἐχθρὸν ἀπολέσας οὔτε
 μεταμελόμενος πώποτε φανερὸς ἐγένετο οὔτε ἀντὶ τοῦ κακοῦ
 ἔργου τιμῆς τινος ἠξίωσε τὸν κατὰ γῆς. ὃ γε μὴν πατὴρ
 αὐτοῦ καὶ συνώκτισέ με καὶ δῆλος ἦν συναχθόμενός μοι τῇ
 6 συμφορᾷ. ἐγὼ οὖν, εἰ μὲν ἔζη ἐκεῖνος, οὐκ ἂν ποτε ἦλθον 15
 πρὸς σὲ ἐπὶ τῷ ἐκείνου κακῷ· πολλὰ γὰρ φιλικὰ ἔπαθον ὑπ'
 ἐκείνου καὶ ὑπηρέτησα ἐκείνῳ· ἐπεὶ δ' εἰς τὸν τοῦ ἐμοῦ
 παιδὸς φονέα ἢ ἀρχὴ περιήκει, οὐκ ἂν ποτε τούτῳ ἐγὼ
 δυναίμην εὖνους γενέσθαι, οὐδὲ οὗτος ἐμὲ εὖ οἶδ' ὅτι φίλον
 ἂν ποτε ἠγήσαιο. οἶδε γὰρ ὡς ἐγὼ πρὸς αὐτὸν ἔχω καὶ 20
 ὡς πρόσθεν φαιδρῶς βιοτεύων νυνὶ διάκειμαι, ἔρημος ὢν
 7 καὶ διὰ πένθους τὸ γῆρας διάγων. εἰ οὖν σύ με δέχηι καὶ
 ἐλπίδα τινὰ λάβοιμι τῷ φίλῳ παιδὶ τιμωρίας ἂν τινος μετὰ

1 ἄρα κατέσχευ οὕτως D 2 αὖ om. CE 3 οὐθέν AH οἶμαι
 θαυμαστὸν D: θαυμαστὸν οἶμαι CAEGH αὖθις] δυστυχῶς D
 4 τε om. D ἄρα CAEGH: ἄρα Naber 5 ante δις add. μιᾶ D
 καὶ om. D θῆρας D 6 δὴ] δὲ D κατέσχευ D 7 παίσας
 εἰς τὰ στέρνα D: εἰς τὰ στέρνα παίσας CE: εἰς τὰ στέρνα HAG
 8 καὶ ἐγὼ CE et D 10 ante ὢν add. δ' HAG 11 κατακανὼν
 D: κατακαινὼν CE: κατακαίνων HAG οὔτε] οὐ CAEGH
 14 συνώκτισε HAG μου D 15 συμφορᾷ G post ἐγὼ add.
 μὲν G et D 16 φιλικὰ] φίλα καὶ D: φιλικὸ καὶ cit. Weiske
 post ἔπαθον add. δὴ D 18 post ἀρχὴ add. αὕτη D ἐγὼ τούτῳ D
 19 οὗτος φιλεῖν ἂν ποτε ἐμὲ ἠγήσαιο D ἐμὲ] δέ με CAEGH
 21 πρόσθε AG: πρὸς σὲ H 21 βιοτεύω AG νῦν CAEGH
 22 εἰ μὲν οὖν ἐμὲ σὺ δέχει D δέχοιο Hartman 23 ἂν
 om. D

σου τυχεῖν, καὶ ἀνηβῆσαι ἂν πάλιν δοκῶ μοι καὶ οὔτε ζῶν
 ἂν ἔτι αἰσχυνοίμην οὔτε ἀποθνήσκων ἀνιώμενος ἂν τελευτᾶν
 δοκῶ. ὁ μὲν οὕτως εἶπε· Κύρος δ' ἀπεκρίνατο· Ἄλλ' 8
 ἦνπερ, ὦ Γωβρύα, καὶ φρουῶν φαίνη ὅσαπερ λέγεις πρὸς
 5 ἡμᾶς, δέχομαί τε ἰκέτην σε καὶ τιμώρησίν σοι τοῦ παιδὸς
 σὺν θεοῖς ὑπισχνοῦμαι. λέξον δέ μοι, ἔφη, ἐάν σοι ταῦτα
 ποιῶμεν καὶ τὰ τείχη σε ἔχειω ἐῶμεν καὶ τὴν χώραν καὶ τὰ
 ὄπλα καὶ τὴν δύναμιν ἦνπερ πρόσθεν εἶχες, σὺ ἡμῖν τί ἀντί
 τούτων ὑπηρετήσεις; ὁ δὲ εἶπε· Τὰ μὲν τείχη, ὅταν ἔλθης, 9
 10 οἰκόν σοι παρέξω· δασμόν δὲ τῆς χώρας ὄνπερ ἔφερον
 ἐκείνῳ σοὶ ἀποίσω, καὶ ὅποι ἂν στρατεύῃ συστρατεύσομαι
 τὴν ἐκ τῆς χώρας δύναμιν ἔχων. ἔστι δέ μοι, ἔφη, καὶ θυ-
 γάτηρ παρθένος ἀγαπητὴ γάμου ἤδη ὠραία, ἣν ἐγὼ πρόσθεν
 μὲν ὄμην τῷ νῦν βασιλεύοντι γυναῖκα τρέφειν· νῦν δὲ αὐτὴ
 15 τέ με ἢ θυγάτηρ πολλὰ γοωμένη ἰκέτευσε μὴ δοῦναι αὐτὴν
 τῷ τοῦ ἀδελφοῦ φονεῖ, ἐγὼ τε ὡσαύτως γιγνώσκω. νῦν δέ
 σοι δίδωμι βουλευσασθαι καὶ περὶ ταύτης οὔτως ὡσπερ ἂν
 καὶ ἐγὼ βουλεύων περὶ σοῦ φαίνωμαι. οὔτω δὲ ὁ Κύρος 10
 εἶπεν· Ἐπὶ τούτοις, ἔφη, ἐγὼ ἀληθευομένοις δίδωμί σοι τὴν
 20 ἐμὴν καὶ λαμβάνω τὴν σὴν δεξιάν· θεοὶ δ' ἡμῖν μάρτυρες
 ἔστων. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐπράχθη, ἀπιέναι τε κελεύει τὸν
 Γωβρύαν ἔχοντα τὰ ὄπλα καὶ ἐπήρετο πόση τις ὁδὸς ὡς
 αὐτὸν εἴη, ὡς ἤξων. ὁ δ' ἔλεγεν· Ἦν αὔριον ἴης πρῶ,
 τῇ ἐτέρᾳ ἂν ἀυλίζοιο παρ' ἡμῖν.
 25 Οὔτω δὲ οὔτος μὲν ὄχετο ἡγεμόνα καταλιπών. οἱ δὲ 11

1 ἂν om. D   δοκεῖ C E   οὔτ' ἂν ζῶν D   2 ἔτι αἰσχυνοίμην D :
 ἐπαισχυνοίμην C A E G H   5 τιμώρησίν Cobet : τιμωρήσειν codd.
 σοι τοῦ παιδὸς C A E G H : τὸν φονέα D : σοι τοῦ παιδὸς τὸν φόνον
 Zonaras   6 σὺν θεοῖς om. C E   ἂν C A E H   7 ποιῶμαι H pr. A G :
 ἐν s.v. per compend. H cor.   ἔχειν ἐῶμέν σε C E : ἐῶμεν ἔχειν σε D
 8 ἦν C E   9 θέλης D   10 δὲ] τε D   11 ὄπη C E : ὄπου D
 στρατεύῃ] δεήσοι στρατεύειν D   12 ante τὴν add. σοι D   ἔφη
 om. C E   θυγάτριον C E   13 ἤδη om. D   14 ὄμην D
 15 μοι C A E G H   18 σὲ C A E G H   οὔτω δὲ οὔτως ἔφη καὶ ὁ κύρος
 ἐπὶ τούτοις εἶπεν C : οὔτω δὲ οὔτος ἔφη καὶ ὁ κύρος ἐπὶ τούτοις εἶπεν E
 19 ἀληθευόμενος C A E G H   δίδωμί τέ σοι D   23 ἦν] ἂν C E H
 25 οὔτω (s A H) δὲ οὔτος μὲν C A E G H : ὁ μὲν δὲ γωβρύας D

Μῆδοι παρήσαν, ἃ μὲν οἱ μάγοι ἔφρασαν τοῖς θεοῖς ἐξελεῖν, ἀποδόντες τοῖς μάγοις, Κύρῳ δ' ἐξηρηκότες τὴν καλλίστην σκηνὴν καὶ τὴν Σουσίδα γυναῖκα, ἣ καλλίστη δὴ λέγεται ἐν τῇ Ἀσίᾳ γυνὴ γενέσθαι, καὶ μουσουργοὺς δὲ δύο τὰς κρατίστας, δεύτερον δὲ Κυαζάρη τὰ δεύτερα, τοιαῦτα δὲ 5 ἄλλα ὧν ἐδέοντο ἑαυτοῖς ἐκπληρώσαντες, ὡς μηδενὸς ἐνδεό-
 12 μνοι στρατεύονται· πάντα γὰρ ἦν πολλά. προσέλαβον δὲ καὶ Ὑρκάνιοι ὧν ἐδέοντο· ἰσόμοιρον δὲ ἐποίησαν καὶ τὸν παρὰ Κυαζάρου ἄγγελον· τὰς δὲ περιττὰς σκηνὰς ὅσαι ἦσαν Κύρῳ παρέδοσαν, ὡς τοῖς Πέρσαις γένοιοντο. τὸ δὲ 10 νόμισμα ἔφασαν, ἐπειδὴν ἅπαν συλλεχθῆ, διαδώσειν· καὶ διέδωκαν.

1 ἃ Stephanus: τὰ codd. οἱ μάγοι] σιγῇ H cor. A G: σιγοὶ H pr.
 ἔφρασαν C et D; cf. 5. 51: ἔφασαν A E G H 4 ἐν τῇ ἀσίᾳ γυνὴ
 C A E G H: τῶν ἐν τῇ ἀσίᾳ D 5 prius δὲ om. D κυαζάρει
 C A H et D 6 post ὧν add. τε D δέομενοι C A E G H 7 στρα-
 τεύοιντο D 8 οἱ ὑρκάνιοι D ἐποίησαντο D καὶ om.
 C A E G H 9 παρὰ om. D κυαζάρους C G et D τὰς δὲ
 περιττὰς H A G: τὰς δὲ περσικὰς C E: τὰ δὲ περὶ τὰς D 11 συναχθῆ
 δώσειν καὶ ἔδωκαν D

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Ε

Οἱ μὲν δὴ ταῦτ' ἔπραξαν τε καὶ ἔλεξαν. ὁ δὲ Κῦρος **I**
 τὰ μὲν Κναξάρου ἐκέλευσε διαλαβόντας φυλάττειν οὓς
 ἦδαι οἰκειοτάτους αὐτῷ ὄντας· καὶ ὅσα δὲ ἐμοὶ δίδοτε,
 ἠδέως, ἔφη, δέχομαι· χρήσεται δ' αὐτοῖς ὑμῶν ὁ αἰὲ μάλι-
 5 λιστα δεόμενος. φιλόμουσος δέ τις τῶν Μήδων εἶπε· Καὶ
 μὴν ἐγώ, ὦ Κῦρε, τῶν μουσουργῶν ἀκούσας ἐσπέρας ὦν
 σὺ νῦν ἔχεις, ἠκουσά τε ἠδέως κἄν μοι δῶς αὐτῶν μίαν,
 στρατεύεσθαι ἄν μοι δοκῶ ἠδιον ἢ οἴκοι μένειν. ὁ δὲ
 Κῦρος εἶπεν· Ἄλλ' ἐγώ, ἔφη, καὶ δίδωμί σοι καὶ χάριν
 10 οἴομαι σοὶ πλείω ἔχειν ὅτι ἐμὲ ἤτησας ἢ σὺ ἐμοὶ ὅτι λαμβάνεις·
 οὕτως ἐγὼ ὑμῖν διψῶ χαρίζεσθαι. ταύτην μὲν οὖν
 ἔλαβεν ὁ αἰτήσας.

Καλέσας δὲ ὁ Κῦρος Ἀράσπαν Μῆδον, ὅς ἦν αὐτῷ **2**
 ἐκ παιδὸς ἐταῖρος, ᾧ καὶ τὴν στολὴν ἐκδὺς ἔδωκε τὴν
 15 Μηδικήν, ὅτε παρ' Ἀστυάγους εἰς Πέρσας ἀπήει, τοῦτου
 ἐκέλευσε διαφυλάξαι αὐτῷ τὴν τε γυναῖκα καὶ τὴν σκηνήν·
 ἦν δὲ αὕτη ἡ γυνὴ τοῦ Ἀβραδάτου τοῦ Σουσίου· ὅτε δὲ **3**
 ἠλίσκετο τὸ τῶν Ἀσσυρίων στρατόπεδον, ὁ ἀνὴρ αὐτῆς οὐκ
 ἔτυχεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὦν, ἀλλὰ πρὸς τὸν τῶν Βακτρίων
 20 βασιλέα πρεσβεύων ὄχητο· ἔπεμψε δὲ αὐτὸν ὁ Ἀσσύριος

§ 1 libro 4 addit D : om. G   1 δὴ om. D   τε καὶ ἔλεξαν om.
 A H   2 κναξάρου C E et D   3 δὲ om. C A E H   4 post
 ἔφη add. ἐγὼ D   δέχομαι ἔφη C E : δέχομαι D   αἰὲ om. C A E H
 5 δέ] δὴ H   εἶπε . . . ἐγώ] εἶπεν ἐγὼ νῦν A H   7 ἠδέως ἠκουσά
 τε A H   καὶ ἦν D   μίαν om. A H   9 ἔγωγε D   σοι
 om. D   10 ἐμὲ del. Cobet : με D   ante ἦ add. καὶ C E
 13 ἀράσπην codd.   13-14 ἐκ παιδὸς ἦν ἐταῖρος αὐτῷ C E : ἦν ἐκ
 παιδὸς αὐτῷ ἐταῖρος D   16 διαφυλάττειν C E   τε om. C E
 17 prius τοῦ om. C E   ἀβραδάτα C   σουσίου] σουσίων βασιλέως
 C E   19 τῶν om. C et D   βακτριανῶν H A G et D

περὶ συμμαχίας· ξένος γὰρ ὦν ἐτύγχανε τῷ τῶν Βακτριῶν
 βασιλεῖ· ταύτην οὖν ἐκέλευσεν ὁ Κῦρος διαφυλάττειν τὸν
 4 Ἀράσπαν, ἕως ἂν αὐτὸς λάβῃ. κευόμενος δὲ ὁ Ἀράσπας
 ἐπήρετο· Ἐώρακας δ', ἔφη, ὦ Κῦρε, τὴν γυναῖκα, ἣν με
 κελεύεις φυλάττειν; Μὰ Δί', ἔφη ὁ Κῦρος, οὐκ ἔγωγε. 5
 Ἄλλ' ἐγώ, ἔφη, ἡνίκα ἐξηροῦμέν σοι αὐτήν· καὶ δῆτα, ὅτε
 μὲν εἰσῆλθομεν εἰς τὴν σκηνὴν αὐτῆς, τὸ πρῶτον οὐ διέ-
 γνωμεν αὐτήν· χαμαί τε γὰρ ἐκάθητο καὶ αἱ θεράπαιαι
 πᾶσαι περὶ αὐτήν· καὶ τοίνυν ὁμοίαν ταῖς δούλαις εἶχε τὴν
 ἐσθήτα· ἐπεὶ δὲ γνῶναι βουλόμενοι ποία εἶη ἡ δέσποινα 10
 πάσας περιεβλέψαμεν, ταχὺ πάνυ καὶ πασῶν ἐφαίνετο δια-
 φέρουσα τῶν ἄλλων, καίπερ καθημένη κεκαλυμμένη τε καὶ
 5 εἰς γῆν ὀρώσα. ὥς δὲ ἀναστῆναι αὐτήν ἐκελεύσαμεν,
 συναέστησαν μὲν αὐτῇ ἅπασαι αἱ ἀμφ' αὐτήν, διήνεγκε δ'
 ἐνταῦθα πρῶτον μὲν τῷ μεγέθει, ἔπειτα δὲ καὶ τῇ ἀρετῇ 15
 καὶ τῇ εὐσχημοσύνῃ, καίπερ ἐν ταπεινῷ σχήματι ἐστηκυῖα.
 δῆλα δ' ἦν αὐτῇ καὶ τὰ δάκρυα στάζοντα, τὰ μὲν κατὰ τῶν
 6 πέπλων, τὰ δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς πόδας. ὥς δ' ἡμῶν ὁ γεραί-
 τατος εἶπε, Θάρρει, ὦ γυναῖ· καλὸν μὲν γὰρ κάγαθὸν ἀκούο-
 μεν καὶ τὸν σὸν ἄνδρα εἶναι· νῦν μέντοι ἐξαιροῦμεν ἀνδρὶ 20
 σε εὖ ἴσθι ὅτι οὔτε τὸ εἶδος ἐκείνου χείρουι οὔτε τὴν γνώ-
 μην οὔτε δύναμιν ἤττω ἔχοντι, ἀλλ' ὥς ἡμεῖς γε νομίζομεν,
 εἴ τις καὶ ἄλλος ἀνὴρ, καὶ Κῦρος ἄξιός ἐστι θαυμάζεσθαι,
 οὐ σὺ ἔση τὸ ἀπὸ τοῦδε· ὥς οὖν τοῦτο ἤκουσεν ἡ γυνή,
 περικατερρήξατό τε τὸν ἄνωθεν πέπλον καὶ ἀνωδύρατο· 25

1 ξυμμαχίας G   βακτριανῶν H A G et D   2 ὁ κύρος ἐκέλευε
 C E   3 ἀράσπην codd.   ἀράσπης codd.   4 ἐώρακας δὴ ὦ
 κύρε ἔφη C E   6 ἐγώ] ἔγωγε C E   ἐξηροῦμένην C A E G H   αὐτήν
 σοι C E   7 οὐκ ἔγνωμεν C E   8-9 αἱ . . . τοίνυν om. C E   9 ἔσχε
 C   10 ὁποία C : ὁποῖα E   11 πάνυ om. H A G et in fine fol. D
 14 συνέστησαν C E   πᾶσαι D   15 καὶ τῇ ἀρετῇ] τῇ ῥώμῃ D
 17 καταστάζοντα D   18 καὶ ἐπὶ D : κατὰ C A E G H   8 τε C E
 γεραίτατος F (Cam.) : γεραίτερος cet.   20 μέντοι] δ' C E   21 post
 σε add. ἔφη D   22 τὴν δύναμιν D   ἤττω ἔχοντι om. D   24 τὸ
 om. H A G   τοῦτο D : τούτου C A E G H   25 τε] γε D
 ἀνωδύρετο C E

συναεβόησαν δὲ καὶ αἱ δμωαί. ἐν τούτῳ δὲ ἐφάνη μὲν 7
 αὐτῆς τὸ πλείστον μέρος τοῦ προσώπου, ἐφάνη δὲ ἡ δέρη
 καὶ αἱ χεῖρες· καὶ εὖ ἴσθι, ἔφη, ὦ Κῦρε, ὡς ἐμοί τε ἔδοξε
 καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τοῖς ἰδοῦσι μήπω φῦναι μηδὲ γενέ-
 5 σθαι γυνῆ ἀπὸ θνητῶν τοιαύτη ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἀλλὰ πάντως,
 ἔφη, καὶ σὺ θέασαι αὐτήν. καὶ ὁ Κῦρος ἔφη· [Ναὶ] Μὰ 8
 Δία, πολὺ γε ἦπτον, εἰ τοιαύτη ἐστὶν οἴαν σὺ λέγεις. Τί
 δαί; ἔφη ὁ νεανίσκος. Ὅτι, ἔφη, εἰ νυνὶ σοῦ ἀκούσας ὅτι
 καλὴ ἐστὶ πεισθήσομαι ἐλθεῖν θεασόμενος, οὐδὲ πάνυ μοι
 10 σχολῆς οὔσης, δέδοικα μὴ πολὺ θάπτον ἐκείνη αὐθις ἀνα-
 πείση καὶ πάλιν ἐλθεῖν θεασόμενον· ἐκ δὲ τούτου ἴσως ἂν
 ἀμελήσας ὦν με δεῖ πράττειν καθήμην ἐκείνην θεώμενος.

Καὶ ὁ νεανίσκος ἀναγελάσας εἶπεν· Οἶει γάρ, ἔφη, ὦ 9
 Κῦρε, ἱκανὸν εἶναι κάλλος ἀνθρώπου ἀναγκάζειν τὸν μὴ
 15 βουλόμενον πράττειν παρὰ τὸ βέλτιστον; εἰ μέντοι, ἔφη,
 τοῦτο οὕτως ἐπεφύκει, πάντας ἂν ἠνάγκαζεν ὁμοίως. ὄρας, 10
 ἔφη, τὸ πῦρ, ὡς πάντας ὁμοίως καίει; πέφυκε γὰρ τοιοῦτον·
 τῶν δὲ καλῶν τῶν μὲν ἐρώσι τῶν δ' οὔ, καὶ ἄλλος γε ἄλλου.
 ἐθελούσιον γάρ, ἔφη, ἐστὶ, καὶ ἐρᾷ ἕκαστος ὦν ἂν βούλη-
 20 ται· αὐτίκ', ἔφη, οὐκ ἐρᾷ ἀδελφὸς ἀδελφῆς, ἄλλος δὲ ταύτης,
 οὐδὲ πατήρ θυγατρός, ἄλλος δὲ ταύτης· καὶ γὰρ φόβος καὶ
 νόμος ἱκανὸς ἔρωτα κωλύειν. εἰ δέ γ', ἔφη, νόμος τεθείη 11
 μὴ ἐσθίουτας μὴ πεινῆν καὶ μὴ πίνοντας μὴ διψῆν μηδὲ
 ῥιγοῦν τοῦ χειμῶνος μηδὲ θάλπεσθαι τοῦ θέρους, οὐδεὶς ἂν
 25 νόμος δυνηθείη διαπράξασθαι ταῦτα πείθεσθαι ἀνθρώπου·

1 συνεβόησαν C E prius δὲ] δέ γε C E: δὲ αὐτῇ D
 2 δειρὰ C E 3 ὦ om. D ἐμοί τε D: ἔμοιγε C A E G H
 4 πᾶσι D 5 γυναῖκα et τοιαύτην D 6 θεάση D ναὶ del.
 Cobet 8 δαί D: δῆ C A E H: δ' G ἔφη εἰ νυν] καὶ νῦν D
 9 ἐστὶν εἰ πεισθήσομαι D οὐδὲ] οὐ D 10 post ἐκείνη add. με D
 12 καθόμην C A E G H 14 ἀναγκάζειν] βουλόμενον H pr.: βουλό-
 μενον ποιεῖν H cor. A G 15 τοῦτο ἔφη D 16 ὄρα D 17 τοιοῦτο
 H A G 18 δὲ om. H A G 19 ἐθελούσιον... βούληται om. C E
 ἐθελούσιον D: ἐθέλουσι H A G ἔφη om. D ἐρᾷ om. H A G
 24 οὐθεὶς A H 25 νόμος del. Hug διαπράξεσθαι A G
 ἀνθρώπου ταῦτα πείθεσθαι D

πεφύκασι γὰρ ὑπὸ τούτων κρατεῖσθαι. τὸ δ' ἐρᾶν ἐθελού-
σιόν ἐστιν· ἕκαστος γοῦν τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐρᾶ, ὥσπερ
12 ἱματίων καὶ ὑποδημάτων. Πῶς οὖν, ἔφη ὁ Κῦρος, εἰ ἐθε-
λουσίον· ἐστι τὸ ἐρασθῆναι, οὐ καὶ παύσασθαι ἐστιν ὅταν
τις βούληται; ἀλλ' ἐγώ, ἔφη, ἐώρακα καὶ κλαίοντας ὑπὸ 5
λύπης δι' ἔρωτα, καὶ δουλεύοντάς γε τοῖς ἐρωμένοις καὶ
μάλα κακὸν νομίζοντας πρὶν ἐρᾶν τὸ δουλεύειν, καὶ διδόντας
γε πολλὰ ὧν οὐ βέλτιον αὐτοῖς στέρεσθαι, καὶ εὐχομένους
ὥσπερ καὶ ἄλλης τινὸς νόσου ἀπαλλαγῆναι, καὶ οὐ δυνα-
μένους μέντοι ἀπαλλάττεσθαι, ἀλλὰ δεδεμένους ἰσχυροτέρα 10
τινὶ ἀνάγκῃ ἢ εἰ ἐν σιδήρῳ ἐδέδευτο. παρέχουσι γοῦν ἑαυτοὺς
τοῖς ἐρωμένοις πολλὰ καὶ εἰκῆ ὑπηρετοῦντας· καὶ μέντοι
οὐδ' ἀποδιδράσκειν ἐπιχειροῦσι, τοιαῦτα κακὰ ἔχοντες, ἀλλὰ
καὶ φυλάττουσι τοὺς ἐρωμένους μὴ ποι ἀποδρῶσι.

13 Καὶ ὁ νεανίσκος εἶπε πρὸς ταῦτα· Ποιοῦσι γάρ, ἔφη, 15
ταῦτα· εἰσὶ μέντοι, ἔφη, οἱ τοιοῦτοι μοχθηροί· διόπερ οἶμαι
καὶ εὐχονται μὲν αἰεὶ ὡς ἄθλιοι ὄντες ἀποθανεῖν, μυρίων δ'
οὐσῶν μηχανῶν ἀπαλλαγῆς τοῦ βίου οὐκ ἀπαλλάττονται.
οἱ αὐτοὶ δέ γε οὔτοι καὶ κλέπτειν ἐπιχειροῦσι καὶ οὐκ ἀπέ-
χονται τῶν ἀλλοτρίων, ἀλλ' ἐπειδάν τι ἀρπάσωσιν ἢ κλέ- 20
ψωσιν, ὁρᾶς ὅτι σὺ πρῶτος, ὡς οὐκ ἀναγκαῖον (ὄν) τὸ
κλέπτειν, αἰτιᾶ τὸν κλέπτοντα καὶ ἀρπάζοντα, καὶ οὐ συγγι-
14 γνῶσκεις, ἀλλὰ κολάζεις; οὕτω μέντοι, ἔφη, καὶ οἱ καλοὶ
οὐκ ἀναγκάζουσιν ἐρᾶν ἑαυτῶν οὐδ' ἐφίεσθαι ἀνθρώπους ὧν
μὴ δεῖ, ἀλλὰ τὰ μοχθηρὰ ἀνθρώπια πασῶν οἶμαι τῶν 25
ἐπιθυμιῶν ἀκρατῆ ἐστι, κᾄπειτα ἔρωτα αἰτιῶνται· οἱ δέ γε

1 ὑπ' αὐτῶν D   2 αὐτὸν D   3-5 ὁ κύρος . . . ἐγὼ ἔφη om. H A G
4 παύσεσθαι C : πάεσθαι E   5 τις om. C E   ἐώρακα] ὁρᾶς
H A G   κλάοντας H pr.   8 πολλὰ ὧν (ὡς E) οὐ C E : πολλὰ οὐ
D : πολλῶν οὐ H pr. : ὧν πολλῶν οὐ H cor. A G   βέλτιον ἦν D
9 τινὸς ἄλλης D   11 τινὶ om. C A E G H   ἐν om. D
13 ἐκδιδράσκειν D   16 οἱ τοιοῦτοι post μοχθηροὶ C, ante ἔφη D
διόπερ] οἴπερ D   17 αἰεὶ C E et D   ὡς om. D   20 ἐπειδάν
τι ἀρπάσωσιν τι ἢ H A G   21 ὁρᾶς ἔφη C E et D   ὡς E et D : ὅτι
ὡς C : ὅτι H A G   ὄν add. Hug   24 οὐκ] καὶ οὐκ H A G   25 τῶν
om. D   26 εἰσι C E   γε om. D

καλοὶ καγαθοὶ ἐπιθυμοῦντες καὶ χρυσίου καὶ ἵππων ἀγαθῶν
καὶ γυναικῶν καλῶν, ὅμως πάντων τούτων δύνανται ἀπέ-
χεσθαι ὥστε μὴ ἄπτεσθαι αὐτῶν παρὰ τὸ δίκαιον. ἐγὼ 15
γούν, ἔφη, ταύτην ἑωρακὼς καὶ πάνυ καλῆς δοξάσης μοι
5 εἶναι ὅμως καὶ παρὰ σοί εἰμι καὶ ἵππεύω καὶ τᾶλλα τὰ ἐμοὶ
προσῆκοντα ἀποτελῶ. Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Κῦρος· ἴσως 16
γὰρ θάπτον ἀπῆλθες ἢ ἐν ὅσῳ χρόνῳ ἔρως πέφυκε συσκευ-
άζεσθαι ἄνθρωπον. καὶ πυρὸς γάρ τοι ἔστι θιγόντα μὴ
εὐθὺς καίεσθαι καὶ τὰ ξύλα οὐκ εὐθὺς ἀναλάμπει· ὅμως δ'
10 ἔγωγε οὔτε πυρὸς ἐκὼν εἶναι ἄπτομαι οὔτε τοὺς καλοὺς
εἰσορῶ. οὐδέ γε σοὶ συμβουλεύω, ἔφη, ᾧ Ἀράσπα, ἐν
τοῖς καλοῖς ἔαν τὴν ὄψιν ἐνδιατρίβειν· ὡς τὸ μὲν πῦρ τοὺς
ἀπτομένους καίει, οἱ δὲ καλοὶ καὶ τοὺς ἄποθεν θεωμένους
ὑφάπτουσιν, ὥστε αἰθεσθαι τῷ ἔρωτι. Θάρρει, ἔφη, ᾧ 17
15 Κῦρε· οὐδ' ἔαν μηδέποτε παύσωμαι θεώμενος, οὐ μὴ κρα-
τηθῶ ὥστε ποιεῖν τι ὧν μὴ χρῆ ποιεῖν. Κάλλιστα, ἔφη,
λέγεις· φύλαττε τοίνυν, ἔφη, ὥσπερ σε κελεύω καὶ ἐπι-
μελοῦ αὐτῆς· ἴσως γὰρ ἂν πάνυ ἡμῖν ἐν καιρῷ γένοιτο αὕτη
ἢ γυνή. τότε μὲν δὴ ταῦτ' εἰπόντες διελύθησαν. 18
20 Ὁ δὲ νεανίσκος ἅμα μὲν ὀρῶν καλὴν τὴν γυναῖκα, ἅμα
δὲ αἰσθανόμενος τὴν καλοκάγαθίαν αὐτῆς, ἅμα δὲ θερα-
πεύων αὐτὴν καὶ οἰόμενος χαρίζεσθαι αὐτῇ, ἅμα δὲ αἰσθανό-
μενος οὐκ ἀχάριστον οὔσαν, ἀλλ' ἐπιμελομένην διὰ τῶν

2 ἀπάντων D post τούτων add. ῥαδίως D 3 ἄπτεσθαι D :
ἐπέχεσθαι CAEGH 4 ἔφη post ἑωρακὼς CE μοι ante
καλῆς D δοξαζούσης CE 5 εἶναι om. D primum καὶ om.
D τὰ ἐμοὶ Dind. : τὰ μοι D : ἐμοὶ CE : παρὰ σοὶ HAG 7 γὰρ
om. HAG ὁ ἔρως D σκευάζεσθαι HAG 8 ἔστι om. CE
θιγόντα HAG : θήγοντα CE et D 10 prius οὔτε D : οὐ AEGH :
οὐκ εὐθὺς C 11 ἐσορῶ D γε om. D ἀράσπη CAEGH
12 ἔαν om. D διατρίβειν HAG 13 ἄποθεν CAGH cor.
14 ὑφάπτουσιν ὥστε D : ὑφάπτουσί γε CAEGH ἔφη om. D
15 ἢν D μηδεπώποτε D 17 ἔφη om. D 18 post ἂν add. καὶ D
ἡμῖν] μοι CE post καιρῷ add. τι D 20 καλὴν CAEGH :
ὑπερκαλλῆ D τὴν om. CAEGH 21 αἰσθόμενος CE et D
22 αἰσθανόμενος post οὔσαν CE αἰσθόμενος D 23 ἀντεπιμελου-
μένην D

αὐτῆς οἰκετῶν ὡς καὶ εἰσιόντι εἴη αὐτῷ τὰ δέοντα καὶ εἴ ποτε ἀσθενήσειεν, ὡς μηδενὸς ἐνδέοιτο, ἐκ πάντων τούτων ἠλίσκετο ἔρωτι, καὶ ἴσως οὐδὲν θαυμαστὸν ἔπασχε. καὶ ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐπράττετο.

- 19 Βουλόμενος δὲ ὁ Κῦρος ἐθελοντὰς μένειν μεθ' ἑαυτοῦ 5
 τοὺς τε Μῆδους καὶ τοὺς συμμάχους, συνεκάλεσε πάντας
 20 τοὺς ἐπικαιρίους· ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξε τοιάδε. "Ἄνδρες
 Μῆδοι καὶ πάντες οἱ παρόντες, ἐγὼ ὑμᾶς οἶδα σαφῶς ὅτι
 οὔτε χρημάτων δεόμενοι σὺν ἐμοὶ ἐξήλθετε οὔτε Κναξάρη
 νομίζοντες τοῦτο ὑπηρετεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ βουλόμενοι τοῦτο 10
 χαρίζεσθαι καὶ ἐμὲ τιμῶντες νυκτοπορεῖν καὶ κινδυνεύειν
 21 σὺν ἐμοὶ ἠθελήσατε. καὶ χάριν τούτων ἐγὼ ὑμῖν ἔχω μὲν,
 εἰ μὴ ἀδικῶ· ἀποδιδόναι δὲ ἀξίαν οὔπω δύναμιν ἔχειν μοι
 δοκῶ. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ αἰσχύνομαι λέγων· τὸ δ' Ἐὰν
 μένητε παρ' ἐμοί, ἀποδώσω, τοῦτο, εὖ ἴστε, ἔφη, αἰσχυνοί- 15
 μην ἂν εἰπεῖν· νομίζω γὰρ (ἂν) ἑμαυτὸν εἰκέναι λέγοντι
 ταῦτα ἔνεκά τοῦ ὑμᾶς μᾶλλον ἐθέλειν παρ' ἐμοὶ καταμένειν.
 ἀντὶ δὲ τούτου τάδε λέγω· ἐγὼ γὰρ ὑμῖν, κὰν ἤδη ἀπίητε
 Κναξάρη πειθόμενοι, ὅμως, ἂν ἀγαθόν τι πράξω, πειράσομαι
 22 οὔτω ποιεῖν ὥστε καὶ ὑμᾶς ἐμὲ ἐπαινεῖν. οὐ γὰρ δὴ αὐτός 20
 γε ἄπειμι, ἀλλὰ καὶ Ὑρκανίοις τοὺς ὅρκους καὶ τὰς δεξιὰς
 ἃς ἔδωκα ἐμπεδώσω καὶ οὔποτε τούτους προδιδούς ἀλώ-
 σομαι, καὶ τῷ νῦν διδόντι Γωβρύα καὶ τείχη ἡμῖν καὶ
 χώραν καὶ δύναμιν πειράσομαι ποιεῖν μὴ μεταμελήσαι τῆς
 23 πρὸς ἐμὲ ὁδοῦ. καὶ τὸ μέγιστον δὴ, θεῶν οὔτω διδόντων 25

1 αὐτῆς CAEGH εἰσιόντι] εἰ οἶόν τε D αὐτῷ om. AG
 2 ἐνδέοιτο Dind. : ἂν δέοιτο CAEGH : δέοιτο D 5 ἐθελοντὰς D :
 ἐθέλοντας CAEGH αὐτοῦ H 9 κναξάρει CAGH 10 post.
 τοῦτο om. D 12 μὲν om. D 13 εἴ γε μὴ D ἀξίαν οὔπω D ;
 cf. *Hell.* i. 6. 11 : οὔπω ἀξίαν CAEGH 14 ἦν D 15 μενήτε
 CAEGH τοῦτο εὖ ἴστε CE : εὖ ἴστε ὅτι τοῦτο D : εὖ ἴστε HAG
 ἔφη om. G et D 16 νομίζοιμι D ἂν addi iubet Hartman ἑαυτὸν
 CAEGH post λέγοντι add. ὅτι HAG 17 ἐθέλειν μᾶλλον D
 19 κναξάρει CAGH et D ὅπως CAEGH ἦν τι ἀγαθὸν D 20 ὑμᾶς
 ἐμὲ D : ἐμὲ ὑμᾶς CAEGH 21 ὑρκανίοις H : ὑρκανίους ut vid. AG :
 ὑρκανίους οἷς D : ὑρκανίοις οἷς CE 22 ἃς om. CE et D 23 νῦν] μὲν
 ταῦτα D 24 μὴ] μήποτε D 25 οὔτω περιφανῶς τῶν θεῶν διδόντων D

περιφανῶς ἀγαθὰ καὶ φοβοίμην ἂν αὐτοὺς καὶ αἰσχυνοίμην
ἀπολιπῶν ταῦτα εἰκῆ ἀπελθεῖν. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτως, ἔφη,
ποιήσω· ὑμεῖς δὲ ὅπως γιγνώσκετε οὕτω καὶ ποιεῖτε, καὶ
ἐμοὶ εἶπατε ὅ τι ἂν ὑμῖν δοκῆ. ὁ μὲν οὕτως εἶπε. 24

5 Πρῶτος δ' ὁ φήσας ποτὲ συγγενῆς τοῦ Κύρου εἶναι
εἶπεν· Ἄλλ' ἐγὼ μὲν, ἔφη, ᾧ βασιλεῦ· βασιλεὺς γὰρ
ἐμοίγε δοκεῖς σὺ φύσει πεφυκέναι οὐδὲν ἡττον ἢ ὁ ἐν τῷ
σμήνῃ φυόμενος τῶν μελιτῶν ἡγεμών· ἐκείνῳ τε γὰρ αἱ
μέλιτται ἐκοῦσαι μὲν πείθονται, ὅπου δ' ἂν μένη, οὐδεμία
10 ἐντεῦθεν ἀπέρχεται· ἐὰν δέ ποι ἐξίη, οὐδεμία αὐτοῦ ἀπο-
λείπεται· οὕτω δεινός τις ἔρως αὐταῖς τοῦ ἄρχεσθαι ὑπ'
ἐκείνου ἐγγίγνεται. καὶ πρὸς σὲ δέ μοι δοκοῦσι παραπλησίως 25
πως οἱ ἄνθρωποι οὕτω διακεῖσθαι. καὶ γὰρ εἰς Πέρσας ὅτε
παρ' ἡμῶν ἀπήεις, τίς Μήδων ἢ νέος ἢ γέρων σοῦ ἀπελείφθη
15 τὸ μή σοι ἀκολουθεῖν ἔστε Ἀστυάγης ἡμᾶς ἀπέστρεψεν;
ἐπειδὴ δ' ἐκ Περσῶν βοηθὸς ἡμῖν ὠρμήθης, σχεδὸν αὐ
ἑωρῶμεν τοὺς φίλους σου πάντας ἐθελουσίους συνεπομένους.
ὅτε δ' αὐτῆς δεῦρο στρατείας ἐπεθύμησας, πάντες σοι
Μῆδοι ἐκόντες ἠκολούθησαν. νῦν δ' αὐτῶν οὕτως ἔχομεν ὡς 26
20 σὺν μὲν σοὶ ὅμως καὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ ὄντες θαρροῦμεν, ἄνευ
δὲ σοῦ καὶ οἴκαδε ἀπιέναι φοβούμεθα. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι
ὅπως ποιήσουσιν αὐτοὶ ἐροῦσιν· ἐγὼ δέ, ᾧ Κύρε, καὶ ᾧ
ἐγὼ κρατῶ καὶ μενοῦμεν παρὰ σοὶ καὶ ὄρωντες σὲ ἀνεξόμεθα
καὶ καρτερήσομεν ὑπὸ σοῦ εὐεργετούμενοι.

25 Ἐπὶ τούτῳ ἔλεξεν ὁ Τιγράνης ᾧδε· Σύ, ἔφη, ᾧ Κύρε, 27

2 εἰκῆ D: κακεῖ C A E G H   ἔφη οὕτω D   3 post ὅπως add.
καὶ D   6 εἶπεν C A E G H: πρὸς ταῦτα ἔλεξεν D   ante γὰρ add.
μὲν D   7 σὺ D: om. C A E G H   8 ante αἱ add. αἰεὶ D   9 μὲν
om. D   10 ἦν D   ποι Dind.: που codd.   11 αὐταῖς ἔρως D
12 συγγένηται D: συγγεγένηται F (Cam.)   13 οὕτω del. Hug: οὔτοι D
14 ἀπίης C A E G H   ἢ γέρων ἢ νέος C E   15 τὸ A E G H: τοῦ C
et D   ἔστε Vat. 987, Med. 55. 19: εἰς ὅτε C A E G H: ἕως ὅτε D
16 ἐπεὶ D   περσῶν] ποδῶν H A G   17 ἑωρῶμεν Camerarius:
ὄρωντες codd.   ἐφεπομένους C E   18 σοι D: οἱ C A E G H
19 δ' αὐτῶν οὕτως D: γ' αὐτῶν A G: γ' αὐτῶν H: γ' αὐτῶν C E   20 σοὶ
μὲν D   ὁμοίως C A E G H   22 ποιήσωσιν H A G   23 ἀνθεξό-
μεθα H A G   25 ἐπὶ τούτοις ὁ τιγράνης ἔλεξεν D

μήποτε θαυμάσης ἂν ἐγὼ σιωπῶ· ἡ γὰρ ψυχὴ, ἔφη, οὐχ
 ὡς βουλευσούσα παρεσκεύασται ἀλλ' ὡς ποιήσουσα ὅ τι ἂν
 28 παραγγέλλης. ὁ δὲ Ὑρκάνιος εἶπεν· Ἄλλ' ἐγὼ μὲν, ὦ
 Μῆδοι, εἰ νῦν ἀπέλθοιτε, δαίμονος ἂν φαίην τὴν ἐπιβουλήν
 εἶναι τὸ μὴ ἔᾶσαι ὑμᾶς μέγα εὐδαίμονας γενέσθαι· ἀνθρω- 5
 πίνῃ δὲ γνώμῃ τίς ἂν ἢ φευγόντων πολεμίων ἀποτρέποιτο
 ἢ ὄπλα παραδιδόντων οὐκ ἂν λαμβάνοι ἢ ἑαυτοὺς διδόντων
 καὶ τὰ ἑαυτῶν οὐκ ἂν δέχοιτο, ἄλλως τε καὶ τοῦ ἡγεμόνος
 ἡμῖν ὄντος τοιούτου ὃς ἐμοὶ δοκεῖ, [ὡς] ὄμνυμι ὑμῖν πάντας
 τοὺς θεοὺς, εὖ ποιῶν ἡμᾶς μᾶλλον ἥδυσθαι ἢ ἑαυτὸν πλου- 10
 29 τίζων. ἐπὶ τούτῳ πάντες οἱ Μῆδοι τοιάδ' ἔλεγον· Σὺ, ὦ
 Κῦρε, καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς καὶ οἴκαδε ὅταν ἀπιέναι καιρὸς
 δοκῆ, σὺν σοὶ ἡμᾶς ἄγε. ὁ δὲ Κῦρος ταῦτα ἀκούσας ἐπηύ-
 ξατο· Ἄλλ', ὦ Ζεῦ μέγιστε, αἰτούμαί σε, δὸς τοὺς ἐμὲ
 30 τιμῶντας νικῆσαί με εὖ ποιούντα. ἐκ τούτου ἐκέλευσε τοὺς 15
 μὲν ἄλλους φυλακὰς καταστήσαντας ἀμφ' αὐτοὺς ἥδη ἔχειν,
 τοὺς δὲ Πέρσας διαλαβεῖν τὰς σκηνάς, τοῖς μὲν ἵππεῦσι τὰς
 τούτοις πρεπούσας, τοῖς δὲ πεζοῖς τὰς τούτοις ἀρκούσας·
 καὶ οὕτω καταστήσασθαι ὅπως ποιούντες οἱ ἐν ταῖς σκηναῖς
 πάντα τὰ δέοντα φέρωσιν εἰς τὰς τάξεις τοῖς Πέρσαις καὶ 20
 τοὺς ἵππους τεθεραπευμένους παρέχωσι, Πέρσαις δὲ μηδὲν
 ἄλλο ἢ ἔργον ἢ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐκπονεῖν. ταύτην
 μὲν οὖν οὕτω διῆγον τὴν ἡμέραν.

II Πρὸ δ' ἀναστάντες ἐπορεύοντο πρὸς Γωβρύαν, Κῦρος
 μὲν ἐφ' ἵππου καὶ οἱ Περσῶν ἵππεῖς γεγενημένοι εἰς δισχι- 25

1 μήποτε C A E G H : μήτι D σιωπῶ D γὰρ] γάρ μοι D 4 ἀπέλ-
 θητε C E G post ἂν add. ἦν D F (Cam.) ἐπιβουλήν] βούλησιν D
 6 post φευγόντων add. τῶν H A G 7 διδόντων] παραδιδόντων D
 9 ἡμῖν E et D : ὑμῖν C A G H ὃς] ὡς D ὡς C A E G H, ὃς D : del.
 Schneider 11 τοιαῦτα D 12 prius καὶ om. D καιρὸς σοι
 δοκῆ εἶναι D 13 ἀπάγαγε D 14 post δὸς add. μοι C E 15 με om.
 D 16 φύλακας codd. : corr. Stephanus αὐτοὺς C H 19 οὕτως
 A H καταστήσασθαι C A E G H 20 πάντα Vat. 987, Med. 55.
 19 : πάντες C A E G H : ἅπαντες D φέροιεν D 21 τετραμμένους
 C E Πέρσαις D 22 ἄλλο om. C E ἢ om. D τὸν om. D
 23 οὖν om. D τὴν ἡμέραν διῆγαγον D 24 post πρὸς add. τὸν D
 25 ἵππῳ D εἰς] ἀμφὶ τοὺς D

λίους· οἱ δὲ τὰ τούτων γέρρα καὶ τὰς κοπίδας ἔχοντες ἐπὶ
 τούτοις εἶποντο, ἴσοι ὄντες τὸν ἀριθμόν· καὶ ἡ ἄλλη δὲ
 στρατιὰ τεταγμένη ἐπορεύετο. ἕκαστον δ' ἐκέλευσε τοῖς
 καινοῖς αὐτῶν θεράπουσιν εἰπεῖν ὅτι ὅστις ἂν αὐτῶν ἢ τῶν
 5 ὀπισθοφυλάκων φαίνεται ὀπισθεν ἢ τοῦ μετώπου πρόσθεν
 ἕη ἢ κατὰ (τὰ) πλάγια ἕξω τῶν ἐν τάξει ἰόντων ἀλίσκηται,
 κολασθήσεται. δευτεραῖοι δὲ ἀμφὶ δείλην γίνονται πρὸς 2
 τῷ Γωβρύα χωρίῳ, καὶ ὀρώσιν ὑπερίσχυρόν τε τὸ ἔρυμα
 καὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν πάντα παρεσκευασμένα ὡς ἂν κράτιστα
 10 ἀπομάχοιτο· καὶ βοῦς δὲ πολλοὺς καὶ πάμπολλα πρόβατα
 ὑπὸ τὰ ἔρυμνα προσηγμένα ἐώρων. πέμψας δ' ὁ Γωβρύας 3
 πρὸς τὸν Κύρον ἐκέλευσε περιελάσαντα ἰδεῖν ἢ ἢ πρόσσος
 εὐπετεστάτη, εἴσω δὲ πέμψαι πρὸς ἑαυτὸν τῶν πιστῶν
 τινας, οἵτινες αὐτῷ τὰ ἔνδον ἰδόντες ἀπαγγελοῦσιν. οὕτω 4
 15 δὴ ὁ Κύρος αὐτὸς μὲν τῷ ὄντι βουλόμενος ἰδεῖν εἴ που
 εἶη αἰρέσιμον τὸ τεῖχος, εἰ ψευδῆς φαίνοιτο ὁ Γωβρύας,
 περιήλαυε πάντοθεν, ἐώρα τε ἰσχυρότερα πάντα ἢ προσ-
 ελθεῖν· οὖς δ' ἔπεμψε πρὸς Γωβρύαν, ἀπήγγελλον τῷ
 Κύρῳ ὅτι τοσαῦτα εἶη ἔνδον ἀγαθὰ ὅσα ἐπ' ἀνθρώπων
 20 γενεάν, ὡς σφίσι δοκεῖν, μὴ ἂν ἐπιλιπεῖν τοὺς ἔνδον ὄντας.
 ὁ μὲν δὴ Κύρος ἐν φροντίδι ἦν ὅ τι ποτ' εἶη ταῦτα, ὁ δὲ 5
 Γωβρύας αὐτὸς τε ἐξῆει πρὸς αὐτὸν καὶ τοὺς ἔνδοθεν
 πάντας ἐξῆγε φέροντας οἶνον, ἄλφιστα, ἄλευρα, ἄλλους δ'

1 δὲ] δὴ D 3 ἐπορεύετο τεταγμένη D 4 αὐτῶν D: ἑαυτῶν
 HAG: αὐτῶν CE 6 ἕη C: εἶη AEGH: om. D τὰ
 add. Pantazides post ἐν add. τῇ CAEGH ἰόντων Panta-
 zides: ὄντων codd. 8 γωβρύου CAEGH 10 ἀπομάχοιτο D
 11 προσηγμένα CAEGH (πε)μψ(ας) . . . (γ)ω(βρυας) § 4 P (1);
 vide praef. 12 πρὸς τὸν κύρον ἐκέλευσε PCAEGH: ἐκέλευσε τὸν
 κύρον D ἢ Camerarius: εἰ codd. [P] 14 αὐτῷ Stephanus:
 αὐτῶν codd. [P] 15 πη Pmg. D 16 εἶη . . . ὁ] horum omisit
 nonnulla P: ψευδῆς εἶη ο supplet Wessely τείχος] χωρίον D
 εἰ Weiske: ἢ codd. φαίνοιτο] γένοιτο CE 17 περιήλαυε καὶ
 ἐώρα πάντοθεν ἰσχυρότερα D προσῆλθεν HAG 18 post
 πρὸς add. τὸν D 19 εἶη om. D 20 γενεὰς D ἐπι-
 λείπειν D: ἐκλιπεῖν HAG 23 ἐξήγαγε D ἄλφιστα om.
 CAEGH

ἐλαύνοντας βούς, αἴγας, οἷς, σὺς, καὶ εἴ τι βρωτόν, πάντα
 ἱκανὰ προσήγον ὡς δειπνήσαι πᾶσαν τὴν σὺν Κύρῳ στρα-
 6 τιάν. οἱ μὲν δὴ ἐπὶ τούτῳ ταχθέντες διήρουν τε ταῦτα
 καὶ ἐδειπνοποιοῦν. ὁ δὲ Γωβρύας, ἐπεὶ πάντες αὐτῷ οἱ
 ἄνδρες ἔξω ἦσαν, εἰσιέναι τὸν Κῦρον ἐκέλευσεν ὅπως νομί- 5
 ζοὶ ἀσφαλέστατα. προεισπέμψας οὖν ὁ Κῦρος προσκόπους
 καὶ δύναμιν καὶ αὐτὸς οὕτως εἰσήει. ἐπεὶ δ' εἰσῆλθεν
 ἀναπεπταμένους ἔχων τὰς πύλας, παρεκάλει πάντας τοὺς
 7 φίλους καὶ ἄρχοντας τῶν μεθ' ἑαυτοῦ. ἐπειδὴ δὲ ἔνδον
 ἦσαν, ἐκφέρων ὁ Γωβρύας φιάλας χρυσᾶς καὶ πρόχους καὶ 10
 κάλπιδας καὶ κόσμον παντοῖον καὶ δαρεικοὺς ἀμέτρους τινὰς
 καὶ πάντα καλὰ πολλά, τέλος τὴν θυγατέρα, δεινὸν τι
 κάλλος καὶ μέγεθος, πενθικῶς δ' ἔχουσαν τοῦ ἀδελφοῦ
 τεθνηκότος, ἐξάγων ᾧδ' εἶπεν· Ἐγὼ σοι, ὦ Κῦρε, τὰ μὲν
 χρήματα ταῦτα δωροῦμαι, τὴν δὲ θυγατέρα ταύτην ἐπιτρέπω 15
 διαθέσθαι ὅπως ἂν σὺ βούλῃ· ἰκετεύομεν δέ, ἐγὼ μὲν καὶ
 πρόσθεν τοῦ υἱοῦ, αὕτη δὲ νῦν τοῦ ἀδελφοῦ τιμωρὸν
 γενέσθαι σε.

8 Ὁ δὲ Κῦρος πρὸς ταῦτα εἶπεν· Ἄλλ' ἐγὼ σοὶ μὲν καὶ
 τότε ὑπεσχόμην ἀψευδοῦντός σου τιμωρήσειν εἰς δύναμιν· 20
 νῦν δὲ ὅτε ἀληθεύοντά σε ὀρώ, ἤδη ὀφείλω τὴν ὑπόσχεσιν,
 καὶ ταύτην ὑπισχνοῦμαι τὰ αὐτὰ ταῦτα σὺν θεοῖς ποιήσειν.
 καὶ τὰ μὲν χρήματα ταῦτα, ἔφη, ἐγὼ μὲν δέχομαι, δίδωμι

1 βούς καὶ ὕς, ὕιας, αἴγας καὶ εἴ τι D οἷς H cor. AG : ὕεις
 CH pr. : ὕες E σὺς om. CE βρωτόν] ἄρρητον HAG
 2 δειπνήσαι καλῶς ἅπασαν D 3 τοῦτο H cor. A et fort. G
 διηροῦντό τε CAEGH : διηροῦντο D : corr. Fischer ταῦτα ante
 διηροῦντο D : om. E 4 ἐδειπνοποιοῦντο HAG et D αὐτῷ
 post ἄνδρες D : om. CE : αὐτῶν HAG 5 ἐκέλευε τὸν κύρον D
 6 (ασφα)λ(εστατον) . . . (προχους) § 7 = P (2) ἀσφαλέστατον HAG
 7 καὶ αὐτὸς CE et D : αὐτὸς HAG ; neque P habuit καὶ εἰσῆλθον
 CE 8 τὰς πύλας ἔχων CAEGH τοὺς φίλους πάντας CAEGH
 9 αὐτοῦ H ἐπεὶ CEP (?) 11 κάλπιδας AH 12 καὶ πολλά D
 τι] ἄρα D 14 ἐξαγαγὼν D ᾧδ'] τάδε D ὦ κῦρε, ἐγὼ
 σοι D 15 δωροῦμαι] δίδωμι D ἐπιτάττω D 17 αὕτη CAEGH
 19 σοὶ post μὲν CE : om. D 21 ὅτε . . . ὀφείλω] σοὶ ἐρῶ ὀφείλων
 HAG σε ἀληθεύοντα D 23 χρήματα ἔφη ἐγὼ ταῦτα δέχομαι D
 ἔφη om. CE

δ' αὐτὰ τῇ παιδὶ ταύτῃ κακείνῳ ὃς ἂν γήμη αὐτήν. ἐν δὲ
 δῶρον ἄπειμι ἔχων παρὰ σοῦ ἀνθ' οὗ οὐδ' ἂν τὰ ἐν Βαβυ-
 λῶνι, [εἰ ἐκεῖ πλεῖστά ἐστιν,] οὐδὲ τὰ πανταχοῦ [ἀντὶ τούτου
 οὗ σύ μοι δεδώρησαι] ἥδιον ἂν ἔχων ἀπέλθοιμι. καὶ ὁ 9
 5 Γωβρύας θαυμάσας τε τί τοῦτ' εἶη καὶ ὑποπτεύσας μὴ τὴν
 θυγατέρα λέγοι, οὕτως ἤρετο· Καὶ τί τοῦτ' ἐστιν, ἔφη, ὦ
 Κῦρε; καὶ ὁ Κῦρος ἀπεκρίνατο· Ὅτι, ἔφη, ἐγώ, ὦ Γωβρύα,
 πολλοὺς μὲν οἶμαι εἶναι ἀνθρώπους οἳ οὔτε ἀσεβεῖν ἂν
 θέλοιεν οὔτε ἀδικεῖν οὔτε ἂν ψεύδοιντο ἐκόντες εἶναι· διὰ
 10 δὲ τὸ μηδένα αὐτοῖς ἠθεληκέναι προέσθαι μήτε χρήματα
 πολλὰ μήτε τυραννίδα μήτε τείχη ἐρυμνὰ μήτε τέκνα ἀξιέ-
 ραστα, ἀποθνήσκουσι πρότερον πρὶν δῆλοι γενέσθαι οἷοι
 ἦσαν· ἐμοὶ δὲ σὺ νυνὶ καὶ τείχη ἐρυμνὰ καὶ πλοῦτον παντο- 10
 दाπὸν καὶ δύναμιν τὴν σὴν καὶ θυγατέρα ἀξιόκτητον ἐγχει-
 15 ρίσας πεποιήκας με δῆλον γενέσθαι πᾶσιν ἀνθρώποις ὅτι
 οὔτ' ἂν ἀσεβεῖν περὶ ξένους θέλοισι οὔτ' ἂν ἀδικεῖν χρη-
 μάτων ἔνεκα οὔτε συνθήκας ἂν ψευδοίμην ἐκὼν εἶναι.
 τούτων ἐγώ, εὖ ἴσθι, ἕως ἂν ἀνὴρ δίκαιος ὦ καὶ δοκῶν 11
 εἶναι τοιοῦτος ἐπαινῶμαι ὑπ' ἀνθρώπων, οὔ ποτ' ἐπιλήσομαι,
 20 ἀλλὰ πειράσομαί σε ἀντιτιμῆσαι πᾶσι τοῖς καλοῖς. καὶ 12
 ἀνδρὸς δ', ἔφη, τῇ θυγατρὶ μὴ φοβοῦ ὡς ἀπορήσεις ἀξίου
 ταύτης· πολλοὶ γὰρ καὶ ἀγαθοὶ φίλοι εἰσὶν ἐμοί· ὧν τις
 γαμεί ταύτην· εἰ μέντοι χρήμαθ' ἔξει τοσαῦτα ὅσα σὺ δίδως
 ἢ καὶ ἄλλα πολλαπλάσια τούτων, οὐκ ἂν ἔχοιμι εἰπεῖν· σὺ
 25 μέντοι εὖ ἴσθι ὅτι εἰσὶ τινες αὐτῶν οἳ ὧν μὲν σὺ δίδως

1 ὃς γαμεί C E   2 post οὗ add. ἐγὼ D   3 εἰ ἐκεῖ πλεῖστά ἐστιν
 del. Hirschig; cf. 2. 31   εἰ ἐκεῖ C A E H : ἐκεῖ G : ἐν ἧ D   ἀντὶ . . .
 δεδώρησαι del. Hirschig   5 τε τί H A G : τί C E : τί ποτε D
 6 λέγει D   ὦ κῦρε ἔφη C E   7 ἐγὼ om. D   8 οἶομαι D
 εἶναι om. C A E G H   10 μηθένα A H   11 πολλὰ] μεγάλα D
 12 γενέσθαι D : γίνεσθαι H A G : ἦσαν C E   οἷοί τε C E   13 νυνὶ
 om. C E : νῦν D   16 ἐθέλοισι D   17 ἔνεκεν D   ἂν
 post ψευδοίμην D   18 τούτων C A E G H cor. : τούτον H pr et
 cod. Peiresc. : τοῦτο οὖν D   εὖ ἴσθι H A G : σοὶ εὖ ἴσθι D : ἔφη C E
 23 ταύτην] αὐτήν D   σὺ om. H A G   24-25 ἢ . . . δίδως om.
 H A G

χρημάτων οὐδὲ μικρὸν τούτων ἕνεκά σε μᾶλλον θαυμάζουσιν· ἐμὲ δὲ ζηλοῦσι νυνὶ καὶ εὐχονται πᾶσι θεοῖς γενέσθαι ποτὲ ἐπιδείξασθαι ὡς πιστοὶ μὲν εἰσιν οὐδὲν ἥττον ἐμοῦ τοῖς φίλοις, τοῖς δὲ πολεμίοις ὡς οὐποτ' ἂν ὑφείντο ζῶντες, εἰ μή τις θεὸς βλάβτοι· ἀντὶ δ' ἀρετῆς καὶ δόξης ἀγαθῆς ὅτι 5 οὐδ' ἂν τὰ Σύρων πρὸς τοῖς σοῖς καὶ Ἀσσυρίων πάντα προέλοιτο· τοιοῦτους ἄνδρας εὖ ἴσθι ἐνταῦθα καθημένους.

13 καὶ ὁ Γωβρύας εἶπε γελάσας· Πρὸς τῶν θεῶν, ἔφη, ὦ Κῦρε, δείξον δὴ μοι ποῦ οὗτοί εἰσιν, ἵνα σε τούτων τινὰ αἰτήσωμαι παῖδά μοι γενέσθαι. καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν· Ἀμέλει, 10 ἔφη, οὐδὲν ἐμοῦ σε δεήσει πυνθάνεσθαι, ἀλλ' ἂν σὺν ἡμῖν ἔπη, αὐτὸς σὺ ἐξεις καὶ ἄλλω δεικνύναι αὐτῶν ἕκαστον.

14 Τοσαῦτ' εἰπὼν δεξιάν τε λαβὼν τοῦ Γωβρύα καὶ ἀναστὰς ἐξήει, καὶ τοὺς μεθ' αὐτοῦ ἐξήγευ ἀπαντας· καὶ πολλὰ δεο- μένου τοῦ Γωβρύα ἔνδον δειπνεῖν οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' ἐν 15 τῷ στρατοπέδῳ ἐδείπνει καὶ τὸν Γωβρύαν σὺνδειπνον παρ- 15 ἔλαβεν. ἐπὶ στιβάδος δὲ κατακλιθεὶς ἤρετο αὐτὸν ὧδε· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Γωβρύα, πότερον οἶε σοὶ εἶναι πλείω ἢ ἕκαστῳ ἡμῶν στρώματα; καὶ ὁ εἶπεν· Ὑμῖν νῆ Δί' εὖ οἶδ' ὅτι, ἔφη, καὶ στρώματα πλείω ἐστὶ καὶ κλῖναι, καὶ 20 οἰκία γε πολὺ μείζων ἢ ὑμετέρα τῆς ἐμῆς, οἷ γε οἰκία μὲν χρῆσθε γῆ τε καὶ οὐρανῷ, κλῖναι δ' ὑμῖν εἰσιν ὀπόσαι εὐναὶ

1 μικρῶν C E H pr. θαυμάσουσιν C E H 2 γενέσθαι ποτὲ πᾶσι θεοῖς C E : γενέσθαι πᾶσι θεοῖς H A G 3 ἐπιδείξασθαι C A E G H : καὶ ἑαυτοὺς ἐπιδείξει D 4 ὡς om. D οὐδέποτ' D 5 τις θεός H A G : τις θεῶν C E : θεός D 7 περιέλοιτο D ἴσθι ἄνδρας ἐνταῦθα D 8 εἶπε γελάσας H A G : ἔφη γελάσας C E : ἐπιγελάσας D τῶν om. D 9 δὴ om. D 10 καὶ ὁ κύρος εἶπεν om. D ἀμέλει ἔφη om. C A E G H 11 σε D : σοι C E : om. H A G δεήση C A H : δεήσοι G ἦν D σὺν C E et D : σὺ H A G 13 τοσαῦτα δ' D post εἰπὼν add. καὶ C E τ' ἔλαβε D γωβρύου E καὶ om. C E 14 μετ' αὐτοῦ C E : σὺν αὐτῷ D πάντας ἐξήγαγε D 15 γωβρύου E 16 in D post παρέλαβε inrepsere verba μέγιστον δ' . . . παρατίθεσθαι ex § 19 17 δὲ om. D κατακλιθεὶς D 18 εἶναι σοὶ D 19 ἡμῶν ἐκάστῳ D καὶ ὁ εἶπεν om. D νῆ τὸν δι' D 20 ἔφη om. D 21 πολὺ] πολλῷ D 22 χρῆσθαι H A G εὐναὶ post ἂν D

γένουτ' ἂν ἐπὶ γῆς· στρώματα δὲ νομίζετε οὐχ ὅσα πρό-
 βατα φύει, ἀλλ' ὅσα ὄρη τε καὶ πεδία ἀνίησι. τὸ μὲν δὴ 16
 πρῶτον συνδειπνῶν αὐτοῖς ὁ Γωβρύας καὶ ὄρων τὴν φαυλό-
 τητα τῶν παρατιθεμένων βρωμάτων πολὺ σφᾶς ἐνόμιζεν
 5 ἐλευθεριωτέρους εἶναι αὐτῶν· ἐπεὶ δὲ κατενόησε τὴν μετριό- 17
 τητα τῶν συσσίτων· ἐπ' οὐδενὶ γὰρ βρώματι οὐδὲ πώματι
 Πέρσης ἀνὴρ τῶν πεπαιδευμένων οὔτ' ἂν ὄμμασιν ἐκπεπληγ-
 μένος καταφανῆς γένοιτο οὔτε ἀρπαγῇ οὔτε τῷ νῶ μὴ οὐχὶ
 προσκοπεῖν ἄπερ ἂν καὶ μὴ ἐπὶ σίτῳ ὦν· ἀλλ' ὥσπερ οἱ
 10 ἵππικοὶ διὰ τὸ μὴ ταραττεσθαι ἐπὶ τῶν ἵππων δύνανται ἅμα
 ἵππεύοντες καὶ ὄραν καὶ ἀκούειν καὶ λέγειν τὸ δέον, οὔτω
 κἀκείνοι ἐν τῷ σίτῳ οἴονται δεῖν φρόνιμοι καὶ μέτριοι φαί-
 νεσθαι· τὸ δὲ κεκινήσθαι ὑπὸ τῶν βρωμάτων καὶ τῆς πόσεως
 πάνυ αὐτοῖς ὑικὸν καὶ θηριῶδες δοκεῖ εἶναι· ἐνενόησε δὲ 18
 15 αὐτῶν καὶ ὡς ἐπηρώτων τε ἀλλήλους τοιαῦτα οἶα ἐρωτηθῆναι
 ἥδιον ἢ μὴ καὶ ἔσκωπτον οἶα σκωφθῆναι ἥδιον ἢ μή· ἅ τε
 ἔπαιζον ὡς πολὺ μὲν ὑβρεως ἀπῆν, πολὺ δὲ τοῦ αἰσχροῦν τι
 ποιεῖν, πολὺ δὲ τοῦ χαλεπαίνεσθαι πρὸς ἀλλήλους· μέγιστον 19
 δ' αὐτῷ ἔδοξεν εἶναι τὸ ἐν στρατείᾳ ὄντας τῶν εἰς τὸν
 20 αὐτὸν κίνδυνον ἐμβαινόντων μηδενὸς οἴεσθαι δεῖν πλείω
 παρατίθεσθαι, ἀλλὰ τοῦτο νομίζειν ἡδίστην εὐωχίαν εἶναι
 τοὺς συμμάχεσθαι μέλλοντας ὅτι βελτίστους παρασκευάζειν·
 ἠνίκα δὲ [Γωβρύας] ὡς εἰς οἶκον ἀπιῶν ἀνίστατο, εἰπέιν 20

1 νομίζεται A G ὀπόσα D 2 post φύει add. ἔρια C A E G H
 ὅσα] ὀπόσα φρύγανα D τὸ] τότε D 3 ὁ γωβρύας συνδειπνῶν
 αὐτοῖς ὄρων D 5 ἐλευθερωτέρου A: ἐλευθερωτέρους G H
 6 συσσίτων Muretus: σίτων codd. πώματι C E H pr.: πόματι
 H cor. A G et D 7 ἂν post ὄμμασιν D 8 καὶ καταφανῆς C A E G H
 τῷ om. D 9 προνοεῖν D μὴ om. H A G 14 ὑικὸν C E:
 συικὸν H A G: κυνικὸν D καὶ θηριῶδες del. Cobet ἐδόκει
 H A G ἐνόησε H A G 15 τε om. C A E G H 16 post prius
 ἥδιον add. εἶναι C E, ἦν D καὶ ἔσκωπτον . . . μὴ om. H A G ante
 ἔσκωπτον add. ὡς C E et D: om. codd. *Leidensis* et *Meermannianus*
 post alt. ἥδιον add. ἦν D 18 ποιεῖν] εἰπέιν C E 19 αὐτῶν
 hic D, sed αὐτῷ ad § 15 τῷ H A G στρατιᾷ C A E G H
 21 παρασκευάζεσθαι hic D, sed παρατίθεσθαι ad § 15 22 μάχεσθαι
 H A G 23 ὁ γωβρύας εἰς D: γωβρύας delendum

λέγεται· Οὐκέτι θαυμάζω, ὦ Κῦρε, εἰ ἐκπώματα μὲν καὶ
 ἱμάτια καὶ χρυσίου ἡμεῖς ὑμῶν πλέονα κεκτήμεθα, αὐτοὶ δὲ
 ἐλάττονος ὑμῶν ἄξιοί ἐσμεν. ἡμεῖς μὲν γὰρ ἐπιμελούμεθα
 ὅπως ἡμῖν ταῦτα ὡς πλείστα ἔσται, ὑμεῖς δέ μοι δοκεῖτε
 ἐπιμέλεσθαι ὅπως αὐτοὶ ὡς βέλτιστοι ἔσεσθε. ὁ μὲν ταῦτ' 5
 21 εἶπεν· ὁ δὲ Κῦρος, "Αγ", ἔφη, ὦ Γωβρύα, ὅπως πρὸ παρέσῃ
 ἔχων τοὺς ἱππέας ἐξωπλισμένους, ἵνα καὶ τὴν δύναμίν σου
 ἴδωμεν, καὶ ἅμα διὰ τῆς σῆς χώρας ἄξεις ἡμᾶς, ὅπως ἂν
 εἰδῶμεν ἅ τε δεῖ φίλια καὶ πολέμια ἡμᾶς νομίζειν.
 22 Τότε μὲν δὴ ταῦτ' εἰπόντες ἀπῆλθον ἑκάτερος ἐπὶ τὰ 10
 προσήκοντα.
 Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, παρῆν ὁ Γωβρύας ἔχων τοὺς
 ἱππέας, καὶ ἠγείτο. ὁ δὲ Κῦρος, ὥσπερ προσήκει ἀνδρὶ
 ἄρχοντι, οὐ μόνον τῷ πορεύεσθαι τὴν ὁδὸν προσεῖχε τὸν νοῦν,
 ἀλλ' ἅμα προῖων ἐπεσκοπεῖτο εἴ τι δυνατὸν εἴη τοὺς πολε- 15
 23 μίους ἀσθενεστεροὺς ποιεῖν ἢ αὐτοὺς ἰσχυροτέρους. καλέσας
 οὖν τὸν Ὑρκάνιον καὶ τὸν Γωβρύαν (τούτους γὰρ ἐνόμιζεν
 εἰδέναί μάλιστα ὧν αὐτὸς ᾗετο δεῖσθαι μαθεῖν), Ἐγώ τοι, ἔφη,
 ὦ ἄνδρες φίλοι, οἶμαι σὺν ὑμῖν ἂν ὡς πιστοῖς βουλευόμενος
 περὶ τοῦ πολέμου τοῦδε οὐκ ἂν ἐξαμαρτάνειν· ὁρῶ γὰρ ὅτι 20
 μᾶλλον ὑμῖν ἢ ἐμοὶ σκεπτέον ὅπως ὁ Ἀσσύριος ἡμῶν μὴ
 ἐπικρατήσῃ. ἐμοὶ μὲν γάρ, ἔφη, τῶνδε ἀποσφαλέντι ἔστιν
 ἴσως καὶ ἄλλη ἀποστροφή· ὑμῖν δ', εἰ οὗτος ἐπικρατήσῃ,
 24 ὁρῶ ἅμα πάντα τὰ ὄντα ἀλλότρια γιγνόμενα. καὶ γὰρ ἐμοὶ

1 ἐκπώματα H A G   2 πλείονα D   3 γὰρ om. D   4 ὡς om.
 C A E G H   5 ἐπιμελεῖσθαι D   κράτιστοι D   7 καὶ om. G
 9 ἅ τε δὴ φίλα ἢ πολέμια D   ἡμᾶς om. H A G   10 δὴ om. H A G
 (ει)πο(ντες) . . . ἀσθενεστεροὺς = P (3)   ἑκάτερος D: ἑκάτεροι
 P C A E G H   12 τοὺς P C E et D: om. H A G   13 ὥσπερ P D: ὡς
 C A E G H   14 τῷ om. H A G   προσέρχεσθαι P ing.   15 ἀλλὰ
 προῖων D   ἐσκοπεῖτο P D: προεσκοπεῖτο P mg.   τι om. P A H
 post τοὺς add. μὲν D   16 ἢ αὐτοὺς C A E G H: αὐτοὺς δὲ D
 17 ἐνόμιζε μάλιστα εἰδέναί D   18 εἰδέναί] εἶναι H A G   δεῖν C E
 19 οἶομαι D   ἂν om. D   βουλευομένοις G H   20 γὰρ ὑμῖν
 ἔτι μᾶλλον ἢ ἐμοὶ σκεπτέον ὄν D   21 ὑμῶν C E   22 ἐπικρατήσῃ
 C A E G H   ἐπισφαλέντι C E   23 ἐπιστροφή C E   24 ἅμα πάντα
 C A E G H: ἅπαντα D

μὲν πολέμιός ἐστιν, οὐκ ἐμὲ μισῶν, ἀλλ' οἰόμενος ἀσύμφορον
 αὐτῷ μεγάλους εἶναι ἡμᾶς, καὶ στρατεύει διὰ τοῦτο ἐφ' ἡμᾶς·
 ὑμᾶς δὲ καὶ μισεῖ, ἀδικεῖσθαι νομίζων ὑφ' ὑμῶν. πρὸς ταῦτα
 ἀπεκρίναντο ἀμφότεροι ἑκατέρωθεν, περαίνειν ὅ τι μέλλει ὡς
 5 ταῦτ' εἰδόσι σφίσι καὶ μέλουσιν αὐτοῖς ἰσχυρῶς ὅπη τὸ μέλλον
 ἀποβήσοιτο.

Ἐνταῦθα δὴ ἤρξατο ὧδε· Λέξατε δὴ μοι, ἔφη, ὑμᾶς νομίζει 25
 μόνους πολεμικῶς ἔχειν ὁ Ἀσσύριος πρὸς ἑαυτόν, ἢ ἐπί-
 στασθε καὶ ἄλλον τινὰ αὐτῷ πολέμιον; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, ὁ
 10 Ἑρκάνιος, πολεμιώτατοι μὲν εἰσιν αὐτῷ Καδούσιοι, ἔθνος
 πολὺ τε καὶ ἄλκιμον· Σάκαι γὰρ μὴν ὄμοροι ἡμῖν, οἳ κακὰ
 πολλὰ πεπόνθασιν ὑπὸ τοῦ Ἀσσυρίου· ἐπειρᾶτο γὰρ κάκει-
 νους ὥσπερ καὶ ἡμᾶς καταστρέψασθαι. Οὐκοῦν, ἔφη, οἴεσθε 26
 νῦν αὐτοὺς ἀμφοτέρους ἡδέως ἂν ἐπιβῆναι μεθ' ἡμῶν τῷ
 15 Ἀσσυρίῳ; ἔφασαν καὶ σφόδρ' ἂν, εἰ πῆ γὰρ δύναιντο συμ-
 μείξαι. Τί δ', ἔφη, ἐν μέσῳ ἐστὶ τοῦ συμμείξαι; Ἀσσύριοι,
 ἔφασαν, τὸ αὐτὸ ἔθνος δι' οὐπὲρ νυνὶ πορεύη. ἐπεὶ δὲ ταῦτα 27
 ἤκουσεν ὁ Κύρος, Τί γάρ, ἔφη, ὦ Γωβρῦα, οὐ σὺ τοῦ
 νεανίσκου τούτου ὃς νῦν εἰς τὴν βασιλείαν καθέστηκεν
 20 ὑπερηφανίαν πολλήν τινα τοῦ τρόπου κατηγορεῖς; Τοιαῦτα
 γάρ, οἶμαι, ἔφη ὁ Γωβρῦας, ἔπαθον ὑπ' αὐτοῦ. Πότερα δῆτα,
 ἔφη ὁ Κύρος, εἰς σὲ μόνον τοιοῦτος ἐγένετο ἢ καὶ εἰς ἄλλους
 τινάς; Νῆ Δί', ἔφη ὁ Γωβρῦας, καὶ εἰς ἄλλους γὰρ πολλούς· 28

1 ἀσύμφορον εἶναι αὐτῷ ἡμᾶς μεγάλους εἶναι D 2 ἑαυτῷ C A E G H
 ἐστράτευσε D 3 καὶ ἀδικεῖσθαι νομίζει D 4 κατὰ ταῦτα D :
 καὶ τὰ αὐτὰ C A E G H (μελλε)ι . εἰσιν § 25 = P (4) μέλλει
 C E et D F (Cam.) : μέλει H A G 5 αὐτοῖς P ἰσχυρῶς αὐτοῖς P
 mg. ὅποι C E : ο(. . .) P : ὅπη P mg. τὸ μέλλον P C A E G H :
 τὰ νῦν παρόντα P mg. D 6 ἀποβήσεται D 7 δὴ om. P D
 μόνους νομίζει P : μόνους ἐνόμιζε D 8 πολεμῖους P E : πολεμῖως
 P mg. : πολεμίζειν D qui om. ἔχειν 9 τινὰ om. D 11 πολὺ τε]
 καὶ μάλα πολὺ D μὴν om. D πολλὰ κακὰ D 13 οἴεσθε
 ἔφη D οἴεσθε νῦν C E et D : οἴεσθ' ἂν νῦν H A G 14 μεθ' ἡμῶν]
 σὺν ἡμῖν γὰρ D 15 σφόδρ' ἂν H A G : σφόδρα C E et D γὰρ om. D
 16 ἐν μέσῳ ἔφη D 17 νῦν D 20 κατηγορεῖς cod. Peiresc. :
 κατηγορεῖς nostri 21 οἶμαι om. C E ἔπαθον] redivit F ; vide ad
 iv. 2. 20 21 δῆτα] δ' D F 22 ἔφη om. H A G τοιοῦτος ἐγένετο
 post τινὰ C E ἄλλον τινὰ D F 23 πολλούς D F : om. C A E G H

ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀσθενοῦντας οἷα ὑβρίζει τί δεῖ λέγειν; ἐνὸς
 δὲ ἀνδρὸς πολὺ δυνατωτέρου ἢ ἐγὼ υἱόν, καὶ ἐκείνου ἐταῖρον
 ὄντα ὡσπερ τὸν ἐμόν, συμπίνοντα παρ' ἑαυτῷ συλλαβῶν
 ἐξέτεμεν, ὡς μὲν τινες ἔφασαν, ὅτι ἡ παλλακὴ αὐτοῦ ἐπή-
 νεσεν αὐτὸν ὡς καλὸς εἶη καὶ ἐμακάρισε τὴν μέλλουσαν 5
 αὐτῷ γυναικα ἔσεσθαι· ὡς δ' αὐτὸς νῦν λέγει, ὅτι ἐπέπρασεν
 αὐτοῦ τὴν παλλακίδα. καὶ νῦν οὗτος εὐνοῦχος μὲν ἐστί, τὴν
 29 δ' ἀρχὴν ἔχει, ἐπεὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐτελεύτησεν. Οὐκοῦν,
 ἔφη, οἷε ἂν καὶ τοῦτον ἠδέως ἡμᾶς ἰδεῖν, εἰ οἷοιτο αὐτῷ
 βοηθοὺς ἂν γενέσθαι; Εὖ μὲν οἶν, ἔφη, οἶδα, ὁ Γωβρύας· 10
 ἀλλ' ἰδεῖν τοι αὐτὸν χαλεπὸν ἐστί, ὦ Κῦρε. Πῶς; ἔφη ὁ
 Κῦρος. Ὅτι εἰ μέλλει τις ἐκείνῳ συμμείξειν, παρ' αὐτὴν
 30 τὴν Βαβυλῶνα δεῖ παριέναι. Τί οἶν, ἔφη, τοῦτο χαλεπόν;
 Ὅτι νῆ Δί', ἔφη ὁ Γωβρύας, οἶδα ἐξελθοῦσαν <ἂν> δύναμιν
 ἐξ αὐτῆς πολλαπλασίαν ἧς σὺ ἔχεις νῦν· εὖ δ' ἴσθι ὅτι καὶ 15
 δι' αὐτὸ τοῦτο ἠττόν σοι νῦν ἢ τὸ πρότερον Ἀσσύριοι καὶ τὰ
 ὄπλα ἀποφέρουσι καὶ τοὺς ἵππους ἀπάγουσιν, ὅτι τοῖς ἰδοῦσιν
 αὐτῶν ὀλίγη ἔδοξεν εἶναι ἡ σὴ δύναμις· καὶ ὁ λόγος οὗτος
 πολὺς ἤδη ἔσπαρται· δοκεῖ δέ μοι, ἔφη, βέλτιον εἶναι
 φυλαττομένους πορεύεσθαι. 20

31 Καὶ ὁ Κῦρος ἀκούσας τοῦ Γωβρύα τοιαῦτα τοιάδε πρὸς
 αὐτὸν ἔλεξε. Καλῶς μοι δοκεῖς λέγειν, ὦ Γωβρύα, κελεύων
 ὡς ἀσφαλέστατα τὰς πορείας ποιεῖσθαι. ἔγωγ' οἶν σκοπῶν

1 ὑβρίζει DF 3 ὄντα om. F 3-5 τ(ον)... (εμακαρι)σε = P (5)
 συμπίνων HAG πρ(ος) P 4 παλλακίς P mg. ut vid. et DF
 αὐτοῦ ἐπήνεσεν αὐτὸν] αὐτοῦ aut αὐτὸν omisit P 6 αὐτοῦ DF αὐτὸς]
 οὗτος G et DF 7 παλλακὴν C 9 ἡμᾶς ἰδεῖν ἠδέως DF : ἡμᾶς
 ἠδέως ἰδεῖν C ἑαυτῷ G : αὐτῷ DF : ἑαυτοῦ CAH : αὐτοῦ E post ἂν
 10 ἔφη post γωβρύας CE, post οἶδα DF 12 μέλλοι E et D συμ-
 μείξειν HAG : συμμίξαι CE et DF αὐτὴν δεῖ βαβυλῶνα παρῆναι
 DF 14 ὁ om. DF ἂν add. Schäfer 15 ἐξ αὐτῆς]
 αὐτόθεν DF ἢ σὺ νῦν ἔχεις DF ὅτι] ἔφη HAG καὶ
 om DF 16 αὐτὸ τοῦτο] ταῦτα DF ante ἠττον add. καὶ
 CAEGH τὸ πρότερον] πρῶτον οἱ DF 18 εἶναι om. CE et D
 σὴ om DF οὗτος ὁ λόγος DF 19 δε] δὴ AH 20 φυλαττο-
 μένω HAG 21 γωβρύα H pr. : γωβρύου cet. 22 ὦ γωβρύα
 λέγειν DF 23 ἐγὼ HAG

οὐ δύναμαι ἐννοῆσαι ἀσφαλεστέραν οὐδεμίαν πορείαν ἡμῖν
 τῆς πρὸς αὐτὴν Βαβυλῶνα εἶναι, εἰ ἐκεῖ τῶν πολεμίων ἐστὶ
 τὸ κράτιστον. πολλοὶ μὲν γάρ εἰσιν, ὡς σὺ φῆς· εἰ δὲ
 θαρρήσουσι, καὶ δεινοὶ ἡμῖν, ὡς ἐγὼ φημι, ἔσονται. μὴ 32
 5 ὀρώντες μὲν οὖν ἡμᾶς, ἀλλ' οἰόμενοι ἀφανεῖς εἶναι διὰ
 τὸ φοβεῖσθαι ἐκείνους, σάφ' ἴσθι, ἔφη, ὅτι τοῦ μὲν φόβου
 ἀπαλλάξονται ὅς αὐτοῖς ἐνεγένετο, θάρρος δ' ἐμφύσεται ἀντὶ
 τούτου τοσοῦτω μείζον ὅσῳ ἂν πλείονα χρόνον ἡμᾶς μὴ
 ὀρώσιν· ἦν δὲ ἤδη ἴωμεν ἐπ' αὐτούς, πολλοὺς μὲν αὐτῶν
 10 εὐρήσομεν ἔτι κλαίοντας τοὺς ἀποθανόντας ὑφ' ἡμῶν, πολλοὺς
 δ' ἔτι τραύματα ἐπιδεδεμένους ἃ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἔλαβον,
 πάντας δ' ἔτι μεμνημένους τῆς μὲν τοῦδε τοῦ στρατεύματος
 τόλμης, τῆς δ' αὐτῶν φυγῆς τε καὶ συμφορᾶς. εὖ δ' ἴσθι, 33
 ἔφη, ὦ Γωβρύα, [ἵνα καὶ τοῦτ' εἰδῆς,] οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι,
 15 ὅταν μὲν θαρρῶσιν, ἀνυπόστατον τὸ φρόνημα παρέχονται
 ὅταν δὲ δείσωσιν, ὅσῳ ἂν πλείους ᾧσι, τοσοῦτω μείζω καὶ
 ἐκπεπληγμένον μᾶλλον τὸν φόβον κέκτηνται. ἐκ πολλῶν 34
 μὲν γὰρ καὶ κακῶν λόγων ἠϋξημένος αὐτοῖς πάρεστιν [, ἐκ
 πολλῶν δὲ καὶ πονηρῶν χρωμάτων], ἐκ πολλῶν δὲ καὶ
 20 δυσθύμων τε καὶ ἐξεστηκότων προσώπων ἠθροισται. ὥσθ'
 ὑπὸ τοῦ μεγέθους οὐ ρᾶδιον αὐτόν ἐστιν οὔτε λόγοις κατα-
 σβέσαι οὔτε προσάγοντα πολεμίοις μένος ἐμβαλεῖν οὔτε ἀπά-
 γοντα ἀναθρέψαι τὸ φρόνημα, ἀλλ' ὅσῳ ἂν μᾶλλον αὐτοῖς

1 ἀσφαλέστερον ἂν C E 2 τῆς] τοῦ Weckherlin post βαβυ-
 λῶνα add. πορείας C A E G H εἶναι scripsi: ἵεναι codd. 4 θαρ-
 σοῦσι H A G δεινοὶ C E et F: δειλοὶ D: δῆλοι H A G ἔσεσθαι
 D F 7 ἐγένετο C E et D F ἐμφύεται C E 8 τόσῳ
 D F 9 ἂν C A E G H 12 μὲν post τοῦδε D F 13 αὐτῶν
 D: αὐτῶν (-ῆς E) cet. ξυμφορᾶς G 14 ἔφη post γωβρύα
 C: om. D ἵνα . . . εἰδῆς del. Schneider: εἶναι καὶ τοῦτο ἤδη ὡς
 D F 15 θαρρήσωσιν D F 16 μείζον C E et F 18 ἠϋξημένος]
 εὐρησόμενος H A G ἐκ πολλῶν . . . χρωμάτων seclusi, cum πονηρῶν
 χρωμάτων interpretamentum videatur esse eorum quae seq., et
 iam monuerat Schneider desiderari verbum quod priori πάρεστιν et
 sequenti ἠθροισται respondeat; cf. adn. ad § 36 l. 13 19 χρωμάτων
 C A E G H: χρημάτων D F: σχημάτων Abresch quod recepit Hug coll.
 vi. 4. 20 20 ἠθροισται om. D, in quo seq. εἶθ' ὥστε 22 ἀπά-
 γοντα D F: ἀπαγαγόντα C A E G H 23 αὐτοῖς] αὐτὸς D F

θαρρεῖν παρακελεύη, τοσούτῳ ἐν δεινοτέροις ἡγούνται εἶναι.
 35 ἐκεῖνο μέντοι νῆ Δί', ἔφη, σκεψώμεθα ἀκριβῶς ὅπως ἔχει.
 εἰ μὲν γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦδε αἱ νῆκαι ἔσονται ἐν τοῖς πολε-
 μικοῖς ἔργοις ὁπότεροι ἂν πλείονα ὄχλον ἀπαριθμήσωσιν,
 ὀρθῶς καὶ σὺ φοβῆ περὶ ἡμῶν καὶ ἡμεῖς τῷ ὄντι ἐν δεινοῖς 5
 ἔσμεν· εἰ μέντοι ὡσπερ πρόσθεν διὰ τοὺς εὖ μαχομένους ἔτι
 καὶ νῦν αἱ μάχαι κρίνονται, θαρρῶν οὐδὲν ἂν σφαλείης· πολὺ
 μὲν γὰρ σὺν τοῖς θεοῖς πλείονας εὐρήσεις παρ' ἡμῖν τοὺς
 36 θέλοντας μάχεσθαι ἢ παρ' ἐκείνοις· ὡς δ' ἔτι μᾶλλον θαρρήης,
 καὶ τόδε κατανόησον· οἱ μὲν γὰρ πολέμιοι πολὺ μὲν ἐλάττονές 10
 εἰσι νῦν ἢ πρὶν ἠττηθῆναι ὑφ' ἡμῶν, πολὺ δ' ἐλάττονες ἢ
 ὅτε ἀπέδρασαν ἡμᾶς· ἡμεῖς δὲ καὶ μείζονες νῦν, ἐπεὶ νενική-
 καμεν, καὶ ἰσχυρότεροι, ἐπεὶ ὑμεῖς ἡμῖν προσγεγέννησθε· μὴ
 γὰρ ἔτι ἀτίμαξε μηδὲ τοὺς σούς, ἐπεὶ σὺν ἡμῖν εἰσι· σὺν γὰρ
 τοῖς νικῶσι, σάφ' ἴσθι, ὦ Γωβρύα, θαρροῦντες καὶ οἱ ἀκό- 15
 37 λουθοι ἔπονται. μὴ λανθανέτω δέ σε μηδὲ τοῦτο, ἔφη, ὅτι
 ἔξεστι μὲν τοῖς πολεμίοις καὶ νῦν ἰδεῖν ἡμᾶς· γοργότεροι δέ,
 σάφ' ἴσθι, οὐδαμῶς ἂν αὐτοῖς φανείημεν ἢ ἰόντες ἐπ' ἐκεί-
 νους. ὡς οὖν ἐμοῦ ταῦτα γιγνώσκοντος ἄγε ἡμᾶς εὐθὺ [τὴν
 ἐπὶ] Βαβυλῶνος. 20

III Οὕτω μὲν δὴ πορευόμενοι τεταρταῖοι πρὸς τοῖς ὀρίοις τῆς
 Γωβρύα χώρας ἐγένοντο. ὡς δὲ ἐν τῇ πολεμίᾳ ἦν, κατέ-
 στησε λαβῶν ἐν τάξει μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς τε πεζοὺς καὶ τῶν
 ἵππέων ὅσους ἐδόκει καλῶς αὐτῷ ἔχειν· τοὺς δ' ἄλλους

I παρακελεύη θαρρεῖν C E   τύσῳ D F   5 δεινῶ D F   7 αἱ
 μάχαι om. C E   σφάλοιο D F   8 μὲν om. H A G   τοῖς om.
 E et D F   παρ' ἡμῖν ante πλείονας D F   9 θαρρήσεις C A G H :
 θαρσῆσης E   II νῦν om. D F   post πολὺ δὲ add. μᾶλλον D F
 ἢ om. H A G   12 post μείζονες νῦν add. ἢ πρὶν C A E G H :
 reiecit Hug   ἐνικήσαμεν D F   13 ἰσχυροὶ H A G   post
 ἰσχυρότεροι add. ἐπεὶ εὐτυχῆκαμεν καὶ πλείονες δὲ C A E G H : reiecit
 Hug   προσγεγέννησθε E : προσεγένεσθε cet.   14 ἔτι om. D F
 post. σὺν] νῦν C E   16 μὴ om. D F   18 φανείημεν αὐτοῖς C E
 ἢ ἰόντες] μένοντες H A G   ἐπ'] ἔτι H A G   19 ταῦτα] ὄντος D :
 ὄντως F   τὴν ἐπὶ del. Dind. : τὴν εὐθὺ Βαβυλῶνος cit. H. Richards
 21 πρὸς] ἐπὶ D F   22 γωβρύας F : γωβρύου cet.   23 λαβεῖν C E
 24 ὁπόσους D F   αὐτῷ καλῶς E et D F

ἰππέας ἀφῆκε καταθεῖν, καὶ ἐκέλευσε τοὺς μὲν ὄπλα ἔχοντας
κατακαίνειν, τοὺς δ' ἄλλους καὶ πρόβατα ὅσα ἂν λάβωσι
πρὸς αὐτὸν ἄγειν. ἐκέλευσε δὲ καὶ τοὺς Πέρσας συγκατα-
θεῖν· καὶ ἦκον πολλοὶ μὲν αὐτῶν κατακεκυλισμένοι ἀπὸ τῶν
5 ἵππων, πολλοὶ δὲ καὶ λείαν πλείστην ἄγοντες. ὡς δὲ παρήν 2
ἡ λεία, συγκαλέσας τοὺς τε τῶν Μήδων ἄρχοντας καὶ τῶν
Ἑρκανίων καὶ τοὺς ὁμοτίμους ἔλεξεν ὧδε. Ἄνδρες φίλοι,
ἐξένισεν ἡμᾶς ἅπαντας πολλοῖς ἀγαθοῖς Γωβρύας. εἰ οὖν,
ἔφη, τοῖς θεοῖς ἐξελόντες τὰ νομιζόμενα καὶ τῇ στρατιᾷ τὰ
10 ἱκανὰ τὴν ἄλλην τούτῳ δοίημεν λείαν, ἅρ' ἂν, ἔφη, καλὸν
ποιήσαιμεν τῷ εὐθὺς φανεροὶ εἶναι ὅτι καὶ τοὺς εὖ ποιούοντας
πειρώμεθα νικᾶν εὖ ποιούντες; ὡς δὲ τοῦτ' ἤκουσαν, πάντες 3
μὲν ἐπήνουν, πάντες δ' ἐνεκωμιάζον· εἰς δὲ καὶ ἔλεξεν ὧδε·
Πάνυ, ἔφη, ὦ Κῦρε, τοῦτο ποιήσωμεν· καὶ γάρ μοι δοκεῖ,
15 ἔφη, ὁ Γωβρύας πτωχούς τινας ἡμᾶς νομίζειν, ὅτι οὐ δαρεικῶν
μεστοὶ ἦκομεν οὐδὲ ἐκ χρυσῶν πίνομεν φιαλῶν· εἰ δὲ τοῦτο
ποιήσομεν, γνοίη ἂν, ἔφη, ὅτι ἔστιν ἐλευθερίους εἶναι καὶ
ἄνευ χρυσοῦ. Ἄγε δὴ, ἔφη, τὰ τῶν θεῶν ἀποδόντες τοῖς 4
μάγοις καὶ ὅσα τῇ στρατιᾷ ἱκανὰ ἐξελόντες τᾶλλα καλέσαντες
20 τὸν Γωβρύαν δότε αὐτῷ· οὕτω δὴ λαβόντες ἐκεῖνοι ὅσα ἔδει
τᾶλλα ἔδοσαν τῷ Γωβρύᾳ.

Ἐκ τούτου δὴ ἦει πρὸς Βαβυλῶνα παραταξάμενος ὥσπερ 5

1 ἰππεῖς CAEGH καταμαθεῖν EGH et F 2 κατακλίνειν
AH pr. λάβωσιν ἄγειν πρὸς ἑαυτὸν DF 3 αὐτὸν CAEGH
5-7 (ws) . . . φιλοι = P(6) 7 καὶ om. HAG ὧδε DF: ὦ
PCAEGH 8 ὁ γωβρύας DF 9 ἐξελόντες Aldina: ἀφε-
λόντες codd. nostri 10 post ἱκανὰ add. δοίημεν HAG, δόντες
CE ἱκανὰ δοίημεν τὴν ἄλλην τούτῳ λείαν D ἅρ' DF: ἄρα CAEGH
11 τῷ CAEGH: τοῦ DF φανεροῦς CAEGH 14 πάνυ]
παντ(ωσ) . . . προσελα(σαντα) § 5 = P(7) ποιήσομεν DF ἔμοιγε DF
μοι aut ἔφη omisit P 16 φιαλῶν ἐπίνομεν DF: πίνομεν aut ἐπίνομεν
post φιαλῶν P 17 ἔφη Ps.v. ποιήσομεν CEH pr.: ποιήσωμεν H cor.
AG: ποιήσαιμεν PDF ἔστιν om. PDF ἐλευθεροῖς P: (ἐλευθε)ρους
P mg.: ἐλεύθερος HAG 18 χρυσοῦ] χρυσοῦ ἐστιν P: χρυσοῦ ἐστὶν
DF ἄγε] ἴτε PDF 19 ἱκανὰ ἐξελόντες PDF: ἐξελόντες ἱκανὰ
CAEGH τὰ ἄλλα DF κελεύσαντες CE: (. . . . .)αντες P
20 δότε αὐτῷ . . . γωβρύαν (§ 5) om. CE 21 τὰ ἄλλα DF 22 ἦει
P mg. HAG: ἄγει PDF τὴν P mg. post πρὸς add. αὐτὴν PDF

ὅτε ἡ μάχη ἦν. ὥς δ' οὐκ ἀντεξῆσαν οἱ Ἀσσύριοι, ἐκέλευσεν
 ὁ Κῦρος τὸν Γωβρύαν προσελάσαντα εἰπεῖν ὅτι εἰ βούλεται ὁ
 βασιλεὺς ἐξιὼν ὑπὲρ τῆς χώρας μάχεσθαι, κὰν αὐτὸς σὺν
 ἐκείνῳ μάχοιτο· εἰ δὲ μὴ ἀμυνεῖ τῇ χώρᾳ, ὅτι ἀνάγκη τοῖς
 6 κρατοῦσι πείθεσθαι. ὁ μὲν δὴ Γωβρύας προσελάσας ἔνθα 5
 ἀσφαλὲς ἦν ταῦτα εἶπεν, ὁ δ' αὐτῷ ἐξέπεμψεν ἀποκρινού-
 μενον τοιαύδε· Δεσπότης ὁ σὸς λέγει, ὦ Γωβρύα, Οὐχ ὅτι
 ἀπέκτεινά σου τὸν υἱὸν μεταμέλει μοι, ἀλλ' ὅτι οὐ καὶ σὲ
 προσαπέκτεινα. μάχεσθαι δὲ ἔαν βούλησθε, ἦκετε εἰς
 τριακοστὴν ἡμέραν· νῦν δ' οὐπω ἡμῖν σχολή· ἔτι γὰρ παρα- 10
 7 σκευαζόμεθα. ὁ δὲ Γωβρύας εἶπεν· Ἀλλὰ μήποτε σοι
 λήξειεν αὕτη ἡ μεταμέλεια· δῆλον γὰρ ὅτι ἀνιῶ σέ τι, ἐξ οὗ
 αὕτη σε ἡ μεταμέλεια ἔχει.
 8 Ὅ μὲν δὴ Γωβρύας ἀπήγγειλε τὰ τοῦ Ἀσσυρίου· ὁ δὲ
 Κῦρος ἀκούσας ταῦτα ἀπήγαγε τὸ στράτευμα· καὶ καλέσας 15
 τὸν Γωβρύαν Εἰπέ μοι, ἔφη, οὐκ ἔλεγες μέντοι σὺ ὅτι τὸν
 ἐκτμηθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀσσυρίου οἶει ἂν σὺν ἡμῖν γενέσθαι;
 Εὖ μὲν οὖν, ἔφη, δοκῶ εἰδέναι· πολλὰ γὰρ δὴ ἔγωγε κάκεινος
 9 ἐπαρρησιασάμεθα πρὸς ἀλλήλους. Ὅποτε τοίνυν σοι δοκεῖ
 καλῶς ἔχειν, πρόσιθι πρὸς αὐτόν· καὶ πρῶτον μὲν οὕτω 20
 ποιεῖ ὅπως ἂν αὐτοὶ ὅ τι ἂν λέγῃ εἰδῆτε· ἐπειδὰν δὲ συγγένη
 αὐτῷ, ἔαν γυνῶς αὐτὸν φίλον βουλόμενον εἶναι, τοῦτο δεῖ

1 ἐκέλευσεν ὁ κύρος P D F : καὶ ὁ κύρος ἐκέλευσε H A G   2 ἐξιὼν
 ὁ βασιλεὺς D F   4 ὅτι add. s.v. H   5 προσελάσας D F :
 προσήλασεν H A G : ἤλασεν C E   6 εἶπεν D F : εἰπεῖν C A E G H
 αὐτὸν C E   ἔπεμψεν C E : ἔπεμπεν H A G   8 μεταμελεῖ A H
 9 ἔαν] ἂν D F   10 ἡμῖν οὐπω D F   11 δὲ D F et H pr. : μὲν δὴ
 C A E G H cor.   εἶπεν] ἔφη C E   12 σέ τι A E H : σε ἔτι C :
 σ' ἔτι G : σε ἐγὼ D F   13 αὕτη . . . αγα(θα) § 9 = P (8)   σε post
 μεταμέλεια P   15 ἀκούσας om. C E (habet P)   17 οἶει] η add. s.v. P
 18 δὴ P C A E G H : ἤδη D F   19 ὁπότ' οὖν καλῶς σοι δοκεῖ ἔχειν D F
 σοι (καλῶς δο)κει P   20 πρόσιθι πρὸς αὐτὸν D F : π(ροσιθι προς)
 αὐτον P : πρίθι πρὸς αὐτόν C E : πρὸς αὐτόν πρίθι H A G   21 ὅπως
 ἂν αὐτοὶ (solí) ὅτι ἂν λέγῃ εἰδῆτε P D (ἂν . . . συγγένη αὐτῷ om. F) :
 (αυτ)ου αν P mg : ὅπως ἂν οὗτος λέγῃ C E : ὅπως ἂν αὐτὸς λέγῃ ἤδη γε
 H A G : ὅπως ἂν αὐτοὶ λάθρα συνῆτε Muretus : ὅπως ἂν αὐτοὶ ἂν λέγῃ
 εἰδῆτε H. Sauppe   22 ἔαν μὲν D F   φίλον ημιν P : φίλον ἡμῶν
 D F   (εἶναι βουλομ)εγον P   τοῦτο δεῖ g : τοῦτο δὴ C A E G H :
 (τουτο δει) δη P : τοῦτ' ἤδη D F

μηχανᾶσθαι ὅπως λάθῃ φίλος ὢν ἡμῖν· οὔτε γὰρ ἂν φίλους
 τις ποιήσειεν ἄλλως πως πλείω ἀγαθὰ ἐν πολέμῳ ἢ πολέμιος
 δοκῶν εἶναι οὔτ' ἂν ἐχθροὺς πλείω τις βλάβειεν ἄλλως πως
 ἢ φίλος δοκῶν εἶναι. Καὶ μὴν, ἔφη ὁ Γωβρύας, οἶδ' ὅτι κὰν 10
 5 πρίαίτο Γαδάτας τὸ μέγα τι ποιῆσαι κακὸν τὸν νῦν βασιλέα
 Ἀσσυρίων. ἀλλ' ὅτι ἂν δύναίτο, τοῦτο δεῖ καὶ ἡμᾶς σκοπεῖν.
 Λέγε δὴ μοι, ἔφη ὁ Κῦρος, εἰς τὸ φρούριον τὸ πρὸ τῆς 11
 χώρας, ὃ φατε Ὑρκανίοις τε καὶ Σάκαις ἐπιτετειχίσθαι
 τῆδε τῇ χώρᾳ πρόβολου εἶναι τοῦ πολέμου, ἅρ' ἂν, ἔφη, οἶει
 10 ὑπὸ τοῦ φρουράρχου παρεθῆναι τὸν εὐνοῦχον ἐλθόντα σὺν
 δυνάμει; Σαφῶς γ', ἔφη ὁ Γωβρύας, εἶπερ ἀνύποπτος ὢν,
 ὥσπερ νῦν ἐστίν, ἀφίκοιτο πρὸς αὐτόν. Οὐκοῦν, ἔφη, 12
 ἀνύποπτος ἂν εἴη, εἰ προσβάλοιμι μὲν ἐγὼ πρὸς τὰ χωρία
 αὐτοῦ ὡς λαβεῖν βουλόμενος, ἀπομάχοιτο δὲ ἐκείνος ἀνὰ
 15 κράτος· καὶ λάβοιμι μὲν αὐτοῦ τι ἐγώ, ἀντιλάβοι δὲ κακείνος
 ἡμῶν ἢ ἄλλους τινὰς ἢ καὶ ἀγγέλους πεμπομένους ὑπ' ἐμοῦ
 πρὸς τούτους οὓς φατε πολεμίους τῷ Ἀσσυρίῳ εἶναι· καὶ οἱ
 μὲν ληφθέντες λέγοιεν ὅτι ἐπὶ στρατεύματα ἔρχονται καὶ
 κλίμακας ὡς ἐπὶ τὸ φρούριον ἄξοντες, ὁ δ' εὐνοῦχος ἀκούσας
 20 προσποιήσαιο προαγγεῖλαι βουλόμενος ταῦτα παρεῖναι; καὶ 13
 ὁ Γωβρύας εἶπεν ὅτι οὔτω μὲν γιγνομένων σαφῶς παρεῖη ἂν

2 πλείω P C A E G H: πλείστα D F   3 πλείω om. C A E G H
 6 καὶ ἡμᾶς δεῖ (δὴ F) D F   7 post εἰς add. τοῦτο D F
 πρὸ om. D F   9 ἂν om. D F   οἶει ἔφη D F   11 ἀνύ-
 ποπτος . . . ἔφη om. C E   13 προβάλοιμι G et F: προσβάλλοιμι
 D   μὲν om. D F   15 μὲν] δὲ H A G   αὐτοῦ om. C E
 ἐγὼ τι C E   (αντ)ιλ(αβοι) . . . (συ)νωμολογεῖ § 15 = P (9): ἀντι-
 λάβη C A G H: ἀντιλάβοιτο P mg. E   16 prius ἢ C E: ἢ
 καὶ P A G H: τε καὶ D: τι καὶ F   18 στρα(τευ)ματε P, qui
 a super ε et in mg. add. στρατε(υματος?) et στρατευμα γε: στρατεύ-
 ματος D F: στράτευμα C A E G H: σταυρώματα Naber; cf. adn. ad § 16
 ἔρχεται P D F: ἀπέρχονται C A E G H   19 ὡς ἐπὶ Dind.: ὡς υπο
 P: ὡς C A E G H: ὥσπερ(εῖ (sic) D: ὥσπερ F   20 προσ(ποιησαιο
 ακου)σα(s) P, post quae (ταυτα) vel sim. add.   προσαγγεῖλαι
 D F: (προσαγ)γείλαι P, qui προαγγ(είλαι) in mg.   ταῦτα
 om. P D F   21 ὅτι om. D F (habet P)   post σαφῶς add. οἶδα
 ὅτι D F (deficit P)   παρεῖη ἂν F: παρίοι ἂν D: παρίεναι
 C A E G H [P]

- αὐτόν, καὶ δέοιτό γ' ἂν αὐτοῦ μένειν ἔστε σὺ ἀπέλθοις.
 Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Κῦρος, εἴ γε ἅπαξ εἰσέλθοι, δύναιτ' ἂν ἡμῖν
 14 ὑποχείριον ποιῆσαι τὸ χωρίον; Εἰκὸς γοῦν, ἔφη ὁ Γωβρύας,
 τὰ μὲν ἔνδον ἐκείνου συμπαρασκευάζοντος, τὰ δ' ἔξωθεν σοῦ
 ἰσχυρότερα προσάγοντος. Ἴθι οὖν, ἔφη, καὶ πειρώ ταῦτα 5
 διδάξας καὶ διαπραξάμενος παρῆναι· πιστὰ δὲ αὐτῷ οὐκ ἂν
 μείζω οὔτ' εἴποις οὔτε δείξαις ὧν αὐτὸς σὺ τυγχάνεις παρ'
 ἡμῶν εἰληφώς.
- 15 Ἐκ τούτου ᾤχετο μὲν ὁ Γωβρύας· ἄσμενος δὲ ἰδὼν αὐτὸν
 ὁ εὐνούχος συνωμολόγει τε πάντα καὶ συνέθετο ἃ ἔδει. ἐπεὶ 10
 δὲ ἀπήγγειλεν ὁ Γωβρύας ὅτι πάντα δοκοίη ἰσχυρῶς τῷ
 εὐνούχῳ τὰ ἐπισταλέντα, ἐκ τούτου τῇ ὑστεραία προσέβαλε
 μὲν ὁ Κῦρος, ἀπεμάχετο δὲ ὁ Γαδάτας. ἦν δὲ καὶ ὁ ἔλαβε
 16 χωρίον ὁ Κῦρος, ὁποῖον ἔφη ὁ Γαδάτας. τῶν δὲ ἀγγέλων
 οὓς ἐπεμψεν ὁ Κῦρος προειπὼν ἢ πορεύσονται, ὅπως ἄγοιεν 15
 τὰ στρατεύματα καὶ τὰς κλίμακας κομίζοιεν, τοὺς μὲν εἴασεν
 ὁ Γαδάτας διαφεύγειν· οὓς δ' ἔλαβε, βασανίζων ἐναντίον
 πολλῶν, ὡς ἤκουσεν ἐφ' ἃ ἔφασαν πορεύεσθαι, εὐθέως
 17 συσκευασάμενος ὡς ἐξαγγελῶν τῆς νυκτὸς ἐπορεύετο. τέλος
 δὲ πιστευθεὶς ὡς βοηθὸς εἰσέρχεται εἰς τὸ φρούριον· καὶ 20
 τέως μὲν συμπαρασκευάζεν ὅ τι δύναιτο τῷ φρουράρχῳ· ἐπεὶ

1 δέοιντο H A G [P] αὐτοὺς C· αὐτὸς E [P] ἔστε σὺ D F :
 ἔως C A E G H [P] ἀπέλθοις F : ἀπέλθης cet. [P] 2 post
 οὐκοῦν add. ἂν D F (habuit P) 4 σοῦ om. C E (habuit P) 5 ἴθι
 A G [P] οὖν νῦν D F [P] 7 post εἴποις add. ἂν D F (omisit P)
 10 (ευνου)χω . . . (χωριον) § 17 = P (10) 12 post εὐνούχῳ add. ἔχειν
 P s.v. D F προσέβαλε μὲν] προσεβαλεν P : προσέβαλλε μὲν G H et F
 13 ἦν δὲ . . . γαδάτας P D F : om. C A E G H 14 τοὺς δὲ ἀγγέλους
 C E 15 προέπεμψεν C E : ἔφησε D F : (εφησ)ε P ? mg. (προειπων)
 πορευ(εσθαι) P ut vid. οἱ D F πορεύονται D F verba
 ὅπως . . . κομίζοιεν in P et codd. post διαφεύγειν collocata in hunc loc.
 transposui ; cui loco apta esse senserunt Weiske et Schneider ; post
 διαφεύγειν ridicule esse inserta demonstravit Hartman ; cf. § 12 : fort.
 tamen delenda 16 σταυρώματα Naber : στρώματα C E 17 δια-
 φυγειν P ἐνώπιον C E 18 post ὡς add. δ' D F 19 συσκευασά-
 μενος P H A G : συσκευάμενος C E : συνεσκευασμένος D F ἐξαγγελων
 P cor. : ἐξαγγελῶν D f g : ἐξαγγέλλων P C A E H : ἐξαγγέλων G et F
 20 της τ ευηθειας P : πιστευθεις P s.v. cet. 21 συμπαρασκευάζετο
 C A E G H : παρεσκ(ευαζεν) P, qui συν s.v. ἐδύνατο P D F

δὲ ὁ Κῦρος ἦλθε, καταλαμβάνει τὸ χωρίον συνεργοὺς ποιησά-
 μενος καὶ τοὺς παρὰ τοῦ Κύρου αἰχμαλώτους. ἐπεὶ δὲ τοῦτο 18
 ἐγένετο, εὐθὺς [Γαδάτας] ὁ εὐνούχος τὰ ἔνδον καταστήσας
 ἐξῆλθε πρὸς τὸν Κῦρον, καὶ τῷ νόμῳ προσκυνήσας εἶπε,
 5 Χαῖρε, Κῦρε. Ἄλλὰ ποιῶ ταῦτ', ἔφη· σὺ γάρ με σὺν τοῖς 19
 θεοῖς οὐ κελεύεις μόνον ἀλλὰ καὶ ἀναγκάζεις χαίρειν. εὐ γὰρ
 ἴσθι, ἔφη, ὅτι ἐγὼ μέγα ποιῶμαι φίλιον τοῦτο τὸ χωρίον
 τοῖς ἐνθάδε συμμάχοις καταλείπων· σοῦ δ', ἔφη, ὦ Γαδάτα,
 ὁ Ἀσσύριος παῖδας μὲν, ὡς ἔοικε, τὸ ποιεῖσθαι ἀφείλετο, οὐ
 10 μέντοι τό γε φίλους δύνασθαι κτᾶσθαι ἀπεστέρησεν· ἀλλ'
 εὐ ἴσθι ὅτι ἡμᾶς τοιούτους τῷ ἔργῳ τούτῳ φίλους πεποίησαι,
 οἳ σοι, ἐὰν δυνώμεθα, πειρασόμεθα μὴ χείρους βοηθοὶ παρα-
 στηῆναι ἢ εἰ παῖδας ἐκγόνους ἐκέκτησο. ὁ μὲν ταῦτ' ἔλεγεν.
 ἐν δὲ τούτῳ ὁ Ὑρκάνιος ἄρτι ἠσθημένος τὸ γεγενημένον 20
 15 προσθεῖ τῷ Κύρῳ καὶ λαβὼν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ εἶπεν· ὦ
 μέγα ἀγαθὸν σὺ τοῖς φίλοις Κῦρε, ὡς πολλήν με τοῖς θεοῖς
 ποιεῖς χάριν ὀφείλεις ὅτι σοί με συνήγαγον. Ἴθι νυν, ἔφη 21
 ὁ Κῦρος, καὶ λαβὼν τὸ χωρίον οὐπὲρ ἕνεκά με ἀσπάξῃ
 διατίθει αὐτὸ οὕτως ὡς ἂν τῷ ὑμετέρῳ φύλῳ πλείστου ἄξιον
 20 ἦ καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις, μάλιστα δ', ἔφη, Γαδάτα
 τουτῶϊ, ὃς ἡμῖν αὐτὸ λαβὼν παραδίδωσι.

2 τοῦ κύρου A G : τῷ κύρῳ C E : κύρῳ D F   3 γαδάτας del.
 Zeune : ὁ γαδάτας D F   5 ὦ κῦρε D F   7 φίλιον Zeune : φίλων
 D : φίλον cet.   8 καταλείπων . . . (συνηνεσε)ν ο § 23 = P (11) : κατα-
 λείπων P pr. et fort. H pr. et Med. 55. 19 : καταλιπών P cor. C A E G H
 et D : καταλιπεῖν P s.v. F   σοῦ P H A G et D F : σὲ C E ; cf.
 iv. 6. 4 ; vii. 5. 79 ; viii. 1. 20   9 ποιεῖν D F   ἀφείλετο om.
 C E   10 φίλους κτᾶσθαί σε δύνασθαι D F   κτα(σθαι) δυνασθ(αι) P
 11 τοιούτους P, qui in mg. τοιούτωι ; cf. vii. 5. 15 : om. codd.   12 ἦν
 P D F   πειρασόμεθα H A G [P]   χείρους P D F : χείρονες cet.
 13 ἐγγόνους C E H pr. et F [P]   ἐκτίσω P mg. D F   ταῦτ']
 τοιαῦτα P D F   ἔλεξεν P s.v. D F   14 ἐκ δὲ τούτου C E (εν . . . P)
 τοῦ γεγενημένου P s.v. D F   15 προσθεῖς D : προσελθὼν F   τῷ
 aut καὶ omisit P   16 με] μὲν H A G   17 ποιεῖν χάριν ὀφείλεις C E
 (non P)   ἴθι P C E H : ἴσθι A G et D F   νῦν P C A E G H et
 F : τοίνυν D   18 ὁ omisit P ut vid.   ἀσπάξει P F   19 αὐτῷ
 A H et F pr.   τῷ τε F   ἡμετέρῳ C E   φίλῳ H A G
 21 τουτῶϊ Hirschig : τούτῳ codd. [P]   αὐτὸ post (παρεδωκεν) P ;
 om. D F   παρέδωκε P ut vid, D F

- 22 Τί οὖν; ἔφη ὁ Ὑρκάνιος, ἐπειδὴν Καδούσιοι ἔλθωσι καὶ
Σάκαι καὶ οἱ ἐμοὶ πολῖται, καλέσωμεν καὶ τούτων, ἵνα κοινῇ
βουλευσώμεθα πάντες ὅσοις προσήκει πῶς ἂν συμφορώτατα
23 χρώμεθα τῷ φρουρίῳ; ταῦτα μὲν οὕτω συνήνεσεν ὁ Κῦρος·
ἐπεὶ δὲ συνήλθον οἷς ἔμελε περὶ τοῦ φρουρίου, ἐβουλευσαντο 5
κοινῇ φυλάττειν οἷσπερ ἀγαθὸν ἦν φίλιον ὄν, ὅπως αὐτοῖς μὲν
πρόβολος εἴη πολέμου, τοῖς δ' Ἀσσυρίοις ἐπιτετειχισμένον.
24 τούτων γενομένων πολὺ δὴ προθυμότερον καὶ πλείους καὶ
Καδούσιοι συνεστρατεύοντο καὶ Σάκαι καὶ Ὑρκάνιοι· καὶ
συνελέγη ἐντεῦθεν στρατεύμα Καδουσίων μὲν πελτασταὶ 10
εἰς δισμυρίους καὶ ἱππεῖς εἰς τετρακισχιλίους, Σακῶν δὲ
τοξόται εἰς μυρίους καὶ ἱπποτοξόται εἰς χιλίους· καὶ Ὑρκάνιοι
δὲ πεζοὺς τε ὀπόσους ἐδύναντο προσεξέπεμψαν καὶ ἱππέας
ἐξεπλήρωσαν εἰς δισχιλίους· τὸ γὰρ πρόσθεν καταλελειμμένοι
ἦσαν πλείους οἴκοι αὐτοῖς ἱππεῖς, ὅτι καὶ οἱ Καδούσιοι καὶ 15
25 οἱ Σάκαι τοῖς Ἀσσυρίοις πολέμιοι ἦσαν. ὅσον δὲ χρόνον
ἐκαθέζετο ὁ Κῦρος ἀμφὶ τὴν περὶ τὸ φρούριον οἰκονομίαν,
τῶν Ἀσσυρίων τῶν κατὰ ταῦτα τὰ χωρία πολλοὶ μὲν ἀπήγον
ἵππους, πολλοὶ δὲ ἀπέφερον ὅπλα, φοβούμενοι ἤδη πάντας
τοὺς προσχώρους. 20
- 26 Ἐκ δὲ τούτου προσέρχεται τῷ Κύρῳ ὁ Γαδάτας καὶ λέγει
ὅτι ἤκουσιν αὐτῷ ἄγγελοι ὡς ὁ Ἀσσύριος, ἐπεὶ πύθοιτο τὰ

1 εἰ ἐπειδὴν H A G et P ut vid. 2 καλέσαιμεν H pr. et D F [P]
τούτων Pantazides: τούτων P et codd. 3 βουλευσώμεθα P D F:
συμβουλευσώμεθα C A E G H 4 χω(ριω) P post μὲν add.
οὖν C E (non P) καὶ ὁ D F 5 ἔμελε H cor.: ἔμελλε cet.
6 ἑαυτοῖς D F 7 εἴη] ἦοι A: ἦ G H post ἐπιτετειχισμένον add.
εἴη C A E G H 8-10 ἐπ(ει)...πε(λτασταί)=P (12) 8 τούτων
γενομένων C A E G H: ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο P D F prius καὶ om. P
ut vid. D F 9 καδουσίων P ut vid. D F ἐστρατεύοντο P
ut vid. D F 10 ἐνταῦθα D F [P] 12 χιλίους H A G: δισχι-
λίους C E et D: δισμυρίους F 13 δὲ om. C A E G H ὅσους
D F προσέπεμψαν C A G H: συνέπεμψαν E ἱππεῖς C A E G H
14 προσεπλήρωσαν D F 15 αὐτῶν D F ὅτι D F: ὅτε
C A E G H prius καὶ om. D F 16 οἱ om. C A E G H 17 οἰκο-
δομίαν H cor. A G 18 τῶν ἀσσυρίων om. C A E G H τῶν
κατ' αὐτὰ χωρίων C A E G H (ἀπηγ(ον)...αγγε(λοι) § 26 = P (13)
20 προσχώρους C E [P] 22 ὁ om. C E πύθοιτο τὰ] ἤκουσε
C E

περὶ τοῦ φρουρίου, χαλεπῶς τε ἐνέγκοι καὶ συσκευάζοιτο ὡς
 ἐμβάλων εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν. ἔὰν οὖν ἀφήσ με, ᾧ Κῦρε,
 τὰ τεῖχη ἂν πειραθείην διασῶσαι, τῶν δ' ἄλλων μείων λόγος.
 καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν· Ἐὰν οὖν ἴης νῦν, πότε ἔσῃ οἴκοι; καὶ ὁ 27
 5 Γαδάτας εἶπεν· Εἰς τρίτην δειπνήσω ἐν τῇ ἡμετέρᾳ. Ἦ καὶ
 τὸν Ἀσσύριον, ἔφη, οἶει ἐκεῖ ἤδη καταλήψεσθαι; Εὐὶ μὲν
 οὖν, ἔφη, οἶδα· σπεύσει γὰρ ἕως ἔτι πρόσω δοκεῖς ἀπείναι.
 Ἐγὼ δ', ἔφη ὁ Κῦρος, ποσταῖος ἂν τῷ στρατεύματι ἐκείσε 28
 ἀφικοίμην; πρὸς τοῦτο δὴ ὁ Γαδάτας λέγει· Πολὺ ἤδη, ᾧ
 10 δέσποτα, ἔχεις τὸ στράτευμα καὶ οὐκ ἂν δύναιο μείον ἢ ἐν
 ἕξ ἢ ἑπτὰ ἡμέραις ἐλθεῖν πρὸς τὴν ἐμὴν οἴκησιν. Σὺ μὲν
 τοίνυν, ἔφη ὁ Κῦρος, ἀπιθι ὡς τάχιστα· ἐγὼ δ' ὡς ἂν δυνατὸν
 ἢ πορεύσομαι. ὁ μὲν δὴ Γαδάτας ᾤχετο· ὁ δὲ Κῦρος συνε- 29
 κάλεσε πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν συμμάχων· καὶ ἤδη πολλοί
 15 τε ἐδόκουν καὶ καλοὶ κάγαθοὶ παρεῖναι· ἐν οἷς δὴ λέγει ὁ
 Κῦρος ταῦτα.

Ἄνδρες σύμμαχοι, Γαδάτας διέπραξεν ἃ δοκεῖ πᾶσιν ἡμῖν 30
 πολλοῦ ἄξια εἶναι, καὶ ταῦτα πρὶν καὶ ὅτι οὖν ἀγαθὸν ὑφ'
 ἡμῶν παθεῖν. νῦν δὲ ὁ Ἀσσύριος εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ
 20 ἐμβάλειν ἀγγέλλεται, δῆλον ὅτι ἅμα μὲν τιμωρεῖσθαι αὐτὸν
 βουλόμενος, ὅτι δοκεῖ ὑπ' αὐτοῦ μεγάλα βεβλάφθαι· ἅμα δὲ
 ἴσως κάκεῖνο ἐννοεῖται ὡς εἰ οἱ μὲν πρὸς ἡμᾶς ἀφιστάμενοι
 μηδὲν ὑπ' ἐκείνου κακὸν πείσονται, οἱ δὲ σὺν ἐκείνῳ ὄντες
 ὑφ' ἡμῶν ἀπολοῦνται, ὅτι τάχα οὐδένα εἰκὸς σὺν αὐτῷ
 25 βουλήσεσθαι εἶναι. νῦν οὖν, ᾧ ἄνδρες, καλόν τι ἂν μοι 31

1 παρασκευάζοιτο D F   2 ἐς C E   ἑαυτοῦ C A E G H : αὐτοῦ
 D F   ἦν D F   3 πειρώμην D F   4 ἦν D F   οὖν om. C E
 νῦν om. H A G   ἔσει F   7 ἕως ἔτι] ὅσῳ σὺ D F   δοκεῖς ἀπείναι
 C A E G H : δοκεῖς ἰέναι D : εἶναι δοκεῖς F   8 ἂν H A G : σὺν D in
 ras., F : ἂν σὺν C E   10 τὸ om. C A E G H   ἂν] ἔὰν H A G
 ἐν om. E   15 δὴ καὶ ὁ κύρος λέγει τάδε D F   17 ἐδόκει C A E G H
 18 ὑφ' ἡμῶν ἀγαθὸν H A G   20 ἐμβάλλειν D : ἐμβαλλεῖν F   21 ὑπ']
 ἀπ' C A E G H   μέγα βεβλάφθαι ὑπ' αὐτοῦ D F   22 ἴσως om.
 C   κάκεῖνος H A G : κάκεῖνη E   23 πῆσονται H cor. A G   24 ὅτι
 del. Hartman   τάχα H A G : τάχιστα C E et F : ὡς τάχιστα D
 25 βούλεσθαι D F

δοκοῦμεν ποιῆσαι, εἰ προθύμως Γαδάτα βοηθήσαιμεν ἀνδρὶ
 εὐεργέτη· καὶ ἅμα δίκαια ποιοῖμεν ἂν χάρις ἀποδιδόντες·
 ἀλλὰ μὴν καὶ σύμφορά γ' ἂν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πράξαιμεν ἡμῖν
 32 αὐτοῖς. εἰ γὰρ πᾶσι φαινοίμεθα τοὺς μὲν κακῶς ποιοῦντας
 νικᾶν πειρώμενοι κακῶς ποιοῦντες, τοὺς δ' εὐεργετοῦντας 5
 ἀγαθοῖς ὑπερβαλλόμενοι, εἰκὸς ἐκ τῶν τοιούτων φίλους μὲν
 πολλοὺς ἡμῖν βούλεσθαι γίνεσθαι, ἐχθρὸν δὲ μηδένα ἐπι-
 33 θυμείν εἶναι· εἰ δὲ ἀμελήσαι δόξαιμεν Γαδάτα, πρὸς τῶν
 θεῶν ποίοις λόγοις ἂν ἄλλον πείθοιμεν χαρίζεσθαι τι ἡμῖν;
 πῶς δ' ἂν τολμῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπαινεῖν; πῶς δ' ἂν ἀντι- 10
 βλέψαι τις ἡμῶν δύναιτο Γαδάτα, εἰ ἠττώμεθ' αὐτοῦ εὖ
 ποιοῦντος τοσοῦτοι ὄντες ἐνὸς ἀνδρὸς καὶ τούτου οὕτω διακει-
 34 μένου; ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· οἱ δὲ πάντες ἰσχυρῶς συνεπήνουν
 ταῦτα ποιεῖν.

Ἄγε τοίνυν, ἔφη, ἐπεὶ καὶ ὑμῖν συνδοκεῖ ταῦτα, ἐπὶ μὲν 15
 τοῖς ὑποξυγίοις καὶ ὀχήμασι καταλίπωμα ἐκάστοι τοὺς μετ'
 35 αὐτῶν ἐπιτηδειοτάτους πορεύεσθαι. Γωβρύας δ' ἡμῖν ἀρχέτω
 αὐτῶν καὶ ἡγείσθω αὐτοῖς· καὶ γὰρ ὁδῶν ἔμπειρος καὶ τᾶλλα
 ἱκανός· ἡμεῖς δ', ἔφη, καὶ ἵπποις τοῖς δυνατωτάτοις καὶ
 ἀνδράσι πορευώμεθα, τὰ ἐπιτήδεια τριῶν ἡμερῶν λαβόντες· 20
 ὅσῳ δ' ἂν κουφότερον συσκευασώμεθα καὶ εὐτελέστερον,
 τοσοῦτῳ ἥδιον τὰς ἐπιούσας ἡμέρας ἀριστήσομέν τε καὶ
 δειπνήσομεν καὶ καθευδήσομεν. νῦν δ', ἔφη, πορευώμεθα
 36 ὧδε· πρώτους μὲν ἄγε σύ, Χρυσάντα, τοὺς θωρακοφόρους,
 ἐπεὶ ὀμαλή τε καὶ πλατεῖα ἡ ὁδός ἐστι, τοὺς ταξιάρχους 25

1 γαδάτη DF βοηθήσομεν CE et D 2 ποιοῦμεν CAEGH
 3 ξύμφορα G ἐμοὶ δοκεῖ G ἐμοὶ δοκῶ CAEH: ἐγὼ δοκῶ DF
 πράττοιμεν DF 5 εὐεργέτας CE et F 7 ἡμῖν πολλοὺς DF
 8 γαδάτου CAEGH et F 9 λόγοις ἄλλους πείθοιμεν ἂν DF
 10 post. ἂν om. HAG 11 ἡμᾶς CE αὐτοῦ om. CE
 12 τοσοῖδε DF ὑφ' ἐνὸς HAG 13 post μὲν add. οὖν DF
 συνεπήνουν ἰσχυρῶς DF 15 ἄγετε HAG ἐπέιπερ DF
 16 ὀχήμασι DF: χρήμασι CAEGH καταλείπωμα DF μετὰ
 τούτων DF 18 αὐτοῖς] αὐτός D 22 τόσῳ DF ἥδιον post
 ἡμέρας DF 23 δ' om. HAG πορευόμεθα AG 24 πρώτους
 C pr. ut vid.: πρῶτον C cor. cet. ἄγε σύ CE GH: ἄγε A: σύγε
 ἄγε D: σὺ ἄγε F 25 ante ἐπεὶ add. ἄγε δὴ DF ἡ om. DF

ἔχων ἐν μετώπῳ πάντας· ἡ δὲ τάξις ἐκάστη ἐφ' ἐνὸς ἴτω·
 ἀθρόοι γὰρ ὄντες καὶ τάχιστα καὶ ἀσφαλέστατα πορευοίμεθ'
 ἄν. τούτου δ' ἔνεκα, ἔφη, κελεύω τοὺς θωρακοφόρους 37
 ἡγεῖσθαι ὅτι τοῦτο βραδύτατόν ἐστι τοῦ στρατεύματος· τοῦ
 5 δὲ βραδυτάτου ἡγουμένου ἀνάγκη ῥαδίως ἔπεσθαι πάντα τὰ
 θάπτον ἰόντα· ὅταν δὲ τὸ τάχιστον ἡγήται ἐν νυκτί, οὐδέν
 ἐστι θαυμαστόν καὶ διασπᾶσθαι τὰ στρατεύματα· τὸ γὰρ
 προταχθὲν ἀποδιδράσκει. ἐπὶ δὲ τούτοις, ἔφη, Ἀρτάβαζος 38
 τοὺς Περσῶν πελταστὰς καὶ τοξότας ἀγέτω· ἐπὶ δὲ τούτοις
 10 Ἀνδαμύας ὁ Μῆδος τὸ Μῆδων πεζόν· ἐπὶ δὲ τούτοις Ἐμβας
 τὸ Ἀρμενίων πεζόν· ἐπὶ δὲ τούτοις Ἀρτούχας Ὑρκανίους·
 ἐπὶ δὲ τούτοις Θαμβράδας τὸ Σακῶν πεζόν· ἐπὶ δὲ τούτοις
 Δατάμας Καδουσίους. ἀγόντων δὲ καὶ οὗτοι πάντες ἐν 39
 μετώπῳ μὲν τοὺς ταξιάρχους ἔχοντες, δεξιούς δὲ τοὺς πελτα-
 15 στὰς, ἀριστεροὺς δὲ τοὺς τοξότας τοῦ ἑαυτῶν πλαισίου· οὕτω
 γὰρ πορευόμενοι καὶ εὐχρηστότεροι γίνονται. ἐπὶ δὲ τούτοις 40
 οἱ σκευοφόροι, ἔφη, πάντων ἐπέσθων· οἱ δὲ ἄρχοντες αὐτῶν
 ἐπιμελείσθων ὅπως συνεσκευασμένοι τε ὦσι πάντα πρὶν
 20 καθεύδειν καὶ πρὸ σὺν τοῖς σκεύεσι παρῶσιν εἰς τὴν τεταγ-
 μένην χώραν καὶ ὅπως κοσμίως ἔπωνται. ἐπὶ δὲ τοῖς 41
 σκευοφόροις, ἔφη, τοὺς Πέρσας ἰππέας Μαδάτας ὁ Πέρσης
 ἀγέτω, ἔχων καὶ οὗτος τοὺς ἑκατοντάρχους τῶν ἰππέων ἐν
 μετώπῳ· ὁ δ' ἑκατόνταρχος τὴν τάξιν ἀγέτω εἰς ἓνα, ὥσπερ

1 πάντας ἐν μετώπῳ C E ἐκάστη σοι F 2 pr. καὶ om. D F
 ἂν πορευοίμεθα D F 3 κελεύω ante ἡγεῖσθαι D F 4 βαρύτατον
 et 5 βαρυτάτου codd. : corr. Hirschig 6 θάπτον ἰόντα] ἐλάσσονα D F
 7 διασπᾶσθαι F : διεσπᾶσθαι H A G : διασπάσασθαι C E et D τὸ γὰρ
 προταθὲν C E : τὰ γὰρ ἀποσπασθέντα D F 8 ἀρτάβας D : ἀρταβάτας
 F 10 ἀνδραμύας C et F : ἀνδραμὰς D πεζόν] codd. ter
 πεζικόν primum ἐπὶ . . . ἀρμενίων πεζόν om. F : primum ἐπὶ
 . . . σακῶν πεζόν om. D 11 post ὕρκανίους add. ἀγέτω F
 12 θαμβάτας F 13 दाताμας D : दाμάτας cet. ἐν τῷ D F
 15 τοὺς ἑαυτῶν πλαγίους C A E G H 17 ἔφη οἱ σκευοφόροι D F
 ἐπέσθωσαν C A G H : ἐπέστωσαν E 18 ἐπιμελείσθωσαν D F
 πάντων ὅπως ἂν D F πάντα om. G 19 συντεταγμένην H A G
 20 εὐκοσμίως C E 21 μαιδάτας D F 22 ἀγέσθω C E ἵππων
 H A G

- 42 οἱ πέζαρχοι. ἐπὶ τούτοις †Ραμβάκας ὁ Μῆδος ὡσαύτως
 τοὺς ἑαυτοῦ ἰππέας· ἐπὶ τούτοις σύ, ὦ Τιγράνη, τὸ σεαυτοῦ
 ἰππικόν· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ἵππαρχοι μεθ' ὧν ἕκαστοι ἀφί-
 κοντο πρὸς ἡμᾶς. ἐπὶ τούτοις Σάκαι ἄγετε· ἔσχατοι δέ,
 ὡσπερ ἦλθον, Καδούσιοι ἰόντων· Ἄλκεύνα, σὺ δὲ ὁ ἄγων 5
 αὐτοὺς ἐπιμελοῦ τὸ νῦν εἶναι πάντων τῶν ὀπισθεν καὶ μηδένα
 43 ἕα ὕστερον τῶν σῶν ἰππέων γίγνεσθαι. ἐπιμελείσθε δὲ
 τοῦ σιωπῆ πορεύεσθαι οἷ τε ἄρχοντες καὶ πάντες δὲ οἱ
 σωφρονούντες· διὰ γὰρ τῶν ὄτων ἐν τῇ νυκτὶ ἀνάγκη
 μᾶλλον ἢ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἕκαστα καὶ αἰσθάνεσθαι καὶ 10
 πράττεσθαι· καὶ τὸ ταραχθῆναι δὲ ἐν τῇ νυκτὶ πολὺ μείζον
 ἐστὶ πρᾶγμα ἢ ἐν τῇ ἡμέρᾳ καὶ δυσκαταστατώτερον· οὐ
 44 ἔνεκα ἢ τε σιωπῆ ἀσκητέα καὶ ἢ τάξις φυλακτέα. τὰς δὲ
 νυκτερινὰς φυλακάς, ὅταν μέλλητε νυκτὸς ἀναστήσεσθαι,
 χρῆ ὡς βραχυτάτας καὶ πλείστας ποιεῖσθαι, ὡς μηδένα 15
 ἢ ἐν τῇ φυλακῇ ἀγρυπνία πολλὴ οὔσα λυμαίνεται ἐν τῇ
 πορείᾳ· ἡνίκα δ' ἂν ὥρα ἦ πορεύεσθαι, σημαίνειν τῷ κέρατι.
 45 ὑμεῖς δ' ἔχοντες ἂ δεῖ ἕκαστοι πάρεστε εἰς τὴν ἐπὶ Βαβυ-
 λῶνος ὁδόν· ὁ δ' ὀρμώμενος αἰεὶ τῷ κατ' οὐρὰν παρεγγυάτω
 ἔπεσθαι. 20
- 46 Ἐκ τούτου δὴ ὄχοντο ἐπὶ τὰς σκηνὰς καὶ ἅμα ἀπιόντες
 διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους ὡς μνημονικῶς ὁ Κῦρος ὀπόσοις
 47 συνέταττε πᾶσιν ὀνομάζων ἐνετέλλετο. ὁ δὲ Κῦρος ἐπι-

1 ἐπὶ δὲ D F   τούτοις ὁ ραμβάκας D F : τούτῳ (τοῦτο A) ἱεροσο-
 βάτας C A E G H (ἱεροσομβάτας H pr. ut vid.): fort. Ὀρσάβαρις
 2 ἑαυτῶν C A G H   ἐπὶ δὲ D F   σεαυτοῦ D F   3 ὧν] οὐς H A G
 ἕκαστος ἀφίκετο D F   5 ἰόντων· ἄλκεύνα F : ἰόντων, ἄλκεῦνα· D :
 ἀγόντων στρατεύμα C A E G H   ὁ om. D F   6 τῶν om. C A E G H
 7 ἕα om. D F : ἕνα C E   8 δὲ om. E et D   11 πράττεσθαι]
 προϊστασθαι H A G   ταραχθῆναι] πραχθῆναι C A E G H   τῇ
 om. C E et D F   12 οὐ εἶνεκα D F : οὔνεκα C A E G H   13 δια-
 φυλακτέα D F   14 ἔφη φυλακάς D F   ἐξαναστήσεσθαι D F
 15 ante χρῆ add. αἰεὶ D F   post καὶ add. ὡς D F   16 ante ἢ
 add. καὶ D F   17 σημαίνει H A G   18 βαβυλῶνα H A G   19 ἐγ-
 γυτάτω ἐπέσθω D F   21 δὴ] οὐν D F   ἀπόντες H A G
 22 ὀπόσοις . . . κύρος om. H A G   23 πᾶσιν Heindorf : πῶς
 codd.

μελεία τοῦτο ἐποίει· πάνν γὰρ αὐτῷ ἐδόκει θαυμαστὸν εἶναι
 εἰ οἱ μὲν βάνουσοι ἴσασι τῆς αὐτοῦ τέχνης ἕκαστος τῶν
 ἐργαλείων τὰ ὀνόματα, καὶ ὁ ἰατρὸς δὲ οἶδε καὶ τῶν ὀργάνων
 καὶ τῶν φαρμάκων οἷς χρῆται πάντων τὰ ὀνόματα, ὁ δὲ
 5 στρατηγὸς οὕτως ἡλίθιος ἔσοιτο ὥστε οὐκ εἴσοιτο τῶν ὑφ'
 αὐτῷ ἡγεμόνων τὰ ὀνόματα, οἷς ἀνάγκη ἐστὶν αὐτῷ ὀργάνοις
 χρῆσθαι καὶ ὅταν καταλαβεῖν τι βούληται καὶ ὅταν φυλάξαι
 καὶ ὅταν θαρρῦναι καὶ ὅταν φοβῆσαι· καὶ τιμῆσαι δὲ ὁπότε
 10 αὐτοῦ βούλοιο, πρέπον αὐτῷ ἐδόκει εἶναι ὀνομαστὶ προσ-
 ἀγορεύειν. ἐδόκουν δ' αὐτῷ οἱ γινώσκεσθαι δοκοῦντες 48
 ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος καὶ τοῦ καλόν τι ποιῶντες ὀράσθαι μᾶλλον
 ὀρέγεσθαι καὶ τοῦ αἰσχρόν τι ποιεῖν μᾶλλον προθυμείσθαι
 ἀπέχεσθαι. ἡλίθιον δὲ καὶ τοῦτ' ἐδόκει εἶναι αὐτῷ τὸ ὁπότε 49
 τι βούλοιο πραχθῆναι, οὕτω προστάττειν ὥσπερ ἐν οἴκῳ
 15 ἔνιοι δεσπότες προστάττουσιν, Ἴτω τις ἐφ' ὕδωρ, Ξύλα τις
 σχισάτω· οὕτω γὰρ προσταπτομένων εἰς ἀλλήλους τε ὀρᾶν 50
 πάντες ἐδόκουν αὐτῷ καὶ οὐδεὶς περαίνειν τὸ προσταχθὲν καὶ
 πάντες ἐν αἰτία εἶναι καὶ οὐδεὶς τῇ αἰτία οὔτε αἰσχύνεσθαι
 οὔτε φοβεῖσθαι ὁμοίως διὰ τὸ σὺν πολλοῖς αἰτίαν ἔχειν· διὰ
 20 ταῦτα δὴ πάντας ὀνόμαζεν αὐτὸς ὅτῳ τι προστάττοι.

Καὶ Κύρος μὲν δὴ περὶ τούτων οὕτως ἐγίγνωσκεν. οἱ δὲ 51
 στρατιῶται τότε μὲν δειπνήσαντες καὶ φυλακὰς καταστησά-

1 γὰρ] δὲ D F ἐδόκει ante αὐτῷ C E, ante εἶναι D F 2 αὐτοῦ D :
 αὐτοῦ F : ἑαυτοῦ C A G H : ἑαυτῶν E 3 ante ἐργαλείων add. αὐτοῦ C,
 ἑαυτοῦ H A G 6 αὐτῷ F : ἑαυτῷ H A G : ἑαυτὸν C E et D αὐτῷ]
 αὐτοῖς H A G 7 λαβεῖν C E : προκαταλαβεῖν D F φυλάξειν
 C A E G H 8 τιμῆσαι Schneider : ὅταν τιμῆσαι C A E G H : πρὸς τὸ
 τιμῆσαι D F ὁπότε] πότε C A E G H 9 τὸ πρέπον H A G
 ὀνόματι C A E G H 11 μᾶλλον ὀρέγεσθαι om. D F 13 καὶ om. D F
 εἶναι ἐδόκει αὐτῷ C E : αὐτῷ ἐδόκει εἶναι D F 14 τι βούλοιο
 Dind. : ὅτι βούλοιο H A G : βούλοιο τι D F : βούλοιο C E οὕτω
 H A G : ὅτῳ C E : om. D : αὐτῷ F ὥσπερ . . . προστάττουσιν om.
 C : ὥσπερ . . . σχισάτω om. E ὥσπερ] καὶ D : ὥσπερ καὶ F
 15 προστάττουσι δεσπότες D F 16 προσταπτομένων D F : πραπτο-
 μένων C : ταπτομένων A E G H τε om. D F 17 πάντες]
 ἅπαντες D F : πάντες τε C A E G H πραχθὲν C 20 αὐτὸς
 πάντας ὀνόμαζεν D F ὅτῳ τι D F : ὁπότε H cor. A G : ὅτῳ τε H
 pr. : ὅτῳ C E πράττοι D F 21 οὕτω περὶ τούτων D F 22 μὲν
 om. C E

52 μειοὶ καὶ συσκευασμένοι πάντα ἅ ἔδει ἐκοιμήθησαν. ἡνίκα
 δ' ἦν ἐν μέσῳ νυκτῶν, ἐσήμηνε τῷ κέρατι. Κῦρος δ' εἰπὼν
 τῷ Χρυσάντῳ ὅτι ἐπὶ τῇ ὁδῷ ὑπομενοίῃ ἐν τῷ πρόσθεν τοῦ
 στρατεύματος ἐξήκει λαβὼν τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ὑπηρέτας· βραχεῖ
 δὲ χρόνῳ ὕστερον Χρυσάντας παρῆν ἄγων τοὺς θωρακο- 5
 53 φόρους. τούτῳ μὲν ὁ Κῦρος δοὺς ἡγεμόνας τῆς ὁδοῦ
 πορεύεσθαι ἐκέλευεν ἡσύχως· οὐ γάρ πω ἐν ὁδῷ πάντες
 ἦσαν· αὐτὸς δὲ ἐστηκὼς ἐν τῇ ὁδῷ τὸν μὲν προσιόντα
 προυπέμπετο ἐν τάξει, ἐπὶ δὲ τὸν ὑστερίζοντα ἔπεμπε καλῶν.
 54 ἐπεὶ δὲ πάντες ἐν ὁδῷ ἦσαν, πρὸς μὲν Χρυσάνταν ἰππέας 10
 ἔπεμψεν ἐροῦντας ὅτι ἐν ὁδῷ ἤδη πάντες· ἄγε οὖν ἤδη
 55 θᾶπτον. αὐτὸς δὲ παρελαύνων τὸν ἵππον εἰς τὸ πρόσθεν
 ἡσυχος κατεθεᾶτο τὰς τάξεις. καὶ οὓς μὲν ἴδοι εὐτάκτως
 καὶ σιωπῇ ἰόντας, προσελαύνων αὐτοῖς τίνες τε εἶεν ἡρώτα καὶ
 ἐπεὶ πύθοιτο ἐπῆναι· εἰ δὲ τινας θορυβουμένους αἰσθοῖτο, τὸ 15
 αἴτιον τούτου σκοπῶν κατασβεννύναι τὴν ταραχὴν ἐπειράτο.
 56 Ἐν μόνον παραλέλειπται τῆς ἐν νυκτὶ ἐπιμελείας αὐτοῦ,
 ὅτι πρὸ παντὸς τοῦ στρατεύματος πεζοὺς εὐζῶνους οὐ πολλοὺς
 προύπεμπεν, ἐφορωμένους ὑπὸ Χρυσάντα καὶ ἐφορῶντας
 αὐτόν, ὡς ὠτακουστοῦντες καὶ εἴ πως ἄλλως δύναιντο 20
 αἰσθάνεσθαι τι, σημαίνουσι τῷ Χρυσάντῳ ὅ τι καιρὸς δοκοίη
 εἶναι· ἄρχων δὲ καὶ ἐπὶ τούτοις ἦν ὃς καὶ τούτους ἐκόσμηε,
 καὶ τὸ μὲν ἄξιον λόγου ἐσήμαινε, τὸ δὲ μὴ οὐκ ἠνώχλει

2 ἐν μέσῳ H A G : ἐκ μέσων C E et D : ἐν μέσων F ἐσήμαινε
 E et D F εἶπε C A E G H 3 ὁδῷ] ἔφ H A G ἐπιμένοι C E :
 ἐπιμένοι δὴ D F : ἐπόμενοι A : ἐπόμενοι G H : corr. Schneider et Dind.
 4 post ἐξήκει add. δὲ C A E G H αὐτὸν C A H et F βραχὺ
 A G 5 παρῆν χρυσάντας D F ἔχων D F 6 post μὲν add.
 οὖν D F δοὺς τοὺς D F 7 ἐκέλευσεν C E et F ἡσυχον
 ἕως ἄγγελος ἔλθοι D F οὐ . . . ἦσαν] ὅτι πάντες ἐν ὁδῷ D F
 8 τῇ ὁδῷ] τῷ αὐτῷ D F 11 prius ἤδη] ἦσαν D F posterius
 ἤδη om. C E et F, sed ἄγε δὴ οὖν D 14 οἵτινες εἶεν D F ἤρετο
 C A E G H 15 αἰσθάνοιτο D F τὸν D F 16 ταραχὴν] ἀρχὴν
 D F 17 παραλέλειπται F : παρελέλειπτο D : παραλείπεται C A E G H
 18 στρατοπέδου D F 19 ἐφορῶντες H A G 20 ὠτακουστοῦντας
 D F : ὑπακουστοῦντες H A G : ὑπακουστοῦντας C E δύνανται D F
 21 τ: om. H A G 22 ἐπὶ τούτων εἰς ἦν F : ἐπιτάττων εἰς ἦν D
 23 ἄξιον μὲν D F

λέγων. τὴν μὲν δὴ νύκτα οὕτως ἐπορεύοντο· ἐπεὶ δὲ ἡμέρα 57
 ἐγένετο, τοὺς μὲν Καδουσίων ἰππέας, ὅτι αὐτῶν καὶ οἱ πεζοὶ
 ἐπορεύοντο ἔσχατοι, παρὰ τούτοις κατέλιπεν, ὡς μηδ' οὔτοι
 ψιλοὶ ἰππέων ἴοιεν· τοὺς δ' ἄλλους εἰς τὸ πρόσθεν παρε-
 5 λαύνειν ἐκέλευσεν, ὅτι καὶ οἱ πολέμιοι ἐν τῷ πρόσθεν ἦσαν,
 ὅπως εἴ τί που ἐναντιοῖτο αὐτῷ, ἀπαντῶν ἔχων τὴν ἰσχὺν
 ἐν τάξει καὶ μάχοιτο, εἴ τέ τί που φεύγον ὀφθείη, ὡς ἐξ
 ἐτοιμοτάτου διώκοι. ἦσαν δὲ αὐτῷ αἰεὶ τεταγμένοι οὓς τε 58
 διώκειν δέοι καὶ οὓς παρ' αὐτῷ μένειν· πᾶσαν δὲ τὴν τάξιν
 10 λυθῆναι οὐδέποτε εἶα. Κῦρος μὲν δὴ οὕτως ἦγε τὸ στρά- 59
 τευμα· οὐ μέντοι αὐτός γε μιᾷ χώρᾳ ἐχρήτο, ἀλλ' ἄλλοτε
 ἀλλαχῆ περιελαύνων ἐφεώρα τε καὶ ἐπεμελείτο, εἴ του
 δέοιτο. οἱ μὲν δὴ ἀμφὶ Κῦρον οὕτως ἐπορεύοντο.

Ἐκ δὲ τοῦ Γαδάτα ἰππικοῦ τῶν δυνατῶν τις ἀνδρῶν **IV**
 15 ἐπεὶ ἑώρα αὐτὸν ἀφεστηκότα ἀπὸ τοῦ Ἀσσυρίου, ἐνόμισεν,
 εἴ τι οὗτος πάθοι, αὐτὸς ἂν λαβεῖν παρὰ τοῦ Ἀσσυρίου
 πάντα τὰ Γαδάτα· οὕτω δὴ πέμπει τινὰ τῶν ἑαυτοῦ πιστῶν
 πρὸς τὸν Ἀσσύριον καὶ κελεύει τὸν ἰόντα, εἰ καταλάβοι
 ἤδη ἐν τῇ Γαδάτα χώρᾳ τὸ Ἀσσύριον στράτευμα, λέγειν
 20 τῷ Ἀσσυρίῳ ὅτι εἰ βούλοιο ἐνεδρεῦσαι, λάβοι ἂν Γαδάταν
 καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. δηλοῦν δὲ ἐνετέλλετο ὄσην τε εἶχεν 2
 ὁ Γαδάτας δύναμιν καὶ ὅτι Κῦρος οὐ συνέποιτο αὐτῷ· καὶ
 τὴν ὁδὸν ἐδήλωσεν ἧ προσιέναι μέλλοι. προσεπέστειλε δὲ
 τοῖς αὐτοῦ οἰκέταις, ὡς πιστεύοιτο μᾶλλον, καὶ τὸ τεῖχος ὁ

1 ἐπορεύετο C E et F   2 τοὺς μὲν τῶν D F : τῶν μὲν C E G H : τὸ
 μὲν A   3 ἔσχατοι (-ν D) ἐπορεύοντο D F   κατέλιπεν D F   4 εἶεν
 D F   5 ἐκέλευεν C G H   6 τί] τε H A G et D   ἐναντιοῖτο]
 ἐναντίον D F   ὑφ' αὐτῷ ἔχων ἐν τάξει τὴν ἰσχὺν μάχοιτο D F   7 τί
 om. H A G   ὡς] ὅπως G et D   8 διώκοιεν D F   δὲ om.
 A H   αἰεὶ E G et F   post τεταγμένοι add. εἰ δέοι διωγμοῦ D F
 9 ἑαυτῷ D F   11 γε om. C E   ἄλλοτε] ἄτε C E   13 δέοιτο H, unde
 δέοιτο A   14 γαδάτα H A G et D F : γαδάτου C E   15 post ἐνόμισεν
 add. ὅτι G et D F   17 τὰ γαδάτου F : τὰ γαδάτα D : τὰ ἀγαθὰ C E G :
 τὰγαθὰ A H   (19 γαδάτα codd.)   20 λάβοι ἂν D F : λαβεῖν C A E G H
 21 τοὺς ἄλλους τοὺς σὺν D F   22 δύναμιν post εἶχεν D F   συνέποιτο
 D F : συνείπετο C A E G H   23 ἧ μέλλοι (-ει D) προσιέναι ἐδήλωσεν
 D F   post δὲ add. καὶ D F   24 αὐτοῦ C A E G H : ἑαυτοῦ D F

ἐτύγχανεν αὐτὸς ἔχων ἐν τῇ Γαδάτα χώρα παραδοῦναι τῷ
 Ἀσσυρίῳ καὶ τὰ ἐνόητα· ἤξειν δὲ καὶ αὐτὸς ἔφασκεν, εἰ μὲν
 δύναιτο, ἀποκτεῖνας Γαδάταν, εἰ δὲ μή, ὡς σὺν τῷ Ἀσσυρίῳ
 3 τὸ λοιπὸν ἐσόμενος. ἐπεὶ δὲ ὁ ἐπὶ ταῦτα ταχθεὶς ἐλαύνων
 ὡς δυνατὸν ἦν τάχιστα ἀφικνεῖται πρὸς τὸν Ἀσσύριον καὶ 5
 ἐδήλωσεν ἐφ' ἃ ἦκοι, ἀκούσας ἐκείνος τό τε χωρίον εὐθὺς
 παρέλαβε καὶ πολλὴν ἵππου ἔχων καὶ ἄρματα ἐνῆδρευεν ἐν
 4 κώμαις ἀθρόαις. ὁ δὲ Γαδάτας ὡς ἐγγὺς ἦν τούτων τῶν
 κωμῶν, πέμπει τιναὶς προδιερευνησομένους. ὁ δὲ Ἀσσύριος
 ὡς ἔγνω προσιόντας τοὺς διερευνητάς, φεύγειν κελεύει ἄρ- 10
 ματα ἐξαναστάντα δύο ἢ τρία καὶ ἵππους ὀλίγους, ὡς δὴ
 φοβηθέντας καὶ ὀλίγους ὄντας. οἱ δὲ διερευνηταὶ ὡς εἶδον
 ταῦτα, αὐτοὶ τε ἐδίωκον καὶ τῷ Γαδάτᾳ κατέσειον· καὶ ὁ
 ἐξαπατηθεὶς διώκει ἀνὰ κράτος. οἱ δὲ Ἀσσύριοι, ὡς ἐδόκει
 5 ἀλώσιμος εἶναι ὁ Γαδάτας, ἀνίστανται ἐκ τῆς ἐνέδρας. καὶ 15
 οἱ μὲν ἀμφὶ Γαδάταν ἰδόντες ὥσπερ εἰκὸς ἔφευγον, οἱ δ' αὖ
 ὥσπερ εἰκὸς ἐδίωκον. καὶ ἐν τούτῳ ὁ ἐπιβουλεύων τῷ
 Γαδάτᾳ παίει αὐτόν, καὶ καιρίας μὲν πληγῆς ἀμαρτάνει,
 τύπτει δὲ αὐτὸν εἰς τὸν ὦμον καὶ τιτρώσκει. ποιήσας δὲ
 τοῦτο ἐξίσταται, ἕως σὺν τοῖς διώκουσιν ἐγένετο· ἐπεὶ δ' 20
 ἐγνώσθη ὅς ἦν, ὁμοῦ δὴ [σὺν τοῖς Ἀσσυρίοις] προθύμως
 6 ἐκτείνων τὸν ἵππου σὺν τῷ βασιλεῖ ἐδίωκεν. ἐνταῦθα δὴ
 ἠλίσκοντο μὲν δῆλον ὅτι οἱ βραδυτάτους ἔχοντες τοὺς ἵππους
 ὑπὸ τῶν ταχίστων· ἤδη δὲ μάλα πάντες πιεζόμενοι διὰ τὸ

1 ἔτυχεν C E   γαδάτου C A E G H   δοῦναι D F   2 ἔφη D F
 3 δύναται ἀποκτεῖναι C E   4 ἐξελαύνων C E   6 παρέλαβεν
 εὐθὺς C E   7 καταλαμβάνει D: παραλαμβάνει F   9 προερευνησο-
 μένους D F   10 διερευνήσοντας D F: διερμηνευτάς C E   11 ὡς δὴ]
 ἠδέως δὴ A H: ἠδέως δὲ G   12 διερμηνευταὶ C E: προδιερευνηταὶ
 H A G: προερευνηταὶ D F   15 εὐθέως ἀνίστανται D F   16 ἔφευγον
 . . . εἰκὸς om. H A G   17 ὥσπερ εἰκὸς del. Cobet   20 ἕως] ὡς D F
 διώκουσι γένοιτο D F   21 ὅς] ὡς H A G   ὁμοῦ δὴ σὺν τοῖς ἀσσυρίοις
 A E G H: ὁμοῦ δ' ἦν ἐν τοῖς ἀσσυρίοις C: ὁμοῦ δὴ ὁ ἀσσύριος D F: ὁμοῦ
 δὴ ὦν τοῖς ἀσσυρίοις Hug: seclusi post Pantaziden quod interpre-
 tamentum videtur esse   23 ἔχοντες τοὺς ἵππους C A E G H:
 ἵππους ἔχοντες D F   24 ταχίστους Cobet   ἤδη] ἦσαν
 D F

κατατετρῦσθαι ὑπὸ τῆς πορείας οἱ τοῦ Γαδάτα ἵππεῖς καθο-
 ρῶσι τὸν Κῦρον προσιόντα σὺν τῷ στρατεύματι· δοκεῖν δὲ
 χρῆ ἀσμένους καὶ ὥσπερ εἰς λιμένα ἐκ χειμῶνος προσφέρε-
 σθαι αὐτούς. ὁ δὲ Κῦρος τὸ μὲν πρῶτον ἐθαύμασεν· ὡς δ' 7
 5 ἔγνω τὸ πρᾶγμα, ἔστε μὲν πάντες ἐναντίοι ἤλαυνον, ἐναντίος
 καὶ αὐτὸς ἐν τάξει ἦγε τὴν στρατιάν· ὡς δὲ γνόντες οἱ πο-
 λέμιοι τὸ ὄν ἐτράποντο εἰς φυγὴν, ἐνταῦθα ὁ Κῦρος διώκειν
 ἐκέλευσε τοὺς πρὸς τοῦτο τεταγμένους, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς
 ἄλλοις εἶπετο ὡς ᾗτο συμφέρειν. ἐνταῦθα δὴ καὶ ἄρματα 8
 10 ἠλίσκοντο, ἔνια μὲν καὶ ἐκπιπτόντων τῶν ἡνιόχων, τῶν μὲν
 ἐν τῇ ἀναστροφῇ, τῶν δὲ καὶ ἄλλως, ἔνια δὲ καὶ περιτεμνό-
 μενα ὑπὸ τῶν ἱππέων [ἠλίσκετο]. καὶ ἀποκτείνουσι δὲ ἄλ-
 λους τε πολλοὺς καὶ τὸν παῖσαντα Γαδάταν. τῶν μέντοι 9
 πεζῶν Ἀσσυρίων, οἱ ἔτυχον τὸ Γαδάτα χωρίον πολιορ-
 15 κούντες, οἱ μὲν εἰς τὸ τεῖχος κατέφυγον τὸ ἀπὸ Γαδάτα
 ἀποστάν, οἱ δὲ φθάσαντες εἰς πόλιν τινὰ τοῦ Ἀσσυρίου
 μεγάλην, ἔνθα καὶ αὐτὸς σὺν τοῖς ἵπποις καὶ τοῖς ἄρμασι
 κατέφυγεν ὁ Ἀσσύριος.

Κῦρος μὲν δὴ διαπραξάμενος ταῦτα ἐπαναχωρεῖ εἰς τὴν 10
 20 Γαδάτα χώραν· καὶ προστάξας οἷς ἔδει ἀμφὶ τὰ αἰχμά-
 λωτα ἔχειν, εὐθὺς ἐπορεύετο, ὡς ἐπισκέψαιτο τὸν Γαδάταν

1 κατατετρῦσθαι D : κατατετρῶσθαι d F : κατατάττεσθαι C A E G H :
 κατατετάσθαι cit. Schneider οἱ om. D F γαδάτου C E et
 D καθορῶσι δὲ D F 3 χρῆ ἀσμένους καὶ F : χρησαμένους καὶ
 ἡδέως H A G : χρῆ ἀσμένους καὶ ἡδέως C : χρῆ ἀσμένως καὶ ἡδέως
 E et D ἐς H A G λιμένας D F ἐκ om. H A G 5 ἔστε
 μὲν D F : ὡς C A E G H ἀντίοι et ἀντίος D F 6 ἦγεν ἐν τάξει D F
 7 ὄν καὶ D ἐτράποντο D F : ἐτράπησαν A E G H : ἐνετράπησαν C
 ἐνταῦθα δὴ D F ἐκέλευσε διώκειν D F 9 εἶπετο ante σὺν D F
 ἔνθα D F 10 ἠλίσκοντο C A E G H : ἠλίσκετο D F καὶ . . . τῶν
 μὲν om. H A G 12 ἠλίσκετο seclusi ἀποκτείνουσι δὲ C A E G H :
 ἀποκτείνουσιν D F 13 παῖσαντα] παῖδα τὸν C E : παῖσαντα τὸν D
 (14 γαδάτα codd.) 15 ante οἱ μὲν add. οἱ πλεῖστοι αὐτῶν D F κατέ-
 φευγον C A E G H γαδάτου C A E G H 16 τοῦ ἀσσυρίου C E G H :
 τῶν ἀσσυρίων D : τῶν ἀσσυρίου F : ἀσσυρίου A 17 τοῖς ἄρμασι καὶ τοῖς
 ἵπποις D F 18 κατέφυγεν C A E G H 19 ἐπανεχώρει D F πρὸς
 C E 20 γαδάτου C A E G H οἷς] ὡς C E περὶ C E 21 ἔχειν
 om. C E ἐπισκέψοιτο H A G

πῶς ἔχοι ἐκ τοῦ τραύματος. πορευομένῳ δὲ αὐτῷ ὁ Γαδάτας
 ἐπιδεδεμένος ἤδη τὸ τραῦμα ἀπαντᾷ. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ
 Κῦρος ἤσθη τε καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δὲ πρὸς σὲ ἦα ἐπισκεψό-
 11 μενος πῶς ἔχεις. Ἐγὼ δὲ γ', ἔφη ὁ Γαδάτας, ναὶ μὰ τοὺς
 θεοὺς σὲ ἐπαναθεασόμενος ἦα ὁποῖός τις ποτε φαίνη ἰδεῖν ὁ 5
 τοιαύτην ψυχὴν ἔχων· ὅστις οὐτ' οἶδα ἔγωγε ὅ τι νῦν ἐμοῦ
 δεόμενος οὔτε μὴν ὑποσχόμενός γέ μοι ταῦτα πράξειν οὐτ'
 εὔπεπορθῶς ὑπ' ἐμοῦ εἰς γὰρ τὸ ἴδιον οὐδ' ὀτιοῦν, ἀλλ' ὅτι
 τοὺς φίλους ἔδοξά σοί τι ὀνήσαι, οὕτω μοι προθύμως ἐβοή-
 12 θησας ὡς νῦν τὸ μὲν ἐπ' ἐμοὶ οἴχομαι, τὸ δ' ἐπὶ σοὶ σέσωσ- 10
 μαι. οὐ μὰ τοὺς θεοὺς, ὦ Κῦρε, εἰ ἦν οἶος ἔφυν ἐξ ἀρχῆς
 καὶ ἐπαιδοποιησάμην, οὐκ οἶδ' ἂν εἰ ἐκτησάμην παῖδα τοιοῦτον
 περὶ ἐμέ· ἐπεὶ ἄλλους τε οἶδα παῖδας καὶ τοῦτον τὸν νῦν
 Ἀσσυρίων βασιλέα πολὺ πλείω ἤδη τὸν αὐτοῦ πατέρα ἀνιά-
 13 σαντα ἢ σὲ νῦν δύνатаι ἀνιᾶν. καὶ ὁ Κῦρος πρὸς ταῦτα 15
 εἶπεν ὧδε· ὦ Γαδάτα, ἦ πολὺ μείζον παρεῖς θαῦμα ἐμὲ νῦν
 θαυμάζεις. Καὶ τί δὴ τοῦτ' ἔστιν; ἔφη ὁ Γαδάτας. Ὅτι
 τοσοῦτοι μὲν, ἔφη, Περσῶν ἐσπούδασαν περὶ σέ, τοσοῦτοι δὲ
 Μήδων, τοσοῦτοι δὲ Ὑρκανίων, πάντες δὲ οἱ παρόντες Ἀρ-
 14 μενίων καὶ Σακῶν καὶ Καδουσίων. καὶ ὁ Γαδάτας ἐπηύξατο· 20
 Ἀλλ', ὦ Ζεῦ, ἔφη, καὶ τούτοις πόλλ' ἀγαθὰ δοῖεν οἱ θεοί,
 καὶ πλείστα τῷ αἰτίῳ τοῦ καὶ τούτους τοιοῦτους εἶναι.
 ὅπως μέντοι οὐς ἐπαινέῖς τούτους, ὦ Κῦρε, ξενίσωμεν καλῶς,

1 ὅπως DF ἔχοι HAG: ἔχει CE et DF τραύματος]
 στρατεύματος H pr. et F pr. 2 ἤδη ante ὁ DF ἀπήντα DF
 ὁ κύρος αὐτὸν DF 3 δὲ om. C ἦα] ἔφη DF 4 πῶς
 C et DF: ὅπως AEGH ἔχεις CAEGH: ἔχεις ἐπορευόμεν
 D: ἔχοις ἐπορευόμεν F ἐγὼ δὲ εἶπεν ὁ DF 5 ὁποῖός τις ποτε
 DF: ὅστις CAEGH 6 ἐγὼ DF νῦν om. DF 9 σοι
 ἔδοξά DF ὀνήσαι HAG οὕτως AH et F 10 ἐπ' om.
 CE: ἐν F 11 ὦ κύρε om. HAG 12 ἂν om. DF παῖδά
 ποτ' ἂν τοιοῦτον DF: τοιοῦτον παῖδα CE 13 τε om. DF τὸν
 νῦν] νῦν τὸν CAEGH 14 ἤδη CAEGH: δὴ DF αὐτοῦ
 F: ἑαυτοῦ CAEGH 15 νῦν om. AG 18 περσῶν ἔφη DF
 19 ἀρμενίων] ὕρκανίων DF 21 ἔφη om. CE 23 καὶ ὅπως
 DF ante ξενίσωμεν add. καὶ CE G H καλῶς] καὶ ἄλλως
 CAEGH

δέχου τάδε ξένια οἷα ἐγὼ (δοῦναι) δύναμαι. ἅμα δὲ προσ-
ἦγε πάμπολλα, ὥστε καὶ θύειν τὸν βουλόμενον καὶ ξενίζε-
σθαι πᾶν τὸ στράτευμα ἀξίως τῶν καλῶς πεπονημένων καὶ
καλῶς συμβάντων.

5 Ὁ δὲ Καδούσιος ὠπισθοφυλάκει καὶ οὐ μετέσχε τῆς διώ- 15
ξεως· βουλόμενος δὲ καὶ αὐτὸς λαμπρόν τι ποιῆσαι, οὔτε
ἀνακοινωσάμενος οὔτε εἰπὼν οὐδὲν Κύρῳ καταθεῖ τὴν πρὸς
Βαβυλῶνα χώραν. διεσπασμένοις δὲ τοῖς ἵπποις αὐτοῦ
ἀπιῶν ὁ Ἀσσύριος ἐκ τῆς ἑαυτοῦ πόλεως, οἱ κατέφυγε, συν-
10 τυγχάνει μάλα συντεταγμένον ἔχων τὸ αὐτοῦ στράτευμα.
ὡς δ' ἔγνω μόνους ὄντας τοὺς Καδουσίους, ἐπιτίθεται, καὶ 16
τόν τε ἄρχοντα τῶν Καδουσίων ἀποκτείνει καὶ ἄλλους πολ-
λούς, καὶ ἵππους τινὰς λαμβάνει τῶν Καδουσίων καὶ ἦν
ἄγοντες λείαν ἐτύγχανον ἀφαιρεῖται. καὶ ὁ μὲν Ἀσσύριος
15 διώξας ἄχρι οὗ ἀσφαλὲς ᾤετο εἶναι ἀπετράπετο· οἱ δὲ
Καδούσιοι ἐσφύζοντο πρὸς τὸ στρατόπεδον ἀμφὶ δείλην οἱ
πρῶτοι. Κύρος δ' ὡς ἦσθετο τὸ γεγονός, ἀπήντα τε τοῖς 17
Καδουσίοις καὶ ὄντινα ἴδοι τετρωμένον ἀναλαμβάνων τοῦτον
μὲν ὡς Γαδάταν ἔπεμπεν, ὅπως θεραπεύοιτο, τοὺς δ' ἄλλους
20 συγκατεσκήνου καὶ ὅπως τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσι συνεπεμελείτο,
παραλαμβάνων Περσῶν τῶν ὁμοτίμων συνεπιμελητάς· ἐν
γὰρ τοῖς τοιούτοις οἱ ἀγαθοὶ ἐπιπονεῖν ἐθέλουσι. καὶ ἀνιῶ- 18
μενος μέντοι ἰσχυρῶς δῆλος ἦν, ὡς καὶ τῶν ἄλλων δειπνούν-
των ἠνίκα ὦρα ἦν, Κύρος ἔτι σὺν τοῖς ὑπηρέταις καὶ τοῖς

1 τάδε] τὰ DF δοῦναι add. Laar προῆγε CE (errat Hug)
2 πάμπολλα D: πάντα πολλὰ CAEGH: πάντα πάμπολλα F
3 καλῶς] καλῶν HAG 7 οὐδὲν] τι CE
τῷ κύρῳ DF κατέθει DF 8 διεσπασμένοις DF: διεσπασ-
μένους F: διεσπαρμένοις C: διεσπαρμένος AEGH αὐτοῦ D
9 οἱ Dind.: οὗ CAEGH: οὗ δὴ DF 10 μάλα δὴ DF
αὐτοῦ F: ἑαυτοῦ CAEGH 12 ἄρχον CE 13 τινὰς] δὲ
πολλοὺς DF 15 ἄχρις CAEGH: μέχρις D: μέχρι F 17 ὑπήντα
DF τε om. CE et F 19 ἀπέπεμπεν DF θεραπεύοιτο
CAEGH 20 κατεσκήνου Schneider ἔχοιεν DF 22 συνε-
πιπονεῖν DF θέλουσι C post ἐθέλουσι add. καὶ ἀνεῖν ἐθέλουσι
H mg. AG: Suidas s.v. ἀνεῖν 23 post μέντοι add. αὐτὸς DF
ὡς] ὅς CAGH 24 ἠνίκα ἤδη DF

ιατροῖς οὐδένα ἐκὼν ἀτημέλητον παρέλειπεν, ἀλλ' ἢ αὐτόπτης ἐφεώρα ἢ εἰ μὴ αὐτὸς ἐξανύτοι, πέμπων φανερός ἦν τοὺς θεραπεύοντας.

19 Καὶ τότε μὲν οὕτως ἐκοιμήθησαν. ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ κηρύξας συνιέναι τῶν μὲν ἄλλων τοὺς ἄρχοντας, τοὺς δὲ 5 Καδουσίους ἅπαντας, ἔλεξε τοιάδε.

Ἄνδρες σύμμαχοι, ἀνθρώπων τὸ γεγενημένον· τὸ γὰρ ἀμαρτάνειν ἀνθρώπους ὄντας οὐδὲν οἶομαι θαυμαστόν. ἄξιό γε μέντοι ἐσμέν τοῦ γεγενημένου πράγματος τούτου ἀπολαύσαι τι ἀγαθόν, τὸ μαθεῖν μήποτε διασπᾶν ἀπὸ τοῦ ὅλου 10 δύνάμιν ἀσθενεστέραν τῆς τῶν πολεμίων δυνάμεως. καὶ οὐ τοῦτο, ἔφη, λέγω ὡς οὐ δεῖ ποτε καὶ ἐλάττονι ἔτι μορίῳ ἵέναι, ὅπου ἂν δέη, ἢ νῦν ὁ Καδούσιος ὥχεται· ἀλλ' ἐάν τις κοινούμενος ὀρμᾶται τῷ ἱκανῶ βοηθῆσαι, ἔστι μὲν ἀπαρτηθῆναι, ἔστι δὲ τῷ ὑπομένοντι ἐξαπατήσαντι τοὺς πολεμίους 15 ἄλλοσε τρέψαι ἀπὸ τῶν ἐξεληλυθότων, ἔστι δὲ ἄλλα παρέχοντα πράγματα τοῖς πολεμίους τοῖς φίλοις ἀσφάλειαν παρέχειν· καὶ οὕτω μὲν οὐδ' ὁ χωρὶς ὧν ἀπέσται, ἀλλ' ἐξαρτήσεται τῆς ἰσχύος· ὁ δὲ ἀπεληλυθὼς μὴ ἀνακοινωσάμενος, ὅπου ἂν ᾗ, οὐδὲν διάφορον πάσχει ἢ εἰ μόνος ἐστρατεύετο. 20 ἀλλ' ἀντὶ μὲν τούτου, ἔφη, ἐὰν θεὸς θέλη, ἀμννούμεθα τοὺς πολεμίους οὐκ εἰς μακράν. ἀλλ' ἐπειδὴν τάχιστα ἀριστήσητε, ἄξω ὑμᾶς ἔνθα τὸ πρᾶγμα ἐγένετο· καὶ ἅμα μὲν θάψομεν τοὺς τελευτήσαντας, ἅμα δὲ δείξομεν τοῖς πολεμίους ἔνθα κρατῆσαι νομίζουσιν ἐνταῦθα ἄλλους αὐτῶν κρείττους, 25

1 παρέλειπεν D : κατέλειπεν C : κατέλειπεν A E G H 3 θεραπεύοντας D : θεραπεύοντας cet. 6 πάντας D F 7 ἀνθρώπων μὲν D F post γεγενημένον add. πάθος D F 8 οἶμαι D F ἄξιον μέντοι γε ἡμῖν τοῦ D F 9 τούτου πράγματος D F 11 οὐ om. C E 12 δήποτε D F ἐλάττονι ἔτι] εἴτε ἐλάσσονι D : εἴτι ἐλάσσονι F 13 ὅπου ἂν cod. Meermanianus : που ἂν H A G : ποῦ ἂν C E : ὀπόταν D : ὀπότ' ἂν F ἦν D F τι C E 14 κινούμενος C E et D ἀπατηθῆναι codd. ; correxi coll. l. 18 ; σφαλῆναι vel ἡττηθῆναι cit. Herwerden 18 οὐδ' ὁ] οὐδὲ H A G 19 ἀπελθῶν D F 20 ὅπου ἂν ᾗ om. H A G οὐδὲν τι D F 21 ἦν D F 23 post ὑμᾶς add. ἐγὼ D F 25 νομίσουσιν H A G κρείττους αὐτῶν C E

ἦν θεὸς θέλη· ἐὰν δὲ μὴ ἀντεπεξίωσι, καύσομεν αὐτῶν τὰς
 κώμας καὶ δηώσομεν τὴν χώραν, ἵνα μὴ ἂ ἡμᾶς ἐποίησαν
 ὀρώντες εὐφραίνωνται, ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν κακὰ θεώμενοι ἀνιῶν-
 5 ται, καὶ ὅπως γε μηδὲ τὸ χωρίον ἠδέως ὀρώσιν ἔνθα κατέ-
 κανον ἡμῶν τοὺς συμμάχους. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, ἔφη, 22
 ἀριστᾶτε ἰόντες· ὑμεῖς δέ, ὦ Καδούσιοι, πρῶτον μὲν ἀπελ-
 θόντες ἄρχοντα ὑμῶν αὐτῶν ἔλεσθε ἥπερ ὑμῖν νόμος, ὅστις
 ὑμῶν ἐπιμελήσεται σὺν τοῖς θεοῖς καὶ σὺν ἡμῖν, ἂν τι προσ-
 δέησθε· ἐπειδὰν δὲ ἔλησθε, πέμψατε πρὸς ἐμὲ τὸν αἰρε-
 10 θέντα καὶ ἀριστήσατε. οἱ μὲν δὴ ταῦτ' ἔπραξαν· ὁ δὲ Κύρος 23
 ἐπεὶ ἐξήγαγε τὸ στράτευμα, κατέστησεν εἰς τάξιν τὸν ἡρη-
 μένον ὑπὸ τῶν Καδουσίων καὶ ἐκέλευσε πλησίον αὐτοῦ ἄγειν
 τὴν τάξιν, ὅπως, ἔφη, ἂν δυνώμεθα, ἀναθαρρύνωμεν τοὺς ἄν-
 δρας. οὕτω δὴ ἐπορεύοντο· καὶ ἐλθόντες ἔθαπτον μὲν τοὺς
 15 Καδουσίους, ἐδήουν δὲ τὴν χώραν. ποιήσαντες δὲ ταῦτα
 ἀπῆλθον τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῆς πολεμίας ἔχοντες πάλιν εἰς τὴν
 Γαδάτα.

Ἐννοήσας δὲ ὅτι οἱ πρὸς αὐτὸν ἀφεστηκότες ὄντες πλη- 24
 σίον Βαβυλῶνος κακῶς πείσονται, ἂν μὴ αὐτὸς αἰεὶ παρῆ,
 20 οὕτως ὅσους τε τῶν πολεμίων ἀφίει, τούτους ἐκέλευε λέγειν
 τῷ Ἀσσυρίῳ, καὶ αὐτὸς κήρυκα ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ταῦτα
 λέγοντα, ὅτι ἕτοιμος εἶη τοὺς ἐργαζομένους τὴν γῆν ἐὰν καὶ
 μὴ ἀδικεῖν, εἰ καὶ ἐκεῖνος βούλοιτο ἐὰν ἐργάζεσθαι τοὺς τῶν

1 ἐὰν] ἦν DF ἀντεξίωσι CE καύσομεν CE: καύσωμεν HAG
 et DF 2 δηώσωμεν HAG et D 4 καὶ ὅπως . . .
 συμμάχους in codd. post θεὸς θέλη scripta post ἀνιῶνται trans-
 ponenda esse sensit Schneider μηδὲ] μὴ διὰ CE κατέκαινον DF:
 ἀπέκτειναν CAEGH 7 αὐτῶν om. CE 8 ὑμῖν C ἦν DF
 9 ἐπειδὰν δὲ ἔλησθε om. DF post ἔλησθε add. καὶ ἀριστήσατε CE:
 καὶ ἀριστήσατε HAG: καὶ ἀριστήσαντες DF: del. Hug; correxi et
 transposui πρὸς με HAG 11 ἐπειδὴ DF καὶ κατέστησεν
 DF 12 ἑαυτοῦ F: αὐτοῦ cet. 13 ἦν DF 14 ἐξελθόντες
 CE μὲν om. CAG (17 γαδάτα codd.) 19 καλῶς HAG
 πῆσονται AH cor. ἦν DF αἰεὶ om. DF 20 ἀφίη codd.
 καὶ τούτους DF ἐκέλευσε CAEGH 21 ταῦτα codd.: corr.
 Dind. λέγοντα ταῦτα E et D 22 ἐὰν post εἶη DF καὶ om.
 DF

- 25 πρὸς αὐτὸν ἀφεστηκότων ἐργάτας. καίτοι, ἔφη, σὺ μὲν
 ἂν καὶ δύνη κωλύειν, ὀλίγους τινὰς κωλύσεις· ὀλίγη γάρ
 ἐστι χώρα ἢ τῶν πρὸς ἐμὲ ἀφεστηκότων· ἐγὼ δὲ πολλὴν
 ἂν σοι χώραν ἐφῆν ἐνεργὸν εἶναι. εἰς δὲ τὴν τοῦ καρποῦ
 κομιδῆν, ἂν μὲν πόλεμος ᾖ, ὁ ἐπικρατῶν οἶμαι καρπώσεται· 5
 ἂν δὲ εἰρήνη, δῆλον, ἔφη, ὅτι σύ. ἂν μέντοι τις ἢ τῶν
 ἐμῶν ὄπλα ἀνταίρηται σοὶ ἢ τῶν σῶν ἐμοί, τούτους, ἔφη,
 26 ὡς ἂν δυνώμεθα ἐκάτεροι ἀμυνόμεθα. ταῦτα ἐπιστείλας
 τῷ κήρυκι ἔπεμψεν αὐτόν. οἱ δὲ Ἀσσύριοι ὡς ἤκουσαν
 ταῦτα, πάντα ἐποιοῦν πείθοντες τὸν βασιλέα συγχωρῆσαι 10
 27 ταῦτα καὶ ὅτι μικρότατον τοῦ πολέμου λιπεῖν. καὶ ὁ Ἀσσύ-
 ριος μέντοι εἶτε ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων πεισθεὶς εἶτε καὶ αὐτὸς
 οὕτω βουλευθεὶς συνῆνεσε ταῦτα· καὶ ἐγένοντο συνθήκαι τοῖς
 μὲν ἐργαζομένοις εἰρήνην εἶναι, τοῖς δ' ὀπλοφόροις πόλεμον.
 28 ταῦτα μὲν δὴ διεπέπρακτο περὶ τῶν ἐργατῶν ὁ Κῦρος· τὰς 15
 μέντοι νομὰς τῶν κτηνῶν τοὺς μὲν ἑαυτοῦ φίλους ἐκέλευσε
 καταθέσθαι, εἰ βούλωτο, ἐν τῇ ἑαυτῶν ἐπικρατείᾳ· τὴν δὲ
 τῶν πολεμίων λείαν ἦγον ὀπόθεν δύναιντο, ὅπως εἴη ἢ
 στρατεία ἡδίων τοῖς συμμαχοῖς. οἱ μὲν γὰρ κίνδουνοι οἱ
 αὐτοὶ καὶ ἄνευ τοῦ λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἢ δ' ἐκ τῶν πολε- 20
 μίων τροφὴ κουφοτέραν τὴν στρατείαν ἐδόκει παρέχειν.
 29 Ἐπεὶ δὲ παρεσκευάζετο ἤδη ὁ Κῦρος ὡς ἀπιών, παρήν ὁ
 Γαδάτας ἄλλα τε δῶρα πολλὰ καὶ παντοῖα φέρων καὶ ἄγων
 ὡς ἂν ἐξ οἴκου μεγάλου, καὶ ἵππους δὲ ἦγε πολλοὺς ἀφελό-

1 αὐτὸν DF: ἑαυτὸν CAEGH ἔφη σὺ μὲν HAG et DF:
 σὺ ἔφη CE 2 ἦν DF κωλύεις CAEGH 3 χώρα] γῆ
 DF 4 ἂν om. CAEGH χώραν] γῆν DF 5, 6 ἦν ter DF
 5 κρατῶν DF 6 post εἰρήνη add. γενήσεται D, γένηται F δηλονότι
 σὺ ἔφη DF 7 ὄπλα DF: ὀπλιτῶν CAEGH 8 ἀμυνόμεθα
 ante ἐκάτεροι C, ante ὡς E 9 ἔπεμψεν αὐτόν CAEGH: ἀπέπεμπεν
 DF ὡς] ἐπεὶ DF 10 ἐποιοῦν πείθοντες DF: ἐπέπειθον τε
 HAG: ἔπειθόν τε CE 11 post ὅτι add. εἰς CAEGH 12 μικρό-
 τατον AH 12 ante ὑπὸ add. καὶ CAEGH 14 μὲν om. CAEGH
 15 διεπέπρακτο post ἐργατῶν DF 17 δὲ DF: μέντοι CAEGH
 18 ἦγεν DF δύναιντο DF εἴη DF: ἦ CAEGH 19 στρατιὰ
 G et F 21 στρατιάν F 22 ὁ κύρος ἤδη ὡς F: ὁ κύρος ἰδίως D
 23 τε] γε CAEGH καὶ ἄγων om. C 24 δὲ] γε DF

μενος τῶν ἑαυτοῦ ἰππέων οἷς ἠπιστήκει διὰ τὴν ἐπιβουλήν.
 ὡς δ' ἐπλησίασεν, ἔλεξε τοιαύδε. ὦ Κῦρε, νῦν μὲν σοι 30
 ἐγὼ ταῦτα δίδωμι ἐν τῷ παρόντι, καὶ χρῶ αὐτοῖς, ἐὰν δέη
 τι· νόμιζε δ', ἔφη, καὶ τᾶλλα πάντα τὰμὰ σὰ εἶναι. οὔτε
 5 γὰρ ἔστιν οὔτ' ἔσται ποτὲ ὅτῳ ἐγὼ ἀπ' ἐμοῦ φύντι κατα-
 λείψω τὸν ἐμὸν οἶκον· ἀλλ' ἀνάγκη, ἔφη, σὺν ἐμοὶ τελευ-
 τῶντι πᾶν ἀποσβῆναι τὸ ἡμέτερον γένος καὶ ὄνομα. καὶ 31
 ταῦτα, ἔφη, ὦ Κῦρε, ὄμνυμί σοι θεούς, οἳ καὶ ὀρώσι πάντα
 καὶ ἀκούουσι πάντα, οὔτε ἄδικον οὔτε αἰσχρὸν οὐδὲν οὔτε εἰπῶν
 10 οὔτε ποιήσας ἔπαθον. καὶ ἅμα ταῦτα λέγων κατεδάκρυσε
 τὴν ἑαυτοῦ τύχην καὶ οὐκέτι ἐδυνήθη πλείω εἰπεῖν.

Καὶ ὁ Κῦρος ἀκούσας τοῦ μὲν πάθους ᾤκτιρεν αὐτόν, 32
 ἔλεξε δὲ ᾧδε. Ἄλλὰ τοὺς μὲν ἵππους δέχομαι, ἔφη· σέ
 τε γὰρ ὠφελήσω εὐνουστέροις δούς αὐτοὺς ἢ οἳ νῦν σοι
 15 εἶχον, ὡς ἔοικεν, ἐγὼ τε οὗ δὴ πάλαι ἐπιθυμῶ, τὸ Περσῶν
 ἰππικὸν θάπτου ἐκπληρώσω εἰς τοὺς μυρίους ἰππέας· τὰ δ'
 ἄλλα χρήματα σὺ ἀπαγαγὼν φύλαττε, ἔστ' ἂν ἐμὲ ἴδῃς
 ἔχοντα ὥστε σοῦ μὴ ἠττάσθαι ἀντιδωρούμενον· εἰ δὲ πλείω
 μοι δούς ἀπίοις ἢ λαμβάνοις παρ' ἐμοῦ, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ
 20 οἶδ' ὅπως ἂν δυναίμην μὴ αἰσχύνεσθαι. πρὸς ταῦτα ὁ Γα- 33
 δάτας εἶπεν· Ἄλλὰ ταῦτα μὲν, ἔφη, πιστεύω σοι· ὀρῶ γάρ
 σου τὸν τρόπον· φυλάττειν μέντοι ὄρα εἰ ἐπιτήδειός εἰμι.
 ἕως μὲν γὰρ φίλοι ἦμεν τῷ Ἀσσυρίῳ, καλλίστη ἐδόκει εἶναι 34

1 ἠπιστήκει] ἐφειστήκει H A G 2 ἔλεξεν ᾧδε D F 3 ἐγὼ
 ταῦτα δίδωμι C E : ἔγωγ' αὐτὰ δίδωμι H A G : ἐγὼ ἄγω ταῦτα D F
 ἵνα ἐν τῷ παρόντι χρῆ αὐτοῖς D F ἂν τι δέη D F 5 κατα-
 λείψομαι C E 7 ὄνομα] οἴκημα C E 8 τοὺς θεοὺς D F
 9 ἀκούουσι πάντα C A E G H : ἀκούουσιν D F alt. οὔτε] οὐδὲ A H, οὐδ'
 G εἶπον D : ω in lit. F 11 τὴν αὐτὸς αὐτοῦ D F ἠδυνήθη
 C A E G H : ἐδυνάσθη D F πλέον C E 14 οἳ om. H A G 15 οἳ
 D : οὖν F : ὃ C A E G H ἐπεθύμουν D : ἐπιθυμῶν F τοῦ . . .
 ἰππικοῦ D F 16 ἐκπλήσω D F ἵππεῖς C A E G H 17 σὺ
 ἀπαγαγὼν] συναπαγαγὼν H A G post φύλαττε add. ἔφη D F ἂν
 με D F ἴδῃς D F cor. : εἰδῃς cet. 19 διδοὺς C A E G H
 ἀπίης C E λαμβάνης C : λαμβάνων E 20 οἶδα πῶς C A E G H
 21 μὲν om. C E ἔφη om. D F 22 ὄρα εἰ] ἄρα D f : ἄρα F
 23 τῶν ἀσσυρίων C E καλλίστη δὴ D F

ἢ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς κτήσις· τῆς γὰρ μεγίστης πόλεως Βαβυ-
 λῶνος ἐγγὺς οὔσα ὅσα μὲν ὠφελείσθαι ἔστιν ἀπὸ μεγάλης
 πόλεως, ταῦτα ἀπελαύομεν, ὅσα δὲ ἐνοχλείσθαι, οἵκαδε δεῦρ'
 ἀπιόντες τούτων ἐκποδῶν ἦμεν· νῦν δ' ἐπεὶ ἐχθροὶ ἐσμεν,
 δῆλον ὅτι ἐπειδὴν σὺ ἀπέλθῃς, καὶ αὐτοὶ ἐπιβουλευσόμεθα 5
 καὶ ὁ οἶκος ὅλος, καὶ οἶμαι λυπηρῶς βιωσόμεθα ὅλως τοὺς
 ἐχθροὺς καὶ πλησίον ἔχοντες καὶ κρείττους ἡμῶν αὐτῶν
 35 ὀρώντες. τάχ' οὖν εἴποι τις ἄν· καὶ τί δῆτα οὐχ οὕτως
 ἐνενοοῦ πρὶν ἀποστῆναι; ὅτι, ὦ Κῦρε, ἡ ψυχὴ μου διὰ τὸ
 ὑβρίσθαι καὶ ὀργίζεσθαι οὐ τὸ ἀσφαλέστατον σκοποῦσα 10
 διῆγεν, ἀλλ' αἰεὶ τοῦτο κνουσ', ἄρά ποτ' ἔσται ἀποτείσα-
 σθαι τὸν καὶ θεοῖς ἐχθρὸν καὶ ἀνθρώποις, ὃς διατελεῖ μισῶν,
 οὐκ ἦν τίς τι αὐτὸν ἀδικῆ, ἀλλ' ἐάν τινα ὑποπτέυσῃ βελτίονα
 36 αὐτοῦ εἶναι. τοιγαροῦν οἶμαι αὐτὸς πονηρὸς ὢν πᾶσι πονη-
 ροτέροις αὐτοῦ συμμαχοῖς χρήσεται. ἐάν δέ τις ἄρα καὶ 15
 βελτίων αὐτοῦ φανῆ, θάρρει, ἔφη, ὦ Κῦρε, οὐδέν σε δεήσει
 τῷ ἀγαθῷ ἀνδρὶ μάχεσθαι, ἀλλ' ἐκεῖνος τοῦτο ἀρκέσει μη-
 χανώμενος, ἕως ἂν ἔλῃ τὸν ἑαυτοῦ βελτίονα. τοῦ μέντοι
 ἐμὲ ἀνιᾶν καὶ σὺν πονηροῖς ῥαδίως οἶμαι κρείττων ἔσται.
 37 Ἄκουσαντι ταῦτα τῷ Κύρῳ ἔδοξεν ἄξια ἐπιμελείας λέγειν· 20
 καὶ εὐθὺς εἶπε· Τί οὖν, ἔφη, ὦ Γαδάτα, οὐχὶ τὰ μὲν τείχη
 φυλακῆ ἐχυρὰ ἐποιήσαμεν, ὅπως ἂν σοι σῶα ἦ χρῆσθαι ἀσφα-
 λῶς, ὁπότεν εἰς αὐτὰ ἴῃς· αὐτὸς δὲ σὺν ἡμῖν στρατεύῃ, ἵνα
 ἦν οἱ θεοὶ ὥσπερ νῦν σὺν ἡμῖν ὦσιν, οὗτος σὲ φοβῆται, ἀλλὰ
 μὴ σὺ τοῦτον; ὅ τι δὲ ἡδύ σοι ὀράν τῶν σῶν ἢ ὄτῳ συνῶν 25

3 ταύτης C ἀπελαμβάνομεν C: ἐλαμβάνομεν E 4 ἐκποδῶν
 H A G et F 6 ὁ om. C E ὅλως om. D F 8 εἴποι τις]
 εἴποις D: τις εἴποι F καὶ om. H A G οὐχ οὕτως] ταῦτα
 οὐκ D F 10 ὑβρίζεσθαι C E 11 αἰεὶ D F κνούσ' C A E G H:
 κνούσα D F ἀποτίσεσθαι C A E G H 12 διατελεῖ] δῆλός ἐστι D:
 ιατελ in ras. F 13 ἀδικήσῃ D F ἦν D F 14 αὐτοῦ D F:
 ἑαυτοῦ C A E G H 15 αὐτοῦ D F: ἑαυτοῦ C A E G H ξυμ-
 μάχοις G ἦν D F 17 τούτῳ ἀρκέσει C A E G H: ἀρκέσει
 τοῦτο D F 18 ἕως ἂν ἔλῃ C E: ἕως ἀνέλῃ H A G: ὡς ἀπολέσει D F
 19 σὺν τοῖς D F κρείττων οἶμαι C E κρείττων pro κύριος
 suspectum 20 τῷ κύρῳ ταῦτα D F 22 ἐχυρὰ φυλακῆ C E: φυλακῆ
 ἰσχυρὰ D F ἐποιήσας D F σῶα ἦ] εἴη D F 25 ἦ] ἦ H A G

χαίρεις, ἔχων σὺν σαυτῷ πορεύου. καὶ σύ τ' ἂν ἐμοί, ὡς
 γ' ἐμοὶ δοκεῖ, πάνυ χρήσιμος εἴης, ἐγὼ τε σοὶ ὅσα ἂν δύνω-
 5 μαι πειράσομαι. ἀκούσας ταῦτα ὁ Γαδάτας ἀνέπνευσέ τε 38
 καὶ εἶπεν· Ἄρ' οὖν, ἔφη, δυναίμην ἂν συσκευασάμενος φθά-
 5 σαι πρὶν σε ἐξιέναι; βούλομαι γάρ τοι, ἔφη, καὶ τὴν μη-
 τέρα ἄγειν μετ' ἐμαυτοῦ. Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, φθάσεις μέντοι.
 ἐγὼ γὰρ ἐπισχήσω ἔστ' ἂν φῆς καλῶς ἔχειν. οὕτω δὲ ὁ 39
 Γαδάτας ἀπελθὼν φύλαξι μὲν τὰ τεῖχη σὺν Κύρῳ ὠχυρώ-
 σατο, συνεσκευάσατο δὲ πάντα ὀπόσοις ἂν οἶκος μέγας κα-
 10 λῶς οἰκοῖτο. ἤγετο δὲ καὶ τῶν ἑαυτοῦ τῶν τε πιστῶν οἷς
 ἤδετο καὶ ὧν ἠπίσται πολλούς, ἀναγκάσας τοὺς μὲν καὶ γυ-
 ναῖκας ἄγειν, τοὺς δὲ καὶ ἀδελφούς, ὡς δεδεμένους τούτοις
 κατέχει αὐτούς. καὶ τὸν μὲν Γαδάταν εὐθὺς ὁ Κῦρος ἐν τοῖς 40
 περὶ αὐτὸν ἦει ἔχων καὶ ὀδῶν φραστῆρα καὶ ὑδάτων καὶ χιλοῦ
 15 καὶ σίτου, ὡς εἶη ἐν [τοῖς] ἀφθονωτάτοις στρατοπεδεύεσθαι.

Ἐπεὶ δὲ πορευόμενος καθεώρα τὴν τῶν Βαβυλωνίων 41
 πόλιν καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ἡ ὁδὸς ἣν ἦει παρ' αὐτὸ τὸ τεῖχος
 φέρειν, καλέσας τὸν Γωβρύαν καὶ τὸν Γαδάταν ἠρώτα εἰ
 εἶη ἄλλη ὁδός, ὥστε μὴ πάνυ ἐγγὺς τοῦ τείχους ἄγειν. καὶ 42
 20 ὁ Γωβρύας εἶπεν· Εἰσὶ μὲν, ὦ δέσποτα, καὶ πολλαὶ ὁδοί·
 ἀλλ' ἔγωγ', ἔφη, φόμην καὶ βούλεσθαι ἂν σε νῦν ὅτι ἐγγυ-
 τάτω τῆς πόλεως ἄγειν, ἵνα καὶ ἐπιδείξαις αὐτῷ ὅτι τὸ
 στράτευμά σου ἤδη πολὺ τέ ἐστι καὶ καλόν· ἐπειδὴ καὶ ὅτε

1 ἑαυτῷ C A E G H : ἐμοὶ D F : corr. Hertlein 2 γ' ἐμοὶ δοκεῖ
 Dind. : γέ μοι δοκῶ H A G : γέ μοι C E : ἐγὼ δοκῶ D F πάνυ ἂν D F
 ἐγὼ τε D F : ἔγωγε C A E G H ὅσα ἂν H A G : ὅταν ἂν C E :
 ὡς ἂν D F 6 ἄγειν μετ' ἐμαυτοῦ C A E G H : μετ' ἐμαυτοῦ ἀγαγεῖν
 D F 7 ἔστ' D F : ἔως C A E G H καλῶς σὺ φῆς D F 8 φύλαξι]
 ἐφύλαξε D F ἂ ὠχυρώσατο D F 9 ἂν om. D F καλῶς om. F
 11 ὧν] ἄς D F πολλοὺς αὐτῶν D F 12 ἀδελφὰς D F 13 κατέχει
 C E εὐθὺς om. D F : τὸν τεύθεν Nitsche ἐν H A G : σὺν C E et D F
 14 αὐτὸν codd. ἦει ἔχων] ἔχων εἶη D F 15 καὶ σίτου om. H A G
 εἶη] ἀεὶ D, ἀνεὶ (sic) F τοῖς del. D'nd. στρατεύοιτο D F
 18 ἠρώτα om. C E 19 ἄλλη ὁδὸς εἶη D F πάνυ πλησίον ἄγειν
 τοῦ τείχους D F 21 ὠμην D F ἐγγύτατα D F 22 ἄγειν
 τῆς πόλεως D F ἐπιδείξης D F ὅτι . . . σου] τὸ στράτευμα
 ὅτι σοι D F 23 ἐπεὶ D F

ἔλαττον εἶχες προσῆλθές τε πρὸς αὐτὸ τὸ τεῖχος καὶ ἐθεᾶτο ἡμᾶς οὐ πολλοὺς ὄντας· νῦν δὲ εἰ καὶ παρεσκευασμένος τί ἐστιν, ὥσπερ πρὸς σέ εἶπεν ὅτι παρασκευάζοιτο ὡς μαχούμενός σοι, οἶδ' ὅτι ἰδόντι αὐτῷ τὴν σὴν δύναμιν πάλιν ἀπαρασκευαστότατα τὰ αὐτοῦ φανείται. 5

- 43 Καὶ ὁ Κῦρος πρὸς ταῦτα εἶπε· Δοκεῖς μοι, ὦ Γωβρύα, θαυμάζειν ὅτι ἐν ᾧ μὲν χρόνῳ πολὺ μείονα ἔχων στρατιὰν ἦλθον, πρὸς αὐτὸ τὸ τεῖχος προσῆγον· νῦν δ' ἐπεὶ πλείονα
44 δύναμιν ἔχω, οὐκ ἐθέλω ὑπ' αὐτὰ τὰ τεῖχη ἄγειν. ἀλλὰ μὴ θαύμαζε· οὐ γὰρ τὸ αὐτὸ ἐστι προσάγειν τε καὶ παράγειν. 10
προσάγουσι μὲν γὰρ πάντες οὕτω ταξάμενοι ὡς ἂν ἄριστοι εἶεν μάχεσθαι [καὶ ἀπάγουσι δὲ οἱ σώφρονες ἢ ἂν ἀσφαλέ-
45 στατα, οὐχ ἢ ἂν τάχιστα ἀπέλθοιεν], παριέναι δὲ ἀνάγκη ἐστὶν ἐκτεταμέναις μὲν ταῖς ἀμάξαις, ἀνειρμένοις δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις σκευοφόροις ἐπὶ πολὺ· ταῦτα δὲ πάντα δεῖ προκεκα- 15
λύφθαι τοῖς ὄπλοφόροις καὶ μηδαμῇ τοῖς πολεμίοις γυμνὰ
46 ὄπλων τὰ σκευοφόρα φαίνεσθαι. ἀνάγκη οὖν οὕτω πορευομένων ἐπὶ λεπτὸν καὶ ἀσθενὲς τὸ μάχιμον τετάχθαι· εἰ οὖν βούλοιντο ἀθρόοι ἐκ τοῦ τείχους προσπεσεῖν πη, ὅπη προσ-
μείξειαν, πολὺ ἂν ἐρρωμενέστεροι συμμιγνύοιεν τῶν παριόν- 20

1 προσῆλθες CAEGH • 2 εἰ καὶ CAEGH: καὶ εἰ DF τί
HAG: τίς CE et DF 3 πρὸς σέ εἶπεν g: πρὸς σέ εἰπεῖν CAEGH:
προεῖπεν DF παρεσκευάσατο DF 4 ὅτι DF: ὅτι ὡς CAEGH
5 ἀπαρασκευαστότατα CAEGH: ἀπαρασκευάστα DF τὰ om. HAG
αὐτοῦ F: ἐαυτοῦ CAEGH 7 μὲν om. CAEGH ἔχων
. . . δύναμιν om. CE 8 προσῆγαγον νῦν δὲ πλείω δύναμιν ἔχων DF
9 ἀλλὰ γὰρ μὴ θαύμαζε ἔφη DF 10 τε καὶ DF: τι καὶ CE: καὶ HAG
11 ἅπαντες DF ὡς ἂν οἴωνται ἄριστα μάχεσθαι DF 12 καὶ . . .
ἀπέλθοιεν del. Hug καὶ ἀπάγουσι δὲ CAEGH: ἀπάγουσι μέντοι
DF: παράγουσι δὲ Suidas s. v. προσάγειν 13 δὲ ἀνάγκη] ἀνάγκη δὲ
HAG 14 ἀνειρμένοις Dind.: ἀνειργομένοις CAEGH, sed in E
super γο obelus: ἀνειργμένοις DF 15 δὲ δεῖ πάντα DF 17 οὕτως
AH 19 βούλονται CAEGH ἐκ τοῦ τείχους ἀ(ἂ D)θρόοι πη
προσπεσεῖν DF πη] ποῖ HAG: ὁ πεσεῖν C: om. E ὅποι
CE προσμίξειεν CEH: προσμίξαιεν DF: προσμίξειε AG
20 πολλῶ DF ἂν om. CEH et F ἐρρωμενέστεροι
Hertlein: ἐρρωμενέστερον CE et DF: ἐρρωμενεστέρων HAG: ἐρρω-
μενεστέρως g συμμιγνύοιεν fort. F: συμμιγνύειν D· μιγνύειν
CAEGH

των· καὶ τοῖς μὲν ἐπὶ μακρὸν πορευομένοις μακρὰ καὶ αἰ 47
 ἐπιβοήθειαι, τοῖς δ' ἐκ τοῦ τείχους βραχὺ πρὸς τὸ ἐγγὺς καὶ
 προσδραμεῖν καὶ πάλιν ἀπελθεῖν. ἦν δὲ μὴ μείον ἀπέχοντες 48
 παρίωμεν ἢ ἐφ' ὅσον καὶ νῦν ἐκτεταμένοι πορευόμεθα, τὸ
 5 μὲν πλῆθος κατόψονται ἡμῶν· ὑπὸ δὲ τῶν παρυφασμένων
 ὄπλων πᾶς ὄχλος δεινὸς φαίνεται. ἂν δ' οὖν τῷ ὄντι ἐπ- 49
 εξίωσί πη, ἐκ πολλοῦ προορῶντες αὐτοὺς οὐκ ἂν ἀπαράσκευοι
 λαμβανοίμεθα. μᾶλλον δέ, ὧ ἄνδρες, ἔφη, οὐδ' ἐπιχειρή-
 σουσιν, ὅποταν πρόσω δέη ἀπὸ τοῦ τείχους ἀπιέναι, ἂν μὴ
 10 τῷ ὄλῳ ὑπολάβωσι τοῦ παντὸς κρείττους εἶναι· φοβερὰ 50
 γὰρ ἢ ἀποχώρησις. ἐπεὶ δὲ ταῦτ' εἶπεν, ἔδοξέ τε ὀρθῶς
 τοῖς παροῦσι λέγειν καὶ ἦγεν ὁ Γωβρύας ὥσπερ ἐκέλευσε.
 παραμειβομένου δὲ τὴν πόλιν τοῦ στρατεύματος αἰεὶ τὸ
 ὑπολειπόμενον ἰσχυρότερον ποιούμενος ἀπεχώρει.

15 Ἐπεὶ δὲ πορευόμενος οὕτως ἐν ταῖς γιγνομέναις ἡμέραις 51
 ἀφικνεῖται εἰς τὰ μεθόρια τῶν Σύρων καὶ Μήδων, ἐνθενπερ
 ὠρμάτο, ἐνταῦθα δὴ τρία ὄντα τῶν Σύρων φρούρια, ἐν μὲν
 αὐτὸς τὸ ἀσθενέστατον βία προσβαλὼν ἔλαβε, τῶ δὲ δύο
 [φρουρίῳ] φοβῶν μὲν Κύρος, πείθων δὲ Γαδάτας ἔπεισε
 20 παραδοῦναι τοὺς φυλάττοντας.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα διεπέπρακτο, πέμπει πρὸς Κναξάρην καὶ V
 ἐπέστειλεν αὐτῷ ἦκειν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, ὅπως περὶ τῶν

1 μακρῷ DF 2 τοῖς] τοὺς DF τὸ] τοὺς DF 4 ὅποσον DF
 καὶ νῦν . . . πλῆθος om. HAG 5 ἡμᾶς CAEGH 6 ἦν δ'
 ἄρα καὶ οὕτως ἰόντων ἐπεξίωσι DF 8 ἔφη ὧ ἄνδρες DF ἐπιχειροῦσιν,
 ὅταν DF 9 ἦν DF 10 ὑπολάβωσι τοῦ παντὸς CAEGH:
 πίστεως ποῦ πάντως DF, unde πιστεύωσί που πάντως cit. Schneider
 φοβερὸν DF 12 ἦγεν] ἠγείτο post ἐκέλευσεν DF 13 παρα-
 μειβομένου . . . στρατεύματος CE et DF: τοῦ παραμειβομένου δὲ στρα-
 τεύματος HAG, sed requiritur gen. abs. αἰεὶ CAEGH, sed post
 ὑπολειπόμενον AG: αἰεὶ DF 16 εἰς] πρὸς DF ἀσσυρίων DF
 ἐνθενπερ HAG: ἐνθαπερ CE: ὅθενπερ DF 17 ὠρμάτο codd.;
 cf. *Exped.* i. 10. 1: ὠρμητο Hertlein ἀσσυρίων D 18 αὐτῶν DF
 προσβαλὼν βία DF δύο CAEGH 19 φρουρίῳ om. Zonaras
 ἔπεισε vix sanum, neque satis defenditur locis vi. 4. 18 et viii. 4. 9:
 παρεσκεύασαν Zonaras: ἐποίησαν Zeune; malim ἐπεσπάσαντο 21 διε-
 πράξατο DF 22 ἐπέστειλεν CE: ἐπέστελλεν cet. ἦκειν αὐτῷ
 DF στρατεύμα DF περὶ τε τῶν DF

φρουρίων ὧν εἰλήφεσαν βουλευσάιντο ὅ τι χρήσαιντο, καὶ ὅπως θεασάμενος τὸ στράτευμα καὶ περὶ τῶν ἄλλων σύμβουλος γίγνοιτο ὅ τι δοκοίη ἐκ τούτου πράττειν· ἔαν δὲ κελεύη, εἰπέ, ἔφη, ὅτι ἐγὼ ἂν ὡς ἐκείνον ἰοίην συστρατο-
 2 πεδευσόμενος. ὁ μὲν δὴ ἄγγελος ᾗχετο ταῦτ' ἀπαγγελῶν. 5
 ὁ δὲ Κῦρος ἐν τούτῳ ἐκέλευσε τὴν τοῦ Ἀσσυρίου σκηνήν, ἣν Κναξάρη οἱ Μῆδοι ἐξεῖλον, ταύτην κατασκευάσαι ὡς βέλτιστα τῇ τε ἄλλῃ κατασκευῇ ἣν εἶχον καὶ τῷ γυναιῖκα εἰσαγαγεῖν εἰς τὸν γυναικῶνα τῆς σκηνῆς καὶ σὺν ταύτῃ τὰς
 3 μουσουργούς, αἵπερ ἐξηρημέναι ἦσαν Κναξάρη. οἱ μὲν δὴ 10
 ταῦτ' ἔπραττον. ὁ δὲ πεμφθεὶς πρὸς τὸν Κναξάρην ἐπεὶ ἔλεξε τὰ ἐντεταλμένα, ἀκούσας αὐτοῦ ὁ Κναξάρης ἔγνω βέλτιον εἶναι τὸ στράτευμα μένειν ἐν τοῖς μεθορίοις. καὶ γὰρ οἱ Πέρσαι οὖς μετεπέμψατο ὁ Κῦρος ἦκον· ἦσαν δὲ
 4 μυριάδες τέτταρες τοξοτῶν καὶ πελταστῶν. ὁρῶν οὖν καὶ 15
 τούτους σινομένους πολλὰ τὴν Μηδικήν, τούτων ἂν ἐδόκει ἡῖδιον ἀπαλλαγῆναι ἢ ἄλλον ὄχλον εἰσδέξασθαι. ὁ μὲν δὴ ἐκ Περσῶν ἄγων τὸν στρατὸν ἐρόμενος τὸν Κναξάρην κατὰ τὴν Κύρου ἐπιστολήν εἴ τι δέοιτο τοῦ στρατοῦ, ἐπεὶ οὐκ ἔφη δεῖσθαι, αὐθημερόν, ἐπεὶ ἤκουσε παρόντα Κῦρον, ᾗχετο πρὸς 20
 αὐτὸν ἄγων τὸ στράτευμα.
 5 Ὁ δὲ Κναξάρης ἐπορεύετο τῇ ὑστεραία σὺν τοῖς παρα-

1 χρήσονται F 2 ὅπως om. H A G 3 γένηται
 CAEGH ὅ τι ἂν CAEGH τούτων F ἦν DF 4 ἐγὼ ἂν
 ὡς D: ἔγνω ὡς ἂν CEGH et F: ἔγνωσαν A ἰοίην Dind.: ἰὼν
 CAEGH: ἰοίμι DF στρατοπεδευσόμενος A H et DF: στρα-
 τοπεδευσάμενος C E G: corr. Dind. 5 δὴ om. H A G ἀπαγ-
 γέλων E et F: ἀπαγγέλλων C A G H et D: corr. Dind. 6 ἐν
 τούτῳ ἐκέλευσε] ἐκέλευσε τούτῳ τὸν γαδάτα(η F)ν DF 7 ἣν
 κναξάρει DF: κναξάρει ἣν CAEGH ἐξήγον C E 8 κάλλιστα
 DF παρασκευῇ CAEGH εἶχε C E et DF τῷ γυναιῖκα
 CAEGH: τῷ γυναιῖκε DF εἰσάγειν C E 9 ταύτη
 CAEGH: αὐταῖς DF 10 κναξάρει CAEGH et D 11 κναξάρη
 GH 12 προστεταγμένα C E ὁ κναξάρης αὐτοῦ DF 16 τούτους]
 τοὺς H A G 17 post ἀπαλλαγῆναι add. μᾶλλον C E et DF
 ἄλλον] ὄλον C E 18 τὸν στρατὸν] τὸ στράτευμα C E post τὴν
 add. τοῦ C E 19 στρατεύματος DF 22 τῇ ὑστεραία ἐπορεύετο
 DF

μείνασιν ἰππεύσι Μήδων· ὡς δ' ἦσθετο ὁ Κῦρος προσιόντα
 αὐτόν, λαβὼν τοὺς τε τῶν Περσῶν ἰππέας, πολλοὺς ἤδη
 ὄντας, καὶ τοὺς Μήδους πάντας καὶ τοὺς Ἀρμενίους καὶ τοὺς
 Ὑρκανίους καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων τοὺς εὐίπποτάτους τε
 5 καὶ εὐοπλοτάτους ἀπήντα, ἐπιδεικνὺς τῷ Κυαζάρῃ τὴν δύνα-
 μιν. ὁ δὲ Κυαζάρης ἐπεὶ εἶδε σὺν μὲν τῷ Κύρῳ πολλοὺς 6
 τε καὶ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἐπομένους, σὺν αὐτῷ δὲ ὀλίγην
 τε καὶ ὀλίγου ἀξίαν θεραπείαν, ἄτιμόν τι αὐτῷ ἔδοξεν εἶναι
 καὶ ἄχος αὐτὸν ἔλαβεν. ἐπεὶ δὲ καταβὰς ἀπὸ τοῦ ἵππου ὁ
 10 Κῦρος προσῆλθεν ὡς φιλήσων αὐτὸν κατὰ νόμον, ὁ Κυαζάρης
 κατέβη μὲν ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἀπεστράφη δέ· καὶ ἐφίλησε μὲν
 οὐ, δακρύων δὲ φανερὸς ἦν. ἐκ τούτου δὴ ὁ Κῦρος τοὺς μὲν 7
 ἄλλους πάντας ἀποστάντας ἐκέλευσεν ἀναπαύεσθαι· αὐτὸς
 δὲ λαβόμενος τῆς δεξιᾶς τοῦ Κυαζάρου καὶ ἀπαγαγὼν αὐτὸν
 15 τῆς ὁδοῦ ἔξω ὑπὸ φοίνικας τινας, τῶν τε Μηδικῶν πῖλων
 ὑποβαλεῖν ἐκέλευσεν αὐτῷ καὶ καθίσας αὐτὸν καὶ παρακα-
 θεζόμενος εἶπεν ὧδε.

Εἰπέ μοι, ἔφη, πρὸς τῶν θεῶν, ᾧ θεῖε, τί μοι ὀργίξῃ καὶ 8
 τί χαλεπὸν ὀρῶν οὕτω χαλεπῶς φέρεις; ἐνταῦθα δὴ ὁ Κυα-
 20 ζάρης ἀπεκρίνατο· Ὅτι, ᾧ Κῦρε, δοκῶν γε δὴ ἐφ' ὅσον
 ἀνθρώπων μνήμη ἐφικνεῖται καὶ τῶν πάλαι προγόνων καὶ
 πατρὸς βασιλέως πεφυκέναι καὶ αὐτὸς βασιλεὺς νομιζόμενος
 εἶναι, ἐμαντὸν μὲν ὀρῶ οὕτω ταπεινῶς καὶ ἀναξίως ἐλαύνοντα,

1 μῆδων ἰππεύσιν D F   2 τῶν περσῶν] πέρσας D F   3 πάντας]
 παρόντας C A E G H   καὶ τοὺς ὑρκανίους om. H A G   4 συμμάχων G
 ἰπποτάτους C E   τε καὶ εὐοπλοτάτους om. C A E G H   5 post
 ἀπήντα add. λαβὼν D F   καὶ ἐπιδείκνυσι D F   κυαζάρει
 C A E G et D   6 μὲν om. C E   7 συνεπομένους D F   σὺν αὐτῷ
 C E: σὺν ἑαυτῷ H A G: καὶ αὐτῷ D F   8 ἔδοξεν αὐτῷ D F   9 ὁ
 κῦρος ἀπὸ τοῦ ἵππου D F   10 ἦλθεν E et D F   μόνον C E   12 δὴ]
 δὲ D F   13 ἀναστάντας C A E G H   ἀναπαύσασθαι D F   14 τοῦ]
 τῆς F   κυαζάρους C E et D F   15 τόν τε μηδικὸν πῖλον C E   16 ὑπο-
 βάλλειν D F   παρακαθεζόμενος D: παρακαθιζόμενος F: παρακαθισάμενος
 cet.   17 εἶπεν] ἤρετο D F   19 οὕτως A E H   20 ἀπεκρίνατο] αὐτῷ
 λέγει τάδε D F   ὅτι ἔφη D F   ᾧ γε C E   ὕσων C A E G H pr. et D
 21 ἀφικνεῖται C A E G H   22 πεφυκῶς D F   23 ἑαυτὸν E
 ὀρῶν C A E G H   οὕτως A H

σὲ δὲ τῇ ἐμῇ θεραπείᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ δυνάμει μέγαν τε καὶ
 9 μεγαλοπρεπῆ παρόντα. καὶ ταῦτα χαλεπὸν μὲν οἶμαι καὶ
 ὑπὸ πολεμίων παθεῖν, πολὺ δ', ὦ Ζεῦ, χαλεπώτερον ὑφ' ὧν
 ἤκιστα ἐχρῆν ταῦτα πεπονθέναι. ἐγὼ μὲν γὰρ δοκῶ δεκάκις
 ἂν κατὰ τῆς γῆς καταδύναι ἥδιον ἢ ὀφθῆναι οὕτω ταπεινὸς 5
 καὶ ἰδεῖν τοὺς ἐμοὺς ἐμοῦ ἀμελήσαντας καὶ ἐπεγγελῶντας
 ἐμοί. οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦτο, ἔφη, ὅτι οὐ σύ μου μόνον μείζων
 εἶ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμοὶ δούλοι ἰσχυρότεροι ἐμοῦ ὑπαντιάζουσί
 μοι καὶ κατεσκευασμένοι εἰσὶν ὥστε δύνασθαι ποιῆσαι μάλ-
 10 λον ἐμὲ κακῶς ἢ παθεῖν ὑπ' ἐμοῦ. καὶ ἅμα ταῦτα λέγων 10
 πολὺ ἔτι μᾶλλον ἐκρατεῖτο ὑπὸ τῶν δακρύων, ὥστε καὶ
 τὸν Κῦρον ἐπεσπάσατο ἐμπλησθῆναι δακρύων τὰ ὄμματα.
 ἐπισχῶν δὲ μικρὸν ἔλεξε τοιάδε ὁ Κῦρος.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν, ὦ Κναξάρη, οὔτε λέγεις ἀληθῆ οὔτε
 ορθῶς γιγνώσκεις, εἰ οἶει τῇ ἐμῇ παρουσίᾳ Μήδους κατε- 15
 11 σκευάσθαι ὥστε ἱκανοὺς εἶναι σὲ κακῶς ποιεῖν· τὸ μέντοι σε
 θυμοῦσθαι καὶ φοβεῖσθαι οὐ θαυμάζω. εἰ μέντοι γε δικαίως
 ἢ ἀδίκως αὐτοῖς χαλεπαίνεις, παρήσω τοῦτο· οἶδα γὰρ ὅτι
 βαρέως ἂν φέροις ἀκούων ἐμοῦ ἀπολογουμένου ὑπὲρ αὐτῶν·
 τὸ μέντοι ἄνδρα ἄρχοντα πᾶσιν ἅμα χαλεπαίνειν τοῖς ἀρχο- 20
 μένοις, τοῦτο ἐμοὶ δοκεῖ μέγα ἀμάρτημα εἶναι. ἀνάγκη γὰρ
 διὰ τὸ πολλοὺς μὲν φοβεῖν πολλοὺς ἐχθροὺς ποιεῖσθαι, διὰ
 δὲ τὸ πᾶσιν ἅμα χαλεπαίνειν πᾶσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ἐμβάλ-
 12 λειν. ὦν ἔνεκα, εὖ ἴσθι, ἐγὼ οὐκ ἀπέπεμπον ἄνευ ἐμαντοῦ

4 δοκῶ ἔφη DF 5 τῆς om. CE ἥδιον δύναι DF 6 ἐμοὺς
 om. DF καὶ om. DF ἐπιγγελῶντας DF 8 εἶ] εἶναι CE
 ἀπαντῶσι CAEGH 9 κατασκευασάμενοι CE εἰσὶν om. DF
 13 ὁ om. GH 14 ὦ κναξάρη CAEGH: ἔφη ὦ θεῖε DF ἀληθῶς
 DF 15 κατασκευάσασθαι CE 16 ὥστε] σοι AG et H in quo i
 erasum σὲ om. HAG post ποιεῖν levius, post θαυμάζω
 gravius interpuncti, ut τὸ μέντοι . . . θαυμάζω cum εἰ οἶει κτλ. coniun-
 gantur; cf. § 8 τί μοι . . . φέρεις; 17 θυμοῦσθαι καὶ φοβεῖσθαι οὐ
 θαυμάζω CE et DF: θυμοῦσθαι οὐ θαυμάζω HAG 18 ἢ ἀδίκως in
 mg. H: ἀδίκως ἢ δικαίως AG ἐχαλέπαινες DF 19 φέρης CG et
 D: φέρεις E 20 ἄρχοντα ἄνδρα CE 22 τὸ πολλοὺς μὲν φοβεῖν]
 μὲν τοῦτο HΛG 23 ἅμα πᾶσι DF 24 οὐνεκα CAEGH οὐχὶ
 DF

τουτους, φοβούμενος μή τι γένοιτο διὰ τὴν σὴν ὀργὴν ὅ τι
 πάντας ἡμᾶς λυπήσοι. ταῦτα μὲν οὖν σὺν τοῖς θεοῖς ἐμοῦ
 παρόντος ἀσφαλῶς ἔχει σοι· τὸ μέντοι σε νομίζειν ὑπ' ἐμοῦ
 ἀδικεῖσθαι, τοῦτο ἐγὼ πάννυ χαλεπῶς φέρω, εἰ ἀσκῶν ὅσον
 5 δύναμαι τοὺς φίλους ὡς πλείστα ἀγαθὰ ποιεῖν ἔπειτα τὰναντία
 τούτου δοκῶ ἐξεργάζεσθαι. ἀλλὰ γάρ, ἔφη, μὴ οὕτως εἰκῆ 13
 ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιώμεθα· ἀλλ', εἰ δυνατόν, σαφέστατα κατί-
 δωμεν ποῖόν ἐστι τὸ παρ' ἐμοῦ ἀδίκημα. καὶ τὴν ἐν φίλοις
 δικαιοτάτην ὑπόθεσιν ἔχω ὑποτιθέναι· ἐὰν γάρ τί σε φανῶ
 10 κακὸν πεποιηκῶς, ὁμολογῶ ἀδικεῖν· ἐὰν μέντοι μηδὲν φαίνω-
 μαι κακὸν πεποιηκῶς μηδὲ βουληθεῖς, οὐ καὶ σὺ αὖ ὁμολο-
 γήσεις μηδὲν ὑπ' ἐμοῦ ἀδικεῖσθαι; Ἄλλ' ἀνάγκη, ἔφη. Ἐὰν 14
 δὲ δὴ καὶ ἀγαθὰ πεπραχῶς σοι δῆλος ᾧ καὶ προθυμούμενος
 πράξαι ὡς ἐγὼ πλείστα ἐδυνάμην, οὐκ ἂν καὶ ἐπαίνου σοι
 15 ἄξιος εἶην μᾶλλον ἢ μέμψεως; Δίκαιον γοῦν, ἔφη. Ἄγε 15
 τοίνυν, ἔφη ὁ Κύρος, σκοπῶμεν τὰ ἐμοὶ πεπραγμένα πάντα
 καθ' ἐν ἑκάστων· οὕτω γὰρ μάλιστα δῆλον ἔσται ὅ τι τε αὐτῶν
 ἀγαθόν ἐστι καὶ ὅ τι κακόν. ἀρξώμεθα δ', ἔφη, ἐκ τῆσδε 16
 τῆς ἀρχῆς, εἰ καὶ σοὶ ἀρκούντως δοκεῖ ἔχειν. σὺ γὰρ
 20 δῆπου ἐπεὶ ἦσθον πολλοὺς πολεμίους ἠθροισμένους, καὶ
 τούτους ἐπὶ σὲ καὶ τὴν σὴν χώραν ὀρμωμένους, εὐθύς
 ἔπεμπες πρὸς τε τὸ Περσῶν κοινὸν συμμάχους αἰτούμενος
 καὶ πρὸς ἐμὲ ἰδίᾳ δεόμενος πειρᾶσθαι αὐτὸν ἐμὲ ἐλθεῖν ἠγού-
 μενον, εἴ τινας Περσῶν ἴοιεν. οὐκοῦν ἐγὼ ἐπέισθην τε
 25 ταῦτα ὑπὸ σοῦ καὶ παρεγενόμην ἄνδρας ἄγων σοι ὡς ἦν δυνα-

3 ἔξει DF   4 χαλεπῶς πάννυ DF   5 ἐναντίον D : ἐναντία F
 6 μὴ om. CAEGH   8 ὁποῖόν DF   9 ἔχω ὑποτιθέναι CAEGH :
 ἐγὼ ὑποτίθεμαι DF   ἦν DF   10 πεποιηκῶς κακῶς CE   ἦν
 D (om. F)   μέντοι] δέ τι CE   φαίνομαι CE : del. Herwerden
 11 μηδὲ] οὐδὲ CE   12 ἀλλ' om. DF   ἦν DF   13 σοι πεπραχῶς
 HAG   14 ὡς ἐγὼ CAGH : ὅποσα DF : ὡς ἐγὼ ὅποσα E   ἠδυνά-
 μην CE et D   καὶ om. DF   σοι om. CAEGH   15 μᾶλλον
 ἄξιος εἶην CE   δίκαιος CE   17 γὰρ δὴ DF   κατάδηλον D :
 κατάδηλα F   18 ἐκ om. CAEGH   19 δοκεῖ ἀρκούντως DF
 21 καὶ τὴν σὴν] τὴν CE   ὀρμημένους DF   23 αὐτόν με DF
 24 οὐκοῦν codd.   25 ἦν δυνατὸν CAEGH : ἐδυνάμην DF

17 τὸν πλείστους τε καὶ ἀρίστους; Ἦλθες γὰρ οὖν, ἔφη. Ἐν
τούτῳ τοίνυν, ἔφη, πρῶτόν μοι εἶπὲ πότερον ἀδικίαν τινά
μου πρὸς σὲ κατέγνωσ ἢ μᾶλλον εὐεργεσίαν; Δῆλον, ἔφη
18 ὁ Κναξάρης, ὅτι ἔκ γε τούτων εὐεργεσίαν. Τί γάρ, ἔφη,
ἐπεὶ οἱ πολέμοι ἦλθον καὶ διαγωνίζεσθαι ἔδει πρὸς αὐτούς, 5
ἐν τούτῳ κατενόησάς πού με ἢ πόνου ἀποστάντα ἢ τινος
19 κινδύνου φεισάμενον; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐ μὲν δή. Τί
γάρ, ἐπεὶ νίκης γενομένης σὺν τοῖς θεοῖς ἡμετέρας καὶ ἀνα-
χωρησάντων τῶν πολεμίων παρεκάλουν ἐγὼ σε ὅπως κοινῇ
μὲν αὐτοὺς διώκοιμεν, κοινῇ δὲ τιμωροίμεθα, κοινῇ δὲ εἴ τι 10
καλὸν καγαθὸν συμβαίνοι, τοῦτο καρποίμεθα, ἐν τούτοις
20 ἔχεις τινά μου πλεονεξίαν κατηγορήσαι; ὁ μὲν δὴ Κναξάρης
πρὸς τοῦτο ἐσίγα· ὁ δὲ Κῦρος πάλιν ἔλεγεν ὧδε· Ἄλλ'
ἐπεὶ πρὸς τοῦτο σιωπᾶν ἡδιόν σοι ἢ ἀποκρίνασθαι, τόδε γ',
ἔφη, εἶπὲ εἴ τι ἀδικεῖσθαι ἐνόμισας ὅτι, ἐπεὶ σοι οὐκ 15
ἀσφαλὲς ἐδόκει εἶναι τὸ διώκειν, σὲ μὲν αὐτὸν ἀφήκα τοῦ
κινδύνου τούτου μετέχειν, ἰππέας δὲ τῶν σῶν συμπέμψαι
μοι ἐδεόμην σου· εἰ γὰρ καὶ τοῦτο αἰτῶν ἡδίκουν, ἄλλως τε
καὶ προπαρεσχηκῶς ἐμαυτόν σοι σύμμαχον, τοῦτ' αὖ παρὰ
21 σοῦ, ἔφη, ἐπιδεικνύσθω. ἐπεὶ δ' αὖ καὶ πρὸς τοῦτο ἐσίγα 20
ὁ Κναξάρης, Ἄλλ' εἰ μηδὲ τοῦτο, ἔφη, βούλει ἀποκρίνασθαι,
σὺ δὲ τοῦντεῦθεν λέγε εἴ τι αὖ ἡδίκουν ὅτι σοῦ ἀποκρινα-
μένου ἐμοὶ ὡς οὐκ ἂν βούλοιο, εὐθυμουμένους ὀρών Μήδους,
τούτου παύσας αὐτοὺς ἀναγκάζειν κινδυνεύοντας ἰέναι, εἴ

1 οὖν om. C E   2 μοι πρῶτον D F   τινά μου] ἐμοῦ D F   4 ἐν γε
τούτῳ D F   5 ἐπεὶ Schneider : εἶπὲ H A G : εἶπέ μοι C E : ἐπειδὴ D F
6 πού om. D F   πόνου τινὸς F   τινος om. D F   8 τῆς νίκης
Hertlein   γενομένης νίκης C E   9 σε ἐγὼ D F   10 διοικοῖμεν
C A E G H   τιμωρώμεθα D F   11 καλὸν καγαθὸν] ἀγαθὸν ἢ καλὸν D F
ἐμβαίνοι C A E G H   12 ἐμοῦ D F   13 πρὸς ταῦτα D F : ἐν τούτῳ
C E   14 ἐπεὶ D F : εἰ C A E G H   τόδε] τό H A G   15 ὅτι] ὅτι
οὐκ H A G   ἐδόκει οὐκ ἀσφαλὲς D F   16 τὸ om. H A G   αὐτὸν
om. C E   οὐκ ἀφηκα τούτου τοῦ κινδύνου D F   17 τούτου om. H A G
μετέχειν om. H A G   ἰππέας D F   συμπέμψαι F : πέμψαι
cet.   18 μοι om. G et D   19 ἔφη παρὰ σοῦ D F   20 ἔφη om. C E
21 ταῦτα D F   22 δὲ om. D F   εἴ τι αὖ] ὅ τι ἂν C E   24 τούτου
Stephanus : τούτους codd.   ἀναγκάζειν H A G

τι αὖ σοι δοκῶ τοῦτο χαλεπὸν ποιῆσαι ὅτι ἀμελήσας τοῦ
 ὀργίζεσθαι σοι ἐπὶ τούτοις πάλιν ἤτουν σε οὐ ἤδη οὔτε σοὶ
 μείον ἢ δοῦναι οὐδὲν οὔτε ῥᾶον Μήδοις ἐπιταχθῆναι· τὸν
 γὰρ βουλόμενον δήπου ἔπεςθαι ἤτησά σε δοῦναί μοι. οὐκοῦν 22
 5 τούτου τυχῶν παρὰ σοῦ οὐδὲν ἦν, εἰ μὴ τούτους πείσαιμι.
 ἐλθὼν οὖν ἔπειθον αὐτοὺς καὶ οὐς ἔπεισα τούτους ἔχων
 ἐπορευόμην σοῦ ἐπιτρέψαντος. εἰ δὲ τοῦτο αἰτίας ἄξιον
 νομίζεις, οὐδ' ὅ τι ἂν διδώς, ὡς ἔοικε, παρὰ σοῦ δέχεσθαι
 ἀναίτιόν ἐστιν. οὐκοῦν ἐξωρμήσαμεν οὕτως· ἐπειδὴ δ' 23
 10 ἐξήλθομεν, τί ἡμῖν πεπραγμένον οὐ φανερόν ἐστιν; οὐ τὸ
 στρατόπεδον ἤλωκε τῶν πολεμίων; οὐ τεθνᾶσι πολλοὶ τῶν
 ἐπὶ σὲ ἐλθόντων; ἀλλὰ μὴν τῶν γε ζώντων ἐχθρῶν πολλοὶ
 μὲν ὄπλων ἐστέρηνται, πολλοὶ δὲ ἵππων· χρήματά γε μὴν τὰ
 τῶν φερόντων καὶ ἀγόντων τὰ σὰ πρόσθεν νῦν ὄρᾳς τοὺς
 15 σοὺς φίλους καὶ ἔχοντας καὶ ἄγοντας, τὰ μὲν σοί, τὰ δ' αὖ
 τοῖς ὑπὸ τὴν σὴν ἀρχήν. τὸ δὲ πάντων μέγιστον καὶ κάλ- 24
 λιστον, τὴν μὲν σὴν χώραν ἀξανομένην ὄρᾳς, τὴν δὲ τῶν
 πολεμίων μειουμένην· καὶ τὰ μὲν τῶν πολεμίων φρούρια
 ἐχόμενα, τὰ δὲ σὰ τὰ πρότερον εἰς τὴν Σύρων ἐπικράτειαν
 20 συντελοῦντα νῦν τὰναντία σοὶ προσκεχωρηκότα· τούτων δὲ

1 δοκῶ σοι DF 2 οὐ cod. ignotus a Valckenario inspectus : οὐς
 CAEGH : ἢ DF ἤδη Dind. : ἡγῆ CAEGH : ἡδεῖν DF ὅτι
 οὔτε σοι HAG 3 μείον ἢ DF : ἄμεινον CAEGH δοῦναί
 μοι DF οὔτε] οὐδὲ CAEGH ῥᾶδιον DF μήδοις
 ῥᾶον CE post ἐπιταχθῆναι add. οὐδὲν DF 4 σε] σοι C et DF
 5 ἦν CAEH et G ut vid. et F : ἡνυον Dg : ἡνυτον Fischer πεί-
 σαιμι . . . τούτους om. HAG 6 ἔχων] λαβῶν DF 7 εἰ δὲ τοῦτό
 γε DF τούτου CE ἀξιοῖς νομίζεις HAG 8 δίδως CE et
 DF ὡς] ἴσως CEH : ἴσω A δέχεσθαι παρὰ σοῦ DF 9 ὥρ-
 μήθημεν DF ἐπειδὴν δὲ ἐξέλθωμεν CE 11 ἤλωκε τῶν Schneider :
 ἤλωκότων CAEGH : ἤλω τῶν D : ἤλω τὸ τῶν F 12 ἐπισελθόντων F :
 ἐπισελθόντων Df τῶν γε ζώντων DF : τῶν τε ζώντων CE : τῶν
 πεζῶν τῶν HAG οὐ πολλοὶ μὲν . . . ἵππων; DF 13 στεροῦνται
 D : στέρονται F γε μὴν DF : μὲν γε δὲ CAEGH 14 πρότερον
 DF 15 ἄγοντας καὶ ἔχοντας CAEGH αὖ τοῖς Df : αὐτοῖς
 CAEGH et F 16 ἀρχήν om. CE 19 τὰ δὲ σὰ εἰς τὴν σὴν
 πρότερόν σοι ὄρᾳς ἐπικράτειαν HAG 20 συντελοῦντα Herwerden :
 συγκαταρρυνέντα Hug : συγκυροῦντα CE et F : συγκατασπασθέντα A et
 D : om. GH νῦν τὰναντία σοι om. GH προκεχωρηκότα CE

εἴ τι κακόν σοι ἢ εἴ τι μὴ ἀγαθόν σοι μαθεῖν μὲν ἔγωγε
βούλεσθαι οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν εἴποιμι· ἀκούσαι μέντοι γε
25 οὐδὲν κωλύει. ἀλλὰ λέγε ὅ τι γινώσκεις περὶ αὐτῶν. ὁ
μὲν δὴ Κῦρος οὕτως εἰπὼν ἐπαύσατο· ὁ δὲ Κναξάρης ἔλεξε
πρὸς ταῦτα τάδε.

5

Ἄλλ', ὦ Κῦρε, ὡς μὲν ταῦτα ἂ σὺ πεποίηκας κακά
ἐστιν οὐκ οἶδ' ὅπως χρῆ λέγειν· εὖ γε μέντοι, ἔφη, ἴσθι
ὅτι ταῦτα τὰγαθὰ τοιαῦτά ἐστιν οἷα ὅσῳ πλείονα φαίνεται,
26 τοσοῦτῳ μᾶλλον ἐμὲ βαρύνει. τὴν τε γὰρ χώραν, ἔφη,
ἐγὼ ἂν τὴν σὴν ἐβουλόμην τῇ ἐμῇ δυνάμει μείζω ποιεῖν 10
μᾶλλον ἢ τὴν ἐμὴν ὑπὸ σοῦ ὄραν οὕτως αὐξανομένην· σοὶ
μὲν γὰρ ταῦτα ποιοῦντι καλά, ἐμοὶ δὲ γέ ἐστὶ πη ταῦτα
27 ἀτιμίαν φέροντα. καὶ χρήματα οὕτως ἂν μοι δοκῶ ἡδιόν
σοι δωρεῖσθαι ἢ παρὰ σοῦ οὕτω λαμβάνειν ὡς σὺ νῦν ἐμοὶ
δίδως· τούτοις γὰρ πλουτιζόμενος ὑπὸ σοῦ καὶ μᾶλλον 15
αἰσθάνομαι οἷς πενέστερος γίγνομαι. καὶ τούς γ' ἐμοὺς
ὑπηκόους ἰδὼν μικρά γε ἀδικουμένους ὑπὸ σοῦ ἦττον ἂν
δοκῶ λυπεῖσθαι ἢ νῦν ὄρων ὅτι μεγάλα ἀγαθὰ πεπόνθασιν
28 ὑπὸ σοῦ. εἰ δέ σοι, ἔφη, ταῦτα δοκῶ ἀγνωμόνως ἐνθυ-
μείσθαι, μὴ ἐν ἐμοὶ αὐτὰ ἀλλ' εἰς σὲ τρέψας πάντα κατα- 20
θέασαι οἷά σοι φαίνεται. τί γὰρ ἂν, εἴ τις κύνας, οὓς σὺ
τρέφεις φυλακῆς ἔνεκα σαυτοῦ τε καὶ τῶν σῶν, τούτους
θεραπεύων γνωριμωτέρους ἑαυτῷ ἢ σοὶ ποιήσειεν, ἄρ' ἂν

1 σοι om. D F   3 ante οὐδὲν add. ἔφη D F   4 οὕτως] ταῦτα C E
6 ὡς] εἰ D F   8 ταῦτα τὰ ἀγαθὰ Juntina: ταῦτα ἀγαθὰ C A E H et
D F: ἀγαθὰ ταῦτα G   post ὅσῳ add. μᾶλλον H A G, μᾶλλον ἂν
C E   πλείω D F   φαίνηται C A E G H   9 τοσοῦτο A H:
τόσῳ D F   ἐμὲ μᾶλλον D: ἐπ' ἐμὲ μᾶλλον F   9-11 ἐμὲ . . .
μᾶλλον om. H A G   9 γὰρ om. C E   12 γὰρ om. C E   δέ γέ]
γε δ' D F   πη] που G: πως E   ταῦτα Schneider: ταῦτα
H A G et D F: om. C E   13 χρήματά γε ἔφη ἐγὼ ἂν σοι δοκῶ ἡδιον
οὕτω δωρεῖσθαι D F   14 οὕτω om. D F   ὡς] ὦν D F   σὺ νῦν
C E et D F: σὺν H A G   15 μᾶλλον] μάλα D F   16 γ'] τε D F
17 ἂν om. C E   20 αὐτὰ C A G H: ταῦτα E et D F   εἰς σὲ] ἐν
σοὶ D F   τρέψας] οἴεσθαι C A E G H   καταθεῖσθαι C A E G H
21 post ἂν add. ἔφη D F   εἴ om. C   εἴ τις om. E et D   ἄς
D F   22 τρέφοις F   τε om. E et D F   ταύτας θεραπεύων
ἑαυτῷ γνωριμωτέρας D F   23 ἄρα A H   ἄρα ἂν ἔφη σὲ εὐφραίνου D F

σε εὐφράναι τούτῳ τῷ θεραπεύματι; εἰ δὲ τοῦτό σοι δοκεῖ 29
 μικρὸν εἶναι, ἐκεῖνο κατανόησον· εἴ τις τοὺς σὲ θεραπεύον-
 τας, οὓς σὺ καὶ φρουρᾶς καὶ στρατείας ἔνεκα κέκτησαι,
 τούτους οὕτω διατιθείη ὥστ' ἐκείνου μᾶλλον ἢ σοῦ βού-
 5 λεσθαι εἶναι, ἄρ' ἂν ἀντὶ ταύτης τῆς εὐεργεσίας χάριν αὐτῷ
 εἰδείης; τί δέ, ὃ μάλιστα ἄνθρωποι ἀσπάζονται τε καὶ 30
 θεραπεύουσιν οἰκειότατα, εἴ τις τὴν γυναῖκα τὴν σὴν οὕτω
 θεραπεύσειεν ὥστε φιλεῖν αὐτὴν μᾶλλον ποιήσειεν ἑαυτὸν
 ἢ σέ, ἄρ' ἂν σε τῇ εὐεργεσίᾳ ταύτῃ εὐφράναι; πολλοῦ γ'
 10 ἂν οἶμαι καὶ δέοι· ἀλλ' εὖ οἶδ' ὅτι πάντων ἂν μάλιστα
 ἀδικοίη σε τοῦτο ποιήσας. ἵνα δὲ εἴπω καὶ τὸ μάλιστα τῷ 31
 ἐμῷ πάθει ἐμφορές, εἴ τις οὓς σὺ ἤγαγες Πέρσας οὕτω
 θεραπεύσειεν ὥστε αὐτῷ ἡδίων ἔπεσθαι ἢ σοί, ἄρ' ἂν φίλον
 αὐτὸν νομίζοις; οἶμαι μὲν οὐ, ἀλλὰ πολεμιώτερον ἂν ἢ εἰ
 15 πολλοὺς αὐτῶν κατακάνοι. τί δ', εἴ τις τῶν σῶν φίλων 32
 φιλοφρόνως σου εἰπόντος λαμβάνειν ὅποσα ἐθέλοι εἶτα
 τοῦτο ἀκούσας λαβῶν οἴχοιτο ἅπαντα ὅποσα δύναιτο, καὶ
 αὐτὸς μὲν γε τοῖς σοῖς πλουτοίη, σὺ δὲ μηδὲ μετρίοις ἔχοις
 χρῆσθαι, ἄρ' ἂν δύναιο τὸν τοιοῦτον ἄμεμπτον φίλον νομί-
 20 ζειν; νῦν μέντοι ἐγώ, ὦ Κύρε, εἰ μὴ ταῦτα ἀλλὰ τοιαῦτα 33
 ὑπὸ σοῦ δοκῶ πεπονθέναι. σὺ γὰρ ἀληθῆ λέγεις· εἰπόντος
 ἐμοῦ τοὺς θέλοντας ἄγειν λαβῶν ὥχου πᾶσάν μου τὴν
 δύναμιν, ἐμέ δὲ ἔρημον κατέλιπες· καὶ νῦν ἂ ἐλαβες τῇ

2 ἐκεῖνο C A E G H: κακεῖνο D F σὲ om. D F 3 στρατείας]
 θεραπείας D F 4 οὕτως A H hic et s. 30, 31 διαθείης D:
 διαθείη F ἢ σοῦ om. D F 5 ἄρ' ἂν Vat. 987: ἄρα C A G H:
 ἄρ' E et D F αὐτῷ om. D F 8 αὐτὴν φιλεῖν D F ποιήσειν
 C A E G H 9 εὐφράνοι D: εὐφραῖνοι F γ' ἂν] τ' ἂν ἔφη D F
 10 εὖ οἶδ' om. C A E G H ἂν om. C E: ἂν μάλιστ' ἂν D F
 11 ἀδικοῖ H A G τὸ om. C E 12 προσφερές D F 15 ἀπο-
 κτεῖναι C A E G H 16 λαμβάνειν C A E G H: λάμβανε τῶν ἐμῶν
 D F ἐθέλοι H A G: ἐθέλει C E: ἐθέλεις D: ἐθέλης F εἶτα
 scripsi: εἰ D F: εἶτ' αὐτοῖ C: εἶτ' αὐτὸς A E G H 17 οἴχοιτο λαβῶν
 πάντα D F δύναιτο . . . γε om. D F 18 μὲν τοῖς σοῖς γε
 C A E H μηδὲ om. H A G μετρίως H A G 20 ante
 ἐγώ add. ἔφη D F 21 δοκῶ ὑπὸ σοῦ D F 22 ἐθέλοντας D F μου
 τῇ om. C E

- ἐμῇ δυνάμει ἄγεις δὴ μοι καὶ τὴν ἐμὴν χώραν αὔξεις σὺν
 τῇ ἐμῇ ῥώμῃ· ἐγὼ δὲ δοκῶ οὐδὲν συναίτιος ὢν τῶν ἀγαθῶν
 παρέχειν ἐμαυτὸν ὡσπερ γυνὴ εὖ ποιεῖν, καὶ τοῖς τε ἄλλοις
 ἀνθρώποις καὶ τοῖσδε τοῖς ἐμοῖς ὑπηκόοις σὺ μὲν ἀνὴρ
 34 φαίνῃ, ἐγὼ δ' οὐκ ἄξιος ἀρχῆς. ταῦτά σοι δοκεῖ εὐεργετή- 5
 ματ' εἶναι, ὦ Κῦρε; εὖ ἴσθ' ὅτι εἴ τι ἐμοῦ ἐκῆδου, οὐδενὸς
 ἂν οὔτω με ἀποστερεῖν ἐφυλάττου ὡς ἀξιώματος καὶ τιμῆς.
 τί γὰρ ἐμοὶ πλέον τὸ τὴν γῆν πλατύνεσθαι, αὐτὸν δὲ ἀτιμά-
 ζεσθαι; οὐ γάρ τοι ἐγὼ Μήδων ἦρχον διὰ τὸ κρείττων
 αὐτῶν πάντων εἶναι, ἀλλὰ μάλλον διὰ τὸ αὐτοὺς τούτους 10
 ἀξιοῦν ἡμᾶς αὐτῶν πάντα βελτίονας εἶναι.
- 35 Καὶ ὁ Κῦρος ἔτι λέγοντος αὐτοῦ ὑπολαβὼν εἶπε· Πρὸς
 τῶν θεῶν, ἔφη, ὦ θεῖε, εἴ τι κἀγὼ σοι πρότερον ἐχαρι-
 σάμην, καὶ σὺ νῦν ἐμοὶ χάρισαι ὃ ἂν δεηθῶ σου· παῦσαι,
 ἔφη, τὸ νῦν εἶναι μεμφόμενός μοι· ἐπειδὰν δὲ πείραν ἡμῶν 15
 λάβῃς πῶς ἔχομεν πρὸς σέ, ἔαν μὲν δὴ σοι φαίνεται τὰ
 ὑπ' ἐμοῦ πεπραγμένα ἐπὶ τῷ σῷ ἀγαθῷ πεποιημένα, ἀσπα-
 ζομένου τέ μου σε ἀντασπάζου με εὐεργέτην τε νόμιζε, ἔαν
 36 δ' ἐπὶ θάτερα, τότε μοι μέμφου. Ἄλλ' ἴσως μέντοι, ἔφη
 ὁ Κναξάρης, καλῶς λέγεις· κἀγὼ οὔτω ποιήσω. Τί οὖν; 20
 ἔφη ὁ Κῦρος, ἦ καὶ φιλήσω σε; Εἰ σὺ βούλει, ἔφη. Καὶ
 οὐκ ἀποστρέψῃ με ὡσπερ ἄρτι; Οὐκ ἀποστρέψομαι, ἔφη.
 καὶ ὃς ἐφίλησεν αὐτόν.
- 37 Ὡς δὲ εἶδον οἱ Μῆδοί τε καὶ οἱ Πέρσαι καὶ οἱ ἄλλοι

1 ἄγεις δὴ μοι] λέγεις ἐμὲ DF αὔξειν DF: ἄξεις CE σὺν
 del. Hartman 2 ῥώμῃ] δυνάμει E et D, unde ῥώμη pro δυνάμει ante
 ἄγεις Herwerden, deletis σὺν . . . ῥώμη οὐθὲν δοκῶ CE: δοκῶ
 οὐθὲν AH 5 post ταῦτα add. οὖν DF 7 ἂν om. HAG
 8 τί . . . ἀτιμάζεσθαι om. CE 10 πάντων αὐτῶν DF post τὸ
 add. καὶ DF 11 ἡμᾶς om. CE αὐτῶν DF: ἐαυτῶν CAEGH
 12 ὃ F: ὢν CE et D: om. HAG 14 σου δεηθῶ DF 16 ὅπως DF
 ἦν DF μὲν om. CAEGH δὴ om. DF 17 τῷ ἀγαθῷ
 τῷ σῷ DF πεποιημένα om. CAEGH 18 τέ om. CE ἐμοῦ
 DF με om. CAEGH νόμιζε εἶναι F: ὀνόμαζε εἶναι D
 ἦν DF 19 μέντοι] τοι DF 20 κἀγὼ ποιήσω ταῦτα DF 21 βούλει
 C et F pr. καὶ . . . ἔφη om. CAEGH 24 τε om. DF
 καὶ ἄλλοι πολλοὶ D: καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ F

(πᾶσι γὰρ ἔμελεν ὅ τι ἐκ τούτων ἔσοιτο), εὐθὺς ἤσθησάν τε καὶ ἐφαιδρύνθησαν. καὶ ὁ Κῦρος δὲ καὶ ὁ Κναξάρης ἀναβάντες ἐπὶ τοὺς ἵππους ἡγούντο, καὶ ἐπὶ μὲν τῷ Κναξάρῃ οἱ Μῆδοι εἶποντο (Κῦρος γὰρ αὐτοῖς οὕτως ἐπένευσεν), ἐπὶ 5 δὲ τῷ Κύρῳ οἱ Πέρσαι, οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τούτοις. ἐπεὶ δὲ 38 ἀφίκοντο ἐπὶ τὸ στρατόπεδον καὶ κατέστησαν τὸν Κναξάρην εἰς τὴν κατεσκευασμένην σκηνὴν, οἷς μὲν ἐτέτακτο παρεσκευάζον τὰ ἐπιτήδεια τῷ Κναξάρῃ· οἱ δὲ Μῆδοι ὅσον 39 χρόνον σχολὴν πρὸ δείπνου ἤγευ ὁ Κναξάρης ἦσαν πρὸς 10 αὐτόν, οἱ μὲν καὶ αὐτοὶ καθ' ἑαυτούς, οἱ δὲ πλείστοι ὑπὸ Κύρου ἐγκέλευστοι, δῶρα ἄγοντες, ὁ μὲν τις οἰνοχόου καλόν, ὁ δ' ὄψοποιὸν ἀγαθόν, ὁ δ' ἄρτοποιόν, ὁ δὲ μουσουργόν, ὁ δ' ἐκπώματα, ὁ δ' ἐσθῆτα καλὴν· πᾶς δὲ τις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔν γέ τι ὦν εἰλήφει ἐδωρεῖτο αὐτῷ· ὥστε τὸν Κνα- 40 15 ξάρην μεταγιγνώσκειν ὡς οὔτε ὁ Κῦρος ἀφίστη αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ οὔθ' οἱ Μῆδοι ἦττόν τι αὐτῷ προσεῖχον τὸν νοῦν ἢ καὶ πρόσθεν.

Ἐπεὶ δὲ δείπνου ὥρα ἦν, καλέσας ὁ Κναξάρης ἡξίου 41 τὸν Κῦρον διὰ χρόνου ἰδόντα αὐτὸν συνδειπνεῖν. ὁ δὲ Κῦρος 20 ἔφη· Μὴ δὴ σὺ κέλευε, ὦ Κναξάρη· ἢ οὐχ ὀράς ὅτι οὔτοι οἱ παρόντες ὑφ' ἡμῶν πάντες ἐπαιρόμενοι πάρειςιν; οὔκου καλῶς ἂν πράττοιμι εἰ τούτων ἀμελῶν τὴν ἐμὴν ἡδονὴν θεραπεύειν δοκοίην. ἀμελεῖσθαι δὲ δοκοῦντες στρατιῶται οἱ μὲν ἀγαθοὶ πολὺ ἀθυμότεροι γίνονται, οἱ δὲ πονηροὶ 25 πολὺ ὑβριστότεροι. ἀλλὰ σὺ μὲν, ἔφη, ἄλλως τε καὶ ὁδὸν 42

1 ὅ τι] τί D F   2 ἐφαιδρύνοντο F   3 κναξάρει C A E G H
 et D   5 ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ἄλλοι D F   7 ἐπετέτακτο D F
 8 κναξάρει C A G H et D   10 καθ' ἑαυτούς] ἀφ' ἑαυτῶν D F   ὑπὸ
 κύρου ἐγκέλευστοι H A G : ἐγκέλευστοι C E : ὡς κεκέλευστο ὑπὸ κύρου D :
 ἐκελεύοντο ὑπὸ κύρου F   11 καλόν om. C A E G H   12 ὁ δ' ἐκπώ-
 ματα, ὁ δ' C E et D F : οἱ δ' ἐκπώματα, οἱ δ' H A G   13 ἐκπωμα
 Hug   τις om. H A G   τὸ om. C E   15 ὁ om. D F   ἀπέστησεν
 D : ἀφίστη, sed φι in ras. F   17 καὶ om. C   19 ἰδὼν Bothe
 20 ἔφη] εἶπε D F   δὴ] δὲ C A E G H   ἢ om. C A E G H
 21 ἐπληρμένοι D F   22 πράττοιεν C E   ἡδονὴν] ὁδὸν C E
 23 δοκοίη C E   ante στρατιῶται add. οἱ C E   24 πολὺ ἂν D F
 γίνονται D F

μακρὰν ἤκων δεῖπνει ἤδη· καὶ εἴ τινές σε τιμῶσιν, ἀν-
 ασπάζου καὶ εὐώχει αὐτούς, ἵνα σε καὶ θαρρήσωσιν· ἐγὼ δ'
 43 ἀπιὼν ἐφ' ἅπερ λέγω τρέψομαι. αὐριον δ', ἔφη, πρῶ δεῦρ'
 ἐπὶ τὰς σὰς θύρας παρέσονται οἱ ἐπικαίριοι, ὅπως βουλευσώ-
 μεθα πάντες σὺν σοὶ ὅ τι χρὴ ποιεῖν τὸ ἐκ τοῦδε. σὺ δ' 5
 ἡμῖν ἔμβαλε (βουλήν) παρῶν περὶ τούτου, πότερον ἔτι δοκεῖ
 44 στρατεύεσθαι ἢ καιρὸς ἤδη διαλύειν τὴν στρατιάν. ἐκ
 τούτου ὁ μὲν Κυμαζάρης ἀμφὶ δεῖπνον εἶχεν, ὁ δὲ Κῦρος
 συλλέξας τοὺς ἱκανωτάτους τῶν φίλων καὶ φρονεῖν καὶ
 συμπράττειν, εἴ τι δέοι, ἔλεξε τοιαύδε. 10

Ἄνδρες φίλοι, ἃ μὲν δὴ πρῶτα ηὔξάμεθα, πάρεστι σὺν
 θεοῖς. ὅπη γὰρ ἂν πορευόμεθα, κρατοῦμεν τῆς χώρας· καὶ
 μὲν δὴ τοὺς πολεμίους ὀρώμεν μειουμένους, ἡμᾶς δὲ αὐτοὺς
 45 πλείονάς τε καὶ ἰσχυροτέρους γιγνομένους. εἰ δὲ ἡμῖν ἔτι
 ἐθελήσειαν οἱ νῦν προσγεγενημένοι σύμμαχοι παραμεῖναι, 15
 πολλῶ ἂν μᾶλλον ἀνύσαι δυναίμεθα καὶ εἴ τι βιάσασθαι
 καιρὸς καὶ εἴ τι πείσαι δέοι. ὅπως οὖν τὸ μένειν ὡς πλεί-
 στοις συνδοκῇ τῶν συμμάχων, οὐδὲν μᾶλλον τοῦτο ἐμὸν
 46 ἔργον ἢ καὶ ὑμέτερον μηχανᾶσθαι, ἀλλ' ὥσπερ ὅταν μάχε-
 σθαι δέη, ὁ πλείστους χειρωσάμενος ἀλκιμώτατος δοξάζεται 20
 εἶναι, οὕτω καὶ ὅταν πείσαι δέη, ὁ πλείστους ὁμογνώμονας
 ἡμῖν ποιήσας οὗτος δικαίως ἂν λεκτικώτατός τε καὶ πρα-
 47 κτικώτατος κρίνοιτο ἂν εἶναι. μὴ μέντοι ὡς λόγον ἡμῖν
 ἐπιδειξόμενοι οἶον ἂν εἴποιτε πρὸς ἕκαστον αὐτῶν τοῦτο
 μελετᾶτε, ἀλλ' ὡς τοὺς πεπεισμένους ὑφ' ἑκάστου δήλους 25

3 ἔλεγον D F   4 ante οἱ add. πάντες D F   5 πάντες om. D
 τί D F   6 βουλήν add. Hug   δοκεῖ Juntina: δοκεῖς codd.
 10 εἴ H A G: ὅ D F: ἂν C E   11 πρῶτον εὐχόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς
 πάρεστιν ἡμῖν D F   13 post δὴ add. καὶ D F   14 ἰσχυροτάτους
 C E   15 θελήσειαν D F   προσγεγενημένοι D F   16 καὶ πολλῶ ἂν
 ἀνύσαι μᾶλλον D F   δυνάμεθα H A G et F   18 συνδόξαι D F
 ἔργον ἐμὸν H pr. A G   19 καὶ om. C E   post ὥσπερ add. καὶ
 C A E G H   μάχεσθαι δέη] μάχη ἢ D F   21 οὕτως A H hic et
 § 47   πείσαι δέη] που δέη βουλῆς D F   22 τε om. C A E G H
 καὶ πρακτικώτατος om. C E   23 κρίνοιτο ἂν] φαίνοιτο D F   24 οἶον]
 δ D   εἴπητε C A E G H   25 τοὺς τε C A G H

έσομένους οἷς ἂν πράττωσιν οὕτω παρασκευάζεσθε. καὶ 48
 ὑμεῖς μὲν, ἔφη, τούτων ἐπιμελείσθε· ἐγὼ δὲ ὅπως ἂν
 ἔχοντες τὰ ἐπιτήδεια ὅσον ἂν ἔγωγε δύνωμαι οἱ στρατιῶ-
 ται περὶ τοῦ στρατεύεσθαι βουλεύονται τούτου πειράσομαι
 5 ἐπιμελείσθαι.

3 ὅσα D F   ἐγὼ D F   4 βούλωνται C E G H   τούτου
 om. D F : τούτους A H : τούτω C E

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ 5

Ταύτην μὲν δὴ τὴν ἡμέραν οὕτω διαγαγόντες καὶ δειπνή- 1
σαντες ἀνεπαύοντο. τῇ δ' ὑστεραία πρὸς ἦκον ἐπὶ τὰς
Κυαξάρου θύρας πάντες οἱ σύμμαχοι. ἕως οὖν ὁ Κυαξάρης
ἐκοσμεῖτο, ἀκούων ὅτι πολὺς ὄχλος ἐπὶ ταῖς θύραις εἴη,
5 ἐν τούτῳ οἱ φίλοι τῷ Κύρῳ προσῆγον οἱ μὲν Καδουσίους
δεομένους αὐτοῦ μένειν, οἱ δὲ Ὑρκανίους, ὁ δὲ τις Σάκας,
ὁ δὲ τις καὶ Γωβρύαν· Ὑστάσπας δὲ Γαδάταν τὸν εὐνοῦ-
χον προσῆγε, δεόμενον τοῦ Κύρου μένειν. ἔνθα δὴ ὁ 2
Κῦρος γινώσκων ὅτι Γαδάτας πάλαι ἀπωλώλει τῷ φόβῳ
10 μὴ λυθείη ἢ στρατιά, ἐπιγελάσας εἶπεν· ὦ Γαδάτα, δῆλος
εἶ, ἔφη, ὑπὸ Ὑστάσπου τοῦδε πεπεισμένος ταῦτα γινώ-
σκειν ἂν λέγεις. καὶ ὁ Γαδάτας ἀνατείνας τὰς χεῖρας πρὸς 3
τὸν οὐρανὸν ἀπώμοσεν ἢ μὴν μὴ ὑπὸ τοῦ Ὑστάσπου
πεισθεὶς ταῦτα γινώσκειν· ἀλλ' οἶδα, ἔφη, ὅτι ἂν ὑμεῖς
15 ἀπέλθητε, ἔρρει τὰμὰ παντελῶς· διὰ ταῦτ', ἔφη, καὶ τούτῳ
ἐγὼ αὐτὸς διελεγόμην, ἐρωτῶν εἰ εἰδείη τί ἐν νῷ ἔχεις [ὑπὲρ
τῆς διαλύσεως τοῦ στρατεύματος] ποιεῖν. καὶ ὁ Κῦρος 4
εἶπεν· Ἀδίκως ἄρα ἐγὼ Ὑστάσπαν τόνδε κατατιῶμαι.
Ἀδίκως μέντοι νῆ Δί', ἔφη ὁ Ὑστάσπας, ὦ Κῦρε· ἐγὼ γὰρ

3 ξύμμαχοι G ἕως C A E G H: ἐν ᾧ D F ὁ om. C E
4 τὰς θύρας C A E G H 6 αὐτοῦ μένειν δεομένους E G ὁ δὲ τις
σάκας post γωβρύαν D F 7 καὶ om. A et D F ὑστάσπης codd.
γαδάτην D F 9 ὁ γαδάτης D F 11 ἔφη εἶ D F ὑπὸ τοῦ
C A E G H τοῦδε] τούτου C A G H: om. E 12 γαδάτης D F
13 τοῦ om. D F 14 γινώσκειν ταῦτα πεισθεὶς C E: ταῦτα πεπεῖσθαι ἂ
γινώσκοι D F ἦν D F 15 ἐκρεῖ C A E G H ταῦτ'] τοῦτο
C E 16 διελεγόμην] προσῆλθον D F τί ἐν νῷ (νόω C A E G H)
ἔχεις ὑπὲρ] τίνα γνώμην ἔχοις περὶ D F ὑπὲρ . . . στρατεύματος
del. Hug 17 ποιεῖν om. D F 18 post ἐγὼ add. ὡς ἔοικεν D F
Ὑστάσπαν τόνδε Hug: ὑστάσπου τοῦδε C A E G H: ὑστάσπην D F
αἰτιῶμαι D F 19 ἀδίκως μέντοι . . . στρατεύεσθαι] καὶ ὁ ὑστάσπης
εἶπεν, ναὶ μὰ Δί' ἔφη ὦ κῦρε ἀδίκως μὲν δὴ· ἐπεὶ (ἐπεὶ δ' D) ἔγωγε καὶ
ἀντέλεγον γαδάτη ὡς οὐχ οἶόν τέ σοι μένειν D F

- ἔλεγον τῷ Γαδάτα τῷδε τοσοῦτον μόνον ὡς οὐχ οἷόν τέ σοι
 εἶη στρατεύεσθαι, λέγων ὅτι ὁ πατήρ σε μεταπέμποιτο. καὶ
 5 ὁ Κῦρος, Τί λέγεις; ἔφη· καὶ σὺ τοῦτο ἐτόλμησας ἐξενεγκ-
 κείν, εἴτ' ἐγὼ ἐβουλόμην εἶτε μή; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη· ὁρῶ
 γάρ σε ὑπερεπιθυμοῦντα ἐν Πέρσαις περίβλεπτον περιελθεῖν 5
 καὶ τῷ πατρὶ ἐπιδείξασθαι ἧ ἕκαστα διεπράξω. ὁ δὲ Κῦρος
 ἔφη· Σὺ δ' οὐκ ἐπιθυμεῖς οἴκαδε ἀπελθεῖν; Οὐ μὰ Δί', ἔφη,
 ὁ Ὑστάσπας, οὐδ' ἄπειμί γε, ἀλλὰ μένων στρατηγήσω, ἔστ'
 ἂν ποιήσω Γαδάταν τουτουὶ τοῦ Ἀσσυρίου δεσπότην.
- 6 Οἱ μὲν δὴ τοιαῦτ' ἔπαιζον σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους. ἐν 10
 δὲ τούτῳ Κναξάρης σεμνῶς κεκοσμημένος ἐξῆλθε καὶ ἐπὶ
 θρόνου Μηδικοῦ ἐκαθέζετο. ὡς δὲ πάντες συνῆλθον οὓς
 ἔδει καὶ σιωπῇ ἐγένετο, ὁ Κναξάρης ἔλεξεν ᾧδε. Ἄνδρες
 σύμμαχοι, ἴσως, ἐπειδὴ παρὼν τυγχάνω καὶ πρεσβύτερός
 εἰμι Κύρου, εἰκὸς ἄρχειν με λόγου. νῦν οὖν δοκεῖ μοι εἶναι 15
 καιρὸς περὶ τούτου πρῶτον διαλέγεσθαι πότερον στρατεύε-
 σθαι ἔτι [καιρὸς] δοκεῖ [εἶναι] ἢ διαλύειν ἤδη τὴν στρατιάν·
 7 λεγέτω οὖν τις, ἔφη, περὶ αὐτοῦ τούτου ἧ γινώσκει. ἐκ
 τούτου πρῶτος μὲν εἶπεν ὁ Ὑρκάνιος· Ἄνδρες σύμμαχοι,
 οὐκ οἶδα μὲν ἔγωγε εἴ τι δεῖ λόγων ὅπου αὐτὰ τὰ ἔργα 20
 δεικνύει τὸ κράτιστον. πάντες γὰρ ἐπιστάμεθα ὅτι ὁμοῦ μὲν
 ὄντες πλείω κακὰ τοὺς πολεμίους ποιοῦμεν ἢ πάσχομεν·
 ὅτε δὲ χωρὶς ἡμεν ἀλλήλων, ἐκεῖνοι ἡμῖν ἐχρῶντο ὡς
 8 ἐκείνοις ἦν ἡδιστον, ἡμῖν γε μὴν ὡς χαλεπώτατον. ἐπὶ
 τούτῳ ὁ Καδούσιος εἶπεν· Ἡμεῖς δὲ τί ἂν λέγοιμεν, ἔφη, 25

2 μεταπέμποιτο DF: μεταπέμπεται CAEGH 3 τοῦτο σὺ DF
 4 εἴτ'] ἐπεὶ HAG εἶτε καὶ μή CE ναὶ om. D 7 ἀπελθεῖν] διελθεῖν
 CAEGH οὐ om. DF 8 ὑστάσπης codd. ἔστ' DF: ἕως
 CAEGH 9 ἂν om. CE τουτουὶ τὸν γαδάταν CE γαδάτην DF
 δεσπότην τοῦ ἀσσυρίου DF 10 τοιαῦτ'] τοῦτ' CE 11 ὁ κναξάρης
 DF 13 ὁ om. DF ἔλεξεν HAG: ἔλεγεν CE: εἶπεν DF
 14 ἴσως om. HAG 15 με ἄρχειν DF μοι δοκεῖ καιρὸς ἔφη εἶναι
 DF 16 διαλέγεσθαι πρῶτον DF διαλέγεσθαι] λέγεσθαι CAEGH
 17 ἔτι post εἶναι DF καιρὸς et εἶναι del. Dind. ἤδη] δεῖ CE
 19 πρῶτον CAEGH 20 λόγου CAEGH 21 δείκνυσι F
 μὲν ὄντες Jacobs: μὲν μένοντες D cor.: μένοντες cet. 22 κακὰ om.
 CAEGH ποιοῦμεν τοὺς πολεμίους DF 25 τοῦτο HAG

περὶ τοῦ οἴκαδε ἀπελθόντες ἕκαστοι χωρὶς εἶναι, ὅποτε γε
οὐδὲ στρατευομένοις, ὡς ἔοικε, χωρίζεσθαι συμφέρει; ἡμεῖς
γούν οὐ πολὺν χρόνον δίχα τοῦ ὑμετέρου πλήθους στρατευ-
σάμενοι δίκην ἔδομεν ὡς καὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε. ἐπὶ τούτῳ 9
5 Ἀρτάβαζος ὃ ποτε φήσας εἶναι Κύρου συγγενῆς ἔλεξε
τοιάδε· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ Κναζάρη, τοσοῦτον διαφέρομαι τοῖς
πρόσθεν λέγουσιν· οὔτοι μὲν γάρ φασιν ἔτι δεῖν μένοντας
στρατεύεσθαι, ἐγὼ δὲ λέγω ὅτι ὅτε μὲν οἴκοι ἦν, ἐστρατενό-
μη· καὶ γὰρ ἐβοήθουν πολλάκις τῶν ἡμετέρων ἀγομένων 10
10 καὶ περὶ τῶν ἡμετέρων φρουρίων ὡς ἐπιβουλευσομένων
πολλάκις πράγματα εἶχον φοβούμενός τε καὶ φρουρῶν· καὶ
ταῦτ' ἔπραττον τὰ οἰκεία δαπανῶν. νῦν δ' ἔχω μὲν τὰ
ἐκείνων φρούρια, οὐ φοβοῦμαι δ' ἐκείνους, εὐωχοῦμαι δὲ
τὰ ἐκείνων καὶ πίνω τὰ τῶν πολεμίων. ὡς οὖν τὰ μὲν
15 οἴκοι στρατεῖαν οὔσαν, τάδε δὲ ἑορτήν, ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ,
ἔφη, διαλύειν τήνδε τὴν πανήγυριν. ἐπὶ τούτῳ ὁ Γωβρύας 11
εἶπεν· Ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες σύμμαχοι, μέχρι μὲν τοῦδε ἐπαινώ
τὴν Κύρου δεξιάν· οὐδὲν γὰρ ψεύδεται ὧν ὑπέσχετο· εἰ δ'
ἄπεισιν ἐκ τῆς χώρας, δῆλον ὅτι ὁ μὲν Ἀσσύριος ἀναπνεύ-
20 σεται, οὐ τίνων ποινὰς ὧν τε ὑμᾶς ἐπεχείρησεν ἀδικεῖν
καὶ ὧν ἐμὲ ἐποίησεν· ἐγὼ δὲ ἐν τῷ μέρει ἐκείνῳ πάλιν
δώσω δίκην ὅτι ὑμῖν φίλος ἐγενόμην.

Ἐπὶ τούτοις πᾶσι Κῦρος εἶπεν· ὦ ἄνδρες, οὐδ' ἐμὲ 12
λαυθάνει ὅτι ἐὰν μὲν διαλύωμεν τὸ στράτευμα, τὰ μὲν
25 ἡμέτερα ἀσθενέστερα γίγνοιτ' ἂν, τὰ δὲ τῶν πολεμίων πάλιν

3 διὰ τοῦ ἡμετέρου C A E G H 5 ὁ συγγενῆς εἶναι ποτε φήσας κύρω
εἶπε τάδε D F 7 ἔτι δεῖν C A H: ἔτι E: ἔτι δεῖ G: ὅτι δεῖ D F
8 μὲν om. C A E G H 8 ἡμην C A E G H 9 ἀγομένων . . .
ἡμετέρων om. C A E G H 10 σφετέρων D F: corr. Breitenbach
ἐπιβουλευομένων D F 11 γράμματα C A E G H 12 ἔχο μὲν
(sic) C: ἔχομεν E 13 ante οὐ add. καὶ D F δ' om. D F
14 καὶ πίνω] πίνω δὲ D: πίνω τε F 15 στρατεῖαν D F τάδε] τὰ
C A E G H 16 ἔφην C: om. E 17 δ' om. C A E G H
ξύμμαχοι G 19 ἄπιτε D F ἀναπνεύσεται Hertlein: ἀναπαύσεται
codd. 21 πάλιν ἐκείνῳ D F 23 τουτοισὶ C A G H 24 ἐὰν
μὲν C A E G H: ἦν νῦν D F 25 γίγνοιτ' ἂν C A E G: γίγνοιτ' ἂν
H: γίγνεται D F

αὐξήσεται. ὅσοι τε γὰρ αὐτῶν ὄπλα ἀφήρηται, ταχὺ ἄλλα ποιήσονται· ὅσοι τε ἵππους ἀπεστέρηται, ταχὺ πάλιν ἄλλους ἵππους κτήσονται· ἀντὶ δὲ τῶν ἀποθανόντων ἕτεροι ἐφηβήσουσιν [καὶ ἐπιγενήσονται]. ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ πάνυ ἐν τάχει πάλιν ἡμῖν πράγματα παρέχειν δυνήσονται. 5

13 τί δῆτα ἐγὼ Κναξάρην ἐκέλευσα λόγον ἐμβαλεῖν περὶ καταλύσεως τῆς στρατιᾶς; εὖ ἴστε ὅτι φοβούμενος τὸ μέλλον. ὁρῶ γὰρ ἡμῖν ἀντιπάλους προσιόντας οἷς ἡμεῖς, εἰ ᾧδε

14 στρατευσόμεθα, οὐ δυνησόμεθα μάχεσθαι. προσέρχεται μὲν γὰρ δήπου χειμῶν, στέγαι δὲ εἰ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς εἰσιν, 10 ἀλλὰ μὰ Δί' οὐχ ἵπποις οὐδὲ θεράπουσιν οὐδὲ τῷ δήμῳ τῶν στρατιωτῶν, ᾧν ἄνευ ἡμεῖς οὐκ ἂν δυναίμεθα στρατεύεσθαι· τὰ δ' ἐπιτήδεια ὅπου μὲν ἡμεῖς ἐληλύθαμεν ὑφ' ἡμῶν ἀνήλωται· ὅποι δὲ μὴ ἀφίγμεθα, διὰ τὸ ἡμᾶς φοβεῖσθαι ἀνακεκομισμένοι εἰσὶν εἰς ἐρύματα, ὥστε αὐτοὶ μὲν 15

15 ἔχειν, ἡμᾶς δὲ ταῦτα μὴ δύνασθαι λαμβάνειν. τίς οὖν οὕτως ἀγαθὸς ἢ τίς οὕτως ἰσχυρὸς ὡς λιμῷ καὶ ρίγῃ δύναιτ' ἂν μαχόμενος στρατεύεσθαι; εἰ μὲν οὖν οὕτω στρατευσόμεθα, ἐγὼ μὲν φημι χρῆναι ἐκόντας ἡμᾶς καταλύσαι τὴν στρατιὰν μᾶλλον ἢ ἄκοντας ὑπ' ἀμηχανίας ἐξελαθῆναι. εἰ 20

δὲ βουλόμεθα ἔτι στρατεύεσθαι, τὸδ' ἐγὼ φημι χρῆναι ποιεῖν, ὡς τάχιστα πειρᾶσθαι τῶν μὲν ἐκείνων ὀχυρῶν ὡς πλείστα παραιεῖν, ἡμῖν δ' αὐτοῖς ὡς πλείστα ὀχυρὰ ποιεῖσθαι· ἔαν γὰρ ταῦτα γένηται, τὰ μὲν ἐπιτήδεια πλείω ἔξουσιν ὁπότεροι ἂν πλείω δύνωνται λαβόντες ἀποτίθεσθαι, 25

16 πολιορκήσονται δὲ ὁπότεροι ἂν ἥττους ᾧσι. νῦν δ' οὐδὲν

1 τε] μὲν D F   3 ἵππους del. Herwerden   4 καὶ ἐφηβήσουσι
D: καὶ ἐφηβήσονται F   καὶ ἐπιγενήσονται del. Schneider   5 πάνυ
om D F   6 λόγον ἐκέλευσα D F   ἐμβάλλειν C A E G H
7 στρατείας H A G   post ἴστε add. ἔφη D F   10 χειμῶν δήπου
A H   13 ὅπου] ὄπη E   17 ἰσχυρῶς D F   ὡς om. C A E G H
18 οὕτως A H   19-21 χρῆναι . . . φημι om. C A E G H   20 ἐξε-
λασθῆναι D F   21 ἔτι χρῆναι C E H   22 πειρᾶσθαι ὡς
τάχιστα D F   post ὀχυρῶν add. ἡμᾶς D F   23 παραιεῖν]
καθαιεῖν Hertlein   ἰσχυρὰ D F   24 ἔαν] εἰ D F   πλείονα D F
25 λαμβάνοντες D F   26 ἥττους] κρείττους C A E G H

διαφέρομεν τῶν ἐν τῷ πελάγει πλεόντων· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι
 πλέουσι μὲν αἰεὶ, τὸ δὲ πεπλευσμένον οὐδὲν οἰκειότερον τοῦ
 ἀπλεύστου καταλείπουσιν. ἔὰν δὲ φρούρια ἡμῖν γένηται,
 ταῦτα δὴ τοῖς μὲν πολεμίοις ἀλλοτριώσῃ τὴν χώραν, ἡμῖν
 5 δ' ὑπ' εὐδία μᾶλλον πάντ' ἔσται. ὁ δ' ἴσως ἂν τινες ὑμῶν 17
 φοβηθεῖεν, εἰ δεήσει πόρρω τῆς ἑαυτῶν φρουρεῖν, μηδὲν
 τοῦτο ὀκνήσητε. ἡμεῖς μὲν γὰρ ἐπέιπερ καὶ ὡς οἴκοθεν
 ἀποδημοῦμεν, φρουρήσειν ὑμῖν ἀναδεχόμεθα τὰ ἐγγύτατα
 χωρία τῶν πολεμίων, ὑμεῖς δὲ τὰ πρόσωρα ὑμῖν αὐτοῖς τῆς
 10 Ἀσσυρίας ἐκεῖνα κτᾶσθε καὶ ἐργάζεσθε. ἔὰν γὰρ ἡμεῖς 18
 τὰ πλησίον αὐτῶν φρουροῦντες δυνώμεθα σφίζεσθαι, ἐν
 πολλῇ ὑμεῖς εἰρήνῃ ἔσεσθε οἱ τὰ πρόσω αὐτῶν ἔχοντες·
 οὐ γὰρ οἴμαι δυνήσονται τῶν ἐγγύς ἑαυτῶν ὄντων ἀμελοῦντες
 τοῖς πρόσω ὑμῖν ἐπιβουλεύειν.
 15 Ὡς δὲ ταῦτ' ἐρρήθη, οἱ τε ἄλλοι πάντες ἀνιστάμενοι 19
 συμπροθυμήσεσθαι ταῦτ' ἔφασαν καὶ Κναξάρης. Γαδάτας
 δὲ καὶ Γωβρύας καὶ τεῖχος ἑκάτερος αὐτῶν, ἣν ἐπιτρέψωσιν
 οἱ σύμμαχοι, τειχιεῖσθαι ἔφασαν, ὥστε καὶ ταῦτα φίλια
 τοῖς συμμάχοις ὑπάρχειν. ὁ οὖν Κῦρος ἐπεὶ πάντας ἑώρα 20
 20 προθύμους ὄντας πράττειν ὅσα ἔλεξε, τέλος εἶπεν· Εἰ
 τοῖνυν περαίνειν βουλόμεθα ὅσα φαμέν χρήναι ποιεῖν, ὡς
 τάχιστ' ἂν δέοι γενέσθαι μηχανὰς μὲν εἰς τὸ καθαιρεῖν τὰ
 τῶν πολεμίων τεῖχη, τέκτονας δὲ εἰς τὸ ἡμῖν ὀχυρὰ πυργοῦ-
 σθαι. ἐκ τούτου ὑπέσχετο ὁ μὲν Κναξάρης μηχανὴν αὐτὸς 21
 25 ποιησάμενος παρέξειν, ἄλλην δὲ Γαδάτας καὶ Γωβρύας,

4 δὴ] ἤδη D F
 ἔσται πάντα D F
 C A E G H
 8 ἀναδεχοίμεθα C A G H
 10 ἣν D F
 φρουροῦντες D F
 σετε(-αι F) D F
 15 οἱ τε] οἱ C E G
 18 τειχίσασθαι C A E G H
 23 ἐχυρὰ D F
 5 ὑπ' εὐδία D : ὑπεύδια F : ὑπ' εὐδίαν C A E G H
 ἡμῶν A E G H
 7 ὀκνήσητε C E G et D F
 9 προσόρια D F
 11 πλησίον D F : πλείω C A E G H
 12 ἔσεσθε om. D F post ἔχοντες add. βιοτεύ-
 13 ἑαυτῶν] αὐτοῖς D F ὄντων] κακῶν D F
 17 αὐτῶν ἑκατέροις D F : αὐτῶν fort. delendum
 19 πάντας post προθύμους C E ἑώρα
 20 εἶπεν] ἔφη D F
 21 παραινεῖν C A E G H
 24 ὁ om. D F
 25 καὶ C A E G H : τε καὶ D F

ἄλλην δὲ Τιγράνης· αὐτὸς δὲ Κῦρος ἔφη δύο πειράσεσθαι
 22 ποιήσασθαι. ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἔδοξεν, ἐπορίζοντο μὲν μηχανο-
 ποιούς, παρεσκευάζοντο δ' ἕκαστοι εἰς τὰς μηχανὰς ὧν ἔδει·
 ἄνδρας δ' ἐπέστησαν οἱ ἐδόκουν ἐπιτηδειότατοι εἶναι ἀμφὶ
 ταῦτ' ἔχειν. 5

23 Κῦρος δ' ἐπεὶ ἔγνω ὅτι διατριβὴ ἔσται ἀμφὶ ταῦτα,
 ἐκάθισε τὸ στράτευμα ἔνθα ᾤετο ὑγιεινότερον εἶναι καὶ
 εὐπροσοδώτατον ὅσα ἔδει προσκομίζεσθαι· ὅσα τε ἐρυννό-
 τητος προσεδεῖτο, ἐποίησατο, ὡς ἐν ἀσφαλεῖ οἱ αἰεὶ μένοντες
 24 εἶεν, εἴ ποτε καὶ πρόσω τῇ ἰσχύϊ ἀποστρατοπεδεύοιτο. πρὸς 10
 δὲ τούτοις ἐρωτῶν οὓς ᾤετο μάλιστα εἰδέναι τὴν χώραν
 ὀπόθεν ἂν ὡς πλείστα ὠφελοῖτο τὸ στράτευμα, ἐξῆγεν αἰεὶ
 εἰς προνομάς, ἅμα μὲν ὅπως ὅτι πλείστα λαμβάνοι τῇ
 στρατιᾷ τὰ ἐπιτήδεια, ἅμα δ' ὅπως μᾶλλον ὑγιαίνοιεν καὶ
 ἰσχύοιεν διαπονούμενοι ταῖς πορείαις, ἅμα δ' ὅπως ἐν ταῖς 15
 25 ἀγωγαῖς τὰς τάξεις ὑπομιμνήσκοντο. ὁ μὲν δὴ Κῦρος ἐν
 τούτοις ἦν.

Ἐκ δὲ Βαβυλῶνος οἱ αὐτόμολοι καὶ οἱ ἀλισκόμενοι ταῦτ'
 ἔλεγον ὅτι ὁ Ἀσσύριος οἴχοιτο ἐπὶ Λυδίας, πολλὰ τάλαντα
 χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἄγων καὶ ἄλλα κτήματα καὶ κόσμον 20
 26 παντοδαπόν. ὁ μὲν οὖν ὄχλος τῶν στρατιωτῶν ἔλεγεν
 ὡς ὑπεκτίθοιτο ἤδη τὰ χρήματα φοβούμενος· ὁ δὲ Κῦρος
 γιγνώσκων ὅτι οἴχοιτο συστήσων εἴ τι δύναιτο ἀντίπαλον
 ἑαυτῷ, ἀντιπαρασκευάζετο ἐρρωμένως, ὡς μάχης ἔτι δεῆσον·

1 δὲ om. DF αὐτὸς δὲ] ἄλλην δὲ αὐτὸς DF ἔφη δύο] ἔφατο DF
 πειράσεσθαι Med. 55. 19: πειρᾶσθαι nostri 2 ποιήσασθαι DF:
 ποιήσιν CAEGH ἐπόριζον DF 3 δεῖ CAGH: δέοι E
 6 διατριβήσεται DF 7 post ἐκάθισε add. μὲν DF 8 δεῖ
 CAEGH ὅσα τε ἐρυννότητος] ἐρυννὸν δ' εἴ πη DF 9 αἰεὶ D
 10 ἀποστρατοπεδεύοιτο HAG: ἀποστρατοπεδεύσαιντο D 12 ὡς]
 τὰ DF ὠφελοῖτο CE 13 ὅπως] ὡς DF πλείστα] πλείστα
 μὲν GEH 15 διαπορευόμενοι CAEGH δ'] θ' CAEGH
 18 pr. οἱ om. CAEGH καὶ om. CAEGH post. οἱ om. CEH
 ταῦτ' Bothe: ταῦτ' codd. 20 ἀργυρίου καὶ χρυσίου DF καὶ
 ante κόσμον om. CAEGH 21 ἔλεγεν] ὑπελάμβανεν D:
 ὑπελάμβανον F 23 εἴ] ὅ DF 24 ἑαυτὸν DF δεῆσοι
 DF

ὥστ' ἐξεπίμπλη μὲν τὸ τῶν Περσῶν ἵππικόν, τοὺς μὲν ἐκ
 τῶν αἰχμαλώτων, τοὺς δέ τινας καὶ παρὰ τῶν φίλων λαμ-
 βάνων ἵππους· ταῦτα γὰρ παρὰ πάντων ἐδέχετο καὶ ἀπεω-
 θεῖτο οὐδέν, οὔτε εἴ τις ὄπλον διδοίη καλὸν οὔτ' εἴ τις ἵππον·
 5 κατεσκευάζετο δὲ καὶ ἄρματα ἕκ τε τῶν αἰχμαλώτων ἀρμάτων 27
 καὶ ἄλλοθεν ὁπόθεν ἐδύνατο. καὶ τὴν μὲν Τρωικὴν διφρείαν
 πρόσθεν οὔσαν καὶ τὴν Κυρηναίων ἔτι καὶ νῦν ἀρματηλασίαν
 κατέλυσε· τὸν γὰρ πρόσθεν χρόνον καὶ οἱ ἐν τῇ Μηδίᾳ
 καὶ Συρίᾳ καὶ Ἀραβίᾳ καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ τοῖς
 10 ἄρμασι οὕτως ἐχρῶντο ὥσπερ νῦν οἱ Κυρηναῖοι. ἔδοξε 28
 δ' αὐτῷ, ὃ κράτιστον εἰκὸς ἦν εἶναι τῆς δυνάμεως, ὄντων
 τῶν βελτίστων ἐπὶ τοῖς ἄρμασι, τοῦτο ἐν ἀκροβολιστῶν
 μέρει εἶναι καὶ εἰς τὸ κρατεῖν οὐδέν μέγα [βάρος] συμβάλ-
 λεσθαι. ἄρματα γὰρ τριακόσια τοὺς μὲν μαχομένους παρ-
 15 ἔχεται τριακοσίους, ἵπποις δ' οὔτοι χρῶνται διακοσίους καὶ
 χιλίους· ἡνίοχοι δ' αὐτοῖς εἰσὶ μὲν ὡς εἰκὸς οἷς μάλιστα
 πιστεύουσιν, οἱ βέλτιστοι· ἄλλοι δὲ εἰσὶ τριακόσιοι οὔτοι,
 οἳ οὐδ' ὀτιοῦν τοὺς πολεμίους βλάπτουσι. ταύτην μὲν οὖν 29
 τὴν διφρείαν κατέλυσε· ἀντὶ δὲ τούτου πολεμιστήρια κατ-
 20 εσκευάσατο ἄρματα τροχοῖς τε ἰσχυροῖς, ὡς μὴ ῥαδίως συν-
 τρίβηται, ἄξοσί τε μακροῖς· ἦπτον γὰρ ἀνατρέπεται πάντα
 τὰ πλατέα· τὸν δὲ δίφρον τοῖς ἡνίοχοις ἐποίησεν ὥσπερ
 πύργον ἰσχυρῶν ξύλων· ὕψος δὲ τούτων ἐστὶ μέχρι τῶν
 ἀγκώνων, ὡς δύνωνται ἡνιοχεῖσθαι οἱ ἵπποι ὑπὲρ τῶν

1 ὥστ' Porro: ὡς δ' CAEGH: καὶ DF ἐξεπίμπλα DF
 4 οὔτε εἴ τις DF: οὐδὲ ἂν CAEGH ἐδίδου DF οὐδ' εἴ τις ἵππον
 CAEGH: οὔτε ἵππον DF 5 ἕκ τε] ἐκ DF 6 δύναιτο DF
 τρωικὴν om. CAEGH διφρείαν CAEGH et F 7 ἔτι καὶ νῦν
 CAEGH: ἔτι νῦν οὔσαν DF 8 κατέλυσε CE μηδείᾳ CAEGH
 10 ἔδοξε δ' DF: ἔδοξεν CAEGH 11 εἰκὸς ἦν CE GH: ἦν
 εἰκὸς DFg: εἰκὸς A ὄντων τῶν DF: ὄν τῶν CAGH: ὄντων E
 12 ante ἐν add. μὴ DF 13 βάρος CAEGH: μέρος DF: del.
 Bornemann συμβαλέσθαι CAEGH 15 ἵππους CAGH
 17 πιστεύουσιν GH ἄλλοι δὲ om. DF εἰσὶ τριακόσιοι οὔτοι
 Schneider: εἰς τριακοσίους οὔτοι εἰσιν CAEGH: εἰς τριακοσίους οὔτοι
 δὲ εἰσιν DF 19 διφρείαν E et F κατεσκευάσεν D: κατεσκευάσε τὰ F
 20 συντριβῆναι Hirschig 24 post ἀγκώνων add. τοῦ ἡνίοχου DF

δίφρων· τοὺς δ' ἠνιόχους ἐθωράκισε πάντα πλὴν τῶν ὀφθαλ-
 30 μῶν. προσέθηκε δὲ καὶ δρέπανα σιδηρᾶ ὡς διπήχη πρὸς
 τοὺς ἄξονας ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν τροχῶν καὶ ἄλλα κάτω
 ὑπὸ τῷ ἄξονι εἰς τὴν γῆν βλέποντα, ὡς ἐμβαλούντων εἰς
 τοὺς ἐναντίους τοῖς ἄρμασιν. ὡς δὲ τότε Κῦρος ταῦτα 5
 κατεσκεύασεν, οὕτως ἔτι καὶ νῦν τοῖς ἄρμασι χρῶνται οἱ ἐν
 τῇ βασιλέως χώρα. ἦσαν δὲ αὐτῷ καὶ κάμηλοι πολλαὶ
 παρά τε τῶν φίλων συνειλεγμένοι καὶ (αἱ) αἰχμάλωτοι
 31 πᾶσαι συνηθροισμένοι. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω συνεπεραίνεται.

Βουλόμενος δὲ κατάσκοπόν τινα πέμψαι ἐπὶ Λυδίας καὶ 10
 μαθεῖν ὅ τι πράττοι ὁ Ἀσσύριος, ἔδοξεν αὐτῷ ἐπιτήδειος
 εἶναι Ἀράσπας ἐλθεῖν ἐπὶ τοῦτο ὁ φυλάττων τὴν καλὴν
 γυναικα. συνεβεβήκει γὰρ τῷ Ἀράσπα τοιάδε. ληφθεὶς
 ἔρωτι τῆς γυναικὸς ἠναγκάσθη προσενεγκεῖν λόγους αὐτῇ
 32 περὶ συνουσίας. ἡ δὲ ἀπέφησε μὲν καὶ ἦν πιστὴ τῷ 15
 ἀνδρὶ καίπερ ἀπόντι· ἐφίλει γὰρ αὐτὸν ἰσχυρῶς· οὐ μέντοι
 κατηγορήσε τοῦ Ἀράσπου πρὸς τὸν Κῦρον, ὀκνοῦσα συμ-
 33 βαλεῖν φίλους ἀνδρας. ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀράσπας δοκῶν ὑπηρε-
 τήσειν τῷ τυχεῖν ἂ ἐβούλετο ἠπείλησε τῇ γυναικὶ ὅτι εἰ
 μὴ βούλοιο ἐκοῦσα, ἄκουσα ποιήσοι ταῦτα, ἐκ τούτου ἡ 20
 γυνή, ὡς ἔδεισε τὴν βίαν, οὐκέτι κρύπτει, ἀλλὰ πέμπει
 34 τὸν εὐνοῦχον πρὸς τὸν Κῦρον καὶ κελεύει λέξαι πάντα. ὁ
 δ' ὡς ἤκουσεν, ἀναγέλασας ἐπὶ τῷ κρείττονι τοῦ ἔρωτος
 φάσκοιτι εἶναι, πέμπει Ἀρτάβαζον σὺν τῷ εὐνοῦχῳ καὶ
 κελεύει αὐτῷ εἰπεῖν βιάζεσθαι μὲν μὴ τοιαύτην γυναικα, 25
 35 πείθειν δὲ εἰ δύναιτο, οὐκ ἔφη κωλύειν. ἐλθὼν δ' ὁ
 Ἀρτάβαζος πρὸς τὸν Ἀράσπαν ἐλοιδόρησεν αὐτόν, παρα-

2 καὶ om. C G   σιδήρεα et διπήχεα D F   3 τῶν om. C A E G H
 4 τὴν om. D F   εἰσβαλούντων C A E G H   6 κατεσκεύαζεν
 C A E G H   χρῶνται καὶ D F   7 χώρα del. Bisschop   8 αἱ add.
 Dind.   9 οὕτω(-s A H) συνεπεραίνεται H A G : οὕτως ἐπεραίνεται D F :
 οὕτως συνεπαίρετο C E   10 τινα κατάσκοπον D F   13 γὰρ] δὲ
 C E G   15 συνηθείας C A E G H   17 συμβάλλειν D F
 18 ὑπηρετεῖν D F   19 τῷ τυχεῖν] ἀπετύγχανεν D F   ἠβούλετο
 C A E G H   20 ποιήσοιτο D F   ποιήσει C E   22 ἅπαντα D F
 27 ἐλοιδόρησε(ν F) παρακαταθήκην τε D F

καταθήκην ὀνομάζων τὴν γυναῖκα, ἀσέβειάν τε αὐτοῦ λέγων
ἀδικίαν τε καὶ ἀκράτειαν, ὥστε τὸν Ἀράσπαν πολλὰ μὲν
δακρύειν ὑπὸ λύπης, καταδύεσθαι δ' ὑπὸ τῆς αἰσχύνης,
ἀπολωλέναι δὲ τῷ φόβῳ μή τι καὶ πάθοι ὑπὸ Κύρου.

5 Ὁ οὖν Κύρος καταμαθὼν ταῦτα ἐκάλεσεν αὐτὸν καὶ 36
μόνος μόνῳ ἔλεξεν· Ὁρῶ σε, ἔφη, ὦ Ἀράσπα, φοβούμενόν
τε ἐμὲ καὶ ἐν αἰσχύνη δεινῶς ἔχοντα. παῦσαι οὖν τούτων·
ἐγὼ γὰρ θεοὺς τε ἀκούω ἔρωτος ἠττήσθαι, ἀνθρώπους τε
οἶδα καὶ μάλα δοκοῦντας φρονίμους εἶναι οἷα πεπόνθασιν
10 ὑπ' ἔρωτος· καὶ αὐτὸς δ' ἐμαυτοῦ κατέγνων μὴ ἂν καρτε-
ρήσαι ὥστε συνῶν καλοῖς ἀμελεῖν αὐτῶν. καὶ σοὶ δὲ
τούτου τοῦ πράγματος ἐγὼ αἰτιός εἰμι· ἐγὼ γὰρ σε συγκατ-
εἶρξα τούτῳ τῷ ἀμάχῳ πράγματι. καὶ ὁ Ἀράσπας ὑπο- 37
λαβὼν εἶπεν· Ἀλλὰ σὺ μὲν, ὦ Κύρε, καὶ ταῦτα ὅμοιος εἶ
15 οἷόσπερ καὶ τἄλλα, πράξός τε καὶ συγγνώμων τῶν ἀνθρω-
πίνων ἀμαρτημάτων· ἐμὲ δ', ἔφη, καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι
καταδύουσι τῷ ἄχει. ὥς γὰρ ὁ θροῦς διῆλθε τῆς ἐμῆς
συμφορᾶς, οἱ μὲν ἐχθροὶ ἐφήδονταί μοι, οἱ δὲ φίλοι προσ-
ιόντες συμβουλεύουσιν ἐκποδῶν ἔχειν ἐμαυτόν, μή τι καὶ
20 πάθω ὑπὸ σοῦ, ὥς ἡδίκηκός ἐμοῦ μεγάλα. καὶ ὁ Κύρος 38
εἶπεν· Εὖ τοίνυν ἴσθι, ὦ Ἀράσπα, ὅτι ταύτῃ τῇ δόξῃ οἷός
τ' εἶ ἐμοί τε ἰσχυρῶς χαρίσασθαι καὶ τοὺς συμμάχους
μεγάλα ὠφελῆσαι. Εἰ γὰρ γένοιτο, ἔφη ὁ Ἀράσπας, ὅ τι
ἐγὼ σοι ἐν καιρῷ ἂν γενοίμην [αὐτὸν χρήσιμος]. Εἰ τοίνυν, 39
25 ἔφη, προσποιησάμενος ἐμὲ φεύγειν ἐθέλοις εἰς τοὺς πολε-
μίους ἐλθεῖν, οἶομαι ἂν σε πιστευθῆναι ὑπὸ τῶν πολεμίων.
Ἐγωγε ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Ἀράσπας, καὶ ὑπὸ τῶν φίλων
οἶδα ὅτι ὥς σὲ πεφευγῶς λόγον ἂν [παρ]ἔχοιμι. Ἐλθοῖς 40

1 ἐαυτοῦ C A E G H   2 καὶ] τὴν Hartman   ἀκρασίαν D F
4 καὶ om. D F   5 ἐκάλεσέ(ν F) τε D F   8 ἠσσησθαι D F:
ἠττᾶσθαι C A E G H   11 ἀμελήσαι D F   σοῦ C E   12 συγκατ-
ἦρξα C A E G H: συγκαθειρξα D F   15 ὥσπερ C E G H   17 κατα-
λύουσι D F   19 συμβουλεύειν C A G H   21 οἷός τ' εἶ om.
C A E G H   22 ἐχυρῶς H   24 ἂν] αὐ Weiske   αὐτὸν χρήσιμος
del. Weiske   26 οἶμαι D F   27 ἔγωγε] ἐγὼ μὲν D F   28 ἔχοιμι
Herwerden: παρέχοιμι codd.

ἂν τοίνυν, ἔφη, ἡμῖν πάντα εἰδὼς τὰ τῶν πολεμίων· οἶμαι
 δὲ καὶ λόγων καὶ βουλευμάτων κοινωνὸν ἂν σε ποιοῖντο
 διὰ τὸ πιστεύειν, ὥστε μὴδὲ ἔν σε λεληθέναι ὧν βουλόμεθα
 εἰδέναί. Ὡς πορευσομένου, ἔφη, ἤδη νυνί· καὶ γὰρ τοῦτο
 ἴσως ἐν τῶν πιστῶν ἔσται τὸ δοκεῖν με ὑπὸ σοῦ μελλή- 5
 41 σαντά τι παθεῖν ἐκπεφευγέναί. Ἡ καὶ δυνήσῃ ἀπολιπεῖν,
 ἔφη, τὴν καλὴν Πάνθειαν; Δύο γάρ, ἔφη, ὦ Κῦρε, σαφῶς
 ἔχω ψυχάς· νῦν τοῦτο πεφιλοσόφηκα μετὰ τοῦ ἀδίκου
 σοφιστοῦ τοῦ Ἐρωτος. οὐ γὰρ δὴ μία γε οὔσα ἅμα ἀγαθὴ
 τέ ἐστι καὶ κακὴ, οὐδ' ἅμα καλῶν τε καὶ αἰσχυρῶν ἔργων 10
 ἐρᾷ καὶ ταῦτά ἅμα βούλεται τε καὶ οὐ βούλεται πράττειν,
 ἀλλὰ δῆλον ὅτι δύο ἐστὸν ψυχά, καὶ ὅταν μὲν ἡ ἀγαθὴ
 κρατῇ, τὰ καλὰ πράττεται, ὅταν δὲ ἡ πονηρά, τὰ αἰσχυρὰ
 ἐπιχειρεῖται. νῦν δὲ ὡς σὲ σύμμαχον ἔλαβε, κρατεῖ ἡ
 42 ἀγαθὴ καὶ πάνυ πολὺ. Εἰ τοίνυν καὶ σοὶ δοκεῖ πορεύεσθαι, 15
 ἔφη ὁ Κῦρος, ὧδε χρὴ ποιεῖν, ἵνα κακείοις πιστότερος
 ᾖς· ἐξάγγελλέ τε αὐτοῖς τὰ παρ' ἡμῶν, οὕτω τε ἐξάγγελλε
 ὡς ἂν αὐτοῖς τὰ παρὰ σοῦ λεγόμενα ἐμποδῶν μάλιστ' ἂν
 εἴη ὧν βούλονται πράττειν. εἴη δ' ἂν ἐμποδῶν, εἰ ἡμᾶς
 φαίης παρασκευάζεσθαι ἐμβαλεῖν ποι τῆς ἐκείνων χώρας· 20
 ταῦτα γὰρ ἀκούοντες ἦττον ἂν παντὶ σθένει ἀθροίζοιτο,
 43 ἕκαστός τις φοβούμενος καὶ περὶ τῶν οἴκοι. καὶ μένε,
 ἔφη, παρ' ἐκείοις ὅτι πλείστον χρόνον· ἂ γὰρ ἂν ποιῶσιν
 ὅταν ἐγγύτατα ἡμῶν ὦσι, ταῦτα μάλιστα καιρὸς ἡμῖν εἰδέναί
 ἔσται. συμβούλευε δ' αὐτοῖς καὶ ἐκτάττεσθαι ὅπῃ ἂν δοκῇ 25
 κράτιστον εἶναι· ὅταν γὰρ σὺ ἀπέλθῃς εἰδέναί δοκῶν τὴν
 τάξιν αὐτῶν, ἀναγκαῖον οὕτω τετάχθαι αὐτοῖς· μετατάτ-

3 μὴδὲ ἔν σε] μὴδὲ D: μὴδὲν F   4 ὡς πορεύσομαι οὖν DF
 5 δοκοῦν με C E G H: δοκοῦμεν A (δοκοῦνμεν scripserat C)   11 ταῦτα
 codd.: corr. Stephanus   βούλεται τε] βούλελέται (sic) C: τε om. E
 12 δῆλον ὅτι om. C E G   ψυχὰι C A E G H   15 πολλά C E
 17 ἡ D: εἰ F   18 αὐτῶ DF   19 βούλονται om. D: βούλοιτο F
 εἴη δ' ἂν ἐμποδῶν om. C A E G H   20 ποι Karpeyne: που codd.
 χώρας del. Coppello   22 τις] τι C E   24 ἡμῖν καιρὸς DF
 27 αὐτοῖς μετατάττεσθαι γὰρ om. C A E G H

τεσθαι γὰρ ὀκνήσουσι, καὶ ἦν πη ἄλλη μετατάττωνται ἐξ
 ὑπογύου, ταραξόνται. Ἄρασπας μὲν δὴ οὕτως ἐξελθὼν 44
 καὶ συλλαβὼν τοὺς πιστοτάτους θεράποντας καὶ εἰπὼν πρὸς
 τινὰς ἃ ᾤετο συμφέρειν τῷ πράγματι ᾤχετο.
 5 Ἡ δὲ Πάνθεια ὡς ἦσθετο οἰχόμενον τὸν Ἄρασπαν, 45
 πέμψασα πρὸς τὸν Κῦρον εἶπε· Μὴ λυποῦ, ὦ Κῦρε, ὅτι
 Ἄρασπας οἴχεται εἰς τοὺς πολεμίους· ἦν γὰρ ἐμὲ ἐάσης
 πέμψαι πρὸς τὸν ἐμὸν ἄνδρα, ἐγὼ σοι ἀναδέχομαι ἥξειν
 πολὺ Ἄρασπου πιστότερον φίλον· καὶ δύνάμιν δὲ οἶδ' ὅτι
 10 ὀπόσῃν ἂν δύνηται ἔχων παρέσται σοι. καὶ γὰρ ὁ μὲν
 πατὴρ τοῦ νῦν βασιλεύοντος φίλος ἦν αὐτῷ· ὁ δὲ νῦν
 βασιλεύων καὶ ἐπεχείρησέ ποτε ἐμὲ καὶ τὸν ἄνδρα διασπάσαι
 ἀπ' ἀλλήλων· ὑβριστὴν οὖν νομίζων αὐτὸν εὖ οἶδ' ὅτι
 ἄσμενος ἂν πρὸς ἄνδρα οἶος σὺ εἶ ἀπαλλαγεῖν. ἀκούσας 46
 15 ταῦτα ὁ Κῦρος ἐκέλευε πέμπειν πρὸς τὸν ἄνδρα· ἡ δ' ἔπεμ-
 ψεν. ὡς δ' ἔγνω ὁ Ἀβραδάτας τὰ παρὰ τῆς γυναικὸς
 σύμβολα, καὶ τᾶλλα δὲ ἦσθετο ὡς εἶχεν, ἄσμενος πορεύεται
 πρὸς τὸν Κῦρον ἵππους ἔχων ἀμφὶ τοὺς χιλίους. ὡς δ' ἦν
 πρὸς τοῖς τῶν Περσῶν σκοποῖς, πέμπει πρὸς τὸν Κῦρον
 20 εἰπὼν ὅς ἦν. ὁ δὲ Κῦρος εὐθὺς ἄγειν κελεύει αὐτὸν πρὸς
 τὴν γυναικα. ὡς δ' εἰδέτην ἀλλήλους ἡ γυνὴ καὶ ὁ Ἀβρα- 47
 δάτας, ἠσπάζοντο ἀλλήλους ὡς εἰκὸς ἐκ δυσελπίστων. ἐκ
 τούτου δὴ λέγει ἡ Πάνθεια τοῦ Κύρου τὴν ὀσιότητα καὶ
 τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν κατοίκτισιν. ὁ δὲ
 25 Ἀβραδάτας ἀκούσας εἶπε· Τί ἂν οὖν ἐγὼ ποιῶν, ὦ Πάνθεια,
 χάριν Κύρῳ ὑπὲρ τε σοῦ καὶ ἑμαυτοῦ ἀποδοίην; Τί δὲ

1 ὀκνήσωσι C A E G H   3 prius καὶ om. D F   4 ἃ] οἶα D F
 συμφέρειν G   7 ἐὰν D F   10 δύναιτο C A G H   μὲν om.
 C A E G H   12 βασιλεὺς ὦν D F   13 εὖ om. D F   14 ἀπαλλαγῆ-
 σεται C A E G H   15 κελεύει D F   16 ἀβραδάτης ubique D F
 18 δισχιλίους D F   19 τῶν om. D F   20 εὐθὺς om. C A E G H
 21 ιδέτην H A G et D: ιδέτοις C E   ἀλλήλους vulg.: ἀλλήλοις
 C A E G H: ἀλλήλω D F   καὶ ἀβραδάτης G D F   22 ἠσπάζοντο
 D F   24 ἑαυτήν F: αὐτήν cet.   26 καὶ ὑπὲρ σοῦ D: ὑπὲρ σοῦ F
 ἑμαυτοῦ] ὑπὲρ ἐμοῦ D F   ἀποδοίην D F

ἄλλο, ἔφη ἢ Πάνθεια, ἢ πειρώμενος ὅμοιος εἶναι περὶ
ἐκείνον οἷόσπερ ἐκείνος περὶ σέ;

48 Ἐκ τούτου δὴ ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον ὁ Ἀβραδάτας· καὶ
ὡς εἶδεν αὐτόν, λαβόμενος τῆς δεξιᾶς εἶπεν· Ἄνθ' ὧν σὺ εἶ
πεποίηκας ἡμᾶς, ὦ Κῦρε, οὐκ ἔχω τί μείζον εἶπω ἢ ὅτι 5
φίλον σοι ἐμαυτὸν δίδωμι καὶ θεράποντα καὶ σύμμαχον· καὶ
ὅσα ἂν ὀρώ σε σπουδάζοντα, συνεργὸς πειράσομαι γίνεσθαι
49 ὡς ἂν δύνωμαι κράτιστος. καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν· Ἐγὼ δὲ δέ-
χομαι· καὶ νῦν μὲν σε ἀφήμι, ἔφη, σὺν τῇ γυναικὶ δειπνεῖν·
αὐθις δὲ καὶ παρ' ἐμοὶ δεήσει σε σκηνοῦν σὺν τοῖς σοῖς τε 10
καὶ ἐμοῖς φίλοις.

50 Ἐκ τούτου ὀρών ὁ Ἀβραδάτας σπουδάζοντα τὸν Κῦρον
περὶ τὰ δρεπανηφόρα ἄρματα καὶ περὶ τοὺς τεθωρακισμένους
ἵππους τε καὶ ἱππέας, ἐπειράτο συντελεῖν αὐτῷ εἰς τὰ ἑκατὸν
ἄρματα ἐκ τοῦ ἱππικοῦ τοῦ ἑαυτοῦ ὅμοια ἐκείνῳ· αὐτὸς δὲ 15
ὡς ἠγησόμενος αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἄρματος παρεσκευάζετο.
51 συνεζεύξατο δὲ τὸ ἑαυτοῦ ἄρμα τετράρρυστον τε καὶ ἵππων
ὀκτώ· [ἢ δὲ Πάνθεια ἢ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν ἑαυτῆς χρημάτων
χρυσοῦν τε αὐτῷ θώρακα ἐποίησατο καὶ χρυσοῦν κράνος,
ὡσαύτως δὲ καὶ περιβραχιόνια.] τοὺς δὲ ἵππους τοῦ ἄρματος 20
χαλκοῖς πᾶσι προβλήμασι κατεσκευάσατο.

52 Ἀβραδάτας μὲν ταῦτα ἔπραττε· Κῦρος δὲ ἰδὼν τὸ
τετράρρυστον αὐτοῦ ἄρμα κατενόησεν ὅτι οἷόν τε εἶη καὶ
ὀκτάρρυστον ποιήσασθαι, ὥστε ὀκτὼ ζεύγεσι βοῶν ἄγειν τῶν
μηχανῶν τὸ [κατώτατον] οἴκημα· ἦν δὲ τοῦτο τριώρυγον 25

1 ὅμοιος om. C E G   περὶ ἐκείνον εἶναι D F   2 ante ἐκείνος
add. καὶ D F   3 ἀβραδάτης H A G et D F hic et §§ 50, 52
6 ξύμμαχον G   7 συνεργὸς σοι D F   γενέσθαι G et D   8 ἐγὼ
δέχομαί τε D F   15 ἐκείνοισι Hug; cf. c. 2. 7   17 τετράρρυστον
D: τετράρρυστον A H et F: τετράρρυστον C: τετράριθμόν E G   18 ἢ...
περιβραχιόνια ex c. 4. 2 illata del. Bornemann   23 τετράρρυστον A H
et D F: τετράρρυστον C: τετράριθμον E G   ὅτι A H: om. C E G: ὡς
D F   24 ὀκτάρρυστον C A G H et D F: ὀκτάρρυστον E   25 κατώ-
τατον del. Herwerden: κατωτάτω Buttman: καρτερώτατον Naber
fort. ὄχημα   τριώρυγον Dind.: τὸ τριώρυγον C A E H: τὸ τριώρυγον G·
τριόργιον D: τριόργιον F

3 μάλιστα ἀπὸ τῆς γῆς σὺν τοῖς τροχοῖς. τοιοῦτοι δὲ πύργοι 53
 σὺν τάξει ἀκολουθοῦντες ἐδόκουν αὐτῷ μεγάλη μὲν ἐπικουρία
 γενήσεσθαι τῇ ἑαυτῶν φάλαγγι, μεγάλη δὲ βλάβη τῇ τῶν
 πολεμίων τάξει. ἐποίησε δὲ ἐπὶ τῶν οἰκημάτων καὶ περι-
 5 δρόμους καὶ ἐπάλξεις· ἀνεβίβαζε δ' ἐπὶ τὸν πύργον ἕκαστον
 ἄνδρας εἴκοσιν. ἐπεὶ δὲ πάντα συνειστήκει αὐτῷ τὰ περὶ 54
 τοὺς πύργους, ἐλάμβανε τοῦ ἀγωγίου πείραν· καὶ πολὺ ῥᾶον
 ἦγε τὰ ὀκτῶ ζεύγη τὸν πύργον καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῷ ἄνδρας ἢ
 τὸ σκευοφορικὸν βάρος ἕκαστον τὸ ζεύγος. σκευῶν μὲν γὰρ
 10 βάρος ἀμφὶ τὰ πέντε καὶ εἴκοσι τάλαντα ἦν ζεύγει· τοῦ δὲ
 πύργου, ὥσπερ τραγικῆς σκηνῆς τῶν ξύλων πάχος ἐχόντων,
 καὶ εἴκοσιν ἀνδρῶν καὶ ὄπλων, τούτων ἐγένετο ἕλαττον ἢ
 πεντεκαίδεκα τάλαντα ἑκάστῳ ζεύγει τὸ ἀγωγίον. ὡς δ' 55
 ἔγνω εὐπορον οὖσαν τὴν ἀγωγὴν, παρεσκευάζετο ὡς ἄξων
 15 τοὺς πύργους σὺν τῷ στρατεύματι, νομίζων τὴν ἐν πολέμῳ
 πλεονεξίαν ἄμα σωτηρίαν τε καὶ δικαιοσύνην εἶναι καὶ
 εὐδαιμονίαν.

Ἦλθον δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ παρὰ τοῦ Ἰνδοῦ χρή- Π
 ματα ἄγοντες καὶ ἀπήγγελλον αὐτῷ ὅτι ὁ Ἰνδὸς ἐπιστέλλει
 20 τοιάδε. Ἐγώ, ὦ Κῦρε, ἠδομαι ὅτι μοι ἐπήγγειλας ὧν ἐδέου,
 καὶ βούλομαί σοι ξένος εἶναι καὶ πέμπω σοι χρήματα· κὰν
 ἄλλων δέη, μεταπέμπου. ἐπέσταλται δὲ τοῖς παρ' ἐμοῦ
 ποιεῖν ὅ τι ἂν σὺ κελεύῃς. ἀκούσας δὲ ὁ Κῦρος εἶπε· Κελεύω 2
 τοῖνυν ὑμᾶς τοὺς μὲν ἄλλους μένοντας ἔνθα κατεσκηνώκατε
 25 φυλάττειν τὰ χρήματα καὶ ζῆν ὅπως ὑμῖν ἠδιστον· τρεῖς δέ
 μοι ἐλθόντες ὑμῶν ἐς τοὺς πολεμίους ὡς παρὰ τοῦ Ἰνδοῦ
 περὶ συμμαχίας, καὶ τὰ ἐκεῖ μαθόντες ὅ τι ἂν λέγωσί τε καὶ

3 γενήσεσθαι scripsi: γενέσθαι codd.   ἑαυτῶν F: ἑαυτοῦ cet.
 5 ἀνεβίβαζε δ'] ἀνεβίβαζεν C E G   τῶν πύργων D F   7 ἀγωγίμου
 D F   10 εἴκοσι καὶ πέντε D F   ζεύγη H pr. A G   11 πάχος
 D F: πάχους C A E G H   ἐχόντων D: ὄντων cet.   12 τούτων
 Hutchinson (*harum turrium* Philadelphus): τούτοις codd.   14 ὡς ἄμα
 ἄξων D F   16 εἶναι post τε D F   19 ἀπήγγειλον (sic) C E G   20 μοι
 om. C A E G H   ἀπήγγειλας C A E G H   23 κελεύεις C E   δὲ
 om. D F   26 εἰς D F

- ποιῶσιν, ὡς τάχιστα ἀπαγγείλατε ἐμοί τε καὶ τῷ Ἰνδῷ· κὰν
ταῦτά μοι καλῶς ὑπηρετήσητε, ἔτι μᾶλλον ὑμῖν χάριν εἶσομαι
τούτου ἢ ὅτι χρήματα πάρεστε ἄγοντες. καὶ γὰρ οἱ μὲν
δούλοις εἰκότες κατάσκοποι οὐδὲν ἄλλο δύνανται εἰδότες
ἀπαγγέλλειν ἢ ὅσα πάντες ἴσασιν· οἱ δὲ οἰοίπερ ὑμεῖς
3 ἄνδρες πολλάκις καὶ τὰ βουλευόμενα καταμανθάνουσιν. οἱ
μὲν δὴ Ἰνδοὶ ἠδέως ἀκούσαντες καὶ ξενισθέντες τότε παρὰ
Κύρῳ, συσκευασάμενοι τῇ ὑστεραία ἐπορεύοντο, ὑποσχόμενοι
ἢ μὴν μαθόντες ὅσα ἂν δύνωνται πλείιστα ἐκ τῶν πολεμίων
ἦξιεν ὡς δυνατὸν τάχιστα. 10
- 4 Ὁ δὲ Κύρος τά τε ἄλλα εἰς τὸν πόλεμον παρεσκευάζετο
μεγαλοπρεπῶς, ὡς δὴ ἀνὴρ οὐδὲν μικρὸν ἐπινοῶν πράττειν,
ἐπεμελεῖτο δὲ οὐ μόνον ὦν ἔδοξε τοῖς συμμάχοις, ἀλλὰ καὶ
ἔριν ἐνέβαλλε πρὸς ἀλλήλους τοῖς φίλοις ὅπως αὐτοὶ ἕκαστοι
φανοῦνται καὶ εὐοπλότατοι καὶ ἰππικώτατοι καὶ ἀκοντιστι- 15
5 κώτατοι καὶ τοξικώτατοι καὶ φιλοπονώτατοι. ταῦτα δὲ
ἐξειργάζετο ἐπὶ τὰς θήρας ἐξάγων καὶ τιμῶν τοὺς κρατί-
στους ἕκαστα· καὶ τοὺς ἄρχοντας δὲ οὐς ἑώρα ἐπιμελομένους
τούτου ὅπως οἱ αὐτῶν κράτιστοι ἔσονται στρατιῶται, καὶ
τούτους ἐπαινῶν τε παρώξυνε καὶ χαριζόμενος αὐτοῖς ὅ τι 20
6 δύναιτο. εἰ δέ ποτε θυσίαν ποιοῖτο καὶ ἑορτὴν ἄγοι, καὶ ἐν
ταύτῃ ὅσα πολέμου ἐνεκα μελετῶσιν ἄνθρωποι πάντων τούτων
ἀγῶνας ἐποίει καὶ ἄθλα τοῖς νικῶσι μεγαλοπρεπῶς ἐδίδου,
καὶ ἦν πολλὴ εὐθυμία ἐν τῷ στρατεύματι.
- 7 Τῷ δὲ Κύρῳ σχεδόν τι ἤδη ἀποτετελεσμένα ἦν ὅσα 25
ἐβούλετο ἔχων στρατεύεσθαι πλὴν τῶν μηχανῶν. καὶ γὰρ

1 ποιήσωσιν C A E G H κὰν] καὶ C E G 4 δούλοι H
5 ante οἰοίπερ add. τοιοῦτοι D F 6 βουλόμενα C E: βουλευόμενα D
7 δὴ om. G H ἀκούσαντες ἠδέως D F 10 δυνατὸν om. E: ἂν
δύνωνται D F 11 εἰς] πρὸς D F 12 ὡς δὴ] ὥστε C A E G H
ὑπονοῶν C A E G H πράττειν suspectum Hartmano 13 ἐπι-
μελεῖσθαι C A E G H οὐ . . . ἐνέβαλλε om. C E ὦν om. H A G
14 τοῖς φίλοις om. C A E G H 15 φανῶνται C E G 16 δὲ om.
C A E G H 17 ἐπὶ τε D 18 ἕκασταχῆ D F δὲ] μὲν C E
ἐπιμελουμένους D F 19 τούτους C A H: τούτων E αὐτῶν
Stephanus: αὐτοὶ C A E G H: αὐτοῦ D F 25 ὅποσα D F

οἱ Πέρσαι ἰππεῖς ἔκπλεω ἤδη ἦσαν εἰς τοὺς μυρίους, καὶ τὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα, ἃ τε αὐτὸς κατεσκευάζεν, ἔκπλεω ἤδη ἦν εἰς τὰ ἑκατόν, ἃ τε Ἀβραδάτας ὁ Σούσιος ἐπεχείρησε κατασκευάζειν ὅμοια τοῖς Κύρου, καὶ ταῦτα ἔκπλεω ἦν εἰς
 5 ἄλλα ἑκατόν. καὶ τὰ Μηδικὰ δὲ ἄρματα ἐπεπεΐκει Κῦρος 8
 Κναξάρην εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον μετασκευάσαι ἐκ τῆς
 Τρωικῆς καὶ Λιβυκῆς διφρείας· καὶ ἔκπλεω καὶ ταῦτα ἦν εἰς
 ἄλλα ἑκατόν. καὶ ἐπὶ τὰς καμήλους δὲ τεταγμένοι ἦσαν
 ἄνδρες δύο ἐφ' ἑκάστην τοξόται. καὶ ὁ μὲν πλείστος στρατὸς
 10 οὕτως εἶχε τὴν γνώμην ὡς ἤδη παντελῶς κεκρατηκῶς καὶ
 οὐδὲν ὄντα τὰ τῶν πολεμίων.

Ἐπεὶ δὲ οὕτω διακειμένων ἦλθον οἱ Ἴνδοι ἐκ τῶν 9
 πολεμίων οὓς ἐπεπόμφει Κῦρος ἐπὶ κατασκοπήν, καὶ ἔλεγον
 ὅτι Κροῖσος μὲν ἡγεμὼν καὶ στρατηγὸς πάντων ἡρημένος
 15 εἶη τῶν πολεμίων, δεδογμένον δ' εἶη πᾶσι τοῖς συμμάχοις
 βασιλεῦσι πάση τῇ δυνάμει ἕκαστον παρῆναι, χρήματα δὲ
 εἰσφέρειν πάμπολλα, ταῦτα δὲ τελεῖν καὶ μισθουμένους οὓς
 δύναιντο καὶ δωρουμένους οἷς δέοι, ἤδη δὲ καὶ μεμισθω- 10
 μένους εἶναι πολλοὺς μὲν Θρακῶν μαχαιοφόρους, Αἰγυ-
 20 πτίους δὲ προσπλεῖν, καὶ ἀριθμὸν ἔλεγον εἰς δώδεκα μυριάδας
 σὺν ἀσπίσι ποδήρεσι καὶ δόρασι μεγάλοις, οἷάπερ καὶ νῦν
 ἔχουσι, καὶ κοπίσι· προσέτι δὲ καὶ Κυπρίων στράτευμα·
 παρῆναι δ' ἤδη Κίλικας πάντας καὶ Φρύγας ἀμφοτέρους καὶ
 Λυκάονας καὶ Παφλαγόνας καὶ Καππαδόκας καὶ Ἀραβίους
 25 καὶ Φοίνικας καὶ σὺν τῷ Βαβυλῶνος ἄρχοντι τοὺς Ἀσσυ-
 ρίους, καὶ Ἴωνας δὲ καὶ Αἰολέας καὶ σχεδὸν πάντας τοὺς
 Ἑλληνας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐποικούντας σὺν Κροίσῳ ἡναγ-
 κάσθαι ἔπεσθαι, πεπομφέναι δὲ Κροῖσον καὶ εἰς Λακεδαί-
 μονα περὶ συμμαχίας· συλλέγεσθαι δὲ τὸ στράτευμα ἀμφὶ 11

2, 4, 7 ἔκπλεα codd.: corr. Dind. 3 ἄ] ὁ C E H ἀβραδάτης
 codd. 15 prius εἶη] ἐπὶ C A E G H 16 τῇ om. D F 21 post
 ἀσπίσι add. ταῖς D F: συνασπισταῖς pro σὺν ἀσπίσι H pr. καὶ δόρασι
 om. C A E G H 22 προσέτι] προσπλεῖν D F 23 ἤδη καὶ D F
 27 ἀποικούντας C A E H: κατοικούντας G

- τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν, προῖέναι δὲ μέλλειν αὐτοὺς εἰς
 Θύμβραρα, ἔνθα καὶ νῦν ὁ σύλλογος τῶν ὑπὸ βασιλέα
 βαρβάρων τῶν κάτω [Συρίας], καὶ ἀγορὰν πᾶσι παρηγγέλθαι
 ἐνταῦθα κομίζειν· σχεδὸν δὲ τούτοις ταῦτα ἔλεγον καὶ οἱ
 αἰχμάλωτοι· ἐπεμελεῖτο γὰρ καὶ τούτου ὁ Κῦρος ὅπως 5
 ἀλίσκοιντο παρ' ὧν ἔμελλε πεύσεσθαι τι· ἔπεμπε δὲ καὶ
 12 δούλοις ἑοικότας κατασκόπους ὡς αὐτομόλους· ὡς οὖν ταῦτα
 ἤκουσεν ὁ στρατὸς τοῦ Κύρου, ἐν φροντίδι τε ἐγένετο, ὥσπερ
 εἰκός, ἡσυχαιτέροι τε ἢ ὡς εἰώθεσαν διεφοίτων, φαιδροί τε
 οὐ πάνυ ἐφαίνοντο, ἐκυκλοῦντό τε καὶ μεστὰ ἦν πάντα 10
 ἀλλήλους ἐρωτώντων περὶ τούτων καὶ διαλεγομένων.
- 13 Ὡς δὲ ἦσθετο ὁ Κῦρος φόβον διαθέοντα ἐν τῇ στρατιᾷ,
 συγκαλεῖ τούς τε ἄρχοντας τῶν στρατευμάτων καὶ πάντας
 ὀπόσων ἀθυμούντων ἐδόκει βλάβη τις γίνεσθαι καὶ προθυ-
 μουμένων ὠφέλεια. προεῖπε δὲ τοῖς ὑπηρέταις, καὶ ἄλλος εἶ 15
 τις βούλοιο τῶν ὀπλοφόρων προσίστασθαι ἀκουσόμενος τῶν
 λόγων, μὴ κωλύειν. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξε τοιάδε.
- 14 Ἄνδρες σύμμαχοι, ἐγὼ τοίνυν ὑμᾶς συνεκάλεσα ἰδὼν
 τινὰς ὑμῶν, ἐπεὶ αἱ ἀγγελίαι ἦλθον ἐκ τῶν πολεμίων, πάνυ
 ἑοικότας πεφοβημένοις ἀνθρώποις. δοκεῖ γάρ μοι θαυμαστὸν 20
 εἶναι εἶ τις ὑμῶν ὅτι μὲν οἱ πολέμιοι συλλέγονται δέδοικεν,
 ὅτι δὲ ἡμεῖς πολὺ πλείους συνειλέγμεθα νῦν ἢ ὅτε ἐνικῶμεν
 ἐκείνους, πολὺ δὲ ἄμεινον σὺν θεοῖς παρεσκευάσμεθα νῦν ἢ
 15 πρόσθεν, ταῦτα δὲ ὀρῶντες οὐ θαρρεῖτε. ὦ πρὸς θεῶν, ἔφη,
 τί δῆτα ἂν ἐποιήσατε οἱ νῦν δεδοικότες, εἰ ἡγγελλόν τινες τὰ 25

2 θυμβραία C E G : θυμβραῖα A H : θύβραρα D F 3 συρίας del.
 Lincke 4 δὲ om. C E τούτοις ταῦτα D : τούτοις ταῦτα C A E G H :
 ταῦτα τούτοις F 6 παρ' om. G et D 7 ἤκουσε ταῦτα D F
 8 τῷ κύρῳ C A E G H τε om. A G ἐγένετο C A E G H : ἕκαστος
 ἔγιγεντο D F 9 post εἰκός add. καὶ C E εἰώθεσαν H A G :
 εἰώθασιν D φαιδροί . . . ἐφαίνοντο del. Hug 10 ante οὐ add.
 οἱ πολλοὶ D F ἐλυποῦντό C A E G H 11 περὶ τούτων om. C E :
 περὶ πάντων A H, περὶ πάντων post διαλεγομένων G, πάντων post δια-
 λεγομένων E 14 βλάβη ἐδόκει τις D F 16 προσίστασθαι
 Stephanus : προϊστασθαι codd. 18 ξύμμαχοι G τοίνυν] τοι
 D F συνέλεξα D F 21 συλλέγονται] λέγονται συλλέγεσθαι D :
 συλλέγεσθαι λέγονται F 22 post πολὺ add. μὲν D F

παρ' ἡμῖν νῦν ὄντα ταῦτα ἀντίπαλα ἡμῖν προσιόντα, καὶ
 πρῶτον μὲν ἠκούετε, ἔφη, ὅτι οἱ πρότερον νικήσαντες ἡμᾶς
 οὔτοι πάλιν ἔρχονται ἔχοντες ἐν ταῖς ψυχαῖς ἣν τότε νίκη
 ἐκτήσαντο· ἔπειτα δὲ οἱ τότε ἐκκόψαντες τῶν τοξοτῶν καὶ
 5 ἀκουτιστῶν τὰς ἀκροβολίσσεις νῦν οὔτοι ἔρχονται καὶ ἄλλοι
 ὅμοιοι τούτοις πολλαπλάσιοι· ἔπειτα δὲ ὡσπερ οὔτοι ὄπλισά- 16
 μνοι τοὺς πεζοὺς τὸτ' ἐνίκων, νῦν οὕτω καὶ οἱ ἱππεῖς αὐτῶν
 παρεσκευασμένοι πρὸς τοὺς ἱππέας προσέρχονται, καὶ τὰ μὲν
 τόξα καὶ ἀκόντια ἀποδοδοκιμάκασι, παλτὸν δὲ ἐν ἰσχυρὸν
 10 ἕκαστος λαβὼν προσελαύνειν διανενοῖται ὡς ἐκ χειρὸς τὴν
 μάχην ποιησόμενος· ἔτι δὲ ἄρματα ἔρχεται, ἃ οὐχ οὕτως 17
 ἐστήξει ὡσπερ πρόσθεν ἀπεστραμμένα ὡσπερ εἰς φυγὴν,
 ἀλλ' οἳ τε ἵπποι εἰσὶ κατατεθωρακισμένοι οἱ ἐν τοῖς ἄρμασιν,
 οἳ τε ἠνίοχοι ἐν πύργοις ἐστᾶσι ξυλίνοις τὰ ὑπερέχοντα
 15 ἅπαντα συνεστεγασμένοι θώραξι καὶ κράνεσι, δρέπανά τε
 σιδηρᾶ περὶ τοῖς ἄξοσι προσήρμοσται, ὡς ἐλῶντες καὶ οὔτοι
 εὐθὺς εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐναντίων· πρὸς δ' ἔτι κάμηλοι εἰσὶν 18
 αὐτοῖς ἐφ' ὧν προσελῶσιν, ὧν μίαν ἐκάστην ἑκατὸν ἵπποι
 οὐκ ἂν ἀνάσχωιτο ἰδόντες· ἔτι δὲ πύργους προσίασιν ἔχοντες
 20 ἀφ' ὧν τοῖς μὲν ἑαυτῶν ἀρήξουσιν, ἡμᾶς δὲ βάλλοντες κωλύ-
 σουσι τοῖς ἐν τῷ ἰσοπέδῳ μάχεσθαι· εἰ δὴ ταῦτα ἀπήγγελλέ 19
 τις ὑμῖν ἐν τοῖς πολεμίοις ὄντα, οἱ νῦν φοβούμενοι τί ἂν
 ἐποιήσατε; ὁπότε ἀπαγγελλομένων ὑμῖν ὅτι Κροῖσος μὲν
 ἦρηται τῶν πολεμίων στρατηγός, ὃς τοσοῦτω Σύρων κακίων
 25 ἐγένετο ὅσῳ Σύροι μὲν μάχῃ ἠττηθέντες ἔφυγον, Κροῖσος δὲ
 ἰδὼν ἠττημένους ἀντὶ τοῦ ἀρήγειν τοῖς συμμάχοις φεύγων

1 παρ' ὑμῖν CAEH 2 ὅτι om. CAEH πρότερον E:
 πρότεροι CAGH: πρόσθεν DF ἡμᾶς] ὑ s.v. E: ὑμᾶς CAH cor.
 3 ἣν ποτε CAEGH 5 ἀκροπόλεις CAEGH 7 οὕτω G:
 οὕτως cet. 9 ἰσχυρότερον DF 12 ἐστήξεται codd.: corr.
 Elmsley ἀποστραφέντα DF ὡσπερ CAEGH: ὡς DF 13 οἱ om.
 DF 16 περὶ] πρὸς DF ἐλῶντες] ἐλόντες CEGH pr. 17 εἰσὶν]
 ἐν CAEGH 19 ἂν om. CAEGH ἔχοντες προσιᾶσιν DF
 20 ὑμᾶς CAH et DF κωλύσουσι τοῖς] κωλύσουσιν DF 22 ἡμῖν
 CAGH ἐν τοῖς] αὐτοῖς AG 23 ὑμῖν om. DF 24 τοῖς πολεμίοις
 DF 26 ἠττημένους DF: συνηττημένους CAEGH: σύρους ἠττη-
 μένους Hug

20 ὄχετο· ἔπειτα δὲ διαγγέλλεται δήπου ὅτι αὐτοὶ μὲν οἱ πολέμιοι οὐχ ἱκανοὶ ἠγοῦνται ὑμῖν εἶναι μάχεσθαι, ἄλλους δὲ μισθοῦνται, ὡς ἄμεινον μαχουμένους ὑπὲρ σφῶν ἢ αὐτοί. εἰ μέντοι τισὶ ταῦτα μὲν τοιαῦτα ὄντα δεινὰ δοκεῖ εἶναι, τὰ δὲ ἡμέτερα φαῦλα, τούτους ἐγὼ φημι χρῆναι, ὦ ἄνδρες, 5 ἀφεῖναι εἰς τοὺς ἐναντίους· πολὺ γὰρ ἐκεῖ ὄντες πλείω ἂν ἡμᾶς ἢ παρόντες ὠφελοῖεν.

21 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπεν ὁ Κῦρος, ἀνέστη Χρυσάντας ὁ Πέρσης καὶ ἔλεξεν ὧδε. ὦ Κῦρε, μὴ θαύμαζε εἴ τινες ἐσκυθρώπασαν ἀκούσαντες τῶν ἀγγελλομένων· οὐ γὰρ φο- 10 βηθέντες οὕτω διετέθησαν, ἀλλ' ἀχθεσθέντες· ὥσπερ γε, ἔφη, εἴ τινων βουλομένων τε καὶ οἰομένων ἤδη ἀριστήσειν ἐξαγγελθείη τι ἔργον ὃ ἀνάγκη εἶη πρὸ τοῦ ἀρίστου ἐξεργάσασθαι, οὐδεὶς ἂν οἶμαι ἠσθείη ἀκούσας· οὕτω τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἤδη οἰόμενοι πλουτήσειν, ἐπεὶ ἠκούσαμεν ὅτι ἐστὶ 15 περίλοιπον ἔργον ὃ δεῖ ἐξεργάσασθαι, συνεσκυθρωπάσαμεν, οὐ φοβούμενοι, ἀλλὰ πεποιῆσθαι ἂν ἤδη καὶ τοῦτο βουλό- 22 μνοι. ἀλλὰ γὰρ ἐπειδὴ οὐ περὶ Συρίας μόνον ἀγωνιούμεθα, ὅπου σῖτος πολὺς καὶ πρόβατά ἐστι καὶ φοίνικες οἱ καρποφόροι, ἀλλὰ καὶ περὶ Λυδίας, ἔνθα πολὺς μὲν οἶνος, πολλὰ 20 δὲ σῦκα, πολὺ δὲ ἔλαιον, θάλαττα δὲ προσκλύζει καθ' ἣν πλείω ἔρχεται ἢ ὅσα τις ἐώρακεν ἀγαθὰ, ταῦτα, ἔφη, ἐννοούμενοι οὐκέτι ἀχθόμεθα, ἀλλὰ θαρροῦμεν ὡς μάλιστα, ἵνα θάπτον καὶ τούτων τῶν Λυδίων ἀγαθῶν ἀπολαύωμεν. ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· οἱ δὲ σύμμαχοι πάντες ἠσθησάν τε τῷ 25 λόγῳ καὶ ἐπήνεσαν.

23 Καὶ μὲν δὴ, ἔφη ὁ Κῦρος, ὦ ἄνδρες, δοκεῖ μοι ἰέναι ἐπ'

1 δὲ DF : δὴ C : δὲ δὴ A E G H   2 ἡμῖν DF   3 μαχο-
 μένους A G et DF   4 εἰ om. C A E G H   6 ἂν om. C A E G H
 7 ὠφελοῖεν ἢ παρόντες DF   8 δὲ om. DF   11 γε om. C E
 12 καὶ οἰομένων ἤδη om. E : καὶ βουλο τε (sic) cum lacuna C : καὶ
 οἰομένων τε H A G   13 ἀπαγγελθείη DF   τι om. DF   14 ante
 ἀκούσας add. τοῦτο DF   16 περίλοιπον] τι λοιπὸν DF   22 πλείω ...
 ὅσα om. C E   23 ἀλλὰ γε DF   θαρροῦμεν g : θαρρῶμεν C A E G H :
 θαρροῦντες DF   μάλιστα Dind. : τάχιστα codd.   24 τούτων
 om. DF   ἀπολαύωμεν DF   27 post μοι add. καὶ DF

αὐτοὺς ὡς τάχιστα, ἵνα πρῶτον μὲν αὐτοὺς φθάσωμεν ἀφικό-
 μενοι, ἣν δυνώμεθα, ὅπου τὰ ἐπιτήδεια αὐτοῖς συλλέγεται·
 ἔπειτα δὲ ὅσῳ ἂν θάπτον ἴωμεν, τοσοῦτῳ μείω μὲν τὰ παρόντα
 αὐτοῖς εὐρήσομεν, πλείω δὲ τὰ ἀπόντα. ἐγὼ μὲν δὴ οὕτω 24
 5 λέγω· εἰ δέ τις ἄλλη πη γινώσκει ἢ ἀσφαλέστερον εἶναι ἢ
 ῥᾶον ἡμῖν, διδασκέτω. ἐπεὶ δὲ συνηγόρευον μὲν πολλοὶ ὡς
 χρεῶν εἶη ὅτι τάχιστα πορεύεσθαι ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἀντέλεγε
 δὲ οὐδεὶς, ἐκ τούτου δὴ ὁ Κῦρος ἦρχετο λόγου τοιοῦδε.

Ἄνδρες σύμμαχοι, αἱ μὲν ψυχαὶ καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ 25
 10 ὄπλα οἷς δεήσει χρῆσθαι ἐκ πολλοῦ ἡμῖν σὺν θεῷ παρε-
 σκεύασται· νῦν δὲ τὰ ἐπιτήδεια δεῖ εἰς τὴν ὁδὸν συσκευά-
 ζεσθαι αὐτοῖς τε ἡμῖν καὶ ὁπόσοις τετράποσι χρώμεθα μὴ
 μείον ἢ εἴκοσιν ἡμερῶν. ἐγὼ γὰρ λογιζόμενος εὐρίσκω πλέον
 ἢ πεντεκαίδεκα ἡμερῶν ἐσομένην ὁδόν, ἐν ἣ ἢ οὐδὲν εὐρήσομεν
 15 τῶν ἐπιτηδείων· ἀνεσκευάσται γὰρ τὰ μὲν ὑφ' ἡμῶν, τὰ δ'
 ὑπὸ τῶν πολεμίων ὅσα ἐδύναντο. συσκευάζεσθαι οὖν χρή 26
 σίτον μὲν ἱκανόν· ἀνευ γὰρ τούτου οὔτε μάχεσθαι οὔτε ζῆν
 δυναίμεθ' ἂν· οἶνον δὲ τοσοῦτον ἕκαστον ἔχειν χρή ὅσος
 ἱκανὸς ἔσται ἐθίσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ὑδροποτεῖν· πολλὴ γὰρ
 20 ἔσται τῆς ὁδοῦ ἄοινος, εἰς ἣν οὐδ' ἂν πάνυ πολὺν οἶνον
 συσκευασώμεθα, διαρκέσει. ὡς οὖν μὴ ἐξαπίνης ἄοινοι 27
 γενόμενοι νοσήμασι περιπίπτωμεν, ὧδε χρή ποιεῖν· ἐπὶ μὲν
 τῷ σίτῳ νῦν εὐθὺς ἀρχώμεθα πίνειν ὕδωρ· τοῦτο γὰρ ἤδη
 ποιοῦντες οὐ πολὺ μεταβαλοῦμεν. καὶ γὰρ ὅστις ἀλφιτοσιτεῖ, 28
 25 ὕδατι μεμαγμένην ἀεὶ τὴν μᾶζαν ἐσθίει, καὶ ὅστις ἀρτοσιτεῖ,
 ὕδατι δεδευμένον τὸν ἄρτον, καὶ τὰ ἐφθὰ δὲ πάντα μεθ'
 ὕδατος τοῦ πλείστου ἐσκευάσται. μετὰ δὲ τὸν σίτον

3 ἂν om. C A E G H   μείω μὲν F: μείονα μὲν D: μειούμενα
 C A E G H   4 εὐρήσομεν αὐτοῖς C A E G   5 ἄλλως πως D F
 6 διδασκέτω . . . μὲν om. A   μὲν] ἡμῖν C E H et ut vid. G   9 ξύμ-
 μαχοι G   13 ἐγὼ . . . ἡμερῶν om. C A E G H   πλέον ὃν D:
 πλεόνων F: corr. Dind.   16 ἠδύναντο C A E G H   σκευάζεσθαι
 γὰρ (δὲ E) τὸ ἱκανὸν χρή C E G: σκευάζεσθαι γὰρ χρή τὸ (τὸν H pr.)
 ἱκανόν A H   18 χρή ἔχειν ἕκαστον ἐν ὅσῳ ἱκανὸν ἔσται D F
 20 ἔστι D F   23 νῦν om. C A E G H   25 μεμιγμένην codd.:
 corr. Hemsterhuys   27 τοῦ πλείστου] τὰ πλείστα Pollux x. 28

ἐὰν οἶνον ἐπιπίνωμεν, οὐδὲν μείον ἔχουσα ἢ ψυχὴ ἀναπαύσεται.
 29 ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ μετὰ δεῖπνον ἀφαιρεῖν χρή, ἔστ' ἂν λάθωμεν
 ὑδροπόται γενόμενοι. ἢ γὰρ κατὰ μικρὸν παράλλαξις πᾶσαν
 ποιεῖ φύσιν ὑποφέρειν τὰς μεταβολάς· διδάσκει δὲ καὶ ὁ
 θεός, ἀπάγων ἡμᾶς κατὰ μικρὸν ἕκ τε τοῦ χειμῶνος εἰς τὸ 5
 ἀνέχεσθαι ἰσχυρὰ θάλπη ἕκ τε τοῦ θάλπους εἰς τὸν ἰσχυρὸν
 χειμῶνα· ὃν χρὴ μιμουμένους εἰς ὃ δεῖ ἐλθεῖν προειθισμένους
 30 ἡμᾶς ἀφικνεῖσθαι. καὶ τὸ τῶν στρωμάτων δὲ βᾶρος εἰς
 τὰπιτήδεια καταδαπανᾶτε· τὰ μὲν γὰρ ἐπιτήδεια περιττεύοντα
 οὐκ ἄχρηστα ἔσται· στρωμάτων δὲ ἐνδεηθέντες μὴ δείσητε 10
 ὡς οὐχ ἠδέως καθευθήσετε· εἰ δὲ μή, ἐμὲ αἰτιᾶσθε. ἐσθῆς
 μέντοι ὄτῳ ἔστιν ἀφθονωτέρα παροῦσα, πολλὰ καὶ ὑγιαίνουντι
 31 καὶ κάμνοντι ἐπικουρεῖ. ὄψα δὲ χρὴ συνεσκευάσθαι ὅσα
 ἔστιν ὀξέα καὶ δριμέα καὶ ἀλμυρά· ταῦτα γὰρ ἐπὶ σίτον
 τε ἄγει καὶ ἐπὶ πλείστον ἀρκεῖ. ὅταν δ' ἐκβαίνωμεν εἰς 15
 ἀκέραια, ὅπου ἤδη εἰκὸς ἡμᾶς σίτον λαμβάνειν, χειρομύλας
 χρὴ αὐτόθεν παρασκευάσασθαι αἷς σιτοποιησόμεθα· τοῦτο
 32 γὰρ κουφότατον τῶν σιτοποιικῶν ὀργάνων. συνεσκευάσθαι
 δὲ χρὴ καὶ ὧν ἀσθενοῦντες δέονται ἄνθρωποι· τούτων γὰρ
 ὁ μὲν ὄγκος μικρότατος, ἦν δὲ τύχη τοιαύτη γένηται, μάλιστα 20
 δεήσει. ἔχειν δὲ χρὴ καὶ ἱμάντας· τὰ γὰρ πλείστα καὶ
 ἀνθρώποις καὶ ἵπποις ἱμάσιν ἤρτηται· ὧν κατατριβομένων
 καὶ ῥηγνυμένων ἀνάγκη ἀργεῖν, ἦν μή τις ἔχη περίζυγα.
 ὅστις δὲ πεπαίδευται καὶ παλτὸν ξύσασθαι, ἀγαθὸν καὶ
 33 ξυήλης μὴ ἐπιλαθέσθαι. ἀγαθὸν δὲ καὶ ῥίνην φέρεσθαι· ὁ 25
 γὰρ λόγχην ἀκουῶν ἐκείνος καὶ τὴν ψυχὴν τι παρακουᾶ.
 ἔπεστι γὰρ τις αἰσχύνῃ λόγχην ἀκουῶντα κακὸν εἶναι. ἔχειν

1 ἐὰν D : ἂν F : εἰ C A G H : καὶ E   2 τὸ δεῖπνον D F   ἔστ'
 D F : ἕως C A E G H   μάθωμεν C A G H (om. E)   3 ὑδροπόται
 A H   μετάλλαξις D F   5 ἀπαγαγῶν D F   τε om. C A E G H
 6 ἕκ τε C A E G H : καὶ ἕκ D F   9 τὰ ἐπιτήδεια C E et D F
 11 καθευδήσεται C : καθευδήσητε H   ἐσθῆς] εὐθὺς D F   13 δὲ ἂ
 χρὴ C A G H   14 post ὀξέα add. ἐπὶ πλείστον D F   16 μύλας D F
 17 χρὴ om. C A E G H   παρασκευάσασθε H A G : παρεσκευᾶσθαι (sic) C E
 21 ἐδέησεν D F   22 τριβομένων D F   23 καταρρηγνυμένων D F

δὲ χρῆ καὶ ξύλα περίπλεω καὶ ἄρμασι καὶ ἀμάξαις· ἐν γὰρ
πολλαῖς πράξεσι πολλὰ ἀνάγκη καὶ τὰ ἀπαγορεύοντα εἶναι.
ἔχειν δὲ δεῖ καὶ τὰ ἀναγκαιότατα ὄργανα ἐπὶ ταῦτα πάντα· 34
οὐ γὰρ πανταχοῦ χειροτέχναι παραγίγνονται· τὸ δ' ἐφ'
5 ἡμέραν ἀρκέσον ὀλίγοι τινὲς οἳ οὐχ ἱκανοὶ ποιῆσαι. ἔχειν
δὲ χρῆ καὶ ἄμην καὶ σμινύην κατὰ ἀμαξαν ἐκάστην, καὶ
κατὰ τὸν νωτοφόρον δὲ ἀξίνην καὶ δρέπανον· ταῦτα γὰρ
καὶ ἰδίᾳ ἐκάστῳ χρήσιμα καὶ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ πολλάκις
ὠφέλιμα γίνονται. τὰ μὲν οὖν εἰς τροφήν δέοντα οἳ ἡγε- 35
10 μόνες τῶν ὀπλοφόρων ἐξετάζετε τοὺς ὑφ' ὑμῖν αὐτοῖς· οὐ
γὰρ δεῖ παριέναι ὅτου ἂν τις τούτων ἐνδέηται· ἡμεῖς γὰρ
τούτων ἐνδεεῖς ἐσόμεθα. ἃ δὲ κατὰ τὰ ὑποζύγια κελεύω
ἔχειν, ὑμεῖς οἳ τῶν σκευοφόρων ἄρχοντες ἐξετάζετε, καὶ τὸν
μὴ ἔχοντα κατασκευάζεσθαι ἀναγκάζετε. ὑμεῖς δ' αὖ οἳ τῶν 36
15 ὁδοποιῶν ἄρχοντες ἔχετε μὲν ἀπογεγραμμένους παρ' ἐμοῦ τοὺς
ἀποδεδοκιμασμένους καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀκουτιστῶν καὶ τοὺς ἐκ
τῶν τοξοτῶν καὶ τοὺς ἐκ τῶν σφενδονητῶν· τούτων δὲ χρῆ
τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν ἀκουτιστῶν πέλεκυν ἔχοντας ξυλοκόπον
ἀναγκάζειν στρατεύεσθαι, τοὺς δ' ἀπὸ τῶν τοξοτῶν σμινύην,
20 τοὺς δ' ἀπὸ τῶν σφενδονητῶν ἄμην· τούτους δὲ ἔχοντας
ταῦτα πρὸ τῶν ἀμαξῶν κατ' ἴλας πορεύεσθαι, ὅπως ἦν τι
δέη ὁδοποιίας, εὐθὺς ἐνεργοὶ ἦτε, καὶ ἐγὼ ἦν τι δέωμαι, ὅπως
εἰδῶ ὅθεν δεῖ λαβόντα τούτοις χρῆσθαι. ἄξω δὲ καὶ τοὺς ἐν 37
τῇ στρατιωτικῇ ἡλικίᾳ σὺν τοῖς ὄργανοις χαλκίας τε καὶ
25 τέκτονας καὶ σκυτοτόμους, ὅπως ἂν τι δέη καὶ τοιούτων
τεχνῶν ἐν τῇ στρατιᾷ μηδὲν ἐλλείπηται. οὗτοι δὲ ὀπλοφόρου

1 περίπλεα codd. : corr. Dind. 4 ἀπανταχοῦ DF 5 οἳ om.
CE: ἢ D ἱκανὸν H 7 τὸν] τὸ D: om. F 8 χρήσιμα
ἐκάστῳ DF 10 ὑφ'] ἐφ' AH et D οὐ] εἰ CAEGH cor.
11 παρῆναι CAEGH δέηται CAEGH γὰρ om. CAEGH
12 ἃ δὲ κατὰ] ὅσα δὲ καὶ DF 17 ἐκ] ἀπὸ DF χρῆ om.
CEH 18 τῶν om. CAEGH ξυλοτόμον CAEGH
19 ἀπὸ Stephanus: ἐκ DF: om. CAEGH 20 τῶν
om. AEH 21 ἴλας CAEGH cor.: εἴλας H pr. 22 εὐθὺς
CE 24 τε om. DF 25 ἂν τι δέη] ὅποσα ἂν δέηται DF
26 ἐλλείπηται H pr. et D: ἐλλίπηται CAEGH cor.: λίπηται F

μὲν τάξεως ἀπολελεύσονται, ἃ δὲ ἐπίστανται, τῷ βουλομένῳ
 38 μισθοῦ ὑπηρετοῦντες ἐν τῷ τεταγμένῳ ἔσονται. ἦν δέ τις
 καὶ ἔμπορος βούληται ἔπεσθαι πωλεῖν τι βουλόμενος, τῶν
 μὲν προειρημένων ἡμερῶν τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν ἢν τι πωλῶν
 ἀλίσκηται, πάντων στερήσεται· ἐπειδὴν δ' αὐταὶ παρέλθωσιν 5
 αἱ ἡμέραι, πωλήσει ὅπως ἂν βούληται. ὅστις δ' ἂν τῶν
 ἐμπόρων πλείστην ἀγορὰν παρέχων φαίνεται, οὗτος καὶ παρὰ
 39 τῶν συμμάχων καὶ παρ' ἐμοῦ δώρων καὶ τιμῆς τεύξεται. εἰ δέ
 τις χρημάτων προσδεῖσθαι νομίζει εἰς ἐμπολήν, γνωστήηρας
 ἐμοὶ προσαγαγῶν καὶ ἐγγυητὰς ἢ μὴν πορεύεσθαι σὺν τῇ 10
 στρατιᾷ, λαμβανέτω ὧν ἡμεῖς ἔχομεν. ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα
 προαγορεύω· εἰ δέ τίς τι καὶ ἄλλο δέον ἐνορᾷ, πρὸς ἐμέ
 40 σημαίνεται. καὶ ὑμεῖς μὲν ἀπιόντες συσκευάζεσθε, ἐγὼ δὲ
 θύσομαι ἐπὶ τῇ ὄρμῃ· ὅταν δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς ἔχη,
 σημανοῦμεν. παρεῖναι δὲ χρὴ ἅπαντας τὰ προειρημένα 15
 ἔχοντας εἰς τὴν τεταγμένην χώραν πρὸς τοὺς ἡγεμόνας
 41 αὐτῶν. ὑμεῖς δὲ οἱ ἡγεμόνες τὴν ἑαυτοῦ ἕκαστος τάξιν
 εὐτρεπισάμενος πρὸς ἐμέ πάντες συμβάλλετε, ἵνα τὰς ἑαυτῶν
 ἕκαστοι χώρας καταμάθητε.

III Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ μὲν συνεσκευάζοντο, ὁ δὲ Κῦρος 20
 ἐθύετο. ἐπεὶ δὲ καλὰ τὰ ἱερὰ ἦν, ὥρμητο σὺν τῷ στρατεύματι
 καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐξεστρατοπεδεύσατο ὡς δυνατὸν
 ἐγγύτατα, ὅπως εἴ τίς τι ἐπιλελησμένος εἴη, μετέλθοι,
 καὶ εἴ τίς τι ἐνδεόμενος γνοίη, τοῦτο ἐπιπαρασκευάσαιτο.
 2 Κναξάρης μὲν οὖν τῶν Μήδων ἔχων τὸ τρίτον μέρος κατέ- 25
 μινεν, ὡς μηδὲ τὰ οἴκοι ἔρημα εἴη. ὁ δὲ Κῦρος ἐπορεύετο
 ὡς ἐδύνατο τάχιστα, τοὺς ἰππέας μὲν πρώτους ἔχων, καὶ

1 ἀπολελεύσονται A H cor. 3 πωλεῖν τι βουλόμενος del. Schneider
 4 ἦν δέ τις A et D F: ἦν δέ τις C E G H: corr. Camerarius 5 δ'
 om. C A E G H 6 αἱ ἡμέραι om. D ante ὅπως add. δ' A E H
 8 συμμάχων G δώρων om. C E καὶ τιμῆς om. D F 10 προσάγων
 D F ἐγγύτους D F πορεύεσθαι codd.: corr. Stephanus 11 στρα-
 τεία C A E G H 12 προσαγορεύω C A E G H ὄρᾳ D F 17 αὐτῶν
 scripsi: ἑαυτῶν codd. 18 συμβαλεῖτε D F 20 δὲ κύρος] δ' D F
 22 δυνατὸν] ἐδύνατο D F 23 τι om. C: post ἐπιλελησμένος E
 25 κατέμινεν D F 26 ὡς ἡδύνατο ἐπορεύετο C E G

πρὸ τούτων διερευνητὰς καὶ σκοποὺς αἰεὶ ἀναβιβάζων ἐπὶ τὰ
 πρόσθεν εὐσκοπώτατα· μετὰ δὲ τούτους ἤγε τὰ σκευοφόρα,
 ὅπου μὲν πεδινὸν εἶη, πολλοὺς ὄρμαθούς ποιούμενος τῶν
 ἀμαξῶν καὶ τῶν σκευοφόρων· ὅπισθεν δὲ ἢ φάλαγξ ἐφερο-
 5 μένη, εἴ τι τῶν σκευοφόρων ὑπολείποιτο, οἱ προστυγχάνοντες
 τῶν ἀρχόντων ἐπεμέλοντο ὡς μὴ κωλύοιτο πορεύεσθαι.
 ὅπου δὲ στενωτέρα εἶη ἢ ὁδός, διὰ μέσου ποιούμενοι τὰ 3
 σκευοφόρα ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπορεύοντο οἱ ὄπλοφόροι· καὶ
 εἴ τι ἐμποδίζοι, οἱ κατὰ ταῦτα γιγνόμενοι τῶν στρατιωτῶν
 10 ἐπεμέλοντο. ἐπορεύοντο δὲ ὡς τὰ πολλὰ αἱ τάξεις παρ'
 ἑαυταῖς ἔχουσαι τὰ σκευοφόρα· ἐπετέτακτο γὰρ πᾶσι τοῖς
 σκευοφόροις κατὰ τὴν ἑαυτῶν ἐκάστους τάξιν ἰέναι, εἰ μὴ τι
 ἀναγκαῖον ἀποκωλύοι. καὶ σημείον δὲ ἔχων ὁ τοῦ ταξιάρχου 4
 σκευοφόρος ἠγεῖτο γνωστὸν τοῖς τῆς ἑαυτοῦ τάξεως· ὥστε
 15 ἀθρόοι ἐπορεύοντο, ἐπεμελοῦντό τε ἰσχυρῶς ἕκαστος τῶν
 ἑαυτοῦ ὡς μὴ ὑπολείποιτο. καὶ οὕτω ποιούντων οὔτε ζητεῖν
 ἔδει ἀλλήλους ἅμα τε παρόντα ἅπαντα καὶ σωτέρα ἦν καὶ
 θάπτον τὰ δέοντα εἶχον οἱ στρατιῶται.

Ὡς δ' οἱ προΐόντες σκοποὶ ἔδοξαν ἐν τῷ πεδίῳ ὄραν 5
 20 ἀνθρώπους λαμβάνοντας καὶ χιλὸν καὶ ξύλα, καὶ ὑποζύγια
 δὲ ἑώρων ἕτερα τοιαῦτα ἄγοντα, τὰ δὲ καὶ νεμόμενα, καὶ τὰ
 πρόσω αὐτῶν ἀφορῶντες ἐδόκουν καταμανθάνειν μετεωριζόμενον
 ἢ καπνὸν ἢ κουνιορτόν, ἐκ τούτων πάντων σχεδὸν ἐγίγνωσκον
 ὅτι εἶη πού πλησίον τὸ στράτευμα τῶν πολεμίων. εὐθὺς 6
 25 οὖν πέμπει τινὰ ὁ σκόπαρχος ἀγγελοῦντα ταῦτα τῷ Κύρῳ.

3 πεδεινὸν E H : πεδίον D F   4 ὅπισθεν . . . ὑπολείποιτο] εἴ τῳ
 ὑπολείποιτο C A G H : εἴ τῳ ὑπελείπετο E   6 κωλύοιεν D F   7 ὅπου
 D F : ὅποι C A G H : ὅπη E   στενωτέρα D : στενοτέρα cet.   9 ταῦτα
 αὐτῶν D F   12 ἑαυτῶν C A E G H : ἑαυτοῦ D F   ἐκάστου C A E G H
 et F : ἕκαστον D : corr. Hertlein   13 ὁ post ταξιάρχου D F
 14 ἑαυτῶν H A G et D   15 ἀθρόοι τε F   ἕκαστος D : ἕκαστοι cet.
 16 ἑαυτῶν D   ὑπολείποιτο C et D : ὑπολίποιτο cet.   17 σωτέρα
 D F   20 primum καὶ om. C E   21 τὰ δὲ D F : τὰ τε A G :
 τε C E H   22 ἐφορῶντες C A E G H   23 prius ἢ om. C A E G H
 ἀπάντων D F   σχεδὸν om. D F   24 πού om. D F   25 σκοπάρχης
 codd. : corr. Dind.   τινὰ post σκοπάρχης D F

ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα ἐκείνους μὲν ἐκέλευσε μένοντας ἐπὶ
 ταύταις ταῖς σκοπαῖς ὅτι ἂν αἰὲν καινὸν ὄρωσιν ἐξαγγέλλειν·
 τάξιν δ' ἔπεμψεν ἰππέων εἰς τὸ πρόσθεν καὶ ἐκέλευσε πειρα-
 θῆναι συλλαβεῖν τινας τῶν ἀνὰ τὸ πεδίου ἀνθρώπων, ὅπως
 7 σαφέστερον μάθοιεν τὸ ὄν. οἱ μὲν δὴ ταχθέντες τοῦτο 5
 ἔπραττον. αὐτὸς δὲ τὸ ἄλλο στράτευμα αὐτοῦ κατεχώριζεν,
 ὅπως παρασκευάσαιτο ὅσα ᾤετο χρῆναι πρὶν πάνυ ὁμοῦ
 εἶναι. καὶ πρῶτον μὲν ἀριστῶν παρηγγύησεν, ἔπειτα δὲ
 8 μένοντας ἐν ταῖς τάξεσι τὸ παραγγελλόμενον προνοεῖν· ἐπεὶ
 δὲ ἠρίστησαν, συνεκάλεσε καὶ ἰππέων καὶ πεζῶν καὶ ἀρμάτων 10
 ἡγεμόνας, καὶ τῶν μηχανῶν δὲ καὶ τῶν σκευοφόρων τοὺς
 9 ἄρχοντας καὶ τῶν ἄρμαμαξῶν· καὶ οὗτοι μὲν συνῆσαν. οἱ δὲ
 καταδραμόντες εἰς τὸ πεδίου συλλαβόντες ἀνθρώπους ἤγαγον·
 οἱ δὲ ληφθέντες ἀνερωτόμενοι ὑπὸ τοῦ Κύρου ἔλεγον ὅτι
 ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου εἶεν, προεληλυθότες ἐπὶ χιλόν, οἱ δ' 15
 ἐπὶ ξύλα, παρελθόντες τὰς προφυλακάς· διὰ γὰρ τὸ πλῆθος
 10 τοῦ στρατοῦ σπάνια πάντ' εἶναι. καὶ ὁ Κύρος ταῦτα ἀκούσας,
 Πόσον δέ, ἔφη, ἀπεστιν ἐνθένδε τὸ στράτευμα; οἱ δ' ἔλεγον·
 Ὡς δύο παρασάγγας. ἐπὶ τούτοις ἤρετο ὁ Κύρος· Ἡμῶν δ',
 ἔφη, λόγος τις ἦν παρ' αὐτοῖς; Ναὶ μὰ Δί', ἔφασαν, καὶ 20
 πολὺς γε ὡς ἐγγὺς ἤδη εἶτε προσιόντες. Τί οὖν; ἔφη ὁ
 Κύρος, ἦ καὶ ἔχαιρον ἀκούοντες ἰόντας; τοῦτο δὲ ἐπήρετο
 τῶν παρόντων ἕνεκα. Οὐ μὰ Δί', εἶπον ἐκείνοι, οὐ μὲν δὴ
 11 ἔχαιρον, ἀλλὰ καὶ μάλα ἠνιῶντο. Νῦν δ', ἔφη ὁ Κύρος, τί
 ποιούσιν; Ἐκτάττονται, ἔφασαν· καὶ ἐχθὲς δὲ καὶ τρίτην 25
 ἡμέραν τὸ αὐτὸ τοῦτο ἔπραττον. Ὁ δὲ τάττων, ἔφη ὁ
 Κύρος, τίς ἐστιν; οἱ δὲ ἔφασαν· Αὐτὸς τε Κροΐσος καὶ σὺν

2 αἰεὶ D F   9 προνοεῖν H A G   10 καὶ πεζῶν καὶ ἰππέων
 ἡγεμόνας καὶ ἀρμάτων C E   11 τοὺς ἡγεμόνας D F   14 συλληφθέντες
 H A G   15 προεληλυθότες C E: προεληλυθότιεν δὲ D F
 16 προελθόντες C A H: προελθόντες G: προεληλυθότες E   18 δέ
 om. C E   post ἔλεγον add. ὅτι H A G   19 τούτων D F
 20 ἔφασαν H A G   21 εἶτε Dind.: ἦτε codd.   ἦτε ἤδη C E
 22 ἦ καὶ om. D F   ἰόντας om. D F   τοῦτο δὲ] ὁ δὲ τοῦτο D F
 23 δὴ γε C A E H: δὴ καὶ G   24 ἀλλὰ om. D F   25 χθὲς E G
 et D   26 post. ὁ om. C A E G H

αὐτῷ Ἕλλην τις ἀνὴρ, καὶ ἄλλος δέ τις Μῆδος· οὗτος μέντοι ἐλέγετο φυγὰς εἶναι παρ' ὑμῶν. καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν· Ἄλλ', ὦ Ζεῦ μέγιστε, λαβεῖν μοι γένοιτο αὐτὸν ὡς ἐγὼ βούλομαι.

5 Ἐκ τούτου τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἀπάγειν ἐκέλευσεν, εἰς 12
δὲ τοὺς παρόντας ὡς λέξων τι ἀνήγετο. ἐν τούτῳ δὲ παρῆν ἄλλος αὖ παρὰ τοῦ σκοπάρχου, λέγων ὅτι ἰππέων τάξις
μεγάλη ἐν τῷ πεδίῳ προφαίνοιτο· καὶ ἡμεῖς μὲν, ἔφη,
εἰκάσομεν ἐλαύνειν αὐτοὺς βουλομένους ἰδεῖν τόδε τὸ στρά-
10 τευμα. καὶ γὰρ πρὸ τῆς τάξεως ταύτης ἄλλοι ὡς τριάκοντα
ἰππεῖς συχνὸν προελαύνουσι, καὶ μέντοι, ἔφη, κατ' αὐτοὺς
ἡμᾶς, ἴσως βουλόμενοι λαβεῖν, ἦν δύνωνται, τὴν σκοπὴν·
ἡμεῖς δ' ἐσμὲν μία δεκάς οἱ ἐπὶ ταύτης τῆς σκοπῆς. καὶ ὁ 13
Κῦρος ἐκέλευσε τῶν περὶ αὐτὸν αἰεὶ ὄντων ἰππέων ἐλάσαντας
15 ὑπὸ τὴν σκοπὴν ἀδήλους τοῖς πολεμίοις ἀτρεμίαν ἔχειν.
Ὅταν δ', ἔφη, ἡ δεκάς ἢ ἡμετέρα λείπη τὴν σκοπὴν, ἐξ-
αναστάντες ἐπίθεσθε τοῖς ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὴν σκοπὴν.
ὡς δὲ ὑμᾶς μὴ λυπῶσιν οἱ ἀπὸ τῆς μεγάλης τάξεως, ἀντέξ-
ελθε σύ, ἔφη, ὦ Ὑστάσπα, τὴν χιλιοστὴν τῶν ἰππέων
20 λαβὼν καὶ ἐπιφάνηθι ἐναντίος τῇ τῶν πολεμίων τάξει.
διώξης δὲ μηδαμῇ εἰς ἀφανές, ἀλλ' ὅπως αἱ σκοπαὶ σοὶ
διαμένωσιν ἐπιμεληθεὶς πάριθι. ἦν δ' ἄρα ἀνατείναντές
τινες τὰς δεξιὰς προσελαύνωσιν ὑμῖν, δέχεσθε φιλίως τοὺς
ἄνδρας.

25 Ὁ μὲν δὴ Ὑστάσπας ἀπιὼν ὠπλίζετο· οἱ δ' ὑπηρέται 14
ἤλαυνον εὐθὺς ὡς ἐκέλευσεν. ἀπαντᾷ δ' αὐτοῖς καὶ δὴ ἐντὸς
τῶν σκοπῶν σὺν τοῖς θεράπουσιν ὁ πεμφθεὶς πάλαι κατά-

7 παρὰ D : ἀπὸ cet. 10 ταύτης om. DF 11 συχνοὶ C E G :
συχνῶς D προσελαύνουσι codd. : corr. Stephanus ἔφη om. D F
κατ'] καὶ C A E G H 12 ἴσως post λαβεῖν C E 13 οἱ ἐπὶ ταύτης
τῆς σκοπῆς vulg. : ἢ ἐπὶ ταύτης τῆς σκοπῆς C A E G H : ἐπὶ ταύτη τῇ
σκοπῇ D F : del. Hartman 14 αἰεὶ F 16 λίπη C : ἀπολίπη E
18 ἀντέξελε σύ] ἀντεξέλετε H A G 20 ἀντίος D F 21 διώξεις
codd. : corr. Hug μηδαμῇ C E et D F : οὐδαμοῖ A H : οὐδαμῇ G
22 ἄν D F ἀνατείνοντες D F 23 τινες post ὑμῖν D F δέχεσθαι
A H 25 ὑστάσπης C E G 27 ἀρπάσας (h. e. ἀράσπας) σὺν D

- 15 σκοπος, ὁ φύλαξ τῆς Σουσίδος γυναικός. ὁ μὲν οὖν Κῦρος
 ὡς ἤκουσεν, ἀναπηδήσας ἐκ τῆς ἔδρας ὑπήντα τε αὐτῷ καὶ
 ἐδεξιούτο· οἱ δὲ ἄλλοι, ὥσπερ εἰκὸς μηδὲν εἰδότες, ἐκπε-
 πληγμένοι ἦσαν τῷ πράγματι, ἕως Κῦρος εἶπεν· Ἄνδρες
 φίλοι, ἦκει ἡμῖν ἀνὴρ ἄριστος. νῦν γὰρ ἤδη πάντας ἀνθρώ- 5
 πους δεῖ εἰδέναί τὰ τούτου ἔργα. οὗτος οὔτε αἰσχροῦ ἠττηθεὶς
 οὐδενὸς ὄχρητο οὔτ' ἐμὲ φοβηθεὶς, ἀλλ' ὑπ' ἐμοῦ πεμφθεὶς
 ὅπως ἡμῖν μαθὼν τὰ τῶν πολεμίων σαφῶς τὰ ὄντα ἐξαγ-
 16 γείλειεν. ἃ μὲν οὖν ἐγὼ σοι ὑπεσχόμην, ὦ Ἀράσπα,
 μέμνημαί τε καὶ ἀποδώσω σὺν τούτοις πᾶσι. δίκαιον δὲ 10
 καὶ ὑμᾶς ἅπαντας, ὦ ἄνδρες, τούτου τιμᾶν ὡς ἀγαθὸν ἄνδρα·
 ἐπὶ γὰρ τῷ ἡμετέρῳ ἀγαθῷ καὶ ἐκινδύνευσεν καὶ αἰτίαν
 17 ὑπέσχετο, ἣ ἐβαρύνετο. ἐκ τούτου δὲ πάντες ἠσπάζοντο
 τὸν Ἀράσπαν καὶ ἐδεξιούντο. εἰπόντος δὲ Κύρου ὅτι τού-
 των μὲν τοίνυν εἴη ἄλις, Ἄ δὲ καιρὸς ἡμῖν εἰδέναί, ταῦτ', 15
 ἔφη, διηγοῦ, ὦ Ἀράσπα· καὶ μηδὲν ἐλάττου τοῦ ἀληθοῦς
 μηδὲ μείου τὰ τῶν πολεμίων. κρεῖττον γὰρ μείζω οἰηθέντας
 18 μείονα ἰδεῖν ἢ μείω ἀκούσαντας ἰσχυρότερα εὐρίσκειν. Καὶ
 μὴν, ἔφη ὁ Ἀράσπας, ὡς ἂν ἀσφαλέστατά γε εἰδείην ὀπόσον
 τὸ στράτευμά ἐστιν ἐποιοῦν· συνεξέταπτον γὰρ παρῶν αὐτός. 20
 Σὺ μὲν ἄρα, ἔφη ὁ Κῦρος, οὐ τὸ πλῆθος μόνον οἶσθα, ἀλλὰ
 καὶ τὴν τάξιν αὐτῶν. Ἐγὼ μὲν ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Ἀράσπας,
 καὶ ὡς διανοοῦνται τὴν μάχην ποιείσθαι. Ἄλλ' ὅμως, ἔφη
 19 ὁ Κῦρος, τὸ πλῆθος ἡμῖν πρῶτον εἶπε ἐν κεφαλαίῳ. Ἐκείνοι
 τοίνυν, ἔφη, πάντες τεταγμένοι ἐπὶ τριάκοντα τὸ βάθος καὶ 25

1 prius ὁ Budaeus: ἢ C A E G H: om. D F 2 ἤκουσεν
 C A E G H: εἶδεν D F 3 εἰδότες codd.: corr. Schliack 4 ὁ κύρος
 D F 10 δὲ] γὰρ D F 15 τοίνυν om. C E et D ἄλις εἴη
 D F δὲ καιρὸς] δ' ὁ ἐταῖρος C A E G H εἰδέναί] εἶδεν C A G H:
 οἶδε E 16 ἔφη post διηγοῦ C, post ἀράσπα E ἐλάττου] μείου
 D F 17 μηδὲ μείου om. D F: suspectum Dindorfio (agnoscit Suidas
 s. v. μείου) 19 ὡς . . . ἐστιν] ὡς σαφέστατά γ' ἂν εἰδείην ἃ D F γε]
 τε C E 20 ξυεξέταπτον H A G αὐτός Dind.: αὐτοῖς C A E G H:
 αὐτοῦς D F 21 μὲν om. C E ἄρα] γὰρ C A E G H οἶσθας
 H A G 23 διανοοῦμαι C E 25 τοίνυν om. C E ἔφη om. E
 et D ἐπὶ] εἰσὶν ἐπὶ C A E G H

πεζοὶ καὶ ἵππεῖς πλὴν τῶν Αἰγυπτίων ἐπέχουσιν ἀμφὶ τὰ
 τεττάρακοντα στάδια· πάνυ γὰρ μοι, ἔφη, ἐμέλησεν ὥστε
 εἰδέναι ὅπόσον κατεῖχον χωρίου. Οἱ δ' Αἰγύπτιοι, ἔφη ὁ 20
 Κῦρος, πῶς εἰσι τεταγμένοι; ὅτι εἶπας Πλὴν τῶν Αἰγυπτίων.
 5 Τούτους δὲ οἱ μυρίαρχοι ἔταπτον εἰς ἑκατὸν πανταχῆ τὴν
 μυριοστὴν ἐκάστην· τοῦτον γὰρ σφίσι καὶ οἴκοι νόμον ἔφασαν
 εἶναι τῶν τάξεων. καὶ ὁ Κροῖσος μέντοι μάλα ἄκων συνε-
 χώρησεν αὐτοῖς οὕτω τάττεσθαι· ἐβούλετο γὰρ ὅτι πλεῖστον
 ὑπερφαλαγγῆσαι τοῦ σοῦ στρατεύματος. Πρὸς τί δὴ, ἔφη ὁ
 10 Κῦρος, τοῦτο ἐπιθυμῶν; Ὡς ναὶ μὰ Δί', ἔφη, τῷ περιπτῷ
 κυκλωσόμενος. καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν· Ἄλλ' οὗτοι ἂν εἰδεῖεν
 εἰ οἱ κυκλούμενοι κυκλωθεῖεν. ἀλλ' ἂ μὲν παρὰ σοῦ καιρὸς 21
 μαθεῖν, ἀκηκόαμεν· ὑμᾶς δὲ χρή, ὦ ἄνδρες, οὕτω ποιεῖν·
 νῦν μὲν ἐπειδὰν ἐνθένδε ἀπέλθητε, ἐπισκέψασθε καὶ τὰ τῶν
 15 ἵππων καὶ τὰ ὑμῶν αὐτῶν ὄπλα· πολλάκις γὰρ μικροῦ ἐνδεία
 καὶ ἀνὴρ καὶ ἵππος καὶ ἄρμα ἀχρεῖον γίγνεται· αὔριον δὲ
 πρῶ, ἕως ἂν ἐγὼ θύωμαι, πρῶτον μὲν χρή ἀριστῆσαι καὶ
 ἄνδρας καὶ ἵππους, ὅπως ὅ τι ἂν πράττειν αἰεὶ καιρὸς ἦ μὴ
 20 τοῦτου ἡμῖν ἐνδέη· ἔπειτα δὲ σύ, ἔφη, ὦ Ἀρσάμα, ..., τὸ
 δεξιὸν κέρασ ἔχε ὡσπερ καὶ ἔχεις, καὶ οἱ ἄλλοι μυρίαρχοι ἦπερ
 νῦν ἔχετε· ὁμοῦ δὲ τοῦ ἀγῶνος ὄντος οὐδενὶ ἄρματι καιρὸς
 ἵππους μεταξευγνύναι. παραγγείλατε δὲ τοῖς ταξιάρχοις καὶ
 λοχαγοῖς ἐπὶ φάλαγγος καθίστασθαι εἰς δύο ἔχοντας ἕκαστον
 τὸν λόχον. ὁ δὲ λόχος ἦν ἕκαστος εἴκοσι τέτταρες.
 25 Καί τις εἶπε τῶν μυριάρχων· Καὶ δοκοῦμέν σοι, ἔφη, ὦ 22

1 ἐπέχουσιν Leonclavius : ἀπέχουσιν D : ἔχουσιν F : οὔτοι δ' ἀμφέ-
 χουσιν C A E G H   3 κατεῖχον D : κατεῖχε C A E G H : κρατεῖ F
 4 ante πῶς add. εἰπέ D F   5 μυρίαρχοι C E : μυρίαρχαι cet.
 6. ἔφασαν] ἔθεσαν C A E G H   7 μέντοι] μὲν D F   9 ὁ κύρος
 om. C E   11 οὔτοι Brodaeus : οὔτοι codd.   12 οἱ om.
 D F   καιρὸς παρὰ σοῦ C E   15 τὰ om. D F   πολλάκις
 γὰρ] ὡς πολλάκις D F   17 ἂν om. D F   θύωμαι D   18 ὅπως
 ὅ τι D F : ὅ τι δ' C A E G H   ἦ] εἶη D F   19 ἡμῖν] μῖν A G : μιν H
 ἀρσάμα cum lac. Pantazides, qui supplet τὸ ἀριστερόν, σὺ δέ, ὦ χρυσάντα,
 coll. vii. 1. 3 : ἀράσπα codd.   20 καὶ ἔχεις] κατέχεις D F   21 ἐμοῦ
 A H   δέ] γὰρ D F   ἄρματι ἔτι D   22 τοὺς ἵππους D F
 τοῖς om. D F   25 ἔφη om. D F

Κῦρε, ἱκανῶς ἔξειν εἰς τοσοῦτους τεταγμένοι πρὸς οὕτω
 βαθείαν φάλαγγα; καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν· Αἱ δὲ βαθύτεραι
 φάλαγγες ἢ ὡς ἐξικνεῖσθαι τοῖς ὅπλοις τῶν ἐναντίων τί σοι,
 ἔφη, δοκοῦσιν ἢ τοὺς πολεμίους βλάπτειν ἢ τοὺς συμμάχους
 23 ὠφελεῖν; ἐγὼ μὲν γάρ, ἔφη, τοὺς εἰς ἑκατὸν τούτους ὀπλίτας 5
 εἰς μυρίους ἂν μᾶλλον βουλοίμην τετάχθαι· οὕτω γὰρ ἂν
 ἐλαχίστοις μαχοίμεθα. ἐξ ὅσων μέντοι ἐγὼ τὴν φάλαγγα
 βαθυνῶ οἶομαι ὅλην ἐνεργὸν καὶ σύμμαχον ποιήσειν αὐτὴν
 24 ἑαυτῇ. ἀκουτιστὰς μὲν ἐπὶ τοῖς θωρακοφόροις τάξω, ἐπὶ δὲ
 τοῖς ἀκουτισταῖς τοὺς τοξότας. τούτους γὰρ πρωτοστάτας 10
 μὲν τί ἂν τις τάττοι, οἳ καὶ αὐτοὶ ὁμολογοῦσι μηδεμίαν
 μάχην ἂν ὑπομείναι ἐκ χειρός; προβεβλημένοι δὲ τοὺς
 θωρακοφόρους μενοῦσί τε, καὶ οἱ μὲν ἀκουτίζοντες, οἱ δὲ
 τοξεύοντες, ὑπὲρ τῶν πρόσθεν πάντων λυμανοῦνται τοὺς
 πολεμίους. ὅτι δ' ἂν κακουργῇ τις τοὺς ἐναντίους, δῆλον ὅτι 15
 25 παντὶ τούτῳ τοὺς συμμάχους κουφίζει. τελευταίους μέντοι
 στήσω τοὺς ἐπὶ πᾶσι καλουμένους. ὥσπερ γὰρ οἰκίας οὔτε
 ἄνευ λιθολογήματος ὀχυροῦ οὔτε ἄνευ τῶν στέγειν ποιούντων
 οὐδὲν ὄφελος, οὕτως οὐδὲ φάλαγγος οὔτ' ἄνευ τῶν πρώτων
 οὔτ' ἄνευ τῶν τελευταίων, εἰ μὴ ἀγαθοὶ ἔσονται, ὄφελος 20
 26 οὐδέν. ἀλλ' ὑμεῖς τ', ἔφη, ὡς παραγγέλλω τάττεσθε, καὶ
 ὑμεῖς οἱ τῶν πελταστῶν ἄρχοντες ἐπὶ τούτοις ὡσαύτως
 τοὺς λόχους καθίστατε, καὶ ὑμεῖς οἱ τῶν τοξοτῶν ἐπὶ τοῖς
 27 πελτασταῖς ὡσαύτως. σὺ δέ, ὅς τῶν ἐπὶ πᾶσιν ἄρχεις,
 τελευταίους ἔχων τοὺς ἄνδρας παράγγελλε τοῖς σαυτοῦ ἐφορᾶν 25

1 τεταγμένους H A G   3 ἢ om. C A E G H   4 δοκοῦσιν ἔφη
 D F   pr. ἢ] εἶναι C E: om. D   6 εἰς μυρίους] δισμυρίους D F
 μᾶλλον] τούτους C E   βουλοίμην μᾶλλον D F   οὕτως D F   post
 ἂν add. ἐν C E H   7 οἴων D F   8 βαθύνων C A E G H   9 μὲν
 om. D: γὰρ F   10 τοὺς om. D F   11 τί ἂν τις scripsi: τοι
 ἂν τις H A G: ἂν τις C E et D F: πῶς ἂν τις cod. Med. 55, 19: τίς ἂν
 Stephanus   14 πάντως Pantazides   17 ἐπὶ πᾶσι] κατόπιν
 πάντων C E   18 λιθουργήματος F   ὀχυροῦν H A G   στέγειν
 A H: στέγην cet.   19 ὄφελος οὐδέν D F   20 εἰ . . . ἔσονται]
 ἦν . . . ὦσιν D F   21 τ' om. C A E G H   25 σεαυτοῦ E.
 ἑαυτοῦ cet.

τε ἐκάστῳ τοὺς καθ' αὐτὸν καὶ τοῖς μὲν τὸ δέον ποιούσιν
 ἐπικελεύειν, τοῖς δὲ μαλακνυμένοις ἀπειλεῖν ἰσχυρῶς· ἦν
 δέ τις στρέφεται προδιδόναι θέλων, θανάτῳ ζημιούν. ἔργον
 γάρ ἐστι τοῖς μὲν πρωτοστάταις θαρρύνειν τοὺς ἐπομένους
 5 καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ· ὑμᾶς δὲ δεῖ τοὺς ἐπὶ πᾶσι τεταγμένους
 πλείῳ φόβον παρέχειν τοῖς κακοῖς τοῦ ἀπὸ τῶν πολεμίων.
 καὶ ὑμεῖς μὲν ταῦτα ποιεῖτε. σὺ δέ, ᾧ Εὐφράτα, ὃς ἄρχεις 28
 τῶν ἐπὶ ταῖς μηχαναῖς, οὕτω ποιεῖ ὅπως τὰ ζεύγη τὰ τοὺς
 πύργους ἄγοντα ἔψεται ὡς ἐγγύτατα τῆς φάλαγγος. σὺ δ', 29
 10 ᾧ Δαοῦχε, ὃς ἄρχεις τῶν σκευοφόρων, ἐπὶ τοῖς πύργοις ἄγε
 πάντα τὸν τοιοῦτον στρατόν· οἱ δὲ ὑπηρέται σου ἰσχυρῶς
 κολαζόντων τοὺς προϊόντας τοῦ καιροῦ ἢ λειπομένους. σὺ 30
 δέ, ᾧ Καρδοῦχε, ὃς ἄρχεις τῶν ἄρμαμαξῶν αἱ ἄγουσι τὰς
 γυναικάς, κατάστησον αὐτὰς τελευταίας ἐπὶ τοῖς σκευοφόροις.
 15 ἐπόμενα γὰρ ταῦτα πάντα καὶ πλήθους δόξαν παρέξει καὶ
 ἐνεδρεύειν ἡμῖν ἐξουσία ἔσται, καὶ τοὺς πολεμίους, ἦν κυκλοῦ-
 σθαι πειρῶνται, μείζω τὴν περιβολὴν ἀναγκάσει ποιείσθαι.
 ὅσῳ δ' ἂν μείζον χωρίον περιβάλλωνται, τοσοῦτῳ ἀνάγκη
 αὐτοὺς ἀσθενεστέρους γίνεσθαι. καὶ ὑμεῖς μὲν οὕτω ποιεῖτε 31
 20 σὺ δέ, ᾧ Ἀρτάοξε καὶ Ἀρταγέρσα, τὴν χιλιοστὺν ἑκάτερος
 τῶν σὺν ὑμῖν πεζῶν ἐπὶ τούτοις ἔχετε. καὶ σύ, ᾧ Φαρνούχε 32
 καὶ Ἀσιαδάτα, τὴν τῶν ἰππέων χιλιοστὺν ἧς ἑκάτερος ἄρχει
 ὑμῶν μὴ συγκατατάττετε εἰς τὴν φάλαγγα, ἀλλ' ὄπισθεν
 τῶν ἄρμαμαξῶν ἐξοπλίσθητε καθ' ὑμᾶς αὐτούς· ἔπειτα πρὸς
 25 ἐμὲ ἦκετε σὺν τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσιν. οὕτω δὲ δεῖ ὑμᾶς

1 τοὺς] τοῖς G H   2 κακνυμένοις CAEGH   4 θρασύνειν
 CAEGH   5 ὑμᾶς δὲ DF: καὶ ὑμᾶς δὲ CE: καὶ ὑμᾶς HAG
 7 ἀβραδάτα DF   9 πύργους ἄγοντα] ὑπηρέτας καὶ τοὺς πύργους
 φέροντα DF   10 δαδοῦχε CAEG   ἐπὶ τοῖς πύργοις ἐπὶ ταῖς
 μηχαναῖς AEGH: ἐπὶ ταῖς μηχαναῖς C   ἄγετε DF   11 post σου
 add. τῶν ὄχλων CAEGH   13 καρδοῦχε DF: καδοῦχε C: καροῦχα
 AEGH   αἱ... γυναικάς delere voluit Weiske   15 πάντα ταῦτα
 AH   παρέξει F: παρέξειν D: παρέχει CAEGH   16 τοῖς πολεμίσι
 codd.: corr. Schneider   17 πειρῶνται] βούλωνται DF   18 μείζον
 G: μείζω cet.   περιβάλλωνται HAG   19 post μὲν add. αὐ D, αὐ
 F, οὖν G   20 ἀρταγέρσα] ἀρτασάασε CE   21 ἐπὶ τούτοις ἔχετε
 om. DF   22 ὑμῶν ἄρχει DF   23 κατατάσσετε CE   ὄπισθε AH

- 33 παρεσκευάσθαι ὡς πρώτους δεῆσον ἀγωνίζεσθαι. καὶ σὺ δὲ
ὁ ἄρχων τῶν ἐπὶ ταῖς καμήλοις ἀνδρῶν, ὅπισθεν τῶν
ἄρμαμαξῶν ἐκτάττον· ποίει δ' ὅτι ἂν σοι παραγγέλλῃ Ἄρτα-
34 γέρσης. ὑμεῖς δ' οἱ τῶν ἀρμάτων ἡγεμόνες διακληρωσάμενοι,
ὁ μὲν λαχὼν ὑμῶν πρὸ τῆς φάλαγγος τὰ μεθ' ἑαυτοῦ ἑκατὸν 5
ἔχων ἄρματα καταστησάτω· αἱ δ' ἕτεραι ἑκατοστῦες τῶν
ἀρμάτων, ἡ μὲν κατὰ τὸ δεξιὸν πλευρὸν τῆς στρατιᾶς στοι-
χοῦσα ἐπέσθω τῇ φάλαγγι ἐπὶ κέρως, ἡ δὲ κατὰ τὸ εὐώνυμον.
Κῦρος μὲν οὕτω διέταπτεν.
- 35 Ἄβραδάτας δὲ ὁ Σούσων βασιλεὺς εἶπεν· Ἐγὼ σοι, 10
Κῦρε, ἐθελούσιος ὑφίσταμαι τὴν κατὰ πρόσωπον τῆς ἀντίας
36 φάλαγγος τάξιν ἔχειν, εἰ μὴ τί σοι ἄλλο δοκεῖ. καὶ ὁ
Κῦρος ἀγασθεὶς αὐτὸν καὶ δεξιωσάμενος ἐπήρετο τοὺς ἐπὶ
τοῖς ἄλλοις ἄρμασι Πέρσας· Ἡ καὶ ὑμεῖς, ἔφη, ταῦτα
συγχωρεῖτε; ἐπεὶ δ' ἐκεῖνοι ἀπεκρίναντο ὅτι οὐ καλὸν εἶη 15
ταῦτα ὑφίεσθαι, διεκλήρωσεν αὐτούς, καὶ ἔλαχεν ὁ Ἄβρα-
δάτας ἥπερ ὑφίστατο, καὶ ἐγένετο κατὰ τοὺς Αἰγυπτίους.
- 37 τότε μὲν δὴ ἀπιόντες καὶ ἐπιμεληθέντες ὦν προεῖπον
ἐδειπνοποιοῦντο καὶ φυλακὰς καταστησάμενοι ἐκοιμήθησαν.
- IV Τῇ δ' ὑστεραία πρὸ Κῦρος μὲν ἐθύετο, ὁ δ' ἄλλος 20
στρατὸς ἀριστήσας καὶ σπονδὰς ποιησάμενος ἐξωπλίζετο
πολλοῖς μὲν καὶ καλοῖς χιτῶσι, πολλοῖς δὲ καὶ καλοῖς
θώραξι καὶ κράνεσιν· ὦπλιζον δὲ καὶ ἵππους προμετωπιδίοις
καὶ προστερνιδίοις· καὶ τοὺς μὲν μονίππους παραμηριδίοις,
τοὺς δ' ὑπὸ τοῖς ἄρμασιν ὄντας παραπλευριδίοις· ὥστε 25
ἡστραπτε μὲν χαλκῶ, ἦνθει δὲ φοινικίσι πᾶσα ἡ στρατιά.
- 2 Καὶ τῷ Ἄβραδάτα δὲ τὸ τετράρρυμον ἄρμα καὶ ἵππων

1 post δεῆσον add. ὑμᾶς DF   2 ὁ CEG: ᾧ AH et DF   prius
τῶν om. HAG   3 ὅτι ἂν] ὁ C: ὡς E   παραγγέλλει CE
ἄρταγέρσας DF   5 πρὸ] πρὸς GH   ἑκατὸν] ἑκάστος DF   7 στεί-
χοῦσα HAG   8 κέρως DF   11 ᾧ κῦρε E et D   ὑφίσταμαι HAG
12 ὁ om. DF   18 προεῖπεν cit. Schneider   20 ὁ μὲν κύρος DF
22 μὲν om. DF   24 μονίππους] ἵππους DF   παραμηρίοις CAEG:
παραμηρίους H   25 ὑπὸ] ἐπὶ DF   ὄντας om. DF   παρα-
πλευριδίοις H   26 φοινικίσι CE   ἡ πᾶσα CE   27 ἀβραδάτη
HAG et DF   τετράρρυμον HAG et DF   ἵππων CE

ὀκτὼ παγκάλως ἐκεκόσμητο. ἐπεὶ δ' ἔμελλε τὸν λινοῦν
 θώρακα, ὃς ἐπιχώριος ἦν αὐτοῖς, ἐνδύεσθαι, προσφέρει
 αὐτῷ ἡ Πάνθεια (χρυσοῦν) καὶ χρυσοῦν κράνος καὶ περι-
 βραχιόνια καὶ ψέλια πλατέα περὶ τοὺς καρποὺς τῶν χειρῶν
 5 καὶ χιτῶνα πορφυροῦν ποδήρη στολιδωτὸν τὰ κάτω καὶ
 λόφον ὑακινθινοβαφῆ. ταῦτα δ' ἐποιήσατο λάθρα τοῦ
 ἀνδρὸς ἐκμετρησαμένη τὰ ἐκείνου ὄπλα. ὁ δὲ ἰδὼν ἐθαύ- 3
 μασέ τε καὶ ἐπήρετο τὴν Πάνθειαν· Οὐ δήπου, ὦ γύναι,
 συγκόψασα τὸν σαυτῆς κόσμον τὰ ὄπλα μοι ἐποιήσω; Μὰ
 10 Δί', ἔφη ἡ Πάνθεια, οὐκουν τόν γε πλείστου ἄξιον· σὺ γὰρ
 ἔμοιγε, ἦν καὶ τοῖς ἄλλοις φανῆς οἴοσπερ ἐμοὶ δοκεῖς εἶναι,
 μέγιστος κόσμος ἔση. ταῦτα δὲ λέγουσα ἅμα ἐνέδυε τὰ
 ὄπλα, καὶ λανθάνειν μὲν ἐπειράτο, ἐλείβετο δὲ αὐτῇ τὰ
 δάκρυα κατὰ τῶν παρεῖων.
 15 Ἐπεὶ δὲ καὶ πρόσθεν ὦν ἀξιοθέατος ὁ Ἀβραδάτας ὠπλίσθη 4
 τοῖς ὄπλοις τούτοις, ἐφάνη μὲν κάλλιστος καὶ ἐλευθεριώ-
 τατος, ἅτε καὶ τῆς φύσεως ὑπαρχούσης· λαβὼν δὲ παρὰ
 τοῦ ὑφηγιόχου τὰς ἡνίας παρεσκευάζετο ὡς ἀναβησόμενος
 ἤδη ἐπὶ τὸ ἄρμα. ἐν δὲ τούτῳ ἡ Πάνθεια ἀποχωρῆσαι 5
 20 κελεύσασα τοὺς παρόντας πάντας ἔλεξεν· Ἄλλ' ὅτι μὲν,
 ὦ Ἀβραδάτα, εἴ τις καὶ ἄλλη πρόποτε γυνὴ τὸν ἑαυτῆς
 ἀνδρα μείζον τῆς αὐτῆς ψυχῆς ἐτίμησεν, οἶμαί σε γιγνώ-
 σκειν ὅτι καὶ ἐγὼ μία τούτων εἰμί. τί οὖν ἐμὲ δεῖ καθ' ἕν
 ἕκαστον λέγειν; τὰ γὰρ ἔργα οἶμαί σοι πιθανώτερα παρε-
 25 σχῆσθαι τῶν νῦν λεχθέντων λόγων. ὅμως δὲ οὕτως ἔχουσα 6
 πρὸς σὲ ὥσπερ σὺ οἴσθα, ἐπομνύω σοι τὴν ἐμὴν καὶ σὴν

3 χρυσοῦν add. Meyer	prius καὶ om. C A E G H	4 ψέλλια
C A E G H	5 φολιδωτὸν C E G	τὰ om. D F
om. C E	7 ὄπλα om. G H	8 ἤρετο D F
C A E G H	9 μοι om. C E	11 ἦν] ἂν D F
φάνηθι F	οἶος D: ὡς F	12 ἔση om. D F
τε τὰ D F	13 αὐτῆς A E G H: αὐτοῖς C	15 ἀβραδάτης H A G et
D F	17 καὶ om. E et F	ante παρὰ add. καὶ C E
H A G	19 ὑποχωρῆσαι D F	22 μείζω C E et F
αὐτῆς F: ἑαυτῆς C A E G H	23 τούτων μία D F	25 post νῦν add.
ἂν Cobet	λόγων om. D F	ἐκοῦσα D F
		26 καὶ τὴν σὴν D F

- φιλίαν ἢ μὴν ἐγὼ βούλεσθαι ἂν μετὰ σοῦ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ
 γενομένου κοινῇ γῆν ἐπιέσασθαι μᾶλλον ἢ ζῆν μετ' αἰσχυνο-
 μένου αἰσχυνομένη· οὕτως ἐγὼ καὶ σὲ τῶν καλλίστων καὶ
 7 ἐμαυτὴν ἠξίωκα. καὶ Κύρῳ δὲ μεγάλην τινα δοκῶ ἡμᾶς
 χάριν ὀφείλειν, ὅτι με αἰχμάλωτον γενομένην καὶ ἐξαι- 5
 ρεθεῖσαν αὐτῷ οὔτε ὡς δούλην ἠξίωσε κεκτῆσθαι οὔτε ὡς
 ἐλευθέραν ἐν ἀτίμῳ ὀνόματι, διεφύλαξε δὲ σοὶ ὥσπερ
 8 ἀδελφοῦ γυναιῖκα λαβών. πρὸς δὲ καὶ ὅτε Ἀράσπας ἀπέστη
 αὐτοῦ ὁ ἐμὲ φυλάττων, ὑπεσχόμην αὐτῷ, εἴ με ἐάσειε πρὸς
 σὲ πέμψαι, ἠξίειν αὐτῷ σὲ πολὺ Ἀράσπου ἄνδρα καὶ 10
 πιστότερον καὶ ἀμείνονα.
- 9 Ἡ μὲν ταῦτα εἶπεν· ὁ δὲ Ἀβραδάτας ἀγασθεὶς τοῖς
 λόγοις καὶ θιγὼν αὐτῆς τῆς κεφαλῆς ἀναβλέψας εἰς τὸν
 οὐρανὸν ἐπηύξατο· Ἄλλ', ὦ Ζεῦ μέγιστε, δός μοι φανῆναι
 ἀξίῳ μὲν Πανθείας ἀνδρί, ἀξίῳ δὲ Κύρου φίλῳ τοῦ ἡμᾶς 15
 τιμήσαντος. ταῦτ' εἰπὼν κατὰ τὰς θύρας τοῦ ἄρματιοῦ
 10 δίφρου ἀνέβαινε ἐπὶ τὸ ἄρμα. ἐπεὶ δὲ ἀναβάντος αὐτοῦ
 κατέκλεισε τὸν δίφρον ὁ ὑψηνίοχος, οὐκ ἔχουσα ἢ Πάνθεια
 πῶς ἂν ἔτι ἄλλως ἀσπᾶσαιτο αὐτόν, κατεφίλησε τὸν δίφρον·
 καὶ τῷ μὲν προῆει ἤδη τὸ ἄρμα, ἢ δὲ λαθοῦσα αὐτὸν συν- 20
 εφείπετο, ἕως ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν Ἀβραδάτας εἶπε·
- 11 Θάρρει, Πάνθεια, καὶ χαῖρε καὶ ἄπιθι ἤδη. ἐκ τούτου δὴ
 οἱ εὐνοῦχοι καὶ αἱ θεράπαινοι λαβοῦσαι ἀπήγον αὐτὴν εἰς
 τὴν ἀρμάμαξαν καὶ κατακλίναντες κατεκάλυψαν τῇ σκηνῇ.
 οἱ δὲ ἄνθρωποι, καλοῦ ὄντος τοῦ θεάματος τοῦ τε Ἀβρα- 25
 δάτου καὶ τοῦ ἄρματος, οὐ πρόσθεν ἐδύναντο θεάσασθαι
 αὐτὸν πρὶν ἢ Πάνθεια ἀπῆλθεν.

4 καὶ om. C E   δοκῶ post δὲ E et D F   6 αὐτῷ C E: ἐαυτῷ
 cet.   ante ὡς δούλην add. με C A E G H   8 ὁ ἀράσπας C
 9 ἐάσει G et D: ἐάσεις F   10 post ἠξίειν add. ἔσεσθαι C A E G H
 ἀράσπα C A E G H   12 ἀβραδάτης A H et D F hic et § 10   τοῖς
 λόγοις] αὐτὴν D F   13 θίγων codd.   εἰς] πρὸς D F   15 post δὲ
 add. καὶ H A G   16 τετιμηκότος C E   18 οὐκ] οὐδ' H A G   19 ἂν
 om. D F   ἔτι om. C E   ἄλλως ἢ D F   21 ὁ ἀβραδάτα(η F)s D F
 23 αὐτὴν om. E: post λαβοῦσαι D F   24 κατακλίναντες] κατέκλιναν
 καὶ D F   τὴν σκηνὴν E et Pollux x. 52   25 τε om. G et D F

Ὡς δ' ἐκεκαλλιερέηκει μὲν ὁ Κῦρος, ἡ δὲ στρατιὰ παρετέ- 12
 τακτο αὐτῷ ὥσπερ παρήγγειλε, κατέχων σκοπὰς ἄλλας πρὸ
 ἄλλων συνεκάλεσε τοὺς ἡγεμόνας καὶ ἔλεξεν ὧδε. Ἄνδρες 13
 φίλοι καὶ σύμμαχοι, τὰ μὲν ἱερὰ οἱ θεοὶ ἡμῖν φαίνουσιν
 5 οἷάπερ ὅτε τὴν πρόσθεν νίκην ἔδοσαν· ὑμᾶς δ' ἐγὼ βούλο-
 μαι ἀναμνήσαι ὧν μοι δοκεῖτε μεμνημένοι πολὺ ἂν εὐθυμό-
 τεροι εἰς τὸν ἀγῶνα ἵεναι. ἡσκήκατε μὲν γὰρ τὰ εἰς τὸν 14
 πόλεμον πολὺ μάλλον τῶν πολεμίων, συντέτραφθε δὲ καὶ
 συντέταχθε ἐν τῷ αὐτῷ πολὺ πλείω ἤδη χρόνον ἢ οἱ πολέμιοι
 10 καὶ συννευικήκατε μετ' ἀλλήλων· τῶν δὲ πολεμίων οἱ πολλοὶ
 συνήττηνται μεθ' αὐτῶν, οἱ δὲ ἀμάχητοι ἐκατέρων οἱ μὲν
 τῶν πολεμίων ἴσασιν ὅτι προδότας τοὺς παραστάτας ἔχουσιν,
 ὑμεῖς δὲ οἱ μεθ' ἡμῶν ἴστε ὅτι μετὰ θελόντων τοῖς συμμά-
 χοις ἀρήγειν μαχεῖσθε. εἰκὸς δὲ τοὺς μὲν πιστεύοντας 15
 15 ἀλλήλοις ὁμόνως μάχεσθαι μένοντας, τοὺς δὲ ἀπιστοῦντας
 ἀναγκαῖον βουλευέσθαι πῶς ἂν ἕκαστοι τάχιστα ἐκποδῶν
 γένοιντο. ἴωμεν δὴ, ὦ ἄνδρες, ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἄρματα 16
 μὲν ἔχοντες ὀπλισμένα πρὸς ἄοπλα τὰ τῶν πολεμίων, ὡς
 δ' αὐτῶς καὶ ἵππείας καὶ ἵππους ὀπλισμένους πρὸς ἀόπλους,
 20 ὡς ἐκ χειρὸς μάχεσθαι. περὶ οἷς δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις οἷς καὶ 17
 πρόσθεν μαχεῖσθε, Αἰγύπτιοι δὲ ὁμοίως μὲν ὀπλισμένοι
 εἰσίν, ὁμοίως δὲ τεταγμένοι· τὰς τε γὰρ ἀσπίδας μείζους
 ἔχουσιν ἢ ὡς ποιεῖν τι καὶ ὄραν, τεταγμένοι τε εἰς ἑκατὸν
 25 δῆλον ὅτι κωλύσουσιν ἀλλήλους μάχεσθαι πλὴν πάνυ ὀλί- 18
 γων. εἰ δὲ ὠθοῦντες ἐξώσειν πιστεύουσιν, ἵπποις αὐτοῦς 18
 πρῶτον δεήσει ἀντέχειν καὶ σιδήρῳ ὑφ' ἵππων ἰσχυριζομένῳ·

1 δ' ἐκεκαλλιερέηκει D: δὲ καὶ καλλιερέηκει CA: δὲ κεκαλλιερέηκει
 EGH: δὲ καλλιερέηκει F 2 κατέχων . . . ἄλλων suspectum Hart-
 mano 4 σύμμαχοι G ἡμῖν post ἱερὰ D: om. F 7 μὲν om.
 DF 8 μάλλον ἢ HAG 9 τῷ om. CE 10 οἱ πολλοὶ
 μὲν ἠττηνται DF 11 μετ' αὐτῶν CA EGH: μεθ' ἑαυτῶν F: καθ'
 ἑαυτῶν D ἄμαχοι cit. Dind. 13 μετ' ἐθελόντων F τῶν συμμάχων
 DF 14 μαχεῖσθε CE: μάχεσθε cet. 15 ὁμόνως codd.: corr.
 Dind. 16 ἂν om. DF ἐκποδῶν AH et F 20 οἷς] οἷοις DF
 21 αἰγυπτίοις δὲ οἱ ὁμοίως DF 23 ἑκατὸν] ἕκαστον CAGH
 25 ante ὠθοῦντες add. τῷ DF

ἦν δέ τις αὐτῶν καὶ ὑπομείνη, πῶς ἅμα δυνήσεται ἵππο-
μαχεῖν τε καὶ φαλαγγομαχεῖν καὶ πυργομαχεῖν; καὶ γὰρ
οἱ ἀπὸ τῶν πύργων ἡμῖν μὲν ἐπαρήξουσι, τοὺς δὲ πολεμίους
19 παίοντες ἀμηχανεῖν ἀντὶ τοῦ μάχεσθαι ποιήσουσιν. εἰ δέ
τινος ἔτι ἐνδείσθαι δοκεῖτε, πρὸς ἐμὲ λέγετε· σὺν γὰρ θεοῖς 5
οὐδενὸς ἀπορήσομεν. καὶ εἰ μὲν τις εἰπεῖν τι βούλεται,
λεξάτω· εἰ δὲ μή, ἐλθόντες πρὸς τὰ ἱερὰ καὶ προσευξάμενοι
20 οἷς ἐθύσαμεν θεοῖς ἴτε ἐπὶ τὰς τάξεις· καὶ ἕκαστος ὑμῶν
ὑπομιμνησκέτω τοὺς μεθ' αὐτοῦ ἄπερ ἐγὼ ὑμᾶς, καὶ ἐπι-
δεικνύτω τις τοῖς ἀρχομένοις ἑαυτὸν ἄξιον ἀρχῆς, ἄφοβον 10
δεικνὺς καὶ σχῆμα καὶ πρόσωπον καὶ λόγους.

1 ὑπομένη DF   2 καὶ πυργομαχεῖν om. C A E G H   5 τινες
H A G: τι D   γὰρ om. C E   6 οὐδὲν DF   τι post βούλεται
C E   8 ἐθύομεν DF   9 ἑαυτοῦ C E et D

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Ζ

Οἱ μὲν δὴ εὐξάμενοι τοῖς θεοῖς ἀπῆσαν πρὸς τὰς τάξεις· **I**
 τῷ δὲ Κύρῳ καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν προσήνεγκαν οἱ θεράποντες
 ἐμφαγεῖν καὶ πιεῖν ἔτι οὖσιν ἀμφὶ τὰ ἱερά. ὁ δὲ Κύρος
 ὥσπερ εἶχεν ἐστηκὼς ἀπαρξάμενος ἠρίστα καὶ μετεδίδου
 5 αἰὲ τῷ μάλιστα δεομένῳ· καὶ σπείσας καὶ εὐξάμενος ἔπια,
 καὶ οἱ ἄλλοι δὲ οἱ περὶ αὐτὸν οὕτως ἐποιοῦν. μετὰ δὲ
 ταῦτα αἰτησάμενος Δία πατρῶν ἡγεμόνα εἶναι καὶ σύμμαχον
 ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἐκέλευεν.
 ὠπλισμένοι δὲ πάντες ἦσαν οἱ περὶ τὸν Κύρον τοῖς αὐτοῖς **2**
 10 Κύρῳ ὄπλοις, χιτῶσι φοινικοῖς, θώραξι χαλκοῖς, κράνεσι
 χαλκοῖς, λόφοις λευκοῖς, μαχαίραις, παλτῷ κρανείνῳ ἐνὶ
 ἑκάστος· οἱ δὲ ἵπποι προμετωπιδίοις καὶ προστερνιδίοις καὶ
 παραμηριδίοις χαλκοῖς· τὰ δ' αὐτὰ ταῦτα παραμηρίδια ἦν
 καὶ τῷ ἀνδρὶ· τοσοῦτον μόνον διέφερον τὰ Κύρου ὄπλα ὅτι
 15 τὰ μὲν ἄλλα ἐκέχριστο τῷ χρυσοειδεῖ χρώματι, τὰ δὲ Κύρου
 ὄπλα ὥσπερ κάτοπτρον ἐξέλαμπεν. ἐπεὶ δὲ ἀνέβη καὶ **3**
 ἔστη ἀποβλέπων ἦπερ ἔμελλε πορεύεσθαι, βροντὴ δεξιὰ
 ἐφθέγγετο· ὁ δ' εἶπεν· Ἐψόμεθά σοι, ὦ Ζεῦ μέγιστε. καὶ
 ὠρμάτο ἐν μὲν δεξιᾷ ἔχων Χρυσάνταν τὸν ἵππαρχον καὶ τοὺς
 20 ἱππέας, ἐν ἀριστερᾷ δὲ Ἀρσάμαν καὶ τοὺς πεζοὺς. παρηγ- **4**
 γύησε δὲ παρορᾶν πρὸς τὸ σημεῖον καὶ ἐν ἴσῳ ἔπεσθαι·

3 ἐμφαγεῖν καὶ πιεῖν V cor. : ἐμφοεῖν D : ἐμφοεῖν καὶ ἐμφοεῖν F : ἐμφοεῖν καὶ φαγεῖν CAEGH 8 αὐτὸν CEH et F
 ἐκέλευσεν AG et D 9 ἦσαν om. CAEGH 11 λόφοις λευκοῖς om. A :
 λόφοις δὲ λευκοῖς CE GH κρανείνῳ D : κράνει CAEGH : κραινῶ F
 οἷς ἐνὶ D f : οἷς ἐνὶ F 12 καὶ παραμηριδίοις Weiske : καὶ παραπλευρι-
 δίοις DF : om. CAEGH 13 παραμηρίδια ἦν καὶ Weiske : καὶ
 παραμηρίδια ἦν codd. 14 διέφερε DF ὄπλα . . . κύρου om. CE
 15 ἐκέχριστο HAG et D : ἐκέχρωστο F : corr. Cobet 16 ἐξέλαμπον
 G 17 βλέπων HAG et DF 19 μὲν ἐν codd. : corr. Dind.
 20 ἀρσάμαν Philadelphus : ἀρίσμαν HAG : ἀρίσμον CE : ἀρσάμβαν
 D : ἀρσάμαν F

ἦν δὲ αὐτῷ τὸ σημεῖον ἀετὸς χρυσοῦς ἐπὶ δόρατος μακροῦ ἀνατεταμένος. καὶ νῦν δ' ἔτι τοῦτο τὸ σημεῖον τῷ Περσῶν βασιλεῖ διαμένει. πρὶν δὲ ὄραν τοὺς πολεμίους εἰς τρεῖς ἀνέπαυσε τὸ στράτευμα.

- 5 Ἐπεὶ δὲ προεληλύθεισαν ὡς εἴκοσι σταδίους, ἤρχοντο 5
ἤδη τὸ τῶν πολεμίων στράτευμα ἀντιπροσιὸν καθορᾶν. ὡς
δ' ἐν τῷ καταφανεῖ πάντες ἀλλήλοις ἐγένοντο καὶ ἔγνωσαν
οἱ πολέμιοι πολὺ ἐκατέρωθεν ὑπερφαλαγγοῦντες, στήσαντες
τὴν αὐτῶν φάλαγγα (οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως κυκλοῦσθαι), ἐπέ-
καμπτου εἰς κύκλωσιν, ὥσπερ γάμμα ἐκατέρωθεν τὴν ἑαυτῶν 10
6 τάξιν ποιήσαντες, ὡς πάντοθεν ἅμα μάχονται. ὁ δὲ Κῦρος
ὄρων ταῦτα οὐδέν τι μᾶλλον ἀφίστατο, ἀλλ' ὡσαύτως ἠγεῖτο.
κατανοῶν δὲ ὡς πρόσω τὸν κάμπτηρα ἐκατέρωθεν ἐποιή-
σαντο περὶ ὃν κάμπτοντες ἀνέτεινον τὰ κέρατα, Ἐννοεῖς,
ἔφη, ὦ Χρυσάντα, ἔνθα τὴν ἐπικαμπὴν ποιοῦνται; Πάνυ 15
γε, ἔφη ὁ Χρυσάντας, καὶ θαυμάζω γε· πολὺ γὰρ μοι δοκοῦ-
σιν ἀποσπᾶν τὰ κέρατα ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν φάλαγγος. Ναὶ
7 μὰ Δι', ἔφη ὁ Κῦρος, καὶ ἀπό γε τῆς ἡμετέρας. Τί δὴ
τοῦτο; Δῆλον ὅτι φοβούμενοι μὴ ἦν ἐγγὺς ἡμῶν γένωνται
τὰ κέρατα τῆς φάλαγγος ἔτι πρόσω οὔσης, ἐπιθώμεθα αὐτοῖς. 20
Ἐπειτ', ἔφη ὁ Χρυσάντας, πῶς δυνήσονται ὠφελεῖν οἱ
ἕτεροι τοὺς ἑτέρους οὕτω πολὺ ἀπέχοντες ἀλλήλων; Ἀλλὰ
δῆλον, ἔφη ὁ Κῦρος, ὅτι ἡνίκα ἂν γένωνται τὰ κέρατα
ἀναβαίνοντα κατ' ἀντιπέρας τῶν πλαγίων τοῦ ἡμετέρου
στρατεύματος, στραφέντες ὡς εἰς φάλαγγα ἅμα πάντοθεν 25
8 ἡμῖν προσίασι μαχοῦμενοι. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Χρυσάντας, εἴ

3 εἰς G et D: καὶ cet. 5 δὲ ἤδη CAEGH προεληλύθεισαν F:
προεληλύθεισαν CAEGH: προεληλύθεισαν D 6 παρορᾶν codd.:
corr. Dind. 7 ἀλλήλοις] ἕλληνας CAEGH 9 αὐτῶν CAEGH:
ἑαυτῶν DF ἐπεκάμπτου AH 10 ὅπως ὥσπερ DF 11 ὡς
om. DF ὁ δὲ κύρος] κύρος δὲ DF 13 ἐποίησατο AG
14 ἔτεινον CE 17 αὐτῶν F 19 post ὅτι add. ἔφη DF
ἦν ἐγγὺς] ἐνεγγυς HAG γένωνται CE: γένηται cet. 20 ἔτι]
ἐπὶ CAEGH 22 ἀλλὰ δῆλον om. HAG 23 ὁ κύρος om.
HAG γένωνται HAG: γένηται cet. 25 στραφέντες] στραφεῖεν
CAGH: στραφήσονται E 26 προσίασι cod. Med. 55, 19: om.
CAEGH προίασιν ὡς ἅμα πάντοθεν DF

σοι δοκοῦσι βουλευέσθαι; Πρὸς γε ἂ ὀρώσι· πρὸς δὲ ἂ οὐχ ὀρώσιν ἔτι κάκιον ἢ εἰ κατὰ κέρας προσῆσαν. ἀλλὰ σὺ μὲν, ἔφη, ὦ Ἀρσάμα, ἡγοῦ τῷ πεζῷ ἡρέμα ὡσπερ ἐμὲ ὀράς· καὶ σὺ, ὦ Χρυσάντα, ἐν ἴσῳ τούτῳ τὸ ἵππικὸν ἔχων συμπαρ-
 5 ἔπον. ἐγὼ δὲ ἄπειμι ἐκείσε ὅθεν μοι δοκεῖ καιρὸς εἶναι ἄρχεσθαι τῆς μάχης· ἅμα δὲ παριῶν ἐπισκέψομαι ἕκαστα πῶς ἡμῖν ἔχει. ἐπειδὰν δ' ἐκεῖ γένωμαι, ὅταν ἤδη ὁμοῦ 9
 προσιόντες ἀλλήλοις γινώμεθα, παιᾶνα ἐξάρξω, ὑμεῖς δὲ ἐπείγεσθε. ἡνίκα δ' ἂν ἡμεῖς ἐγχειρῶμεν τοῖς πολεμίοις,
 10 αἰσθήσεσθε μὲν, οὐ γὰρ οἶμαι ὀλίγος θόρυβος ἔσται, ὀρμή-
 σεται δὲ τηνικαῦτα Ἀβραδάτας ἤδη σὺν τοῖς ἄρμασιν εἰς
 τοὺς ἐναντίους· οὕτω γὰρ αὐτῷ εἰρήσεται· ὑμᾶς δὲ χρῆ
 ἔπεσθαι ἐχομένους ὅτι μάλιστα τῶν ἀρμάτων. οὕτω γὰρ
 15 σομαι δὲ καγὼ ἢ ἂν δύνωμαι τάχιστα διώκων τοὺς ἄνδρας,
 ἦν οἱ θεοὶ θέλωσι.

Ταῦτ' εἰπὼν καὶ ξύνθημα παρεγγυήσας Ζεὺς σωτὴρ καὶ 10
 ἡγεμὼν ἐπορεύετο. μετὰξὺ δὲ τῶν ἀρμάτων καὶ τῶν θωρακο-
 φόρων διαπορευόμενος ὁπότε προσβλέψειέ τινας τῶν ἐν
 20 ταῖς τάξεσι, τότε μὲν εἶπεν ἄν· ὦ ἄνδρες, ὡς ἠδὺ ὑμῶν
 τὰ πρόσωπα θεάσασθαι. τοτὲ δ' αὖ ἐν ἄλλοις ἂν ἔλεξεν·
 Ἄρα ἐννοεῖτε, ἄνδρες, ὅτι ὁ νῦν ἀγὼν ἐστίν οὐ μόνον περὶ
 τῆς τήμερον νίκης, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς πρόσθεν ἦν νενικήκατε
 καὶ περὶ πάσης εὐδαιμονίας; ἐν ἄλλοις δ' ἂν παριῶν εἶπεν· 11
 25 ὦ ἄνδρες, τὸ ἀπὸ τοῦδε οὐδέν ποτε ἔτι θεοὺς αἰτιατέον
 ἔσται· παραδεδώκασι γὰρ ἡμῖν πολλὰ τε καὶ ἀγαθὰ κτήσα-

1 πρὸς γε] πρὸς C E 5 περίεμι D F 6 παριῶν G
 καὶ ἐπισκέψομαι G et D 8 γινώμεθα C E παιᾶνα H A G
 ἐξάρχω C E G 9 ἐφέπεσθε D F 10 ὀρμήσεται] εὐρήσετε
 C A E G H 11 τηνικαῦτα] ἡνίκα αὐτὸς C A E G H ἀβραδάτης
 H A G et D F 14 τῶν πολεμίων τεταραγμένων C E 17 συνθήματα
 D F (εὔ D F σῶτερ D 21 ἄλλοις ἂν] ἄλλοισιν C A E G H
 23 καὶ om. H A G ἐνικήσατε D F 24 δ' ἂν] δὲ C A E G H
 post ἂν add. αὖ D F παριῶν Hug: προσιῶν C A E G H: προῶν
 D F 25 ποτε om. D 26 ἔτι ante ἔσται D F ante ἀγαθὰ add.
 μεγάλα D F

- 12 σθαι. ἀλλ' ἄνδρες ἀγαθοὶ γενώμεθα. κατ' ἄλλους δ' αὖ
 τοιάδε· ὦ ἄνδρες, εἰς τίνα ποτ' ἂν καλλίονα ἔρανον ἀλλή-
 λους παρακαλέσαιμεν ἢ εἰς τόνδε; νῦν γὰρ ἔξεστιν ἀγαθοῖς
 ἀνδράσι γενομένοις πολλὰ κάγαθὰ ἀλλήλοις εἰσενεγκεῖν.
- 13 κατ' ἄλλους δ' αὖ· Ἐπίστασθε μὲν, οἶμαι, ὦ ἄνδρες, ὅτι 5
 νῦν ἄθλα πρόκειται τοῖς νικῶσι μὲν διώκειν, παίειν, κατα-
 καίνειν, ἀγαθὰ ἔχειν, καλὰ ἀκούειν, ἐλευθέρους εἶναι, ἄρχειν·
 τοῖς δὲ κακοῖς δῆλον ὅτι τὰναντία τούτων. ὅστις οὖν αὐτὸν
 φιλεῖ, μετ' ἐμοῦ μαχέσθω· ἐγὼ γὰρ κακὸν οὐδὲν οὐδ' αἰσχροὺν
- 14 ἐκὼν εἶναι προσήσομαι. ὁπότε δ' αὖ γένοιτο κατὰ τινὰς 10
 τῶν πρόσθεν συμμαχεσαμένων, εἶπεν ἄν· Πρὸς δὲ ὑμᾶς,
 ὦ ἄνδρες, τί δεῖ λέγειν; ἐπίστασθε γὰρ οἶαν τε οἱ ἀγαθοὶ
 ἐν ταῖς μάχαις ἡμέραν ἄγουσι καὶ οἶαν οἱ κακοί.
- 15 Ὡς δὲ παριῶν κατὰ Ἀβραδάταν ἐγένετο, ἔστη· καὶ ο
 Ἀβραδάτας παραδοὺς τῷ ὑφηγιόχῳ τὰς ἡνίας προσῆλθεν 15
 αὐτῷ· προσέδραμον δὲ καὶ ἄλλοι τῶν πλησίον τεταγμένων
 καὶ πεζῶν καὶ ἄρματηλατῶν. ὁ δ' αὖ Κῦρος ἐν τοῖς παρα-
 γεγενημένοις ἔλεξεν· Ὁ μὲν θεός, ὦ Ἀβραδάτα, ὥσπερ σὺ
 ἡξίους, συνηξιώσέ σε καὶ τοὺς σὺν σοὶ πρωτοστάτας εἶναι
 τῶν συμμαχῶν· σὺ δὲ τοῦτο μέμνησο, ὅταν δέῃ σε ἤδη 20
 ἀγωνίζεσθαι, ὅτι Πέρσαι οἳ τε θεασόμενοι ὑμᾶς ἔσονται καὶ
 οἱ ἐψόμενοι ὑμῖν καὶ οὐκ ἐάσουντες ἐρήμους ὑμᾶς ἀγωνί-
 16 ζεσθαι. καὶ ὁ Ἀβραδάτας εἶπεν· Ἀλλὰ τὰ μὲν καθ' ἡμᾶς
 ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Κῦρε, καλῶς ἔχειν· ἀλλὰ τὰ πλάγια λυπεῖ
 με, ὅτι τὰ μὲν τῶν πολεμίων κέρατα ἰσχυρὰ ὄρω ἀνατεινό- 25
 μενα καὶ ἄρμασι καὶ παντοδαπῇ στρατιᾷ· ἡμέτερον δ' οὐδὲν

1 ἄνδρες] ὦ ἄνδρες codd. : corr. Dind. 2 ποτ' ἂν] ποτε CAEGH
 5 ὦ ἄνδρες οἶμαι CE 6 παίειν om. HAG : καὶ CE 7 κάλ' DF
 ἐλευθέρους E et F 8 αὐτὸν H cor. et Df : αὐτὸν H pr. AG et F :
 ἐαυτὸν CE 9 οὐδὲν κακὸν DF 10 προσήσομαι Aldina : προήσομαι
 codd. 11 συμμαχεσαμένων CAGH : συμμαχεσμένων E
 14 ἀβραδάτην et ἀβραδάτης hic et infra HAG et DF καὶ] μὲν
 CAEGH 15 προσῆλθε δ' αὐτῷ CAEGH 16 οἱ ἄλλοι
 DF 18 ἔλεξε τοιάδε DE 19 σε om. CAEGH 21 θεασά-
 μενοι CE et F 22 ἐάσονται CE : τες in ras. G : es in ras. H
 ἡμᾶς HAG 23 μὲν om. DF 25 ante τῶν add. πλάγια
 CAEGH κέρατα om. DF

ἄλλο αὐτοῖς ἀντιτέτακται ἢ ἄρματα· ὥστ' ἔγωγ', ἔφη, εἰ μὴ
 ἔλαχον τήνδε τὴν τάξιν, ἡσχυρόμην ἂν ἐνθάδε ὢν· οὕτω
 πολὺ μοι δοκῶ ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἶναι. καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν· 17
 'Ἄλλ' εἰ τὰ παρὰ σοὶ καλῶς ἔχει, θάρρει ὑπὲρ ἐκείνων· ἐγὼ
 5 γάρ σοι σὺν θεοῖς ἔρημα τῶν πολεμίων τὰ πλάγια ταῦτα
 ἀποδείξω. καὶ σὺ μὴ πρότερον ἔμβαλλε τοῖς ἐναντίοις,
 διαμαρτύρομαι, πρὶν ἂν φεύγοντας τούτους οὖς νῦν φοβῆ
 θεάσῃ· τοιαῦτα δ' ἐμεγαληγόρει, μελλούσης τῆς μάχης
 γίγνεσθαι· ἄλλως δ' οὐ μάλα μεγαλήγορος ἦν· "Ὅταν
 10 μέντοι ἴδῃς τούτους φεύγοντας, ἐμέ τε ἤδη παρεῖναι νόμιζε
 καὶ ὄρμα εἰς τοὺς ἄνδρας· καὶ σὺ γὰρ τότε τοῖς μὲν ἐναν-
 τίοις κακίοις ἂν χρήσαιο, τοῖς δὲ μετὰ σαυτοῦ ἀρίστοις.
 ἀλλ' ἕως ἔτι σοι σχολή, ὦ Ἀβραδάτα, πάντως παρελάσας 18
 παρὰ τὰ σαυτοῦ ἄρματα παρακάλει τοὺς σὺν σοὶ εἰς τὴν
 15 ἐμβολήν, τῷ μὲν προσώπῳ παραθαρρύνων, ταῖς δ' ἐλπίσιν
 ἐπικουφίζων. ὅπως δὲ κράτιστοι φανείσθε τῶν ἐπὶ τοῖς
 ἄρμασι, φιλονικίαν αὐτοῖς ἔμβαλλε· καὶ γάρ, εὖ ἴσθι, ἦν
 τάδε εὖ γένηται, πάντες ἐροῦσι τὸ λοιπὸν μηδὲν εἶναι κερδα-
 λεώτερον ἀρετῆς. ὁ μὲν δὴ Ἀβραδάτας ἀναβὰς παρήλαυσε
 20 καὶ ταῦτ' ἐποίει.

Ὁ δ' αὖ Κῦρος παριῶν ὡς ἐγένετο πρὸς τῷ εὐωνύμῳ, 19
 ἐνθα ὁ Ὑστάσπας τοὺς ἡμίσεις ἔχων ἦν τῶν Περσῶν
 ἱππέων, ὀνομάσας αὐτὸν εἶπεν· ὦ Ὑστάσπα, νῦν (ὄρᾱς;)
 ἔργον τῆς σῆς ταχυεργίας· νῦν γὰρ ἦν φθάσωμεν τοὺς
 25 πολεμίους κατακαίνοντες, οὐδεὶς ἡμῶν ἀποθανεῖται. καὶ ὁ 20
 Ὑστάσπας ἐπιγελάσας εἶπεν· Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἐξ
 ἐναντίας ἡμῖν μελήσει, τοὺς δ' ἐκ πλαγίου σὺ ἄλλοις πρόσ-
 ταξον, ὅπως μηδ' οὔτοι σχολάζωσι. καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν·

1 ἐγὼ C E   6 ἐναντίοις Dind. : αἰγυπτίοις ὡς ἐναντίοις C A E G
 et qui ὡς in ras. H : πολεμίοις D F   7 μαρτύρομαι C A E G H
 10 τούτους om. C E : τούτους ἴδῃς D   11 καὶ γὰρ σὺ μὲν τοῖς ἐναντίοις
 C E   16 δὲ om. C E   φανείσθε F : ἦ in ras. H : φανῆσθε cet.
 18 εὖ om. D   τὸ λοιπὸν] πολλοὶ C   21 τὸ εὐώνυμον C E   22 ὁ
 om. D F   ὑστάσπης C A E G H   24 εἰ φθάσωμεν C A E G H
 25 κατακαίνοντες C A E G H   27 σὺ om. C E H

Ἄλλ' ἐπὶ γε τούτους ἐγὼ αὐτὸς παρέρχομαι· ἀλλ', ὦ
 Ὑστάσπα, τόδε μέμνησο, ὅτ' ἂν ἡμῶν ὁ θεὸς νίκην διδῶ,
 ἣν τί που μένη πολέμιον, πρὸς τὸ μαχόμενον αἰεὶ συμ-
 21 βάλλωμεν. ταῦτ' εἰπὼν προήει. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸ πλευρὸν
 παριῶν ἐγένετο καὶ κατὰ τὸν ἄρχοντα τῶν ταύτη ἄρμάτων, 5
 πρὸς τοῦτον ἔλεξεν· Ἐγὼ δὲ ἔρχομαι ὑμῖν ἐπικουρήσων·
 ἀλλ' ὁπόταν αἴσθησθε ἡμᾶς ἐπιτιθεμένους κατ' ἄκρον, τότε
 καὶ ὑμεῖς πειρᾶσθε ἅμα διὰ τῶν πολεμίων ἐλαύνειν· πολὺ
 γὰρ ἐν ἀσφαλεστέρω ἔσεσθε ἔξω γενόμενοι ἢ ἐνδον ἀπο-
 22 λαμβανόμενοι. ἐπεὶ δ' αὖ παριῶν ἐγένετο ὄπισθεν τῶν 10
 ἄρμαμαξῶν, Ἀρταγέρσαν μὲν καὶ Φαρνούχον ἐκέλευσεν
 ἔχοντας τήν τε τῶν πεζῶν χιλιοστὺν καὶ τήν τῶν ἰππέων
 μένειν αὐτοῦ. Ἐπειδὴν δ', ἔφη, αἰσθάνησθε ἐμοῦ ἐπιτιθε-
 μένου τοῖς κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας, τότε καὶ ὑμεῖς τοῖς καθ'
 ὑμᾶς ἐπιχειρεῖτε· μαχεῖσθε δ', ἔφη, πρὸς κέρας, ἥπερ 15
 ἀσθενέστατον στράτευμα γίγνεται, φάλαγγα [δ'] ἔχοντες,
 ὥσπερ ἂν ἰσχυρότατοι εἴητε. καὶ εἰσὶ μὲν, ὡς ὄρατε, τῶν
 πολεμίων ἰππεῖς οἱ ἔσχατοι· πάντως δὲ πρόετε πρὸς αὐτοὺς
 τήν τῶν καμήλων τάξιν, καὶ εὖ ἴστε ὅτι καὶ πρὶν μάχεσθαι
 γελοίους τοὺς πολεμίους θεάσεσθε. 20

23 Ὁ μὲν δὴ Κῦρος ταῦτα διαπραξάμενος ἐπὶ τὸ δεξιὸν
 παρήει· ὁ δὲ Κροῖσος νομίσας ἤδη ἐγγύτερον εἶναι τῶν
 πολεμίων τήν φάλαγγα σὺν ἧ αὐτὸς ἐπορεύετο ἢ τὰ ἀνατει-
 νόμενα κέρατα, ἦρε τοῖς κέρασι σημεῖον μηκέτι ἄνω πορεύε-
 σθαι, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν χώρᾳ στραφῆναι. ὡς δ' ἔστησαν ἀντία 25
 πρὸς τὸ τοῦ Κύρου στράτευμα ὀρῶντες, ἐσήμηνεν αὐτοῖς
 24 πορεύεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους. καὶ οὕτω δὴ προσῆσαν

2 διδῶ D F : διαδῆ C E : om. A : διδοῖ G H 5 προίων E et D F
 ἐγίγνετο D F 6 δ' ἐπέρχομαι C A E G H 7 ἡμᾶς om. C E
 ἐπιτιθεμένους C A G H 12 τε om. C A E G H πεζῶν] περσῶν
 C A E G H 15 ἥπερ Castalio : ὥσπερ codd. 16 ἀσθενέστατον
 D : ἀσθενέστερον cet. φάλαγγας ἔχοντες H A G δ' del. Sauppe
 23 ἢ τὰ ἀνατεινόμενα] ἐπανατεινόμενα τὰ C A E G H 24 ἄνωθεν
 D F 25 αὐτοῦ om. D F ἐν τῇ χώρᾳ D F ἀντία] πάντες D F
 26 τοῦ om. D F ἐσήμαιεν E et D F 27 προσήσαν C A E G H :
 προίεσαν D : προήεσαν F

τρεῖς φάλαγγες ἐπὶ τὸ Κύρου στράτευμα, ἡ μὲν μία κατὰ
 πρόσωπον, τὼ δὲ δύο, ἡ μὲν κατὰ τὸ δεξιόν, ἡ δὲ κατὰ τὸ
 εὐώνυμον· ὥστε πολὺν φόβον παρῆναι πάσῃ τῇ Κύρου
 στρατιᾷ. ὥσπερ γὰρ μικρὸν πλινθίον ἐν μεγάλῳ τεθέν,
 5 οὕτω καὶ τὸ Κύρου στράτευμα πάντοθεν περιείχεται ὑπὸ τῶν
 πολεμίων καὶ ἵππεῦσι καὶ ὀπλίταις καὶ πελτοφόροις καὶ
 τοξόταις καὶ ἄρμασι πλὴν ἐξόπισθεν. ὅμως δὲ ὡς ὁ Κῦρος 25
 [ἐπεὶ] παρήγγειλεν, ἐστράφησαν πάντες ἀντιπρόσωποι τοῖς
 πολεμίοις· καὶ ἦν μὲν πολλὴ πανταχόθεν σιγὴ ὑπὸ τοῦ
 10 τὸ μέλλον ὀκνεῖν· ἠνίκα δὲ ἔδοξε τῷ Κύρῳ καιρὸς εἶναι,
 ἐξῆρχε παιᾶνα, συνεπήχησε δὲ πᾶς ὁ στρατός. μετὰ δὲ 26
 τοῦτο τῷ Ἐνναλίῳ τε ἄμα ἐπηλάλαξαν καὶ ἐξανίσταται ὁ
 Κῦρος, καὶ εὐθὺς μὲν μετὰ τῶν ἱππέων λαβῶν πλαγίους
 τοὺς πολεμίους ὁμόσε αὐτοῖς τὴν ταχίστην συνεμίγνυνεν·
 15 οἱ δὲ περὶ αὐτῷ συντεταγμένοι ταχὺ ἐφείποντο, καὶ περιε-
 πτύσσοντο ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ὥστε πολὺ ἐπλεονέκτει· φά-
 λαγγι γὰρ κατὰ κέρας προσέβαλλεν· ὥστε ταχὺ ἰσχυρὰ
 φυγὴ ἐγένετο τοῖς πολεμίοις.

Ὡς δὲ ἦσθετο Ἀρταγέρσης ἐν ἔργῳ ὄντα τὸν Κῦρον, 27
 20 ἐπιτίθεται καὶ αὐτὸς κατὰ τὰ εὐώνυμα, προεὶς τὰς καμήλους
 ὥσπερ Κῦρος ἐκέλευσεν. οἱ δὲ ἵπποι αὐτὰς ἐκ πάνυ πολλοῦ
 οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλ' οἱ μὲν ἔκφρονες γιγνόμενοι ἔφευγον,
 οἱ δ' ἐξήλλοντο, οἱ δ' ἐνέπιπτον ἀλλήλοις. τοιαῦτα γὰρ
 πάσχουσιν ἵπποι ὑπὸ καμήλων. ὁ δὲ Ἀρταγέρσης συντεταγ- 28
 25 μένους ἔχων τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ ταραπτομένοις ἐπέκειτο· καὶ

2 τῶ] τὰ H pr. A pr. G   3 πολὺν] τὸ λοιπὸν C A E G H   4 στρα-
 τεία H A G   7 post ἄρμασι add. καὶ H A G   ὡς Hug: καὶ C A E H et
 D F: om. G   8 ἐπεὶ del. Hug   ἐξέστησαν C: ἐξεστράφησαν E
 ἀντιπρόσωπον C A G H (ἐπίπροσθεν τῶν πολεμίων E)   9 πάντοθεν
 C E   10 post καιρὸς add. ἤδη D F   11 παιᾶνα H A G   12 ἐξη-
 λάλαξαν C E   καὶ ἐξανίσταται] ἴσταται D F   13 μὲν μετὰ D F:
 μὲν τὰ H pr. A G: μετὰ C E H cor.   λαθῶν C A E G H   15 περιέ-
 πτυσσον D F   17 προσέβαλλεν C E: προσέβαλλον D F   19 ἀρταγέρ-
 σας D F   ἔργῳ] ἴσῳ C A E G H   21-4 αὐτὰς... ἵπποι om.
 C E   24 οἱ ἵπποι A et D   ἀρταγέρσας H et D F   25 μετ'
 αὐτοῦ F

τὰ ἄρματα δὲ κατὰ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ εὐώνυμον ἅμα ἐνέβαλλε.
καὶ πολλοὶ μὲν τὰ ἄρματα φεύγοντες ὑπὸ τῶν κατὰ κέρας
ἐπομένων ἀπέθνησκον, πολλοὶ δὲ τούτους φεύγοντες ὑπὸ
τῶν ἀρμάτων ἠλίσκοντο.

- 29 Καὶ ὁ Ἀβραδάτας δὲ οὐκέτι ἔμελλεν, ἀλλ' ἀναβοήσας· 5
Ἄνδρες φίλοι, ἔπεσθε, ἐνίει οὐδὲν φειδόμενος τῶν ἵππων,
ἀλλ' ἰσχυρῶς ἐξαιμάτων τῷ κέντρῳ· συνεξώρμησαν δὲ καὶ
οἱ ἄλλοι ἀρματηλάται. καὶ τὰ μὲν ἄρματα ἔφευγεν αὐτοὺς
εὐθύς, τὰ μὲν ἀναλαβόντα τοὺς παραβάτας, τὰ δὲ καὶ
30 ἀπολιπόντα. ὁ δὲ Ἀβραδάτας ἀντικρὺ διάττων εἰς τὴν τῶν 10
Αἰγυπτίων φάλαγγα ἐμβάλλει· συνεισέβαλον δὲ αὐτῷ καὶ
οἱ ἐγγύτατα τεταγμένοι. πολλαχοῦ μὲν οὖν καὶ ἄλλοι
δῆλον ὡς οὐκ ἔστιν ἰσχυροτέρα φάλαγξ ἢ ὅταν ἐκ φίλων
συμμάχων ἠθροισμένη ᾖ, καὶ ἐν τούτῳ δὲ ἐδήλωσεν. οἱ
μὲν γὰρ ἑταῖροί τε αὐτοῦ καὶ ὁμοτράπεζοι συνεισέβαλλον· 15
οἱ δ' ἄλλοι ἠνίοχοι ὡς εἶδον ὑπομένοντας πολλῷ στίφει
τοὺς Αἰγυπτίους, ἐξέκλιναν κατὰ τὰ φεύγοντα ἄρματα καὶ
31 τούτοις ἐφείποντο. οἱ δὲ ἀμφὶ Ἀβραδάταν ἦ μὲν ἐνέ-
βαλλον, ἅτε οὐ δυναμένων διαχάσασθαι τῶν Αἰγυπτίων διὰ
τὸ μένειν τοὺς ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῶν, τοὺς μὲν ὀρθοὺς 20
τῇ ρύμῃ τῇ τῶν ἵππων παίοντες ἀνέτρεπον, τοὺς δὲ πίπτοντας
κατηλόων καὶ αὐτοὺς καὶ ὄπλα καὶ ἵπποις καὶ τροχοῖς. ὅτου
δ' ἐπιλάβοιτο τὰ δρέπανα, πάντα βία διεκόπτετο καὶ ὄπλα
32 καὶ σώματα. ἐν δὲ τῷ ἀδιηγῆτῳ τούτῳ ταραχῇ ὑπὸ τῶν
παντοδαπῶν σωρευμάτων ἐξαλλομένων τῶν τροχῶν ἐκπίπτει 25
ὁ Ἀβραδάτας καὶ ἄλλοι δὲ τῶν συνεισβαλόντων, καὶ οὗτοι

1 κατὰ] τά τε κατὰ DF 2-3 ὑπὸ τῶν . . . φεύγοντες om. H A G
5 ὁ om. H 8 post μὲν add. ἐναντία
Herwerden 9 post μὲν add. καὶ H A G et DF 11 αἰγυπτίων] πολεμίων
et D 10 διάττων F: δι' αὐτῶν cet. 13 ἐνεστιν
C E post ἐμβάλλει add. τὴν τῶν αἰγυπτίων C E
C A E G H 14 συμμάχων ἠθροισμένων H A G: ἠθροισμένων συμμάχων
C E 15 τε om. D F 18 ἀβραδάτην H A G 19 διωρῖσαι C:
διωρῖσαι E: διαχωρῖσαι G H 20 αὐτῷ H A G 21 posterius
τῇ om. H A G ἵππέων C A E G H παίοντες] φεύγοντας C E
ἀνετρέποντο H A G 22 ἵππους καὶ τροχοὺς codd.: corr. Camerarius
26 ἀβραδάτης G H et D συνεισβαλόντων C et D

μὲν ἐνταῦθα ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι κατεκόπησαν καὶ ἀπέ-
θανον· οἱ δὲ Πέρσαι συνεπισπόμενοι, ἧ μὲν δ' Ἀβραδάτας
ἐνέβαλε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ταύτῃ ἐπεισπεσόντες τεταραγ-
μένους ἐφόνεον, ἧ δὲ ἀπαθεῖς ἐγένοντο οἱ Αἰγύπτιοι (πολλοὶ
5 δ' οὔτοι ἦσαν), ἐχώρουν ἐναντίοι τοῖς Πέρσαις.

Ἐνθα δὴ δεινὴ μάχη ἦν καὶ δοράτων καὶ ξυστῶν καὶ 33
μαχαιρῶν· ἐπλεονέκτου μέντοι οἱ Αἰγύπτιοι καὶ πλήθει
καὶ τοῖς ὅπλοις. τά τε γὰρ δόρατα ἰσχυρὰ καὶ μακρὰ ἔτι
καὶ νῦν ἔχουσιν, αἶ τε ἀσπίδες πολὺ μᾶλλον τῶν θωράκων
10 καὶ τῶν γέρρων καὶ στεγάζουσι τὰ σώματα καὶ πρὸς τὸ
ὠθεῖσθαι συνεργάζονται πρὸς τοῖς ὤμοις οὔσαι. συγκλεί-
σαντες οὖν τὰς ἀσπίδας ἐχώρουν καὶ ἐώθουν. οἱ δὲ Πέρσαι 34
οὐκ ἐδύνατο ἀντέχειν, ἅτε ἐν ἄκραις ταῖς χερσὶ τὰ γέρρα
ἔχοντες, ἀλλ' ἐπὶ πόδα ἀνεχάζοντο παίοντες καὶ παιόμενοι,
15 ἕως ὑπὸ ταῖς μηχαναῖς ἐγένοντο. ἐπεὶ μέντοι ἐνταῦθα
ἦλθον, ἐπαίοντο αὖθις οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῶν πύργων· καὶ
οἱ ἐπὶ πᾶσι δὲ οὐκ εἶων φεύγειν οὔτε τοὺς τοξότας οὔτε
τοὺς ἀκουτιστάς, ἀλλ' ἀνατεταμένοι τὰς μαχαίρας ἠνάγκαζον
καὶ τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν. ἦν δὲ πολὺς μὲν ἀνδρῶν φόνος, 35
20 πολὺς δὲ κτύπος ὅπλων καὶ βελῶν παντοδαπῶν, πολλὴ δὲ
βοή τῶν μὲν ἀνακαλούντων ἀλλήλους, τῶν δὲ παρακελευο-
μένων, τῶν δὲ θεοὺς ἐπικαλουμένων.

Ἐν δὲ τούτῳ Κῦρος διώκων τοὺς καθ' αὐτὸν παραγίγνεται. 36
ὡς δ' εἶδε τοὺς Πέρσας ἐκ τῆς χώρας ἑωσμένους, ἦλγησέ
25 τε καὶ γνοὺς ὅτι οὐδαμῶς ἂν θάπτον σχοίῃ τοὺς πολεμίους
τῆς εἰς τὸ πρόσθεν προόδου ἢ εἰ εἰς τὸ ὀπίσθεν περιελά-
σειεν αὐτῶν, παραγγείλας ἔπεσθαι τοῖς μεθ' αὐτοῦ περιή-

2 συνεπισπόμενοι C E G H ἀβραδάτης G H et D 3 συνεισ-
πεσόντες C A E G H τεταγμένους C G H : om. E 5 ἐναντίον
G H 8 ἰσχυρὰ τε καὶ μακρὰ ἃ D F 13 ἄκραις D F : ἴσαις
H A G : ἴσαις ἄκραις C E 14 ἠναγκάζοντο C E 21 ἀλλήλων H
παρακελευομένων] παρακαλουμένων C E H 24 τοὺς om. C E
25 σχοίῃ] ἔχοι ἢ H A G 26 προόδου F : προσόδου cet. εἰ
Philelphus : om. codd. 27 παραγγείλας οὖν D F ἔπεσθε A H
ἑαυτοῦ C E G et D

λαυνεν εἰς τὸ ὄπισθεν· καὶ εἰσπεσόντες παίουσιν ἀφορώντας
 37 καὶ πολλοὺς κατακαίνουσιν. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ὡς ἦσθοντο,
 ἐβόων τε ὅτι ὄπισθεν οἱ πολέμιοι καὶ ἐστρέφοντο ἐν ταῖς
 πληγαῖς. καὶ ἐνταῦθα δὴ φύρδην ἐμάχοντο καὶ πεζοὶ καὶ
 ἵππεῖς, πεπτωκῶς δέ τις ὑπὸ τῷ Κύρου ἵππῳ καὶ πατούμενος 5
 παίει εἰς τὴν γαστέρα τῆ μαχαίρα τὸν ἵππον αὐτοῦ· ὁ δὲ
 38 ἵππος πληγείς σφαδάζων ἀποσείεται τὸν Κῦρον. ἔνθα δὴ
 ἔγνω ἂν τις ὅσου ἄξιον εἶη τὸ φιλεῖσθαι ἄρχοντα ὑπὸ τῶν
 περὶ αὐτόν. εὐθὺς γὰρ ἀνεβόησάν τε πάντες καὶ προσπε-
 σόντες ἐμάχοντο· ἐώθουν, ἐωθοῦντο, ἔπαιον, ἐπαίουτο. 10
 καταπηδήσας δέ τις ἀπὸ τοῦ ἵππου τῶν τοῦ Κύρου ὑπηρετῶν
 39 ἀναβάλλει αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἵππον. ὡς δ' ἀνέβη ὁ
 Κῦρος, κατεῖδε πάντοθεν ἤδη παιομένους τοὺς Αἰγυπτίους·
 καὶ γὰρ Ὑστάσπας ἤδη παρῆν σὺν τοῖς Περσῶν ἵππεῦσι
 καὶ Χρυσάντας. ἀλλὰ τούτους ἐμβάλλειν μὲν οὐκέτι εἶα 15
 εἰς τὴν φάλαγγα τῶν Αἰγυπτίων, ἔξωθεν δὲ τοξεύειν καὶ
 ἀκοντίζειν ἐκέλευεν. ὡς δ' ἐγένετο περιελαύνων παρὰ τὰς
 μηχανάς, ἔδοξεν αὐτῷ ἀναβῆναι ἐπὶ τῶν πύργων τινὰ καὶ
 κατασκέψασθαι εἴ πη καὶ ἄλλο τι μένοι τῶν πολεμίων καὶ
 40 μάχοιτο. ἐπεὶ δὲ ἀνέβη, κατεῖδε μεστὸν τὸ πεδίου ἵππων, 20
 ἀνθρώπων, ἀρμάτων, φευγόντων, διωκόντων, κρατούντων,
 κρατουμένων· μένου δ' οὐδαμοῦ οὐδὲν ἔτι ἐδύνατο κατιδεῖν
 πλὴν τὸ τῶν Αἰγυπτίων· οὔτοι δὲ ἐπειδὴ ἠποροῦντο, πάντο-
 θεν κύκλον ποιησάμενοι, ὥστε ὄρασθαι τὰ ὄπλα, ὑπὸ ταῖς
 ἀσπίσιν ἐκάθηντο· καὶ ἐποίουν μὲν οὐδὲν ἔτι, ἔπασχον δὲ 25
 πολλὰ καὶ δεινὰ.

I ἀφορώντας suspectum Schneidero: fort. ἀφορώντας τὸ πρόσθεν
 3 ἐν] οἱ ἐν D F   5 ἱππικῷ C A E G H   9 περὶ αὐτόν] ἀρχομένων
 C E   ἀνεβόησάν τε] ἀναβοήσαντες C E   10 ἐώθουν om. H A G et F
 ἐωθοῦντο om. C E   12 ἀναλαμβάνει C E   15 μὲν ἐμβάλλειν C E:
 μὲν ἐμβαλεῖν H A G   17 ἐκέλευσεν C A E   παρελαύνων C A E G H
 παρὰ] ἐπὶ D: περὶ C et F   19 ἄλλο ἄλλη D: ἄλλοι F   μένει
 C E: μένοιεν . . . μάχοιντο F   22 μένον] τῶν μὲν πολεμίων φευγόντων,
 τῶν δ' αὐτοῦ κρατούντων, κρατουμένων D F   ἠδύνατο C A E G H
 23 πάντοθεν κυκλοποιησάμενοι C A G H: πάντοθεν κύκλω ποιησάμενοι E:
 κύκλω πάντοθεν ποιησάμενοι D: κύκλω πάντοσε ποιησάμενοι F: corr.
 Castalio   24 πάντοθεν post ὄρασθαι transp. Muretus

Ἄγασθεις δὲ ὁ Κῦρος αὐτοὺς καὶ οἰκτίρων ὅτι ἀγαθοὶ 41
 ἄνδρες ὄντες ἀπώλλυντο, ἀνεχώρησε πάντας τοὺς περιμα-
 χομένους καὶ μάχεσθαι οὐδένα ἔτι εἶα. πέμπει δὲ πρὸς
 αὐτοὺς κήρυκα ἐρωτῶν πότερα βούλονται ἀπολέσθαι πάντες
 5 ὑπὲρ τῶν προδεδωκότων αὐτοὺς ἢ σωθῆναι ἄνδρες ἀγαθοὶ
 δοκοῦντες εἶναι. οἱ δ' ἀπεκρίναντο· Πῶς δ' ἂν ἡμεῖς σω-
 θείημεν ἄνδρες ἀγαθοὶ δοκοῦντες εἶναι; ὁ δὲ Κῦρος πάλιν 42
 ἔλεγεν· Ὅτι ἡμεῖς ὑμᾶς ὀρώμεν μόνους καὶ μένοντας καὶ
 μάχεσθαι θέλοντας. Ἄλλὰ τούντεῦθεν, ἔφασαν οἱ Αἰ-
 10 γύπτιοι, τί καλὸν ἂν ποιοῦντες σωθείημεν; καὶ ὁ Κῦρος
 αὖ πρὸς τοῦτο εἶπεν· [Εἰ τῶν τε συμμαχομένων μηδένα
 προδόντες σωθείητε] Τὰ τε ὄπλα παραδόντες φίλοι τε
 γενόμενοι τοῖς αἰρουμένοις ὑμᾶς σῶσαι, ἐξὸν ἀπολέσαι.
 ἀκούσαντες ταῦτα ἐπήρουντο· Ἦν δὲ γενώμεθά σοι φίλοι, 43
 15 τί ἡμῖν ἀξιόσεις χρήσθαι; ἀπεκρίνατο ὁ Κῦρος Εὐ ποιεῖν
 καὶ εὖ πάσχειν. ἐπηρώτων πάλιν οἱ Αἰγύπτιοι Τίνα
 εὐεργεσίαν; πρὸς τοῦτο εἶπεν ὁ Κῦρος· Μισθὸν μὲν ὑμῖν
 δοῖν ἂν πλείονα ἢ νῦν ἐλαμβάνετε ὅσον ἂν χρόνον πόλεμος
 ἦ· εἰρήνης δὲ γενομένης τῷ βουλομένῳ ὑμῶν μένειν παρ'
 20 ἐμοὶ χώραν τε δώσω καὶ πόλεις καὶ γυναῖκας καὶ οἰκέτας.
 ἀκούσαντες ταῦτα οἱ Αἰγύπτιοι τὸ μὲν ἐπὶ Κροῖσον συστρα- 44
 τεύειν ἀφελεῖν σφίσι ἐδεήθησαν· τούτῳ γὰρ μόνῳ γιγνώ-
 σκεσθαι ἔφασαν· τὰ δ' ἄλλα συνομολογήσαντες ἔδοσαν
 πίστιν καὶ ἔλαβον. καὶ οἱ Αἰγύπτιοί τε οἱ καταμείναντες 45
 25 τότε ἔτι καὶ νῦν βασιλεῖ πιστοὶ διαμένουσι, Κῦρός τε
 πόλεις αὐτοῖς ἔδωκε, τὰς μὲν ἄνω, αἱ ἔτι καὶ νῦν πόλεις

2 ὄντες om. G et D: ὄντες ἄνδρες E ἀπώλοντο CE: ἀπόλοιτο
 D: υ in ras. F ἀνεχώρησε codd. 4 πάντες] πάντας DF
 5 ὑπὲρ] ὑπὸ HAG et DF αὐτὸν H cor. AG 6 οἱ δ' ἀπεκρίναντο
 om. HAG 9 ἐθέλοντας DF 10 τί DF: ὅτι CE: ὅτι
 καὶ HAG 11 τοῦτο] αὐτοὺς DF εἰ . . . σωθείητε del. Hug:
 εἰ et σωθείητε del. Cobet 12 prius τε om. CAEGH post ὄπλα
 add. ἡμῖν CAEGH, μὴ D 14 φίλοι σοι DF 17 μὲν post
 ὑμῖν CE: om. D 18 prius ἂν om. CAEGH λαμβάνετε Cobet
 24 καὶ οἱ . . . ἔχουσι l. 3 del. Lincke 25 πιστοὶ βασιλεῖ DF
 26 αἰγυπτίων πόλεις DF

Αἰγυπτίων καλοῦνται, Λάρισαν δὲ καὶ Κυλλήνην παρὰ Κύμην πλησίον θαλάττης, ἃς ἔτι καὶ νῦν οἱ ἀπ' ἐκείνων ἔχουσι. ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ὁ Κῦρος ἤδη σκοταῖος ἀναγαγὼν ἐστρατοπεδεύσατο ἐν Θυμβράροις.

46 Ἐν δὲ τῇ μάχῃ τῶν πολεμίων Αἰγύπτιοι μόνοι ἠὺδοκίμη- 5
σαν, τῶν δὲ σὺν Κύρῳ τὸ Περσῶν ἵππικὸν κράτιστον ἔδοξεν
εἶναι· ὥστ' ἔτι καὶ νῦν διαμένει ἢ ὄπλισις ἣν τότε Κῦρος
47 τοῖς ἵππεῦσι κατεσκεύασεν. ἠὺδοκίμησε δὲ ἰσχυρῶς καὶ
τὰ δρεπανηφόρα ἄρματα· ὥστε καὶ τοῦτο ἔτι καὶ νῦν διαμένει
48 τὸ πολεμιστήριον τῷ αἰὲ βασιλεύοντι. αἱ μέντοι κάμηλοι 10
ἐφόβουν μόνον τοὺς ἵππους, οὐ μέντοι κατέκαιόν γε οἱ
ἐπ' αὐτῶν ἵππεῖς, οὐδ' αὐτοὶ γε ἀπέθνησκον ὑπὸ ἵππέων·
49 οὐδεὶς γὰρ ἵππος ἐπέλαζε. καὶ χρήσιμον μὲν ἐδόκει εἶναι·
ἀλλὰ γὰρ οὔτε τρέφειν οὐδεὶς ἐθέλει καλὸς κάγαθος κάμηλον
ὥστ' ἐποχεῖσθαι οὔτε μελετᾶν ὡς πολεμήσων ἀπὸ τούτων. 15
οὔτω δὴ ἀπολαβοῦσαι πάλιν τὸ ἑαυτῶν σχῆμα ἐν τοῖς
σκευοφόροις διάγουσι.

II Καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Κῦρον δειπνοποιησάμενοι καὶ
φυλακὰς καταστησάμενοι, ὥσπερ ἔδει, ἐκοιμήθησαν. Κροῖ-
σος μέντοι εὐθύς ἐπὶ Σάρδεων ἔφευγε σὺν τῷ στρατεύματι 20
τὰ δ' ἄλλα φύλα ὅποι ἐδύνατο προσωτάτῳ ἐν τῇ νυκτὶ τῆς
2 ἐπ' οἶκον ὁδοῦ ἕκαστος ἀπεχώρει. ἐπειδὴ δὲ ἡμέρα ἐγένετο,
εὐθύς ἐπὶ Σάρδεις ἦγε Κῦρος. ὡς δ' ἐγένετο πρὸς τῷ τείχει
τῷ ἐν Σάρδεσι, τὰς τε μηχανὰς ἀνίστη ὡς προσβαλῶν πρὸς
3 τὸ τεῖχος καὶ κλίμακας παρεσκευάζετο. ταῦτα δὲ ποιῶν 25
κατὰ τὰ ἀποτομώτατα δοκοῦντα εἶναι τοῦ Σαρδιανῶν ἐρύ-
ματος τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀναβιβάζει Χαλδαίους τε καὶ
Πέρσας. ἠγήσατο δ' αὐτοῖς ἀνὴρ Πέρσης δούλος γεγενη-

1 Λάρισαν F : Λάρισσαν cet. δὲ Zeune : τε codd. 2 καὶ νῦν
ἔτι CE 3 δὲ om. CE 4 θυμβάροις CE 5 τῶν μὲν
πολεμίων D 6 τὸ] τότε DF 7 ὄπλισις] πόλις CAEGH
II μόνον] μὲν τῷ ὄντι DF 14 οὔτε] οὔτω DF 15 ὡς]
ὥστε DF 16 οὔτω δὲ ἀναβαλοῦσαι CE 19 φύλακας DF
ἔδει] ἐδόκει DF 21 ὅποι C : ὅπη cet. 22 ἐπεὶ δὲ δὴ HAG :
ἐπεὶ δὲ E 26 ἐρύματα D 28 γενόμενος CE

μένος τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει τινὸς φρουρῶν καὶ καταμεμαθηκῶς
 κατάβασιν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἀνάβασιν τὴν αὐτήν. ὡς δ' 4
 ἐγένετο τοῦτο δῆλον ὅτι εἶχετο τὰ ἄκρα, πάντες δὲ ἔφευγον
 οἱ Λυδοὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν ὅποι ἐδύνατο ἕκαστος τῆς πόλεως.
 5 Κῦρος δὲ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ εἰσῆει εἰς τὴν πόλιν καὶ παρήγγει-
 λεν ἐκ τῆς τάξεως μηδένα κινεῖσθαι. ὁ δὲ Κροῖσος κατακλει- 5
 σάμενος ἐν τοῖς βασιλείοις Κῦρον ἐβόα· ὁ δὲ Κῦρος τοῦ μὲν
 Κροῖσου φύλακας κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ ἀπαγαγὼν πρὸς τὴν
 ἐχομένην ἄκραν ὡς εἶδε τοὺς μὲν Πέρσας φυλάττοντας τὴν
 10 ἄκραν, ὥσπερ ἔδει, τὰ δὲ τῶν Χαλδαίων ὄπλα ἔρημα (κατε-
 δεδραμήκεσαν γὰρ ἀρπασόμενοι τὰ ἐκ τῶν οἰκιῶν), εὐθὺς
 συνεκάλεσεν αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἀπιέναι
 ἐκ τοῦ στρατεύματος ὡς τάχιστα. Οὐ γὰρ ἂν, ἔφη, ἀνα- 6
 σχοίμην πλεονεκτοῦντας ὀρῶν τοὺς ἀτακτοῦντας. καὶ εὖ μὲν,
 15 ἔφη, ἐπίστασθε ὅτι παρεσκευαζόμενην ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς ἐμοὶ
 συστρατενομένους πᾶσι Χαλδαίοις μακαριστοὺς ποιῆσαι· νῦν
 δ', ἔφη, μὴ θαυμάζετε ἢν τις καὶ ἀπιούσιν ὑμῖν κρείττων ἐν-
 τύχη. ἀκούσαντες ταῦτα οἱ Χαλδαῖοι ἔδειςάν τε καὶ ἰκέτεον 7
 παύσασθαι ὀργιζόμενον καὶ τὰ χρήματα πάντα ἀποδώσειν
 20 ἔφασαν. ὁ δ' εἶπεν ὅτι οὐδὲν αὐτῶν δέοιτο. Ἄλλ' εἴ με,
 ἔφη, βούλεσθε παύσασθαι ἀχθόμενον, ἀπόδοτε πάντα ὅσα
 ἐλάβετε τοῖς διαφυλάξασιν τὴν ἄκραν. ἦν γὰρ αἰσθωνταὶ οἱ
 ἄλλοι στρατιῶται ὅτι πλεονεκτοῦσιν οἱ εὐτακτοὶ γενόμενοι,
 πάντα μοι καλῶς ἔξει. οἱ μὲν δὲ Χαλδαῖοι οὕτως ἐποίησαν 8
 25 ὡς ἐκέλευσεν ὁ Κῦρος· καὶ ἔλαβον οἱ πειθόμενοι πολλὰ καὶ
 παντοῖα χρήματα. ὁ δὲ Κῦρος καταστρατοπεδεύσας τοὺς
 ἑαυτοῦ, ὅπου ἐδόκει ἐπιτηδειότατον εἶναι τῆς πόλεως, μένειν
 ἐπὶ τοῖς ὅπλοις παρήγγειλε καὶ ἀριστοποιεῖσθαι.

1 καὶ om. H A G   2 κατάβασιν τινα εἰς F   ἀνάβασιν] τὴν
 ἀνάβασιν C A E G H cor.   4 ὅποι C : ὅπη cet.   τῆς πόλεως om.
 C E   8 κατέλειπεν C G H pr. et F   11 ἀρπασόμενοι C A E G H
 τὰ D : om. cet.   13 ὡς om. C A E G H   16 συστρατενуса-
 μένους D F   17 κρείσσω H A G   18 τε om. D F   19 πάντα
 om D F   27 τὸ ἐπιτηδειότατον C A G H   εἶναι om. C A E G H
 28 ἐπὶ om. H A G   παρήγγειλε καὶ] παρήγγειλεν C A E G H

9 Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἀγαγεῖν ἐκέλευσεν αὐτῷ τὸν
 Κροῖσον. ὁ δὲ Κροῖσος ὡς εἶδε τὸν Κῦρον, Χαῖρε, ᾧ δέσ-
 ποτα, ἔφη· τοῦτο γὰρ ἡ τύχη καὶ ἔχειν τὸ ἀπὸ τοῦδε δίδωσι
 10 σοὶ καὶ ἐμοὶ προσαγορεύειν. Καὶ σύ γε, ἔφη, ᾧ Κροῖσε,
 ἐπεὶ περ ἄνθρωποι γέ ἐσμεν ἀμφότεροι. ἀτάρ, ἔφη, ᾧ Κροῖσε, 5
 ἄρ' ἂν τί μοι ἐθελήσῃς συμβουλευῆσαι; Καὶ βουλοίμην γ'
 ἂν, ἔφη, ᾧ Κῦρε, ἀγαθὸν τί σοι εὐρεῖν· τοῦτο γὰρ ἂν οἶμαι
 11 ἀγαθὸν κἀμοὶ γενέσθαι. Ἄκουσον τοίνυν, ἔφη, ᾧ Κροῖσε·
 ἐγὼ γὰρ ὄρων τοὺς στρατιώτας πολλὰ πεπονηκότας καὶ
 πολλὰ κεκινδυνευκότας καὶ νῦν νομίζοντας πόλιν ἔχειν τὴν 10
 πλουσιωτάτην ἐν τῇ Ἀσίᾳ μετὰ Βαβυλῶνα, ἀξιῶ ὠφελη-
 θῆναι τοὺς στρατιώτας. γινώσκω γάρ, ἔφη, ὅτι εἰ μὴ τινα
 καρπὸν λήψονται τῶν πόνων, οὐ δυνήσομαι αὐτοὺς πολὺν
 χρόνον πειθομένους ἔχειν. διαρπάσαι μὲν οὖν αὐτοῖς ἐφεί-
 ναι τὴν πόλιν οὐ βούλομαι· τὴν τε γὰρ πόλιν νομίζω ἂν 15
 διαφθαρήναι, ἐν τε τῇ ἀρπαγῇ εὖ οἶδ' ὅτι οἱ πονηρότατοι
 12 πλεονεκτήσῃαι ἂν. ἀκούσας ταῦτα ὁ Κροῖσος ἔλεξεν· Ἄλλ'
 ἐμέ, ἔφη, ἔασον λέξαι πρὸς οὓς ἂν ἐγὼ Λυδῶν ἔλθω ὅτι δια-
 πέπραγμαί παρὰ σοῦ μὴ ποιῆσαι ἀρπαγὴν μηδὲ ἔᾶσαι
 ἀφανισθῆναι παῖδας καὶ γυναῖκας· ὑπεσχόμην δέ σοι ἀντὶ 20
 τούτων ἢ μὴν παρ' ἐκόντων Λυδῶν ἔσεσθαι πᾶν ὅ τι καλὸν
 13 κἀγαθὸν ἐστὶν ἐν Σάρδεσιν. ἦν γὰρ ταῦτα ἀκούσασιν,
 οἶδ' ὅτι ἤξει σοι πᾶν ὅ τι ἐστὶν ἐνθάδε καλὸν κτῆμα ἀνδρὶ
 καὶ γυναικί· καὶ ὁμοίως εἰς νέωτα πολλῶν καὶ καλῶν πάλιν
 σοι πλήρης ἡ πόλις ἔσται. ἦν δὲ διαρπάσης, καὶ αἱ τέχνηαι 25
 σοι, ἅς πηγὰς φασὶ τῶν καλῶν εἶναι, διεφθαρμέναι ἔσονται.

1 ταῦτα . . . κροῖσον om. H A G αὐτῷ codd. 3 ἔφη post χαῖρε
 DF καὶ om. H A G τὸ om. D F 4 σοὶ καὶ ἐμοὶ] μοι H A G
 5 ἄνθρωποι γέ] ἄνθρωποι C E 6 θελήσῃς C E καὶ om. C A E G H
 γ' om. D F 12 ὅτι om. D F 13 τῶν πόνων λήψονται D F
 15 νομίζω] μείζω C E ἂν] ἅμα D F 16 διαρπαγήναι H A G
 τῇ om. D F 17 πλεονεκτήσῃαιεν C A E G H ἂν om. H et F
 18 ἐθέλω C A E G H: θέλω D F: corr. Hug 19 ante παρὰ add.
 ἐγὼ D F 20 ὑπισχνούμαι D F 23 ἤξει σοι] ἤξουσι C A G H
 24 primum καὶ] ἢ D F 25 σοι om. A G ἔσται om. H A G: post
 πλήρης D F 26 εἶναι post φασιν C: om. E

ἐξέσται δέ σοι ἰδόντι ταῦτα ἐλθόντα ἔτι καὶ περὶ τῆς ἀρ- 14
παγῆς βουλεύσασθαι. πρῶτον δ', ἔφη, ἐπὶ τοὺς ἐμοὺς
θησαυροὺς πέμπε καὶ παραλαμβάνόντων οἱ σοὶ φύλακες
παρὰ τῶν ἐμῶν φυλάκων. ταῦτα μὲν δὴ πάντα οὕτω
5 συνήνεσε ποιεῖν ὁ Κῦρος ὡσπερ ἔλεξεν ὁ Κροῖσος.

Τάδε δέ μοι πάντως, ἔφη, ὦ Κροῖσε, λέξον πῶς σοι ἀπο- 15
βέβηκε τὰ ἐκ τοῦ ἐν Δελφοῖς χρηστηρίου· σοὶ γὰρ δὴ
λέγεται πάνυ γε τεθεραπεῦσθαι ὁ Ἀπόλλων καὶ σε πάντα
ἐκείνῳ πειθόμενον πράττειν. Ἐβουλόμην ἄν, ἔφη, ὦ Κῦρε, 16
10 οὕτως ἔχειν· νῦν δὲ πάντα τὰναντία εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πράττων
προσηνέχθην τῷ Ἀπόλλωνι. Πῶς δέ; ἔφη ὁ Κῦρος· δί-
δασκε· πάνυ γὰρ παράδοξα λέγεις. Ὅτι πρῶτον μὲν, ἔφη, 17
ἀμελήσας ἐρωτᾶν τὸν θεόν, εἴ τι ἐδεόμην, ἀπεπειρώμην
αὐτοῦ εἰ δύναιτο ἀληθεύειν. τοῦτο δ', ἔφη, μὴ ὅτι θεός,
15 ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι καλοὶ κάγαθοί, ἐπειδὴν γνῶσις ἀπιστού-
μενοι, οὐ φιλοῦσι τοὺς ἀπιστοῦντας. ἐπεὶ μέντοι ἔγνω καὶ 18
μάλ' ἄτοπα ἐμοῦ ποιῶντος, καίπερ πρόσω Δελφῶν ἀπέχον-
τος, οὕτω δὴ πέμπω περὶ παιδῶν. ὁ δέ μοι τὸ μὲν πρῶτον 19
οὐδ' ἀπεκρίνατο· ἐπεὶ δ' ἐγὼ πολλὰ μὲν πέμπων ἀναθήματα
20 χρυσᾶ, πολλὰ δ' ἀργυρᾶ, πάμπολλα δὲ θύων ἐξιλασάμην
ποτὲ αὐτόν, ὡς ἐδόκουν, τότε δὴ μοι ἀποκρίνεται ἐρωτῶντι
τί ἄν μοι ποιήσαντι παῖδες γένοιωτο· ὁ δὲ εἶπεν ὅτι ἔσοιντο.
καὶ ἐγένοντο μὲν, οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο ἐψεύσατο, γενόμενοι 20
δὲ οὐδὲν ὤνησαν. ὁ μὲν γὰρ κωφὸς ὢν διετέλει, ὁ δὲ ἄρι-
25 στος γενόμενος ἐν ἀκμῇ τοῦ βίου ἀπώλετο. πιεζόμενος δὲ
ταῖς περὶ τοὺς παῖδας συμφοραῖς πάλιν πέμπω καὶ ἐπερωτῶ
τὸν θεὸν τί ἄν ποιῶν τὸν λοιπὸν βίου εὐδαιμονέστατα διατε-
λέσαιμι· ὁ δέ μοι ἀπεκρίνατο,

1 ταῦτα CE et DF: τὰ HAG 3 θησαυροὺς om. DF παραλαμβάνέ-
τῳσαν codd.: corr. Dind. 4 πάντα H pr. et DF: ἅπαντα CAEGH cor.
5 συνήνεσεν ὁ κύρος ποιεῖν DF 6 τάδε δέ] τάδε AH: τὰ δὲ G et F
ἔφη πάντως DF ὦ om. AG 7 σοὶ om. CAEGH 8 γε
om. DF 9 δ' ἄν DF 11 δέ om. DF 14 ἔφη post θεός CE
16 ἀπιστοῦντας] φιλοῦντας CE 17 καίπερ Hug: καὶ codd. ἀπέ-
σχοντο CE 19 οὐδ'] οὐκ CG 21 ἀπεκρίνατο C: ἀπεκρίνετο E
23 ἐγένετο HAG prius οὐδὲ] οὐ DF 24 διατελεῖ DF

Σαυτὸν γιγνώσκων εὐδαίμων, Κροῖσε, περάσεις.

- 21 ἐγὼ δ' ἀκούσας τὴν μαντείαν ἤσθην· ἐνόμιζον γὰρ τὸ ῥᾶστόν
μοι αὐτὸν προστάξαντα τὴν εὐδαιμονίαν διδόναι. ἄλλους μὲν
γὰρ γιγνώσκειν τοὺς μὲν οἶόν τ' εἶναι τοὺς δ' οὐ· ἑαυτὸν
22 δὲ ὅστις ἐστὶ πάντα τινὰ ἐνόμιζον ἄνθρωπον εἰδέναί. καὶ 5
τὸν μετὰ ταῦτα δὴ χρόνον, ἕως μὲν εἶχον ἡσυχίαν, οὐδὲν
ἐνεκάλουν μετὰ τὸν τοῦ παιδὸς θάνατον ταῖς τύχαις· ἐπειδὴ
δὲ ἀνεπείσθην ὑπὸ τοῦ Ἀσσυρίου ἐφ' ὑμᾶς στρατεύεσθαι,
εἰς πάντα κίνδυνον ἦλθον· ἐσώθην μέντοι οὐδὲν κακὸν λα-
βών. οὐκ αἰτιῶμαι δὲ οὐδὲ τάδε τὸν θεόν. ἐπεὶ γὰρ ἔγνω 10
ἐμαυτὸν μὴ ἱκανὸν ὑμῖν μάχεσθαι, ἀσφαλῶς σὺν τῷ θεῷ
23 ἀπῆλθον καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σὺν ἐμοί. νῦν δ' αὖ πάλιν ὑπό-
τε πλούτου τοῦ παρόντος διαθρυπτόμενος καὶ ὑπὸ τῶν δεο-
μένων μου προστάτην γενέσθαι καὶ ὑπὸ τῶν δώρων ὧν ἐδί-
δοσαν μοι καὶ ὑπ' ἀνθρώπων, οἳ με κολακεύοντες ἔλεγον ὡς 15
εἰ ἐγὼ θέλωμι ἄρχειν, πάντες ἂν ἐμοὶ πείθοντο καὶ μέγι-
στος ἂν εἶην ἀνθρώπων, ὑπὸ τοιούτων δὲ λόγων ἀναφυσώ-
μενος, ὡς εἶλοντό με πάντες οἱ κύκλῳ βασιλεῖς προστάτην
τοῦ πολέμου, ὑπεδεξάμην τὴν στρατηγίαν, ὡς ἱκανὸς ὢν
24 μέγιστος γενέσθαι, ἀγνοῶν ἄρα ἐμαυτόν, ὅτι σοὶ ἀντιπολε- 20
μεῖν ἱκανὸς ᾤμην εἶναι, πρῶτον μὲν ἐκ θεῶν γεγυότι, ἔπειτα
δὲ διὰ βασιλέων πεφυκότι, ἔπειτα δ' ἐκ παιδὸς ἀρετὴν ἀσ-
κοῦντι· τῶν δ' ἐμῶν προγόνων ἀκούω τὸν πρῶτον βασιλεύ-
σαντα ἅμα τε βασιλέα καὶ ἐλεύθερον γενέσθαι. ταῦτ' οὖν
25 ἀγνοήσας δικαίως, ἔφη, ἔχω τὴν δίκην. ἀλλὰ νῦν δὴ, ἔφη, 25
ὦ Κῦρε, γιγνώσκω μὲν ἐμαυτόν· σὺ δ', ἔφη, ἔτι δοκεῖς
ἀληθεύειν τὸν Ἀπόλλω ὡς εὐδαίμων ἔσομαι γιγνώσκων

1 ἑαυτὸν D F   2 ἐγὼ D F: ἐπεὶ C A E G H   τὸ] τό γε D F
4 οἶους D F   7 ἐπειδὴ] ἐπεὶ C E   11 ἱκανὸν C E: ἱκανῶς
H A G: ἱκανὸν εἶναι D F   16 ἐθέλωμι H A G: ἐλοίμην D   πάντες
πάντ' C E   18 εἶλοντο] προσείχοντο C: προείλοντο E   κύκλῳ
om. C E   19 ὦν] ὡς H et D   22 δὲ om. C E et D F
δ' om. F   ἀρετὴν om. C E   24 τε post βασιλέα C E et D F
25 post νῦν add. γὰρ D F   26 γιγνώσκων H A G   ἔφη om. C E
ἔτι δοκεῖς ἀληθεύειν C E: εἰ δοκεῖς ἔτι ἀληθεύσειν D F: δοκεῖς ἔτι ἀληθεύ-
σειν H A G

ἐμαυτόν; σὲ δὲ ἐρωτῶ διὰ τοῦτο ὅτι ἄριστ' ἂν μοι δοκεῖς εἰκάσαι τοῦτο ἐν τῷ παρόντι· καὶ γὰρ δύνασαι ποιῆσαι.

Καὶ ὁ Κῦρος εἶπε· Βουλὴν μοι δὸς περὶ τούτου, ὦ Κροῖσε· 26
 ἐγὼ γὰρ σου ἐννοῶν τὴν πρόσθεν εὐδαιμονίαν οἰκτίρω τέ σε
 5 καὶ ἀποδίδωμι ἤδη γυναικὰ τε ἔχειν ἢν εἶχες καὶ τὰς θυγα-
 τέρας (ἀκούω γὰρ σοι εἶναι), καὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς θερά-
 ποντας καὶ τράπεζαν σὺν οἷαπερ ἐζῆτε· μάχας δέ σοι καὶ
 πολέμους ἀφαιρῶ. Μὰ Δία μηδὲν τοίνυν, ἔφη ὁ Κροῖσος, 27
 σὺ [ἐμοὶ] ἔτι βουλεύου [ἀποκρίνασθαι] περὶ τῆς ἐμῆς εὐδαι-
 10 μονίας· ἐγὼ γὰρ ἤδη σοι λέγω, ἢν ταῦτά μοι ποιήσης ἃ
 λέγεις, ὅτι ἢν ἄλλοι τε μακαριωτάτην ἐνόμιζον εἶναι βιοτήν
 καὶ ἐγὼ συνεγίγνωσκον αὐτοῖς, ταύτην καὶ ἐγὼ νῦν ἔχων
 διάξω. καὶ ὁ Κῦρος εἶπε· Τίς δὴ ὁ ἔχων ταύτην τὴν μακα- 28
 ρίαν βιοτήν; Ἡ ἐμὴ γυνή, εἶπεν, ὦ Κῦρε· ἐκείνη γὰρ τῶν
 15 μὲν ἀγαθῶν καὶ τῶν μαλακῶν καὶ εὐφροσυνῶν πασῶν ἐμοὶ
 τὸ ἴσον μετείχε, φροντίδων δὲ ὅπως ταῦτα ἔσται καὶ πολέ-
 μου καὶ μάχης οὐ μετῆν αὐτῇ. οὕτω δὴ καὶ σὺ δοκεῖς ἐμὲ
 κατασκευάζειν ὥσπερ ἐγὼ ἢν ἐφίλουν μάλιστα ἀνθρώπων,
 ὥστε τῷ Ἀπόλλωνι ἄλλα μοι δοκῶ χαριστήρια ὀφειλήσειν.
 20 ἀκούσας δ' ὁ Κῦρος τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐθαύμασε μὲν τὴν 29
 εὐθυμίαν, ἦγε δὲ τὸ λοιπὸν ὅποι καὶ αὐτὸς πορεύοιτο, εἴτε
 ἄρα καὶ χρήσιμόν τι νομίζων αὐτὸν εἶναι εἴτε καὶ ἀσφαλέ-
 στερον οὕτως ἠγούμενος.

Καὶ τότε μὲν οὕτως ἐκοιμήθησαν. τῇ δ' ὑστεραία κα- III
 25 λέσας ὁ Κῦρος τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἡγεμόνας τοῦ
 στρατεύματος, τοὺς μὲν αὐτῶν ἔταξε τοὺς θησαυροὺς
 παραλαμβάνειν, τοὺς δ' ἐκέλευσεν ὀπόσα παραδοίη Κροῖσος

1 ἐρωτῶν H A G   4 γάρ] δέ D F   5 ἔχειν ἢν ἔχεις H A G :
 ἢν ἔχεις ἔχειν C E   7 ἐζῶτε C A E G H et D : ἐζῶτε F   9 σὺ]
 σὺν C E   ἐμοὶ seclusi : ἐμοῦ D F   ἀποκρίνασθαι seclusi post
 Herwerdenum ; βουλεύου ad βουλὴν μοι δὸς § 26 referendum est
 10 ποιήσας C A G H   ἃ σὺ λέγεις D F   11 μακαριστοτάτην D F
 13 δὴ] δ' ἢν D F   μακαριωτάτην C E   14 ἢν D F   ὦ κύρε
 εἶπεν C E   ἐκείνη μὲν γὰρ C E   15 μὲν om. C   17 δὴ] δὴ
 μοι D F   19 post δοκῶ add. ἔφη D F   21 ὕπη A E H et D :
 ὕπου F

χρήματα, πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς ἐξελεῖν ὅποι' ἂν οἱ μάγοι ἐξηγῶνται, ἔπειτα τᾶλλα χρήματα παραδεχομένους ἐν ζυγᾶστροις στήσαντας ἐφ' ἀμαξῶν ἐπισκευάσαι καὶ διαλαχόντας τὰς ἀμάξας κομίζειν ὅποιπερ ἂν αὐτοὶ πορεύωνται, 2 ἵνα ὅπου καιρὸς εἴη διαλαμβάνοιεν ἕκαστοι τὰ ἄξια. οἱ 5 μὲν δὴ ταῦτ' ἐποιοῦν.

Ὁ δὲ Κῦρος καλέσας τινὰς τῶν παρόντων ὑπηρετῶν, Εἴπατέ μοι, ἔφη, ἐώρακέ τις ὑμῶν Ἀβραδάταν; θαυμάζω γάρ, ἔφη, ὅτι πρόσθεν θαμίζων ἐφ' ἡμᾶς νῦν οὐδαμοῦ φαί- 3 νεται. τῶν οὖν ὑπηρετῶν τις ἀπεκρίνατο ὅτι ὦ δέσποτα, 10 οὐ ζῆ, ἀλλ' ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανεν ἐμβαλὼν τὸ ἄρμα εἰς τοὺς Αἰγυπτίους· οἱ δ' ἄλλοι πλὴν τῶν ἐταίρων αὐτοῦ ἐξέκλιναν, 4 ὡς φασιν, ἐπεὶ τὸ στῖφος εἶδον τὸ τῶν Αἰγυπτίων. καὶ νῦν γε, ἔφη, λέγεται αὐτοῦ ἡ γυνὴ ἀνελομένη τὸν νεκρὸν καὶ ἐνθεμένη εἰς τὴν ἀρμάμαξαν, ἐν ἧπερ αὐτὴ ὠχεῖτο, προσκε- 15 κομικέναι αὐτὸν ἐνθάδε ποιὸν πρὸς τὸν Πακτωλὸν ποταμόν. 5 καὶ τοὺς μὲν εὐνούχους καὶ τοὺς θεράποντας αὐτοῦ ὀρύττειν φασὶν ἐπὶ λόφου τινὸς θήκην τῷ τελευτήσαντι· τὴν δὲ γυ- ναῖκα λέγουσιν ὡς κάθηται χαμαὶ κεκοσμηκυῖα οἷς εἶχε τὸν 6 ἄνδρα, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔχουσα ἐπὶ τοῖς γόνασι. ταῦτα 20 ἀκούσας ὁ Κῦρος ἐπαίσατο ἄρα τὸν μηρὸν καὶ εὐθὺς ἀναπη- δῆσας ἐπὶ τὸν ἵππον λαβὼν χιλίους ἰππέας ἤλαυνεν ἐπὶ τὸ 7 πάθος. Γαδάταν δὲ καὶ Γωβρῦαν ἐκέλευσεν ὅ τι δύναιτο λαβόντας καλὸν κόσμημα ἀνδρὶ φίλῳ καὶ ἀγαθῷ τετελευτη- κότι μεταδιώκειν· καὶ ὅστις εἶχε τὰς ἐπομένας ἀγέλας, καὶ 25 βούς καὶ ἵππους εἶπε τούτῳ καὶ ἅμα πρόβατα πολλὰ ἐλαύ-

1 κτήματα D F ὅποι'] ὅποι D F: ὅσα E 3 ἐπ' A G pr.
H et D F ἀμαξῶν] ἀμάξας D; cf. quae seq. ἀμαξῶν . . . τὰς om.
H A G ἀμάξας H 4 ὅπηπερ E H et D F ἂν om. C E πορεύον-
ται C E 5 ὅπη H A G et D F δεξιά C E 8 ἐώρακει D F
9 ἐφ'] ἀμφ' A H: ε in ras. G: παρ' Hartman; cf. ad c. 4. 6 l. 12
12 αἰγυπτίους] πολεμίους C E 13 ὡς φασιν om. C E 14 γε
om. D F αὐτοῦ post γυνὴ C E 17 φασὶν ὀρύττειν D F
20 τὴν] τὴν τε D F ταῦτα ἀκούσας] ἀκούσας δὲ D F 21 ἐπαίσειν
D F ἄρα om. F 23 γωβρῦν H A G 24 ἀνδρὶ om.
H A G 26 ἅμα] ἄλλα D F

νειν ὅποι ἂν αὐτὸν πυνθάνηται ὄντα, ὡς ἐπισφαγεῖη τῷ
Ἐβραδάτα.

Ἐπεὶ δὲ εἶδε τὴν γυναῖκα χαμαὶ καθημένην καὶ τὸν 8
νεκρὸν κείμενον, ἐδάκρυσέ τε ἐπὶ τῷ πάθει καὶ εἶπε· Φεῦ,
5 ὦ ἀγαθὴ καὶ πιστὴ ψυχὴ, οἴχη δὴ ἀπολιπὼν ἡμᾶς; καὶ ἅμα
ἐδεξιούτο αὐτὸν καὶ ἡ χεὶρ τοῦ νεκροῦ ἐπηκολούθησεν· ἀπε-
κέκοπτο γὰρ κοπίδι ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων. ὁ δὲ ἰδὼν πολὺν 9
ἔτι μᾶλλον ἤλγησε· καὶ ἡ γυνὴ δὲ ἀνωδύρατο καὶ δεξαμένη
δὴ παρὰ τοῦ Κύρου ἐφίλησέ τε τὴν χεῖρα καὶ πάλιν ὡς οἶόν
10 τ' ἦν προσήρμοσε, καὶ εἶπε· Καὶ τᾶλλά τοι, ὦ Κῦρε, οὕτως 10
ἔχει· ἀλλὰ τί δεῖ σε ὄραν; καὶ ταῦτα, ἔφη, οἶδ' ὅτι δι' ἐμὲ οὐχ
ἠκιστα ἔπαθεν, ἴσως δὲ καὶ διὰ σέ, ὦ Κῦρε, οὐδὲν ἦττον. ἐγώ
τε γὰρ ἡ μῶρα πολλὰ διεκελευόμην αὐτῷ οὕτω ποιεῖν, ὅπως
σοι φίλος ἄξιός γενήσοιτο· αὐτός τε οἶδ' ὅτι οὗτος οὐ τοῦτο
15 ἐνενοεῖ ὅ τι πείσοιτο, ἀλλὰ τί ἂν σοι ποιήσας χαρίσαιτο.
καὶ γὰρ οὖν, ἔφη, αὐτὸς μὲν ἀμέμπτως τετελεύτηκεν, ἐγὼ δ'
ἡ παρακελευομένη ζῶσα παρακάθημαι. καὶ ὁ Κῦρος χρόνον 11
μὲν τινα σιωπῇ κατεδάκρυσεν, ἔπειτα δὲ ἐφθέγγετο· Ἄλλ'
οὗτος μὲν δὴ, ὦ γύναι, ἔχει τὸ κάλλιστον τέλος· νικῶν γὰρ
20 τετελεύτηκε· σὺ δὲ λαβοῦσα τοῖσδε ἐπικόσμει αὐτὸν τοῖς
παρ' ἐμοῦ· παρῆν δὲ ὁ Γωβρύας καὶ ὁ Γαδάτας πολὺν καὶ
καλὸν κόσμον φέροντες· ἔπειτα δ', ἔφη, ἴσθι ὅτι οὐδὲ τὰ
ἄλλα ἄτιμος ἔσται, ἀλλὰ καὶ τὸ μνήμα πολλοὶ χώσουσιν
ἀξίως ἡμῶν καὶ ἐπισφαγήσεται αὐτῷ ὅσα εἰκὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ.
25 καὶ σὺ δ', ἔφη, οὐκ ἔρημος ἔση, ἀλλ' ἐγὼ σε καὶ σωφρο- 12
σύνης ἕνεκα καὶ πάσης ἀρετῆς καὶ τᾶλλα τιμήσω καὶ συ-
στήσω ὅστις ἀποκομιεῖ σε ὅποι ἂν αὐτὴ ἐθέλῃς· μόνον, ἔφη,

1 ὅποι A H et D F: ὅπη C E G: ὅπου Priscian αὐτὸν om. C E:
ἐαυτὸν D F πυνθάνωνται D F 6 ἐδεξιόσατο D F ἀπεκόπτετο
C E 7 δὲ] δὴ C E G H 8 ἀνωδύρετο C E 9 δὴ] τὴν
χεῖρα D F τὴν χεῖρα C E: om. cet. 10 τ' om. C E
14 γενήσοιτο F: λόγου φανήσοιτο D: λόγου φανείη C A E G H
15 ὅ τι] τί D F 15 ἂν σοι ποιήσας C E et F: ἂν ποιήσας σοι H A G
et D χαρίσαιτο F: χαρίσοιτο cet. 21 alterum ὁ om. A H
27 ἀποκομίσει C A E G H ὅποι H A G et F: ὅπη C E et D μόνον
δ' C E

- 13 δῆλωσον πρὸς ἐμὲ πρὸς ὄντινα χρήσεις κοιμισθῆναι. καὶ ἡ
 Πάνθεια εἶπεν· Ἄλλὰ θάρρει, ἔφη, ὦ Κῦρε, οὐ μὴ σε κρύψω
 14 πρὸς ὄντινα βούλομαι ἀφικέσθαι. ὁ μὲν δὴ ταῦτ' εἰπὼν
 ἀπήει, κατοικτίρων τὴν τε γυναῖκα οἷου ἀνδρὸς στέροιο καὶ
 τὸν ἄνδρα οἷαν γυναῖκα καταλιπὼν οὐκέτ' ὄψοιτο. ἡ δὲ 5
 γυνὴ τοὺς μὲν εὐνούχους ἐκέλευσεν ἀποστῆναι, ἕως ἄν, ἔφη,
 τόνδ' ἐγὼ ὀδύρωμαι ὡς βούλομαι· τῇ δὲ τροφῷ εἶπε παρα-
 μένειν, καὶ ἐπέταξεν αὐτῇ, ἐπειδὴν ἀποθάνῃ, περικαλύψαι
 αὐτὴν τε καὶ τὸν ἄνδρα ἐνὶ ἱματίῳ. ἡ δὲ τροφὸς πολλὰ
 ἰκετεύουσα μὴ ποιεῖν τοῦτο, ἐπεὶ οὐδὲν ἦνυτε καὶ χαλεπαί- 10
 νουσαν ἐώρα, ἐκάθητο κλαίουσα. ἡ δὲ ἀκινάκην πάλαι
 παρεσκευασμένον σπασαμένη σφάττει ἑαυτὴν καὶ ἐπιθείσα
 ἐπὶ τὰ στέρνα τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἑαυτῆς κεφαλὴν ἀπέθνησκει.
 ἡ δὲ τροφὸς ἀνωλοφύρατό τε καὶ περιεκάλυπτεν ἄμφω ὥσπερ
 15 ἡ Πάνθεια ἐπέστειλεν. ὁ δὲ Κῦρος ὡς ἤσθετο τὸ ἔργον 15
 τῆς γυναικὸς, ἐκπλαγείς ἵεται, εἴ τι δύναίτο βοηθῆσαι. οἱ
 δὲ εὐνούχοι ἰδόντες τὸ γεγενημένον, τρεῖς ὄντες σπασάμενοι
 κἀκέينو τοὺς ἀκινάκας ἀποσφάττονται οὐπὲρ ἔταξεν αὐτοὺς
 ἐστηκότες. [καὶ νῦν τὸ μνήμα μέχρι τοῦ νῦν τῶν εὐνούχων
 κεχώσθαι λέγεται· καὶ ἐπὶ μὲν τῇ ἄνω στήλῃ τοῦ ἀνδρὸς 20
 καὶ τῆς γυναικὸς ἐπιγεγράφθαι φασὶ τὰ ὀνόματα, Σύρια
 γράμματα, κάτω δὲ εἶναι τρεῖς λέγουσι στήλας καὶ ἐπιγε-
 16 γράφθαι ΣΚΗΠΤΟΥΧΩΝ.] ὁ δὲ Κῦρος ὡς ἐπλησίασε τῷ
 πάθει ἀγασθεῖς τε τὴν γυναῖκα καὶ κατολοφυράμενος ἀπήει·
 καὶ τούτων μὲν ἡ εἰκὸς ἐπεμελήθη ὡς τύχοιεν πάντων τῶν 25
 καλῶν, καὶ τὸ μνήμα ὑπερμέγεθες ἐχώσθη, ὡς φασιν.
- IV Ἐκ δὲ τούτου στασιάζοντες οἱ Κἄρες καὶ πολεμοῦντες

1 πρὸς ἐμὲ om. C E   χρήσεις] ἀν χρήσης D F   4 στέροιο D :
 στεροῖτο cet.   5 ὄψεται C E   6 ἕως ἄν ἔφη τοῦτον ὀδύρωμαι D F
 7 ὡς βούλομαι om. H A G   9 αὐτὴν τε] αὐτῇ D : αὐτὴν F   ἐν ἐνὶ
 H A G   10 ἦνυτε codd. : corr. Dind.   12 παρεσκευασμένον σπασαμένη
 F : παρεσκευασμένη σπασαμένη D : παρασκευασαμένη C A E G H   15 ἐπέ-
 στελλεν C A G H : ἐκέλευεν E   16 ἵετο D F   19-23 καλ. . . σκηπτού-
 χων del. Dind.   19 τοῦ νῦν om. H A G et D F   22 κάτω δὲ] καὶ
 τῷδε D : καὶ τῶνδε F   24 ἀπολοφυράμενος C E

πρὸς ἀλλήλους, ἅτε τὰς οἰκίσεις ἔχοντες ἐν ἐχυροῖς χωρίοις,
 ἐκάτεροι ἐπεκαλοῦντο τὸν Κῦρον. ὁ δὲ Κῦρος αὐτὸς μὲν
 μένων ἐν Σάρδεσι μηχανὰς ἐποιεῖτο καὶ κριούς, ὡς τῶν μὴ
 πειθομένων ἐρείψων τὰ τεῖχη, Ἀδοῦσιον δὲ ἄνδρα Πέρσῃν
 5 καὶ τᾶλλα οὐκ ἄφρονα οὐδ' ἀπόλεμον, καὶ πάνυ δὴ εὐχαριν,
 πέμπει ἐπὶ τὴν Καρίαν, στρατεύμα δούς· καὶ Κίλικες δὲ καὶ
 Κύπριοι πάνυ προθύμως αὐτῷ συνεστράτευσαν. ὧν ἕνεκα 2
 οὐδ' ἔπεμψε πώποτε Πέρσῃν σατράπην οὔτε Κιλικῶν οὔτε
 Κυπρίων, ἀλλ' ἦρκουν αὐτῷ αἰεὶ οἱ ἐπιχώριοι βασιλεύοντες·
 10 δασμὸν μέντοι ἐλάμβανε καὶ στρατιᾶς ὁπότε δέοιτο ἐπήγ-
 γελλεν αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἀδοῦσιος ἄγων τὸ στρατεύμα ἐπὶ τὴν 3
 Καρίαν ἦλθε, καὶ ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν Καρῶν παρῆσαν πρὸς
 αὐτὸν ἔτοιμοι ὄντες δέχεσθαι εἰς τὰ τεῖχη ἐπὶ κακῷ τῶν
 ἀντιστασιαζόντων· ὁ δὲ Ἀδοῦσιος πρὸς ἀμφοτέρους ταῦτα
 15 ἐποίει· δικαιοτέρα τε ἔφη λέγειν τούτους ὁποτέρους δια-
 λέγοιτο, λαθεῖν τε ἔφη δεῖν τοὺς ἐναντίους φίλους σφᾶς
 γενομένους, ὡς δὴ οὕτως ἂν μᾶλλον ἐπιπεσῶν ἀπαρα-
 σκεύοις τοῖς ἐναντίοις. πιστὰ δ' ἠξίου γενέσθαι, καὶ τοὺς
 μὲν Κᾶρας ὁμόσαι ἀδόλως τε δέξεσθαι εἰς τὰ τεῖχη σφᾶς
 20 καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῷ Κύρου καὶ Περσῶν· αὐτὸς δὲ ὁμόσαι
 θέλειν ἀδόλως εἰσιέναι εἰς τὰ τεῖχη καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν δε-
 χομένων. ταῦτα δὲ ποιήσας ἀμφοτέροις λάθρα ἐκατέρων 4
 νύκτα συνέθετο τὴν αὐτήν, καὶ ἐν ταύτῃ εἰσήλασέ τε εἰς
 τὰ τεῖχη καὶ παρέλαβε τὰ ἐρύματα ἀμφοτέρων. ἅμα δὲ τῇ
 25 ἡμέρᾳ καθεζόμενος εἰς τὸ μέσον σὺν τῇ στρατιᾷ ἐκάλεσεν
 ἐκατέρων τοὺς ἐπικαιρίους. οἱ δὲ ἰδόντες ἀλλήλους ἠχθέ-

1 ὀχυροῖς D   2 μὲν om. C A E G H   4 καδοῦσιον C A E G H
 7 συνεστρατεύσαντο D F   8 ἔπεμπε C E   ποτὲ C E   κυπρίων
 οὔτε κιλικῶν D F   9 αἰεὶ D F   10 στρατείας C A E G H et D
 11 καδοῦσιος C A E G H hic et infra   12 ἀπ' om. D F   13 αὐτήν
 C E   14 τὰ αὐτὰ F: ταῦτα cet.   15 τε om. D: δ' F   17 ἂν
 om. C A E G H   ἐπιπεσῶν C E   19 τε om. C E   δέξασθαι
 codd.: corr. Dind.   σφᾶς post ἀγαθῷ D F   20 τῷ] τοῦ C E et
 D F   ὁμόσαι θέλειν del. Cobet   21 εἰς] πρὸς C E   23 εἰσήλασέ
 τε Hug post Leonclavium et Cobetum: εἰσήλατο H A G: εἰσήλλατο
 C E: εἰσήληθεν D F   26 ἠγάσθησαν C E

5 σθησαν, νομίζοντες ἐξηπατηῆσθαι ἀμφοτέροι. ὁ μέντοι Ἄδού-
 σιος ἔλεξε τοιάδε· Ἐγὼ ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, ὧμοσα ἀδόλως
 εἰσιέναι εἰς τὰ τείχη καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν δεχομένων. εἰ μὲν
 οὖν ἀπολωὼ ὀποτέρους ὑμῶν, νομίζω ἐπὶ κακῷ εἰσεληλυθέναι
 Καρῶν· ἦν δὲ εἰρήνην ὑμῖν ποιήσω καὶ ἀσφάλειαν ἐργάζε- 5
 σθαι ἀμφοτέροις τὴν γῆν, νομίζω ὑμῖν ἐπ' ἀγαθῷ παρεῖναι.
 νῦν οὖν χρὴ ἀπὸ τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐπιμίγνυσθαι τε ἀλλή-
 λους φιλικῶς, ἐργάζεσθαι τε τὴν γῆν ἀδεῶς, διδόναι τε
 τέκνα καὶ λαμβάνειν παρ' ἀλλήλων. ἦν δὲ παρὰ ταῦτα
 ἀδικεῖν τις ἐπιχειρῆ, τούτοις Κῦρός τε καὶ ἡμεῖς πολέμιοι 10
 6 ἐσόμεθα. ἐκ τούτου πύλαι μὲν ἀνεωγμέναι ἦσαν τῶν τειχῶν,
 μεστὰὶ δὲ αἱ ὁδοὶ πορευομένων παρ' ἀλλήλους, μεστοὶ δὲ οἱ
 χῶροι ἐργαζομένων· ἑορτὰς δὲ κοινῇ ἦγον, εἰρήνης δὲ καὶ
 7 εὐφροσύνης πάντα πλέα ἦν. ἐν δὲ τούτῳ ἦκον παρὰ Κύρου
 ἐρωτῶντες εἴ τι στρατιᾶς προσδέοιτο ἢ μηχανημάτων· ὁ δὲ 15
 Ἄδούσιος ἀπεκρίνατο ὅτι καὶ τῇ παρούσῃ ἐξείη ἄλλοσε
 χρῆσθαι στρατιᾷ· καὶ ἅμα ταῦτα λέγων ἀπῆγε τό στρατεύμα,
 φρουροὺς ἐν ταῖς ἄκραις καταλιπών. οἱ δὲ Κᾶρες ἰκέτευον
 μένειν αὐτόν· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἤθελε, προσέπεμψαν πρὸς Κῦρον
 δεόμενοι πέμψαι Ἄδούσιον σφίσι σατράπην. 20
 8 Ὁ δὲ Κῦρος ἐν τούτῳ ἀπεστάλκει Ὑστάσπαν στρατεύμα
 ἄγοντα ἐπὶ Φρυγίαν τὴν περὶ Ἑλλήσποντον. ἐπεὶ δ' ἦκεν ὁ
 Ἄδούσιος, μετάγειν αὐτόν ἐκέλευσεν ἥπερ ὁ Ὑστάσπας
 προώχεται, ὅπως μάλλον πείθονται τῷ Ὑστάσπα, ἀκούσαντες
 9 ἄλλο στρατεύμα προσιόν. οἱ μὲν οὖν Ἕλληνες οἱ ἐπὶ θα- 25
 λάττῃ οἰκοῦντες πολλὰ δῶρα δόντες διεπράξαντο ὥστε εἰς μὲν

1 νομίσαντες D F   2 ante ἔλεξε add. εἰς μέσον D F   ὧμοσα ὦ
 ἄνδρες D F   3 εἰ μὲν D F: εἶπεν H A G: εἶπερ C E   5 καρῶν]
 καιρῷ H A G   7 οὖν] δὲ C E   8 ante ἐργάζεσθαι add. καὶ C E
 12 αἱ om. C E   παρ'] ἐπ' D F   14 τὰ πάντα D F   παρὰ κύρω
 ἦκον D F: ἦκον οἱ παρὰ τοῦ κύρου C A E G H   15 στρατείας C A E G H
 16 ἐξείη D F: ἔχειν C A E G H   ἀλλαχόσε C A E G H   17 χρῆσθαι
 om. C E   στρατεία H A G   19 συνέπεμψαν D F   πρὸς] κατὰ C E
 τὸν κύρον D F   20 πέμψαι post σφίσι E et D F   21 ὑστάσπαν D:
 ὑστάσπην cet.   22 περὶ] ἐπὶ C A E G H   23 ὑστάσπης C A E G H
 24 ὑστάσπη H A G: ὑστάσπει C E   ἀκούοντες D F   26 δῶρα δόντες
 C E: δῶρα διδούντες D: δῶρα διδόντες F: δόντες δῶρα H A G

τὰ τείχη βαρβάρους μὴ δέχεσθαι, δασμὸν δὲ ἀποφέρειν καὶ
στρατεύειν ὅποι Κῦρος ἐπαγγέλλοι. ὁ δὲ τῶν Φρυγῶν βασιλεὺς 10
παρεσκευάζετο μὲν ὡς καθέξων τὰ ἐρυμνὰ καὶ οὐ πεισόμενος
καὶ παρήγγελλεν οὕτως· ἐπεὶ δὲ ἀφίσταντο αὐτοῦ οἱ ὕπαρχοι
5 καὶ ἔρημος ἐγίγνετο, τελευτῶν εἰς χεῖρας ἦλθεν Ὑστάσπα ἐπὶ
τῇ Κύρου δίκη. καὶ ὁ Ὑστάσπας καταλιπὼν ἐν ταῖς ἄκραις
ἰσχυρὰς Περσῶν φρουρὰς ἀπήει ἄγων σὺν τοῖς ἑαυτοῦ καὶ
Φρυγῶν πολλοὺς ἰππέας καὶ πελταστάς. ὁ δὲ Κῦρος ἐπέ- 11
στελλεν Ἀδουσίῳ συμμείξαντα πρὸς Ὑστάσπαν τοὺς μὲν
10 ἐλομένους Φρυγῶν τὰ σφέτερα σὺν τοῖς ὅπλοις ἄγειν, τοὺς
δὲ ἐπιθυμήσαντας πολεμεῖν τούτων ἀφελομένους τοὺς ἵππους
καὶ τὰ ὅπλα σφενδόνας ἔχοντας πάντας κελεύειν ἔπεσθαι.

Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτ' ἐποιοῦν. Κῦρος δὲ ὠρμάτο ἐκ Σάρ- 12
δεων, φρουρὰν μὲν περὶ καταλιπὼν πολλὴν ἐν Σάρδεσι,
15 Κροῖσον δὲ ἔχων, ἄγων δὲ πολλὰς ἀμάξας πολλῶν καὶ παν-
τοδαπῶν χρημάτων. ἦκε δὲ καὶ ὁ Κροῖσος γεγραμμένα
ἔχων ἀκριβῶς ὅσα ἐν ἐκάστη ἦν τῇ ἀμάξῃ· καὶ διδοὺς τῷ
Κύρῳ τὰ γράμματα εἶπε· Ταῦτ', ἔφη, ἔχων, ὦ Κῦρε, εἴση
τόν τέ σοι ὀρθῶς ἀποδιδόντα ἂ ἄγει καὶ τὸν μῆ. καὶ ὁ 13
20 Κῦρος ἔλεξεν· Ἀλλὰ σὺ μὲν καλῶς ποιεῖς, ὦ Κροῖσε,
προνοῶν· ἔμοιγε μέντοι ἄξουσι τὰ χρήματα οἷπερ καὶ ἔχειν
αὐτὰ ἀξιόί εἰσιν· ὥστε ἦν τι καὶ κλέψωσι, τῶν ἑαυτῶν
κλέψονται. καὶ ἅμα ταῦτα λέγων ἔδωκε τὰ γράμματα τοῖς
φίλοις καὶ τοῖς ἄρχουσιν, ὅπως εἰδείεν τῶν ἐπιτρόπων οἷ τε
25 σῶα αὐτοῖς ἀποδιδοῖεν οἷ τε μῆ. ἦγε δὲ καὶ Λυδῶν οὐδὲ μὲν 14
ἑώρα καλλωπιζομένους καὶ ὅπλοις καὶ ἵπποις καὶ ἄρμασι καὶ
πάντα πειρωμένους ποιεῖν ὅ τι ᾤοντο αὐτῷ χαριεῖσθαι, τού-

1 ἀποφέρειν Zonaras: ὑποφέρειν codd. 2 παραγγέλλοι E: ἀπαγγέλλοι D τῶν om. C E 4 παρήγγειλεν C E ἐπεὶ δὲ] ἐπειδὴ H A G 5 τελευτῶν om. C E ὑστάσπα] ὑστάσπας H A G et F 6 εἰς τὰς ἄκρας C E 12 κελεύειν πάντας D F 13 ὁ κύρος δὲ D: ὁ δὲ κύρος F 14 περὶ] περσικὴν D F πολλὴν καταλιπὼν G et D F 16 ὁ om. D F 18 εἴση] ἴσθι C A E G H 20 ἐποίεισ H A G ὦ om. C E προνοῶν ὦ κροῖσε D F 22 κλέψουσι C E 24 οἷ τε A H et F: εἴτε cet. 25 οἷ τε A H et F: εἴτε G et D: εἴτε καὶ C E 26 ἵπποις καὶ ὅπλοις D F

- τους μὲν σὺν τοῖς ὅπλοις· οὓς δὲ ἑώρα ἀχαρίτως ἐπομένους, τοὺς μὲν ἵππους αὐτῶν παρέδωκε Πέρσαις τοῖς πρώτοις συστρατευομένοις, τὰ δὲ ὅπλα κατέκαυσε· σφενδόνας δὲ 15 καὶ τούτους ἠνάγκασεν ἔχοντας ἔπεσθαι. καὶ πάντας δὲ τοὺς ἀόπλους τῶν ὑποχειρίων γενομένων σφενδονᾶν 5 ἠνάγκαζε μελετᾶν, νομίζων τοῦτο τὸ ὄπλον δουλικώτατον εἶναι· σὺν μὲν γὰρ ἄλλη δυνάμει μάλα ἔστιν ἔνθα ἰσχυρῶς ὠφελούσι σφενδονῆται παρόντες, αὐτοὶ δὲ καθ' αὐτοὺς οὐδ' ἂν οἱ πάντες σφενδονῆται μείνειαν πάνυ ὀλίγους ὁμόσε ἰόντας σὺν ὅπλοις ἀγχεμάχοις. 10
- 16 Προϊὼν δὲ τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος κατεστρέψατο μὲν Φρύγας τοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ Φρυγίᾳ, κατεστρέψατο δὲ Καππαδόκας, ὑποχειρίους δ' ἐποίησατο Ἀραβίους. ἐξώπλισε δὲ ἀπὸ πάντων τούτων Περσῶν μὲν ἱππέας οὐ μείον τετρακισμυρίους, πολλοὺς δὲ ἵππους τῶν αἰχμαλώτων καὶ πᾶσι τοῖς συμμα- 15 χοις διέδωκε· καὶ πρὸς Βαβυλῶνα ἀφίκετο παμπόλλους μὲν ἱππέας ἔχων, παμπόλλους δὲ τοξότας καὶ ἀκοντιστάς, σφενδονήτας δὲ ἀναριθμήτους.
- V Ἐπεὶ δὲ πρὸς Βαβυλῶνι ἦν ὁ Κῦρος, περιέστησε μὲν πᾶν τὸ στράτευμα περὶ τὴν πόλιν, ἔπειτα αὐτὸς περιήλαυε τὴν 20 πόλιν σὺν τοῖς φίλοις τε καὶ ἐπικαιρίοις τῶν συμμαχῶν. 2 ἐπεὶ δὲ κατεθεάσατο τὰ τεῖχη, ἀπάγειν παρεσκευάσατο τὴν στρατιὰν ἀπὸ τῆς πόλεως· ἐξελθὼν δέ τις αὐτόμολος εἶπεν ὅτι ἐπιτίθεσθαι μέλλοιεν αὐτῷ, ὁπότε ἀπάγοι τὸ στράτευμα· καταθεωμένοις γάρ, ἔφη, αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ τείχους ἀσθενῆς 25 ἐδόκει εἶναι ἢ φάλαγξ· καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν ἦν οὕτως ἔχειν· περὶ γὰρ πολὺ τεῖχος κυκλουμένοις ἀνάγκη ἦν ἐπ' ὀλίγων

1 ἀχαρίστως C E et D F   3 συστρατευσαμένοις D F   6 ἠνάγκασε D F τὸ om. D F   7 μάλα] μᾶλλον D F   ἰσχυρῶς om. C E
 8 ἑαυτοὺς C E G H   11 προσιῶν C E G H   13 ἐξέπλησε H A G
 14 post μείον add. ἢ D F   16 παμπόλλους] μάλα πολλοὺς D F
 17 ἄγων C E   18 ἀναρίθμους A H et D F   19 post μὲν add. τὸ πρῶτον D, πρῶτον F   22 παρεσκευάζετο D F   23 post τις add. αὐτῷ D F   27 περίξ D F   κυκλουμένοις codd. : corr. Bornemann   ὀλίγον codd. : corr. Hertlein

τὸ βάθος γενέσθαι τὴν φάλαγγα. ἀκούσας οὖν ὁ Κῦρος 3
ταῦτα, στὰς κατὰ μέσον τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς σὺν τοῖς περὶ
αὐτὸν παρήγγειλεν ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἐκατέρωθεν τοὺς ὀπλίτας
ἀναπτύσσοντας τὴν φάλαγγα ἀπιέναι παρὰ τὸ ἐστηκὸς τοῦ
5 στρατεύματος, ἕως γένοιτο ἐκατέρωθεν τὸ ἄκρον κατ' αὐτὸν
καὶ κατὰ τὸ μέσον. οὕτως οὖν ποιούντων οἱ τε μένουτες 4
εὐθὺς θαρραλεώτεροι ἐγίνοντο ἐπὶ διπλασίων τὸ βάθος
γιγνόμενοι, οἱ τ' ἀπιόντες ὡσαύτως θαρραλεώτεροι· εὐθὺς
γὰρ οἱ μένουτες (ἀντ') αὐτῶν πρὸς τοὺς πολεμίους ἐγίνοντο.
10 ἐπεὶ δὲ πορευόμενοι ἐκατέρωθεν συνῆψαν τὰ ἄκρα, ἕστησαν
ἰσχυρότεροι γεγενημένοι, οἱ τε ἀπεληλυθότες διὰ τοὺς ἔμ-
προσθεν, οἱ τ' ἔμπροσθεν διὰ τοὺς ὄπισθεν προσγεγενη-
μένους. ἀναπτυχθείσης δ' οὕτω τῆς φάλαγγος ἀνάγκη τοὺς 5
πρώτους ἀρίστους εἶναι καὶ τοὺς τελευταίους, ἐν μέσῳ δὲ
15 τοὺς κακίστους τετάχθαι· ἢ δ' οὕτως ἔχουσα τάξις καὶ πρὸς
τὸ μάχεσθαι ἐδόκει εὖ παρεσκευάσθαι καὶ πρὸς τὸ μὴ φεύ-
γειν. καὶ οἱ ἵππεῖς δὲ καὶ οἱ γυμνήτες οἱ ἀπὸ τῶν κεράτων
αἰεὶ ἐγγύτερον ἐγίνοντο τοῦ ἄρχοντος τοσοῦτ' ὅσῳ ἢ φά-
λαγξ βραχυτέρα ἐγίνετο ἀναδιπλουμένη. ἐπεὶ δὲ οὕτω 6
20 συνεσπειράθησαν, ἀπῆσαν, ἕως μὲν ἐξικνεῖτο τὰ βέλη ἀπὸ
τοῦ τείχους, ἐπὶ πόδα· ἐπεὶ δὲ ἔξω βελῶν ἐγένοντο, στρα-
φέντες, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγα βήματα προϊόντες μετεβά-
λουτο ἐπ' ἀσπίδα καὶ ἴσταντο πρὸς τὸ τεῖχος βλέποντες·
ὅσῳ δὲ προσωτέρω ἐγίνοντο, τόσῳ δὲ μανότερον μετεβάλ-
25 λουτο. ἐπεὶ δ' ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐδόκουν εἶναι, ξυνεῖρον
ἀπιόντες, ἔστ' ἐπὶ ταῖς σκηναῖς ἐγένοντο.

2 αὐτοῦ C A G H et F: ἑαυτοῦ E   στρατείας H A G   3 παρήγγει-
λεν A: παρήγγελλεν F   5 καθ' ἑαυτὸν D F   7-8 ἐγίνοντο... θαρ-
ραλεώτεροι om. C E   7 διπλασίων F: διπλάσιον H A G et D   9 ἀντ'
add. Hertlein   τοὺς πολεμίους E: τοῖς πολεμίοις cet.   13 οὕτως A H
post ἀνάγκη add. ἦν Naber: cf. § 80   16 δοκεῖ D F   17 alterum
οἱ om. C E   γυμνήται D F   18 αἰεὶ D F   ἐγένοντο C E
τοσοῦτον ὅσον C E   19 ἐπεὶ δὲ] ἐπειδὴ H A G   οὕτως A H et D F
20 συνεσπειράθησαν C A E G   21 ἐγίνετο D: ἐγένετο F   22 μὲν
om. D F   μετεβάλλουτο C E et D F   24 τόσῳ δὲ F: τοσῶδε cet.
25 ἐπεὶ] εἰ A H   ξυνῆρον C E: συνεῖρον D: συνείρου F   26 ἐγί-
νοντο D F

7 Ἐπεὶ δὲ κατεστρατοπεδεύσαντο, συνεκάλεσεν ὁ Κῦρος
 τοὺς ἐπικαιρίους καὶ ἔλεξεν· Ἄνδρες σύμμαχοι, τεθεάμεθα
 μὲν κύκλῳ τὴν πόλιν· ἐγὼ δὲ ὅπως μὲν ἂν τις τείχη οὕτως
 ἰσχυρὰ καὶ ὑψηλὰ προσμαχόμενος ἔλοι οὐκ ἐνορᾶν μοι δοκῶ·
 ὅσῳ δὲ πλείους ἄνθρωποι ἐν τῇ πόλει εἰσὶν, ἐπεὶπερ οὐ 5
 μάχονται ἐξιόντες, τοσοῦτῳ ἂν θάττον λιμῶ αὐτοὺς ἡγοῦμαι
 ἀλῶναι. εἰ μὴ τιν' οὖν ἄλλον τρόπον ἔχετε λέγειν, τούτῳ
 8 πολιορκητέους φημὶ εἶναι τοὺς ἄνδρας. καὶ ὁ Χρυσάντας
 εἶπεν· Ὁ δὲ ποταμός, ἔφη, οὗτος οὐ διὰ μέσης τῆς πόλεως
 ρεῖ πλάτος ἔχων πλεον ἢ ἐπὶ δύο στάδια; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη 10
 ὁ Γωβρύας, καὶ βάθος γ' ὡς οὐδ' ἂν δύο ἄνδρες ὁ ἕτερος
 ἐπὶ τοῦ ἑτέρου ἐστηκῶς τοῦ ὕδατος ὑπερέχοιεν· ὥστε
 τῷ ποταμῷ ἔτι ἰσχυροτέρα ἐστὶν ἢ πόλις ἢ τοῖς τείχεσι.
 9 καὶ ὁ Κῦρος, Ταῦτα μὲν, ἔφη, ὦ Χρυσάντα, ἐῷμεν ὅσα
 κρείττω ἐστὶ τῆς ἡμετέρας δυνάμεως· διαμετρησαμένους δὲ 15
 χρῆ ὡς τάχιστα τὸ μέρος ἐκάστους ἡμῶν ὀρύττειν τάφρον
 ὡς πλατυτάτην καὶ βαθυτάτην, ὅπως ὅτι ἐλαχίστων ἡμῖν
 10 τῶν φυλάκων δέη. οὕτω δὴ κύκλῳ διαμετρήσας περὶ τὸ
 τεῖχος, ἀπολιπῶν ὅσον τύρσεσι μεγάλαις ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ,
 ὄρυττειν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ τείχους τάφρον ὑπερμεγέθη, 20
 11 καὶ τὴν γῆν ἀνέβαλλον πρὸς ἑαυτοὺς. καὶ πρῶτον μὲν
 πύργους ἐπὶ τῷ ποταμῷ ᾠκοδόμει, φοῖνιξι θεμελιώσας οὐ
 μείον ἢ πλεθριαίοις (εἰσὶ γὰρ καὶ μείζονες ἢ τοσοῦτοι τὸ
 μῆκος πεφυκότες)· καὶ γὰρ δὴ πιεζόμενοι οἱ φοῖνικες ὑπὸ
 12 βάρους ἄνω κυρτοῦνται, ὥσπερ οἱ ὄνοι οἱ κανθήλιοι· τούτους 25
 δ' ὑπετίθει τούτου ἔνεκα [ὅπως ὅτι μάλιστα εἰκοὶ πολιορκή-

1 κατεστρατοπεδεύσαντο C : κατεστρατοπεδεύσατο A E G H : κατε-
 στρατοπεδεύθησαν D F 2 ξύμμαχοι G 3 ἰσχυρὰ οὕτω C E
 5 πλείους D F ἄνδρες C E 6 τοσοῦτο A H 7 τιν'] τινες
 C E τούτῳ] τοσοῦτῳ C E 9 οὗτος ἔφη D F 10 πλείον
 codd. 16 ἐκάστους Madvig : ἕκαστον D : ἐκάστου cet. ὑμῶν
 A E G H 17 βαθυτάτην καὶ πλατυτάτην D F ἐλάχιστον D F
 ὑμῖν H A G 18 δέοι C E 19 καὶ ἀπολιπῶν D F 20 ὄρυσσον
 C A E G H ἔνθεν καὶ ἔνθεν C E : ἔνθα καὶ ἔνθα D F : ἐνθένδε A :
 ἔνθεν δὲ G H 23 καὶ om. D F 25 κυρτῶνται C E 26 δ']
 δὴ C E ὅπως . . . παρασκευαζομένῳ del. Breitenbach, post ᾠκοδόμει
 (l. 22) transp. Weckherlin πολιορκουσι D F

σειν παρασκευαζομένῳ], ὡς εἰ καὶ διαφύγοι ὁ ποταμὸς εἰς
 τὴν τάφρον, μὴ ἀνέλοι τοὺς πύργους. ἀνίστη δὲ καὶ ἄλλους
 πολλοὺς πύργους ἐπὶ τῆς ἀμβολάδος γῆς, ὅπως ὅτι πλείστα
 φυλακτήρια εἶη. οἱ μὲν δὴ ταῦτ' ἐποίουν· οἱ δ' ἐν τῷ τείχει 13
 5 κατεγέλων τῆς πολιορκίας, ὡς ἔχοντες τὰ ἐπιτήδεια πλέον ἢ
 εἴκοσιν ἔτῳ. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Κῦρος τὸ στράτευμα
 κατένειμε δώδεκα μέρη, ὡς μῆνα τοῦ ἐνιαυτοῦ ἕκαστον τὸ
 μέρος φυλάξον. οἱ δὲ αὖ Βαβυλώνιοι ἀκούσαντες ταῦτα 14
 πολὺ ἔτι μᾶλλον κατεγέλων, ἐννοοῦμενοι εἰ σφᾶς Φρύγες
 10 καὶ Λυδοὶ καὶ Ἀράβιοι καὶ Καππαδόκαι φυλάξοιεν, οὓς
 σφίσιν ἐνόμιζον πάντας εὐμενεστέρους εἶναι ἢ Πέρσαις.

Καὶ αἱ μὲν τάφροι ἤδη ὀρωρυγμέναι ἦσαν. ὁ δὲ Κῦρος 15
 ἐπειδὴ ἑορτὴν τοιαύτην ἐν τῇ Βαβυλῶνι ἤκουσεν εἶναι, ἐν
 ἣ πάντες Βαβυλώνιοι ὅλην τὴν νύκτα πίνουσι καὶ κωμάζου-
 15 σιν, ἐν ταύτῃ, ἐπειδὴ τάχιστα συνεσκότασε, λαβὼν πολλοὺς
 ἀνθρώπους ἀνεστόμωσε τὰς τάφρους πρὸς τὸν ποταμόν.
 ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, τὸ ὕδωρ κατὰ τὰς τάφρους ἐχώρει ἐν 16
 τῇ νυκτί, ἣ δὲ διὰ τῆς πόλεως τοῦ ποταμοῦ ὁδὸς πορεύσιμος
 ἀνθρώποις ἐγίγνετο. ὡς δὲ τὸ τοῦ ποταμοῦ οὕτως ἐπορσύ- 17
 20 νετο, παρηγγύησεν ὁ Κῦρος Πέρσαις χιλιάρχοις καὶ πεζῶν
 καὶ ἱππέων εἰς δύο ἄγοντας τὴν χιλιοστὴν παρεῖναι πρὸς
 αὐτόν, τοὺς δ' ἄλλους συμμάχους κατ' οὐρανὸν τούτων ἔπεσθαι
 ἥπερ πρόσθεν τεταγμένους. οἱ μὲν δὴ παρήσαν· ὁ δὲ κατα- 18
 βιβάσας εἰς τὸ ξηρὸν τοῦ ποταμοῦ τοὺς ὑπηρέτας καὶ πε-
 25 ζοὺς καὶ ἱππέας, ἐκέλευσε σκέψασθαι εἰ πορεύσιμον εἶη τὸ

1 διαφάγοι DF   εἰς] ἐκχυθεῖς D : ἐκ F   2 ἀν ἔλοι CAE :
 ἀν ἔλοι H : ἀνέλοιτο D   3 ὅτι] ἔτι HAG   5 ἢ om. HAG :
 ἢ ὡς CE   7 τὸ om. HAG   8 φυλάξων CEH pr.   9 πολὺ
 ἔτι] ἐπὶ πολὺ CE   κατεγέλων D : τούτων κατεγέλων CAEGH : om.
 F   φρύγιοι CAEGH   10 λύκιοι CAEGH   καππαδόκες
 HAG et F   φυλάξειεν CH pr. : φυλάξαιεν E : φυλάξειαν H cor. AG
 13 ἐπεὶ DF   ἑορτὴν τοιαύτην CE : ἑορτὴ αὐτῶν D : ἑορτῇ ἐαυτῶν
 (sic) F : ἑορτὴν HAG   ἤκουσεν εἶναι] ἦν DF   14 πάντες οἱ DF
 15 ἐπεὶ DF   17 τὸ om. HAG   18 ἀνθρώποις πορεύσιμος DF
 19 ἐπορεύετο CAEGH   20 χιλιάρχαις HAG   21 ἵππων AH
 25 ἐκέλευε DF   πορεύσιμον . . . ὅτι (l. 1) om. HAG

- 19 ἔδαφος τοῦ ποταμοῦ. ἐπεὶ δὲ ἀπήγγειλαν ὅτι πορευσίμου
εἶη, ἐνταῦθα δὴ συγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῶν πεζῶν καὶ
ἰππέων ἔλεξε τοιάδε.
- 20 Ἄνδρες, ἔφη, φίλοι, ὁ μὲν ποταμὸς ἡμῖν παρακεχώρηκε
τῆς εἰς τὴν πόλιν ὁδοῦ. ἡμεῖς δὲ θαρροῦντες εἰσίσωμεν 5
[μηδὲν φοβούμενοι εἶσω], ἐννοούμενοι ὅτι οὗτοι ἐφ' οὓς νῦν
πορευσόμεθα ἐκείνοί εἰσιν οὓς ἡμεῖς καὶ συμμάχους πρὸς
ἑαυτοῖς ἔχοντας καὶ ἐγρηγορότας ἅπαντας καὶ νήφοντας καὶ
21 ἐξωπλισμένους καὶ συντεταγμένους ἐνικῶμεν· νῦν δ' ἐπ'
αὐτοὺς ἴμεν ἐν ᾧ πολλοὶ μὲν αὐτῶν καθεύδουσι, πολλοὶ δ' 10
[αὐτῶν] μεθύουσι, πάντες δ' ἀσύντακτοί εἰσιν· ὅταν δὲ αἰ-
σθωνται ἡμᾶς ἔνδον ὄντας, πολὺ ἔτι μᾶλλον ἢ νῦν ἀχρεῖοι
22 ἔσονται ὑπὸ τοῦ ἐκπεπλήχθαι. εἰ δέ τις τοῦτο ἐννοεῖται,
ὃ δὴ λέγεται φοβερὸν εἶναι τοῖς εἰς πόλιν εἰσιούσι, μὴ ἐπὶ
τὰ τέγη ἀναβάντες βάλλωσιν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, τοῦτο μά- 15
λιστα θαρρεῖτε· ἦν γὰρ ἀναβῶσί τινες ἐπὶ τὰς οἰκίας, ἔχομεν
σύμμαχον θεὸν Ἡφαιστον. εὐφλεκτα δὲ τὰ πρόθυρα αὐ-
τῶν, φοῖνικος μὲν αἱ θύραι πεποιημένοι, ἀσφάλτῳ δὲ ὑπέκ-
23 καύματι κεχρισμένοι. ἡμεῖς δ' αὖ πολλὴν μὲν δᾶδα ἔχομεν,
ἢ ταχὺ πολὺ πῦρ τέξεται, πολλὴν δὲ πίτταν καὶ στυππεῖον, 20
ἢ ταχὺ παρακαλεῖ πολλὴν φλόγα· ὥστε ἀνάγκην εἶναι ἢ
φεύγειν ταχὺ τοὺς ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ἢ ταχὺ κατακεκαῦσθαι.
- 24 ἀλλ' ἄγετε λαμβάνετε τὰ ὄπλα· ἡγήσομαι δ' ἐγὼ σὺν τοῖς
θεοῖς. ὑμεῖς δ', ἔφη, ὦ Γαδάτα καὶ Γωβρύα, δείκνυτε τὰς
ὁδοὺς· ἴστε γάρ· ὅταν δ' ἐντὸς γενώμεθα, τὴν ταχίστην 25
25 ἄγετε ἐπὶ τὰ βασίλεια. Καὶ μὴν, ἔφασαν οἱ ἀμφὶ τὸν
Γωβρύαν, οὐδὲν ἂν εἶη θαυμαστὸν εἰ καὶ ἄκλειστοι αἱ πύλαι

6 μηδὲν φοβούμενοι iam Stephano suspecta om. DF εἶσω ἐννοούμενοι
om. HAG νῦν πορευσόμεθα] συμπορευσόμεθα CEGH 8 ἑαυτοὺς
DF 9 ὀπλισμένους DF 10 ἴμεν CAEGH 11 αὐτῶν del.
Herwerden ante αἰσθωνται add. καὶ HAG ἡμᾶς αἰσθωνται CE
12 πολὺ ἂν CAEGH 15 βάλλωσιν HAG τούτῳ DF 16 τινες
post οἰκίας DF 19 κεχρισμένοι codd.: corr. Cobet μὲν add. HAG
et D, om. CE et F 20 ἢ τάχει AH 21 πολλὴν παρακαλεῖ DF
ἀνάγκη HAG 23 τὰ om. CEH 27 θαυμαστὸν ἂν εἶη CE εἰ καὶ
F: εἶναι HAG: καὶ CE: καὶ γὰρ D post ἄκλειστοι add. γὰρ CAEGH

αἱ τοῦ βασιλείου εἶεν· κωμάζει γὰρ ἡ πόλις πᾶσα τῆδε τῆ
 νυκτί. φυλακῇ μέντοι πρὸ τῶν πυλῶν ἐντευξόμεθα· ἔστι
 γὰρ αἰεὶ τεταγμένη. Οὐκ ἂν μέλλειν δέοι, ἔφη ὁ Κῦρος,
 ἀλλ' ἰέναι, ἵνα ἀπαρασκευoυς ὡς μάλιστα λάβωμεν τοὺς
 5 ἄνδρας.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐρρήθη, ἐπορεύοντο· τῶν δὲ ἀπαντῶντων 26
 οἱ μὲν ἀπέθνησκον παιόμενοι, οἱ δ' ἔφευγον πάλιν εἴσω,
 οἱ δ' ἐβόων· οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Γωβρύαν συνεβόων αὐτοῖς, ὡς
 κωμασταὶ ὄντες καὶ αὐτοί· καὶ ἰόντες ἢ ἐδύναντο [ὡς]
 10 τάχιστα ἐπὶ τοῖς βασιλείοις ἐγένοντο. καὶ οἱ μὲν σὺν τῷ 27
 Γωβρύα καὶ Γαδάτα τεταγμένοι κεκλειμένας εὐρίσκουσι τὰς
 πύλας τοῦ βασιλείου· οἱ δὲ ἐπὶ τοὺς φύλακας ταχθέντες
 ἐπεισπίπτουσιν αὐτοῖς πίνουσι πρὸς φῶς πολὺ, καὶ εὐθὺς
 ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο αὐτοῖς. ὡς δὲ κραυγὴ καὶ κτύπος 28
 15 ἐγίγνετο, αἰσθόμενοι οἱ ἔνδον τοῦ θορύβου, κελεύσαντος τοῦ
 βασιλέως σκέψασθαι τί εἴη τὸ πρᾶγμα, ἐκθέουσί τινες
 ἀνοίξαντες τὰς πύλας. οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Γαδάταν ὡς εἶδον 29
 τὰς πύλας χαλώσας εἰσπίπτουσι καὶ τοῖς πάλιν φεύγουσιν
 εἴσω ἐφεπόμενοι καὶ παίοντες ἀφικνοῦνται πρὸς τὸν βασιλέα·
 20 καὶ ἤδη ἐστηκότα αὐτὸν καὶ ἐσπασμένον ὃν εἶχεν ἀκινάκην
 εὐρίσκουσι. καὶ τοῦτον μὲν οἱ σὺν Γαδάτα καὶ Γωβρύα 30
 ἐχειροῦντο· καὶ οἱ σὺν αὐτῷ δὲ ἀπέθνησκον, ὁ μὲν προ-
 βαλλόμενός τι, ὁ δὲ φεύγων, ὁ δὲ γε καὶ ἀμυνόμενος ὄτω

1 εἶεν] ὡς ἐν C A E G H κωμάζει] κώμφ· δοκεῖ C A E G H : κωμο-
 δοκεῖ D F : κωμάζει Stephanus : ἐν κώμφ Muretus addito εἶναι post
 πᾶσα : εὐωχεῖται Madvig, unde εὐωχεῖσθαι γὰρ δοκεῖ Schenkl : δειπνεῖ
 Hug : ὡς ἐν omisi quod videtur varia lectio esse : deinde aptissimam
 coniecturam Stephani accipi πᾶσα ἢ πόλις D F τῆ om. H A G
 3 ἀεὶ D F ἂν ἀμελεῖν C E et D F : ἀμελεῖν H A G : corr. Muretus
 4 μάλιστ' ἂν C : μάλιστα ἂν H A G 7 εἴσω] ὀπίσω D F 8 τὸν
 om. D F 9 ὄντες αὐτοί H A G : καὶ αὐτοὶ ὄντες D F ὡς del.
 ed. Etonensis a. 1613 11 κεκλειμένας F : κεκλεισμένας f cet.
 14 πολέμιοι ἐχρῶντο αὐτοῖς C E et D F : πολεμίοις ἐχρῶντο G : πολέμιοι
 ἐχρῶντο A H 15 καὶ κελεύσαντος D F 17 οἱ . . . πύλας om.
 H A G 18 χαλώσας om. C E : εἰς ἄς H A G 20 σπασάμενον
 D F 21 γαδάτη A H et F post γωβρύα add. πολλοὶ C A E G H
 22 προβαλλόμενός H A G 23 τι] τις A G

31 ἐδύνατο. ὁ δὲ Κῦρος διέπεμπε τὰς τῶν ἰππέων τάξεις κατὰ
 τὰς ὁδοὺς καὶ προεῖπεν οὓς μὲν ἔξω λαμβάνοιεν κατακαίνειν,
 τοὺς δ' ἐν ταῖς οἰκίαις κηρύττειν τοὺς συριστὶ ἐπισταμένους
 ἔνδον μένειν· εἰ δέ τις ἔξω ληφθῆι, ὅτι θανατώσοιτο.

32 Οἱ μὲν δὴ ταῦτ' ἐποίουν. Γαδάτας δὲ καὶ Γωβρύας 5
 ἦκον· καὶ θεοὺς μὲν πρῶτον προσεκύνουν, ὅτι τετιμωρημένοι
 ἦσαν τὸν ἀνόσιον βασιλέα, ἔπειτα δὲ Κύρου κατεφίλουν
 καὶ χεῖρας καὶ πόδας, πολλὰ δακρύνοντες ἅμα χαρᾷ [καὶ
 33 εὐφραινόμενοι]. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο καὶ ἦσθοντο οἱ τὰς
 ἄκρας ἔχοντες ἑαλωκυϊάν τε τὴν πόλιν καὶ τὸν βασιλέα 10
 34 τεθνηκότα, παραδιδόασι καὶ τὰς ἄκρας. ὁ δὲ Κῦρος τὰς
 μὲν ἄκρας εὐθὺς παρελάμβανε καὶ φρουράρχους τε καὶ
 φρουροὺς εἰς ταύτας ἀνέπεμπε, τοὺς δὲ τεθνηκότας θάπτειν
 ἐφῆκε τοῖς προσήκουσι· τοὺς δὲ κήρυκας κηρύττειν ἐκέλευεν
 ἀποφέρειν πάντας τὰ ὄπλα Βαβυλωνίου· ὅπου δὲ ληφθή- 15
 σοιτο ὄπλα ἐν οἰκίᾳ, προηγόρευεν ὡς πάντες οἱ ἔνδον
 ἀποθανοῖντο. οἱ μὲν δὴ ἀπέφερον, ὁ δὲ Κῦρος ταῦτα μὲν
 εἰς τὰς ἄκρας κατέθετο, ὡς εἶη ἔτοιμα, εἴ τί ποτε δέοι
 35 χρῆσθαι. ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἐπέπρακτο, πρῶτον μὲν τοὺς μάγους
 καλέσας, ὡς δοριαλώτου τῆς πόλεως οὔσης ἀκροθίνια τοῖς 20
 θεοῖς καὶ τεμένη ἐκέλευσεν ἐξελεῖν· ἐκ τούτου δὲ καὶ οἰκίας
 διεδίδου καὶ ἀρχεῖα τούτοις οὓσπερ κοινῶνας ἐνόμιζε τῶν
 καταπεπραγμένων· οὕτω δὲ διένειμεν, ὥσπερ ἐδέδοκτο, τὰ
 κράτιστα τοῖς ἀρίστοις. εἰ δέ τις οἶοιτο μείον ἔχειν, διδά-
 36 σκειν προσιόντας ἐκέλευε. προεῖπε δὲ Βαβυλωνίοις μὲν 25
 τὴν γῆν ἐργάζεσθαι καὶ τοὺς δασμοὺς ἀποφέρειν καὶ θερα-
 πεύειν τούτους οἷς ἕκαστοι αὐτῶν ἐδόθησαν· Πέρσας δὲ

1 δύναιτο D F   διέπεμπε τάξεις ἰππέων D F   4 ληφθήσοιτο D F
 7 ἦσαν] εἶσαν D F   8 καὶ εὐφραινόμενοι del. Lincke   13 φρουρὰς
 C E   θάπτειν om. D F   14 ἀνήκε C : ἀνεῖκε E   ἐκέλευσεν
 C A E   15 βαβυλωνίου del. Hartman   λειφθήσοιτο H pr. :
 λειφθεῖεν H cor. A G   16 προηγόρευον D F   19 καλέσας τοὺς
 μάγους D F   21 post. καὶ om. D F   22 κοινωνοὺς C A E G H
 23 οὕτω δὲ D F : καὶ οὕτω H cor. A G : οὕτω C E H pr.   24 προσιόντα
 διδάσκειν D F   25 ἐκέλευσε C E et D   26 δασμοὺς] πόδας μὴ C E
 27 αὐτῶν ἕκαστοι D F   πέρσας δὲ D F : ὡς πέρσας δὲ καὶ C A E G H

τοὺς κοινῶνας καὶ τῶν συμμάχων ὅσοι μένειν ἤρουντο παρ' αὐτῷ ὡς δεσπότης ὢν ἔλαβον προηγόρευε διαλέγεσθαι.

Ἐκ δὲ τούτου ἐπιθυμῶν ὁ Κῦρος ἤδη κατασκευάσασθαι 37
καὶ αὐτὸς ὡς βασιλεῖ ἠγείτο πρέπειν, ἔδοξεν αὐτῷ τοῦτο
5 σὺν τῇ τῶν φίλων γνώμῃ ποιῆσαι, ὡς ὅτι ἠκιστα ἂν ἐπι-
φθόνως σπάνιός τε καὶ σεμνὸς φανείη. ὦδε οὖν ἐμηχανάτο
τοῦτο. ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ^{ἡμερᾶς, παρ.} στας ὅπου ἐδόκει ἐπιτήδειον εἶναι
προσεδέχετο τὸν βουλόμενον λέγειν τι καὶ ἀποκρινάμενος
ἀπέπεμπεν. οἱ δ' ἄνθρωποι ὡς ἔγνωσαν ὅτι προσδέχοιτο, 38
10 ἦκον ἀμήχανοι τὸ πλῆθος· καὶ ὠθυμένων περὶ τοῦ προσ-
ελθεῖν μηχανή τε πολλή καὶ μάχη ἦν. οἱ δὲ ὑπηρέται 39
ὡς ἐδύναντο διακρίναντες προσίεσαν. ὁπότε δέ τις καὶ
τῶν φίλων διωσάμενος τὸν ὄχλον προφανείη, προτείνων
ὁ Κῦρος τὴν χεῖρα προσήγετο αὐτοὺς καὶ οὕτως ἔλεγεν·
15 "Ἄνδρες φίλοι, περιμένετε, ἕως (ἂν) τὸν ὄχλον διωσώμεθα·
ἔπειτα δὲ καθ' ἡσυχίαν συγγενησόμεθα. οἱ μὲν δὴ φίλοι
περιέμενον, ὁ δ' ὄχλος πλείων καὶ πλείων ἐπέρρει, ὥστ'
ἔφθασεν ἐσπέρα γενομένη πρὶν τοῖς φίλοις αὐτὸν σχολάσαι
καὶ συγγενέσθαι. οὕτω δὴ ὁ Κῦρος λέγει· "Ὡρα, ἔφη, ὦ 40
20 ἄνδρες, νῦν μὲν [καιρὸς] διαλυθῆναι· αὔριον δὲ πρῶ ἔλθετε·
καὶ γὰρ ἐγὼ βούλομαι ὑμῖν τι διαλεχθῆναι. ἀκούσαντες
ταῦτα οἱ φίλοι ἄσμενοι ᾤχοντο ἀποθέοντες, δίκην δεδωκότες
ὑπὸ πάντων τῶν ἀναγκαίων. καὶ τότε μὲν οὕτως ἐκοιμήθησαν.

Τῇ δ' ὑστεραία ὁ μὲν Κῦρος παρήν εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον, 41

1 κοινῶνας H pr. : κοινωνοὺς H cor. A G : κοινωνοῦντας cet.
2 ἐαυτῷ D F 5 ἂν ἐπιφθόνως F : ἀνεπιφθόνως cet. 8 ἀποκρινό-
μενος C A E G H 11 μηχανή] ταραχή Cobet μηχανή... ἦν]
πολλή μηχανή ἦν D F 12 ἠδύναντο C A E G H διακρίνοντες
E et D F προσήεσαν codd. : corr. Stephanus καὶ om. C E
13 προφανείη] φανείη ante τὸν C ; ante διωσάμενος E 14 ἔλεγεν·
ἄνδρες φίλοι] ἔλεγε H A G 15 παραμένετε C A E G H ἕως C A E G H :
ὡς D F ἂν add. Hertlein διωσόμεθα C A E G H 16 ἔπειτα...
συγγενησόμεθα om. H A G 17 περιέμενον D : παρέμενον cet.
πλείω καὶ πλείω H A G ὥστ' ἔφθασεν D F : ἕωσπερ ἔφθασεν H A G :
ἕως παρέφθασεν C E 18 ἐσπέρα τε C A E G H σχολάσαι αὐτὸν
D F 19 οὕτως A H ὦρα Cobet : ἄρα codd. 20 καιρὸς
del. Cobet 22 ante ταῦτα add. δὲ D F 23 ἀπὸ D F

ἀνθρώπων δὲ πολὺ πλέον πλῆθος περιειστήκει βουλομένων
 προσιέναι, καὶ πολὺ πρότερον ἢ οἱ φίλοι παρήσαν. ὁ οὖν
 Κῦρος περιστησάμενος τῶν ξυστοφόρων Περσῶν κύκλον
 μέγαν εἶπε μηδένα παριέναι ἢ τοὺς φίλους τε καὶ ἄρχοντας
 42 τῶν Περσῶν τε καὶ τῶν συμμάχων. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον 5
 οὗτοι, ἔλεξεν ὁ Κῦρος αὐτοῖς τοιάδε· Ἄνδρες φίλοι καὶ
 σύμμαχοι, τοῖς μὲν θεοῖς οὐδὲν ἂν ἔχοιμεν μέμψασθαι τὸ
 μὴ οὐχὶ μέχρι τούδε πάντα ὅσα ηὐχόμεθα καταπεπραχέναι·
 εἰ μὲντοι τοιοῦτον ἔσται τὸ μέγала πράττειν ὥστε μὴ οἶόν
 τ' εἶναι μήτε ἀμφ' αὐτὸν σχολὴν ἔχειν μήτε μετὰ τῶν 10
 φίλων εὐφρανθῆναι, ἐγὼ μὲν χαίρειν ταύτην τὴν εὐδαι-
 43 μονίαν κελεύω. ἐνενοήσατε γάρ, ἔφη, καὶ χθὲς δήπου ὅτι
 ἔωθεν ἀρξάμενοι ἀκούειν τῶν προσιόντων οὐκ ἐλήξαμεν
 πρόσθεν ἐσπέρας· καὶ νῦν ὁράτε τούτους ἄλλους πλείονας
 44 τῶν χθὲς παρόντας ὡς πράγματα ἡμῖν παρέξοντας. εἰ οὖν 15
 τις τούτοις ὑφέξει ἑαυτόν, λογίζομαι μικρὸν μὲν τι ὑμῖν
 μέρος ἐμοῦ μετεσόμενον, μικρὸν δέ τι ἐμοὶ ὑμῶν· ἐμαυτοῦ
 45 μὲντοι σαφῶς οἶδ' ὅτι οὐδ' ὀτιοῦν μοι μετέσται. ἔτι δ',
 ἔφη, καὶ ἄλλο ὀρῶ γελοῖον πρᾶγμα· ἐγὼ γὰρ δήπου ὑμῖν
 μὲν ὥσπερ εἰκὸς διάκειμαι· τούτων δὲ τῶν περιεστηκότων 20
 ἢ τινα ἢ οὐδένα οἶδα, καὶ οὗτοι πάντες οὕτω παρεσκευασμένοι
 εἰσὶν ὡς, ἢν νικῶσιν ὑμᾶς ὠθοῦντες, πρότεροι ἂ βούλονται
 ὑμῶν παρ' ἐμοῦ διαπραξόμενοι. ἐγὼ δὲ ἠξίουں τοὺς τοιού-
 τους, εἴ τίς τι ἐμοῦ δέοιτο, θεραπεύειν ὑμᾶς τοὺς ἐμοὺς
 46 φίλους δεομένους προσαγωγῆς. ἴσως ἂν οὖν εἴποι τις, τί 25

1 πλείω C H pr. : πλείον cet.   βουλόμενον D F   3 ξιφηφόρων C E
 4 post παριέναι add. ἄλλον D F   τοὺς ἄρχοντας C E   5 ξυμμάχων G
 6 οὗτοι] αὐτοῖ C E   10 αὐτὸν F : αὐτὸν cet.   12 ἐννοήσατε
 C A E G H et D   ἐχθὲς δήπουθεν D F   ὅτι om. C E   14 ante
 ἄλλους add. καὶ C A E G H   15 ἐχθὲς D F   παρόντων C A E G H
 16 ἑαυτόν] αὐτοῖς H A G   μικρὸν] μείζον H A G   17 ἐμοῦ om.
 D F   δέ] μὲν H A G   ἐμοὶ om. H A G   18 μοι om. H A G
 19 ἔφη om. C E   21 οἶδα H A G : εἶδον C E : γινώσκω D F   οὕτω
 om. A E G H   22 ὡς ἦν] ὡσεὶ D : ὡς εἰ F   πρότερον C A E G H
 ἂ] ἂν C E   βούλωνται C   23 διαπραξάμενοι H A G   τοὺς
 τοιούτους D F : τούτους C E : τούτους τοὺς τοιούτους H A G   24 τι
 om. A et D F

δῆτα οὐχ οὕτως ἐξ ἀρχῆς παρεσκευασάμην, ἀλλὰ παρείχον
 ἐν τῷ μέσῳ ἐμαυτόν. ὅτι τὰ τοῦ πολέμου τοιαῦτα ἐγίνω-
 σκον ὄντα ὡς μὴ ὑστερίζειν δέον τὸν ἄρχοντα μήτε τῷ
 εἰδέναι ἢ δεῖ μήτε τῷ πράττειν ἢ ἂν καιρὸς ἦ· τοὺς δὲ
 5 σπανίους ἰδεῖν στρατηγούς πολλὰ ἐνόμιζον ὧν δεῖ πραχθῆναι
 παριέναι. νῦν δ' ἐπειδὴ καὶ ὁ φιλοπονώτατος πόλεμος 47
 ἀναπέπαιται, δοκεῖ μοι καὶ ἡ ἐμὴ ψυχὴ ἀναπαύσεώς τινος
 ἀξιούν τυγχάνειν. ὡς οὖν ἐμοῦ ἀποροῦντος ὅ τι ἂν τύχοιμι
 ποιῶν ὥστε καλῶς ἔχειν τά τε ἡμέτερα καὶ τὰ τῶν ἄλλων
 10 ὧν ἡμᾶς δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, συμβουλευέτω ὅ τι τις ὄρα
 συ. φερώτατον.

Κῦρος μὲν οὕτως εἶπεν· ἀνίσταται δ' ἐπ' αὐτῷ Ἀρτά- 48
 βαζος ὁ συγγενῆς ποτε φήσας εἶναι καὶ εἶπεν· Ἦ καλῶς,
 ἔφη, ἐποίησας, ὦ Κῦρε, ἄρξας τοῦ λόγου. ἐγὼ γὰρ ἔτι
 15 νέου μὲν ὄντος σοῦ πάνυ ἀρξάμενος ἐπεθύμουν φίλος γενέ-
 σθαι, ὁρῶν δέ σε οὐδὲν δεόμενον ἐμοῦ κατώκνου σοι
 προσιέναι. ἐπεὶ δ' ἔτυχές ποτε καὶ ἐμοῦ δεηθεὶς [προ- 49
 θύμως] ἐξαγγεῖλαι πρὸς Μήδους τὰ παρὰ Κναξάρου, ἐλογι-
 ζόμεν, εἰ ταῦτα προθύμως σοι συλλάβοιμι, ὡς οἰκειὸς τέ
 20 σοι ἐσοίμην καὶ ἐξέσοιτό μοι διαλέγεσθαι σοι ὅπόσον χρόνον
 βουλοίμην. καὶ ἐκεῖνα μὲν δὴ ἐπράχθη ὥστε σε ἐπαιεῖν.
 μετὰ τοῦτο Ἑρκάνιοι μὲν πρῶτοι φίλοι ἡμῖν ἐγένοντο καὶ 50
 μάλα πεινώσι συμμαχῶν· ὥστε μόνον οὐκ ἐν ταῖς ἀγκάλαις
 περιεφέρομεν αὐτοὺς ἀγαπῶντες. μετὰ δὲ τοῦτο ἐπεὶ ἐάλω
 25 τὸ πολέμιον στρατόπεδον, οὐκ οἶμαι σχολή σοι ἦν ἀμφ'
 ἐμὲ ἔχειν· καὶ ἐγὼ σοι συνεγίνωσκον. ἐκ δὲ τούτου 51
 Γωβρύας ἡμῖν φίλος ἐγένετο, καὶ ἐγὼ ἔχαιρον· καὶ αὐθις

1 κατεσκευασάμην DF 2 ἐμαυτὸν ἐν τῷ μέσῳ DF γινώσκω
 τοιαῦτα ὄντα DF 3 τῷ] τὸ HAG et D 4 τῷ] τὸ G et DF
 5 δεῖ] χρή CE 6 ἐπεὶ DF καὶ om. CE 8 οὖν om. DF
 10 τις ὅ τι DF 13 post εἶναι add. τοῦ κύρου CE 17 ἐπειδὴ
 δὲ C προθύμως del. Hug 18 κναξάρους G et DF
 19 πρόθυμος HAG σοι om. EG 20 ὅπόσον ἂν CAEGH
 21 σε om. HAG 22 ἐγένοντο ἡμῖν CE 24 περιφέρομεν
 HAG δὲ om AG 25 σχολή σοι ἦν D : σχολή ποιεῖν F
 σχολήν σοι εἶναι CAEGH 27 αὐθις] πάλιν DF

Γαδάτας· καὶ ἤδη ἔργον σοῦ ἦν μεταλαβεῖν. ἐπεὶ γε
 μέντοι καὶ Σάκαι καὶ Καδούσιοι σύμμαχοι ἐγεγέννητο, θερα-
 πεύειν εἰκότως ἔδει τούτους· καὶ γὰρ οὔτοι σὲ ἐθεράπευον.
 52 ὡς δ' ἦλθομεν πάλιν ἔνθεν ὠρμήθημεν, ὀρῶν σε ἀμφ' ἵππους
 ἔχοντα, ἀμφ' ἄρματα, ἀμφὶ μηχανάς, ἠγούμην, ἐπεὶ ἀπὸ 5
 τούτων σχολάσαις, τότε σε καὶ ἀμφ' ἐμὲ ἔξιει σχολήν.
 ὡς γε μέντοι ἦλθεν ἡ δεινὴ ἀγγελία τὸ πάντας ἀνθρώπους
 ἐφ' ἡμᾶς συλλέγεσθαι, ἐγίγνωσκον ὅτι ταῦτα μέγιστα εἶη·
 εἰ δὲ ταῦτα καλῶς γένοιτο, εὖ ἤδη ἐδόκουν εἰδέναι ὅτι πολλὴ
 53 ἔσοιτο ἀφθουία τῆς ἐμῆς καὶ [τῆς] σῆς συνουσίας. καὶ νῦν 10
 δὴ νενικήκαμέν τε τὴν μεγάλην μάχην καὶ Σάρδεις καὶ
 Κροῖσον ὑποχείριον ἔχομεν καὶ Βαβυλῶνα ἠρήκαμεν καὶ
 πάντας κατεστράμμεθα, καὶ μὰ τὸν Μίθρην ἐγὼ τοι ἐχθές,
 εἰ μὴ πολλοῖς διεπύκτευσα, οὐκ ἂν ἐδυνάμην σοι προσελ-
 θεῖν. ἐπεὶ γε μέντοι ἐδεξιώσω με καὶ παρὰ σοὶ ἐκέλευσας 15
 μένειν, ἤδη περίβλεπτος ἦν, ὅτι μετὰ σοῦ ἄσιτος καὶ ἄποτος
 54 διημέρεον. νῦν οὖν εἰ μὲν ἔσται πῆ ὅπως οἱ πλείστου
 ἄξιοι γεγενημένοι πλείστόν σου μέρος μεθέξομεν· εἰ δὲ μή,
 πάλιν αὖ ἐγὼ ἐθέλω παρὰ σοῦ ἐξαγγέλλειν ἀπιέναι πάντας
 ἀπὸ σοῦ πλὴν ἡμῶν τῶν ἐξ ἀρχῆς φίλων. 20
 55 Ἐπὶ τούτῳ ἐγέλασε μὲν ὁ Κῦρος καὶ ἄλλοι πολλοί·
 Χρυσάντας δ' ἀνέστη ὁ Πέρσης καὶ ἔλεξεν ὧδε· Ἀλλὰ
 τὸ μὲν πρόσθεν, ὦ Κῦρε, εἰκότως ἐν τῷ φανερωῷ σαυτὸν
 παρείχες, δι' ἃ τε αὐτὸς εἶπας καὶ ὅτι οὐχ ἡμᾶς σοι μάλιστα
 ἦν θεραπευτέον. ἡμεῖς μὲν γὰρ καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἕνεκα 25
 παρήμεν· τὸ δὲ πλῆθος ἔδει ἀνακτᾶσθαι ἐκ παντὸς τρόπου,
 ὅπως ὅτι ἥδιστα συμπονεῖν καὶ συγκινδυνεύειν ἡμῖν ἐθέλοιεν.

1 ἤδη] δὴ C A E G H   2 καὶ σάκαι] σάκαι τε D F   ἐγένοντο
 C E   3 ἔδει τούτους εἰκότως D F   4 ἔνθα C E   ὠρμήθην
 μὲν H cor. A G   σε δ' H cor. A G   5 καὶ ἠγούμην H cor. A G
 6 τούτου C A E G H   ἄξιειν C   7 ὡς γε] ὥστε H A G
 9 εἰδέναι D F: εἶναι C A G H: om. E   10 τῆς del. Dind.
 13 πάντα H A G   χθές D F   14 σοι post ἂν C: om. E
 15 ἐξειδιώσω A H et fort. G: ἐξειδιώσω H s.v. et D F   21 μὲν ὁ
 om. D F   23 εἰκότως ὦ κύρε D F   24 εἶπες codd.   27 ὅπως]
 ὅτι C: om. E

νῦν δ' ἐπεὶ οὐ τούτους [τρόπον] μόνον ἔχεις, ἀλλὰ καὶ ἄλλους 56
 ἀνακτᾶσθαι δύνασαι οὐς καιρὸς εἶη, ἤδη καὶ οἰκίας σε τυχεῖν
 ἄξιον· ἢ τί ἀπολαύσαις ἂν τῆς ἀρχῆς, εἰ μόνος ἄμοιρος
 εἶης ἐστίας, οὗ οὔτε ὀσιώτερον χωρίον ἐν ἀνθρώποις οὔτε
 5 ἥδιον οὔτε οἰκειότερόν ἐστιν οὐδέν; ἔπειτα δ', ἔφη, οὐκ ἂν
 οἶει καὶ ἡμᾶς αἰσχύνεσθαι, εἰ σὲ μὲν ὀρῶμεν ἔξω καρτεροῦντα,
 αὐτοὶ δ' ἐν οἰκίαις εἶημεν καὶ σοῦ δοκοίημεν πλεονεκτεῖν;
 ἐπεὶ δὲ Χρυσάντας ταῦτα ἔλεξε, συνηγόρευον αὐτῷ κατὰ 57
 ταῦτὰ πολλοί. ἐκ τούτου δὲ εἰσέρχεται εἰς τὰ βασίλεια,
 10 καὶ τὰ ἐκ Σάρδεων χρήματα ἐνταῦθ' οἱ ἄγοντες ἀπέδοσαν.
 ἐπεὶ δ' εἰσῆλθεν ὁ Κῦρος, πρῶτον μὲν Ἑστία ἔθυσεν, ἔπειτα
 Διὶ βασιλεῖ καὶ εἴ τιτι ἄλλῳ θεῷ οἱ μάγοι ἐξηγοῦντο.

Ποιήσας δὲ ταῦτα τὰ ἄλλα ἤδη ἤρχετο διοικεῖν. ἐννοῶν 58
 δὲ τὸ αὐτοῦ πρᾶγμα ὅτι ἐπιχειροῖ μὲν ἄρχειν πολλῶν
 15 ἀνθρώπων, παρασκευάζοιτο δὲ οἰκεῖν ἐν πόλει τῇ μεγίστῃ
 τῶν φανερῶν, αὕτη δ' οὕτως ἔχει αὐτῷ ὡς πολεμιωτάτῃ ἂν
 γένοιτο ἀνδρὶ πόλις, ταῦτα δὲ λογιζόμενος φυλακῆς περὶ
 τὸ σῶμα ἠγήσατο δεῖσθαι. γνοὺς δ' ὅτι οὐδαμοῦ ἀνθρωποὶ 59
 εὐχειρωτότεροί εἰσιν ἢ ἐν σίτοις καὶ ποτοῖς καὶ λουτροῖς
 20 καὶ κοίτῃ καὶ ὕπνῳ, ἐσκόπει τίνας ἂν ἐν τούτοις περὶ
 αὐτὸν πιστοτάτους ἔχει. ἐνόμισε δὲ μὴ ἂν γενέσθαι ποτὲ

1 οὐ τούτους μόνον ἔχεις scripsi : οὐ τοῦτο μόνον ἔχεις Dind. : οὐ
 τούτῳ τῷ τρόπῳ μόνον ἄρχεις Hug : οὐ τρόπῳ μόνῳ ἂν ἔχεις Madvig :
 οὐχ οὕτω τρόπον μόνον ἔχεις C E et F : οὐχ οὕτω τρόπον μόνον ἔχεις D
 Ald. Junt. : οὐν τρόπῳ μόνῳ ἔχεις H A G ἄλλως Hermann et Hug :
 ἄλλοις Madvig 2 δύνασαι ἀνακτᾶσθαι D F τυγχάνειν C E
 3 ἢ . . . τῆς] ἀπολαύσαις γὰρ οὐδὲν τῆς σῆς D : ἢ ἀπολαύσαιό γ' ἂν οὐδὲν
 τῆς σῆς F 4 οὗ] ἧς D F 6 καὶ om. D F 8 συνηγόρευον
 δ' D F 9 ταῦτὰ Muretus : ταῦτα codd. 10 ἐνταῦθ' οἱ] ἐνταυθοῖ
 G H 11 ἐπεὶ δὲ] ἐπειδὴ A : ἐπεὶ δὲ H εἰσῆλθεν ὁ] εἰσῆλθε
 H A G ἔπειτα δὲ D F 12 θεῶν D F 13 ἤδη om. C E
 14 αὐτοῦ D : αὐτοῦ cet. 15 παρεσκευάζετο H A G : κατασκευάζοιτο
 D F ἐν τῇ πόλει τῇ C A E G H 16 ἔχει C A E ὡς πολε-
 μιωτάτῃ ἂν E : ὡς ἂν πολεμιωτάτῃ ἂν C : ὡς ἂν πολεμιωτάτῃ D F :
 ὡς ἀπολεμιωτάτῃ ἂν H A G 17 ἀνδρὶ πόλις om. H A G 19 εἰσὶν
 εὐχειρωτότεροι D F εὐχειρότεροι C A E G H σίτοις C E
 καὶ λουτρῷ D F : om. C E 21 αὐτὸν E : αὐτὸν C : ἑαυτὸν cet.
 πιστοτάτας C E δὲ] δὴ D F μὴ ἂν ποτὲ τίνα πιστὸν γενέσθαι D F

πιστὸν ἄνθρωπον ὅστις ἄλλον μᾶλλον φιλήσοι τοῦ τῆς
 60 φυλακῆς δεομένου. τοὺς μὲν οὖν ἔχοντας παῖδας ἢ γυναῖκας
 συναρμοττούσας ἢ παιδικὰ ἔγνω φύσει ἠναγκάσθαι ταῦτα
 μάλιστα φιλεῖν· τοὺς δ' εὐνούχους ὁρῶν πάντων τούτων
 στερομένους ἠγήσατο τούτους ἂν περὶ πλείστου ποιείσθαι 5
 οἵτινες δύναιτο πλουτίζειν μάλιστα αὐτοὺς καὶ βοηθεῖν, εἴ
 τι ἀδικοῖντο, καὶ τιμὰς περιάπτειν αὐτοῖς· τούτοις δ' εὐεργε-
 61 τούντα ὑπερβάλλειν αὐτὸν οὐδέν' ἂν ἠγάγετο δύνασθαι. πρὸς
 δὲ τούτοις ἄδοξοι ὄντες οἱ εὐνούχοι παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώ-
 ποις καὶ διὰ τοῦτο δεσπότητος ἐπικούρου προσδέονται· οὐδεὶς 10
 γὰρ ἀνὴρ ὅστις οὐκ ἂν ἀξιῶσειεν εὐνούχου πλέον ἔχειν ἐν
 παντί, εἰ μὴ τι ἄλλο κρείττον ἀπείργοι· δεσπότη δὲ πιστὸν
 62 ὄντα οὐδὲν κωλύει πρωτεύειν καὶ τὸν εὐνούχον. ὁ δ' ἂν
 μάλιστα τις οἰηθείη, ἀνάγκιδας τοὺς εὐνούχους γίνεσθαι,
 οὐδὲ τοῦτο ἐφαίμετο αὐτῷ. ἔτεκμαίμετο δὲ καὶ ἐκ τῶν 15
 ἄλλων ζώων ὅτι οἱ τε ὑβριστὰ ἵπποι ἐκτεμνόμενοι τοῦ μὲν
 δάκνειν καὶ ὑβρίζειν ἀποπαύονται, πολεμικοὶ δὲ οὐδὲν ἦττον
 γίνονται, οἱ τε ταῦροι ἐκτεμνόμενοι τοῦ μὲν μέγα φρονεῖν
 καὶ ἀπειθεῖν ὑφίενται, τοῦ δ' ἰσχύειν καὶ ἐργάζεσθαι οὐ
 στερίσκονται, καὶ οἱ κύνες δὲ ὡσαύτως τοῦ μὲν ἀπολείπειν 20
 τοὺς δεσπότης ἀποπαύονται ἐκτεμνόμενοι, φυλάττειν δὲ καὶ
 63 εἰς θήραν οὐδὲν κακίους γίνονται. καὶ οἱ γε ἄνθρωποι
 ὡσαύτως ἠρεμέστεροι γίνονται στερισκόμενοι ταύτης τῆς
 ἐπιθυμίας, οὐ μέντοι ἀμελέστεροί γε τῶν προσταττομένων,
 οὐδ' ἦττόν τι ἱππικοί, οὐδὲ ἦττόν τι ἀκοντιστικοί, οὐδὲ ἦττον 25

1 μᾶλλον ἄλλον C E φιλήσει C E et D F 2 γυναῖκα D F
 3 συναρμόζουσας C A E G H : συναρμόζουσαν D F : corr. Dind. συνη-
 ναγκάσθαι C et D F : ἂν ἠναγκάσθαι Hug 5 στερουμένους C et F :
 ἐστερημένους E ante τούτους add. μὴ C E 6 δύνανται C A E G H
 7 τούτους codd. : corr. Pantazides εὐεργετούντας D F 8 οὐδὲν
 codd. : corr. Schneider 11 ἀνὴρ D F : ἂν ἦν C A E G H ἀξιῶσειε
 πλέον ἔχειν εὐνούχου C E 12 τις ἄλλος κρείττων D F 13 ἂν
 τις μάλιστα C E 14 ante τοὺς add. καὶ A G 15 καὶ om. C E
 16 τοῦ μὲν] τὸ μὲν H A G 20 ἀπολείπειν C E et D : ἀπολιπεῖν
 H A G et F 21 καὶ] κὰν H A G 22 εἰς θήραν] θηρᾶν D F
 23 post ἠρεμέστεροι add. μὲν D γίνονται . . . ἀμελέστεροι om. F
 25 ἦττον ἀκοντιστὰ D F tert. ἦττον] ἦττόν τι D F

φιλότιμοι. κατάδηλοι δ' ἐγίγνοντο καὶ ἐν τοῖς πολέμοις 64
 καὶ ἐν ταῖς θήραις ὅτι ἔσφζον τὸ φιλόνικον ἐν ταῖς ψυχαῖς.
 τοῦ δὲ πιστοὶ εἶναι ἐν τῇ φθορᾷ τῶν δεσποτῶν μάλιστα
 βάσανον ἐδίδοσαν· οὐδένες γὰρ πιστότερα ἔργα ἀπεδείκνυντο
 5 ἐν ταῖς δεσποτικαῖς συμφοραῖς τῶν εὐνούχων. εἰ δέ τι ἄρα 65
 τῆς τοῦ σώματος ἰσχύος μειοῦσθαι δοκοῦσιν, ὁ σίδηρος
 ἀνισοῖ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς ἐν τῷ πολέμῳ. ταῦτα
 δὴ γιγνώσκων ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν θυρωρῶν πάντας τοὺς
 περὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα θεραπευτῆρας ἐποιήσατο εὐνούχους.
 10 Ἐγησάμενος δὲ οὐχ ἱκανὴν εἶναι τὴν φυλακὴν ταύτην 66
 πρὸς τὸ πλῆθος τῶν δυσμενῶς ἐχόντων, ἐσκόπει τίνας τῶν
 ἄλλων ἂν πιστοτάτους περὶ τὸ βασιλείον φύλακας λάβοι.
 εἰδὼς οὖν Πέρσας τοὺς οἴκοι κακοβιωτάτους μὲν ὄντας διὰ 67
 πενίαν, ἐπιπονώτατα δὲ ζῶντας διὰ τὴν τῆς χώρας τραχύτητα
 15 καὶ διὰ τὸ αὐτουργοῦς εἶναι, τούτους ἐνόμισε μάλιστ' ἂν
 ἀγαπᾶν τὴν παρ' αὐτῷ δίαιταν. λαμβάνει οὖν τούτων 68
 μυρίουσ δορυφόρους, οἱ κύκλω μὲν νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐφύ-
 λαττον περὶ τὰ βασιλεία, ὁπότε ἐπὶ χώρας εἴη· ὁπότε δὲ
 ἐξίοι ποι, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τεταγμένοι ἐπορεύοντο. νομίσας 69
 20 δὲ καὶ Βαβυλῶνος ὅλης φύλακας δεῖν εἶναι ἱκανοῦς, εἴτ'
 ἐπιδημῶν αὐτὸς τυγχάνοι εἴτε καὶ ἀποδημῶν, κατέστησε
 καὶ ἐν Βαβυλῶνι φρουροῦς ἱκανοῦς· μισθὸν δὲ καὶ τούτοις
 Βαβυλωνίου ἐταξε παρέχειν, βουλόμενος αὐτοὺς ὡς ἀμη-
 χανωτάτους εἶναι, ὅπως ὅτι ταπεινότατοι καὶ εὐκαθεκτότατοι
 25 εἶεν.

Αὕτη μὲν δὴ ἡ περὶ αὐτόν τε φυλακὴ καὶ ἡ ἐν Βαβυ- 70
 λῶνι τότε κατασταθεῖσα καὶ νῦν ἔτι οὕτως ἔχουσα διαμένει.

1 γίγνονται C A E G H	πολεμίοις C A E G H	6 τῆς τοῦ]
ἀπίστου H A G	7 ἂν ἰσοῖ (vel sim.) C A E G H	ἰσχυροτέροις
D F	ἐν τῷ πολέμῳ τοῖς ἰσχυροῖς C E	8 δεξάμενος C A E G H
θυρῶν H A G	10 ἱκανὸν D F	12 αὐ πιστοτάτους ἂν D F
φύλακας om. C E	13 τὰς C E	16 αὐτῷ G : αὐτῷ D F :
ἑαυτῷ C A E H	17 καὶ νυκτὸς D F	18 ἐπὶ χώρας εἴη D F :
ἔσω ραῖσειεν C A E G H	19 ποι Schneider : που codd.	20 ἱκανοῦς
εἶναι D F	21 αὐτὸς om. C E	26 prius ἡ om. C A E G H
27 κατασχεθεῖσα H A G	ἔτι om. E G	

σκοπῶν δ' ὅπως ἂν καὶ ἡ πᾶσα ἀρχὴ κατέχοιτο καὶ ἄλλη
 ἔτι προσγίγνοιτο, ἠγήσατο τοὺς μισθοφόρους τούτους οὐ
 τοσοῦτον βελτίονας τῶν ὑπηκόων εἶναι ὅσον ἐλάττονας·
 τοὺς δὲ ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐγίγνωσκε συνεκτέον εἶναι, οἵπερ
 σὺν τοῖς θεοῖς τὸ κρατεῖν παρέσχον, καὶ ἐπιμελητέον ὅπως 5
 71 μὴ ἀνήσουσι τὴν τῆς ἀρετῆς ἀσκησιν. ὅπως δὲ μὴ ἐπιτάττειν
 αὐτοῖς δοκοίη, ἀλλὰ γνόντες καὶ αὐτοὶ ταῦτα ἄριστα εἶναι
 οὕτως ἐμμένειν τε καὶ ἐπιμελοῖντο τῆς ἀρετῆς, συνέλεξε
 τοὺς τε ὁμοτίμους καὶ πάντας ὅποσοι ἐπικαίριοι ἦσαν καὶ
 ἀξιοχρεώτατοι ἐδόκουν αὐτῷ κοινωνοὶ εἶναι καὶ πόνων καὶ 10
 72 ἀγαθῶν. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξε τοιάδε.

Ἄνδρες φίλοι καὶ σύμμαχοι, τοῖς μὲν θεοῖς μεγίστη
 χάρις ὅτι ἔδοσαν ἡμῖν τυχεῖν ὧν ἐνομίζομεν ἄξιοι εἶναι.
 νῦν γὰρ δὴ ἔχομεν καὶ γῆν πολλὴν καὶ ἀγαθὴν καὶ οἴτινες
 ταύτην ἐργαζόμενοι θρέψουσιν ἡμᾶς· ἔχομεν δὲ καὶ οἰκίας 15
 73 καὶ ἐν ταύταις κατασκευάς. καὶ μηδεὶς γε ὑμῶν ἔχων
 ταῦτα νομισάτω ἀλλότρια ἔχειν· νόμος γὰρ ἐν πᾶσιν ἀνθρώ-
 ποις αἰδιδός ἐστιν, ὅταν πολεμούντων πόλις ἀλῶ, τῶν ἐλόντων
 εἶναι καὶ τὰ σώματα τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τὰ χρήματα.
 οὐκ οὐκ ἀδικία γε ἔξετε ὅ τι ἂν ἔχητε, ἀλλὰ φιλανθρωπία οὐκ 20
 74 ἀφαιρήσεσθε, ἣν τι ἔατε ἔχειν αὐτούς. τὸ μέντοι ἐκ τοῦδε
 οὕτως ἐγὼ γινώσκω ὅτι εἰ μὲν τρεψόμεθα ἐπὶ ῥαδιουργίαν
 καὶ τὴν τῶν κακῶν ἀνθρώπων ἡδυνάθειαν, οἱ νομίζουσι τὸ
 μὲν πονεῖν ἀθλιότητα, τὸ δὲ ἀπόνως βιοτεύειν εὐδαιμονίαν,
 ταχὺ ἡμᾶς φημι ὀλίγου ἀξίους ἡμῖν αὐτοῖς ἔσεσθαι καὶ ταχὺ 25

1 δ'] δ' ἂν H A G   ἂν post ὅπως add. in mg. H   2 τοὺς μὲν
 μισθοφόρους D F   τούτους om. C   5 σὺν τοῖς] αὐτοῖς E: αὐ add.
 s.v. C   θεοῖς τὸ om. C E   ἐπιμελητέοι C E   6 μὴ ἀνήσουσι
 Muretus: μηνύσωσι codd.   8 οὕτως ἐμμένειεν D F: οὕτως συμμένειεν
 H A G: οὕτω συνεμμένειεν C E   10 ἐδόκουν om. E   αὐτῷ ἐδόκουν
 D F   13 ἡμῖν ἔδοσαν D F   14 post νῦν add. μὲν H A G
 17 ἀλλοτριάν C A E G H   18 πόλιν C E   19 τῶν om.
 H A G post. τὰ om. C E   20 οὐκ οὐκ DF   21 ἀφαιρεθήσεσθε
 C E   ἐάν D: ἂν F   23-24 οἱ . . . εὐδαιμονίαν om. C E G   24 ἀθλιό-
 τητα D F: ἀθλιώτατον H A G   εὐδαιμονίαν Wecklein coll. Plat.
 Theaet 175 c: ἡδυνάθειαν codd.   25 αὐτοῖς D F

πάντων τῶν ἀγαθῶν στερήσεσθαι. οὐ γάρ τοι τὸ ἀγαθούς 75
 ἄνδρας γενέσθαι τοῦτο ἀρκεῖ ὥστε καὶ διατελεῖν [ὄντας
 ἀγαθούς], ἢν μή τις αὐτοῦ διὰ τέλους ἐπιμελήται· ἀλλ'
 ὥσπερ καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι ἀμεληθεῖσαι μείονος ἄξια
 5 γίνονται καὶ τὰ σώματά γε τὰ εὖ ἔχοντα, ὁπόταν τις αὐτὰ
 ἀνῆ ἐπὶ ραδιουργίαν, πονήρως πάλιν ἔχει, οὕτω καὶ ἡ σωφρο-
 σύνη καὶ ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ ἀλκή, ὁπόταν τις αὐτῶν ἀνῆ τὴν
 ἀσκησιν, ἐκ τούτου εἰς τὴν πονηρίαν πάλιν τρέπεται. οὐκουν 76
 δεῖ ἀμελεῖν οὐδ' ἐπὶ τὸ αὐτίκα ἠδὲ προϊέναι αὐτούς. μέγα
 10 μὲν γὰρ οἶμαι ἔργον καὶ τὸ ἀρχὴν καταπρᾶξαι, πολὺ δ' ἔτι
 μείζον τὸ λαβόντα διασώσασθαι. τὸ μὲν γὰρ λαβεῖν
 πολλάκις τῷ τόλμαν μόνον παρασχομένῳ ἐγένετο, τὸ δὲ
 λαβόντα κατέχειν οὐκέτι τοῦτο ἄνευ σωφροσύνης οὐδ' ἄνευ
 ἐγκρατείας οὐδ' ἄνευ πολλῆς ἐπιμελείας γίνυται. ἂ χρῆ 77
 15 γινώσκοντας νῦν πολὺ μᾶλλον ἀσκεῖν τὴν ἀρετὴν ἢ πρὶν
 τάδε τὰγαθὰ κτήσασθαι, εὖ εἰδότας ὅτι ὅταν πλείστα τις
 ἔχη, τότε πλείστοι καὶ φθονοῦσι καὶ ἐπιβουλεύουσι καὶ
 πολέμιοι γίνονται, ἄλλως τε καὶ παρ' ἀκόντων τά τε κτή-
 ματα καὶ τὴν θεραπείαν ὥσπερ ἡμεῖς ἔχη. τοὺς μὲν οὖν
 20 θεοὺς οἶεσθαι χρῆ σὺν ἡμῖν ἔσεσθαι· οὐ γὰρ ἐπιβουλεύσαντες
 ἀδίκως ἔχομεν, ἀλλ' ἐπιβουλευθέντες ἐτιμωρησάμεθα. τὸ 78
 μέντοι μετὰ τοῦτο κράτιστον ἡμῖν αὐτοῖς παρασκευαστέον·
 τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ βελτίονας ὄντας τῶν ἀρχομένων ἀρχεῖν
 ἀξιοῦν. θάλπους μὲν οὖν καὶ ψύχους καὶ σίτων καὶ ποτῶν
 25 καὶ πόνων καὶ ὕπνου ἀνάγκη καὶ τοῖς δούλοις μεταδιδόναι·
 μεταδιδόντας γε μέντοι πειρᾶσθαι δεῖ ἐν τούτοις πρῶτον
 βελτίονας αὐτῶν φαίνεσθαι. πολεμικῆς δ' ἐπιστήμης καὶ 79

1 τοι om. DF : τι H 2 ὄντας ἀγαθούς om. H A G, cf. Schneideri annot.

3 ἐπιμέληται F : ἐπιμελεῖται A G 4 αἱ om. DF

5 γε τὰ E et DF : γε αὐτὰ C A G H : γε αὐτὰ Fischer 6 ραδιουργία H A G οὕτως A H 8 τὴν om. DF 9 ἀμελεῖν DF : μέλειν C G H pr. : μέλει A H cor. : θέλειν E αὐτούς codd.

10 οἶμαι ἔργον εἶναι D : ἔργον οἶμαι εἶναι F : ἔργον οἶμαι C E ἀρχὴν] ἔχειν D : ἂ χρῆν F 12 μόνῳ C E 15 γινώσκοντα C E G H

17 πλείστοι] πλείστα C E : πλείστοι τούτῳ DF 21 ἀδίκως ταῦτ' DF

22 ἡμῖν om. H A G 25 tert. καὶ om. C E 27 ἐαυτῶν C E H pr.

μελέτης παντάπασιν οὐ μεταδοτέον τούτοις, οὐστίνας ἐργάτας
 ἡμετέρους καὶ δασμοφόρους βουλόμεθα καταστήσασθαι, ἀλλ'
 αὐτοὺς δεῖ τούτοις τοῖς ἀσκήμασι πλεονεκτεῖν, γιγνώσκοντας
 ὅτι ἐλευθερίας ταῦτα ὄργανα καὶ εὐδαιμονίας οἱ θεοὶ τοῖς
 ἀνθρώποις ἀπέδειξαν· καὶ ὥσπερ γε ἐκείνους τὰ ὄπλα 5
 ἀφηρήμεθα, οὕτως ἡμᾶς αὐτοὺς δεῖ μήποτ' ἐρήμους ὄπλων
 γίγνεσθαι, εἶ εἰδότες ὅτι τοῖς ἀεὶ ἐγγυτάτω τῶν ὄπλων
 80 οὔσι τούτοις καὶ οἰκειότατά ἐστιν ἂν βούλωνται. εἰ δέ
 τις τοιαῦτα ἐννοεῖται, τί δῆτα ἡμῖν ὄφελος καταπράξαι ἂν
 ἐπεθυμοῦμεν, εἰ ἔτι δεήσει καρτερεῖν καὶ πεινῶντας καὶ 10
 διψῶντας καὶ πονοῦντας καὶ ἐπιμελουμένους, ἐκεῖνο δεῖ
 καταμαθεῖν ὅτι τοσοῦτῳ τὰγαθὰ μᾶλλον εὐφραίνει ὅσῳ ἂν
 μᾶλλον προπονήσας τις ἐπ' αὐτὰ ἴη· οἱ γὰρ πόνοι ὄψον
 τοῖς ἀγαθοῖς· ἄνευ δὲ τοῦ δεόμενου τυγχάνειν τινὸς οὐδὲν
 81 οὔτω πολυτελῶς παρασκευασθεῖν ἂν ὥσθ' ἡδὺ εἶναι. εἰ δὲ 15
 ὦν μὲν μάλιστα ἄνθρωποι ἐπιθυμοῦσιν ὁ δαίμων ἡμῖν ταῦτα
 συμπαρασκευάκεν, ὡς δ' ἂν ἥδιστα ταῦτα φαίνοιτο αὐτός
 τις αὐτῷ [ταῦτα] παρασκευάσει, ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ τοσοῦτῳ
 πλεονεκτῆσει τῶν ἐνδεεστέρων βίου ὡς πεινήσας τῶν
 ἡδίστων σίτων τεύξεται καὶ διψήσας τῶν ἡδίστων ποτῶν 20
 ἀπολαύσεται καὶ δεηθεὶς ἀναπαύσεως ⟨ἦ⟩ ἡδιστον ἀναπαύ-
 82 σεται. ὦν ἔνεκά φημι χρῆναι νῦν ἐπιταθῆναι ἡμᾶς εἰς
 ἀνδραγαθίαν, ὅπως τῶν τε ἀγαθῶν ἦ ἄριστον καὶ ἡδιστον
 ἀπολαύσωμεν καὶ ὅπως τοῦ πάντων χαλεπωτάτου ἄπειροι
 γενώμεθα. οὐ γὰρ τὸ μὴ λαβεῖν τὰγαθὰ οὔτω χαλεπὸν 25

1 ἐργάτας τε D F   2 ἡμέρους C E   κτήσασθαι C E   3 αὐτοῖς
 D F   δεῖ] δὴ C A   τοῖς om. D F   6 μὴ τῶν ὄπλων ποτὲ ἐρήμους
 γενέσθαι C E   8 καὶ om. C E   ἂν] ὅταν Pantazides   9 post
 δῆτα add. ἦν Naber   10 εἰ ἔτι] εἰς τι D : ἦ τί F   11 ἐπιμελου-
 μένους καὶ πονοῦντας C E   13 ἴη Cobet : εἴη D F : ἀπίοι C A E G H
 14 δεομένου D : δεομένους F   18 αὐτῷ D : αὐτῷ A E G H et F :
 αὐτὸ C   ταῦτα del. Bronn   19 ὡς H A G : ὅσῳ C E et D : ὡς ὁ F
 post. τῶν om. C A E G H   21 ἀναπαύσεως ἦ ἡδιστον scripsi :
 ἀναπαύσεως ἡδιστον C A E G H : ἀναπαύσασθαι ὡς ἡδιστόν ἐστιν D :
 ἀναπαύεσθαι ὡς ἡδιστόν ἐστιν F : ἀναπαύσεως ὡς ἡδιστον Hertlein
 25 post οὔτω add. γε H A G

ὥσπερ τὸ λαβόντα στερηθῆναι λυπηρόν. ἐννοήσατε δὲ 83
 κἀκείνο τίνα πρόφασιν ἔχοντες ἂν προσιοίμεθα κακίονες ἢ
 πρόσθεν γενέσθαι. πότερον ὅτι ἄρχομεν; ἀλλ' οὐ δήπου
 τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχομένων πονηρότερον προσήκει εἶναι.
 5 ἀλλ' ὅτι εὐδαιμονέστεροι δοκοῦμεν νῦν ἢ πρότερον εἶναι;
 ἔπειτα τῇ εὐδαιμονίᾳ φήσει τις τὴν κακίαν [ἐπι]πρέπειν;
 ἀλλ' ὅτι ἐπεὶ κεκτῆμεθα δούλους, τούτους κολάσομεν, ἢν
 πονηροὶ ᾧσι; καὶ τί προσήκει αὐτὸν ὄντα πονηρὸν πονηρίας 84
 ἕνεκα ἢ βλακειᾶς ἄλλους κολάζειν; ἐννοεῖτε δὲ καὶ τοῦτο
 10 ὅτι τρέφειν μὲν παρεσκευάσμεθα πολλοὺς καὶ τῶν ἡμετέρων
 οἴκων φύλακας καὶ τῶν σωμάτων· αἰσχρὸν δὲ πῶς οὐκ ἂν
 εἴη, εἰ δι' ἄλλους μὲν δορυφόρους τῆς σωτηρίας οἰησόμεθα
 χρῆναι τυγχάνειν, αὐτοὶ δὲ ἡμῖν αὐτοῖς οὐ δορυφορήσομεν;
 καὶ μὴν εὖ γε δεῖ εἰδέναι ὅτι οὐκ ἔστιν ἄλλη φυλακὴ
 15 τοιαύτη οἷα αὐτόν τινα καλὸν κἀγαθὸν ὑπάρχειν· τοῦτο γὰρ
 δεῖ συμπαρομαρτεῖν· τῷ δ' ἀρετῆς ἐρήμῳ οὐδὲ ἄλλο καλῶς
 ἔχειν οὐδὲν προσήκει. τί οὖν φημι χρῆναι ποιεῖν καὶ ποῦ 85
 τὴν ἀρετὴν ἀσκεῖν καὶ ποῦ τὴν μελέτην ποιεῖσθαι; οὐδὲν
 καινόν, ᾧ ἄνδρες, ἐρῶ· ἀλλ' ὥσπερ ἐν Πέρσαις ἐπὶ τοῖς
 20 ἀρχείοις οἱ ὁμότιμοι διάγουσιν, οὕτω καὶ ἡμᾶς φημι χρῆναι
 ἐνθάδε ὄντας τοὺς ὁμοτίμους πάντα ἅπερ κἀκεῖ ἐπιτηδεύειν,
 καὶ ὑμᾶς τε ἐμὲ ὀρώντας κατανοεῖν παρόντας εἰ ἐπιμελόμενος
 ᾧν δεῖ διάξω, ἐγὼ τε ὑμᾶς κατανοῶν θεάσομαι, καὶ οὓς ἂν
 ὀρῶ τὰ καλὰ καὶ τἀγαθὰ ἐπιτηδεύοντας, τούτους τιμήσω.
 25 καὶ τοὺς παῖδας δέ, οἳ ἂν ἡμῶν γίγνωνται, ἐνθάδε παιδεύω- 86

1 ὥς D F   2 προσιοίμεθα Schneider : προσιέμεθα C A E G H :
 προειλώμεθα D : προειλόμεθα F   3 ἀλλ' . . . εἶναι om. C E   6 φήσει
 τις] τίς φησι D F   ἐπιτρέπειν codd. : corr. Hartman   7 κολάσομεν
 D : κολάσωμεν cet.   9 ἢ] καὶ D F   δέ] δ' ἔτι D F   10 παρε-
 σκεύασα C : παρεσκευασάμην D   τῶν οἰκιῶν τῶν ἡμετέρων D F : τῶν
 ἡμετέρων δὲ οἴκων C E   11 αἰσχρὸν C A E G H   12 δι' D F :
 δὴ C A E G H   13 χρῆν H A G   14 γε] τε H A G   δεῖ om.
 C E   16 ἄλλω D F   17 ποῦ] ποῖ D F   20 οὕτω D :
 οὕτως cet.   ὑμᾶς A E et F   21 ὁμοτίμους] ἐντίμους H A G
 πάντα ἅπερ Stephanus : πάντας ἅπερ codd. : πάνθ' ὅσαπερ Dind.   22 τε
 E et D : γε C A G H   ἔμοι H A G : om. E   25 δέ om. D F
 οἷς H A G   ἡμῖν C E   παιδεύομεν C E G et F

μεν· αὐτοί τε γὰρ βελτίονες ἐσόμεθα, βουλόμενοι τοῖς παισὶν ὡς βέλτιστα παραδείγματα ἡμᾶς αὐτοὺς παρέχειν, οἳ τε παῖδες οὐδ' ἂν εἰ βούλουτο ῥαδίως πονηροὶ γένοιτο, αἰσχρὸν μὲν μηδὲν μήτε ὀρώντες μήτε ἀκούοντες, ἐν δὲ καλοῖς κἀγαθοῖς ἐπιτηδεύμασι διημερεύοντες.

5

3 γίνονται A G

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Η

Κῦρος μὲν οὖν οὕτως εἶπεν· ἀνέστη δ' ἐπ' αὐτῷ Χρυ- **I**
 σάντας καὶ εἶπεν ὧδε. Ἄλλα πολλάκις μὲν δῆ, ὧ ἄνδρες,
 καὶ ἄλλοτε κατενόησα ὅτι ἄρχων ἀγαθὸς οὐδὲν διαφέρει
 πατρὸς ἀγαθοῦ· οἷ τε γὰρ πατέρες προνοοῦσι τῶν παιδῶν
 5 ὅπως μήποτε αὐτοὺς τὰγαθὰ ἐπιλείψει, Κῦρός τέ μοι δοκεῖ
 νῦν συμβουλεύειν ἡμῖν ἀφ' ὧν μάλιστ' ἂν εὐδαιμονοῦντες
 διατελοῖμεν· ὃ δέ μοι δοκεῖ ἐνδεέστερον ἢ ὡς ἐχρήν δηλῶσαι,
 τοῦτο ἐγὼ πειράσομαι τοὺς μὴ εἰδότας διδάξαι. ἐννοήσατε **2**
 γὰρ δῆ τίς ἂν πόλις πολεμία ὑπὸ μὴ πειθομένων ἀλοίη·
 10 τίς δ' ἂν φιλία ὑπὸ μὴ πειθομένων διαφυλαχθείη· ποῖον
 δ' ἂν ἀπειθούντων στράτευμα νίκης τύχοι· πῶς δ' ἂν μᾶλλον
 ἐν μάχαις ἠττῶντο ἄνθρωποι ἢ ἐπειδὰν ἄρξωνται ἰδία ἕκαστος
 περὶ τῆς αὐτοῦ σωτηρίας βουλεύεσθαι· τί δ' ἂν ἄλλο ἀγαθὸν
 τελεσθείη ὑπὸ μὴ πειθομένων τοῖς κρείττοσι· ποῖαι δὲ
 15 πόλεις νομίμως ἂν οἰκήσειαν ἢ ποῖοι οἴκοι σωθείησαν· πῶς
 δ' ἂν νῆες ὅποι δεῖ ἀφίκοντο· ἡμεῖς δὲ ἂ νῦν ἀγαθὰ ἔχομεν **3**
 διὰ τί ἄλλο μᾶλλον κατεπράξαμεν ἢ διὰ τὸ πείθεσθαι τῷ
 ἄρχοντι; διὰ τοῦτο γὰρ καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ταχὺ μὲν
 ὅποι ἔδει παρεγγινόμεθα, ἀθροοὶ δὲ τῷ ἄρχοντι ἐπόμενοι
 20 ἀνυπόστατοι ἦμεν, τῶν δ' ἐπιταχθέντων οὐδὲν ἡμιτελὲς κατε-
 λείπομεν. εἰ τοίνυν μέγιστον ἀγαθὸν τὸ πειθαρχεῖν φαίνεται
 εἰς τὸ καταπράττειν τὰγαθὰ, οὕτως εὖ ἴστε ὅτι τὸ αὐτὸ

1 οὖν om. A et D   5 ἐπιλείπει H pr. et F: ἐπιλείψη cet.   τέ]
 δέ C E   6 νῦν om. C E   μάλιστ' ἂν] ἂν μάλιστα D F   7 χρή D F
 9 δῆ] ἔφη D F   11 πῶς δ' ἄλλως μᾶλλον ἠττῶνται ἐν μάχαις D F
 12 ἠττῶνται C E   ἢ om. H A G   13 αὐτοῦ F: αὐτοῦ C: ἑαυτοῦ
 E: om. H A G et D   14 τοῖς κρείττοσι om. H A G   15 ἢ ποῖοι]
 ποῖοι δ' D F   16 ἔχομεν ἀγαθὰ D F   19 ὅποι C E V: ὅπου D F: ὅπη
 E: oi in ras. H   παρεγγινόμεθα C E   20 κατελίπομεν H cor. A G
 et F: καταλείπομεν D   21 εἰ] ὡς Hertlein   22 οὕτως om. D F
 τὸ αὐτὸ D F: καὶ αὐτὸ H pr. V et C E: αὐτὸ H cor. A G

τοῦτο καὶ εἰς τὸ διασώζειν ἃ δεῖ μέγιστον ἀγαθόν ἐστι.
 4 καὶ πρόσθεν μὲν δὴ πολλοὶ ἡμῶν ἤρχον μὲν οὐδενός, ἤρχοντο
 δέ· νῦν δὲ κατεσκευάσθε οὕτω πάντες οἱ παρόντες ὥστε
 ἄρχετε οἱ μὲν πλειόνων, οἱ δὲ μειόνων. ὥσπερ τοίνυν αὐτοὶ
 ἀξιώσετε ἄρχειν τῶν ὑφ' ὑμῖν, οὕτω καὶ αὐτοὶ πειθώμεθα 5
 οἷς ἂν ἡμᾶς καθήκη. τοσοῦτον δὲ διαφέρειν δεῖ τῶν
 δούλων ὅσον οἱ μὲν δοῦλοι ἄκουτες τοῖς δεσπόταις ὑπηρε-
 τοῦσιν, ἡμᾶς δ', εἶπερ ἀξιούμεν ἐλεύθεροι εἶναι, ἐκόντας δεῖ
 ποιεῖν ὃ πλείστου ἀξίου φαίνεται εἶναι. εὐρήσετε δ', ἔφη,
 καὶ ἔνθα ἄνευ μοναρχίας πόλις οἰκείται, τὴν μάλιστα τοῖς 10
 ἄρχουσιν ἐθέλουσαν πείθεσθαι ταύτην ἥκιστα τῶν πολεμίων
 5 ἀναγκαζομένην ὑπακούειν. παρῶμέν τε οὖν, ὥσπερ Κῦρος
 κελεύει, ἐπὶ τὸδε τὸ ἀρχεῖον, ἀσκῶμέν τε δι' ὧν μάλιστα
 δυνασόμεθα κατέχειν ἃ δεῖ, παρέχωμέν τε ἡμᾶς αὐτοὺς χρῆ-
 σθαι Κύρῳ ὅτι ἂν δέη. καὶ τοῦτο γὰρ εὖ εἰδέναι χρὴ ὅτι 15
 οὐ μὴ δυνήσεται Κῦρος εὐρεῖν ὅτι αὐτῷ μὲν ἐπ' ἀγαθῷ
 χρήσεται, ἡμῖν δὲ οὐ, ἐπέειπερ τά γε αὐτὰ ἡμῖν συμφέρει
 καὶ οἱ αὐτοὶ εἰσιν ἡμῖν πολέμιοι.
 6 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπε Χρυσάντας, οὕτω δὴ καὶ ἄλλοι
 ἀνίσταντο πολλοὶ καὶ Περσῶν καὶ τῶν συμμάχων συν- 20
 εροῦντες· καὶ ἔδοξε τοὺς ἐντίμους ἀεὶ παρεῖναι ἐπὶ θύρας
 καὶ παρέχειν αὐτοὺς χρῆσθαι ὅτι ἂν βούληται, ἕως ἀφείη
 Κῦρος. ὥς δὲ τότε ἔδοξεν, οὕτω καὶ νῦν ἔτι ποιούσιν οἱ
 κατὰ τὴν Ἀσίαν ὑπὸ βασιλεῖ ὄντες, θεραπεύουσι τὰς τῶν
 7 ἀρχόντων θύρας. ὥς δ' ἐν τῷ λόγῳ δεδήλωται Κῦρος 25

2 μὲν οὐδενός ἤρχοντο δὲ D F: οὐδενός δ' ἤρχομεν C A E G H
 5 ὑφ'] ἐφ' D F post αὐτοὶ add. ἡμεῖς D F 6 ἂν] αὖ D καὶ
 ἡμᾶς D F: ἡμῖν C E: ὑμᾶς A H καθήκει H pr. V A G: καθήκοι C E H
 cor. et D F: corr. Porpo ante δεῖ add. ἡμᾶς D F 9 φαίνεται
 ἀξίου D F εἶναι om. D F 10 τὴν] τοῖς C E 11 ante τῶν
 add. ὑπὸ C E 12 ἀκούειν Cobet 14 παρέχομεν E G et F
 16 δύνηται A H et D F αὐτῷ D: αὐτῷ cet. 17 χρῆται D F
 γε om. D F συμφέρει G 19 ἄλλοι G: οἱ ἄλλοι cet. 20 post
 τῶν add. ἄλλων D F 22 αὐτοὺς H A G et D F: αὐτοῖς C E ἂν
 om. C A E H βούλεται C E ἀφείη H A G: ἂν ἀφείη C E: ἂν
 ἀφίη D F 23 τότε G: τότε A H: τοῦτο C E et D F ποιούσιν
 del. Cobet 24 βασιλέα D F

καταστησάμενος εἰς τὸ διαφυλάττειν αὐτῷ τε καὶ Πέρσαις
τὴν ἀρχήν, ταῦτα καὶ οἱ μετ' ἐκείνων βασιλεῖς νόμιμα ἔτι
καὶ νῦν διατελοῦσι ποιοῦντες. οὕτω δ' ἔχει καὶ ταῦτα ὡσπερ 8
καὶ τᾶλλα· ὅταν μὲν ὁ ἐπιστάτης βελτίων γένηται, καθα-
5 ρώτερον τὰ νόμιμα πράττεται· ὅταν δὲ χείρων, φαυλότερον.
ἐφοίτων μὲν οὖν ἐπὶ τὰς θύρας Κύρου οἱ ἔντιμοι σὺν τοῖς
ἵπποις καὶ ταῖς αἰχμαῖς, συνδόξαν πᾶσι τοῖς ἀρίστοις τῶν
συγκαταστρεψαμένων τὴν ἀρχήν.

Κῦρος δ' ἐπὶ μὲν τᾶλλα καθίστη ἄλλους ἐπιμελητάς, 9
10 καὶ ἦσαν αὐτῷ καὶ προσόδων ἀποδεκτῆρες καὶ δαπανημάτων
δοτῆρες καὶ ἔργων ἐπιστάται καὶ κτημάτων φύλακες καὶ
τῶν εἰς τὴν δίαιταν ἐπιτηδείων ἐπιμεληταί· καὶ ἵππων δὲ
καὶ κυνῶν ἐπιμελητὰς καθίστη οὓς ἐνόμιζε καὶ ταῦτα τὰ
βοσκήματα βέλτιστ' ἂν παρέχειν αὐτῷ χρῆσθαι. οὓς δὲ 10
15 συμφύλακας τῆς εὐδαιμονίας οἱ ᾤετο χρῆναι ἔχειν, τούτους
ὅπως ὡς βέλτιστοι ἔσονται οὐκέτι τούτου τὴν ἐπιμέλειαν
ἄλλοις προσέταπτεν, ἀλλ' αὐτοῦ ἐνόμιζε τοῦτο ἔργον εἶναι.
ἦδει γὰρ ὅτι, εἴ τι μάχης ποτὲ δεήσοι, ἐκ τούτων αὐτῷ καὶ
παραστάτας καὶ ἐπιστάτας ληπτέον εἶη, σὺν οἷσπερ οἱ
20 μέγιστοι κίνδυνοι· καὶ ταξιάρχους δὲ καὶ πεζῶν καὶ ἱππέων
ἐγίγνωσκεν ἐκ τούτων καταστατέον εἶναι. εἰ δὲ δέοι καὶ 11
στρατηγῶν που ἄνευ αὐτοῦ, ἦδει ὅτι ἐκ τούτων πεμπτέον
εἶη· καὶ πόλεων δὲ καὶ ὄλων ἔθνων φύλαξι καὶ σατράπαις
ἦδει ὅτι τούτων τισὶν εἶη χρηστέον καὶ πρέσβεις γε τούτων
25 τινὰς πεμπτέον, ὅπερ ἐν τοῖς μεγίστοις ἠγεῖτο εἶναι εἰς τὸ
ἄνευ πολέμου τυγχάνειν ὧν δέοιτο. μὴ ὄντων μὲν οὖν 12

1 αὐτῷ H A G : ἐαυτῷ C E et D F   2 ταῦτα C A E G H : τὰ αὐτὰ
D F   ante νόμιμα add. ὡς D F   3 καὶ νῦν om. C E   4 βελτίω
A H   6 τὰς κύρου θύρας D F   ταῖς αἰχμαῖς καὶ τοῖς ἵπποις
D F   13 post. καὶ om. D F   14 αὐτῷ C A E G H : ἐαυτῷ D F
15 τῆς om. A, del. H   οἱ om. D F   16 ὅπως om. F   ὡς om. D
post ἔσονται add. αὐτὸς ἐσκόπει καὶ F, αὐτῷ ἐσκόπει καὶ D   17 αὐτοῦ
C A E G H : ἐαυτοῦ D F   18 ὅτι om. C E   τι H A G : γε C E : τε
D F   μάχη H A G   19 εἶη om. F   21 δὲ δέοι D F : δέοι δὲ
C E : δέοι H A G   22 στρατηγεῖν C E   ἐαυτοῦ D F   ἦδει ὅτι
D F : ἠδιόν τι C A E G H   23 εἶη] εἶναι C E : ἦν F : om. D, qui
post ὅτι ras. habet   26 δέοιτο C A E G H

- οίων δεῖ δι' ὧν αἱ μέγιστα καὶ πλείστα πράξεις ἔμελλον
εἶναι, κακῶς ἠγεῖτο τὰ αὐτοῦ ἔξιν. εἰ δ' οὔτοι εἶεν οἴους
δέοι, πάντα ἐνόμιζε καλῶς ἔσεσθαι. ἐνέδου μὲν οὖν οὕτω
γνοῦς εἰς ταύτην τὴν ἐπιμέλειαν· ἐνόμιζε δὲ τὴν αὐτὴν καὶ
αὐτῷ ἄσκησιν εἶναι τῆς ἀρετῆς. οὐ γὰρ ᾤετο οἶόν τε εἶναι 5
μὴ αὐτόν τινα ὄντα οἶον δεῖ ἄλλους παρορμᾶν ἐπὶ τὰ καλὰ
13 καὶ ἀγαθὰ ἔργα. ὥς δὲ ταῦτα διανοήθη, ἠγήσατο σχολῆς
πρῶτον δεῖν, εἰ μέλλοι δυνήσεσθαι τῶν κρατίστων ἐπιμελεί-
σθαι. τὸ μὲν οὖν προσόδων ἀμελεῖν οὐχ οἶόν τε ἐνόμιζεν
εἶναι, προνοῶν ὅτι πολλὰ καὶ τελεῖν ἀνάγκη ἔσοιτο εἰς 10
μεγάλην ἀρχήν· τὸ δ' αὖ πολλῶν κτημάτων ὄντων ἀμφὶ
ταῦτα αὐτὸν αἰεὶ ἔχειν ἦδει ὅτι ἀσχολίαν παρέξει τῆς τῶν
14 ὄλων σωτηρίας ἐπιμελεῖσθαι. οὕτω δὲ σκοπῶν, ὅπως ἂν τά τε
οἰκονομικὰ καλῶς ἔχοι καὶ ἡ σχολὴ γένοιτο, κατενόησέ πως
τὴν στρατιωτικὴν σύνταξιν. ὥς γὰρ τὰ πολλὰ δεκάδαρχοι 15
μὲν δεκαδέων ἐπιμέλονται, λοχαγοὶ δὲ δεκαδάρχων, χιλι-
αρχοὶ δὲ λοχαγῶν, μυρίαρχοὶ δὲ χιλιάρχων, καὶ οὕτως οὐδεὶς
ἀτημέλητος γίνυται, οὐδ' ἦν πάνυ πολλαὶ μυριάδες ἀνθρώπων
ᾧσι, καὶ ὅταν ὁ στρατηγὸς βούληται χρήσασθαι τι τῆ
15 στρατιᾷ, ἀρκεῖ ἦν τοῖς μυρίαρχοῖς παραγγείλη· ὥσπερ οὖν 20
ταῦτ' ἔχει, οὕτω καὶ ὁ Κῦρος συνεκεφαλαιώσατο τὰς οἰκο-
νομικὰς πράξεις· ὥστε καὶ τῷ Κύρῳ ἐγένετο ὀλίγοις διαλεγο-
μένῳ μηδὲν τῶν οἰκείων ἀτημελήτως ἔχειν· καὶ ἐκ τούτου
ἦδη σχολὴν ἦγε πλείω ἢ ἄλλος μιᾶς οἰκίας καὶ μιᾶς νεῶς
ἐπιμελούμενος. οὕτω δὲ καταστησάμενος τὸ αὐτοῦ ἐδίδαξε 25
καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ταύτῃ τῇ καταστάσει χρῆσθαι.
16 Τὴν μὲν δὲ σχολὴν οὕτω κατεσκευάσατο αὐτῷ τε καὶ τοῖς

1 ἠμελλον CAEGH 2 τὰ] τ' AH αὐτοῦ CAEGH:
ἐαυτοῦ DF 3 ἐνόμιζε] ἐλογίζετο DF 4 ἐνόμισε DF
5 ἐαυτῷ F: αὐτῷ cet. 6 τὰ ἀγαθὰ καὶ καλὰ D: τὰγαθὰ καὶ καλὰ F:
τὰ καλὰ καὶ τὰγαθὰ HAG 12 αὐτὸν αἰεὶ HAG: αἰεὶ αὐτὸν D: αὐτὸν
CE: ἐαυτὸν F παρέξει AEH pr. et DF 13 ὅπως ἂν om. DF
16 δεκαδέων D: δέκα δὲ ὧν F: δεκάδων cet. 17 μυρίαρχοι δὲ
χιλιάρχων om. HAG οὐδὲ εἰς DF 23 μηδὲν D: μηδὲ cet.
25 δὴ] δὲ E et DF αὐτοῦ CAEGH: ἐαυτοῦ DF ἐδίδασκε DF
27 οὕτως AH et D: οὗτος F ἐαυτῷ CE et DF: αὐτῷ G: οὕτω AH

περὶ αὐτόν, ἤρχετο δ' ἐπιστατεῖν τοῦ εἶναι οἴους δεῖ τοὺς
κοινωνῶνας. πρῶτον μὲν ὁπόσοι ὄντες ἱκανοὶ ἄλλων ἐργαζο-
μένων τρέφεσθαι μὴ παρῆεν ἐπὶ τὰς θύρας, τούτους ἐπεζή-
τει, νομίζων τοὺς μὲν παρόντας οὐκ ἂν ἐθέλειν οὔτε κακὸν
5 οὔτε αἰσχροὺς οὐδὲν πράττειν καὶ διὰ τὸ παρ' ἄρχοντι εἶναι
καὶ διὰ τὸ εἰδέναι ὅτι ὄρῳντ' ἂν ὅ τι πράττοιεν ὑπὸ τῶν βελ-
τίστων· οἱ δὲ μὴ παρῆεν, τούτους ἠγείτο ἢ ἀκρατεία τινὶ
ἢ ἀδικία ἢ ἀμελείᾳ ἀπεῖναι. τοῦτο οὖν πρῶτον διηγησό- 17
μεθα ὡς προσηνάγκαζε τοὺς τοιούτους παρῆναι. τῶν γὰρ
10 παρ' ἑαυτῷ μάλιστα φίλων ἐκέλευσεν ἂν τινα λαβεῖν τὰ
τοῦ μὴ φοιτῶντος, φάσκοντα λαμβάνειν τὰ ἑαυτοῦ. ἐπεὶ οὖν
τοῦτο γένοιτο, ἦκον ἂν εὐθύς οἱ στερόμενοι ὡς ἠδικημένοι.
ὁ δὲ Κύρος πολὺν μὲν χρόνον οὐκ ἐσχόλαζε τοῖς τοιοῦτοις 18
ὑπακούειν· ἐπεὶ δὲ ἀκούσειεν αὐτῶν, πολὺν χρόνον ἀνεβάλ-
15 λετο τὴν διαδικασίαν. ταῦτα δὲ ποιῶν ἠγείτο προσεθίζειν
αὐτοὺς θεραπεύειν, ἦττον δὲ ἐχθρῶς ἢ εἰ αὐτὸς κολάζων
ἠνάγκαζε παρῆναι. εἰς μὲν τρόπος διδασκαλίας ἦν αὐτῷ 19
οὗτος τοῦ παρῆναι· ἄλλος δὲ τὸ τὰ ῥᾶστα καὶ κερδαλέω-
τατα τοῖς παροῦσι προστάττειν· ἄλλος δὲ τὸ μηδέν ποτε
20 τοῖς ἀποῦσι νέμειν· ὁ δὲ δὴ μέγιστος τρόπος τῆς ἀνάγκης 20
ἦν, εἰ τούτων μηδέν τις ὑπακούοι, ἀφελόμενος ἂν τοῦτον ἂ
ἔχοι ἄλλῳ ἐδίδου ὃν ᾤετο [δύνασθαι] ἂν ἐν τῷ δέοντι παρῆ-
ναι· καὶ οὕτως ἐγίγνετο αὐτῷ φίλος χρήσιμος ἀντὶ ἀχρήστου.
ἐπιζητεῖ δὲ καὶ [ὁ] νῦν βασιλεύς, ἦν τις ἀπῆ οἷς παρῆναι
25 καθήκει.

1 οἴους δεῖ εἶναι D F   2 κοινωνῶντας F : κοινωνοῦντας G   3 ante
μὴ add. καὶ H cor. A G   περιέναι H pr. A G   5 οὐδὲν ἂν H A G :
οὐδ' ἂν C E   6 ὄρῳντ' ἂν] ὄρῳνται C A E G H   7 ἢ ἀκρατεία]
ἀκρασία D : ἀκρατία F   8 post ἀδικία add. τινὶ C A G H   ἠγησό-
μεθα ὡς F : ἠγησάμενος C E et D   9 γὰρ παρ' C E V cor. : παρ' H A G V :
γὰρ D F   10 ἑαυτῷ G : ἑαυτοῦ cet.   ἂν τινα λαβεῖν] ἀντιλαβεῖν C E
et D   τὰ] τι H   τὰ μὴ τοῦ C E   12 εὐθύς post στερόμενοι F : om.
C E   16 ἐχθρῶς C E et D   εἰ om. C E   18 οὗτος post τρόπος D F
τὸ] τοῦ C E   τὰ ῥᾶστα] τὰρεστά H A G   21 εἴ τις τούτων D
μηδέν τις Hertlein : μηδενὸς codd.   ὑπακούειν C E   22 δύνασθαι del.
Nitsche : δεῖν E   23 οὕτως] οὗτος C E   24 ὁ seclusi : cf. § 36
post νῦν add. ἔτι C E et D   ἀπιεὶς καθήκη (-οι E) παρῆναι C E

21 Τοῖς μὲν δὴ μὴ παροῦσιν οὕτω προσεφέρετο. τοὺς δὲ
 παρέχοντας ἑαυτοὺς ἐνόμισε μάλιστα ἂν ἐπὶ τὰ καλὰ καὶ
 ἀγαθὰ ἐπαίρειν, ἐπεὶπερ ἄρχων ἦν αὐτῶν, εἰ αὐτὸς ἑαυτὸν
 ἐπιδεικνύειν πειρώτο τοῖς ἀρχομένοις πάντων μάλιστα κεκο-
 22 σμημένον τῇ ἀρετῇ. αἰσθάνεσθαι μὲν γὰρ ἐδόκει καὶ διὰ 5
 τοὺς γραφομένους νόμους βελτίους γιγνομένους ἀνθρώπους·
 τὸν δὲ ἀγαθὸν ἄρχοντα βλέποντα νόμον ἀνθρώποις ἐνόμισεν,
 ὅτι καὶ τάττειν ἱκανός ἐστι καὶ ὄραν τὸν ἀτακτοῦντα καὶ
 23 κολάζειν. οὕτω δὴ γινώσκων πρῶτον μὲν τὰ περὶ τοὺς
 θεοὺς μᾶλλον ἐκπονοῦντα ἐπεδείκνυεν ἑαυτὸν ἐν τούτῳ τῷ 10
 χρόνῳ, ἐπεὶ εὐδαιμονέστερος ἦν. καὶ τότε πρῶτον κατε-
 στάθησαν οἱ μάγοι . . . ὑμνεῖν τε αἰεὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ τοὺς
 θεοὺς καὶ θύειν ἀν' ἐκάστην ἡμέραν οἷς οἱ μάγοι θεοῖς εἴ-
 24 ποιεν. οὕτω δὴ τὰ τότε κατασταθέντα ἔτι καὶ νῦν διαμένει
 παρὰ τῷ αἰεὶ ὄντι βασιλεῖ. ταῦτ' οὖν πρῶτον ἐμιμοῦντο 15
 αὐτὸν καὶ οἱ ἄλλοι Πέρσαι, νομίζοντες καὶ αὐτοὶ εὐδαι-
 μονέστεροι ἔσεσθαι, ἣν θεραπεύωσι τοὺς θεοὺς, ὥσπερ ὁ
 εὐδαιμονέστατός τε ὢν καὶ ἄρχων· καὶ Κύρῳ δ' ἂν ἡγούντο
 25 ταῦτα ποιοῦντες ἀρέσκειν. ὁ δὲ Κύρος τὴν τῶν μεθ' αὐτοῦ
 εὐσέβειαν καὶ ἑαυτῷ ἀγαθὸν ἐνόμιζε, λογιζόμενος ὥσπερ 20
 οἱ πλεῖν αἰρούμενοι μετὰ τῶν εὐσεβῶν μᾶλλον ἢ μετὰ τῶν
 ἡσεβηκέναι τι δοκούντων. πρὸς δὲ τούτοις ἐλογίζετο ὡς
 εἰ πάντες οἱ κοινῶνες θεοσεβεῖς εἶεν, ἦττον ἂν αὐτοὺς ἐθέ-
 λειν περὶ τε ἀλλήλους ἀνόσιόν τι ποιεῖν καὶ περὶ ἑαυτόν,
 26 εὐεργέτης νομίζων εἶναι τῶν κοινόνων. ἐμφανίζων δὲ καὶ 25
 τοῦτο ὅτι περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο μηδένα μήτε φίλον ἀδικεῖν
 μήτε σύμμαχον, ἀλλὰ τὸ δίκαιον ἰσχυρῶς ἀθρῶν, μᾶλλον καὶ

1 οὕτως A H   2 post μάλιστα ἂν add. παρορμᾶν D F   3 ἐπαίρειν] παρορμᾶν ἔργα C E: ἐπαίρειν ἔργα F: ἔργα D   ἄρχων ἦν αὐτῶν C E et D F: ἄρχων αὐτῶν ἐνόμιζε δικαίως εἶναι h A G: ἄρχων αὐτῶν H
 4 κεκοσμημένος D F   8 πράττειν C E   9 τὰ om. C E   11 ἐπέλ om. C E   12 lac. stat. Hug   ὑμνει et mox ἔθυεν H A G   τοὺς θεοὺς om. C E: τοὺς θεοὺς ἅπαντας D F   13 εἶπον D F   14 τὰ om. D F   19 μεθ' αὐτοῦ C E: μετ' αὐτοῦ (-δν D) D F   22 ὡς del. Holden; cf. *Hell.* ii. 2. 2, iii. 4. 27, v. 4. 35   23 ἦττον ἀν] ἦττονα H A G   24 ἑαυτοῦ C E   25 κοινωνῶν H A G et F   26 μηθένα D F   27 ἀθρῶν D F: ὄρῶν C A E G H; cf. *Hesych.* s.v.

τοὺς ἄλλους ᾗς τ' ἂν τῶν μὲν αἰσχροῦν κερδῶν ἀπέχεσθαι,
 διὰ τοῦ δικαίου δ' ἐθέλειν πορεύεσθαι. καὶ αἰδοῦς δ' ἂν 27
 ἡγεῖτο μᾶλλον πάντας ἐμπιμπλάναι, εἰ αὐτὸς φανερός εἴη
 πάντας οὕτως αἰδούμενος ὡς μήτ' εἰπεῖν ἂν μήτε ποιῆσαι
 5 μηδὲν αἰσχρόν. ἔτεκμαίρετο δὲ τοῦτο οὕτως ἕξιν ἐκ τοῦδε. 28
 μὴ γὰρ ὅτι ἄρχοντα, ἀλλὰ καὶ οὓς οὐ φοβοῦνται, μάλ-
 λον τοὺς αἰδουμένους αἰδοῦνται τῶν ἀναιδῶν οἱ ἄνθρωποι
 καὶ γυναῖκας δὲ ἅς ἂν αἰδουμένας αἰσθάνωνται, ἀνται-
 δεῖσθαι μᾶλλον ἐθέλουσιν ὀρώντες. τὸ δ' αὖ πείθεσθαι 29
 10 οὕτω μάλιστα ἂν ᾗς τοῦτο ἕμμουον εἶναι τοῖς περὶ αὐτόν, εἰ
 τοὺς ἀπροφασίστως πειθομένους φανερός εἴη μᾶλλον τιμῶν
 τῶν τὰς μεγίστας ἀρετὰς καὶ ἐπιπονωτάτας δοκούντων παρέ-
 χεσθαι. γινώσκων δ' οὕτω καὶ ποιῶν διετέλει. καὶ σω- 30
 φροσύνην δ' αὐτοῦ ἐπιδεικνὺς μᾶλλον ἐποίει καὶ ταύτην
 15 πάντας ἀσκεῖν. ὅταν γὰρ ὀρώσιν, ᾗ μάλιστα ἕξεστιν ὑβρί-
 ζειν, τοῦτον σωφρονοῦντα, οὕτω μᾶλλον οἱ γε ἀσθενέστεροι
 ἐθέλουσιν οὐδὲν ὑβριστικὸν ποιοῦντες φανεροὶ εἶναι. [δηῖρει 31
 δὲ αἰδῶ καὶ σωφροσύνην τῆδε, ὡς τοὺς μὲν αἰδουμένους τὰ
 ἐν τῷ φανερῷ αἰσχροῦ φεύγοντας, τοὺς δὲ σώφρονας καὶ
 20 τὰ ἐν τῷ ἀφανεί.] καὶ ἐγκράτειαν δὲ οὕτω μάλιστα ἂν 32
 ᾗς ἀσκεῖσθαι, εἰ αὐτὸς ἐπιδεικνύοι ἑαυτὸν μὴ ὑπὸ τῶν
 παραντίκα ἡδονῶν ἐλκόμενον ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ
 προπονεῖν ἐθέλοντα πρῶτον σὺν τῷ καλῷ τῶν εὐφροσυνῶν.
 τοιγαροῦν τοιοῦτος ὢν ἐποίησεν ἐπὶ ταῖς θύραις πολλὴν 33
 25 μὲν τῶν χειρόνων εὐταξίαν, ὑπεικόντων τοῖς ἀμείνοσι,
 πολλὴν δ' αἰδῶ καὶ εὐκοσμίαν πρὸς ἀλλήλους. ἐπέγνωσ
 δ' ἂν ἐκεῖ οὐδένα οὔτε ὀργιζόμενον κραυγῇ οὔτε χαίροντα

1 μὲν om. C E   κερδέων Dind.   2 πορίζεσθαι H A G   3 ἐμπι-
 πλάναι G et D F   4 οὕτως om. D F   5 δ' οὕτως τοῦτο D F
 6 οὐ om. D F   8 δὲ] γε D F   ἀνταιδεῖσθαι] δεῖσθαι C E   9 οἱ
 ὀρώντες D F   10 οὕτως D F   11 τιμῶν C E   14 αὐτοῦ
 codd.   15 ἀσκεῖν] λέγειν D F   16 τούτῳ E et F   οὕτω
 μᾶλλον] οὐ μάλα D F   γε] τε C E   17 ὑβριστικώτερον D F
 totum capitulum del. Nitsche   18 ὡς τοὺς] αὐτοὺς C E   ante
 τὰ add. ἴσως D F   21 ἐπιδεικνύει C E G et D   αὐτὸν F

ὕβριστικῶ γέλωτι, ἀλλὰ ἰδὼν ἂν αὐτοὺς ἠγήσω τῶ ὄντι εἰς κάλλος ζῆν.

- 34 Τοιαῦτα μὲν δὴ ποιοῦντες καὶ ὀρώντες ἐπὶ θύραις διήγουν. τῆς πολεμικῆς δ' ἔνεκα ἀσκήσεως ἐπὶ θήραν ἐξῆγεν οὐσπερ ἀσκεῖν ταῦτα ᾤετο χρῆναι, ταύτην ἠγούμενος καὶ ὅλως ἀρί- 5
στην ἀσκησιν πολεμικῶν εἶναι, καὶ ἰππικῆς δὲ ἀληθεστάτην.
35 καὶ γὰρ ἐπόχους ἐν παντοδαποῖς χωρίοις αὕτη μάλιστα ἀπο-
δείκνυσι διὰ τὸ θηρίοις φεύγουσιν ἐφέπεσθαι, καὶ ἀπὸ τῶν ἵππων ἐνεργοὺς αὕτη μάλιστα ἀπεργάζεται διὰ τὴν τοῦ λαμ-
36 βάνειν φιλοτιμίαν καὶ ἐπιθυμίαν· καὶ τὴν ἐγκράτειαν δὲ 10
καὶ πόνους καὶ ψύχη καὶ θάλπη καὶ λιμὸν καὶ δίψος δύνα-
σθαι φέρειν ἐνταῦθα μάλιστα προσεΐθιζε τοὺς κοινῶνας. καὶ
νῦν δ' ἔτι βασιλεὺς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ βασιλέα ταῦτα
37 ποιοῦντες διατελοῦσιν. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ᾤετο προσήκειν
οὐδενὶ ἀρχῆς ὅστις μὴ βελτίων εἴη τῶν ἀρχομένων καὶ τοῖς 15
προειρημένοις πᾶσι δῆλον, καὶ ὅτι οὕτως ἀσκῶν τοὺς περὶ
αὐτὸν πολὺ μάλιστα αὐτὸς ἐξεπώνει καὶ τὴν ἐγκράτειαν καὶ
38 τὰς πολεμικὰς τέχνας καὶ [τὰς] μελέτας. καὶ γὰρ ἐπὶ θή-
ραν τοὺς μὲν ἄλλους ἐξῆγεν, ὁπότε μὴ μένειν ἀνάγκη τις εἴη·
αὐτὸς δὲ καὶ ὁπότε ἀνάγκη εἴη, οἴκοι ἐθήρα τὰ ἐν τοῖς παρα- 20
δείσοις θηρία τρεφόμενα· καὶ οὐτ' αὐτὸς ποτε πρὶν ἰδρῶσαι
δεῖπνον ἠρείτο οὔτε ἵπποις ἀγυμνάστοις σίτον ἐνέβαλλε·
συμπαρεκάλει δὲ καὶ εἰς ταύτην τὴν θήραν τοὺς περὶ αὐτὸν
39 σκηπτούχους. τοιγαροῦν πολὺ μὲν αὐτὸς διέφερεν ἐν πᾶσι
τοῖς καλοῖς ἔργοις, πολὺ δὲ οἱ περὶ ἐκείνου, διὰ τὴν αἰεὶ 25
μελέτην. παράδειγμα μὲν δὴ τοιοῦτον ἑαυτὸν παρείχετο.
πρὸς δὲ τούτῳ καὶ τῶν ἄλλων οὐστινας μάλιστα ὀρώη τὰ

1 ὕβριστικῶς C A E G H ἐς D 3 διῆκον H A G 5 post
ταύτην add. αὐτὸν A H, οὖν G ἀρίστην ἀσκησιν] ἀρετὴν C A E G H
9 αὕτη V D F: αὐτὴ C A E G: αὐτὴ (sic) H 10 ἐπικράτησιν C A E G H
11 ante πόνους add. πρὸς D F ante λιμὸν add. πρὸς τὸ D F
12 ἐνταῦθα] ἔτι τ' αὐτὸν H A G προσεθίξει C E 13 δ' om. C E οἱ
περὶ] ἐπὶ C E 15 οὐδὲν H A G 16 ante τοὺς add. πάντας D F
18 τὰς del. Dind. 19 post μένειν add. οἴκοι D F 20 καὶ
om. C A E G H post ἀνάγκη add. τις C E 23 ἑαυτὸν D F
26 τοιόνδε C A E G H 27 τούτοις F μάλιστα om. C E

καλὰ διώκοντας, τούτους καὶ δώροις καὶ ἀρχαῖς καὶ ἔδραις καὶ πάσαις τιμαῖς ἐγέραιεν· ὥστε πολλὴν πᾶσι φιλοτιμίαν ἐνέβαλλεν ὅπως ἕκαστος ὅτι ἄριστος φανήσοιτο Κύρῳ.

Καταμαθεῖν δὲ τοῦ Κύρου δοκοῦμεν ὡς οὐ τούτῳ μόνῳ 40
 5 ἐνόμιζε χρῆναι τοὺς ἄρχοντας τῶν ἀρχομένων διαφέρειν, τῷ
 βελτίονας αὐτῶν εἶναι, ἀλλὰ καὶ καταγοητεύειν ᾧετο χρῆναι
 αὐτούς. στολήν τε γοῦν εἴλετο τὴν Μηδικὴν αὐτός τε φο-
 ρεῖν καὶ τοὺς κοινῶνας ταύτην ἐπεισεν ἐνδύεσθαι.—αὕτη γὰρ
 αὐτῷ συγκρύπτειν ἐδόκει εἴ τίς τι ἐν τῷ σώματι ἐνδεῆς ἔχοι,
 10 καὶ καλλίστους καὶ μεγίστους ἐπιδεικνύναι τοὺς φοροῦντας·
 καὶ γὰρ τὰ ὑποδήματα τοιαῦτα ἔχουσιν ἐν οἷς μάλιστα λα- 41
 θεῖν ἔστι καὶ ὑποτιθεμένους τι, ὥστε δοκεῖν μείζους εἶναι ἢ
 εἰσί.—καὶ ὑποχρίεσθαι δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσίετο, ὡς
 εὐοφθαλμότεροι φαίνονται ἢ εἰσί, καὶ ἐντρίβεσθαι, ὡς εὐ-
 15 χροώτεροι ὀρῶντο ἢ πεφύκασιν. ἐμελέτησε δὲ καὶ ὡς μὴ 42
 πτύοντες μηδὲ ἀπομυττόμενοι φανεροὶ εἶεν, μηδὲ μεταστρε-
 φόμενοι ἐπὶ θέαν μηδενός, ὡς οὐδὲν θαυμάζοντες. πάντα
 δὲ ταῦτα ᾧετο φέρειν τι εἰς τὸ δυσκαταφρονητοτέρους
 φαίνεσθαι τοῖς ἀρχομένοις.

20 Οὓς μὲν δὴ ἄρχειν ᾧετο χρῆναι, δι' ἑαυτοῦ οὕτω κατε- 43
 σκεύασε καὶ μελέτη καὶ τῷ σεμνῶς προεστάναι αὐτῶν· οὓς
 δ' αὖ κατεσκεύαζεν εἰς τὸ δουλεύειν, τούτους οὔτε μελετᾶν
 τῶν ἐλευθερίων πόνων οὐδένα παρώρμα οὔθ' ὄπλα κεκτήσθαι
 ἐπέτρεπεν· ἐπεμελείτο δὲ ὅπως μήτε ἄσιτοι μήτε ἀποτοί ποτε
 25 ἔσονται ἐλευθερίων ἔνεκα μελετημάτων. καὶ γὰρ ὁπότε ἐλαύ- 44
 νοιεν τὰ θηρία τοῖς ἰππεῦσιν εἰς τὰ πεδία, φέρεσθαι σῖτον εἰς
 θήραν τούτοις ἐπέτρεπε, τῶν δὲ ἐλευθέρων οὐδενί· καὶ ὁπότε
 πορεία εἶη, ἦγεν αὐτοὺς πρὸς τὰ ὕδατα ὥσπερ τὰ ὑποζύγια.

3 ἐνέβαλεν A et D ἕκαστος post ἄριστος C E ὅτι F: om. cet.
 φανήσοιτο C E H pr. et D F: φανείη τῷ H cor. A G 4 τοῦτο μόνον
 ἐνόμισε D F 5 τὸ D 8 αὐτῇ C E 9 συγκρύπτειν τε D F
 11 λανθάνειν D F 15 ἐμελέτησαν H A G μὴ D F: μηδὲ C A E G H
 18 τι] τε H A G 21 μελέτη καὶ τῷ] ἐμελέτησε D 22 κατεσκεύασεν
 D F 24 ἐπεμέλετο D F μήτε . . . μήτε C A E G H: μὴ . . .
 μηδὲ D F 25 ὁπότεν C A G H 27 ante θήραν add. τὴν D F

καὶ ὅποτε δὲ ὥρα εἶη ἀρίστου, ἀνέμενεν αὐτοὺς ἔστ' ἐμφά-
γοιέν τι, ὡς μὴ βουλιμιῶεν· ὥστε καὶ οὗτοι αὐτὸν ὥσπερ
οἱ ἀριστοὶ πατέρα ἐκάλουν, ὅτι ἐπεμέλετο αὐτῶν ὅπως
ἀναμφιλόγως ἀεὶ ἀνδράποδα διατελοῖεν.

45 Τῇ μὲν δὴ ὅλη Περσῶν ἀρχῇ οὕτω τὴν ἀσφάλειαν κατε- 5
σκεύαζεν. αὐτῷ δὲ ὅτι μὲν οὐχ ὑπὸ τῶν καταστραφέντων
κίνδυνος εἶη παθεῖν τι ἰσχυρῶς ἐθάρρει· καὶ γὰρ ἀνάλκιδας
ἠγείτο εἶναι αὐτοὺς καὶ ἀσυντάκτους ὄντας ἑώρα, καὶ πρὸς
τούτοις οὐδ' ἐπλησίαζε τούτων οὐδεὶς αὐτῷ οὔτε νυκτὸς οὔτε
46 ἡμέρας. οὓς δὲ κρατίστους τε ἠγείτο καὶ ὀπλισμένους καὶ 10
ἀθρόους ὄντας ἑώρα—καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν ἦδει ἰππέων
ἠγεμόνας ὄντας, τοὺς δὲ πεζῶν· πολλοὺς δὲ αὐτῶν καὶ
φρονήματα ἔχοντας ἠσθάνετο ὡς ἱκανοὺς ὄντας ἄρχειν·
καὶ τοῖς φύλαξι δὲ αὐτοῦ οὗτοι μάλιστα ἐπλησίαζον, καὶ
αὐτῷ δὲ τῷ Κύρῳ τούτων πολλοὶ πολλάκις συνεμίγνυσαν· 15
ἀνάγκη γὰρ ἦν, ὅ τι καὶ χρῆσθαι ἔμελλεν αὐτοῖς—ὑπὸ τού-
των οὖν καὶ κίνδυνος ἦν αὐτὸν μάλιστα παθεῖν τι κατὰ
47 πολλοὺς τρόπους. σκοπῶν οὖν ὅπως ἂν αὐτῷ καὶ τὰ ἀπὸ
τούτων ἀκίνδυνα γένοιτο, τὸ μὲν περιελέσθαι αὐτῶν τὰ ὄπλα
καὶ ἀπολέμους ποιῆσαι ἀπεδοκίμασε, καὶ ἄδικον ἠγούμενος 20
καὶ κατάλυσιν τῆς ἀρχῆς ταύτην νομίζων· τὸ δ' αὖ μὴ προσ-
ίεσθαι αὐτοὺς καὶ τὸ ἀπιστοῦντα φανερόν εἶναι ἀρχὴν ἠγῆ-
48 σατο πολέμου· ἐν δὲ ἀντὶ πάντων τούτων ἔγνω καὶ κράτιστον
εἶναι πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ἀσφάλειαν καὶ κάλλιστον, εἰ δύναίτο
ποιῆσαι τοὺς κρατίστους ἑαυτῷ μᾶλλον φίλους ἢ ἀλλήλοις. 25
ὡς οὖν ἐπὶ τὸ φιλεῖσθαι δοκεῖ ἡμῖν ἐλθεῖν, τοῦτο πειρασό-
μεθα διηγῆσασθαι.

1 δὲ om. D F   ἔστ' ἂν φάγοιέν C E   3 ὅπως . . . διατελοῖεν
del. Cobet   5 οὕτως A H   κατεσκεύασεν A et D F   6 ἑαυτῷ
C A E G H : αὐτῷ D F   καταστρεφόντων C E   8 εἶναι ἠγείτο D F
9 αὐτῷ] αὐτῶν A H   10 τε om. D F   11 ἦδει om. H A G
13 ὡς om. C E   16 ὅ τι] εἴ τι H A G   καὶ χρῆσθαι] κεχρῆσθαι
C E et D F   17 αὐτὸν] αὐτῷ D F   παθεῖν τι κατὰ om. D F
19 γένοιτο H pr.   περιελέσθαι] παρελέσθαι D : γὰρ παρελέσθαι F
21 ταύτην] τοῦτο C E   23 ante πολέμου add. ἀντὶ H A G   24 αὐτοῦ
C E   26 φιλεῖσθαι] φείδεσθαι D F   ἡμῖν δοκεῖ D F

Πρῶτον μὲν γὰρ διὰ παντὸς ἀεὶ τοῦ χρόνου φιλανθρωπίαν **II**
 τῆς ψυχῆς ὡς ἐδύνατο μάλιστα ἐνεφάνιζεν, ἡγούμενος, ὥσπερ
 οὐ ράδιόν ἐστι φιλεῖν τοὺς μισεῖν δοκοῦντας οὐδ' εὐνοεῖν τοῖς
 κακόνοις, οὕτω καὶ τοὺς γνωσθέντας ὡς φιλοῦσι καὶ εὐνοοῦσιν,
 5 οὐκ ἂν δύνασθαι μισεῖσθαι ὑπὸ τῶν φιλεῖσθαι ἡγουμένων.
 ἕως μὲν οὖν χρήμασι ἀδυνατώτερος ἦν εὐεργετεῖν, τῷ τε **2**
 προνοεῖν τῶν συνόντων καὶ τῷ προπονεῖν καὶ τῷ συνηδόμενος
 μὲν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς φανερὸς εἶναι, συναχθόμενος δ' ἐπὶ
 τοῖς κακοῖς, τούτοις ἐπειράτο τὴν φιλίαν θηρεύειν· ἐπειδὴ
 10 δὲ ἐγένετο αὐτῷ ὥστε χρήμασι εὐεργετεῖν, δοκεῖ ἡμῖν
 γινῶναι πρῶτον μὲν ὡς εὐεργέτημα ἀνθρώποις πρὸς ἀλλή-
 λους οὐδέν ἐστιν ἀπὸ τῆς αὐτῆς δαπάνης ἐπιχαριτώτερον ἢ
 σίτων καὶ ποτῶν μετάδοσις. τοῦτο δ' οὕτω νομίσας πρῶτον **3**
 μὲν ἐπὶ τὴν αὐτοῦ τράπεζαν συνέταξεν ὅπως οἷς αὐτὸς
 15 σιτοῖτο σίτοις, τούτοις ὅμοια ἀεὶ παρατίθοιτο αὐτῷ ἱκανὰ
 παμπόλλοις ἀνθρώποις· ὅσα δὲ παρατεθείη, ταῦτα πάντα,
 πλὴν οἷς αὐτὸς καὶ οἱ σύνδειπνοι χρήσαιντο, διεδίδου οἷς
 δὴ βούλοιο τῶν φίλων μνήμην ἐνδείκνυσθαι ἢ φιλοφρο-
 σύνην. διέπεμπε δὲ καὶ τούτοις οὖς ἀγασθείη ἢ ἐν φυλακαῖς
 20 ἢ ἐν θεραπείαις ἢ ἐν αἰστισινοῦν πράξεσιν, ἐνσημαινόμενος
 τοῦτο, ὅτι οὐκ ἂν λανθάνοιεν χαρίζεσθαι βουλόμενοι. ἐτίμα **4**
 δὲ καὶ τῶν οἰκετῶν ἀπὸ τῆς τραπέζης ὁπότε τινα ἐπαινέσειε·
 καὶ τὸν πάντα δὲ σίτον τῶν οἰκετῶν ἐπὶ τὴν αὐτοῦ τράπεζαν
 ἐπετίθετο, οἰόμενος ὥσπερ καὶ τοῖς κυσὶν ἐμποιεῖν τινα καὶ
 25 τοῦτο εὐνοίαν. εἰ δὲ καὶ θεραπεύεσθαι τινα βούλοιο τῶν
 φίλων ὑπὸ πολλῶν, καὶ τούτοις ἔπεμπε ἀπὸ τραπέζης· καὶ
 νῦν γὰρ ἔτι οἷς ἂν ὀρώσι πεμπόμενα ἀπὸ τῆς βασιλέως τρα-

1 γὰρ om. DF   2 ἡδύνατο CAEGH   4 κακόνοις CE:
 κακονόοις cet.   6 τῷ τε] τὸ DF   7 prius τῷ] τὸ DF   προπονεῖν
 καὶ τῷ om. D)   9 τὴν φιλίαν θηρεύειν CE: θηρεύειν τὴν φιλίαν
 DF: θηρεύειν HAG   14 αὐτοῦ CAGH   17 αὐτὸς] αὐτοῖς HAG
 οἷς δὴ F: οἷς ἂν CAEGH: οἷς ἀεὶ DV   18 βούλοιντο HAG et D
 19 τούτους οὖς D: τούτοις οἷς F   20 αἰστισινοῦν] ἄλλαις τισι DF
 21 οὐκ ἂν] οὐχ! DF   22 τῆς om. DF   23 αὐτοῦ CAH et F
 24 καὶ . . . τινα om. F   τινα om. D   25 θεραπεύεσθαι βούλοισι
 τινας DF

πέζης, τούτους πάντες μάλλον θεραπεύουσι, νομίζοντες αὐ-
 τοὺς ἐντίμους εἶναι καὶ ἱκανοὺς διαπράττειν, ἣν τι δέωνται.
 ἔτι δὲ καὶ οὐ τούτων μόνον ἔνεκα τῶν εἰρημένων εὐφραίνει
 τὰ πεμπόμενα παρὰ βασιλέως, ἀλλὰ τῷ ὄντι καὶ ἡδονῇ
 5 πολὺ διαφέρει τὰ ἀπὸ τῆς βασιλέως τραπέζης. καὶ τοῦτο 5
 μέντοι οὕτως ἔχειν οὐδέν τι θαυμαστόν· ὥσπερ γὰρ καὶ αἱ
 ἄλλαι τέχναι διαφερόντως ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν ἐξειρ-
 γασμένοι εἰσὶ, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ παρὰ βασιλεῖ
 σῖτα πολὺ διαφερόντως ἐκπεπόνηται. ἐν μὲν γὰρ ταῖς
 μικραῖς πόλεσιν οἱ αὐτοὶ ποιοῦσι κλίνην, θύραν, ἄροτρον, 10
 τράπεζαν, πολλάκις δ' ὁ αὐτὸς οὔτος καὶ οἰκοδομεῖ, καὶ ἀγαπᾷ
 ἦν καὶ οὕτως ἱκανοὺς αὐτὸν τρέφειν ἐργοδότας λαμβάνη·
 ἀδύνατον οὖν πολλὰ τεχνώμενον ἄνθρωπον πάντα καλῶς
 ποιεῖν. ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις πόλεσι διὰ τὸ πολλοὺς ἐκάστου
 δεῖσθαι ἀρκεῖ καὶ μία ἐκάστῳ τέχνη εἰς τὸ τρέφεσθαι· πολ- 15
 λάκις δὲ οὐδ' ὅλη μία· ἀλλ' ὑποδήματα ποιεῖ ὁ μὲν ἀνδρεῖα,
 ὁ δὲ γυναικεῖα· ἔστι δὲ ἔνθα καὶ ὑποδήματα ὁ μὲν νευρορ-
 ραφῶν μόνον τρέφεται, ὁ δὲ σχίζων, ὁ δὲ χιτῶνας μόνον
 συντέμνων, ὁ δὲ γε τούτων οὐδέν ποιῶν ἀλλὰ συντιθεὶς
 ταῦτα. ἀνάγκη οὖν τὸν ἐν βραχυτάτῳ διατρίβοντα ἔργῳ 20
 6 τοῦτον καὶ ἄριστα δὴ ἠναγκάσθαι τοῦτο ποιεῖν. τὸ αὐτὸ
 δὲ τοῦτο πέπουθε καὶ τὰ ἀμφὶ τὴν δίαιταν. ᾧ μὲν γὰρ
 ὁ αὐτὸς κλίνην στρώννυσι, τράπεζαν κοσμεῖ, μάττει, ὄψα
 ἄλλοτε ἀλλοῖα ποιεῖ, ἀνάγκη οἶμαι τούτῳ, ὡς ἂν ἕκαστον
 προχωρῇ, οὕτως ἔχειν· ὅπου δὲ ἱκανὸν ἔργον ἐνὶ ἔψειν κρέα, 25
 ἄλλῳ ὀπτᾶν, ἄλλῳ δὲ ἰχθὺν ἔψειν, ἄλλῳ ὀπτᾶν, ἄλλῳ ἄρ-

1 θεραπεύουσι μάλλον H A G 5 πολὺ] πολλῇ C E: πάντῳ F
 βασιλέως om. C E 6 αἱ om. C A E G H 8 κατὰ om. D 10 μικραῖς]
 αὐταῖς H A G θύραν, κλίνην D F 11 οἰκονομεῖ H A G 12 λαμ-
 βάνει C E et F 13 ἅπαντα D F 15 ἀρκεῖ ἐκάστῳ μία D F
 16 ποιεῖν H 17 ἔνθα] ὅτε C E εὐροισαφῶν A H 20 ἔργῳ om.
 H A G 21 καὶ om. D F δὴ ἠναγκάσθαι Hertlein: διηναγκάσθαι
 C A E G H: διενέγκασθαι D F τοῦτο ποιεῖν om. D F 23 ante
 μάττει add. σῖτον Naber post μάττει add. πέττει D F 24 ἀλλοῖα]
 ἄλλα D F τούτων G H pr.: τοῦτο E: τούτον (sic) H cor.: τοῦτο D
 25 ἐν G: ἐν H cor. 26 ἄλλῳ δὲ . . . ὀπτᾶν om. D pr. F

τους ποιεῖν, καὶ μηδὲ τούτους παντοδαπούς, ἀλλ' ἀρκεῖ ἂν ἐν εἶδος εὐδοκιμοῦν παρέχῃ, ἀνάγκη οἶμαι καὶ ταῦτα οὕτω ποιούμενα πολὺ διαφερόντως ἐξειργάσθαι ἕκαστον.

Τῇ μὲν δὴ τῶν σίτων θεραπεία τοιαῦτα ποιῶν πολὺ 7
 5 ὑπερεβάλλετο πάντας· ὡς δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι θερα-
 πεύων πολὺ ἐκράτει, τοῦτο νῦν διηγήσομαι· πολὺ γὰρ διε-
 νεγκῶν ἀνθρώπων τῷ πλείστας προσόδους λαμβάνειν πολὺ
 ἔτι πλέον διήνεγκε τῷ πλείστα ἀνθρώπων δωρεῖσθαι.
 κατῆρξε μὲν οὖν τούτου Κύρος, διαμένει δ' ἔτι καὶ νῦν τοῖς
 10 βασιλεῦσιν ἢ πολυδωρία. τίνοι μὲν γὰρ φίλοι πλουσιώτεροι 8
 ὄντες φανεροὶ ἢ Περσῶν βασιλεῖ; τίς δὲ κοσμῶν κάλλιον
 φαίνεται στολαῖς τοὺς περὶ αὐτὸν ἢ βασιλεύς; τίνος δὲ δῶρα
 γινώσκεται ὡσπερ ἔνια τῶν βασιλέως, ψέλια καὶ στρεπτοὶ
 καὶ ἵπποι χρυσοχάλινοι; οὐ γὰρ δὴ ἔξεστιν ἐκεῖ ταῦτα ἔχειν
 15 ᾧ ἂν μὴ βασιλεὺς δῶ. τίς δ' ἄλλος λέγεται δῶρων μεγέθει 9
 ποιεῖν αἰρεῖσθαι αὐτὸν καὶ ἀντ' ἀδελφῶν καὶ ἀντὶ πατέρων
 καὶ ἀντὶ παίδων; τίς δ' ἄλλος ἐδυνάσθη ἐχθροὺς ἀπέχοντας
 πολλῶν μηνῶν ὁδὸν τιμωρεῖσθαι ὡς Περσῶν βασιλεύς; τίς
 δ' ἄλλος καταστρεψάμενος ἀρχὴν ὑπὸ τῶν ἀρχομένων
 20 πατὴρ καλούμενος ἀπέθανεν ἢ Κύρος; τοῦτο δὲ τοῦνομα δῆ- 10
 λον ὅτι εὐεργετοῦντός ἐστι μᾶλλον ἢ ἀφαιρουμένου. κατε-
 μάθομεν δὲ ὡς καὶ τοὺς βασιλέως καλουμένους ὀφθαλμοὺς
 καὶ τὰ βασιλέως ὦτα οὐκ ἄλλως ἐκθήσατο ἢ τῷ δωρεῖσθαί
 τε καὶ τιμᾶν· τοὺς γὰρ ἀπαγγείλαντας ὅσα καιρὸς αὐτῷ εἶη
 25 πεπύσθαι μεγάλως εὐεργετῶν πολλοὺς ἐποίησεν ἀνθρώπους
 καὶ ὠτακουστεῖν καὶ διοπτρεύειν τί ἂν ἀγγείλαντες ὠφελή-

1 ἀρκεῖν C E ἂν in ras. H: ἐὰν D F 2 παράσχη H A G
 καὶ om. C A E G H οὕτως D F 3 ἐξεργάσασθαι D F 4 ταῦτα
 C E 11 κάλλιον] κάλλιστος C: κάλλιστα E 12 στολαῖς] εἰς
 πολέμους C E αὐτὸν codd. ὁ βασιλεύς C E τίνος] τὰ τίνος
 D F 13 ψέλλια C E G et D 16 αὐτὸν] αὐτὸν C E: καὶ
 αὐτὸν H A G: ἐαυτὸν D F 18 μηνῶν ὁδὸν] ὁδῶν C E 19 ante
 ἀρχὴν add. τὴν C E 20 δῆλον ὅτι post εὐεργετοῦντος C E
 21 κατέμαθον D F 24 αὐτῷ] αὐτὰ C E 25 πυθέσθαι C:
 πύθεσθαι E 26 κατοπτρεύειν D F ἂν om. H A G ἀπαγγείλαντες
 D F

- 11 σειαν βασιλέα. ἐκ τούτου δὴ καὶ πολλοὶ ἐνομίσθησαν βασιλέως ὀφθαλμοὶ καὶ πολλὰ ὦτα. εἰ δέ τις οἶεται ἓνα αἰρετὸν εἶναι ὀφθαλμὸν βασιλεῖ, οὐκ ὀρθῶς οἶεται· ὀλίγα γὰρ εἰς γ' ἂν ἴδοι καὶ εἰς ἀκούσειε· καὶ τοῖς ἄλλοις ὥσπερ ἀμελεῖν ἂν παρηγγελμένον εἶη, εἰ ἐνὶ τούτῳ προστεταγμένον 5 εἶη· πρὸς δὲ καὶ ὄντινα γιγνώσκοιεν ὀφθαλμὸν ὄντα, τούτου ἂν εἰδεῖεν ὅτι φυλάττεσθαι δεῖ. ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλὰ τοῦ φάσκοντος ἀκοῦσαί τι ἢ ἰδεῖν ἄξιον ἐπιμελείας παντὸς
- 12 βασιλεὺς ἀκούει. οὕτω δὴ πολλὰ μὲν βασιλέως ὦτα, πολλοὶ δ' ὀφθαλμοὶ νομίζονται· καὶ φοβοῦνται πανταχοῦ λέγειν τὰ 10 μὴ σύμφορα βασιλεῖ, ὥσπερ αὐτοῦ ἀκούοντος, καὶ ποιεῖν ἂ μὴ σύμφορα, ὥσπερ αὐτοῦ παρόντος. οὐκ οὖν ὅπως μνησθῆναι ἂν τις ἐτόλμησε πρὸς τινα περὶ Κύρου φλαυρόν τι, ἀλλ' ὡς ἐν ὀφθαλμοῖς πᾶσι καὶ ὡσὶ βασιλέως τοῖς ἀεὶ παροῦσιν οὕτως ἕκαστος διέκειτο. τὸ δὲ οὕτω διακεῖσθαι τοὺς ἀνθρώ- 15 πους πρὸς αὐτὸν ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα ὅ τι ἂν τις αἰτιάσαιτο μᾶλλον ἢ ὅτι μεγάλα ἤθελεν ἀντὶ μικρῶν εὐεργετεῖν.
- 13 Καὶ τὸ μὲν δὴ μεγέθει δώρων ὑπερβάλλειν πλουσιώτατον ὄντα οὐ θαυμαστόν· τὸ δὲ τῇ θεραπείᾳ καὶ τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν φίλων βασιλεύοντα περιγίγνεσθαι, τοῦτο ἀξιολογώτερον. ἐκεῖ- 20 νος τοίνυν λέγεται κατάδηλος εἶναι μηδενὶ ἂν οὕτως αἰσχυρ-
- 14 θεὶς ἠττώμενος ὡς φίλων θεραπείᾳ· καὶ λόγος δὲ αὐτοῦ ἀπομνημονεύεται ὡς λέγοι παραπλήσια ἔργα εἶναι νομέως ἀγαθοῦ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ· τὸν τε γὰρ νομέα χρῆναι ἔφη εὐδαίμονα τὰ κτήνη ποιοῦντα χρῆσθαι αὐτοῖς, ἢ δὴ προβάτων εὐδαιμονία, 25

2 τινες ᾤοντο . . . οἶονται DF 4 γ' om. CE 5 παραγγελλόμενον codd. : corr. Weckherlin εἰ . . . εἶη om. HAG 6 προσταπτόμενον CE 6 τούτο CE 9 οὕτως AH πολλοὶ μὲν βασιλέως ὀφθαλμοὶ πολλὰ δὲ ὦτα νομίζονται DF 10 λέγειν τε τὰ DF 11 ἂ μὴ om. DF 12 ὅπως] ὥσπερ CE 15 τὸ] τοῦ HAG οὕτως AH et D 16 οἶδα] οἶμαι DF 18 τῷ CAEG ὑπερβαλεῖν CE : ὑπερβαλέσθαι DF 19 τὸ δὲ τῇ DF : τῇ δὲ CEGH : τῇ A 20 περιγενέσθαι CE 21 κατάλληλος HAG : πᾶσι κατάδηλος DF 23 λέγοι] δέ τοι HAG 24 καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ om. HAG : καὶ οὕτως ἔχοντος βασιλέως CE post χρῆναι add. ἄρα DF 25 ἢ δὴ] ἤδη HAG

τόν τε βασιλέα ὡσαύτως εὐδαίμονας πόλεις καὶ ἀνθρώπους
 ποιῶντα χρῆσθαι αὐτοῖς. οὐδὲν οὖν θαυμαστόν, εἴπερ ταύ-
 την εἶχε τὴν γνώμην, τὸ φιλονίκως ἔχειν πάντων ἀνθρώπων
 θεραπεία περιγίγνεσθαι. καλὸν δ' ἐπίδειγμα καὶ τοῦτο λέ- 15
 5 γεται Κῦρος ἐπιδείξαι Κροίσῳ, ὅτε ἐνουθέτει αὐτὸν ὡς διὰ
 τὸ πολλὰ διδόναι πένης ἔσοιτο, ἐξὸν αὐτῷ θησαυροὺς χρυσοῦ
 πλείστους ἐνὶ γε ἀνδρὶ ἐν τῷ οἴκῳ καταθέσθαι· καὶ τὸν 16
 Κῦρον λέγεται ἐρέσθαι· Καὶ πόσα ἂν ἤδη οἶμι μοι χρήματα
 εἶναι, εἰ συνέλεγον χρυσίον ὡσπερ σὺ κελεύεις ἐξ ὅτου ἐν
 10 τῇ ἀρχῇ εἶμι; καὶ τὸν Κροῖσον εἰπεῖν πολὺν τινα ἀριθμόν.
 καὶ τὸν Κῦρον πρὸς ταῦτα, Ἄγε δὴ, φάναι, ὦ Κροῖσε,
 σύμπεμψον ἄνδρα σὺν Ὑστάσπᾳ τουτῷ ὅτῳ σὺ πιστεύεις
 μάλιστα. σὺ δέ, ὦ Ὑστάσπα, ἔφη, περιελθὼν πρὸς τοὺς
 φίλους λέγε αὐτοῖς ὅτι δέομαι χρυσοῦ πρὸς πρᾶξίν τινα·
 15 καὶ γὰρ τῷ ὄντι προσδέομαι· καὶ κέλευε αὐτοὺς ὅποσα ἂν
 ἕκαστος δύνηται πορίσαι μοι χρήματα γράψαντας καὶ κατα-
 σημηναμένους δοῦναι τὴν ἐπιστολὴν τῷ Κροίσου θεράποντι
 φέρειν. ταῦτα δὲ ὅσα ἔλεγε καὶ γράψας καὶ σημηνάμενος 17
 ἐδίδου τῷ Ὑστάσπᾳ φέρειν πρὸς τοὺς φίλους· ἐνέγραψε δὲ
 20 πρὸς πάντας καὶ Ὑστάσπαν ὡς φίλον αὐτοῦ δέχεσθαι. ἐπεὶ
 δὲ περιῆλθε καὶ ἤνεγκεν ὁ Κροίσου θεράπων τὰς ἐπιστολάς,
 ὁ δὲ Ὑστάσπας εἶπεν· ὦ Κῦρε βασιλεῦ, καὶ ἐμοὶ ἤδη χρὴ
 ὡς πλουσίῳ χρῆσθαι· πάμπολλα γὰρ ἔχων πάρειμι δῶρα διὰ
 τὰ σὰ γράμματα. καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν· Εἰς μὲν τοίνυν καὶ 18
 25 οὗτος ἤδη θησαυρὸς ἡμῖν, ὦ Κροῖσε· τοὺς δ' ἄλλους κατα-
 θεῶ καὶ λόγισαι πόσα ἐστὶν ἔτοιμα χρήματα, ἣν τι δέωμαι
 χρῆσθαι. λέγεται δὲ λογιζόμενος ὁ Κροῖσος πολλαπλάσια

2 αὐτοῖς] αὐτοῦ C E   3 εἶχε] ἔχει C A E G H   4 θεραπεία
 ante πάντων D F   6 τὸ] τὰ A H rg.   αὐτῷ] αὐ τοὺς H A G
 8 οἶμι ἤδη D F   9 ὅσου H A G et D   11 καὶ τὸν] τὸν δὲ D F
 12 σὺν πέμψον D F   τουτῷ Hertlein: τούτῳ codd.   13 ἔφη]
 ἔφατο ἄρα D F   14 δέομαι] προσδεήσομαι D F   15 ἂν del. Dind.
 16 δύνηται V cor.: δύναιτο cet.   17 θεράποντι φέρει τῷ κροίσου C E
 18 prius καὶ om. C E   19 προσενέγραψε D F   20 αὐτοῦ C A E G H:
 ἐαυτοῦ D F   ἐπειδὴ δὲ D F   22 ὁ μὲν δὲ D F   24 μὲν] μὲν
 δὲ D F   27 λογισάμενος D F

εὔρειν ἢ ἔφη Κύρω ἂν εἶναι ἐν τοῖς θησαυροῖς ἤδη, εἰ συνέ-
 19 λεγεν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο φανερόν ἐγένετο, εἰπεῖν λέγεται ὁ
 Κῦρος· Ὅρας, φάναί, ὦ Κροῖσε, ὡς εἰσὶ καὶ ἐμοὶ θησαυροί;
 ἀλλὰ σὺ μὲν κελεύεις με παρ' ἐμοὶ αὐτοὺς συλλέγοντα φθο-
 νεῖσθαί τε δι' αὐτοὺς καὶ μισεῖσθαι, καὶ φύλακας αὐτοῖς 5
 ἐφιστάντα μισθοφόρους τούτοις πιστεύειν· ἐγὼ δὲ τοὺς φί-
 λους πλουσίους ποιῶν τούτους μοι νομίζω θησαυροὺς καὶ
 φύλακας ἅμα ἐμοῦ τε καὶ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν πιστο-
 20 τέρους εἶναι ἢ εἰ φρουροὺς μισθοφόρους ἐπεστησάμην. καὶ
 ἄλλο δέ σοι ἐρῶ· ἐγὼ γάρ, ὦ Κροῖσε, ὃ μὲν οἱ θεοὶ δόντες 10
 εἰς τὰς ψυχὰς τοῖς ἀνθρώποις ἐποίησαν ὁμοίως πάντας
 πένητας, τούτου μὲν οὐδ' αὐτὸς δύναμαι περιγενέσθαι, ἀλλ'
 21 εἰμὶ ἄπληστος καὶ γὰρ ὡσπερ οἱ ἄλλοι χρημάτων· τῆδέ γε
 μέντοι διαφέρειν μοι δοκῶ τῶν πλείστων ὅτι οἱ μὲν ἐπειδὰν
 τῶν ἀρκούντων περιττὰ κτήσονται, τὰ μὲν αὐτῶν κατορύτ- 15
 τουσιν, τὰ δὲ κατασήπουσιν, τὰ δὲ ἀριθμοῦντες καὶ μετροῦντες
 καὶ ἰστάντες καὶ διαψύχοντες καὶ φυλάττοντες πράγματα
 ἔχουσιν, καὶ ὅμως ἔνδον ἔχοντες τοσαῦτα οὔτε ἐσθίουσιν πλείω
 ἢ δύνανται φέρειν, διαρραγείην γὰρ ἂν, οὔτ' ἀμφιέννυνται
 πλείω ἢ δύνανται φέρειν, ἀποπνιγείην γὰρ ἂν, ἀλλὰ τὰ 20
 περιττὰ χρήματα πράγματα ἔχουσιν· ἐγὼ δ' ὑπηρετῶ μὲν
 22 τοῖς θεοῖς καὶ ὀρέγομαι ἀεὶ πλειόνων· ἐπειδὰν δὲ κτήσωμαι,
 ἂ ἂν ἴδω περιττὰ ὄντα τῶν ἐμοὶ ἀρκούντων, τούτοις τὰς τ'
 ἐνδείας τῶν φίλων ἐξακοῦμαι καὶ πλουτίζων καὶ εὐεργετῶν
 ἀνθρώπους εὐνοίαν ἐξ αὐτῶν κτῶμαι καὶ φιλίαν, καὶ ἐκ τού- 25
 των καρπούμαι ἀσφάλειαν καὶ εὐκλειαν· ἂ οὔτε κατασήπεται
 οὔτε ὑπερληροῦντα λυμαίνεται, ἀλλὰ ἢ εὐκλεία ὅσῳ ἂν πλείων

8 τε] γε A H pr. 9 ἢ εἰ] εἰ ἢ H pr. : εἰ om. C et D 10 ἄλλα
 H A G δ] ἂ D F 11 ὁμοίως πάντας πένητας H A G et D : ὁμοίως
 πένητας πάντας C E : πάντας ὁμοίως πένητας F 13 καὶ γὰρ om. C E
 γε om. D 15 post αὐτῶν add. αὐ H A G 16 κατασήπουσιν ἂ δὲ D F
 17 ἰστάντες καὶ μετροῦντες D F 18 τοσαῦτα] αὐτὰ C E et D F
 πλείων H cor. A G 19 διαρραγείην . . . φέρειν om. C E et D
 20 πλείων H A G 23 ἴδω C E V : εἰδῶ cet. 24 ἐξακοῦμαι F :
 ἐξαρκοῦμαι C A E G H : ἐξασκοῦμαι D 27 ἀλλ' ἢ μὲν εὐκλεία D F
 πλείω A G

ἦ, τοσούτῳ καὶ μείζων καὶ καλλίων καὶ κουφοτέρα φέρειν
 γίγνεται, πολλάκις δὲ καὶ τοὺς φέροντας αὐτὴν κουφο-
 23 τέρους παρέχεται. ὅπως δὲ καὶ τοῦτο εἰδῆς, ἔφη, ὦ
 Κροῖσε, ἐγὼ οὐ τοὺς πλείστα ἔχοντας καὶ φυλάττοντας
 5 πλείστα εὐδαιμονεστάτους ἡγοῦμαι· οἱ γὰρ τὰ τείχη φυλάτ-
 τουτες οὕτως ἂν εὐδαιμονέστατοι εἴησαν· πάντα γὰρ τὰ ἐν
 ταῖς πόλεσι φυλάττουσιν· ἀλλ' ὅς ἂν κτᾶσθαί τε πλείστα
 δύνηται σὺν τῷ δικαίῳ καὶ χρῆσθαι πλείστοις σὺν τῷ καλῷ,
 τοῦτον ἐγὼ εὐδαιμονέστατον νομίζω [καὶ τὰ χρήματα]. καὶ
 10 ταῦτα μὲν δὴ φανερὸς ἦν ὥσπερ ἔλεγε καὶ πράττων.

Πρὸς δὲ τούτοις κατανοήσας τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων 24
 ὅτι ἦν μὲν ὑγιαίνοντες διατελῶσι, παρασκευάζονται ὅπως
 ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια καὶ κατατίθενται τὰ χρήσιμα εἰς τὴν τῶν
 ὑγιαίνόντων δίαιταν· ὅπως δὲ ἦν ἀσθενήσωσι τὰ σύμφορα
 15 παρέσται, τούτου οὐ πάνυ ἐπιμελομένους ἑώρα· ἔδοξεν οὖν
 καὶ ταῦτα ἐκπονήσαι αὐτῷ, καὶ ἰατροὺς τε τοὺς ἀρίστους
 συνεκομίσατο πρὸς αὐτὸν τῷ τελεῖν ἐθέλειν καὶ ὅποσα ἢ
 ὄργανα χρήσιμα ἔφη τις ἂν αὐτῶν γενέσθαι ἢ φάρμακα
 ἢ σῖτα ἢ ποτά, οὐδὲν τούτων ὅ τι οὐχὶ παρασκευάσας ἐθη-
 20 σαύριζε παρ' αὐτῷ. καὶ ὅποτε δέ τις ἀσθενήσειε τῶν 25
 θεραπεύεσθαι ἐπικαιρίων, ἐπεσκόπει καὶ παρεῖχε πάντα ὅτου
 ἔδει. καὶ τοῖς ἰατροῖς δὲ χάριν ἤδει, ὅποτε τις ἰάσαιτό τινα
 τῶν παρ' ἐκείνου λαμβάνων.

Ταῦτα μὲν δὴ καὶ τοιαῦτα πολλὰ ἐμηχανᾶτο πρὸς τὸ πρω- 26

1 τοσούτον A H 3 εἰδείης D F 5 τὰ om. D F 6 οὕτω γ'
 D F 7 ὅς] ὡς C E τε F: τε τις C: τις A E G H: δὲ D 8 καὶ
 χρῆσθαι D F: καὶ χρῆσθαί τε C E: κεχρησθαί τε H A G: καὶ χρῆσθαι
 δὲ Hug 9 καὶ τὰ χρήματα del. Schneider 10 ἔλεγε καὶ Hertlein:
 καὶ ἔλεγε codd. 14 ἔαν δὲ ἀσθενήσωσιν ὅπως τὰ D F συμφέροντα
 C E 15 πάνυ D F: πάντας H A G: πάνυ πάντας C E ἐπιμελου-
 μένους C E 16 αὐτῷ] αὐτὸν H A G: om. C E καὶ ἰατροὺς τε D F:
 τοὺς τε ἰατροὺς C A E G H: καὶ τοὺς τε ἰατροὺς Hug 17 πρὸς αὐτὸν
 H A G: πρὸς ἑαυτὸν D F: ἑαυτῷ C E τελεῖν D F: τε λέγειν C A E G H
 ἦ] τε D F 18 χρήσιμα ante γενέσθαι D F αὐτῶν] αὐτῷ C E
 et D F 19 ἐθισαύρισε D F 20 αὐτῷ C A E G H: ἑαυτῷ D F
 τῶν] τῷ H A G 21 θεραπεύεσθαι del. Nikitin 22 ἔδει] ἐδόκει D F
 23 τῶν] τοῖς H A G

τεύειν παρ' οἷς ἐβούλετο ἑαυτὸν φιλεῖσθαι. ὦν δὲ προηγόρευέ τε ἀγῶνας καὶ ἄθλα προυτίθει, φιλονικίας ἐμποιεῖν βουλόμενος περὶ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἔργων, ταῦτα τῷ μὲν Κύρῳ ἔπαινον παρεῖχεν ὅτι ἐπεμέλετο ὅπως ἀσκοῖτο ἢ ἀρετῇ· τοῖς μὲντοι ἀρίστοις οἱ ἀγῶνες οὗτοι πρὸς ἀλλήλους 5
 27 καὶ ἔριδας καὶ φιλονικίας ἐνέβαλλον. πρὸς δὲ τούτοις ὥσπερ νόμον κατεστήσατο ὁ Κῦρος, ὅσα διακρίσεως δέοιτο εἶτε δίκη εἶτε ἀγωνίσματι, τοὺς δεομένους διακρίσεως συντρέχειν τοῖς κριταῖς. δῆλον οὖν ὅτι ἐστοχάζοντο μὲν οἱ ἀνταγωνιζόμενοί τι ἀμφότεροι τῶν κρατίστων καὶ τῶν μάλιστα φίλων 10 κριτῶν· ὁ δὲ μὴ νικῶν τοῖς μὲν νικῶσιν ἐφθόνει, τοὺς δὲ μὴ ἑαυτὸν κρίνοντας ἐμίσει· ὁ δ' αὖ νικῶν τῷ δικαίῳ προσε-
 28 ποιεῖτο νικᾶν, ὥστε χάριν οὐδενὶ ἠγεῖτο ὀφείλειν. καὶ οἱ πρωτεύειν δὲ βουλόμενοι φιλία παρὰ Κύρῳ, ὥσπερ ἄλλοι ἐν πόλεσι, καὶ οὗτοι ἐπιφθόνως πρὸς ἀλλήλους εἶχον, ὥσθ' 15 οἱ πλείονες ἐκποδῶν ἐβούλοντο ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον γενέσθαι μᾶλλον ἢ συνέπραξαν ἂν τι ἀλλήλοις ἀγαθόν. καὶ ταῦτα μὲν δεδήλωται ὡς ἐμηχανᾶτο τοὺς κρατίστους αὐτὸν μᾶλλον πάντα φιλεῖν ἢ ἀλλήλους.

III Νῦν δὲ ἤδη διηγησόμεθα ὡς τὸ πρῶτον ἐξήλασε Κῦρος 20 ἐκ τῶν βασιλείων· καὶ γὰρ αὐτῆς τῆς ἐξελάσεως ἡ σεμνότης ἡμῖν δοκεῖ μία τῶν τεχνῶν εἶναι τῶν μεμηχανημένων τὴν ἀρχὴν μὴ εὐκαταφρόνητον εἶναι. πρῶτον μὲν οὖν πρὸ τῆς ἐξελάσεως εἰσκαλέσας πρὸς αὐτὸν τοὺς τὰς ἀρχὰς ἔχοντας Περσῶν τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων διέδωκεν αὐτοῖς τὰς 25 Μηδικὰς στολὰς· καὶ τότε πρῶτον Πέρσαι Μηδικὴν στολὴν ἐνέδυσαν· διαδιδούς τε ἅμα τάδε ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι ἐλάσαι βούλοιτο εἰς τὰ τεμένη τὰ τοῖς θεοῖς ἐξηρημένα καὶ θῦσαι
 2 μετ' ἐκείνων. πάρεστε οὖν, ἔφη, ἐπὶ τὰς θύρας κοσμηθέντες

3 μὲν τῷ H A G   9 ἀγωνιζόμενοι C A E G H   11 κριτῶν]
 κρείττον H A G   16 πλείονες C A E H   18 ἑαυτὸν D F   πάντας
 μᾶλλον D F   21 ἐξ αὐτῆς D F   22 δοκεῖ ἡμῖν D F   24 αὐτὸν
 C A E G H: ἑαυτὸν D F   25 τῶν om. C et F   συμμάχων om.
 C A E G H   27 τόδε Hertlein   ἔλεξεν C E   28 βουλήσοιτο D F
 29 ἔφη] ἔφη αὔριον D: αὔριον F

ταῖς στολαῖς ταύταις πρὶν ἥλιον ἀνατέλλειν, καὶ καθίστασθε
 ὡς ἂν ὑμῖν Φεραύλας ὁ Πέρσης ἐξαγγείλῃ παρ' ἐμοῦ· καὶ
 ἐπειδάν, ἔφη, ἐγὼ ἠγῶμαι, ἔπεσθε ἐν τῇ ῥηθείσῃ χώρα.
 ἦν δ' ἄρα τινὶ δοκῆ ὑμῶν ἄλλη κάλλιον εἶναι ἢ ὡς ἂν νῦν
 5 ἐλαύνωμεν, ἐπειδὴν πάλιν ἔλθωμεν, διδασκέτω με· ὅπῃ γὰρ
 ἂν κάλλιστον καὶ ἄριστον ὑμῖν δοκῆ εἶναι, ταύτῃ ἕκαστα
 δεῖ καταστήσασθαι. ἐπεὶ δὲ τοῖς κρατίστοις διέδωκε τὰς 3
 καλλίστας στολάς, ἐξέφερε δὴ καὶ ἄλλας Μηδικὰς στολάς,
 παμπόλλας γὰρ παρεσκευάσατο, οὐδὲν φειδόμενος οὔτε
 10 πορφυρίδων οὔτε ὀρφνίνων οὔτε φοινικίδων οὔτε καρυκίνων
 ἱματίων· νείμας δὲ τούτων τὸ μέρος ἕκαστῷ τῶν ἠγεμόνων
 ἐκέλευσεν αὐτοὺς τούτοις κοσμεῖν τοὺς αὐτῶν φίλους, ὥσπερ,
 ἔφη, ἐγὼ ὑμᾶς κοσμῶ. καὶ τις τῶν παρόντων ἐπήρετο 4
 αὐτόν· Σὺ δέ, ὦ Κῦρε, ἔφη, πότε κοσμήσῃ; ὁ δ' ἀπεκρίνατο·
 15 Οὐ γὰρ νῦν, ἔφη, δοκῶ ὑμῖν αὐτὸς κοσμεῖσθαι ὑμᾶς κοσμῶν;
 ἀμέλει, ἔφη, ἦν δύνωμαι ὑμᾶς τοὺς φίλους εὖ ποιεῖν, ὅποιαν
 ἂν ἔχων στολὴν τυγχάνω, ἐν ταύτῃ καλὸς φανοῦμαι. οὔτω
 δὴ οἱ μὲν ἀπελθόντες μεταπεμπόμενοι τοὺς φίλους ἐκόσμου 5
 ταῖς στολαῖς. ὁ δὲ Κῦρος νομίζων Φεραύλαν τὸν ἐκ τῶν
 20 δημοτῶν καὶ συνετὸν εἶναι καὶ φιλόκαλον καὶ εὐτακτον καὶ
 τοῦ χαρίζεσθαι αὐτῷ οὐκ ἀμελῆ, ὅς ποτε καὶ περὶ τοῦ
 τιμᾶσθαι ἕκαστον κατὰ τὴν ἀξίαν συνείπε, τοῦτον δὴ καλέσας
 συνεβουλεύετο αὐτῷ πῶς ἂν τοῖς μὲν εὖνοις κάλλιστα ἰδεῖν
 ποιοῖτο τὴν ἐξέλασιν, τοῖς δὲ δυσμενέσι φοβερῶτατα. ἐπεὶ 6
 25 δὲ σκοποῦντοιν αὐτοῖν ταῦτὰ συνέδοξεν, ἐκέλευσε τὸν Φε-
 ραύλαν ἐπιμεληθῆναι ὅπως ἂν οὔτω γένηται αὐριον ἢ ἐξέλασις

1 καθίστατε H A G   2 ἐξαγγέλλῃ A H : ἐξαγγέλλειν G   4 ἔαν
 D F   νῦν] δύνῃ H A G   5 ἐλαύνωμαι H A G : ἐλαύνομεν C et D
 ἐμέ D F   6 ἡμῖν C A G H   δοκεῖ A E G et F   7 κτήσασθαι
 C E   12 αὐτῶν C G H et F : ἑαυτῶν E   14 σὺ δ' ἔφη ὦ κύρε
 C E   κοσμεῖς C E   17 ἂν om. D F   τυγχάνω στολὴν H A G
 et D   καλῶς A H   21 ἑαυτῷ D F   ἡμέλει A H : ἀμελεῖν G
 22 κατ' ἀξίαν D F   εἶπε C E   23 συνεβούλετο C E   ante κάλλιστα
 add. ὡς D F   25 σκοποῦσι τὴν αὐτὴν C E   τ' αὐτὰ A : ταῦτα
 D F : τὰ αὐτὰ C E G H   ἔδοξεν C E   26 αὐριον γένηται C E
 ἢ om. D F

ὥσπερ ἔδοξε καλῶς ἔχειν. Εἴρηκα δέ, ἔφη, ἐγὼ πάντας
 πείθεσθαί σοι περὶ τῆς ἐν τῇ ἐξέλασει τάξεως· ὅπως δ' ἂν
 ἥδιον παραγγέλλοντός σου ἀκούωσι, φέρε λαβῶν, ἔφη,
 χιτῶνας μὲν τουτουσὶ τοῖς τῶν δορυφόρων ἡγεμόσι, κασᾶς
 δὲ τούσδε τοὺς ἐφιππίους τοῖς τῶν ἰππέων ἡγεμόσι δός, καὶ 5
 7 τῶν ἀρμάτων τοῖς ἡγεμόσιν ἄλλους τούσδε χιτῶνας. ὁ μὲν
 δὴ ἔφερε λαβῶν· οἱ δὲ ἡγεμόνες ἐπεὶ ἴδοιεν αὐτόν, ἔλεγον·
 Μέγας δὴ σύγε, ᾧ Φεραύλα, ὅποτε γε καὶ ἡμῖν τάξεις ἂ ἂν
 δέη ποιεῖν. Οὐ μὰ Δί', ἔφη ὁ Φεραύλας, οὐ μόνον γε, ὡς
 ἔοικεν, ἀλλὰ καὶ συσκευοφορήσω· νῦν γοῦν φέρω τώδε δύο 10
 κασᾶ, τὸν μὲν σοί, τὸν δὲ ἄλλω· σὺ μέντοι τούτων λαβὲ
 8 ὁπότερον βούλει. ἐκ τούτου δὴ ὁ μὲν λαμβάνων τὸν κασᾶν
 τοῦ μὲν φθόνου ἐπελέληστο, εὐθύς δὲ συνεβουλεύετο αὐτῷ
 ὁπότερον λαμβάνοι· ὁ δὲ συμβουλεύσας ἂν ὁπότερος βελτίων
 εἶη καὶ εἰπών· Ἦν μου κατηγορήσης ὅτι αἵρεσίν σοι ἔδωκα, 15
 εἰς αὐθις ὅταν διακονῶ, ἐτέρω χρήσῃ μοι διακόνω· ὁ μὲν δὴ
 Φεραύλας οὕτω διαδοὺς ἢ ἐτάχθη εὐθύς ἐπεμελείτο τῶν εἰς
 τὴν ἐξέλασιν ὅπως ὡς κάλλιστα ἕκαστα ἔξοι.
 9 Ἦνίκα δ' ἡ ὑστεραία ἦκε, καθαρὰ μὲν ἦν πάντα πρὸ
 ἡμέρας, στοῖχοι δὲ εἰστήκεσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ὁδοῦ, 20
 ὥσπερ καὶ νῦν ἔτι ἴστανται ἢ ἂν βασιλεὺς μέλλῃ ἐλαύνειν·
 ὦν ἐντὸς οὐδενὶ ἔστιν εἰσιέναι τῶν μὴ τετιμημένων· μαστι-
 γοφόροι δὲ καθέστασαν, οἱ ἔπαιον εἴ τις ἐνοχλοῖη. ἔστασαν
 δὲ πρῶτον μὲν τῶν δορυφόρων εἰς τετρακισχιλίουσ ἐμπροσθεν

1 ἔφη om. H A G   2 δ' om. H A G   3 σου παραγγέλλοντος
 D F   σου] που C E   ἀκούωσι D F   ἔφη χιτῶνας μὲν om. H A G
 4 κασᾶς Brodaeus: καλέσας codd.   5 τούσδε om. A E G H
 ἐφίππους H A G   ante ἡγεμόσι add. δδς D   ἡγεμόσι . . . τοῖς om.
 H A G   δδς κα] δδς δὲ κα D F   8 σύγε] σὺ G et D   προστάξεις ἂ
 Cobet: τάξεις ἂ F (ὁπότεν . . . τάξης ἂ D): τὰ ἴσα C A E G H
 10 σκευοφορήσω H A G   φερέτω D F   δύο H A G   11 τὸν] τῶν
 H A G   σοί] τοι H A G   τὸν δὲ . . . τούτων om. H A G   λάβε
 codd.   13 συνεβουλεύσατο D F   14 ὁπότερος] ὁπότερον C A G H
 16 μοι χρήσῃ G et D F   17 διαδιδούσ G et F   ἐπεμέλετο D F
 18 ἔξει G et D F   19 καθαρὰ μὲν ἦν] καθηράμενοι H A G   20 στίχοι
 H A G   ἐστήκεσαν C A E G H   21 μέλλει C et D F   24 post
 ἐμπροσθεν add. δὲ H A G

τῶν πυλῶν εἰς τέτταρας, δισχίλιοι δ' ἐκατέρωθεν τῶν πυλῶν.
 καὶ οἱ ἵππεῖς δὲ πάντες παρήσαν καταβεβηκότες ἀπὸ τῶν 10
 ἵππων, καὶ διειρκότες τὰς χεῖρας διὰ τῶν κανδύων, ὥσπερ
 καὶ νῦν ἔτι διείρουσιν, ὅταν ὄρᾳ βασιλεύς. ἔστασαν δὲ
 5 Πέρσαι μὲν ἐκ δεξιᾶς, οἱ δὲ ἄλλοι σύμμαχοι ἐξ ἀριστερᾶς
 τῆς ὁδοῦ, καὶ τὰ ἄρματα ὡσαύτως τὰ ἡμίσεια ἐκατέρωθεν.
 ἐπεὶ δ' ἀνεπετάννυτο αἱ τοῦ βασιλείου πύλαι, πρῶτον μὲν 11
 ἤγοντο τῷ Διὶ ταῦροι πάγκαλοι εἰς τέτταρας καὶ οἷς τῶν
 ἄλλων θεῶν οἱ μάγοι ἐξηγοῦντο· πολὺ γὰρ οἴονται Πέρσαι
 10 χρῆναι τοῖς περὶ τοὺς θεοὺς μᾶλλον τεχνίταις χρῆσθαι ἢ
 περὶ τᾶλλα. μετὰ δὲ τοὺς βοῦς ἵπποι ἤγοντο θῦμα τῷ 12
 Ἑλίῳ· μετὰ δὲ τούτους ἐξήγετο ἄρμα λευκὸν χρυσόζυγον
 ἐστεμμένον Διὸς ἱερόν· μετὰ δὲ τοῦτο Ἑλίου ἄρμα λευκόν,
 καὶ τοῦτο ἐστεμμένον ὥσπερ τὸ πρόσθεν· μετὰ δὲ τοῦτο ἄλλο
 15 τρίτον ἄρμα ἐξήγετο, φοινικίσι καταπεπταμένοι οἱ ἵπποι, καὶ
 πῦρ ὀπισθεν αὐτοῦ ἐπ' ἐσχάρας μεγάλης ἄνδρες εἶποντο
 φέροντες. ἐπὶ δὲ τούτοις ἤδη αὐτὸς ἐκ τῶν πυλῶν προ- 13
 φαίνεται ὁ Κῦρος ἐφ' ἄρματος ὀρθὴν ἔχων τὴν τιάραν καὶ
 χιτῶνα πορφυροῦν μεσόλευκον (ἄλλῳ δ' οὐκ ἔξεστι μεσό-
 20 λευκὸν ἔχειν), καὶ περὶ τοῖς σκέλεσιν ἀναξυρίδας ὑσγινο-
 βαφεῖς, καὶ κἀνδυν ὀλοπόρφυρον. εἶχε δὲ καὶ διάδημα περὶ
 τῇ τιάρᾳ· καὶ οἱ συγγενεῖς δὲ αὐτοῦ τὸ αὐτὸ τοῦτο σημεῖον
 εἶχον, καὶ νῦν τὸ αὐτὸ τοῦτο ἔχουσι. τὰς δὲ χεῖρας ἔξω τῶν 14
 χειρίδων εἶχε. παρωχεῖτο δὲ αὐτῷ ἠνίοχος μέγας μὲν, μείων
 25 δ' ἐκείνου εἶτε καὶ τῷ ὄντι εἶτε καὶ ὀπωσοῦν· μείζων δ' ἐφάνη
 πολὺ Κῦρος. ἰδόντες δὲ πάντες προσεκύνησαν, εἶτε καὶ ἄρξαι
 τινὲς κεκελευσμένοι εἶτε καὶ ἐκπλαγέντες τῇ παρασκευῇ καὶ
 τῷ δόξαι μέγαν τε καὶ καλὸν φανῆναι τὸν Κῦρον. πρόσθεν

2 καὶ om. DF   3 διειρκότες D: διηρκότες cet.   4 διαίρουσιν CE:
 διειροῦσιν HAG et F   6 post ἄρματα add. δὲ DF   8 ἤγοντο
 CE   οἷς] τοῖς HAG   τῶν ἄλλων] ἄλλοις DF   9 πολὺ] πολλοὶ
 HAG   11 θύματα DF   13 τοῦτο E et DF: τὸδε CG: τὸ AH
 ἡλίου om. HAG   14 τρίτον ἄλλο CE   17 τούτοις] τοῖς
 HAG   18 ὀρθὴν τ' D   20 βυσσινοβαφεῖς AH: κυσσινοβαφεῖς G
 22 post αὐτὸ add. δὴ H cor. AG: δὲ H pr.   25 ἐφαίνετο F

- 15 δὲ Περσῶν οὐδεὶς Κῦρον προσεκύνει. ἐπεὶ δὲ προῆει τὸ τοῦ
 Κύρου ἄρμα, προηγούντο μὲν οἱ τετρακισχίλιοι δορυφόροι,
 παρείποντο δὲ οἱ δισχίλιοι ἐκατέρωθεν τοῦ ἄρματος· ἐφεί-
 16 ποντο δὲ οἱ περὶ αὐτὸν σκηπτουῆχοι ἐφ' ἵππων κεκοσμημένοι
 Κύρῳ τρεφόμενοι ἵπποι παρήγοντο χρυσοχάλινοι, ῥαβδωτοῖς
 ἱματίοις καταπεπταμένοι, ἀμφὶ τοὺς διακοσίους· ἐπὶ δὲ τού-
 17 τοις δισχίλιοι ξυστοφόροι· ἐπὶ δὲ τούτοις ἵππεῖς οἱ πρῶτοι
 γενόμενοι μύριοι, εἰς ἑκατὸν πανταχῆ τεταγμένοι· ἠγείτο δ'
 18 αὐτῶν Χρυσάντας· ἐπὶ δὲ τούτοις μύριοι ἄλλοι Περσῶν 10
 ἵππεῖς τεταγμένοι ὡσαύτως, ἠγείτο δ' αὐτῶν Ὑστάσπας· ἐπὶ
 δὲ τούτοις ἄλλοι μύριοι ὡσαύτως, ἠγείτο δ' αὐτῶν Δατάμας·
 19 ἐπὶ δὲ τούτοις ἄλλοι, ἠγείτο δ' αὐτῶν Γαδάτας· ἐπὶ δὲ τού-
 τοις Μῆδοι ἵππεῖς, ἐπὶ δὲ τούτοις Ἀρμένιοι, μετὰ δὲ τούτους
 Ὑρκάνιοι, μετὰ δὲ τούτους Καδούσιοι, ἐπὶ δὲ τούτοις Σάκαι· 15
 μετὰ δὲ τοὺς ἱππέας ἄρματα ἐπὶ τεττάρων τεταγμένα, ἠγείτο
 δ' αὐτῶν Ἀρταβάτας Πέρσης.
- 19 Πορευομένου δὲ αὐτοῦ πάμπολλοι ἄνθρωποι παρείποντο
 ἔξω τῶν σημείων, δεόμενοι Κύρου ἄλλος ἄλλης πράξεως.
 πέμψας οὖν πρὸς αὐτοὺς τῶν σκηπτούχων τινάς, οἱ παρεί- 20
 ποντο αὐτῷ τρεῖς ἐκατέρωθεν τοῦ ἄρματος αὐτοῦ τούτου ἕνεκα
 τοῦ διαγγέλλειν, ἐκέλευσεν εἰπεῖν αὐτοῖς, εἴ τίς τι αὐτοῦ
 δέοιτο, διδάσκειν τῶν ἱππάρχων τινὰ ὃ τι τις βούλοιο, ἐκεί-
 νους δ' ἔφη πρὸς αὐτὸν ἐρεῖν. οἱ μὲν δὴ ἀπιόντες εὐθὺς
 κατὰ τοὺς ἱππέας ἐπορεύοντο καὶ ἐβουλεύοντο τίνι ἕκαστος 25
 20 προσίει. ὁ δὲ Κῦρος οὐς ἐβούλετο μάλιστα θεραπεύεσθαι
 τῶν φίλων ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, τούτους πέμπων τινὰ πρὸς

1 ἐπειδὴ δὲ DF: ἐπειδὴ GH pr. 3 ἐφείποντο . . . τριακοσίους om.
 HAG 5 αὐτῷ] αὐτῶ GH et DF 9 πανταχῆ εἰς ἑκατὸν DF
 12 ὡσαύτως] τεταγμένοι ὡσαύτως D: ὡσαύτως τεταγμένοι F ἠγείτο . . .
 ἄλλοι om. HAG 13 ἄλλοι] scilicet μύριοι: et hoc vel τοσοῦτοι
 add. Hertlein δ' ἐπ' αὐτῶν HAG 14 μετὰ . . . ὑρκάνιοι om.
 HAG 15 ἐπὶ δὲ τούτοις σάκαι om. CAEGH 17 ἀρταβάτης
 codd. 23 ἱππάρχων CE: ὑπάρχων cet. 25 ἐβούλοντο CE
 26 τῶν φίλων θεραπεύεσθαι CE

αὐτὸν ἐκάλει καθ' ἕνα ἕκαστον καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς οὕτως· Ἦν
 τις ὑμᾶς διδάσκη τι τούτων τῶν παρεπομένων, ὃς μὲν ἂν
 μηδὲν δοκῆ ὑμῖν λέγειν, μὴ προσέχετε αὐτῷ τὸν νοῦν· ὃς δ'
 ἂν δικαίων δεῖσθαι δοκῆ, εἰσαγγέλλετε πρὸς ἐμέ, ἵνα κοινῇ
 5 βουλευόμενοι διαπράττωμεν αὐτοῖς. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι, ἐπεὶ 21
 καλέσειεν, ἀνὰ κράτος ἐλαύνοντες ὑπήκουον, συναύξοντες τὴν
 ἀρχὴν τῷ Κύρῳ καὶ ἐνδεικνύμενοι ὅτι σφόδρα πείθονται·
 Δαϊφέρνης δέ τις ἦν σολοικότερος ἄνθρωπος τῷ τρόπῳ, ὃς
 ὤφειτο, εἰ μὴ ταχὺ ὑπακούοι, ἐλευθερώτερος ἂν φαίνεσθαι.
 10 αἰσθόμενος οὖν ὁ Κύρος τοῦτο, πρὶν προσελθεῖν αὐτὸν καὶ 22
 διαλεχθῆναι αὐτῷ ὑποπέμψας τινὰ τῶν σκηπτούχων εἰπεῖν
 ἐκέλευσε πρὸς αὐτὸν ὅτι οὐδὲν ἔτι δέοιτο· καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ
 ἐκάλει. ὥς δ' ὁ ὕστερον κληθεὶς αὐτοῦ πρότερος αὐτῷ προσή- 23
 λασεν, ὁ Κύρος καὶ ἵππον αὐτῷ ἔδωκε τῶν παρεπομένων καὶ
 15 ἐκέλευσε τῶν σκηπτούχων τινὰ συναπαγαγεῖν αὐτῷ ὅποι
 κελεύσειε. τοῖς δὲ ἰδοῦσιν ἔντιμόν τι τοῦτο ἔδοξεν εἶναι,
 καὶ πολὺ πλείονες ἐκ τούτου αὐτὸν ἐθεράπευον ἀνθρώπων.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πρὸς τὰ τεμένη, ἔθυσαν τῷ Διὶ καὶ 24
 ὠλοκαύτησαν τοὺς ταύρους· ἔπειτα τῷ Ἡλίῳ καὶ ὠλοκαύ-
 20 τησαν τοὺς ἵππους· ἔπειτα Γῆ σφάξαντες ὡς ἐξηγήσαντο οἱ
 μάγοι ἐποίησαν· ἔπειτα δὲ ἤρωσι τοῖς Συρίαν ἔχουσι. μετὰ 25
 δὲ ταῦτα καλοῦ ὄντος τοῦ χωρίου ἔδειξε τέρμα ὡς ἐπὶ πέντε
 σταδίῳ [χωρίου], καὶ εἶπε κατὰ φύλα ἀνὰ κράτος ἐνταῦθα
 ἀφεῖναι τοὺς ἵππους. σὺν μὲν οὖν τοῖς Πέρσiais αὐτὸς ἤλασε
 25 καὶ ἐνίκα πολὺ· μάλιστα γὰρ ἐμεμελήκει αὐτῷ ἱππικῆς·

1 αὐτὸν codd. ἕνα om. C E οὕτως om. H A G 3 δοκῆ μηδὲν
 C E 5 διαπράττοιμεν C E H 8 δατίνης D : δάτινις F τὸν
 τρόπον D F 9 μὴ om. D F ὑπακούοι ἂν D : ὑπακούοιεν F
 13 ὥς δ' ὁ] ὁ δὲ D F ante προσήλασεν add. ὑπήκουσε C A E G H
 14 ὁ Κύρος καὶ] καὶ ὁ κύρος D F 15 συναπάγειν C E ὅποι Dind. :
 ὕπου H A G et D F : ὕπη C E 17 πολὺ πλείονες εἰς τοῦτο D :
 πολὺ ἢ πλείονες τούτου F ἀνθρωποι H pr. et D F 19 ὠλοκαύ-
 τωσαν bis C A E G H καὶ om. C E 20 ἐξηγοῦντο D F
 23 χωρίου suspectum Schneidero φύλα D F : φυλὰς H A G : φυ-
 λακὰς C E 24 ἀφιέναι D F 25 πολὺ· μάλιστα γὰρ D F : πολὺ
 μάλιστα γὰρ H V A G : πολὺ γὰρ μάλιστα V corr. : πολὺ γὰρ ἔτι (ἔτιμα E)
 μάλιστα C E ἱππικῆς] ἵππου H A G

Μήδων δὲ Ἀρτάβαζος ἐνίκα· Κῦρος γὰρ αὐτῷ τὸν ἵππον
 ἐδεδώκει· Σύρων δὲ τῶν ἀποστάντων Γαδάτας· Ἀρμενίων
 δὲ Τιγράνης· Ὑρκανίων δὲ ὁ υἱὸς τοῦ ἱππάρχου· Σακῶν δὲ
 ἰδιώτης ἀνὴρ ἀπέλιπεν ἄρα τῷ ἵππῳ τοὺς ἄλλους ἵππους
 26 ἐγγὺς τῷ ἡμίσει τοῦ δρόμου. ἔνθα δὴ λέγεται ὁ Κῦρος 5
 ἐρέσθαι τὸν νεανίσκον εἰ δέξαιτ' ἂν βασιλείαν ἀντὶ τοῦ
 ἵππου. τὸν δ' ἀποκρίνασθαι ὅτι Βασιλείαν μὲν οὐκ ἂν
 δεξαίμην, χάριν δὲ ἀνδρὶ ἀγαθῷ καταθέσθαι δεξαίμην ἄν.
 27 καὶ ὁ Κῦρος εἶπε· Καὶ μὴν ἐγὼ δεῖξαί σοι θέλω ἔνθα κἂν
 μύων βάλῃς, οὐκ ἂν ἀμάρτοις ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. Πάντως τοίνυν, 10
 ὁ Σάκας ἔφη, δεῖξόν μοι· ὡς βαλῶ γε ταύτη τῇ βώλῳ, ἔφη
 28 ἀνελόμενος. καὶ ὁ μὲν Κῦρος δείκνυσιν αὐτῷ ὅπου ἦσαν
 πλείστοι τῶν φίλων· ὁ δὲ καταμύων ἴησι τῇ βώλῳ καὶ
 παρελάνοντος Φεραύλα τυγχάνει· ἔτυχε γὰρ ὁ Φεραύλας
 παραγγέλλων τι τακτὸς παρὰ τοῦ Κύρου· βληθεὶς δὲ οὐδὲ 15
 29 μετεστράφη, ἀλλ' ὄχετο ἐφ' ὅπερ ἐτάχθη. ἀναβλέψας δὲ
 ὁ Σάκας ἐρωτᾷ τίνος ἔτυχεν. Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐδενὸς
 τῶν παρόντων. Ἄλλ' οὐ μέντοι, ἔφη ὁ νεανίσκος, τῶν γε
 ἀπόντων. Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Κῦρος, σύγε ἐκείνου τοῦ
 παρὰ τὰ ἄρματα ταχὺ ἐλαύνοντος τὸν ἵππον. Καὶ πῶς, ἔφη, 20
 30 οὐδὲ μεταστρέφεται; καὶ ὁ Κῦρος ἔφη· Μαινόμενος γάρ τίς
 ἐστίν, ὡς ἔοικεν. ἀκούσας ὁ νεανίσκος ὄχετο σκεψόμενος
 τίς εἴη· καὶ εὐρίσκει τὸν Φεραύλαν γῆς τε κατάπλεων τὸ
 γένειον καὶ αἵματος· ἐρρῦν γὰρ αὐτῷ ἐκ τῆς ῥίνος βληθέντι.
 31 ἐπεὶ δὲ προσῆλθεν, ἤρετο αὐτὸν εἰ βληθείη. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· 25
 Ὡς ὄρας. Δίδωμι τοίνυν σοι, ἔφη, τοῦτον τὸν ἵππον. ὁ δ'
 ἐπήρετο· Ἀντὶ τοῦ; ἐκ τούτου δὴ διηγείτο ὁ Σάκας τὸ πρᾶγμα,

1 ἀρταβάτης C A E G H   2 τῶν ἀποστάντων Γαδάτας Madvig :
 τῶν πάντων γαδάτας D F : ὁ προστατῶν C A E G H   3 primum δὲ
 om. C E   4 ἀπέλειπεν C A E G H   9 σοι δεῖξαι D F   10 μύων]
 καμύων D F   11 post ἔφη add. ἀνελόμενος C A E G H   ταύτη om.
 H A G   ἔφη om. C A E G H   12 ἀνελῶν C A E G H   15 τακτὸς]
 τακτικὸν D F : τεταγμένον C E   παρὰ] ὑπὸ D F   τοῦ om. D F
 17 ἔτυχες H A G   post ἔφη add. ὁ κύρος D F   21 οὐδὲ] οὐ H A G
 22 ἀκούσας δὲ D   24 ἐρρῦν A et F : ἔρρει C E   27 ante
 ἐκ add. καὶ C E   τούτου] τοῦ H A G   δὴ om. C E

καὶ τέλος εἶπε· Καὶ οἶμαί γε οὐχ ἡμαρτηκένοι ἀνδρὸς ἀγαθοῦ.
καὶ ὁ Φεραύλας εἶπεν· Ἄλλὰ πλουσιωτέρῳ μὲν ἄν, εἰ ἐσω- 32
φρόνεις, ἢ ἐμοὶ ἐδίδους· νῦν δὲ καγὼ δέξομαι. ἐπεύχομαι
δέ, ἔφη, τοῖς θεοῖς, οἵπερ με ἐποίησαν βληθῆναι ὑπὸ σοῦ,
5 δοῦναί μοι ποιῆσαι μὴ μεταμέλειν σοι τῆς ἐμῆς δωρεᾶς. καὶ
νῦν μὲν, ἔφη, ἀπέλα, ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἐμὸν ἵππον· αὐθις δ'
ἐγὼ παρέσομαι πρὸς σέ. οἱ μὲν δὴ οὕτω διηλλάξαντο.
Καδουσίων δὲ ἐνίκα Ῥαθίνης. ἀφίει δὲ καὶ τὰ ἄρματα καθ' 33
ἕκαστον· τοῖς δὲ νικῶσι πᾶσιν ἐδίδου βοῦς τε, ὅπως ἂν
10 θύσαντες ἐστιῶντο, καὶ ἐκπώματα. τὸν μὲν οὖν βοῦν ἔλαβε
καὶ αὐτὸς τὸ νικητήριον· τῶν δ' ἐκπωμάτων τὸ αὐτοῦ μέρος
Φεραύλα ἔδωκεν, ὅτι καλῶς ἔδοξεν αὐτῷ τὴν ἐκ τοῦ βασι-
λείου ἔλασιν διατάξαι. οὕτω δὴ τότε ὑπὸ Κύρου καταστα- 34
θεῖσα ἢ βασιλέως ἔλασις οὕτως ἔτι καὶ νῦν διαμένει, πλὴν
15 τὰ ἱερά ἀπεστιν, ὅταν μὴ θύῃ. ὡς δὲ ταῦτα τέλος εἶχεν,
ἀφικνουῦνται πάλιν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐσκήνησαν, οἷς μὲν
ἐδόθησαν οἰκίαι, κατ' οἰκίας, οἷς δὲ μή, ἐν τάξει.

Καλέσας δὲ καὶ ὁ Φεραύλας τὸν Σάκαν τὸν δόντα τὸν 35
ἵππον ἐξένιζε, καὶ τᾶλλά τε παρείχεν ἔκπλεω, καὶ ἐπεὶ
20 ἐδεδειπνήκεσαν, τὰ ἐκπώματα αὐτῷ ἂ ἔλαβε παρὰ Κύρου
ἐμπιμπλὰς προύπινε καὶ ἔδωρεῖτο. καὶ ὁ Σάκας ὄρων πολλὴν 36
μὲν καὶ καλὴν στρωμνὴν, πολλὴν δὲ καὶ καλὴν κατασκευὴν,
καὶ οἰκέτας δὲ πολλούς, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Φεραύλα, ἦ καὶ
οἴκοι τῶν πλουσίων ἦσθα; καὶ ὁ Φεραύλας εἶπε· Ποίων 37

2 ὁ om. D F   4 ἔφη] πᾶσι D F   6 ἀπέλασον D   τὸν] τόνδε
τὸν D F   7 οἱ] οὔτοι D F   8 ραθίνης C A E G H: ραθινίκης D:
ραθίης F: corr. Dind.   9 νενικηκόσι C E   πᾶσιν ἐδίδου] πᾶσι D F
ἂν om. D F   11 αὐτοῦ H A G: αὐτὸ C E: ἑαυτοῦ D F   12 αὐτῷ]
αὐτοῦ H A G   13 διαταγεῦσαι H pr., ut vid. (ξ in ras. plur. litt.) et
D F   οὕτω δὴ ἢ τότε ὑπὸ κύρου κατασταθεῖσα ἔλασις οὕτω ἔτι καὶ νῦν
διαμένει ἢ βασιλέως ἔλασις A H: οὕτω δὴ ἢ τότε ὑπὸ κύρου κατασταθεῖσα
ἔλασις ceteris om. G: οὕτω δὴ ἢ τότε ὑπὸ κύρου κατασταθεῖσα ἔλασις
οὕτως ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ διαμένει C E: οὕτω δὴ τότε ὑπὸ κύρου κατασταθεῖσα
ἢ ἔλασις ἔτι καὶ νῦν οὕτω (οὕτως F) διαμένει D F: corr. Hug   15 post
θύη add. ὁ βασιλεύς C E   16 εἰς τὴν πόλιν om. H A G   ἐσκήνωσαν
D F   19 τε om. E et D   21 ἐκπιμπλὰς C A G H: ἐμπιμπλὰς
D F   23 ἦ] εἰ C E et D

πλουσίων; τῶν μὲν οὖν σαφῶς ἀποχειροβιώτων. ἐμὲ γάρ
 τοι ὁ πατήρ τὴν μὲν τῶν παίδων παιδείαν γλίσχρως αὐτὸς
 ἐργαζόμενος καὶ τρέφων ἐπαίδευεν· ἐπεὶ δὲ μειράκιον ἐγε-
 νόμην, οὐ δυνάμενος τρέφειν ἀργόν, εἰς ἀγρὸν ἀπαγαγὼν
 38 ἐκέλευσεν ἐργάζεσθαι. ἔνθα δὴ ἐγὼ ἀντέτρεφον ἐκείνου, 5
 ἕως ἕξῃ, αὐτὸς σκάπτων καὶ σπείρων καὶ μάλα μικρὸν γῆδιον,
 οὐ μέντοι πονηρόν γε, ἀλλὰ πάντων δικαιοτάτον· ὅ τι γὰρ
 λάβοι σπέρμα, καλῶς καὶ δικαίως ἀπεδίδου αὐτό τε καὶ τόκον
 οὐδέν τι πολύν· ἤδη δὲ ποτε ὑπὸ γενναιότητος καὶ διπλάσια
 ἀπέδωκεν ὧν ἔλαβεν. οἴκοι μὲν οὖν ἔγωγε οὕτως ἕζων· νῦν 10
 39 δὲ ταῦτα πάντα ἀ ὀράς Κυρός μοι ἔδωκε. καὶ ὁ Σάκας εἶπεν·
 ὦ μακάριε σὺ τὰ τε ἄλλα καὶ αὐτὸ τοῦτο ὅτι ἐκ πένητος
 πλούσιος γεγένησαι· πολὺ γὰρ οἶομαί σε καὶ διὰ τοῦτο ἡδίων
 40 πλουτεῖν ὅτι πεινήσας χρημάτων ἐπλούτησας. καὶ ὁ Φε-
 ραύλας εἶπεν· ὦ γὰρ οὕτως, ὦ Σάκα, ὑπολαμβάνεις ὡς ἐγὼ 15
 νῦν τοσοῦτῃ ἡδίων ζῶ ὅσῃ πλείω κέκτημαι; οὐκ οἶσθα, ἔφη,
 ὅτι ἐσθίω μὲν καὶ πίνω καὶ καθεύδω οὐδ' ὀτιοῦν νῦν ἡδίων ἢ
 τότε ὅτε πένης ἦν· ὅτι δὲ ταῦτα πολλὰ ἐστι, τοσοῦτον
 κερδαίνω, πλείω μὲν φυλάττειν δεῖ, πλείω δὲ ἄλλοις δια-
 41 νέμειν, πλειόνων δὲ ἐπιμελούμενον πράγματα ἔχειν. νῦν γὰρ 20
 δὴ ἐμὲ πολλοὶ μὲν οἰκέται σῖτον αἰτοῦσι, πολλοὶ δὲ πιεῖν,
 πολλοὶ δὲ ἱμάτια· οἱ δὲ ἰατρῶν δέονται· ἤκει δέ τις ἢ τῶν
 προβάτων λευκωμένα φέρων ἢ τῶν βοῶν κατακεκρημμισμένα
 ἢ νόσον φάσκων ἐμπεπτωκέναι τοῖς κτήνεσιν· ὥστε μοι δοκῶ,
 ἔφη ὁ Φεραύλας, νῦν διὰ τὸ πολλὰ ἔχειν πλείω λυπεῖσθαι ἢ 25
 42 πρόσθεν διὰ τὸ ὀλίγα ἔχειν. καὶ ὁ Σάκας, Ἄλλὰ ναὶ μὰ Δί',
 ἔφη, ὅταν σῶα ἦ, πολλὰ ὀρώων πολλαπλάσια ἐμοῦ εὐφραίνῃ.

1 ἀποχειροβιώτων C et F	3 ἐγιγνόμην H A G	4 ἀπαγαγὼν
εἰς ἀγρὸν C E	7 post γὰρ add. ἂν C A E G H	8 λάβῃ C E
10 οὖν] δὴ D F : om. C E	οὕτως ἔγωγε H A G	14 πεπλούτηκας
codd. : corr. Hertlein	15 post σάκα add. οὕτως Vat. 73, οὕτως H A G	18 τότε om. D F
16 ὅσα H A G	πλείονα D F	17 ἡδίων νῦν D F
πολλὰ ταῦτά D F	20 πλειόνων] πλείονα H A G	ἐπιμελόμενον F
21 δὴ] δι' C E	πολλοὶ δὲ πιεῖν om. H A G	24 ὥστ' ἔμοιγε
D F	25 διὰ τὸ νῦν C E	26 post σάκας add. εἶπεν D F

καὶ ὁ Φεραύλας εἶπεν· Οὔτοι, ὦ Σάκα, οὕτως ἡδύ ἐστι τὸ
 ἔχειν χρήματα ὡς ἀνιαρὸν τὸ ἀποβάλλειν. γνώση δ' ὅτι
 ἐγὼ ἀληθῆ λέγω· τῶν μὲν γὰρ πλουτούντων οὐδείς ἀναγκά-
 ζεται ὑφ' ἡδονῆς ἀγρυπνεῖν, τῶν δὲ ἀποβαλλόντων τι ὄψει
 5 οὐδένα δυνάμενον καθεύδειν ὑπὸ λύπης. Μὰ Δί', ἔφη ὁ 43
 Σάκας, οὐδέ γε τῶν λαμβανόντων τι νυστάζοντα οὐδένα ἀν
 ἴδοις ὑφ' ἡδονῆς. Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις· εἰ γάρ τοι τὸ ἔχειν 44
 οὕτως ὥσπερ τὸ λαμβάνειν ἡδὺ ἦν, πολὺ ἀν διέφερον εὐδαι-
 μονία οἱ πλούσιοι τῶν πενήτων. καὶ ἀνάγκη δέ τοί ἐστιν,
 10 ἔφη, ὦ Σάκα, τὸν πολλὰ ἔχοντα πολλὰ καὶ δαπανᾶν καὶ εἰς
 θεοὺς καὶ εἰς φίλους καὶ εἰς ξένους· ὅστις οὖν ἰσχυρῶς
 χρήμασιν ἠδέεται, εὖ ἴσθι τοῦτον καὶ δαπανῶντα ἰσχυρῶς
 ἀνιάσθαι. (Ναὶ) μὰ Δί', ἔφη ὁ Σάκας, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ τού- 45
 των εἰμί, ἀλλὰ καὶ εὐδαιμονίαν τοῦτο νομίζω τὸ πολλὰ
 15 ἔχοντα πολλὰ καὶ δαπανᾶν. Τί οὖν, ἔφη, πρὸς τῶν θεῶν, 46
 ὁ Φεραύλας, οὐχὶ σύγε αὐτίκα μάλα εὐδαίμων ἐγένου καὶ
 ἐμὲ εὐδαίμονα ἐποίησας; λαβὼν γάρ, ἔφη, ταῦτα πάντα
 κέκτησο, καὶ χρῶ ὅπως βούλει αὐτοῖς· ἐμὲ δὲ μηδὲν ἄλλο ἢ
 ὥσπερ ξένον τρέφει, καὶ ἔτι εὐτελέστερον ἢ ξένον· ἀρκέσει
 20 γάρ μοι ὅ τι ἀν καὶ σὺ ἔχῃς τούτων μετέχειν. Παίζεις, 47
 ἔφη ὁ Σάκας. καὶ ὁ Φεραύλας ὁμόσας εἶπεν ἢ μὴν σπουδῆ
 λέγειν. καὶ ἄλλα γέ σοι, ὦ Σάκα, προσδιαπράξομαι παρὰ
 Κύρου, μήτε θύρας τὰς Κύρου θεραπεύειν μήτε στρατεύεσθαι·
 ἀλλὰ σὺ μὲν πλουτῶν οἴκοι μένε· ἐγὼ δὲ ταῦτα ποιήσω καὶ
 25 ὑπὲρ σοῦ καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ· καὶ ἐάν τι ἀγαθὸν προσλαμβάνω
 διὰ τὴν Κύρου θεραπείαν ἢ καὶ ἀπὸ στρατείας τινός, οἴσω
 πρὸς σέ, ἵνα ἔτι πλειόνων ἄρχῃς· μόνον, ἔφη, ἐμὲ ἀπόλυσον
 ταύτης τῆς ἐπιμελείας· ἦν γὰρ ἐγὼ σχολὴν ἄγω ἀπὸ τούτων,

1 οὕτως om. H A G   2 ὡς] ὥσπερ D F   ἀποβαλεῖν D F
 3 ἐγὼ om. D F   μὲν om. C E et D F   4 ἀποβαλόντων C V cor.
 ὄψη H pr. et F pr.   6 οὐδέ γε] οὐδέ τι H A G: οὐδ' ἔτι C E   τι om.
 D F   ἀν om. C E   10 post. καὶ om. C E   13 ναὶ add.
 Hertlein   16 εὐδαιμονῶν C A E G H   18 post χρῶ add. τε
 H A G   ὅπως] ὥσπερ D F   24 μενεῖς D F   25 ἐμαντοῦ D F
 ἄν D F

48 ἐμοί τέ σε οἶομαι πολλὰ καὶ Κύρῳ χρήσιμον ἔσεσθαι. τούτων οὕτω ῥηθέντων ταῦτα συνέθεντο καὶ ταῦτα ἐποιοῦν. καὶ ὁ μὲν ἠγείτο εὐδαιμόνων γεγενῆσθαι, ὅτι πολλῶν ἦρχε χρημάτων· ὁ δ' αὖ ἐνόμιζε μακαριώτατος εἶναι, ὅτι ἐπίτροπον ἔξοι σχολὴν παρέχοντα πράττειν ὅ τι ἂν αὐτῷ 5 ἠδὲν ἦ.

49 Ἦν δὲ τοῦ Φεραύλα ὁ τρόπος φιλέταιρός τε καὶ θεραπεύειν οὐδὲν ἠδὲν αὐτῷ οὕτως ἐδόκει εἶναι οὐδ' ὠφέλιμον ὡς ἀνθρώπους. καὶ γὰρ βέλτιστον πάντων τῶν ζώων ἠγείτο ἀνθρώπον εἶναι καὶ εὐχαριστότατον, ὅτι ἑώρα τοὺς τε ἐπαινου- 10 μένους ὑπὸ τινος ἀντεπαινοῦντας τούτους προθύμως τοῖς τε χαριζομένοις πειρωμένους ἀντιχαρίζεσθαι, καὶ οὓς γνοῖεν εὐνοϊκῶς ἔχοντας, τούτοις ἀντ' εὖ νοοῦντας, καὶ οὓς εἰδείεν φιλοῦντας αὐτούς, τούτους μισεῖν οὐ δυναμένους, καὶ γονέας δὲ πολὺ μᾶλλον ἀντιθεραπεύειν πάντων τῶν ζώων ἐθέλοντας 15 καὶ ζῶντας καὶ τελευτήσαντας· τὰ δ' ἄλλα πάντα ζῶα καὶ ἀχαριστότερα καὶ ἀγνωμονέστερα ἀνθρώπων ἐγίγνωσκεν 50 εἶναι. οὕτω δὴ ὅ τε Φεραύλας ὑπερήδeto ὅτι ἐξέσοιτο αὐτῷ ἀπαλλαγέντι τῆς τῶν ἄλλων κτημάτων ἐπιμελείας ἀμφὶ τοὺς φίλους ἔχειν, ὅ τε Σάκας ὅτι ἔμελλε πολλὰ ἔχων πολλοῖς 20 χρήσεσθαι. ἐφίλει δὲ ὁ μὲν Σάκας τὸν Φεραύλαν, ὅτι προσέφερε τι αἰεῖ· ὁ δὲ τὸν Σάκαν, ὅτι παραλαμβάνειν πάντα ἤθελε καὶ αἰεὶ πλειόνων ἐπιμελούμενος οὐδὲν μᾶλλον αὐτῷ ἀσχολίαν παρεῖχε. καὶ οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διῆγον.

IV Θύσας δὲ καὶ ὁ Κῦρος νικητήρια ἐστιῶν ἐκάλεσε τῶν φίλων 25 οἱ μάλιστα αὐτὸν αὔξειν τε βουλόμενοι φανεροὶ ἦσαν καὶ τιμῶντες εὐνοϊκώτατα. συνεκάλεσε δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀρτάβαζον τὸν Μῆδον καὶ Τιγράνην τὸν Ἀρμένιον καὶ τὸν Ὑρκάνιον

3 εὐδαιμόνων H : εὐδαιμονῶν A : εὐδαιμονίαν G 5 παρέχοντα DF
 6 εἶη CAEGH 7 τὸ θεραπεύειν DF 16 καὶ ζῶντας om.
 HAG tert. καὶ om. DF 17 ἀγνωμονέστερα καὶ ἀχαριστότερα DF
 20 ante φίλους add. ἄλλους DF 22 τε πάντα D 23 αἰε] δὴ DF
 ἐπιμελούμενος DF 24 οὗτοι] αὐτοὶ HAG δὴ om. DF 25 καὶ ὁ
 κύρος HAG et F : καὶ ὁ κύρος καὶ CE : ὁ κύρος καὶ D 26 αὐτὸν τοῦτον
 CE ἄξειν CE 28 post μῆδον add. καὶ τιγράνην τὸν μῆδον HAG

ἵππαρχον καὶ Γωβρύαν. Γαδάτας δὲ τῶν σκηπτούχων ἦρχεν 2
 αὐτῷ, καὶ ἦ ἐκεῖνος διεκόσμησεν ἢ πᾶσα ἔνδον δίαίτα καθει-
 στήκει· καὶ ὁπότε μὲν συνδειπνοῖέν τινες, οὐδ' ἐκάθιζε Γαδάτας,
 ἀλλ' ἐπεμελείτο· ὁπότε δὲ αὐτοὶ εἶεν, καὶ συνεδείπνει· ἦδετο
 5 γὰρ αὐτῷ συνών· ἀντὶ δὲ τούτων πολλοῖς καὶ μεγάλοις
 ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ Κύρου, διὰ δὲ Κύρον καὶ ὑπ' ἄλλων. ὡς δ' 3
 ἦλθον οἱ κληθέντες ἐπὶ τὸ δεῖπνον, οὐχ ὅπου ἔτυχεν ἕκαστον
 ἐκάθιζεν, ἀλλ' ὃν μὲν μάλιστα ἐτίμα, παρὰ τὴν ἀριστερὰν
 χεῖρα, ὡς εὐεπιβουλευτοτέρας ταύτης οὔσης ἢ τῆς δεξιᾶς,
 10 τὸν δὲ δεύτερον παρὰ τὴν δεξιάν, τὸν δὲ τρίτον πάλιν παρὰ
 τὴν ἀριστεράν, τὸν δὲ τέταρτον παρὰ τὴν δεξιάν· καὶ ἦν
 πλείονες ὦσιν, ὡσαύτως. σαφηνίζεσθαι δὲ ὡς ἕκαστον ἐτίμα 4
 (διὰ) τοῦτο ἐδόκει αὐτῷ ἀγαθὸν εἶναι, ὅτι ὅπου μὲν οἴονται
 ἄνθρωποι τὸν κρατιστεύοντα μήτε κηρυχθήσεσθαι μήτε ἄθλα
 15 λήψεσθαι, δῆλοί εἰσιν ἐνταῦθα οὐ φιλονίκως πρὸς ἀλλήλους
 ἔχοντες· ὅπου δὲ μάλιστα πλεονεκτῶν ὁ κράτιστος φαίνεται,
 ἐνταῦθα προθυμώτατα φανεροὶ εἰσιν ἀγωνιζόμενοι πάντες.
 καὶ ὁ Κύρος δὲ οὕτως ἐσαφήνιζε μὲν τοὺς κρατιστεύοντας 5
 παρ' ἑαυτῷ, εὐθὺς ἀρξάμενος ἐξ ἔδρας καὶ παραστάσεως. οὐ
 20 μέντοι ἀθάνατον τὴν ταχθεῖσαν ἔδραν κατεστήσατο, ἀλλὰ
 νόμιμον ἐποίησατο καὶ ἀγαθοῖς ἔργοις προβῆναι εἰς τὴν
 τιμιωτέραν ἔδραν, καὶ εἴ τις ραδιουργοίῃ, ἀναχωρήσαι εἰς
 τὴν ἀτιμοτέραν. τὸν δὲ πρωτεύοντα ἐν ἔδρᾳ ἠσχύνετο μὴ
 οὐ πλείστα καὶ ἀγαθὰ ἔχοντα παρ' αὐτοῦ φαίνεσθαι. καὶ
 25 ταῦτα δὲ ἐπὶ Κύρου γενόμενα οὕτως ἔτι καὶ νῦν διαμένοντα
 αἰσθανόμεθα.

1 ἵππαρχον C A E G H   2 ἦ] ὅπη C E   3 οὐδ'] οὐκ C E
 4 ante αὐτοὶ add. μὴ H cor. A G   5 ξυνών H A G   post μεγάλοις
 add. δώροις D F   6 ἐτετίμητο D F   7 ὅπου D F: ὅποι H A G:
 ὅπη C E   8 μὲν om. C E   9 ἐπιβουλευτοτέρας C E G et D
 αὐτῆς D F   12 πλείονες D   13 διὰ add. Dind.   ὅτι om.
 H A G   post ὅπου add. ἔτι C A E G H   14 ἄνθρωποι C E et D F:
 οἱ ἄνθρωποι H A G   17 προθυμώτατα] φρονιμώτατα C A E G H
 εἰσὶ πάντες ἀγωνιζόμενοι D F   18 δὲ] μὲν δὴ D: δὴ F   22 τιμιω-
 τάτην C A E G H   τις] τι H A G   23 ἐν ἔδρᾳ] ἔδραις D F   24 οὐ
 om. C A E G H   prius καὶ om. D F   ἑαυτοῦ C E   25 ἐπὶ] ὑπὸ D F

6 Ἐπεὶ δὲ ἐδείπνουν, ἐδόκει τῷ Γωβρύᾳ τὸ μὲν πολλὰ
 ἕκαστα εἶναι οὐδέν τι θαυμαστὸν παρ' ἀνδρὶ πολλῶν ἄρχοντι·
 τὸ δὲ τὸν Κῦρον οὕτω μεγάλα πράττοντα, εἴ τι ἡδὺ δόξειε
 λαβεῖν, μηδὲν τούτων μόνου καταδαπανᾶν, ἀλλ' ἔργον ἔχειν
 αὐτὸν ἐδόμενον τούτου κοινωνεῖν τοὺς παρόντας, πολλάκις 5
 δὲ καὶ τῶν ἀπόντων φίλων ἔστιν οἷς ἑώρα πέμποντα ταῦτα
 7 αὐτὸν οἷς ἡσθεῖς τύχοι· ὥστε ἐπεὶ ἐδεδειπνήκεσαν καὶ
 πάντα τὰ (λοιπὰ) πολλὰ ὄντα διεπεπόμεφει ὁ Κῦρος ἀπὸ
 τῆς τραπέζης, εἶπεν ἄρα ὁ Γωβρύας· Ἄλλ', ἐγώ, ὦ Κῦρε,
 πρόσθεν μὲν ἡγούμην τούτῳ σε πλείστον διαφέρειν ἀνθρώ- 10
 πων τῷ στρατηγικώτατον εἶναι· νῦν δὲ θεοὺς ὄμνυμι ἢ μὴν
 ἐμοὶ δοκεῖν πλεον σε διαφέρειν φιλανθρωπία ἢ στρατηγία.
 8 Νῆ Δί', ἔφη ὁ Κῦρος· καὶ μὲν δὴ καὶ ἐπιδείκνυμαι τὰ ἔργα
 πολὺ ἡδίου φιλανθρωπίας ἢ στρατηγίας. Πῶς δῆ; ἔφη ὁ
 Γωβρύας. Ὅτι, ἔφη, τὰ μὲν κακῶς ποιῶντα ἀνθρώπους 15
 9 δεῖ ἐπιδείκνυσθαι, τὰ δὲ εὖ. ἐκ τούτου δὴ ἐπεὶ ὑπέπιον,
 ἤρετο ὁ Ὑστάσπας τὸν Κῦρον· Ἄρ' ἄν, ἔφη, ὦ Κῦρε,
 ἀχθεσθείης μοι, εἴ σε ἐροίμην ὃ βούλομαί σου πυθέσθαι;
 Ἄλλὰ ναὶ μὰ τοὺς θεοὺς, ἔφη, τὸναντίον τούτου ἀχθοίμην
 ἄν σοι, εἴ αἰσθοίμην σιωπῶντα ἢ βούλοιο ἐρέσθαι. Λέγε 20
 δῆ μοι, ἔφη, ἡδὴ πώποτε καλέσαντός σου οὐκ ἦλθον; Εὐ-
 φήμει, ἔφη ὁ Κῦρος. Ἄλλ' ὑπακούων σχολῇ ὑπήκουσα;
 Οὐδὲ τοῦτο. Προσταχθὲν δέ τι ἡδὴ σοι οὐκ ἔπραξα; Οὐκ
 αἰτιῶμαι, ἔφη. Ὅ δὲ πράττοιμι, ἔστιν ὃ τι πώποτε οὐ προ-
 θύμως ἢ οὐχ ἡδομένως πράττοντά με κατέγνωσ; Τοῦτο δὴ 25
 10 πάντων ἡκιστα, ἔφη ὁ Κῦρος. Τίνος μὴν ἔνεκα, ἔφη, πρὸς
 τῶν θεῶν, ὦ Κῦρε, Χρυσάνταν ἔγραψας ὥστε εἰς τὴν τιμιω-

5 αὐτὸν ἐδόμενον scripsi (αὐτὸν δεόμενον Richards): τὸν δεόμενον DF: τῶν ἐδομένων C: τῶν ἐδομένων E: δεόμενον HAG: τὸν ἡδόμενον Hug sine τοὺς παρόντας quae del. Cobet τούτου] τοῦ CE
 8 τὰ πάντα πάμπολλα ὄντα DF λοιπὰ add. Hug 10 πρόσθε AH
 μὲν om. DF 11 νῦν] τοὺς HAG post ὄμνυμι add. ὑμῖν DF
 12 δοκεῖ CAGH 13 ἐπιδείκνυμί γε D: ἐπιδείκνυμαί γε F 14 δῆ
 H et D: δὲ AG: δ' CE: om. F 17 ἐπήρετο DF ἄρ' ἄν] ἄρα DF
 20 ἐρεσθαι CE et F 22 ἔφη σχολῇ DF 23 τι ἡδὴ] μοι ἡδὴ τι DF
 24 δ] & DF 25 ἢ οὐχ ἡδομένως] οὐδὲ ἡδέως CE 27 χρυσάντας HAG
 ἔγραψας] σε ἔρεψεν c AEGH, sed σε et spir. et accent. et ρ et ψ habuit C

τέραν ἐμοῦ χώραν ἰδρυθῆναι; Ἡ λέγω; ἔφη ὁ Κῦρος.
 Πάντως, ἔφη ὁ Ὑστάσπας. Καὶ σὺ αὖ οὐκ ἀχθέσῃ μοι
 ἀκούων τάληθῆ; Ἡσθήσομαι μὲν οὖν, ἔφη, ἣν εἰδῶ ὅτι οὐκ 11
 ἀδικοῦμαι. Χρυσάντας τοίνυν, ἔφη, οὕτοσιν πρῶτον μὲν οὐ
 5 κλήσιον ἀνέμενον, ἀλλὰ πρὶν καλεῖσθαι παρῆν τῶν ἡμετέρων
 ἔνεκα· ἔπειτα δὲ οὐ τὸ κελευόμενον μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅ τι
 αὐτὸς γνοίῃ ἄμεινον εἶναι πεπραγμένον ἡμῖν τοῦτο ἔπραττεν.
 ὁπότε δὲ εἰπεῖν τι δέοι εἰς τοὺς συμμάχους, ἃ μὲν ἐμὲ ᾤετο
 πρέπειν λέγειν ἐμοὶ συνεβούλευεν· ἃ δὲ ἐμὲ αἰσθοίτο βουλό-
 10 μενον μὲν εἰδέναι τοὺς συμμάχους, αὐτὸν δὲ με αἰσχυρόμενον
 περὶ ἐμαυτοῦ λέγειν, ταῦτα οὗτος λέγων ὡς ἑαυτοῦ γνώμην
 ἀπεφαίνετο· ὥστ' ἐν γε τούτοις τί κωλύει αὐτὸν καὶ ἐμοῦ
 ἐμοὶ κρείττονα εἶναι; καὶ ἑαυτῷ μὲν αἰεί φησι πάντα τὰ
 παρόντα ἀρκεῖν, ἐμοὶ δὲ αἰεί φανερός ἐστι σκοπῶν τί ἂν
 15 προσγενόμενον ὀνήσειεν, ἐπὶ τε τοῖς ἐμοῖς καλοῖς πολὺ
 μᾶλλον ἐμοῦ ἀγάλλεται καὶ ἡδεται. πρὸς ταῦτα ὁ Ὑστά- 12
 σπας εἶπε· Νῆ τὴν Ἡραν, ὦ Κῦρε, ἡδομαί γε ταῦτά σε
 ἐρωτήσας. Τί μάλιστα; ἔφη ὁ Κῦρος. Ὅτι καγὼ πειρά-
 σομαι ταῦτα ποιεῖν· ἐν μόνον, ἔφη, ἀγνοῶ, πῶς ἂν εἶην δῆλος
 20 χαίρων ἐπὶ τοῖς σοῖς ἀγαθοῖς· πότερον κροτεῖν δεῖ τῷ χεῖρε ἢ
 γελᾶν ἢ τί ποιεῖν. καὶ ὁ Ἀρτάβαζος εἶπεν· Ὅρχεῖσθαι
 δεῖ τὸ Περσικόν. ἐπὶ τούτοις μὲν δὴ γέλως ἐγένετο.

Προϊόντος δὲ τοῦ συμποσίου ὁ Κῦρος τὸν Γωβρύαν ἐπήρετο· 13
 Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Γωβρύα, νῦν ἂν δοκεῖς ἡδίων τῶνδὲ τῷ τὴν
 25 θυγατέρα δοῦναι ἢ ὅτε τὸ πρῶτον ἡμῖν συνεγένου; Οὐκοῦν,
 ἔφη ὁ Γωβρύας, καγὼ τάληθῆ λέγω; Νῆ Δί', ἔφη ὁ Κῦρος,
 ὡς ψεύδους γε οὐδεμία ἐρώτησις δεῖται. Εὖ τοίνυν, ἔφη,
 ἴσθι ὅτι νῦν ἂν πολὺ ἡδίων. Ἡ καὶ ἔχouis ἄν, ἔφη ὁ Κῦρος,

1 ἐμοῦ χώραν] ἔδραν ἐμοῦ D F ἰδρυθῆναι D F 2 ἀχθεσθήση
 C A E G H et D : ἀχθεσθήσει F 10 με om. D F 12 τούτοις]
 τοῖς τοιούτοις D F 13 ἑαυτῷ] ἑαυτὸν H A G 15 ἐμοῖς om.
 H A G πολὺ om. H A G 17 post Ἡραν add. ἔφη D F 21 post
 ὀρχεῖσθαι add. ἔφη D F 23 καὶ ὁ D F 24 δοκεῖς F : δοκῆς D :
 δοκοῖς C A E G H τῶνδὲ] τῷδὲ H A G 28 ἡδίων . . . ἄν] ἡδίων
 ἔχouis H A G : ἡδίων C : ἡδίων ἔχouis c : ἡδίων ἔχειν E

- 14 εἰπεῖν διότι; Ἔγωγε. Λέγε δὴ. Ὅτι τότε μὲν ἐώρων τοὺς
 πόνους καὶ τοὺς κινδύνους εὐθύμως αὐτοὺς φέροντας, νῦν δὲ
 ὀρῶ αὐτοὺς τὰγαθὰ σωφρόνως φέροντας. δοκεῖ δέ μοι, ὦ
 Κῦρε, χαλεπώτερον εἶναι εὐρεῖν ἄνδρα τὰγαθὰ καλῶς φέροντα
 ἢ τὰ κακά· τὰ μὲν γὰρ ὕβριν τοῖς πολλοῖς, τὰ δὲ σωφρο- 5
 15 σύνην τοῖς πᾶσι ἐμποιεῖ. καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν· Ἦκουσας,
 ὦ Ὑστάσπα, Γωβρύου τὸ ῥήμα; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη· καὶ ἔαν
 πολλὰ τοιαῦτά γε λέγη, πολὺ μᾶλλον με τῆς θυγατρὸς
 16 μνηστῆρα λήψεται ἢ ἔαν ἐκπώματα πολλά μοι ἐπιδεικνύη. Ἦ
 μὴν, ἔφη ὁ Γωβρύας, πολλά γέ μοι ἐστὶ τοιαῦτα συγγεγραμ- 10
 μένα, ὧν ἐγὼ σοι οὐ φθονήσω, ἦν τὴν θυγατέρα μου γυναῖκα
 λαμβάνης· τὰ δ' ἐκπώματα, ἔφη, ἐπειδὴ οὐκ ἀνέχεσθαί μοι
 φαίνει, οὐκ οἶδ' εἰ Χρυσάντα τουτῷ δῶ, ἐπεὶ καὶ τὴν ἔδραν
 17 σου ὑφῆρπασε. Καὶ μὲν δὴ, ἔφη ὁ Κῦρος, ὦ Ὑστάσπα, καὶ
 οἱ ἄλλοι δὲ οἱ παρόντες, ἦν ἐμοὶ λέγητε, ὅταν τις ὑμῶν 15
 γαμῆν ἐπιχειρήσῃ, γνώσεσθε ὁποῖός τις καγὼ συνεργὸς ὑμῖν
 18 ἔσομαι. καὶ ὁ Γωβρύας εἶπεν· Ἦν δέ τις ἐκδοῦναι βούληται
 θυγατέρα, πρὸς τίνα δεῖ λέγειν; Πρὸς ἐμέ, ἔφη ὁ Κῦρος,
 καὶ τοῦτο· πάνυ γάρ, ἔφη, δεινός εἰμι ταύτην τὴν τέχνην.
 19 Ποίαν; ἔφη ὁ Χρυσάντας. Τὸ γυνῶναι ὁποῖος ἂν γάμος 20
 ἐκάστῳ συναρμόσειε. καὶ ὁ Χρυσάντας ἔφη· Λέγε δὴ πρὸς
 τῶν θεῶν ποίαν τινά μοι γυναῖκα οἶε συναρμόσειν κάλλιστα.
 20 Πρῶτον μὲν, ἔφη, μικράν· μικρὸς γὰρ καὶ αὐτὸς εἶ· εἰ δὲ
 μεγάλην γαμῆς, ἦν ποτε βούλη αὐτὴν ὀρθὴν φιλήσαι, προσ-
 ἄλλεσθαί σε δεήσει ὥσπερ τὰ κυνάρια. Τοῦτο μὲν δὴ, 25
 ἔφη, ὀρθῶς προνοεῖς· καὶ γὰρ οὐδ' ὀπωστιοῦν ἀλτικὸς εἰμι.
 21 Ἔπειτα δ', ἔφη, σιμὴ ἂν σοι ἰσχυρῶς συμφέροι. Πρὸς τί

8 πολλά γε τοιαῦτα DF   9 μοι om. H A G   12 λάβης C E
 13 φαίνη C E H et DF   τούτῳ codd.: corr. Hertlein   15 prius οἱ
 om. DF   16 ἐπιθυμήσῃ D: ἐπιθυμῆί F   17 γενήσομαι F   18 θυγα-
 τέρα post τις DF   20 τῷ C E   21 συναρμόσαι DF   22 τινὰ οἶε
 γυναῖκα ἐμοὶ D: τινὰ οἶη γυναῖκά μοι F   οἶε om. H A G   23 post
 μὲν add. γὰρ DF   εἰ ἢ C E G   24 γαμήσειας C A E G H
 ἔαν DF   βούλει C A G H cor.   25 ὥσπερ] ὡς C A E G H   26 καὶ
 γὰρ οὐδ' οὐδὲ γὰρ C E   27 σιμὴ G et F: σιμὴν A H: μὴ post lac.
 C: οὐ μὴ E: εἰ μὴ D

δῶρα τῷ Ὑστάσπα, ὅπως τῇ παιδί πέμψει· Χρυσάνταν δ' ἐφίλησε προσαγαγόμενος. καὶ ὁ Ἀρτάβαζος εἶπε· Μὰ Δί',
 27 ἔφη, ὦ Κῦρε, οὐχ ὁμοίου γε χρυσοῦ ἐμοί τε τὸ ἔκπωμα δέδωκας καὶ Χρυσάντα τὸ δῶρον. Ἀλλὰ καὶ σοί, ἔφη, δώσω. ἐπήρετο ἐκείνος Πότε; Εἰς τριακοστόν, ἔφη, ἔτος. Ὡς 5 ἀναμενοῦντος, ἔφη, καὶ οὐκ ἀποθανουμένου οὕτω παρασκευάζου. καὶ τότε μὲν δὴ οὕτως ἔληξεν ἡ σκηνή· ἐξανισταμένων δ' αὐτῶν ἐξανέστη καὶ ὁ Κῦρος καὶ ξυμπρούπεμψεν αὐτοὺς ἐπὶ τὰς θύρας.

28 Τῇ δὲ ὑστεραία τοὺς ἐθελουσίους συμμάχους γενομένους 10 ἀπέπεμπεν οἴκαδε ἐκάστους, πλὴν ὅσοι αὐτῶν οἰκεῖν ἐβούλουτο παρ' αὐτῷ· τούτοις δὲ χώραν καὶ οἶκους ἔδωκε, καὶ νῦν ἔτι ἔχουσιν οἱ τῶν καταμεινάντων τότε ἀπόγονοι· πλείστοι δ' εἰσὶ Μήδων καὶ Ὑρκανίων· τοῖς δ' ἀπιούσι δωρησάμενος πολλὰ καὶ ἀμέμπτους ποιησάμενος καὶ ἄρχοντας καὶ 15
 29 στρατιώτας ἀπεπέμψατο. ἐκ τούτου δὲ διέδωκε καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν στρατιώταις τὰ χρήματα ὅσα ἐκ Σάρδεων ἔλαβε· καὶ τοῖς μὲν μυριάρχοις καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ὑπηρέταις ἐξαίρετα ἐδίδου πρὸς τὴν ἀξίαν ἐκάστῳ, τὰ δ' ἄλλα διένειμε· καὶ τὸ μέρος ἐκάστῳ δοὺς τῶν μυριάρχων ἐπέτρεψεν αὐτοῖς 20
 30 διανέμειν ὥσπερ αὐτὸς ἐκείνοις διένειμεν. ἐδίδοσαν δὲ τὰ μὲν ἄλλα χρήματα ἄρχων ἄρχοντας τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ δοκιμάζων· τὰ δὲ τελευταῖα οἱ ἐξάδαρχοι τοὺς ὑφ' ἑαυτοῖς ἰδιώτας δοκιμάσαντες πρὸς τὴν ἀξίαν ἐκάστῳ ἐδίδοσαν· καὶ οὕτω
 31 πάντες εἰλήφεσαν τὸ δίκαιον μέρος. ἐπεὶ δὲ εἰλήφεσαν τὰ 25 τότε δοθέντα, οἱ μὲν τινες ἔλεγον περὶ τοῦ Κύρου τοιαύδε·
 ἦ που αὐτός γε πολλὰ ἔχει, ὅπου γε καὶ ἡμῶν ἐκάστῳ τοσαῦτα

6 ἔφη] ἔτι C E   8 συνεξανέστη D F   προῦπεμψεν C E :
 συμπρούπεμψεν D F   12 ἑαυτῷ D F   χώραν τε καὶ D F   13 τότε
 D F : τούτων C E : τούτων τότε H A G   15 ἀμέμπτως C E
 17 περὶ αὐτὸν C E : περὶ ἑαυτὸν H A G : παρ' ἑαυτῷ D : παρ' ἑαυτοῦ F
 18 αὐτὸν C A E H et D F : ἑαυτὸν G   20 ἐκάστου D F   αὐτοῖς]
 αὐτῷ D F   21 ἔδοσαν H A G   22 αὐτῷ G   23 ἑαυτοῖς]
 ἑαυτοῦς H A G   24 ἐδίδοσαν C E : ἔδοσαν H A G : διεδίδοσαν D :
 διεδίδοσαν F   οὕτως H et D F   25 ἐπειδὴ δὲ διειλήφεσαν D F
 27 ἡμῖν D F

δέδωκεν· οἱ δέ τινες αὐτῶν ἔλεγον· Ποῖα πολλὰ ἔχει; οὐχ
ὁ Κύρου τρόπος τοιοῦτος οἷος χρηματίζεσθαι, ἀλλὰ διδοὺς
μᾶλλον ἢ κτώμενος ἦδεται.

Αἰσθόμενος δὲ ὁ Κύρος τούτους τοὺς λόγους καὶ τὰς 32
5 δόξας τὰς περὶ αὐτοῦ συνέλεξε τοὺς φίλους τε καὶ τοὺς
ἐπικαιρίους ἅπαντας καὶ ἔλεξεν ὧδε.

᾿Ω ἄνδρες φίλοι, ἐώρακα μὲν ἤδη ἀνθρώπους οἱ βούλονται
δοκεῖν πλείω κεκτηῆσθαι ἢ ἔχουσιν, ἐλευθεριώτεροι ἂν οἰό-
μενοι οὕτω φαίνεσθαι· ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν, ἔφη, οὔτοι τοῦμπαλιν
10 οὔ βούλονται ἐφέλκεσθαι· τὸ γὰρ πολλὰ δοκοῦντα ἔχειν μὴ
κατ' ἀξίαν τῆς οὐσίας φαίνεσθαι ὠφελοῦντα τοὺς φίλους
ἀνελευθερίαν ἐμοίγε δοκεῖ περιάπτειν. εἰσὶ δ' αὖ, ἔφη, οἱ 33
λεληθέναι βούλονται ὅσα ἂν ἔχωσι· πονηροὶ οὖν καὶ οὔτοι
τοῖς φίλοις ἐμοίγε δοκοῦσιν εἶναι. διὰ γὰρ τὸ μὴ εἰδέναι
15 τὰ ὄντα πολλάκις δεόμενοι οὐκ ἐπαγγέλλουσιν οἱ φίλοι τοῖς
ἐταίροις, ἀλλὰ τητῶνται. ἀπλουστάτου δέ μοι, ἔφη, δοκεῖ 34
εἶναι τὸ τὴν δύναμιν φανεράν ποιήσαντα ἐκ ταύτης ἀγωνί-
ζεσθαι περὶ καλοκάγαθίας. κἀγὼ οὖν, ἔφη, βούλομαι ὑμῖν
ὅσα μὲν οἷόν τ' ἐστὶν ἰδεῖν τῶν ἐμοὶ ὄντων δεῖξαι, ὅσα δὲ
20 μὴ οἷόν τε ἰδεῖν, διηγῆσασθαι. ταῦτα εἰπὼν τὰ μὲν ἐδείκνυε 35
πολλὰ καὶ καλὰ κτήματα· τὰ δὲ κείμενα ὡς μὴ ράδια εἶναι
ἰδεῖν διηγείτο· τέλος δ' εἶπεν ὧδε· Ταῦτα, ὦ ἄνδρες, ἅπαντα 36
δεῖ ὑμᾶς οὐδὲν μᾶλλον ἐμὰ ἠγεῖσθαι ἢ καὶ ὑμέτερα· ἐγὼ
γάρ, ἔφη, ταῦτα ἀθροίζω οὔθ' ὅπως αὐτὸς καταδαπανήσω
25 οὔθ' ὅπως αὐτὸς κατατρίψω· οὐ γὰρ ἂν δυναίμην· ἀλλ'
ὅπως ἔχω τῷ τε ἀεὶ καλόν τι ὑμῶν ποιοῦντι διδόναι καὶ
ὅπως, ἢν τις ὑμῶν τινος ἐνδεῖσθαι νομίση, πρὸς ἐμὲ ἐλθὼν

2 ὁ κύρος τὸν τρόπον C E οἷος] ὅλος C A E G H 4 αἰσθανό-
μενος H A G 5 αὐτοῦ C A E G H: ἐαυτοῦ D posterius τοὺς
om. C E 6 πάντας D F 7 ὦ om. C E 10 οὔ] ὦν C E
16 ἀλλὰ τητῶνται Dind.: ἀλλὰ ἠττῶνται C A E G H: ἀλλ' ἀπατῶνται
D F δοκεῖ ἔφη D F 22 διηγείτο τέλος δ' om. H A G δ' om.
E et D post ταῦτα add. ἔφη H A G et F 24 καταδαπανήσω . . .
αὐτὸς om. H A G 26 τε ἀεὶ] τέλει D F 27 τινος ὑμῶν τις
D F

λάβη οὐ ἂν ἐνδεὴς τυγχάνη ὦν. καὶ ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐλέχθη.

V Ἡνίκα δὲ ἤδη αὐτῷ ἐδόκει καλῶς ἔχειν τὰ ἐν Βαβυλῶνι ὡς καὶ ἀποδημεῖν, συνεσκευάζετο τὴν εἰς Πέρσας πορείαν καὶ τοῖς ἄλλοις παρήγγειλεν· ἐπεὶ δ' ἐνόμισεν ἱκανὰ ἔχειν 5
2 ὦν ᾤετο δεήσεσθαι, οὕτω δὴ ἀνεξεύγνυε. διηγησόμεθα δὲ καὶ ταῦτα ὡς πολὺς στόλος ὦν εὐτάκτως μὲν κατεσκευάζετο καὶ πάλιν ἀνεσκευάζετο, ταχὺ δὲ κατεχωρίζετο ὅπου δέοι. ὅπου γὰρ ἂν στρατοπεδεύηται βασιλεύς, σκηναὶ μὲν δὴ ἔχοντες πάντες οἱ ἀμφὶ βασιλέα στρατεύονται καὶ θέρους 10
3 καὶ χειμῶνος. εὐθὺς δὲ τοῦτο ἐνόμιζε Κῦρος, πρὸς ἕω βλέπουσαν ἴστασθαι τὴν σκηνήν· ἔπειτα ἔταξε πρῶτον μὲν πόσον δεῖ ἀπολιπόντας σκηνοῦν τοὺς δορυφόρους τῆς βασιλικῆς σκηνῆς· ἔπειτα σιτοποιοῖς μὲν χώραν ἀπέδειξε τὴν δεξιάν, ὄψοποιοῖς δὲ τὴν ἀριστεράν, ἵπποις δὲ τὴν δεξιάν, 15
ὑπόζυγιοις δὲ τοῖς ἄλλοις τὴν ἀριστεράν· καὶ τᾶλλα δὲ διατέτακτο ὥστε εἰδέναι ἕκαστον τὴν ἑαυτοῦ χώραν καὶ μέτρῳ
4 καὶ τόπῳ. ὅταν δὲ ἀνασκευάζωνται, συντίθησι μὲν ἕκαστος σκεύη οἷσπερ τέτακται χρῆσθαι, ἀνατίθενται δ' αὖ ἄλλοι ἐπὶ τὰ ὑποζύγια· ὥσθ' ἅμα μὲν πάντες ἔρχονται οἱ σκευαγωγοὶ 20
ἐπὶ τὰ τεταγμένα ἄγειν, ἅμα δὲ πάντες ἀνατιθέασιν ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἕκαστος. οὕτω δὴ ὁ αὐτὸς χρόνος ἀρκεῖ μιᾷ τε
5 σκηνῇ καὶ πάσαις ἀνηρῆσθαι. ὡσαύτως οὕτως ἔχει καὶ περὶ κατασκευῆς. καὶ περὶ τοῦ πεποιῆσθαι δὲ τὰ ἐπιτήδεια πάντα ἐν καιρῷ ὡσαύτως διατέτακται ἕκαστοις τὰ ποιητέα· 25
καὶ διὰ τοῦτο ὁ αὐτὸς χρόνος ἀρκεῖ ἐνὶ τε μέρει καὶ πᾶσι
6 πεποιῆσθαι. ὥσπερ δὲ οἱ περὶ τὰ ἐπιτήδεια θεράποντες χώραν

1 οὐ] οὐδ' D : οὐ δ' F ἂν om. H A G τυγχάνοι E et D F δὴ om. C A E G H 3 ἤδη] τὰ ἤθη H A G : δὴ D F αὐτῶν H A G ἐδόκει αὐτῷ D F 4 post ἀποδημεῖν add. ἑαυτῷ D F τὴν om. H A G 6 ὦν] ὄσων D F διηγησόμεθα C et D δὲ] δὲ ἤδη D F 7 πολὺς στόλος D : πολύστολος cet. 8 καὶ πάλιν ἀνεσκευάζετο add. in mg. C : om. F (sed habet D); unde εὐτάκτως μὲν ἀνεσκευάζετο om. cet. Hug δέοιτο C et D F 13 ὄπόσον D F 16 τοῖς ἄλλοις post ἀριστεράν C E : om. D δὲ om. D : δὴ F 18 συντιθέασιν Bisschop 21 ἐπιτιθέασιν D F 23 post ὡσαύτως add. δὲ D F 27 post δὲ add. καὶ D F

εἶχον τὴν προσήκουσαν ἕκαστοι, οὕτω καὶ οἱ ὄπλοφόροι
 αὐτῷ ἐν τῇ στρατοπεδεύσει χώραν τε εἶχον τὴν τῇ ὀπλίσει
 ἑκάστη ἐπιτηδείαν, καὶ ἤδεσαν ταύτην ὅποια ἦν, καὶ ἐπ'
 ἀναμφισβήτητον πάντες κατεχωρίζοντο. καλὸν μὲν γὰρ 7
 5 ἡγεῖτο ὁ Κῦρος καὶ ἐν οἰκία εἶναι ἐπιτήδευμα τὴν εὐθημο-
 σύνην· ὅταν γὰρ τίς του δέηται, δῆλόν ἐστι ὅπου δεῖ ἐλθόντα
 λαβεῖν· πολὺ δ' ἔτι κάλλιον ἐνόμιζε τὴν τῶν στρατιωτικῶν
 φύλων εὐθημοσύνην εἶναι, ὅσῳ τε ὀξύτεροι οἱ καιροὶ τῶν
 εἰς τὰ πολεμικὰ χρήσεων καὶ μείζῳ τὰ σφάλματα (τὰ) ἀπὸ
 10 τῶν ὑστεριζόντων ἐν αὐτοῖς· ἀπὸ δὲ τῶν ἐν καιρῷ παραγι-
 γνομένων πλείστου ἄξια πλεονεκτήματα ἑώρα γιγνόμενα ἐν
 τοῖς πολεμικοῖς· διὰ ταῦτα οὖν καὶ ἐπεμέλετο ταύτης τῆς
 εὐθημοσύνης μάλιστα. καὶ αὐτὸς μὲν δὴ πρῶτον ἑαυτὸν 8
 ἐν μέσῳ κατετίθετο τοῦ στρατοπέδου, ὡς ταύτης τῆς χώρας
 15 ἐχυρωτάτης οὔσης· ἔπειτα δὲ τοὺς μὲν πιστοτάτους ὥσπερ
 εἰώθει περὶ ἑαυτὸν εἶχε, τούτων δ' ἐν κύκλῳ ἐχομένους
 ἵππείας τ' εἶχε καὶ ἄρματηλάτας. καὶ γὰρ τούτους ἐχυρᾶς 9
 ἐνόμιζε χώρας δεῖσθαι, ὅτι σὺν οἷς μάχονται ὄπλοις οὐδὲν
 πρόχειρον ἔχοντες τούτων στρατοπεδεύονται, ἀλλὰ πολλοῦ
 20 χρόνου δέονται εἰς τὴν ἐξόπλισιν, εἰ μέλλουσι χρησίμως
 ἔξειν. ἐν δεξιᾷ δὲ καὶ ἐν ἀριστερᾷ αὐτοῦ τε καὶ τῶν 10
 ἵππέων πελτασταῖς χώρα ἦν· τοξοτῶν δ' αὖ χώρα ἢ πρόσθεν
 ἦν καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἵππέων. ὀπλίτας δὲ καὶ 11
 τοὺς τὰ μεγάλα γέρρα ἔχοντας κύκλῳ πάντων εἶχεν ὥσπερ
 25 τείχος, ὅπως καὶ εἰ δέοι τι ἐνσκευάζεσθαι τοὺς ἵππείας, οἱ
 μονιμώτατοι πρόσθεν ὄντες παρέχοιεν αὐτοῖς ἀσφαλῆ τὴν

1 ἕκαστος DF   2 τὴν ἐν τῇ DF pr.   3 ἐπ' εἰς DF   4 γὰρ
 om. CE: οὖν Suidas s.v. εὐθημοσύνη   5 εὐθυμοσύνην C A G H et F,
 et infra   6 ὅταν γὰρ] ὥστε ὅτι ἂν D: ὅτι ἂν F   8 φυλῶν
 H A G   εἶναι post φύλων DF   9 τὰ add. Holden   11 πλεονεκ-
 τήματα Schneider: τὰ κτήματα H A G: ταῦτα κτήματα CE et F:
 ταῦτα τὰ κτήματα D   12 οὖν] γοῦν CE   ἐπεμελεῖτο E et DF
 13 πρῶτος ἐν μέσῳ ἑαυτὸν DF   15 οὔσης ἐχυρωτάτης DF
 17 ἐχυρᾶς] ἰσχυρᾶς CE   18 σὺν om. H A G   21 ἔξειν] ἐξοίσειν
 H A G   post. ἐν om. G   ἑαυτοῦ CE et DF   23 ἵππέων] ἵππων
 H A G   25 καὶ om. F   26 πρόσθεν ὄντες] προσιόντες H A G

12 καθόπλισιν. ἐκάθειδον δὲ αὐτῷ ἐν τάξει ὡσπερ οἱ ὀπλίται, οὕτω δὲ καὶ οἱ πελτασταὶ καὶ οἱ τοξόται, ὅπως καὶ ἐκ νυκτῶν, εἰ δέοι τι, ὡσπερ καὶ οἱ ὀπλίται παρεσκευασμένοι εἰσὶ παίειν τὸν εἰς χεῖρας ἰόντα, οὕτω καὶ οἱ τοξόται καὶ οἱ ἀκοντισταί, εἴ τινες προσίοιεν, ἐξ ἐτοίμου ἀκοντίζοιεν καὶ τοξεύοιεν ὑπὲρ 5
 13 τῶν ὀπλιτῶν. εἶχον δὲ καὶ σημεῖα πάντες οἱ ἄρχοντες ἐπὶ ταῖς σκηναῖς· οἱ δ' ὑπηρεταὶ ὡσπερ καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν οἱ σώφρονες ἴσασι μὲν καὶ τῶν πλείστων τὰς οἰκήσεις, μάλιστα δὲ τῶν ἐπικαιρίων, οὕτω καὶ τῶν ἐν τοῖς στρατοπέδοις τὰς τε χώρας τὰς τῶν ἡγεμόνων ἠπίσταντο οἱ Κύρου ὑπηρεταὶ 10 καὶ τὰ σημεῖα ἐγίνωσκον ἅ ἐκάστοις ἦν· ὥστε ὅτου δέοιτο Κύρος, οὐκ ἐζήτουν, ἀλλὰ τὴν συντομωτάτην ἐφ' ἕκαστον
 14 ἔθειον. καὶ διὰ τὸ εἰλικρυνῆ ἕκαστα εἶναι τὰ φύλα πολὺ μᾶλλον ἢν δῆλα καὶ ὅποτε τις εὐτακτοῖη καὶ εἴ τις μὴ πράττοι τὸ προσταττόμενον. οὕτω δὲ ἐχόντων ἡγεῖτο, εἴ τις 15 καὶ ἐπίθοιτο νυκτὸς ἢ ἡμέρας, ὡσπερ ἂν εἰς ἐνέδραν εἰς τὸ
 15 στρατόπεδον τοὺς ἐπιτιθεμένους ἐμπίπτειν. καὶ τὸ τακτικὸν δὲ εἶναι οὐ τοῦτο μόνον ἡγεῖτο εἴ τις ἐκτεῖναι φάλαγγα εὐπόρως δύναιτο ἢ βαθῦναι ἢ ἐκ κέρατος εἰς φάλαγγα καταστήσαι ἢ ἐκ δεξιᾶς ἢ ἀριστερᾶς ἢ ὀπισθεν ἐπιφανέντων 20 πολεμίων ὀρθῶς ἐξελίξαι, ἀλλὰ καὶ τὸ διασπᾶν ὅποτε δέοι τακτικὸν ἡγεῖτο, καὶ τὸ τιθέναι γε τὸ μέρος ἕκαστον ὅπου μάλιστα ἐν ὠφελείᾳ ἂν εἴη, καὶ τὸ ταχύνειν δὲ ὅπου φθάσαι δέοι, πάντα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τακτικοῦ ἀνδρὸς ἐνόμιζεν
 16 εἶναι καὶ ἐπεμελεῖτο τούτων πάντων ὁμοίως. καὶ ἐν μὲν 25 ταῖς πορείαις πρὸς τὸ συμπῖπτον ἀεὶ διατάπτων ἐπορεύετο,

1 ἐξόπλισιν DF ὡσπερ καὶ οἱ ὀπλίται, οὕτως καὶ DF 2 tert.
 καὶ om. CE 4 ἰόντα] ἐρχόμενον CE καὶ οἱ τοξόται om. CAEGH
 5 προίοιεν HAG 7 οἱ σώφρονες del. Hug 8 τῶν om. CE
 τὰς om. CE 9 οὕτως DF 10 ἐπίσταντο AH post ἠπί-
 σταντο add. καὶ DF 11 post σημεῖα add. δ' DF ἐκάστῳ DF
 12 οὐκ] οὐδ' CE 13 τὰ φύλα om. HAG 15 πραττόμενον CE
 16 ἐπίθοιτο] πείθοιτο CAEGH post. εἰς del. Dind. ἐμπί-
 μπτειν τοὺς ἐπιτιθεμένους εἰς τὸ στρατόπεδον DF 18 μόνον τοῦτο DF
 φάλαγγας CAEGH 20 ἐξ ἀριστερᾶς DF 21 τὸ om. HAG
 22 γε om. DF 23 ἂν om. DF

ἐν δὲ τῇ στρατοπεδεύσει ὡς τὰ πολλὰ ὥσπερ εἴρηται κατεχώριζεν.

Ἐπεὶ δὲ πορευόμενοι γίνονται κατὰ τὴν Μηδικήν, τρέ- 17
 πεται ὁ Κῦρος πρὸς Κναξάρην. ἐπεὶ δὲ ἠσπάσαντο ἀλλή-
 5 λους, πρῶτον μὲν δὴ ὁ Κῦρος εἶπε τῷ Κναξάρη ὅτι οἶκος
 αὐτῷ ἐξηρημένος εἶη ἐν Βαβυλῶνι καὶ ἀρχεῖα, ὅπως ἔχη
 καὶ ὅταν ἐκείσε ἔλθῃ εἰς οἰκεῖα κατάγεσθαι· ἔπειτα δὲ καὶ
 ἄλλα δῶρα ἔδωκεν αὐτῷ πολλὰ καὶ καλά. ὁ δὲ Κναξάρης 18
 ταῦτα μὲν ἐδέχετο, προσέπεμψε δὲ αὐτῷ τὴν θυγατέρα στέ-
 10 φανόν τε χρυσοῦν καὶ ψέλια φέρουσαν καὶ στρεπτὸν καὶ
 στολὴν Μηδικήν ὡς δυνατὸν καλλίστην. καὶ ἡ μὲν δὴ παῖς 19
 ἐστεφάνου τὸν Κῦρον, ὁ δὲ Κναξάρης εἶπε· Δίδωμι δέ σοι,
 ἔφη, ὦ Κῦρε, καὶ αὐτὴν ταύτην γυναῖκα, ἐμὴν οὖσαν θυγα-
 τέρα· καὶ ὁ σὸς δὲ πατὴρ ἔγημε τὴν τοῦ ἐμοῦ πατρὸς θυγατέρα,
 15 ἐξ ἧς σὺ ἐγένου· αὕτη δ' ἐστὶν ἣν σὺ πολλὰκίς παῖς ὦν ὅτε
 παρ' ἡμῖν ἦσθα ἐτιθηνήσω· καὶ ὁπότε τις ἐρωτῶῃ αὐτὴν
 τίνι γαμοῖτο, ἔλεγεν ὅτι Κύρω· ἐπιδίδωμι δὲ αὐτῇ ἐγὼ καὶ
 φερνὴν Μηδίαν τὴν πᾶσαν· οὐδὲ γὰρ ἔστι μοι ἄρρην παῖς
 γνήσιος. ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· ὁ δὲ Κῦρος ἀπεκρίνατο· Ἄλλ', 20
 ὦ Κναξάρη, τό τε γένος ἐπαινώ καὶ τὴν παῖδα καὶ τὰ δῶρα·
 βούλομαι δέ, ἔφη, σὺν τῇ τοῦ πατρὸς γνώμῃ καὶ τῇ τῆς
 μητρὸς ταῦτά σοι συναινέσαι. εἶπε μὲν οὖν οὕτως ὁ Κῦρος,
 ὅμως δὲ τῇ παιδί πάντα ἐδωρήσατο ὅποσα ᾤετο καὶ τῷ
 Κναξάρη χαριεῖσθαι. ταῦτα δὲ ποιήσας εἰς Πέρσας ἐπορεύετο.
 25 Ἐπεὶ δ' ἐπὶ τοῖς Περσῶν ὀρίοις ἐγένετο πορευόμενος, τὸ 21
 μὲν ἄλλο στράτευμα αὐτοῦ κατέλειπεν, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς
 φίλοις εἰς τὴν πόλιν ἐπορεύετο, ἱερεῖα μὲν ἄγων ὡς πᾶσι

1 ὡς om. DF   3 ἐπεὶ] ἐπειδὴ DF   ἐγίνοντο DF   4 ἐπεὶ]
 ἐπειδὴ DF   5 δὴ om. DF   τῷ κναξάρει H A G : πρὸς κναξάρην
 C E   6 εἶη ante αὐτῷ DF   ἔχοι C E   9 ἐδέξατο DF
 10 ψέλλια C E et D   12 δέ om. C E et D   15 πολλὰκίς σὺν
 DF   17 αὐτῇ ἐγὼ καὶ] αὐτῇ D : ἐγὼ αὐτὴν καὶ F   18 τὴν om. DF
 20 τε om. V   τὰ om. C A E G H   21 γνώμη post μητρὸς DF
 22 εἶπε μὲν οὖν C A E H : εἶπεν οὖν D : εἶπε μὲν G et F   23 καὶ τῷ
 om. H A G   24 κναξάρει C A G H et D   χαρίζεσθαι H A G
 26 κατέλειπεν H pr.

Πέρσαις ἱκανὰ θύειν τε καὶ ἐστιᾶσθαι· δῶρα δ' ἦγεν οἷα μὲν
 ἔπρεπε τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἄλλοις φίλοις, οἷα δ'
 ἔπρεπεν ἀρχαῖς καὶ γεραιτέροις καὶ τοῖς ὁμοτίμοις πᾶσιν·
 ἔδωκε δὲ καὶ πᾶσι Πέρσαις καὶ Περσίσιω ὅσαπερ καὶ νῦν ἔτι
 22 δίδωσιν ὅτανπερ ἀφίκηται βασιλεὺς εἰς Πέρσας. ἐκ δὲ 5
 τούτου συνέλεξε Καμβύσης τοὺς γεραιτέρους Περσῶν καὶ
 τὰς ἀρχάς, οἵπερ τῶν μεγίστων κύριοί εἰσι· παρεκάλεσε δὲ
 καὶ Κῦρον, καὶ ἔλεξε τοιάδε.

Ἄνδρες Πέρσαι καὶ σύ, ὦ Κῦρε, ἐγὼ ἀμφοτέροις ὑμῖν
 εἰκότως εὖνους εἰμί· ὑμῶν μὲν γὰρ βασιλεύω, σὺ δέ, ὦ Κῦρε, 10
 παῖς ἐμὸς εἶ. δίκαιος οὖν εἰμι, ὅσα γινώσκω δοκῶ ἀγαθὰ
 23 ἀμφοτέροις, ταῦτα εἰς τὸ μέσον λέγειν. τὰ μὲν γὰρ παρελ-
 θόντα ὑμεῖς μὲν Κῦρον ἠϋξήσατε στράτευμα δόντες καὶ
 ἄρχοντα τούτου αὐτὸν καταστήσαντες, Κῦρος δὲ ἡγούμενος
 τούτου σὺν θεοῖς εὐκλεεῖς μὲν ὑμᾶς, ὦ Πέρσαι, ἐν πᾶσιν 15
 ἀνθρώποις ἐποίησεν, ἐντίμους δ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ πάσῃ· τῶν δὲ
 συστρατευσαμένων αὐτῷ τοὺς μὲν ἀρίστους καὶ πεπλούτικε,
 τοῖς δὲ πολλοῖς μισθὸν καὶ τροφήν παρεσκεύακεν· ἵππικὸν
 δὲ καταστήσας Περσῶν πεποίηκε Πέρσαις καὶ πεδίων εἶναι
 24 μετουσίαν. ἦν μὲν οὖν καὶ τὸ λοιπὸν οὕτω γινώσκητε, 20
 πολλῶν καὶ ἀγαθῶν αἴτιοι ἀλλήλοις ἔσεσθε· εἰ δὲ ἢ σύ, ὦ
 Κῦρε, ἐπαρθεὶς ταῖς παρούσαις τύχαις ἐπιχειρήσεις καὶ
 Περσῶν ἄρχειν ἐπὶ πλεονεξία ὥσπερ τῶν ἄλλων, ἢ ὑμεῖς,
 ὦ πολῖται, φθονήσαντες τούτῳ τῆς δυνάμεως καταλύειν
 πειράσεσθε τοῦτον τῆς ἀρχῆς, εὖ ἴστε ὅτι ἐμποδῶν ἀλλήλοις 25
 25 πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ἔσεσθε. ὥς οὖν μὴ ταῦτα γίγνηται,
 ἀλλὰ τὰγαθὰ, ἐμοὶ δοκεῖ, ἔφη, θύσαντας ὑμᾶς κοινῇ καὶ
 θεοὺς ἐπιμαρτυραμένους συνθέσθαι, σὲ μὲν, ὦ Κῦρε, ἦν τις
 ἐπιστρατεύηται χώρα Περσίδι ἢ Περσῶν νόμους διασπᾶν

3 ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς γεραιτέροις DF   6 τοὺς τε DF   9 ὦ παῖ
 κῦρε CE et DF   15 σὺν τοῖς θεοῖς DF   17 στρατενομένων
 CE   αὐτῷ om. HAG: αὐτῶν F   πεπλούτηκε HAG et DF
 23 post ὥσπερ add. καὶ E et DF   27 ἡμᾶς AH et DF   28 ἐπι-
 μαρτυρομένους DF   29 ante χώρα add. ἢ CAEGH   ἀνασπᾶν
 DF

πειράται, βοηθήσει παντὶ σθένει, ὑμᾶς δέ, ὦ Πέρσαι, ἦν
 τις ἢ ἀρχῆς Κύρου ἐπιχειρῆ καταπαύειν ἢ ἀφίστασθαι τις
 τῶν ὑποχειρίων, βοηθήσει καὶ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ Κύρῳ καθ'
 ὅτι ἂν οὗτος ἐπαγγέλλῃ. καὶ ἕως μὲν ἂν ἐγὼ ζῶ, ἐμὴ γί- 26
 5 γνεται ἢ ἐν Πέρσαις βασιλεία· ὅταν δ' ἐγὼ τελευτήσω, δῆλον
 ὅτι Κύρου, ἂν ζῆ. καὶ ὅταν μὲν οὗτος ἀφίκηται εἰς Πέρσας,
 ὁσῶς ἂν ὑμῖν ἔχοι τοῦτον θύειν τὰ ἱερὰ ὑπὲρ ὑμῶν ἄπερ νῦν
 ἐγὼ θύω· ὅταν δ' οὗτος ἔκδημος ᾖ, καλῶς ἂν οἶμαι ὑμῖν ἔχειν
 εἰ ἐκ τοῦ γένους ὃς ἂν δοκῆ ὑμῖν ἄριστος εἶναι, οὗτος τὰ τῶν
 10 θεῶν ἀποτελοῖη. ταῦτα εἰπόντος Καμβύσου συνέδοξε Κύρῳ 27
 τε καὶ τοῖς Περσῶν τέλεσι· καὶ συνθέμενοι ταῦτα τότε
 καὶ θεοὺς ἐπιμαρτυράμενοι οὕτω καὶ νῦν ἔτι διαμένουσι
 ποιοῦντες πρὸς ἀλλήλους Πέρσαι τε καὶ βασιλεύς. τούτων
 δὲ πραχθέντων ἀπήει ὁ Κύρος.
 15 Ὡς δ' ἀπιὼν ἐγένετο ἐν Μήδοις, συνδόξαν τῷ πατρὶ καὶ 28
 τῇ μητρὶ γαμεί τὴν Κναξάρου θυγατέρα, ἧς ἔτι καὶ νῦν λόγος
 ὡς παγκάλῃς γενομένης. [ἐνιοὶ δὲ τῶν λογοποιῶν λέγουσιν
 ὡς τὴν τῆς μητρὸς ἀδελφὴν ἔγημεν· ἀλλὰ γραῦς ἂν καὶ
 παντάπασιν ἦν ἢ παῖς.] γήμας δ' εὐθύς ἔχων ἀνεξεύγνυεν.
 20 Ἐπεὶ δ' ἐν Βαβυλῶνι ἦν, ἐδόκει αὐτῷ σατράπας ἤδη VI
 πέμπειν ἐπὶ τὰ κατεστραμμένα ἔθνη. τοὺς μέντοι ἐν ταῖς
 ἄκραις φρουράρχους καὶ τοὺς χιλιάρχους τῶν κατὰ τὴν
 χώραν φυλακῶν οὐκ ἄλλου ἢ ἑαυτοῦ ἐβούλετο ἀκούειν· ταῦτα
 δὲ προεωράτο ἐννοῶν ὅπως εἴ τις τῶν σατραπῶν ὑπὸ πλού-
 25 του καὶ πλήθους ἀνθρώπων ἐξυβρίσειε καὶ ἐπιχειρήσειε μὴ
 πείθεσθαι, εὐθύς ἀντιπάλους ἔχοι ἐν τῇ χώρᾳ. ταῦτ' οὖν 2

4 οὗτος om. H A G ἕως] ὡς H ἐμοὶ C E γίγνεται D :
 γίγνηται cet. 5 Πέρσαις] Περσίδι C E 6 οὗτος om. D F
 7 ἔχοι H A G : ἔχη C E : ἔχειν D F 8 ἔχειν] ἔχη C : ἔχει E 9 εἰ
 om. D F 10 ἐπιτελοῖη D F 11 τότε om. D : τότε ταῦτα F
 12 οὕτως D F ἔτι om. C E 13 πρὸς ἀλλήλους om. C E 15 καὶ
 τῇ μητρὶ om. H A G 16 Κναξάρου C et D F 17 παγκάλου H :
 παγγάλου A : παγκάλλου G ἐνιοὶ . . . παῖς del. Dind. 18 καὶ
 om. D F 22 φρουράρχους] φυλάρχους C : φρουράρχους καὶ τοὺς in
 mg. C : φρουράρχους καὶ φυλάρχους E καὶ τοὺς χιλιάρχους om. C E :
 καὶ τοὺς φιλάρχους ut vid. G 23 φυλάκων D F αὐτοῦ D F 26 ἀντί-
 παλον C E : ἀντίπαλα D F ἔχοι post χώρα D F ἔχοιεν τὴν χώραν C E

βουλόμενος πρᾶξαι ἔγνω συγκαλέσαι πρῶτον τοὺς ἐπικαι-
 ρίους καὶ προειπεῖν, ὅπως εἰδείεν ἐφ' οἷς ἴασιν οἱ ἰόντες·
 ἐνόμιζε γὰρ οὕτω ῥᾶον φέρειν ἂν αὐτούς· ἐπεὶ δὲ κατασταίη
 τις ἄρχων καὶ αἰσθάνοιτο ταῦτα, χαλεπῶς ἂν ἐδόκουν αὐτῷ
 φέρειν, νομίζοντες δι' ἑαυτῶν ἀπιστίαν ταῦτα γενέσθαι. 5
 3 οὕτω δὴ συλλέξας λέγει αὐτοῖς τοιάδε.

Ἄνδρες φίλοι, εἰσὶν ἡμῖν ἐν ταῖς κατεστραμμέναις πόλεσι
 φρουροὶ καὶ φρούραρχοι, οὓς τότε κατελίπομεν· καὶ τούτοις
 ἐγὼ προστάξας ἀπῆλθον ἄλλο μὲν μηδὲν πολυπραγμανεῖν,
 τὰ δὲ τείχη διασώζειν. τούτους μὲν οὖν οὐ παύσω τῆς 10
 ἀρχῆς, ἐπεὶ καλῶς διαπεφυλάχασιν τὰ προσταχθέντα· ἄλλους
 δὲ σατράπας πέμψαι μοι δοκεῖ, οἷτινες ἄρξουσιν τῶν ἐνοι-
 κούντων καὶ τὸν δασμὸν λαμβάνοντες τοῖς τε φρουροῖς
 4 δώσουσι μισθὸν καὶ ἄλλο τελοῦσιν ὅ τι ἂν δέη. δοκεῖ δέ
 μοι καὶ τῶν ἐνθάδε μενόντων ὑμῶν, οἷς ἂν ἐγὼ πράγματα 15
 παρέχω πέμπων πράξοντάς τι ἐπὶ ταῦτα τὰ ἔθνη, χώρας
 γενέσθαι καὶ οἴκους ἐκεῖ, ὅπως δασμοφορῆταί τε αὐτοῖς δεῦρο,
 5 ὅταν τε ἴωσιν ἐκεῖσε, εἰς οἰκεία ἔχωσι κατάγεσθαι. ταῦτα
 εἶπε καὶ ἔδωκε πολλοῖς τῶν φίλων κατὰ πάσας τὰς κατα-
 στραφείσας πόλεις οἴκους καὶ ὑπηκόους· καὶ νῦν εἰσιν ἔτι τοῖς 20
 ἀπογόνοις τῶν τότε λαβόντων αἱ χῶραι καταμένουσιν ἄλλαι
 6 ἐν ἄλλῃ γῆ· αὐτοὶ δὲ οἰκοῦσιν παρὰ βασιλεῖ. Δεῖ δέ, ἔφη,
 τοὺς ἰόντας σατράπας ἐπὶ ταύτας τὰς χώρας τοιούτους ἡμᾶς
 σκοπεῖν οἷτινες ὅ τι ἂν ἐν τῇ γῇ ἐκάστη καλὸν ἢ ἀγαθὸν ἦ,
 μεμνήσονται καὶ δεῦρο ἀποπέμπειν, ὡς μετέχωμεν καὶ οἱ 25

2 οἱ C s.v.: om. E et F   3 οὕτως ἂν ῥᾶον φέρειν F: οὕτω
 ῥᾶον φέρειν D: οὕτω ῥάδιον φέρειν ἂν H A G: οὕτω ῥάδιον φέρειν
 C E   4 αἰσθάνοντο D   5 διὰ τὴν αὐτῶν ἀπιστίαν D F   γίγνεσθαι D F
 8 φρουροὶ καὶ om. D: πόλεσι φρουροὶ καὶ om. F   11 διαπεφύκασι
 H A G: διαπεφυλάκασι cet.: corr. Buttman   13 ante φρουροῖς add.
 πρώτοις D F   14 ἄλλοις οἱ D: ἄλλως F   τελέσουσιν C A E G H
 15 μενόντων om. C A E G H: μὲν ὄντων F   16 παρέχων πέμπω D F
 17 γενέσθαι] γε νέμεσθαι C E   δασμοφορῆταί τε c A G H: δασμοφορῆτε
 C E: δασμοφοροῖτε D: δασμοφορῆτέ τε F   18 ante ὅταν add. καὶ D F
 20 πόλεις] χώρας D F   καὶ ὑπηκόους om. H A G   εἰσιν ἔτι V cor.:
 εἰσιν ἐπὶ H A G: ἔτι εἰσὶ D F: εἰσιν ἔτι ἐπὶ C E   24 ἦ ante ἦ D F
 25 μετέχωμεν D F

ἐνθάδε ὄντες τῶν πανταχοῦ γιγνομένων ἀγαθῶν· καὶ γὰρ ἦν
 τί που δεινὸν γίγνηται, ἡμῖν ἔσται ἀμυντέον. ταῦτ' εἰπὼν 7
 τότε μὲν ἔπαυσε τὸν λόγον, ἔπειτα δὲ οὓς ἐγίγνωσκε τῶν
 φίλων ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις ἐπιθυμοῦντας ἰέναι, ἐκλεξάμενος
 5 αὐτῶν τοὺς δοκοῦντας ἐπιτηδειοτάτους εἶναι ἔπεμπε σατράπας
 εἰς Ἀραβίαν μὲν Μεγάβυζον, εἰς Καππαδοκίαν δὲ Ἀρταβάταν,
 εἰς Φρυγίαν δὲ τὴν μεγάλην Ἀρτακάμαν, εἰς Λυδίαν δὲ καὶ
 Ἰωνίαν Χρυσάνταν, εἰς Καρίαν δὲ Ἀδοῦσιον, ὄνπερ ἤτοῦντο,
 εἰς Φρυγίαν δὲ τὴν παρ' Ἑλλήσποντον καὶ Αἰολίδα Φαρ-
 10 νοῦχον. Κιλικίας δὲ καὶ Κύπρου καὶ Παφλαγόνων οὐκ 8
 ἔπεμψε Πέρσας σατράπας, ὅτι ἐκόντες ἐδόκουν συστρα-
 τεῦσαι ἐπὶ Βαβυλώνα· δασμοὺς μέντοι συνέταξεν ἀπο-
 φέρειν καὶ τούτους. ὡς δὲ τότε Κῦρος κατεστήσατο, οὕτως 9
 ἔτι καὶ νῦν βασιλέως εἰσὶν αἱ ἐν ταῖς ἄκραις φυλακαὶ καὶ
 15 οἱ χιλίαρχοι τῶν φυλακῶν ἐκ βασιλέως εἰσὶ καθεστηκότες
 καὶ παρὰ βασιλεῖ ἀπογεγραμμένοι. προεῖπε δὲ πᾶσι τοῖς 10
 ἐκπεμπομένοις σατράπαις, ὅσα αὐτὸν ἐώρων ποιοῦντα, πάντα
 μιμῆσθαι· πρῶτον μὲν ἰππέας καθιστάναι ἐκ τῶν συνεπι-
 σπομένων Περσῶν καὶ συμμάχων καὶ ἄρματηλάτας· ὅποσοι
 20 δ' ἂν γῆν καὶ ἀρχεῖα λάβωσιν, ἀναγκάζειν τούτους ἐπὶ θύρας
 ἰέναι καὶ σωφροσύνης ἐπιμελουμένους παρέχειν ἑαυτοὺς τῷ
 σατράπῃ χρῆσθαι, ἦν τι δέηται· παιδεύειν δὲ καὶ τοὺς γιγνο-
 μένους παῖδας ἐπὶ θύραις, ὥσπερ παρ' αὐτῷ· ἐξάγειν δ' ἐπὶ
 τὴν θήραν τὸν σατράπην τοὺς ἀπὸ θυρῶν καὶ ἀσκεῖν αὐτόν
 25 τε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τὰ πολεμικά. Ὅς δ' ἂν ἐμοί, ἔφη, 11
 κατὰ λόγον τῆς δυνάμεως πλείστα μὲν ἄρματα, πλείστους

5 ἐπιτηδειοτάτους δοκοῦντας D F   7 λυκίαν H A G   8 καδοῦσιον
 C E   ὄνπερ] ὥσπερ καὶ C E   ἤτουν C A E G H   11 post
 ἐδόκουν add. αὐτῷ C E   συστρατεῦσαι D F: συστρατεῦεσθαι C A E G H
 12 ἔταξεν D F   13 δὲ om. H A G   ὁ κύρος C   κατεσκευάσατο D F
 14 αἱ om. D   ταῖς om. D F   17 αὐτὸν ἐώρων ποιοῦντα D: ἑαυτὸν ἐώρων
 ποιοῦντα F: δυνατὸν ἐώρων ποιοῦντα ἑαυτὸν C A E G H   18 καθεστάναι
 C E   συνεπομένων C E et D   22 ἐπιγιγνομένους D F   23 θύρας
 codd.: corr. Reiske   ἑαυτῷ D F   24 τὴν om. D F   θήραν] θύραν
 H A G   αὐτὸν C E G H et D F   25 αὐτῷ C E et D: ἑαυτῷ
 H A G et F   ἐμοί om. E et F

- δὲ καὶ ἀρίστους ἰππέας ἀποδεικνύη, τοῦτον ἐγὼ ὡς ἀγαθὸν
 σύμμαχον καὶ ὡς ἀγαθὸν συμφύλακα Πέρσαις τε καὶ ἐμοὶ
 τῆς ἀρχῆς τιμήσω. ἔστων δὲ παρ' ὑμῖν καὶ ἔδραις ὥσπερ
 παρ' ἐμοὶ οἱ ἄριστοι προτετιμημένοι, καὶ τράπεζα, ὥσπερ ἡ
 ἐμή, τρέφουσα μὲν πρῶτον τοὺς οἰκέτας, ἔπειτα δὲ καὶ ὡς 5
 φίλοις μεταδιδόναι ἱκανῶς κεκοσμημένη καὶ ὡς τὸν καλὸν τι
 12 ποιοῦντα καθ' ἡμέραν ἐπιγεραίρειν. κτᾶσθε δὲ καὶ παραδεί-
 σους καὶ θηρία τρέφετε, καὶ μήτε αὐτοὶ ποτε ἄνευ πόνου
 σίτου παραθῆσθε μήτε ἵπποις ἀγυμνάστοις χόρτου ἐμβάλλετε·
 οὐ γὰρ ἂν δυναίμην ἐγὼ εἰς ὧν ἀνθρωπίνῃ ἀρετῇ τὰ πάντων 10
 ὑμῶν ἀγαθὰ διασφύζειν, ἀλλὰ δεῖ ἐμὲ μὲν ἀγαθὸν ὄντα σὺν
 ἀγαθοῖς τοῖς παρ' ἐμοῦ ὑμῖν ἐπίκουρον εἶναι, ὑμᾶς δὲ ὁμοίως
 αὐτοὺς ἀγαθοὺς ὄντας σὺν ἀγαθοῖς τοῖς μεθ' ὑμῶν ἐμοὶ συμ-
 13 μάχους εἶναι. βουλοίμην δ' ἂν ὑμᾶς καὶ τοῦτο κατανοῆσαι
 ὅτι τούτων ὧν νῦν ὑμῖν παρακελεύομαι οὐδὲν τοῖς δούλοις 15
 προστάττω· ἃ δ' ὑμᾶς φημι χρῆναι ποιεῖν, ταῦτα καὶ αὐτὸς
 πειρῶμαι πάντα πράττειν. ὥσπερ δ' ἐγὼ ὑμᾶς κελεύω ἐμὲ
 μιμῆσθαι, οὕτω καὶ ὑμεῖς τοὺς ὑφ' ὑμῶν ἀρχὰς ἔχοντας
 μιμῆσθαι ὑμᾶς διδάσκετε.
- 14 Ταῦτα δὲ Κύρου οὕτω τότε τάξαντος ἔτι καὶ νῦν τῷ αὐτῷ 20
 τρόπῳ πᾶσαι μὲν αἰ ὑπὸ βασιλεῖ φυλακαὶ ὁμοίως φυλάτ-
 τονται, πᾶσαι δὲ αἰ τῶν ἀρχόντων θύραι ὁμοίως θεραπεύον-
 ται, πάντες δὲ οἱ οἴκοι καὶ μεγάλοι καὶ μικροὶ ὁμοίως
 οἰκοῦνται, πᾶσι δὲ οἱ ἄριστοι τῶν παρόντων ἔδραις προτε-
 τίμηνται, πᾶσαι δὲ αἰ πορεῖαι συντετάγμεναι κατὰ τὸν αὐτὸν 25
 τρόπον εἰσὶ, πᾶσαι δὲ συγκεφαλαιοῦνται πολιτικαὶ πράξεις
 εἰς ὀλίγους ἐπιστάτας.

2 ξύμμαχον G φύλακα C E 3 ἔστωσαν C A E G H ἔδραι
 codd.: corr. Stephanus 4 οἱ ἄριστοι om. D προτετιμημένοι D:
 προτετιμημένοις F 8 ἄνευ πόνου] ἄνευ κόπου C E: ἄπονοι D F
 15 post τούτων add. ὄντων D F post νῦν add. ἐγὼ C 18 ἀρχεῖα D F
 20 capitulum totum del. Lincke οὕτως H A G et D F οὕτω κύρου C E
 τάξαντος τότε C E 23 οἱ om. D F 24 πᾶσι] πάντες D post
 ἄριστοι add. ὁμοίως D F τετίμηνται C E 25 πᾶσαι] πᾶσι Dind.
 26 πᾶσαι D F: πᾶσι C A E G H κεφαλαιοῦνται C E πολιτικαὶ Eichler:
 πολλαὶ codd. 27 εἰς ὀλίγους ἐπιστάτας D F: ὀλίγοις ἐπιστάταις C A E G H

Ταῦτα εἰπὼν ὡς χρῆ ποιεῖν ἐκάστους καὶ δύναμιν ἐκάστω 15
προσθεὶς ἐξέπεμπε, καὶ προεῖπεν ἅπασι παρασκευάζεσθαι ὡς
εἰς νέωτα στρατείας ἐσομένης καὶ ἀποδείξεως ἀνδρῶν καὶ
ὄπλων καὶ ἵππων καὶ ἀρμάτων.

5 Κατενοήσαμεν δὲ καὶ τοῦτο ὅτι Κύρου κατάρξαντος, ὡς 16
φασι, καὶ νῦν ἔτι διαμένει· ἐφοδεύει γὰρ ἀνὴρ κατ' ἐνιαυτὸν
ἀεὶ στράτευμα ἔχων, ὡς ἦν μὲν τις τῶν σατραπῶν ἐπικουρίας
δέηται, ἐπικουρῆ, ἦν δέ τις ὑβρίζῃ, σωφρονίζῃ, ἦν δέ τις ἡ
δασμῶν φορᾶς ἀμελῆ ἢ τῶν ἐνοίκων φυλακῆς ἢ ὅπως ἡ χώρα
10 ἐνεργὸς ἢ ἢ ἄλλο τι τῶν τεταγμένων παραλίπη, ταῦτα πάντα
κατευτρεπίζῃ· ἦν δὲ μὴ δύνηται, βασιλεῖ ἀπαγγέλλῃ· ὁ δὲ
ἀκούων βουλεύεται περὶ τοῦ ἀτακτοῦντος. καὶ οἱ πολλάκις
λεγόμενοι ὅτι βασιλέως υἱὸς καταβαίνει, βασιλέως ἀδελφός,
βασιλέως ὀφθαλμός, καὶ ἐνίοτε οὐκ ἐκφαινώμενοι, οὔτοι τῶν
15 ἐφόδων εἰσὶν· ἀποτρέπεται γὰρ ἕκαστος αὐτῶν ὁπόθεν ἂν
βασιλεὺς κελεύῃ.

Κατεμάθομεν δὲ αὐτοῦ καὶ ἄλλο μηχανήμα πρὸς τὸ μέγεθος 17
τῆς ἀρχῆς, ἐξ οὗ ταχέως ἡσθάνετο καὶ τὰ πάμπολυ ἀπέχοντα
ὅπως ἔχοι. σκεψάμενος γὰρ πόσῃν ἂν ὁδὸν ἵππος καθανύτοι
20 τῆς ἡμέρας ἐλαννόμενος ὥστε διαρκεῖν, ἐποιήσατο ἱππῶνας
τοσοῦτον διαλείποντας καὶ ἵππους ἐν αὐτοῖς κατέστησε καὶ
τοὺς ἐπιμελομένους τούτων, καὶ ἄνδρα ἐφ' ἐκάστω τῶν τόπων
ἔταξε τὸν ἐπιτήδειον παραδέχεσθαι τὰ φερόμενα γράμματα
καὶ παραδιδόναι καὶ παραλαμβάνειν τοὺς ἀπειρηκότας ἵππους
25 καὶ ἀνθρώπους καὶ ἄλλους πέμπειν νεαλεῖς· ἔστι δ' ὅτε οὐδὲ 18
τὰς νύκτας φασὶν ἴστασθαι ταύτην τὴν πορείαν, ἀλλὰ τῷ
ἡμερινῷ ἀγγέλω τὸν νυκτερινὸν διαδέχεσθαι. τούτων δὲ
οὔτω γιγνομένων φασὶ τινες θᾶπτον τῶν γεράνων ταύτην

1 post ταῦτα add. δ' H A G   3 ἐπιδείξεως H A G   6 φασιν
ἔτι καὶ νῦν διαμένειεν DF   7 σατραπῶν] στρατιωτῶν DF   8 ἐπικουρεῖ
C E   σωφρονίζει C E   10 παραλείπη DF   11 κατευτρεπίζει
C E et D   ἀπαγγέλλει C E et D   12 βουλεύηται H A G et DF
17 τὸ τῆς ἀρχῆς μέγεθος C E   19 κατανύτοι H A G et F : κατα-
νύτη C : κατανύσει E : κατανύτοιο D   22 τοὺς om. C E   ἐπιμελου-
μένους C E   25 καὶ ἀνθρώπους om. H A G   28 οὕτως A H   γεράνων
τὴν πορείαν ταύτην C E

τὴν πορείαν ἀνύτειν· εἰ δὲ τοῦτο ψεύδονται, ἀλλ' ὅτι γε τῶν ἀνθρωπίνων πεζῆ πορειῶν αὕτη ταχίστη, τοῦτο εὐδηλον. ἀγαθὸν δὲ ὡς τάχιστα ἕκαστον αἰσθανόμενον ὡς τάχιστα ἐπιμελεῖσθαι.

- 19 Ἐπεὶ δὲ περιῆλθεν ὁ ἐνιαυτός, συνήγειρε στρατιὰν εἰς 5
Βαβυλῶνα, καὶ λέγεται αὐτῷ γενέσθαι εἰς δώδεκα μὲν ἰππέων
μυριάδας, εἰς δισχίλια δὲ ἄρματα δρεπανηφόρα, πεζῶν δὲ εἰς
20 μυριάδας ἑξήκοντα. ἐπεὶ δὲ ταῦτα συνεσκευάστο αὐτῷ, ὥρμα
δὴ ταύτην τὴν στρατείαν ἐν ἣ ἴσεται καταστρέψασθαι
πάντα τὰ ἔθνη ὅσα Συρίαν ἐκβάντι οἰκεῖ μέχρι Ἐρυθρᾶς 10
θαλάττης. μετὰ δὲ ταῦτα ἢ εἰς Αἴγυπτον στρατεία λέγεται
21 γενέσθαι καὶ καταστρέψασθαι Αἴγυπτον. καὶ ἐκ τούτου τὴν
ἀρχὴν ὠρίζεν αὐτῷ πρὸς ἕω μὲν ἢ Ἐρυθρὰ θάλαττα, πρὸς
ἄρκτον δὲ ὁ Εὐξείνιος πόντος, πρὸς ἐσπέραν δὲ Κύπρος καὶ
Αἴγυπτος, πρὸς μεσημβρίαν δὲ Αἰθιοπία. τούτων δὲ τὰ 15
πέρατα τὰ μὲν διὰ θάλπος, τὰ δὲ διὰ ψύχος, τὰ δὲ διὰ ὕδωρ,
22 τὰ δὲ δι' ἀνυδρίαν δυσοίκητα. αὐτὸς δ' ἐν μέσῳ τούτων
τὴν δίαίταν ποιησάμενος, τὸν μὲν ἀμφὶ τὸν χειμῶνα χρόνον
διῆγεν ἐν Βαβυλῶνι ἑπτὰ μῆνας· αὕτη γὰρ ἀλεεινὴ ἢ χώρα·
τὸν δὲ ἀμφὶ τὸ ἔαρ τρεῖς μῆνας ἐν Σούσοις· τὴν δὲ ἀκμὴν 20
τοῦ θέρους δύο μῆνας ἐν Ἐκβατάνοις· οὕτω δὴ ποιοῦντ'
αὐτὸν λέγουσιν ἐν ἔαρινῳ θάλπει καὶ ψύχει διάγειν ἀεὶ.
23 οὕτω δὲ διέκειντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἀνθρώποι ὡς πᾶν μὲν ἔθνος
μειονεκτεῖν ἐδόκει, εἰ μὴ Κύρῳ πέμψειεν ὅ τι καλὸν αὐτοῖς
ἐν τῇ χώρᾳ ἢ φύοιτο ἢ τρέφοιτο ἢ τεχνῶτο, πᾶσα δὲ πόλις 25
ὡσαύτως, πᾶς δὲ ἰδιώτης πλούσιος ἂν ᾤετο γενέσθαι, εἴ τι
Κύρῳ χαρίσαιτο· καὶ γὰρ ὁ Κῦρος λαμβάνων παρ' ἐκάστων
ὦν ἀφθουρίαν εἶχον οἱ δίδόντες ἀντεδίδου ὦν σπανίζοντας
αὐτοὺς αἰσθάνοιτο.

1 γε om. CE   5 στρατείαν E et F   6 ἵππων CAEGH
8 συνεσκευάσατο HAG   9 στρατείαν CE: στρατιάν HAG:
στρατιάν ἔχων D: στρατείαν ἔχων F   πάντα καταστρέψασθαι DF
10 εἰσβάντι HAG   οἰκεῖται DF   19 ἢ χώρα om. CE   2. δὴ]
δὲ CE   25 τεχνοῖτο HAG   26 ἀν] ἄρ' CEH

Οὕτω δὲ τοῦ αἰῶνος προκεχωρηκότος, μάλα δὴ πρεσβύτης VII
 ὦν ὁ Κῦρος ἀφικνεῖται εἰς Πέρσας τὸ ἕβδομον ἐπὶ τῆς αὐτοῦ
 ἀρχῆς. καὶ ὁ μὲν πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ πάλαι δὴ ὥσπερ εἰκὸς
 ἐτετελευτήκεσαν αὐτῷ· ὁ δὲ Κῦρος ἔθυσε τὰ νομιζόμενα ἱερά
 5 καὶ τοῦ χοροῦ ἠγήσατο Πέρσαις κατὰ τὰ πάτρια καὶ τὰ
 δῶρα πᾶσι διέδωκεν ὥσπερ εἰώθει. κοιμηθεῖς δ' ἐν τῷ βασι- 2
 λείῳ ὄναρ εἶδε τοιόνδε. ἔδοξεν αὐτῷ προσελθὼν κρείττων
 τις ἢ κατὰ ἄνθρωπον εἰπεῖν· Συσκευάζου, ὦ Κῦρε· ἤδη γὰρ
 εἰς θεοὺς ἄπει. τοῦτο δὲ ἰδὼν τὸ ὄναρ ἐξηγέρθη καὶ σχεδὸν
 10 ἐδόκει εἰδέναι ὅτι τοῦ βίου ἡ τελευτὴ παρείη. εὐθὺς οὖν 3
 λαβὼν ἱερεῖα ἔθυε Δί τε πατρῷα καὶ Ἑλίω καὶ τοῖς ἄλλοις
 θεοῖς ἐπὶ τῶν ἄκρων, ὡς Πέρσαι θύουσιν, ὧδ' ἐπευχόμενος·
 Ζεῦ πατρῷε καὶ Ἥλιε καὶ πάντες θεοί, δέχεσθε τάδε καὶ
 τελεστήρια πολλῶν καὶ καλῶν πράξεων καὶ χαριστήρια ὅτι
 15 ἐσημαίνετε μοι καὶ ἐν ἱεροῖς καὶ ἐν οὐρανίοις σημείοις καὶ
 ἐν οἴωνοις καὶ ἐν φήμαις ἃ τ' ἐχρῆν ποιεῖν καὶ ἃ οὐκ ἐχρῆν.
 πολλὴ δ' ὑμῖν χάρις ὅτι κἀγὼ ἐγίγνωσκον τὴν ὑμετέραν
 ἐπιμέλειαν καὶ οὐδεπώποτε ἐπὶ ταῖς εὐτυχίαις ὑπὲρ ἄνθρωπον
 ἐφρόνησα. αἰτοῦμαι δ' ὑμᾶς δοῦναι καὶ νῦν παισὶ μὲν καὶ
 20 γυναικὶ καὶ φίλοις καὶ πατρίδι εὐδαιμονίαν, ἐμοὶ δὲ οἰόνπερ
 αἰῶνα δεδώκατε, τοιαύτην καὶ τελευτὴν δοῦναι. ὁ μὲν δὴ 4
 τοιαῦτα ποιήσας καὶ οἴκαδε ἔλθων ἔδοξεν ἠδέως ἀναπαύ-
 σεσθαι καὶ κατεκλίνη. ἐπεὶ δὲ ὥρα ἦν, οἱ τεταγμένοι
 προσιόντες λούσασθαι αὐτὸν ἐκέλευον. ὁ δ' ἔλεγεν ὅτι
 25 ἠδέως ἀναπαύοιτο. οἱ δ' αὖτε τεταγμένοι, ἐπεὶ ὥρα ἦν,
 δεῖπνον παρετίθεσαν· τῷ δὲ ἡ ψυχὴ σίτον μὲν οὐ προσίετο,
 διψῆν δ' ἐδόκει, καὶ ἔπιεν ἠδέως. ὡς δὲ καὶ τῇ ὑστεραία 5

1 δὲ] δὴ D F   2 post ἕβδομον add. ἤδη D F   αὐτοῦ codd.
 4 ante ἔθυσε add. ἐλθὼν καὶ D F   ἱερεῖα D F   6 δῶρα] γέρα C E
 10 εἰ εἰδέναι D F   13 πατρῷα] πάτερ C E   14 τελεστήρια C E
 post πολλῶν add. τε C   posterius καὶ om. C E   15 ἐσημάνετε V :
 ἐσημήνατε CAEGH   posterius ἐν om. C E   σημείοις om. CAEGH
 16 τε χρῆν D   οὐ χρῆν D F   19 καὶ νῦν δοῦναι D F   22 ταῦτα
 C E et D   ἀπελθὼν D F   ἀναπαύσασθαι CAEGH : ἀναπαύεσθαι
 D F : corr. Stephanus   23 κατεκλίνη Dind., quod propter v. 2. 15
 recepi : κατεκλίθη codd.   27 ἔπινεν C E   ὡς om. H A G

συνέβαινεν αὐτῷ ταῦτα καὶ τῇ τρίτῃ, ἐκάλεσε τοὺς παῖδας· οἱ δ' ἔτυχον συνηκολουθηκότες αὐτῷ καὶ ὄντες ἐν Πέρσαις· ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς φίλους καὶ τὰς Περσῶν ἀρχάς· παρόντων δὲ πάντων ἤρχετο τοιοῦδε λόγου.

- 6 Παῖδες ἐμοὶ καὶ πάντες οἱ παρόντες φίλοι, ἐμοὶ μὲν 5
 τοῦ βίου τὸ τέλος ἤδη πάρεστιν· ἐκ πολλῶν τοῦτο σαφῶς
 γιγνώσκω· ὑμᾶς δὲ χρή, ὅταν τελευτήσω, ὡς περὶ εὐδαί-
 μονος ἐμοῦ καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν πάντα. ἐγὼ γὰρ παῖς τε
 ὢν τὰ ἐν παισὶ νομιζόμενα καλὰ δοκῶ κεκαρπῶσθαι, ἐπεὶ τε
 ἤβησα, τὰ ἐν νεανίσκοις, τέλειός τε ἀνὴρ γενόμενος τὰ ἐν 10
 ἀνδράσι· σὺν τῷ χρόνῳ τε προΐοντι ἀεὶ συναυξανομένην
 ἐπιγιγνώσκειν ἐδόκουν καὶ τὴν ἐμὴν δύναμιν, ὥστε καὶ
 τοῦμὸν γῆρας οὐδεπώποτε ἠσθόμην τῆς ἐμῆς νεότητος ἀσθε-
 νέστερον γιγνόμενον, καὶ οὐτ' ἐπιχειρήσας οὐτ' ἐπιθυμήσας
 7 οἶδα ὅτου ἠτύχησα. καὶ τοὺς μὲν φίλους ἐπέιδον δι' ἐμοῦ 15
 εὐδαίμονας γενομένους, τοὺς δὲ πολεμίους ὑπ' ἐμοῦ δουλω-
 θέντας· καὶ τὴν πατρίδα πρόσθεν ἰδιωτεύουσαν ἐν τῇ
 Ἀσίᾳ νῦν προτετιμημένην καταλείπω· ὢν τ' ἐκτησάμην οὐ-
 δὲν [οἶδα] ὅ τι οὐ διεσώσάμην. καὶ τὸν μὲν παρελθόντα
 χρόνον ἔπραττον οὕτως ὥσπερ ἠυχόμην· φόβος δέ μοι συμ- 20
 παρομαρτῶν μή τι ἐν τῷ ἐπιόντι χρόνῳ ἢ ἴδοιμι ἢ ἀκούσαιμι
 ἢ πάθοιμι χαλεπὸν, οὐκ εἶα τελείως με μέγα φρονεῖν οὐδ'
 8 εὐφραίνεσθαι ἐκπεπταμένως. νῦν δ' ἣν τελευτήσω, κατα-
 λείπω μὲν ὑμᾶς, ὧ παῖδες, ζῶντας οὕσπερ ἔδοσάν μοι οἱ
 θεοὶ γενέσθαι· καταλείπω δὲ πατρίδα καὶ φίλους εὐδαι- 25
 9 μονοῦντας· ὥστε πῶς οὐκ ἂν ἐγὼ δικαίως μακαρίζόμενος
 τὸν ἀεὶ χρόνον μνήμης τυγχάνοιμι; δεῖ δὲ καὶ τὴν βασιλείαν
 με ἤδη σαφηνίσαντα καταλιπεῖν, ὡς ἂν μὴ ἀμφίλογος γενο-

1 συνέβαινον C E ταῦτα Zeune: ταῦτα C A G H: ταῦτα post
 ὑστεραία E et D: ταῦτα ταῦτα post ὑστεραία F 5 οἱ παρόντες om.
 C E 6 τὸ om. D F 7 ὡς περὶ] ὥσπερ C A E G H 9 ἔπειτα
 ἠβήσας D F 12 posterius καὶ om. D F 13 οὐπώποτε ἐψηθόμην
 D F 15 ὅτου] ὅτι C E 19 οἶδα del. Dind. 22 τελείως
 C E με μέγα Schneider: μέγα C E et D F: με H A G 24 οὐς
 μοι ἔδοσαν C E 27 καὶ om. C E 28 με ἤδη D F: με C E:
 om. H A G ἀμφίβολος C E et D

μένη πράγματα ὑμῖν παράσχη. ἐγὼ δ' οὖν φιλῶ μὲν ἀμφο-
 τέρους ὑμᾶς ὁμοίως, ὧ παῖδες· τὸ δὲ προβουλεύειν καὶ τὸ
 ἡγείσθαι ἐφ' ὅ τι ἂν καιρὸς δοκῆ εἶναι, τοῦτο προστάττω τῷ
 προτέρῳ γενομένῳ καὶ πλειόνων κατὰ τὸ εἶκος ἐμπείρω.
 5 ἐπαιδεύθην δὲ καὶ αὐτὸς οὕτως ὑπὸ τῆσδε τῆς ἐμῆς τε καὶ 10
 ὑμετέρας πατρίδος, τοῖς πρεσβυτέροις οὐ μόνον ἀδελφοῖς
 ἀλλὰ καὶ πολίταις καὶ ὁδῶν καὶ θάκων καὶ λόγων ὑπέικειν,
 καὶ ὑμᾶς δέ, ὧ παῖδες, οὕτως ἐξ ἀρχῆς ἐπαίδευον, τοὺς μὲν
 γεραιτέρους προτιμᾶν, τῶν δὲ νεωτέρων προτετιμῆσθαι· ὡς
 10 οὖν παλαιὰ καὶ εἰθισμένα καὶ ἔννομα λέγοντος ἐμοῦ οὕτως
 ἀποδέχεσθε. καὶ σὺ μὲν, ὧ Καμβύση, τὴν βασιλείαν ἔχε, 11
 θεῶν τε διδόντων καὶ ἐμοῦ ὅσον ἐν ἐμοί· σοὶ δ', ὧ Ταναοξάρη,
 σατράπην εἶναι δίδωμι Μήδων τε καὶ Ἀρμενίων καὶ τρίτων
 Καδουσίων· ταῦτα δέ σοι διδούς νομίζω ἀρχὴν μὲν μείζω καὶ
 15 τοῦνομα τῆς βασιλείας τῷ πρεσβυτέρῳ καταλιπεῖν, εὐδαι-
 μονίαν δὲ σοὶ ἀλυποτέραν. ὁποίας μὲν γὰρ ἀνθρωπίνης 12
 εὐφροσύνης ἐνδεὴς ἔση οὐχ ὀρώ· ἀλλὰ πάντα σοι τὰ δοκοῦντα
 ἀνθρώπους εὐφραίνειν παρέσται. τὸ δὲ δυσκαταπρακτοτέρων
 τε ἐρᾶν καὶ τὸ πολλὰ μεριμνᾶν καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ἡσυχίαν
 20 ἔχειν κεντριζόμενον ὑπὸ τῆς πρὸς τὰμὰ ἔργα φιλονικίας καὶ
 τὸ ἐπιβουλεύειν καὶ τὸ ἐπιβουλεύεσθαι, ταῦτα τῷ βασι-
 λεύοντι ἀνάγκη σοῦ μᾶλλον συμπαραομαρτεῖν, ἅ σάφ' ἴσθι
 τοῦ εὐφραίνεσθαι πολλὰς ἀσχολίας παρέχει. οἶσθα μὲν οὖν 13
 καὶ σύ, ὧ Καμβύση, ὅτι οὐ τόδε τὸ χρυσοῦν σκῆπτρον τὸ
 25 τὴν βασιλείαν διασφῆζόν ἐστιν, ἀλλ' οἱ πιστοὶ φίλοι σκῆπτρον
 βασιλεύσιν ἀληθέστατον καὶ ἀσφαλέστατον. πιστοὺς δὲ μὴ

1 δ' οὖν Hertlein : οὖν D F : δὲ νῦν C A E G H 2 τὸ ἡγείσθαι]
 προηγείσθαι D F 3 δοκῆ καιρὸς E et D τούτῳ D F 5 τῆσδε
 om. C E 8 post ἐπαίδευον add. ὥστε D F 9 τῶν δέ] ὑπὸ δὲ
 τῶν D F 10 ante παλαιὰ add. καὶ D prius καὶ om. F
 posterius καὶ om. D 11 post ὧ add. παῖ D F 13 τρίτων E et D :
 τρίτον cet. 14 δούς D 16 εὐφροσύνης ἀνθρωπίνης C E 17 ἐπιδεὴς
 C A E G H ἔσει F 19 τὸ πολλὰ] τὰ πολλὰ D F 23 τοῦ
 Schneider : τῷ codd. παρέχειν C A E G H 24 post σκῆπτρον
 add. ἐστι D F 25 ἐστιν om. D F πιστοὶ] πολλοὶ C A E G H
 26 καὶ ἀσφαλέστατον om. D

νόμιζε φύσει φύεσθαι ἀνθρώπους· πᾶσι γὰρ ἂν οἱ αὐτοὶ πιστοὶ φαίνονται, ὥσπερ καὶ τᾶλλα τὰ πεφυκότα πᾶσι τὰ αὐτὰ φαίνεται· ἀλλὰ τοὺς πιστοὺς τίθεσθαι δεῖ ἕκαστον ἑαυτῷ· ἡ δὲ κτῆσις αὐτῶν ἔστιν οὐδαμῶς σὺν τῇ βία, ἀλλὰ μᾶλλον
 14 σὺν τῇ εὐεργεσίᾳ. εἰ οὖν καὶ ἄλλους τινὰς πειράσῃ συμ- 5
 φύλακας τῆς βασιλείας ποιείσθαι μηδαμῶθεν πρότερον ἄρχου ἢ ἀπὸ τοῦ ὁμόθεν γενομένου. καὶ πολῖταί τοι ἄνθρωποι ἀλλοδαπῶν οἰκειότεροι καὶ σύσσιτοι ἀποσκήνων· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος φύντες καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς μητρὸς τραφέντες καὶ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ ἀυξηθέντες καὶ ὑπὸ τῶν 10
 αὐτῶν γονέων ἀγαπώμενοι καὶ τὴν αὐτὴν μητέρα καὶ τὸν αὐτὸν πατέρα προσαγορεύοντες, πῶς οὐ πάντων οὔτοι οἰ-
 15 κειότατοι; μὴ οὖν ἂ οἱ θεοὶ ὑφήγηται ἀγαθὰ εἰς οἰκειότητα ἀδελφοῖς μάταιά ποτε ποιήσητε, ἀλλ' ἐπὶ ταῦτα εὐθύς οἰκοδο-
 μεῖτε ἄλλα φιλικὰ ἔργα· καὶ οὕτως αἰεὶ ἀνυπέρβλητος ἄλλοις 15
 ἔσται ἡ ὑμετέρα φιλία. ἑαυτοῦ τοι κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ· τίτι γὰρ ἄλλῳ ἀδελφὸς μέγας ὢν οὕτω καλὸν ὡς ἀδελφῷ; τίς δ' ἄλλος τιμήσεται δι' ἄνδρα μέγα δυνάμενον οὕτως ὡς ἀδελφός; τίνα δὲ φοβήσεται τις ἀδικεῖν ἀδελφοῦ
 16 μεγάλου ὄντος οὕτως ὡς τὸν ἀδελφόν; μήτε οὖν θᾶπτον 20
 μηδεὶς σοῦ τούτῳ ὑπακούετω μήτε προθυμότερον παρέστω· οὐδενὶ γὰρ οἰκειότερα τὰ τούτου οὔτε ἀγαθὰ οὔτε δεινὰ ἢ σοί. ἐννόει δὲ καὶ τάδε· τίτι χαρισάμενος ἐλπίσαις ἂν μειζῶνουν τυχεῖν ἢ τούτῳ; τίτι δ' ἂν βοηθήσας ἰσχυρότερον σύμμαχον ἀντιλάβοις; τίνα δ' αἰσχίον μὴ φιλεῖν ἢ τὸν ἀδελφόν; τίνα 25
 δὲ ἀπάντων κάλλιον προτιμᾶν ἢ τὸν ἀδελφόν; μόνου τοι, ὦ

1 φύσει om. codd. praeter D; agnoscit Stob. 2 prius τὰ om. H A G
 3 φαίνεσθαι C A E G H τοὺς om. C E 4 ἔστιν αὐτῶν D F
 8 ἀπὸ σκηνῶν C A E G H 9 μήτρας A: ὅς in ras. H 10 ὑπὸ
 om. H A G 11 αὐτῶν om. C E 14 ante ἀδελφοῖς add.
 τοῖς D F 15 ἄλλοις D F: ἀλλήλοισι C A E G H 17 οὕτως
 D F 18 δι' D F: δὴ C in mg. H A G: om. C pr. E μέγαν
 δυνάμενον C E H cor.: μεγαλυνάμενον H pr. A G 22 τὰ om.
 D F τὰγαθὰ D F τὰ δεινὰ D F 23 ἐννόει δὲ] ἐννοεῖτε
 H A G 25 τίνα δὲ ἀπάντων... ἀδελφόν om. F 26 προτιμᾶν πάντων
 καλὸν D

Καμβύση, πρωτεύοντος ἀδελφοῦ παρ' ἀδελφῶ οὐδὲ φθόνος
 παρὰ τῶν ἄλλων ἐφικνεῖται. ἀλλὰ πρὸς θεῶν πατρῶων, 17
 ὦ παῖδες, τιμᾶτε ἀλλήλους, εἴ τι καὶ τοῦ ἐμοὶ χαρίζεσθαι
 μέλει ὑμῖν· οὐ γὰρ δήπου τοῦτό γε σαφῶς δοκεῖτε εἰδέναι
 5 ὡς οὐδὲν ἔτι ἐγὼ ἔσομαι, ἐπειδὴν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου
 τελευτήσω· οὐδὲ γὰρ νῦν τοι τήν γ' ἐμὴν ψυχὴν ἐωρᾶτε,
 ἀλλ' οἷς διεπράττετο, τούτοις αὐτὴν ὡς οὔσαν κατεφωρᾶτε.
 τὰς δὲ τῶν ἄδικα παθόντων ψυχὰς οὔπω κατενοήσατε οἷους 18
 μὲν φόβους τοῖς μαιφόνοις ἐμβάλλουσιν, οἷους δὲ παλαμ-
 10 ναίους τοῖς ἀνοσίοις ἐπιπέμπουσι; τοῖς δὲ φθιμένοις τὰς
 τιμὰς διαμένειν ἔτι ἂν δοκεῖτε, εἰ μηδενὸς αὐτῶν αἱ ψυχαὶ
 κύριαι ἦσαν; οὔτοι ἔγωγε, ὦ παῖδες, οὐδὲ τοῦτο πώποτε 19
 ἐπέισθην ὡς ἡ ψυχὴ ἕως μὲν ἂν ἐν θνητῷ σώματι ᾖ, ζῆ,
 ὅταν δὲ τούτου ἀπαλλαγῆ, τέθνηκεν· ὁρῶ γὰρ ὅτι καὶ τὰ
 15 θνητὰ σώματα ὅσον ἂν ἐν αὐτοῖς χρόνον ᾖ ἢ ἡ ψυχὴ, ζῶντα
 παρέχεται. οὐδέ γε ὅπως ἄφρων ἔσται ἡ ψυχὴ, ἐπειδὴν 20
 τοῦ ἄφρονος σώματος δίχα γένηται, οὐδὲ τοῦτο πέπεισμαι·
 ἀλλ' ὅταν ἄκρατος καὶ καθαρὸς ὁ νοῦς ἐκκριθῆ, τότε καὶ
 φρονιμώτατον αὐτὸν εἰκὸς εἶναι. διαλυομένου δὲ ἀνθρώπου
 20 δῆλὰ ἐστὶν ἕκαστα ἀπιόντα πρὸς τὸ ὁμόφυλον πλὴν τῆς
 ψυχῆς· αὕτη δὲ μόνη οὔτε παρούσα οὔτε ἀπιούσα ὁράται.
 ἐννοήσατε δ', ἔφη, ὅτι ἐγγύτερον μὲν τῶν ἀνθρωπίνων 21
 θανάτῳ οὐδὲν ἐστὶν ὑπνου· ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ τότε
 δήπου θειοτάτη καταφαίνεται καὶ τότε τι τῶν μελλόντων
 25 προορᾷ· τότε γάρ, ὡς ἔοικε, μάλιστα ἐλευθεροῦται. εἰ μὲν 22
 οὔν οὕτως ἔχει ταῦτα ὥσπερ ἐγὼ οἶομαι καὶ ἡ ψυχὴ κατα-
 λείπει τὸ σῶμα, καὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν καταιδούμενοι ποιεῖτε
 ἂ ἐγὼ δέομαι· εἰ δὲ μὴ οὕτως, ἀλλὰ μένουσα ἡ ψυχὴ ἐν τῷ

1 πρωτεύοντος] πρώτου ὄντος C A E G H 2 ἀφικνεῖται codd.:
 corr. Dind. 3 ὦ om. C A G H τοῦ] τότε H A G 4 μέλλει
 C E et D F 5 ἔτι ἐγὼ ἔσομαι D F: εἰμι ἐγὼ ἔτι C A E G H
 6 γὰρ om. D F 7 διεπέπρακτο C E 11 διανέμειν D F δοκοῖητε
 C E et D 12 οὔτοι] οὔτω D: οὔτως F 15 χρόνον ἐν αὐτοῖς
 C E 18 post. καὶ om. D F 19 εἰκὸς αὐτὸν H A G et D 22 τῷ
 ἀνθρωπίνῳ H A G 28 ἂ] ὡς D F ἐν τῷ σώματι ἡ ψυχὴ D F

σώματι συναποθνήσκει, ἀλλὰ θεοὺς γε τοὺς αἰεὶ ὄντας καὶ
 πάντ' ἐφορῶντας καὶ πάντα δυναμένους, οἳ καὶ τήνδε τὴν τῶν
 ὄλων τάξιν συνέχουσιν ἀτριβῆ καὶ ἀγήρατον καὶ ἀναμάρτητον
 καὶ ὑπὸ κάλλους καὶ μεγέθους ἀδιήγητον, τούτους φοβούμενοι
 μήποτ' ἀσεβῆς μηδὲν μηδὲ ἀνόσιον μήτε ποιήσητε μήτε 5
 23 βουλεύσητε. μετὰ μέντοι θεοὺς καὶ ἀνθρώπων τὸ πᾶν γένος
 τὸ αἰεὶ ἐπιγιγνόμενον αἰδεῖσθε· οὐ γὰρ ἐν σκότῳ ὑμᾶς οἱ θεοὶ
 ἀποκρύπτονται, ἀλλ' ἐμφανῆ πᾶσιw ἀνάγκη αἰεὶ ζῆν τὰ ὑμέ-
 τερα ἔργα· ἃ ἦν μὲν καθαρὰ καὶ ἕξω τῶν ἀδίκων φαίνεται,
 δυνατοὺς ὑμᾶς ἐν πᾶσιw ἀνθρώποις ἀναδείξει· εἰ δὲ εἰς 10
 ἀλλήλους ἀδικόν τι φρονήσετε, ἐκ πάντων ἀνθρώπων τὸ
 ἀξιόπιστοι εἶναι ἀποβαλεῖτε. οὐδεὶς γὰρ ἂν ἔτι πιστεῦσαι
 δύναίτο ὑμῖν, οὐδ' εἰ πάνυ προθυμοῖτο, ἰδὼν ἀδικούμενον τὸν
 24 μάλιστα φιλία προσήκοντα. εἰ μὲν οὖν ἐγὼ ὑμᾶς ἱκανῶς
 διδάσκω οἷους χρῆ πρὸς ἀλλήλους εἶναι· εἰ δὲ μή, καὶ παρὰ 15
 τῶν προγεγενημένων μαυθάνετε· αὕτη γὰρ ἀρίστη διδασκαλία.
 οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ διαγεγέννηται φίλοι μὲν γονεῖς παισί,
 φίλοι δὲ ἀδελφοὶ ἀδελφοῖς· ἥδη δέ τινες τούτων καὶ
 ἐναντία ἀλλήλοις ἔπραξαν· ὅποτέροις ἂν οὖν αἰσθάνησθε
 τὰ πραχθέντα συνενεγκόντα, ταῦτα δὴ αἰρούμενοι ὀρθῶς ἂν 20
 25 βουλεύοισθε. καὶ τούτων μὲν ἴσως ἥδη ἄλις. τὸ δ' ἐμὸν
 σῶμα, ᾧ παῖδες, ὅταν τελευτήσω, μήτε ἐν χρυσῷ θῆτε μήτε
 ἐν ἀργύρῳ μηδὲ ἐν ἄλλῳ μηδενί, ἀλλὰ τῇ γῆ ὡς τάχιστα
 ἀπόδοτε. τί γὰρ τούτου μακαριώτερον τοῦ γῆ μειχθῆναι, ἢ
 πάντα μὲν τὰ καλὰ, πάντα δὲ τὰγαθὰ φύει τε καὶ τρέφει; 25

1 γε] τε C E	3 ἀκριβῆ C A E G H	ἀκήρατον C A E G H :
ἄκρατον D	4 κάλλους] τάχους D F	μεγέθους] τάχους καὶ
μεγέθους C :	μεγέθους καὶ τάχους E	5 μήποι C A E G H ποιήσετε
C E	6 βουλεύσετε C E	7 αἰδεῖσθαι A E
9 ἦν] εἰ	post ἀδίκων add. ἔργων D F	φαίνεται C : ὑποφαίνεται E
10 ἀποδείξει C E	ἐς H A G	12 ἀξιόπιστον C A E G H
14 μάλιστα] πάνυ D F	ὑμᾶς post διδάσκω C E	16 ἢ ἀρίστη D F
17 οἱ] εἰ C E	18 ἀδελφοὶ om. C A E G H	19 ἐναντία V D F :
ἐν αἰτία C A E H	ὅποτέρως D F	20 συνενεχθέντα C E
αἰρούμενοι] διαιρούμενοι C E :	ἂν αἰρούμενοι D F	21 βουλεύησθε C E
23 μηδὲ] μήτε A	24 μακαριώτατον H A G	τοῦ] ἢ τὸ D F

ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως φιλάνθρωπος ἐγενόμην καὶ νῦν ἠδέως ἂν
 μοι δοκῶ κοιωνῆσαι τοῦ εὐεργετοῦντος ἀνθρώπου. ἀλλὰ 26
 γὰρ ἤδη, ἔφη, ἐκλείπειν μοι φαίνεται ἡ ψυχὴ ὄθενπερ, ὡς
 ἔοικε, πᾶσιν ἄρχεται ἀπολείπουσα. εἴ τις οὖν ὑμῶν ἢ
 5 δεξιᾶς βούλεται τῆς ἐμῆς ἀψασθαι ἢ ὄμμα τοῦμόν ζῶντος
 ἔτι προσιδεῖν ἐθέλει, προσίτω· ὅταν δ' ἐγὼ ἐγκαλύψωμαι,
 αἰτοῦμαι ὑμᾶς, ὦ παῖδες, μηδεὶς ἔτ' ἀνθρώπων τοῦμόν σῶμα
 ιδέτω, μηδ' αὐτοὶ ὑμεῖς. Πέρσας μέντοι πάντας καὶ τοὺς 27
 συμμάχους ἐπὶ τὸ μνήμα τοῦμόν παρακαλεῖτε συνησθησο-
 10 μένους ἐμοὶ ὅτι ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἤδη ἔσομαι, ὡς μηδὲν ἂν ἔτι
 κακὸν παθεῖν, μήτε ἦν μετὰ τοῦ θείου γένωμαι μήτε ἦν
 μηδὲν ἔτι ὦ· ὅποσοι δ' ἂν ἔλθωσι, τούτους εὖ ποιήσαντες
 ὅποσα ἐπ' ἀνδρὶ εὐδαίμονι νομίζεται ἀποπέμπετε. καὶ τοῦτο, 28
 ἔφη, μέμνησθέ μου τελευταῖον, τοὺς φίλους εὐεργετοῦντες
 15 καὶ τοὺς ἐχθροὺς δυνήσεσθε κολάζειν. καὶ χαίρετε, ὦ
 φίλοι παῖδες, καὶ τῇ μητρὶ ἀπαγγέλλετε ὡς παρ' ἐμοῦ· καὶ
 πάντες δὲ οἱ παρόντες καὶ οἱ ἀπόντες φίλοι χαίρετε. ταῦτ'
 εἰπὼν καὶ πάντας δεξιωσάμενος ἐνεκαλύψατο καὶ οὕτως
 ἐτελεύτησεν.

20 Ὅτι μὲν δὴ καλλίστη καὶ μεγίστη τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἢ VIII
 Κύρου βασιλεία ἐγένετο αὐτῇ ἑαυτῇ μαρτυρεῖ. ὠρίσθη γὰρ
 πρὸς ἕω μὲν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ, πρὸς ἄρκτον δὲ τῷ Εὐξείνῳ
 πόντῳ, πρὸς ἐσπέραν δὲ Κύπρῳ καὶ Αἰγύπτῳ, πρὸς μεσημ-
 βρίαν δὲ Αἰθιοπία. τοσαύτη δὲ γενομένη μιᾷ γνώμῃ τῇ
 25 Κύρου ἐκυβερνᾶτο, καὶ ἐκεῖνός τε τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ὡσπερ
 ἑαυτοῦ παῖδας ἐτίμα τε καὶ ἐθεράπευεν, οἳ τε ἀρχόμενοι
 Κύρον ὡς πατέρα ἐσέβοντο. ἐπεὶ μέντοι Κύρος ἐτελεύ- 2

3 ἐκλιπεῖν C A E G H   8 μέντοι] δέ τοι C E   11 posteriorus
 ἦν] εἰ C E   13 ὅσα D   νομίζετε C E   ἀποπέμψατε C E
 14 τελευταῖον ἔπος D F   εὐεργετοῦντες] εὖ ποιῶντες D F
 18 συνεκαλύψατο codd. : corr. Cobet   20 καλλίστη καὶ μεγίστη]
 ἀρίστως καὶ καλλίστως D : ἀρίστη καὶ καλλίστη F   21 γὰρ D : μὲν
 cet.   22 μὲν om. C A E G H   23 post πόντῳ add. καὶ προποντίδι
 καὶ ἑλλησπόντῳ D F   24 τῇ αἰθιοπία C E   τῇ] τοῦ C E

τησεν, εὐθὺς μὲν αὐτοῦ οἱ παῖδες ἐστασίαζον, εὐθὺς δὲ
 πόλεις καὶ ἔθνη ἀφίσταντο, πάντα δ' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐτρέ-
 πουτο. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω ἄρξομαι διδάσκων ἐκ τῶν θείων.
 οἶδα γὰρ ὅτι πρότερον μὲν βασιλεὺς καὶ οἱ ὑπ' αὐτῷ καὶ τοῖς
 τὰ ἔσχατα πεποιηκόσιν εἴτε ὄρκους ὁμόσαιεν, ἢμπέδουν, εἴτε 5
 3 δεξιὰς δοῖεν, ἐβεβαίουν. εἰ δὲ μὴ τοιοῦτοι ἦσαν καὶ τοιαύτην
 δόξαν εἶχον οὐδ' ἂν εἰς αὐτοῖς ἐπίστευεν, ὥσπερ οὐδὲ νῦν
 πιστεύει οὐδὲ εἰς ἔτι, ἐπεὶ ἔγνωσται ἡ ἀσέβεια αὐτῶν. οὕτως
 οὐδὲ τότε ἐπίστευσαν ἂν οἱ τῶν σὺν Κύρῳ ἀναβάντων στρα-
 τηγού· νῦν δὲ δὴ τῇ πρόσθεν αὐτῶν δόξῃ πιστεύσαντες 10
 ἐνεχείρισαν ἑαυτοὺς, καὶ ἀναχθέντες πρὸς βασιλέα ἀπετμή-
 θησαν τὰς κεφαλὰς. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν συστρατευσάντων
 βαρβάρων ἄλλοι ἄλλαις πίστεσιν ἐξαπατηθέντες ἀπώλοντο.
 4 πολὺ δὲ καὶ τάδε χεῖρονες νῦν εἰσι. πρόσθεν μὲν γὰρ εἰ
 τις ἢ διακινδυνεύσειε πρὸ βασιλέως ἢ πόλιω ἢ ἔθνος ὑπο- 15
 χεῖριον ποιήσειεν ἢ ἄλλο τι καλὸν ἢ ἀγαθὸν αὐτῷ διαπράξειεν,
 οὔτοι ἦσαν οἱ τιμώμενοι· νῦν δὲ καὶ ἦν τις ὥσπερ Μιθρι-
 δάτης τὸν πατέρα Ἀριοβαρζάνην προδοῦς, καὶ ἦν τις ὥσπερ
 Ῥεομίθρης τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς τῶν φίλων
 παῖδας ὁμήρους παρὰ τῷ Αἰγυπτίῳ ἐγκαταλιπὼν καὶ τοὺς 20
 μεγίστους ὄρκους παραβὰς βασιλεῖ δόξῃ τι σύμφορον ποιῆσαι,
 5 οὔτοι εἰσιν οἱ ταῖς μεγίσταις τιμαῖς γεραιρόμενοι. ταῦτ'
 οὔν ὀρῶντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ πάντες ἐπὶ τὸ ἀσεβὲς καὶ τὸ
 ἄδικον τετραμμένοι εἰσίν· ὁποῖοί τινες γὰρ ἂν οἱ προστάται
 ᾧσι, τοιοῦτοι καὶ οἱ ὑπ' αὐτοὺς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίνονται. 25
 ἀθεμιστότεροι δὲ νῦν ἢ πρόσθεν ταύτῃ γεγένηται.

1 αὐτοῦ] αὐτοὶ C A E G H   2 ἔθνη καὶ πόλεις D F   πᾶν D
 ἐτρέποντο C et F : ἐτρέπετο cet.   3 διδάσκειν C   5 ἐνεπέδουν
 D F   7 οὐδ' . . . ἐπίστευεν om. H A G   ἐπίστευσεν Hug
 8 οὐδὲ εἰς] οὐδεὶς D F   9 ἂν om. H A G   14 πολὺ] πολλοὶ
 C E et D   15 πρὸ] πρὸς C pr. et D   16 ἀγαθὸν ἢ καλὸν
 D F   7 ἦν] ἂν D F   μιθριδάτης . . . ὥσπερ om. C A E G H
 19 ῤεομίθρης C A E G H : ῤεωμίθρης D : λεομίθρης F : corr. Dind.
 20 αἰγυπτίων G E H   καταλιπὼν C E   21 παραβὰς] ὁμόσας παρὰ
 D F   24 πρωτοστάται C E   25 ὡς om. C A E G H   26 δὴ]
 μὲν γὰρ δὴ D F : δὲ C A E G H

Εἰς γε μὴν χρήματα τῆδε ἀδικώτεροι· οὐ γὰρ μόνον τοὺς 6
πολλὰ ἡμαρτηκότας, ἀλλ' ἤδη τοὺς οὐδὲν ἡδικηκότας συλλαμ-
βάνοντες ἀναγκάζουσι πρὸς οὐδὲν δίκαιον χρήματα ἀποτίειν·
ὥστ' οὐδὲν ἦττον οἱ πολλὰ ἔχειν δοκοῦντες τῶν πολλὰ
5 ἡδικηκότων φοβοῦνται· καὶ εἰς χεῖρας οὐδ' οὔτοι ἐθέλουσι
τοῖς κρείττοσιν ἵεναι. οὐδέ γε ἀθροίζεσθαι εἰς βασιλικὴν
στρατιὰν θαρροῦσι. τοιγαροῦν ὅστις ἂν πολεμῇ αὐτοῖς, 7
πᾶσιw ἔξεστιν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν ἀναστρέφεσθαι ἄνευ μάχης
ὅπως ἂν βούλωνται διὰ τὴν ἐκείνων περὶ μὲν θεοὺς ἀσέβειαν,
10 περὶ δὲ ἀνθρώπους ἀδικίαν. αἱ μὲν δὴ γινώμαι ταύτῃ τῷ
παντὶ χείρους νῦν ἢ τὸ παλαιὸν αὐτῶν.

Ὡς δὲ οὐδὲ τῶν σωμάτων ἐπιμέλονται ὥσπερ πρόσθεν, 8
νῦν αὖ τοῦτο διηγῆσομαι. νόμιμον γὰρ δὴ ἦν αὐτοῖς μήτε
πτύειν μήτε ἀπομύττεσθαι. δῆλον δὲ ὅτι ταῦτα οὐ τοῦ ἐν
15 τῷ σώματι ὑγροῦ φειδόμενοι ἐνόμισαν, ἀλλὰ βουλόμενοι διὰ
πόνων καὶ ἰδρώτος τὰ σώματα στερεοῦσθαι. νῦν δὲ τὸ μὲν
μὴ πτύειν μηδὲ ἀπομύττεσθαι ἔτι διαμένει, τὸ δ' ἐκπονεῖν 9
οὐδαμοῦ ἐπιτηδεύεται. καὶ μὴν πρόσθεν μὲν ἦν αὐτοῖς
μονοσιτεῖν νόμιμον, ὅπως ὅλη τῇ ἡμέρᾳ χρῶντο εἰς τὰς
20 πράξεις καὶ εἰς τὸ διαπονεῖσθαι. νῦν γε μὴν τὸ μὲν μονο-
σιτεῖν ἔτι διαμένει, ἀρχόμενοι δὲ τοῦ σίτου ἠνίκαπερ οἱ
πρωαίτατα ἀριστῶντες μέχρι τούτου ἐσθίοντες καὶ πίνοντες
διάγουσιν ἔστεπερ οἱ ὀψιαίτατα κοιμώμενοι.

Ἦν δ' αὐτοῖς νόμιμον μηδὲ προχοῖδας εἰσφέρεισθαι εἰς 10
25 τὰ συμπόσια, δῆλον ὅτι νομίζοντες τὸ μὴ ὑπερπίνειν ἦττον
ἂν καὶ σώματα καὶ γνώμας σφάλλειν· νῦν δὲ τὸ μὲν μὴ
εἰσφέρεισθαι ἔτι αὖ διαμένει, τοσοῦτον δὲ πίνουσι ὥστε

1 post μὴν add. δὴ H A G   2 post ἤδη add. καὶ D F   3 ἀποτεί-
μεν C A E H et F   5 post χεῖρας add. καὶ A H   7 στρατιὰν
V cor.: στρατείαν cet.   10 ταυτὶ A H   13 αὐ] αὐτῶν D: αὐτὸ F
δὴ om. C E et D   14 ἀποπτύειν D F   16 ἰδρώτων G et D
μὲν s.v. C: om. E   17 ἀποπτύειν D F   δ' ἐκπονεῖν] δὲ
πονεῖν C A E G H   19 χρῶντο F: χρῶντο καὶ H A G: χρῶνται καὶ
C E et D   21 ἠνίκα μὲν D F   22 ante μέχρι add. καὶ C E
23 ἔσγεπερ H A G   24 ἐκφέρεισθαι H A G   25 τὸ μὴ] τῷ μὴ
H A G   26 μὲν om. H A G   27 καταμένειν D: καταμένει F

ἀντὶ τοῦ εἰσφέρειν αὐτοὶ ἐκφέρονται, ἐπειδὴν μηκέτι δύνωνται ὀρθοῦμενοι ἐξίεναι.

- 11 Ἄλλὰ μὴν κακῆϊνο ἦν αὐτοῖς ἐπιχώριον τὸ μεταξὺ πορευο-
 μένους μήτε ἐσθίειν μήτε πίνειν μήτε τῶν διὰ ταῦτα ἀναγ-
 καίων μηδὲν ποιούντας φανεροὺς εἶναι· νῦν δ' αὖ τὸ μὲν 5
 τούτων ἀπέχεσθαι ἔτι διαμένει, τὰς μέντοι πορείας οὕτω
 βραχείας ποιούνται ὡς μηδέν' ἂν ἔτι θαυμάσαι τὸ ἀπέχεσθαι
 τῶν ἀναγκαίων.
- 12 Ἄλλὰ μὴν καὶ ἐπὶ θήραν πρόσθεν μὲν τοσαυτάκις ἐξῆσαν
 ὥστε ἀρκεῖν αὐτοῖς τε καὶ ἵπποις γυμνάσια τὰς θήρας· ἐπεὶ 10
 δὲ Ἄρταξέρξης ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἥττους τοῦ οἴνου
 ἐγένοντο, οὐκέτι ὁμοίως οὔτ' αὐτοὶ ἐξῆσαν οὔτε τοὺς ἄλλους
 ἐξῆγον ἐπὶ τὰς θήρας· ἀλλὰ καὶ εἴ τινας φιλόπονοι γενό-
 μενοι [καὶ] σὺν τοῖς περὶ αὐτοὺς ἵππεῦσι θαμὰ θηρῶεν,
 φθονοῦντες αὐτοῖς δῆλοι ἦσαν καὶ ὡς βελτίονας αὐτῶν 15
 ἐμίσουν.
- 13 Ἄλλὰ τοι καὶ τοὺς παῖδας τὸ μὲν παιδεύεσθαι ἐπὶ ταῖς
 θύραις ἔτι διαμένει· τὸ μέντοι τὰ ἵππικὰ μαθάνειν καὶ
 μελετᾶν ἀπέσβηκε διὰ τὸ μὴ εἶναι ὅπου ἂν ἀποφαινώμενοι
 εὐδοκιμοῖεν. καὶ ὅτι γε οἱ παῖδες ἀκούοντες ἐκεῖ πρόσθεν τὰς 20
 δίκας δικαίως δικαζομένας ἐδόκουν μαθάνειν δικαιοσύνην, καὶ
 τοῦτο παντάπασιν ἀνέστραπται· σαφῶς γὰρ ὁρῶσι νικῶντας
 14 ὁπότεροι ἂν πλέον διδῶσιν. ἀλλὰ καὶ τῶν φνομένων ἐκ τῆς
 γῆς τὰς δυνάμεις οἱ παῖδες πρόσθεν μὲν ἐμάθανον, ὅπως
 τοῖς μὲν ὠφελίμοις χρώντο, τῶν δὲ βλαβερῶν ἀπέχοντο· 25
 νῦν δὲ εἰκόσασιν ταῦτα διδασκόμενοις, ὅπως ὅτι πλείστα κακο-

3 αὐτοῖς om. C   5 μηδέν' Stephanus: μηδέν DF: μηδ' C A E G H
 10 αὐτοῖς τε] καὶ αὐτοῖς DF   11 ἄρτοξέρξης H A G   ὁ βασιλεὺς
 om. F: καὶ ὁ βασιλεὺς D   13 θύρας H pr.   εἴ H et DF: οἱ
 C A E G   γένοιτο DF   14 καὶ om. cod. Med. 55. 19: del.
 Dind.   αὐτοὺς C A E G H et D: ἑαυτοῦ F   ἵππεῦσι θαμὰ θηρῶεν
 Dind.: ἵππεῦσιν ἅμα θηρῶεν C E et DF: ἵππεῦσι μαρτυρῶεν H A G
 15 αὐτῶν D: αὐτῶν C A E G H: ἑαυτῶν F   17 τοι om. DF
 18 θήραις A H cor.   post μέντοι add. ἔτι DF   19 εἶναι] ἰέναι
 C A E G H   20 πρόσθε A H   23 πλείον codd.   διδῶσιν]
 διαδῶσιν C A E G H   τῆς om. DF   26 διδασκόμενοι DF

ποιῶσιν· οὐδαμοῦ γοῦν πλείους ἢ ἐκεῖ οὔτ' ἀποθνήσκουσιν οὔτε διαφθείρονται ὑπὸ φαρμάκων.

Ἄλλὰ μὴν καὶ θρυπτικώτεροι πολὺ νῦν ἢ ἐπὶ Κύρου εἰσί. 15
 τότε μὲν γὰρ ἔτι τῇ ἐκ Περσῶν παιδείᾳ καὶ ἐγκρατεῖᾳ
 5 ἐχρῶντο, τῇ δὲ Μήδων στολῇ καὶ ἀβρότητι· νῦν δὲ τὴν μὲν
 ἐκ Περσῶν καρτερίαν περιορῶσιν ἀποσβεννυμένην, τὴν δὲ
 τῶν Μήδων μαλακίαν διασφύζονται. σαφηνίσαι δὲ βούλομαι 16
 καὶ τὴν θρύψιν αὐτῶν. ἐκείνοις γὰρ πρῶτον μὲν τὰς εὐνάς
 οὐ μόνον ἀρκεῖ μαλακῶς ὑποστόρνυσθαι, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν
 10 κλινῶν τοὺς πόδας ἐπὶ ταπίδων τιθέασιν, ὅπως μὴ ἀντερείδῃ
 τὸ δάπεδον, ἀλλ' ὑπέικωσιν αἱ τάπιδες. καὶ μὴν τὰ πεττόμενα
 ἐπὶ τράπεζαν ὅσα τε πρόσθεν ἠΰρητο, οὐδὲν αὐτῶν ἀφήρηται,
 ἄλλα τε αἰεὶ καινὰ ἐπιμηχανῶνται· καὶ ὄψα γε ὡσαύτως·
 καὶ γὰρ καινοποιητὰς ἀμφοτέρων τούτων κέκτηνται. ἀλλὰ 17
 15 μὴν καὶ ἐν τῷ χειμῶνι οὐ μόνον κεφαλὴν καὶ σῶμα καὶ
 πόδας ἀρκεῖ αὐτοῖς ἐσκεπάσθαι, ἀλλὰ καὶ περὶ ἄκραις ταῖς
 χερσὶ χειρῖδας δασείας καὶ δακτυλήθρας ἔχουσιν. ἐν γε μὴν
 τῷ θέρει οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς οὔθ' αἱ τῶν δένδρων οὔθ' αἱ
 τῶν πετρῶν σκιαί, ἀλλ' ἐν ταύταις ἐτέρας σκιάς ἀνθρωποι
 20 μηχανώμενοι αὐτοῖς παρεστᾶσι. καὶ μὴν ἐκπώματα ἦν μὲν 18
 ὡς πλείστα ἔχωσι, τούτῳ καλλωπίζονται· ἦν δ' ἐξ ἀδίκου
 φανερώς ἢ μεμηχανημένα, οὐδὲν τοῦτο αἰσχύνονται· πολὺ
 γὰρ ἠΰξεται ἐν αὐτοῖς ἡ ἀδικία τε καὶ αἰσχροκέρδεια.

Ἄλλὰ καὶ πρόσθεν μὲν ἦν ἐπιχώριον αὐτοῖς μὴ ὀρᾶσθαι 19
 25 πεζῇ πορευομένοις, οὐκ ἄλλου τινὸς ἔνεκα ἢ τοῦ ὡς ἵππικω-
 τάτους γίνεσθαι· νῦν δὲ στρώματα πλείω ἔχουσιν ἐπὶ τῶν
 ἵππων ἢ ἐπὶ τῶν εὐνῶν· οὐ γὰρ τῆς ἵππείας οὕτως ὡσπερ
 τοῦ μαλακῶς καθῆσθαι ἐπιμέλονται. τά γε μὴν πολεμικὰ 20

1 γοῦν] οὖν D F   3 πολὺ νῦν] γε νῦν πολὺ D F   8 μὲν οὐκέτι
 τὰς εὐνάς μόνον D F   9 ὑποστόρνυσθαι A H : ὑποστρόρνυσθαι G :
 ὑποστρώρνυσθαι C E : ὑπεστρωννύσθαι D : ὑπεστορνύσθαι F   10 τα-
 πίδων C E et D F : ταπήδων A H : ταπήτων G   11 τάπιδες
 C pr. E H pr. et D F : δάπιδες cet.   12 εὔροιο C E et D   13 καινὰ
 αἰεὶ Athenaeus   16 περὶ om. C A E G H   19 σκιάδας D F : del.
 Kaibel   24 ἐπιχώριον ἦν D F   27 ante οὔτως add. μόνον D F

πῶς οὐκ εἰκότως νῦν τῷ παντὶ χείρους ἢ πρόσθεν εἰσίν; οἷς
 ἐν μὲν τῷ παρελθόντι χρόνῳ ἐπιχώριον εἶναι ὑπῆρχε τοὺς
 μὲν τὴν γῆν ἔχοντας ἀπὸ ταύτης ἰππότας παρέχεσθαι, οἱ δὲ
 καὶ ἐστρατεύοντο εἰ δέοι στρατεύεσθαι, τοὺς δὲ φρουροῦντας
 πρὸ τῆς χώρας μισθοφόρους εἶναι· νῦν δὲ τοὺς τε θυρωροὺς 5
 καὶ τοὺς σιτοποιοὺς καὶ τοὺς ὀψοποιοὺς καὶ οἰνοχόους καὶ
 λουτροχόους καὶ παρατιθέντας καὶ ἀναιροῦντας καὶ κατακοι-
 μίζοντας καὶ ἀνιστάντας, καὶ τοὺς κοσμητάς, οἱ ὑποχρῆσιν
 τε καὶ ἐντρίβουσιν αὐτοὺς καὶ τὰλλα ῥυθμίζουσι, τούτους
 πάντας ἰππέας οἱ δυνάσται πεποιήκασιν, ὅπως μισθοφορῶσιν 10
 21 αὐτοῖς. πλήθος μὲν οὖν καὶ ἐκ τούτων φαίνεται, οὐ μέντοι
 ὄφελός γε οὐδὲν αὐτῶν εἰς πόλεμον· δηλοῖ δὲ καὶ αὐτὰ τὰ
 γιγνόμενα· κατὰ γὰρ τὴν χώραν αὐτῶν ῥᾶον οἱ πολέμιοι ἢ
 22 οἱ φίλοι ἀναστρέφονται. καὶ γὰρ δὴ ὁ Κῦρος τοῦ μὲν
 ἀκροβολίζεσθαι ἀποπαύσας, θωρακίσας δὲ καὶ αὐτοὺς καὶ 15
 ἵππους καὶ ἐν παλτὸν ἐκάστῳ δοὺς εἰς χεῖρα ὁμόθεν τὴν
 μάχην ἐποιεῖτο· νῦν δὲ οὔτε ἀκροβολίζονται ἔτι οὔτ' εἰς
 23 χεῖρας συνιόντες μάχονται. καὶ οἱ πεζοὶ ἔχουσι μὲν γέρρα
 καὶ κοπίδας καὶ σαγάρεις ὥσπερ (οἱ) ἐπὶ Κύρου τὴν μάχην
 24 ποιησάμενοι· εἰς χεῖρας δὲ ἰέναι οὐδ' οὔτοι ἐθέλουσιν. οὐδέ 20
 γε τοῖς δρεπανηφόροις ἄρμασιν ἔτι χρῶνται ἐφ' ᾧ Κῦρος
 αὐτὰ ἐποίησατο. ὁ μὲν γὰρ τιμαῖς αὐξήσας τοὺς ἡνιόχους
 καὶ ἀγαστοὺς ποιήσας εἶχε τοὺς εἰς τὰ ὄπλα ἐμβαλοῦντας·
 οἱ δὲ νῦν οὐδὲ γινώσκοντες τοὺς ἐπὶ τοῖς ἄρμασιν οἴονται
 25 σφίσιν ὁμοίους τοὺς ἀνασκήτους τοῖς ἡσκηκόσιν ἔσεσθαι. οἱ 25
 δὲ ὀρμῶσι μὲν, πρὶν δ' ἐν τοῖς πολεμίοις εἶναι οἱ μὲν ἄκουτες
 ἐκπίπτουσιν, οἱ δ' ἐξάλλονται, ὥστε ἄνευ ἡνιόχων γιγνό-

2 εἶναι ὑπῆρχε] ἦν D F   4 εἰ δέοι στρατεύεσθαι quae post παρέ-
 χεσθαι habent C E, post φρουροῦντας D F, huc transp. Nitsche: om.
 H A G   12 οὐθέν D F   13 ῥάδιον C A E G H   14 οἱ om.
 H A G   ἀνατρέφονται H A G   16 χεῖρας E et D F   17 ἔτι om.
 C E   18 post μὲν add. δὴ D F   19 οἱ add. Nitsche   20 ποιησά-
 μενοι D F: ποιησόμενοι C A E G H   θέλουσιν D F   23 ἀγαθοὺς
 codd.: corr. Dind.   εἶχέ γε D: εἶχέ τε F   26 ἄκουτες cod.
 Peiresc.: ἐκόντες codd.   27 post ἄνευ add. τῶν D F

μενα τὰ ζεύγη πολλάκις πλείω κακὰ τοὺς φίλους ἢ τοὺς
πολεμίους ποιεῖ. ἐπεὶ μέντοι καὶ αὐτοὶ γιγνώσκουσιν οἷα 26
σφίσι τὰ πολεμιστήρια ὑπάρχει, ὑφίενται, καὶ οὐδεὶς ἔτι
ἄνευ Ἑλλήνων εἰς πόλεμον καθίσταται, οὔτε ὅταν ἀλλήλοις
5 πολεμῶσιν οὔτε ὅταν οἱ Ἕλληνες αὐτοῖς ἀντιστρατεύωνται
ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτους ἐγνώκασιν μεθ' Ἑλλήνων τοὺς πολέμους
ποιεῖσθαι.

Ἐγὼ μὲν δὴ οἶμαι ἄπερ ὑπεθέμην ἀπειργάσθαι μοι. 27
φημὶ γὰρ Πέρσας καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς καὶ ἀσεβεστέρους
10 περὶ θεοὺς καὶ ἀνοσιωτέρους περὶ συγγενεῖς καὶ ἀδικωτέρους
περὶ τοὺς ἄλλους καὶ ἀνανδροτέρους τὰ εἰς τὸν πόλεμον νῦν
ἢ πρόσθεν ἀποδεδεῖχθαι. εἰ δέ τις τὰναντία ἐμοὶ γιγνώσκει,
τὰ ἔργα αὐτῶν ἐπισκοπῶν εὐρήσει αὐτὰ μαρτυροῦντα τοῖς
ἐμοῖς λόγοις.

4 post ἄνευ add. τῶν C A G H et D   5 οὔτ' ἂν ποτε Ἕλληνες D F
6 τούτους D : τούτοις cet.   πολέμους D g : πολεμίους cet. (om. G)
8 οἶμαι D F   ἀπειργάσθαι H A G : ἀπείργασται C E et F : ἀπεργά-
σασθαί D   10 ἀνοσιωτέρους D F   12 γιγνώσκει E et D

INDEX NOMINVM

- Abradatas Susiorum rex V i 3.
 VI i 46 sq.; iii 36; iv 2 sq.
 VII i 29 sq.; iii 2 sq.
 Adusius Persa VII iv 1 sq. VIII
 vi 7.
 Aegyptii VI ii 10; iii 19 sq. VII
 i 30 sq.
 Aegyptus I i 4. VIII vi 20.
 Aeoles VI ii 10.
 Aeolis VIII vi 7.
 Aethiopia VIII vi 21; viii 1.
 Aglaitadas Persa, homo iniucun-
 dus II ii 11.
 Alceunas Cadusiorum dux V iii
 42.
 Andamyas Medus V iii 38.
 Apollo VII ii 15 sq.
 Arabes I i 4; v 2. IV ii 31.
 VI ii 10. VII iv 16.
 Aragdus Arabs II i 5.
 Araspas Medus V i 2 sq. VI i
 31 sq.; iii 14 sq.
 Aribaeus Cappadocum rex II i 5.
 IV ii 31.
 Ariobarzanes Phrygiae satrapa
 VIII viii 4.
 Armenii II i 6. III i 10, 29, 33.
 Armeniorum rex II iv 12. III
 i 6 sq., 37 sq.
 Arsamas Persa VII i 3, 8.
 Artabatas Persa VIII iii 18; vi 7.
 Artabazus Medus I iv 27. IV i
 22 sq. V i 24. VI i 9, 34.
 VII v 48. VIII iii 25; iv 1,
 12, 24. Alter Persa V iii 38.
 Artacamas Phrygiae magnae
 satrapa II i 5. VIII vi 7.
 Artagersas Persa VI iii 31. VII
 i 22 sq.
 Artaozus Persa VI iii 31.
 Artaxerxes rex VIII viii 12.
- Artuchas Hyrcaniorum dux V iii
 38.
 Asia IV ii 2; iii 1. VI i 27; ii
 10. VII ii 11.
 Asiadatas Persa VI iii 32.
 Assyrii I v 2. II i 5. III iii 26 sq.,
 44, 60 sq. IV i 8. VI i 25.
 Astyages Medorum rex, avus
 Cyri maternus I ii 1 sq.; v 2.
 III i 10.
- Babylon II i 5. V ii 8, 29, 37;
 iii 5; iv 15, 24, 34, 41. VI i 25;
 ii 10. VII ii 11; iv 16; v 1 sq.,
 15, 69 sq. VIII v 1; vi 1 sq., 22.
 Bactrii I i 4; v 2. IV v 56. V
 i 3.
- Cadusii V ii 25; iii 22 sq.; iv
 15 sq. VII v 51. VIII iii 18.
 Cambyses Cyri pater I ii 1; iv
 25; vi 2 sq. VIII v 22 sq.
 Cyri filius VIII vii 11.
 Cappadoces I i 4; v 3. II i 5.
 VI ii 10. VII iv 16. VIII vi 7.
 Carduchus VI iii 30.
 Cares I v 3. II i 5. VII iv 1 sq.
 VIII vi 7.
 Caystri campus II i 5.
 Chaldaei III i 34; ii 1, 4 sq.; iii
 1 sq. VII ii 3 sq.
 Chrysantas Persa II ii 17, 19 sq.
 II iii 5 sq.; iv 22 sq. III i 5;
 iii 48 sq. IV i 3 sq.; iii 15.
 V iii 36, 51 sq. VI ii 21. VII
 i 3 sq.; v 55 sq. VIII i 1 sq.;
 iii 16; iv 11, 16 sq., 27; vi 7.
 Cilices I v 3. II i 5. VI ii 10.
 VII iv 1 sq. VIII vi 8.
 Croesus Lydorum rex I v 3. II
 i 5. IV i 8; ii 29. VI ii 9 sq.

INDEX NOMINVM

- VII i 23, 44; ii 1 sq.; iii 1; iv 12 sq.; v 53. VIII ii 15.
- Cyaxares Astyagis fil. et avunculus Cyri I iv 9, 20 sq.; v 2; vi 9 sq. II i 1 sq.; ii 2; iv 4 sq. III iii 24 sq., 29 sq., 46, 56. IV i 13; v 8, 20, 26 sq., 51 sq.; vi 11 sq. V i 1; v 1 sq., 37 sq. VI i 6 sq.; iii 2. VIII v 19.
- Cyllene VII i 45.
- Cyme VII i 45.
- Cyprus VIII vi 21; viii 1. Cyprii I i 4. VII iv 2. VIII vi 8.
- Cyrenaei VI i 27; cf. ii 8.
- Cyrus passim.
- Cyrus minor VIII viii 3.
- Daiphernes VIII iii 1.
- Datamas Cadusiorum dux V iii 38. Alter VIII iii 17.
- Dauchus VI iii 29.
- Delphicum oraculum VII ii 15.
- Ecbatana VIII vi 22.
- Embas V iii 38.
- Enyalius VII i 26.
- Euphratas VI iii 38.
- Euphrates VII v 8.
- Europa I i 4.
- Euxinus pontus VIII vi 21; viii 1.
- Gabaedus Phrygiae parvae rex II i 5. IV ii 30.
- Gadatas V ii 28; iii 15 sq., 26 sq.; iv 1 sq. VII v 30 sq. VIII iv 2.
- Gobryas Assyrius IV vi 1 sq. V ii 1 sq.; iii 1 sq., 35. VII v 8, 24 sq. VIII. iv 1 sq., 25.
- Graeci Asiatici I i 4. II i 5. VI ii 10. VIII viii 26.
- Hyrcanii I v 2. IV ii 1 sq.; iii 2; iv 1; v 2, 11, 22 sq., 35, 43, 52. V i 22, 28; ii 23, 25; iii 11, 20 sq., 38. VIII iv 28.
- Hystaspas Persa II ii 2, 15. IV ii 46 sq. VII i 19; iv 8 sq. VIII ii 16 sq.; iv 9 sq., 15, 25 sq.
- Illyrii I i 4.
- Indi I i 4; v 3. II iv 1 sq. III ii 25 sq. VI ii 1 sq., 9 sq.
- Ionia VIII vi 7. Iones VI ii 10.
- Iuno I iv 12. VIII iv 12.
- Iuppiter VIII iii 11, 24; patrius I vi 1. III iii 22. VIII vii 3; rex II iv 19. III iii 21. VII v 57.
- Lacedaemon VI ii 11.
- Larisa VII i 45.
- Libycus VI ii 8.
- Lycaones VI ii 10.
- Lydia VI ii 22. VII iv 14.
- Madatas Persa V iii 41.
- Magadidae I i 4.
- Mandane Cyri mater I ii 1; iii 1; iv 1.
- Media I iv 17. II i 1; iv 20. III iii 22. VI i 27. VIII v 17, 19. Medi I i 4; iii 2 sq., 15, 18; iv 16 sq., 23, 26 sq.; v 1 sq., 14; vi 10. II i 1 sq., 6. III i 8 sq.; ii 1, 4, 5; iii 6, 65. IV i 9, 13, 23; ii 8 sq., 18 sq., 32, 43; iii 1 sq.; iv 1; v 1 sq., 18 sq. 35, 43, 53 sq.; vi 11. V i 19 sq.; iii 38; iv 13, 51; v 1 sq., 10, 21, 37 sq. VI iii 2. VIII iii 18; viii 15. Medorum currus VI ii 8; stola et calcei VIII i 40; iii 1; viii 15.
- Megabyzus Arabiae satrapa VIII vi 7.
- Mithras VII v 53.
- Mithridates Ariobarzanis fil. et proditor VIII viii 4.
- Pactolus VI ii 11. VII iii 4.
- Panthea Abradatae uxor IV vi 11. V i 1. VI i 31, 41, 45 sq.; iv 2 sq. VII iii 4 sq.
- Paphlagones I v 3. II i 5. VI ii 10. VIII vi 8.
- Persis regio II i 1. VIII v 25.
- Persae I i 4; iii 2 sq., 15; iv 25; v 1 sq. II i 7 sq.; iii 8. III i 8; ii 6; iii 41, 60 sq. IV i 2,

INDEX NOMINVM

- 9 sq.; ii 8 sq.; iii 4 sq., v 4 sq.,
15 sq., 22, 26, 31 sq., 54 sq.;
vi 12. V i 2, 25, 30; ii 1; iii 1,
38; iv 17, 32; v 4, 5, 16, 31,
37. VI i 26; ii 7; iii 36. VII
i 4, 15, 32 sq.; ii 3 sq.; iv 3,
10, 14, 16; v 17, 36, 41, 67, 85.
VIII i 6, 24, 45; iii 1, 10 sq.;
v 20 sq.; vi 8 sq.; vii 1 sq., 27;
viii 15. Eorum leges et insti-
tuta I ii 2 sq.; iv 2. VIII v 25;
armatura II iii 6. Stola Persica
II iv 5. Saltatio Persica VIII
iv 1.
- Perseus I ii 1.
- Pharnuchus Phrygiae parvae
satrapa VI iii 32. VII i 22.
VIII vi 7.
- Pheraulas Persa II iii 7. VIII
iii 2 sq., 32 sq.
- Phoenices I i 4. VI ii 10.
- Phrygia magna II i 5. VII iv 16.
VIII vi 7. Parva II i 5. VII
iv 8. VIII vi 7. Phryges I
v 3. VI ii 10. VII v 14.
- Rhambacas (?) Medus V iii 42.
- Rhathines Cadusius VIII iii 32.
- Rheomithres Persa VIII viii 4.
- Rubrum mare VIII vi 20. VIII
viii 1.
- Sabaris Armenius III i 2.
- Sacae V ii 25; iii 11, 22 sq.,
38 sq. VII v 51.
- Sacas pocillator pulcher I iii 8 sq.
Alter VIII iii 25 sq.
- Sambaulas Persa II ii 28.
- Sardes VII ii 1 sq., 12; iv 1, 12;
v 53, 57.
- Sciritae Lacedaemonii IV ii 1.
- Scythae I i 4.
- Sol deus VIII iii 12, 24; vii 3.
- Susa VIII vi 23.
- Syria I i 4. VI ii [11], 22. VIII
iii 24; vi 20. Syri V ii 12.
VI i 27; ii 19. VIII iii 25.
- Tanaoxares Cyri fil. VIII vii 11.
- Terra dea VIII iii 24.
- Thambradas V iii 38.
- Thymbrara VI ii 11. VII i 45.
- Tigranes Armenius III i 7 sq.,
38 sq., ii 1 sq., 11. IV ii 9; v 4,
35. V i 27 sq. VIII iii 25;
iv 1, 24.
- Troianus currus VI i 27; ii 8.
- Vesta VI i 27; ii 8.

SET IN
GREAT BRITAIN
AT THE
UNIVERSITY PRESS
OXFORD
REPRINTED
FROM PLATES
BY
J. AND J. GRAY
EDINBURGH

